

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

×I×. YÜZYILIN BAŞLARINDA SAMSUN ŞEHİRİ
(1755 Numaralı Samsun Şer'fiye Siciline Göre)
(H. 1200-1255; M. 1785-1839)

I. CİLT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mehmet BEŞİRLİ

Danışman

Prof. Dr. Bayram KODAMAN

SAMSUN-1993

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Bayram KOZMAN...

Üye Doc. Dr. Mehmet Ali İNANCI...

Üye Doc. Dr. Duran Ali AKBUĞUT...

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İÇİNDEKİLER

<u>İçindekiler</u>	I-IV
<u>Önsöz</u>	V-VI
<u>Kısaltmalar</u>	VII
<u>Giriş</u>	1-32
1. <u>Osmanlı Adli ve İdarî Teşkilatı İçerisinde Kazâ İdaresi ve Kadı</u>	1-3
2. <u>Osmanlı Şehir Tarihçiliğinde Şer'îye Sicillerinin Mahiyeti ve Önemi</u>	3-7
3. <u>Samsun Mahkemesi ve Samsun Şer'îye Sicilleri</u> ..	7-9
4. <u>H. 1200-1255 Tarihli (M. 1785-1839) 1755 Numaralı Samsun Şer'îye Sicili ve Hüküm Tasnifleri</u> ..	10-32
a. <u>Sicilin Genel Durumu</u>	10-12
b. <u>1755 Numaralı Samsun Şer'îye Sicilinin Hükümlerinin Kısa Özetleri</u>	12-30
c. <u>1200-1255 Tarihli Samsun Şer'îye Sicilinin Hüküm Tasnifleri ve Sicil İçindeki Oranları</u>	31-32

Birinci Bölümxix. Yüzyılın Başlarında Samsun

<u>Canik Sancağı ve Samsun Merkez Kazası</u>	33-40
1. <u>İdarî Taksimat</u>	33-34
2. <u>Osmanlı Hakimiyetinde Samsun Şehri'nin Tarihi Gelişimi</u>	34-37
3. <u>Şehir Nüfusu</u>	37-38
4. <u>Samsun Kasabasının Köyleri</u>	38-40

İkinci Bölümxix. Yüzyılın Başlarında Samsun Şehir Merkezi

<u>A. Fizikî Yapı</u>	41-45
1. <u>Samsun Kalesi ve Şehrin Görünümü</u>	41-43
2. <u>Samsun'un Mahalleleri</u>	43-45
<u>B. Samsun'un İdaresi</u>	45-53
1. <u>Kazâ ve Kadı</u>	45-47

II

2. <u>Muhasıslı</u>	47-49
3. <u>Kale Dizdârı</u>	49-52
4. <u>Şehir Kethüdâsı, Şehir Subâsısı ve Samsun Mu- hafızı</u>	52-53

Üçüncü Bölüm

<u>Samsun'da Sosyal Hayat</u>	54-85
<u>A. Sosyal Yapı</u>	54-64
1. <u>Dini ve Etnik Yapı</u>	54-55
2. <u>Mesleki Yapı ve Sosyal Statü</u>	55-58
a. Çiftçiler (Rençber Taifesi).....	55-56
b. Tüccar Taifesi ve Esnaflar.....	56-57
c. İlim Erbabı ve Sosyal Statüleri.....	57-58
d. İdareciler ve Kapu Halkı.....	58
3. <u>Giyim-Kuşam ve Halkın Kullandığı Eşyalar</u>	59-64
a. Mutfak Eşyaları.....	60-61
b. Yatak ve Oturma Odası Eşyaları.....	61-62
c. Ziyet Eşyası.....	62
d. Silahlar.....	62-64
<u>B. Samsun'da Aile</u>	64-81
1. <u>Evlenme İşleminin Başlaması</u>	64-65
a. Kız İsteme, Nişan Merasimi ve Nikâh Akdi....	65-68
b. Evlilik Esnasında Erkek Tarafından Alınan Mal ve Paralar.....	68-70
2. <u>Evlilik Müessesesinde Sosyal Güvenlik</u>	70-72
a. Mihr-i Müaccel.....	70
b. Mihr-i Müeccel.....	70
c. Namzedlik Akçesi.....	71
d. Cihaz Yapımı.....	72
e. Nafaka ve Kisve Bahası.....	72
3. <u>Boşanma (Mufarakat-Talak)</u>	73-74
4. <u>Miras Taksimleri (Tereke Tesbit ve Taksimi)</u> ..	74-81

III

a. Vasi Tayini.....	74
1. Vasiyy-i Muhtar.....	74
2. Vasiyy-i Mansub.....	75
b. Nazır Tayini.....	75-76
c. Kayyum Tayini.....	76
d. Tereke Kayıtlarına Göre Kadınlar ve Çocuklar.	76-78
e. Tereke Taksimi.....	78-79
f. Tereke Tesbit ve Taksiminde Alınması Gereken Harçlar.....	80-81
C. <u>Samsun'da Dini ve Sosyal Yapılar</u>	81-85
1. <u>Vakıf Müessesesi</u>	81-83
2. <u>Samsun'da Sosyal ve Dini Yapılar</u>	83-85
a. Camiler.....	83
b. Medreseler.....	83
c. Mektepler.....	84
d. Çeşmeler.....	84
e. Tekke ve Zaviyeler.....	84
f. Mescitler.....	84
3. <u>Samsun'da Camilerin Görevlileri</u>	84-85
4. <u>Çarşamba'da Dini ve Sosyal Yapılar</u>	85
a. Camiler.....	85
b. Medreseler.....	85
c. Mektepler.....	85
5. <u>Bafra'da Dini ve Sosyal Yapılar</u>	85

Dördüncü Bölüm

<u>Samsun'da Ekonomi ve Ticaret</u>	86-105
1. <u>Para Politikası</u>	86
2. <u>Kalpazanlık Olayları</u>	87-88
3. <u>Altın Fiatları</u>	88
4. <u>Eşya Fiatları</u>	89-96
a. Tahıl ve Gıda Maddeleri Fiatları.....	89-90
b. Ev Eşyası Fiatları (Mutfak, Oturma, Yatak Oda- sı Takımları ve Giyecek Eşyaları).....	90-93

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin merkezî teşkilat yapısını yani genel anlamda devletin siyasi, sosyal, iktisadi ve kültürel özelliklerini iyi anlamak, kavramak ve yorumlamak için, taşradaki uygulanan usülleri de bilmek icap eder. Bu bakımdan son yıllarda incelenen konuların büyük bir çoğunluğunu, sancak ya da şehir tarihçiliğini aydınlatacak şekilde devam ettiği görülmektedir. Çalışmaların bu mecrada devam etmesi, Osmanlı memleketlerinde bilinmeyen bir takım uygulama biçimlerinin ortaya çıkmasını sağlamış, bu gelişme Osmanlı merkezî sisteminin anlaşılmasında zorluk çekilen konuların aydınlatılmasında etkili olmuştur.

Osmanlı şehir tarihlerinin monoğrafik çalışmalar sayesinde tesbitinde ana kaynaklara başvurmak zorunluluğu ilmi çalışmaların temel faktörüdür. Bu kaynakların başında ise, "Şer'îye Sicilleri" gelmektedir. Yani Osmanlı şehir monoğrafilerinin hazırlanmasında birinci derecedeki ana vesikalardan birisi, dönemin hakimi tarafından zabt u rabt altına alınan sicillerdir.

Biz de Samsun şehrinin XIX. yüzyılın başlarındaki idari, askerî, sosyal ve ekonomik vb. konulardaki tarihine yardımcı olması düşüncesiyle "1200-1255 tarihli Samsun Şer'îye Sicili"nin incelenmesini Yüksek Lisans tezi olarak aldık.

Sicilde geçen belge çeşitlerine göre, Samsun Şehri'nin 1785-1839 tarihleri arasındaki özellikle sosyal ve ekonomik tarihini aydınlatıcı veriler sayesinde, Samsun üzerinde genel bir fikir elde etmek temel amacımızdır. Ancak konular işlenirken açıklayıcı olması gayesiyle, Samsun üzerine yapılmış tez ve incelemelerden de faydalanarak kimi zaman sicil dışına da çıkılmıştır.

Tez, genel bir giriş ve beş bölümde ele alınmış ve her bölüm kendi içinde alt birimlere ayrılmıştır.

Girişte, Osmanlı kazâ idaresi ve kadı hakkında genel olarak bilgi verilerek, özellikle şer'îye sicillerinin Osmanlı şehir tarihlerinin aydınlatılmasındaki rolü vurgulanmıştır. Yine girişin

VI

alt başlıklarında incelediğimiz 1755 Numaralı Samsun Şer'ine Sicili tanıtılmış, hükümlerin kısa özetleri ile birlikte tasnif ve hükümlerin sicil içindeki oranları belirtilmiştir.

Birinci bölümde, Samsun Şehri idarî açıdan ele alınmıştır.

İkinci bölüm, birinciyle bağlantılı olarak şehrin fizikî yapısı ve belli başlı idareciler hakkında bilgiye ayrılmıştır.

Üçüncü bölümde, şehrin sosyal hayatı, çeşitli özellikleriyle incelenmeye çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde, Samsun'da ekonomi ve ticaret bahsi işlenmiştir.

Beşinci ve son bölümde ise, askerî yapı ile ilgili bazı genel bilgiler verilmiştir.

Sicil incelenirken bir takım zorluklarla karşılaşılmıştır. Özellikle 1755 No'lu sicil baş ve son taraflarının oldukça yıpranmış olması, bazı hükümlerin tam transkriptini güçleştirmiştir. Bu şekildeki kelimeler üzerinde şüphe hasıl olduğunda soru işareti (?) kullanılarak durum ifade edilmiş, hiç okunamayan kelimeler ise "Okunamadı" şeklinde gösterilmiştir.

Tezimin baştan sonuna kadar şekillenmesinde yardımlarını esirgemeyen, özellikle tarih ilminin felsefi olarak değerlendirilmesi hususunda ufkumuzu genişleten ve tarihe değişik yorum tarzları ile konulara farklı tarzlarda yönelmemizi sağlayan tez danışmanım muhterem hocam Prof. Dr. Bayram KODAMAN'a, yine tez aşamasında bizimle mesai harcayarak hiçbir yardımdan kaçınmayan hocalarım Doç. Dr. M. Ali Ünal ve Yrd. Doç. Dr. Nedim İpek'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet BEŞİRLİ

Samsun-1993

IV

c. Silah Fiatları.....	94
d. Canlı Hayvan Fiatları.....	94
e. Gayr-i Menkûl Fiatları.....	95
f. Köle Fiatları.....	95
5. <u>Samsun'da Ticaret Merkezleri</u>	96-99
a. <u>Bedesten, Han, Çarşı, Pazarlar ve Dükkanlar</u> ..	96-98
b. <u>Samsun'da Ticaret Yerleri</u>	98-99
c. <u>Sicilde Geçen Esnaflar</u>	99
6. <u>Liman ve Gümrük İşlemleri</u>	100-105
a. <u>Samsun Limanı ve Gümrüğü</u>	100-102
b. <u>Samsun İskelesi ve Gümrüğü Görevlileri</u>	102
c. <u>Resm-i Gümrük Vergisinde Ortaya Çıkan Problemler</u>	103
d. <u>Samsun Tersanesi ve İnşa Olunan Sefineler</u>	103-105
<u>Beşinci Bölüm</u>	
I. <u>Askerî Yapı Konusunda Bazı Bilgiler</u>	106-109
II. <u>Yeniçeri Ocağı'nın Kaldırılması ve Sonuçları</u> ..	109-111
<u>Sonuç</u>	112-114
<u>Bibliyografya</u>	115-120
<u>1200-1255 Tarihli Samsun Şer'îye Sicili</u>	121-662
(<u>Transkripsiyonlu Metin</u>)	
<u>Sicildeki Bazı Hüküm Örnekleri</u>	662-670

VII

KISALTMALAR

AÜDTCF: Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi.

AÜDTCFAD: Ankara Üniversitesi Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi
Tarih Araştırmaları Dergisi.

Bkz: Bakınız.

C : Cemaziyel-ahir.

C : Cilt

CA : Cemaziyel-evvel.

EL : Evail.

EH : Evahir.

ET : Evasıt.

FÜ : Fırat Üniversitesi.

G : Gurre.

İA : İslam Ansiklopedisi.

İÜEFTD: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Der-
gisi.

M : Muharrem.

OÜ : Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

B : Recep.

R : Rebiü'l-ahir.

RA : Rebiü'l-evvel.

N : Ramazan.

S : Safer .

S : Sayı.

s : Sayfa.

L : Şevval .

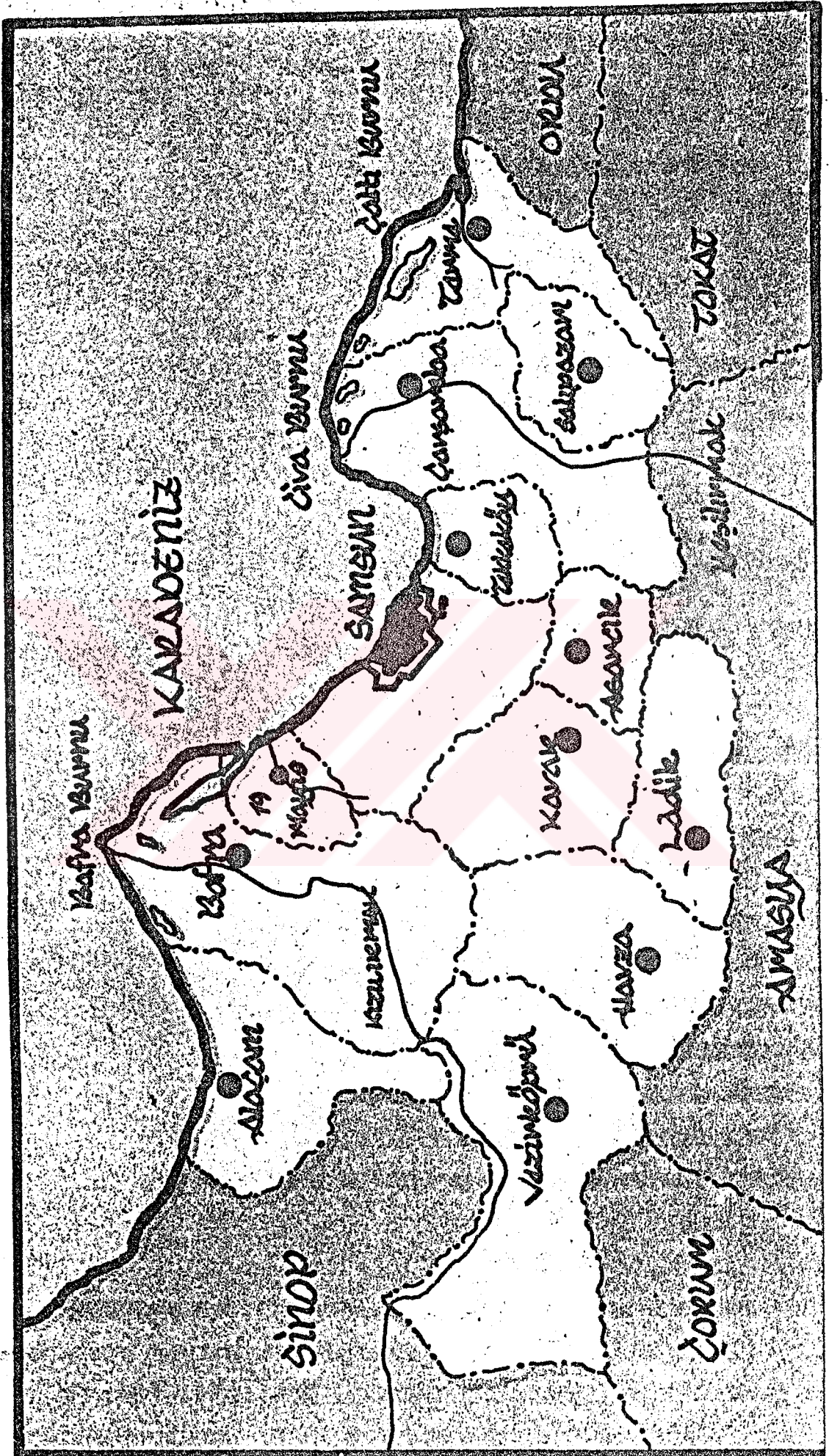
Ş : Şaban.

TAD: Tarih Araştırmaları Dergisi.

vd.: ve devamı.

Z : Zilka'de.

ZA : Zilhicce

GİRİŞ

1. Osmanlı Adli ve İdarî Teşkilâtı İçerisinde Kazâ İdaresi ve Kadı

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren idarî mekanizmanın en üst kademesinde bulunan padişahlar, Osmanlı ülkesinin taşrasına farklı statüde fakat birbirleriyle bağlantılı iki tür görevli tayin ederek bunların başkanlığında idarî, askerî ve hukukî teşkilatlanmayı sağlamışlardır. Bu görevlilerden birisi "bey" olup (Beylerbeği-Sancakbeği), "ehl-i örf" mensubudur. Diğeri de, "ehl-i ilm" mensubu olan kadıdır (1). Bunlar yetki bakımından doğrudan merkeze bağlı olmakla birlikte, taşra idaresinde birbirleriyle ilişkili olarak görev yapmaktadır.

Osmanlı yönetiminin idarî ve askerî teşkilatlanmasında temel birim sancaktı (2). Birkaç sancağın birleştirilmesinden de beylerbeğilik ya da eyalet adı verilen idarî birimler oluşturulmuştur. Eyaletlerin ve sancakların başında Sultan'ın taşradaki idarî-askerî temsilcisi ve kul bürokrasisine mensup olan mîr-i mirân ve mîr-livâ denen beylerbeği ve sancakbeği bulunmaktadır (3). Bu görevlilerin esas itibarıyla eyalet ve sancak dahilinde kendi kapu halkı ve tımarlı sipahileri ile sefere gitmek, bölgele-ri dahilinde yaşayan tebanın can ve mal güvenliğini sağlamak, a-sayışi temin etmek gibi görevleri vardı (4).

Ancak 18. yüzyıldan itibaren ve 19. yüzyılda genel anlamda sancakların çoğunda Mütesellimler görev yapmaktaydı. Bunların çoğu yerli olup, buldukları yerlerin servet ve kuvvet bakımın-

(1) Yaşar Yücel, "Osmanlı İmparatorluğunda Desantralizasyona Dair Genel Gözlemler", Bellekten, C.38, S.152, Ankara, 1979, s.665.

(2) Metin Kunt, Sancaktan Eyalete: 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi, İstanbul, 1978, s.15.

(3) İlber Ortaylı, Türkiye İdare Tarihi, Ankara, 1979, s.186.

(4) Yaşar Yücel, aynı makale, s.666, M. Ali Ünal, XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara, 1989, s.41.

dan güçlü hanedanlarına mensupturlar. 18. yüzyıldan itibaren bunlar, mütesellimlik, voyvodalık ve muhassıllık gibi görevleri ele geçirmeye başladılar (1). Meselâ, Canik Sancağı'nı incelediğimiz dönemde Canıklılar Hanedanı ve daha sonra da Hazinedâr-zâde Hanedanı'ndan gelen şahsiyetler ber-vech-i muhassıl olarak idare etmişlerdir (2).

Sancaklar da kazâf-idarî bakımdan kazâlara bölünmüş olup, kaza biriminde subaşı ve kadı görev yapmaktaydı. Kazâ, idarî bir birim olarak çevresindeki çeşitli köylerin iktisadî, kültürel ve coğrafi bakımdan kendisine bağlanmış olduğu kasaba veya bir şehir merkezi idi (3). Adlî ve hukukî anlamda ise kazâ, hüküm ve hakimlik anlamlarını ifade eder. Kaza birimi ve bu birimin başında bulunan kadı, doğrudan doğruya merkeze bağlıydı. Kazadaki kadının bağlı bulunduğu makam, bölgeye göre Rumeli ya da Anadolu Kadıaskerliği idi (4).

Kaza merkezi olan şehir veya kasabanın en yetkili yöneticisi olan kadının görev ve yetki alanı sadece adlî ve şer'î işlerle sınırlı olmayıp, aynı zamanda idarî, malî, askerî ve beledî alanlara şamildi. Kadı, kazada Sultan'ı temsil etmesi sebebiyle padişah berat ve fermanlarının sicil-i mahfûza yazılması, tebaya duyurulması gibi görevleri de yerine getirirdi. Vergilerle ilgili çok değişik malî konuları ilgilendiren görevleri yürütmeleri yanında, bugünkü belediyenin yerine getirdiği görevler de kadınlara aitti (5).

(1) Yücel Özkaya, "18. Yüzyılda Mütesellimlik Müessesesi", AÜDTCF Dergisi, C.28, S.3-4, Ankara, 1977, s.369, Yücel Özkaya, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara, 1985, s.17.

(2) Bakınız, Samsun'un İdaresi-Muhassıl, s. 47-49.

(3) Mustafa Akdağ, Türkiye'nin İktisadî ve İctimai Tarihi, C. I, Ankara, 1971, s.402.

(4) Ahmet Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, C.I, İstanbul, 1988, s.68.

(5) Kadının idarî, malî ve beledî görevleriyle ilgili geniş bilgi için bakınız, Rifat Özdemir, XIX.Yüzyılın İlk Yarısında Ankara(Fizikî, Demografik, İdarî ve Sosyo-Ekonomik Yapısı), Ankara, 1986, s.200-202.

Diğer taraftan kadının "Sanatkar ve esnafın kontrolü, lonca düzeninin, yönetimin ve bununla ilgili kuralları gözetimi, şehrin ekonomik hayatıyla yakından ilgili olarak fiat tesbit ve kontrolü, diğer yandan şehirlerin alt yapısal tesislerinin denetimi, imar nizamının korunmasını gözetmek, vakıfların yöneticilerini denetlemek, bu konudaki atamalarla ilgili olarak arzda bulunmak gibi hepsi ayrılmaz bir bütün teşkil eden çeşitli görevleri vardı" (1).

Kısaca kadıların görevlerine bakılırsa taşra idaresinde oldukça önemli ve etkin bir konumda olduğu anlaşılır. Kaza biriminin yargı işlerinden başlamak üzere beledi işlerine kadar hemen her işte kadının etkinliği görülmektedir. Kazâ idaresi, genel anlamı ile bütün yönleriyle kadının sorumluluğundaydı.

2.Osmanlı Şehir Tarihçiliğinde Şer'îye Sicillerinin Mahiyeti ve Önemi

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun ilk yıllarından itibaren yargı müessesesine oldukça fazla önem verdiği bilinmektedir. Kadının oturduğu kaza merkezinde bir Şer'î Mahkeme bulunmakta olup, teba arasındaki her türlü hukukî ve cezai ihtilaflar bu mahkemede kadı ve yardımcıları arasında çözüme kavuşturulmaktaydı. Bu şer'î mahkemelerde halkın problemleri ve davaları İslam hukuku ve Örfî hukuk kurallarına göre halledilmeye çalışılır ve ortaya çıkan anlaşmazlıklar'da Hanefî Fıkıhı doğrultusunda hüküm verilirdi (2). Bu mahkemelerde davalı ve davacı dinlenip, Şuhûdü'l-Hâl adı verilen şahitlerinde şهادetleri alındıktan sonra kadının verdiği hüküm şer'îye sicillerine geçirilmekteydi (3). Bu defterlere kadı defterleri, mahkeme defterleri ve zapt-ı vekayi sicilleri denir (4)

(1) İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", Amme İdaresi Dergisi, C.9 (1), İstanbul, 1986, s.96.

(2) Joseph Schacht, "Mahkeme" İ.A., C.7, İstanbul, 1972, s.147.

(3) Halit Ogan, Ankara'nın I Numaralı Şer'îye Sicili, Ankara, 1958, s.26.

(4) Abdülaziz Bayındır; İslâm Muhâkeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması), İstanbul, 1986, s.1.

Osmanlı tarihinin ana kaynakları arasında şer'îye sicillerinin birinci derecede önemli bir kaynak olduğu şüphesizdir. Kadıların devlet merkezi ile yaptığı resmi yazışmalar (1), halkın şikayet ve dileklerini (2), mahalli idarelere ait hukukî düzenlemeleri, daha da önemlisi ait olduğu bölgenin sosyal (aile, vakıf v (3) ve iktisadî (fiatlar, ücretler, vergiler vb.) (4) hayatını yansıtan mahkeme kayıtlarını ihtiva eden bu siciller incelenmeden, genel olarak Osmanlı Devleti'nin siyasî, idarî, sosyal ve iktisadî tarihini tam anlamıyla incelemek mümkün değildir (5).

Özellikle Osmanlı ülkesinin muhtelif şehir tarihleri ve ülkenin çeşitli bölgelerdeki mahalli hayata ait ilmi araştırmaların da birinci derecedeki kaynağı şer'îye sicilleridir. Bu anlamda Osmanlı hakimiyetinde olan şehirlerin idarî, askerî, sosyal ve ekonomik vb. tarihlerinin doğru olarak yazılabilmesi için kişilerle kişiler ve kişilerle devlet arasındaki olayların günü gününe ve hatta saati saatine kaydedildiği şer'îye sicillerinin incelenmesi gereklidir (6).

Şer'îye Sicilleri bir veya birkaç yılın olaylarını kapsayabilir. Genellikle defterin bir tarafı mahalli olayları (evlenme, boşanma, alım-satım, nafaka, vakıf, hibe, cürüm-cinayet vb.) kapsar ve bu kısma "Sicil-i mahfûz" denir. Diğer tarafı ise, merkezden gelen ferman, emir, berat, buyuruldu vb. gibi hükümlere tahsis edilmiş olup, bu kısma da "Sicil-i mahfûz defterlû" olarak adlandırılır (7).

(1) Harput Şer'îye Sicili: Defter No: 385, Sayfa No: 161.

(2) Samsun Şer'îye Sicili: Defter No:1759, Sayfa No:3 A

(3) Samsun Şer'îye Sicili: Defter No:1755, Varak No:63-A, Hüküm No:1(Sicil bundan sonraki dipnotlarda SŞC,63-A/1 şeklinde gösterilecektir.)

(4) Samsun'a Eşya Fiatları Bölümündeki Hükümler, s. 89-95.

(5) A.Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, I, s.12.

(6) aynı eser, s.12-13.

(7) Ahmet Halaçoğlu, "1866-68 Tarihleri Arasında Harput Mahkemesine İntikal Eden Davalar ve İdarî Uygulamalar", F.Ü.Sos.Bil.Ens.Der. C.2, S.2, Elazığ, 1988, s.105.

Ancak hükümlerin sicillere karışık bir şekilde kaydedildiği de görülmektedir (1).

Bu kadar geniş muhtevası olan bu sicillerin bölge tarihçiliği, sosyal ve ekonomik tarihçilik, halk kültürü ve etnoğrafi çalışmaları, idari, askerî ve beledi çalışmaları açısından ne kadar önemli olduğu hükümlerin tasniflerinden anlaşılmaktadır.

Arşivlerimizdeki şer'îye sicillerinin hali hazırda çok az bir kısmının tasnif edildiği bilinmektedir. Ancak bunların ne fihristi ne de indeksi mevcuttur. Bugün tam olarak katalogları bile çıkarılmamıştır. Şer'îye sicilleri konusunda Osman Ersoy'un (2), Yücel Özkaya'nın (3), Cemil Cahit Güzelbey'in (4), Yusuf Halaçoğlunun (5), Mücteba İlgürel'in (6), Mustafa Öztürk ile Mehmet Kayıran'ın (7), Yusuf Oğuzoğlu'nun (8) ve Rifat Özdemir'in (9) hazırladığı kataloglar büyük ölçüde bu boşluğu kapatmıştır. Ancak yine de şer'îye sicilleri tarih araştırmacılarının kolayca faydalanabileceği düzeyden çok uzak kalmıştır. Çünkü sicillerin katalog, indeks ve fihrist noksanlığı ve plansızlığı araştırmaların uzamasına yol açmıştır. Tarih araştırmacısı hem sicilleri okumak, tasnif etmek, indeks ve fihristini çıkarmak ve ancak bu aşamalardan sonra yazmaya geçmek gibi oldukça mesai isteyen bir durumla karşı karşıya kalmaktadır.

(1) SSC, 1755.

(2) Osman Ersoy, "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru", AÜDTCF Dergisi, C.xXI, S.3-4, Ankara, 1964, s.33-65.

(3) Yücel Özkaya, "Sofya'da Milli Kütüphane "Nationale Bibliothèque"deki Şer'îye Sicilleri", AÜDTCF Tarih Araş.Der.C.13, S.24'ten ayrı basım, Ankara, 1980, s.21-29.

(4) Cemil Cahit Güzelbey, "Gaziantep Şer'î Mahkeme Sicilleri", I.Fasikül, II.Fasikül, Gaziantep, 1966, III.Fasikül, 1970.

(5) Yusuf Halaçoğlu, "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru" (Adana Şer'îye Sicilleri)", İÜEFTD, S.30, İstanbul, 1976.

(6) Mücteba İlgürel, "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru", İÜEFTD, S.28-29, İstanbul, 1975, s.123-167.

(7) Mustafa Öztürk, Mehmet Kayıran, "Tokat Şer'îye Sicilleri", Genel Kurmay Baş.Birin.Ask.Tarih Sem. Bil. I, Ankara, 1983, s.145-151.

(8) Yusuf Oğuzoğlu, "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru", AÜDTCF TAD, C.xIV. S.25, Ankara, 1981-1982.

(9) Rifat Özdemir, "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru", F.Ü.Sos.Bil.Ens.Der., C.I, S.1, Elazığ, 1987, s.191-198.

Şer'fiye Sicillerinde bölge tarihçiliği açısından ne tür hükümler bulunmaktadır. Bunları belirtmek gerekirse şu sonuçlar ortaya çıkar:

1. Merkezden gönderilen her tür ferman, berat, mektuplar,
2. Ümera denilen mahalli yöneticilerin (beylerbeği, vali, sancakbeği, mutasarrıf, mütesellim, muhassıl vb. gibi) çeşitli konularda sancak ve şehir meselelerini çözmek için yayınladıkları buyuruldular, adaletnameler vb. belgeler,
3. Kadıların (ya da naiplerin) çeşitli konularda merkeze gönderdikleri illâmlar ile şehir yönetiminde, kişi ya da kurumlar arasında doğan anlaşmazlıkları çözmek için verdikleri hüccetler, tezkereler,
4. Şehrin mahalle listeleri, dini ve sosyal yapıların inşası, tamir ve termimlerinin yapılması, şehirde yürütülen imar faaliyetleri, imar işlerinde kullanılan inşaat malzemelerinin çeşit, adet ve fiatlarını gösterir vesikalar,
5. Şehir nüfusunu, nüfusun ırkı yönden ayırımını, bu nüfusun zaman zaman maruz kaldığı salgın hastalık ile doğal afetleri (deprem, çekirge salgınları vb.) anlatan hükümler,
6. Evlenme, boşanma, kız kaçırma, mehir bağlama, alım-satım mukaveleleri ve kefalet senetleri, hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme ile ilgili hükümler,
7. Şehirdeki esnaf grupları, bunların meslekleri ile ürettikleri malların çeşitleri, çarşı ve pazarlarda satılan malların narh listeleri, usta ve işçi yevmiyeleri,
8. Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları bu vergilerin toplanmasında kullanılan avarızhânesi ile ilgili listeler,
9. Altın ve para meselelerini ve çeşitli eşya fiatlarını gösterir hükümler,
10. Ölen kişilerin mesleği ile mal varlığını gösteren tereke kayıtları ve tereke kayıtlarında yer alan etnoğrafik eşya listeleri,
11. Vakıflarla ilgili muhtelif vesikalar ve bunlara görev-

li tayini (1),

12. Kazaların hisselerine düşen masraf defterleri,

13. Çeşitli devletlerle yapılan sulh anlaşmaları,

14. Mürûr tezkereleri (2),

15. Bu konular dışında mahkeme tarafından önemli görülüp de sicillere geçirilen çok çeşitli konuları kapsayan hükümler de yer almaktadır (3).

3. Samsun Mahkemesi ve Samsun Şer'îye Sicilleri

Samsun Şehri, Canik Sancağı'nın merkez kazası durumundadır. Halkın problemlerinin çözüldüğü bir mahkemesi yani Meclis-i Şer'i bulunmaktadır. Samsun naibi (kadısı) şehirde oturur ve adlî-cezâî meseleleri hallederdi. Bu mahkeme binası müstakil bir bina olabileceği gibi çoğunlukla da kadının evinin bir bölümü olabiliyordu. Samsun Kazâsı'nın mahkemesinin binası hakkında incelediğimiz sicilde kesin açıklayıcı bir bilgi elde etmemiz mümkün olmadı. Ancak bir belgede "Samsun Kasabası Mahkemesi" tabirinden, Samsun Kazâsı'nın müstakil bir mahkeme binasına sahip olduğu düşünülebilir.

Samsun Şer'îye sicillerine gelince, bilinen en eski tarihli Samsun şer'îye sicili 1755 Numaralı sicil olup 1200-1255 hicrî (1785-1839 M.) tarihine aittir. En yeni tarihli Samsun sicili ise, 1336-1340 hicri (1917-1921 M.) tarihine ait olup, 1797 numaralıdır. Toplam Samsun'a ait sicil adeti 43'dür (4).

Samsun Şer'îye Sicilleri Ekim 1990 yılına kadar İstanbul Topkapı Sarayı Arşivi'nde muhafaza altındaydı. Ancak 25 Ekim 1990 tarih ve 4918 sayılı Kültür Bakanlığı oluru ile, bütün şer'îye sicilleri Ankara Millî Kütüphane, İbni Sina Okuma Bölümü Arşivi'ne nakledilmiş olduğundan Samsun sicilleri de aynı bölüme intikal

(1) Rifat Özdemir, aynı eser, s.17 vd.

(2) SSC, 1755, 1-B/2, 2-B/1, 6-B/1, 6-B/4, 5-B/1, 18-A/1 .

(3) Bu konudaki muhtelif belgeleri görmek için bakınız, 1755 Numaralı Samsun Şer'îye Sicili'nin Hüküm Tasnifleri kısmı, s.31-32.

(4) Ahmet Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, I, s.208.

etmiştir. Sicilleri ana kaynak olarak değerlendirmek isteyen araştırmacılar adı geçen arşivde çalışmalarını sürdürebilirler.

En kapsamlı Samsun şer'îye sicili incelediğimiz 1755 No'lu sicil olup, ellibeş (55) yıllık gibi uzun bir tarihi dönemi içine almaktadır. 1762, 1769 ve 1782 Numaralı siciller bir yıllık olayları kapsamaktadır. 1766, 1767 ve 1787, 1788 numaralı siciller ise, aynı yılları içine almaktadır. (1280-82, 1315-16).

Samsun Şer'îye Sicilleri Toplu Kataloğu (1).

(Ankara Millî Kütüphane, İbni Sina Okuma Bölümü Arşivi'nde)

<u>Adet</u>	<u>No</u>	<u>Tarih (hicri ve miladi)</u>
1	1755	1200-1255 (1785-1839) (2).
2	1756	1251-1264 (1835-1847) 1246-1265 (1830-1848)
3	1757	1266-1260 (1849-1844) 1281 1864
4	1758	1262-1280 (1845-1863)
5	1759	1267-1270 (1850-1853)
6	1760	1267-1275 (1850-1858)
7	1761	1271-1278 (1854-1861)
8	1762	1273 (1856)
9	1763	1274-1277 (1857-1860)
10	1764	1274-1280 (1857-1863)
11	1765	1278-1280 (1861-1863)
12	1766	1280-1282 (1863-1865)
13	1767	1280-1282 (1863-1265)
14	1768	1282-1284 (1265-1867)
15	1769	1284 (1867)
16	1770	1285-1287 (1868-1870)
17	1771	1286-1288 (1869-1871)
18	1772	1289-1291 (1872-1874)
19	1773	1291-1293 (1874-1876)

(1) Ahmet Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, I, s.208.

(2) Faik Reşit Unat, Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu, Ankara, 1988, s.81-90.

20	1774	1292-1293 (1875-1876)
21	1775	1292-1295 (1876-1878)
22	1776	1294-1295 (1877-1878)
23	1777	1294-1296 (1877-1879)
24	1778	1295-1301 (1878-1883)
25	1779	1299-1305 (1881-1887) 1301 1883
26	1780	1301-1303 (1883-1885)
27	1781	1303-1305 (1885-1887)
28	1782	1306 (1888)
29	1783	1306-1309 (1888-1891)
30	1784	1307-1309 (1889-1891)
31	1785	1309-1310 (1891-1892)
32	1786	1313-1315 (1895-1897)
33	1787	1315-1316 (1897-1898)
34	1788	1315-1316 (1897-1898)
35	1789	1316-1319 (1898-1901)
36	1790	1316-1318 (1898-1900)
37	1791	1320-1324 (1902-1906)
38	1792	1321-1331 (1903-1912)
39	1793	1324-1334 (1906-1915)
40	1794	1326-1327 (1908-1909)
41	1795	1329-1331 (1911-1912)
42	1796	1331-1334 (1912-1915)
43	1797	1336-1340 (1917-1921)

4. H. 1200-1255 Tarihli (M. 1785-1839) 1755 Numaralı Samsun Şer'îye Sicili ve Hüküm Tasnifleri

a. Sicilin Genel Durumu

İncelediğimiz H. 1200-1255 tarihli Samsun şer'îye sicili, tarih itibariyle en eski, muhteva bakımından ise en kapsamlısıdır. Ankara Millî Kütüphane, İbni Sina Okuma Bölümü Arşivi'nde bulunan sicil, 44x17 cm. boyutunda bir defter olup, 177 varak ve 353 sayfadan ibarettir yazmadır. Kahverengli meşin ciltlidir. Yaprakları ve cilt kapağı kopuk ve yıpranmış olup, bazı varakları oldukça lekeliştir. Sicilin baş ve son tarafında kaydedilen hükümlerin bazıları oldukça yıpranmış olduğundan, günümüz harflerine çevirmek zorlaşmıştır. Bu açıdan okunamayan kelimeler veya bölümler "silik" ya da "okunamadı" şeklinde ifade edilmiştir.

Adı geçen sicilde toplam 489 hüküm mevcuttur. Bir hüküm de defter harici olarak kağıda kaydedilmiş ve sicilin arasına konmuştur. En erken hüküm tarihi 1200 H. tarihli olup, hınta irsali hakkında emir suretini ihtiva eder. En geç hüküm tarihi ise 1255 tarihli olup, vakıf için bağışlanan meblağı göstermektedir.

Bu arada şunu ifade etmek gerekliliği hasıl olmaktadır. Bildiği gibi sicil, tarihini, kayd edilen hükümlerin tarihinden almaktadır. Buna göre, 1755 Numaralı Samsun şer'îye sicilinin tarihi çerçevesi 1200-1255 H. dönemini içine almış olduğundan, doğrusunun bu olması gereklidir. Ancak sicilin kapağındaki tarih 1200-1251 H. dönemini kapsadığı görülmektedir. Yani sicilde geçen hükümlerden en geç tarihli olanı 1251 H. değil, 1255 H. tarihi olup, bu da yukarıda bahsettiğimiz vakıf için bağışlanan meblağı ifade etmektedir (1). Sicilin kapağına verilen 1200-1251 tarihli kayıt ise, sicilin bütün hükümleri incelenmediğinden, daha sonra verilmiş tahmini bir tarih olarak telakki edilmelidir.

(1) Adı geçen 1255 H. tarihli hüküm, sicilin 148-A varak, 295 sayfanın birinci hükmüdür. Bakınız, s. 581.

İncelediğimiz sicilde hükümler belirli bir tarih sırasına göre kaydedilmemiş, karışık olarak yazılmıştır. Sicilin varaklarının bazıları boş bırakılmıştır. Sicilde üç adet Arapça hüküm mevcuttur. Vakfiyelerin başındaki bazı Arapça dua ve ifadeler , klişeler bir tarafa bırakılacak olursa, sicil anlaşılır bir Türkçe ile yazılmıştır. Yazı çeşitlerine ve yapısına bakılırsa sicil, birden fazla katip tarafından kaydedilmiştir. Sicile eski rakamlar ile numara verilmemiştir. Ancak tasnif çalışmaları esnasında günümüz rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Fakat bu numaralar verilirken bile bazı aksaklıklar olmuştur. Yani bazı hükümler merkezden geldiğinden ters kayıt edilmiş, hüküm birinci sayfada kalırken bu hükümün başı ikinci sayfada kalmış, bu durum yanlış numaralandırmayı beraberinde getirmiştir. Mesalâ, Varak 18'deki bir hükümün baş tarafı Varak 20'de kalmıştır. Biz bu şekildeki hükümleri kaydederken dipnotta belirtmeyi uygun gördük.

Genel Olarak 1200-1255 Tarihli sicilın İhtiva Ettiği Hükümler Şunlardır:

Canık Sancağı kazalarının menzil fazlası bargir defterleri, vakfiyyeler ve bunlara görevli tayini, ücretler, eşya ve erzak fiatları, tereke tesbit ve taksimleri, evlenme, boşanma, mihir talebi, mübaya'alar, mukata'alar, adalet buyuruldu suretleri, Yeniçeri Ocağı'nın ilgası hakkında ferman-ı hümayun sureti, zimmetler, sefine inşası, İngiltere, Rusya ve Fransa'nın Yunan istiklali için Osmanlı aleyhine ittifakı, istenilen istiklalin devlet tarafından reddi, mürûr tezkereleri, cizyeler, gümrük resmi, kalelere gönderilen çeşitli mühimmat ve zahire irsali emirleri, para ve altınlara dair hükümler, duhan resmi, asayiş ve mahkeme harcları hakkında buyurulduklar, ziraat ve kereste irsali hakkında emir vb. hükümler yer almaktadır (1).

(1) 1200-1255 H. tarihli sicilın ihtiva ettiği hükümler hakkında daha geniş bilgi için bakınız, 1755 Numaralı Samsun Şer'îye Sicilinin Kısa Özetleri, s. 12-30, Millî Kütüphane, İbni Sina Okuma Bölümü, Sicil Envanterleri, Samsun Şer'îye Sicilleri Bölümü.

b. 1755 Numaralı Samsun Şer'fiye Sicili Hükümlerinin Kısa Özetleri

<u>Hüküm Sayısı</u>	<u>Varak No</u>	<u>Sayfa No</u>	<u>Hüküm No</u>	<u>Hüküm Tarihi</u>	<u>Hükümün Konusu</u>
1	1-A	1	1	15 RE 1216	Evlenme Zahiresi (?)
2	1-A	1	2	_____	Bargir akçesi
3	1-A	1	3	3 CE 1234	Alacak-verecek davası
4	1-B	2	1	1206	Timar hissesi
5	1-B	2	2	_____	Masraf defteri
6	1-B	2	3	G Z' 1221	Konak yapmak izni
7	1-B	2	4	24 M 1208	Koyun ve sığır eti bahası
8	1-B	2	5	G M 1215	Kazalara gider bargir
9	2-A	3	1	15 RE 1217	"
10	2-A	3	2	G CA 1217	"
11	2-A	3	3	_____	Masraf defteri
12	2-A	3	4	G ZH 1216	Menzil fazlası bargir
13	2-B	4	1	23 RE 1200	Hinta irsali emir sureti
14	2-B	4	2	_____	Vakfiyye
15	2-B	4	3	_____	Mirasın varise teslimi
16	3-A	5	1	19 Z 1221	Meblağ defteri
17	3-A	5	2	_____	Meblağ masraf defteri
18	3-B	6	1	20 S 1206	Zahire irsali emir sureti
19	3-B	6	2	_____	Zahire emr-i 'âlisi
20	3-B	6	3	25 S 1222	Vasi alacak-verecek davası
21	4-A	7	1	Ş' 1219	Tereke defteri
22	4-A	7	2	G R 1216	"
23	4-A	7	3	1221	Deve bedeli mebaliğ
24	4-B	8	1	21 CA 1206	Mal müsaderesi
25	4-B	8	2	ES CA 1206	Miras taksimi
26	4-B	8	3	7 ŞA 1218	Tereke defteri
27	5-A	9	1	13 Ş 1217	Bargir defteri
28	5-A	9	2	9 S 1226	Alacak-verecek davası

29	5-B	10	1	EH CE 1206	Müsâlahâ emr-i şerifi
30	5-B	10	2	G R 1202	Emanet davası
31	5-B	10	3	29 M 1223	Yaralama ve cerrah akçes
32	6-A	11	1	15 CA 1215	Samsun pazarının Cumartesi gününe alınması
33	6-A	11	2	29 S 1218	Arapça hüküm
34	6-B	12	1	_____	Vakıf emr-i 'âlisi
35	6-B	12	2	13 Z 1227	Boşanma davası
36	6-B	12	3	G RA 1230	Cum'a selası için vakf
37	6-B	12	4	_____	Camiye vakf
38	7-A	13	1	R 1206	Peksimağ mebaliğ i'lâmı
39	7-A	13	2	R 1206	Peksimağ masraf defteri
40	7-A	13	3	11 M 1214	Kaçan kızın evlilik tas.
41	7-B	14	1	R 1205	Peksimağ masraf defteri
42	7-B	14	2		1205 Dakikin adet kıymetleri
43	8-A	15	1	15 Ş 1205	Masraf defteri
44	8-A	15	2		1214 Kokoroz mübaya'ası
45	8-A	15	3	7 RA 1227	İmama teslim olan borç.
46	8-A	15	4	11 Z 1230	Mü'ezzine ödenen meblağ
47	8-B	16	1		1206 Mahzende bulunan zahire
48	8-B	16	2	22 ZH 1206	Mirî zahire emr-i 'âlisi
49	8-B	16	3	"	Diğer "
50	9-A	17	1	9 RZ 1219	Zımmının tarla sınırları
51	9-A	17	2	_____	Miras taksimi
52	10-A	19	1	15 M 1240	Borç defteri
53	10-B	20	1	"	Harcanan mebaliğ
54	10-B	20	2	"	"
55	10-B	20	3	"	Vaside olan mal iradı
56	10-B	20	4	"	Mal ve emval iradı
57	11-A	21	1	"	"
58	11-A	21	2	"	Borca verilen mallar
59	11-B	22	1	"	Miras sonucu intikal eden maldan borca verilen

60	12-A	23	1	ZH 1240	Tereke hesap kitabı
61	12-B	24	1	11 Ş 1240	Zımmının terekesi
62	13-B	26	1	21 Ş 1252	Vakf edilen dükkan
63	13-B	26	2	5 Ş 1251	"
64	13-B	26	3	15 Ş 1251	Müezzine ödenen meblağ
65	13-B	26	4	27 ŞA 1251	Vakf edilen dükkan
66	14-A	27	1	25 M 1243	Tereke mal tesbiti
67	14-B	28	1	"	Mirasçiya geçen hayvana
68	15-A	29	1	"	"
69	15-B	30	1	19 M 1243	Mirasçiya hissename def
70	15-B	30	2	"	Mirasçılara hisse
71	16-A	31	1	"	Mirasçiya geçen hayvana
72	16-A	31	2	"	Hissenâme defteri
73	16-A	31	3	"	Hissenâme defteri
74	16-A	31	4	"	Mirasçiya geçen mal baha
75	16-A	31	5	"	Mirasçiya geçen emval
76	16-A	31	6	"	Mirasçiya geçen mal baha
77	16-A	31	7	"	Tereke tesbit ve tak- siminin toplamı
78	16-B	32	1	"	Tereke mal beyanlarının sicile kaydı
79	16-B	32	2	"	Tereke harici nakd
80	16-B	32	3	"	Koyun ve keçi baha
81	16-B	32	4	15 Z 1244	Boşanma davası
82	16-B	32	5	5 ŞA	Yerleşim tezkeresi
83	18-A	35	1	EL Ş 1243	Mürûr tezkeresi
84	18-B	36	1		1243 Hissenâme defteri
85	18-B	36	2	21 M 1243	"
86	20-A	39	1	"	"
87	20-A	39	2	"	"
88	22-A	43	1		Harc defteridir
89	22-A	43	2		Tereke tesbit ve taksim
90	22-B	44	1		Tereke tesbiti

91	23-B	46	1	EL RZ 1254	Mühimmat fermanı
92	24-A	47	1	EH CA 1243	İngiltere, Fransa ve Rusya ile Rum milleti için bozuşma
93	25-B	50	1	_____	Müezzinliğe bahçe vakfı
94	25-B	50	2	_____	Kazalardaki bir takım emlakların kaydı
95	25-B	50	3	15 Ş 1251	Miras sonucu alacak-verecek davası
96	25-B	50	4	26 M	Mirî peksimada dair emir
97	26-A	51	1	15 ZH 1206	Füruht olunacak emlak ve hayvanat emir sureti
98	26-A	51	2	_____	Bafra çiftlikleri kaydı
99	26-B	52	1	20 ZH 1206	Sohum'a nakl edilecek dakik ve peksimad
100	26-B	52	2	EH M 1221	Samsun'a muhafız tayini
101	27-A	53	1	29 M 1215	Tereke tesbiti
102	27-A	53	2	EH ZH 1221	İngiltere donanmasının Çanakkale boğazına gelm.
103	27-B	54	1	29 CE 1207	Kereste emri
104	28-B	56	1	_____	Mirî hinta ve şair
105	28-B	56	2	1220	Mum akçesi için vakf
106	29-B	58	1	1205	Zeamet ve malikane mebalig defteri
107	30-A	59	1	EH Z 1228	Sefine inşasına dair
108	31-A	61	1	17 RA 1221	Tayyar Paşa'nın katl emri
109	31-B	62	1	_____	Kitap isimleri kaydı
110	32-A	63	1	17 RA 1226	Eksik akçelere dair
111	32-B	64	1	G S 1233	Boşanma davası
112	33-A	65	1	_____	Muaccele akçesi emri
113	33-B	66	1	EL RA 1226	Rusya üzerine yapılacak sefer için asker emri
114	34-A	67	1	1236	Alacak-verecek davası
115	34-B	68	1	19 R 1235	Vakfiyye
116	34-B	68	2	1215	Cami için mebalig vakfı

117	35-A	69	1	5 ŞA 1027 Mirî zahirenin Anadolu EL R 1200?kayıklarına ve kapan sefinelerine verilmesi
118	35-B	70	1	_____ Cami için vakfiyye
119	35-B	70	2	_____ Vakf ana malı akçe
120	35-B	70	3	_____ Boşanma davası
121	35-B	70	4	G RE 1216 Vakfiyye
122	36-A	71	1	20 RZ 1207 Zincirdan amelesi irsali
123	36-B	72	1	25 ŞA 1207 Sivas eyaleti zahire hissesi
124	36-B	72	2	29 ŞA 1224 Ekmekçi fırını inşası
125	36-B	72	3	1225 Kahvehane icaresi
126	37-A	73	1	15 M 1234 Alacak-verecek davası
127	37-A	73	2	15 M 1234 " i'lami
128	37-B	74	1	1208 Şa'ir irsal defteri
129	37-B	74	2	1220 Müezzine vakf meblağ
130	37-B	74	3	G R 1211 Alacak-verecek davası
131	38-A	75	1	25 RE 1224 Muhallefat defteri
132	38-A	75	2	" Tereke defteri
133	38-B	76	1	21 Ş 1230 Top defteri
134	38-B	76	2	21 CE 1231 Top irsali emri
135	38-B	76	3	25 ZH 1236 Mirî nuhas irsali
136	39-A	77	1	20 Ş 1207 Anapa'ya zahire irsali
137	39-A	77	2	1221 Vakfiyye
138	39-A	77	3	21 RE 1223 Vakfdan hisse
139	39-B	78	1	_____ Tekalif vergisi dışında vergilerin men'i hakkın.
140	40-B	80	1	EL CA 1222 Hâbbe ve mübayaa hakkında
141	41-A	81	1	29 ZH 1226 Nuhas irsali emri
142	41-A	81	2	G CE 1228 Nuhas-ı mirî defteri
143	41-B	82	1	4 RE 1224 Merkeze nuhas irsali
144	41-B	82	2	_____ Sonradan gönderilen nuha
145	41-B	82	3	15 Ş 1228 Memura nuhas teslimi
146	42-A	83	1	9 CE 1229 Bergos iskelesine nuhas

147	42-A	83	2	_____	Bergos iskelesine nuhas
148	42-A	83	3	15 ŞA 1229	Bergos iskelesine gönderilen nuhas defteri
149	42-B	84	1	5 RE 1229	Nuhas defteri
150	42-B	84	2	1228	Samsun'a nuhas nakli
151	42-B	84	3	17 RE 1231	Vakfiyye
152	42-B	84	4	1236	Sefineler ile İstanbul'a
				15 M 1233	gönderilen nuhas defteri
				27 ZH 1233	
153	43-A	85	1	20 RZ 1220	Duhan resmi
154	43-A	85	2	1218	Dükkan icarları
155	43-A	85	3	_____	Derbend akçesi teslimi
156	43-B	86	1	_____	Avarız akçesi kaydı
157	43-B	86	2	1209	Nuhas i'lâmı
158	43-B	86	3	15 ZH 1212	Vakf olunan dükkanların adet ve icare defterleri
159	43-B	86	4	G M 1222	Vasi tayini
160	43-B	86	5	15 M 1211	Samsun cebehanesinden barut irsali
161	44-A	87	1	_____	Bazı mukataat ve gümrüklerden vazife tevcihi
162	44-B	88	1	Ş 1230?	Mahzenlerde bulunan zahirinin ya Anapa ya da İstanbul'a gönderilmesi hak.
163	45-A	89	1	9 ŞA 1210	Peksimad hakkında diğer emr-i şerif
164	45-A	89	2	21 ŞA 1210	Rüsûm-ı zecriyye i'lâmı
165	45-B	90	1	_____	"
166	45-B	90	2	EL CE 1210	Alacak-verecek i'lâmı
167	45-B	90	3	_____	Ölüm Hücceti
168	45-B	90	4	_____	Vasi tayini
169	45-B	90	5	19 Z 1210	Askeri taifesine komutan tayini
170	46-A	91	1	17 RE 1210	Piyade askeri ulufe ve tainatlarının teslimi
171	46-A	91	2	19 RE 1210	Askerlerin nakli için reislere verilen meblağ

172	46-A	91	3	19 RE 1215	Tüfenkçiyen askeri ücreti
173	46-A	91	4	_____	Nuhas-ı mirî teslimi
174	46-B	92	1	19 Ş 1210	Nuhas-ı mirî defteri
175	46-B	92	2	1211	İstanbul'a gönderilen nuhas
176	46-B	92	3	27 CA 1212	Nuhas-ı mirî tahvili sureti
177	47-A	93	1	9 ZH 1210	İstanbul'a zahire irsali
178	47-A	93	2	ES M 1211	Zahire kiraları ücreti
179	47-A	93	3	29 ŞA 1211	Peksimad fûruhtu hakkında
180	47-B	94	1	9 Ş 1221	Peksimadın fûruht olmadığı beyan eden ferman sur.
181	47-B	94	2	5 CA 1211	Tereke tesbiti
182	47-B	94	3	5 Ş 1211	Terekenin taksimi
183	47-B	94	4	_____	Boşanma davası
184	47-B	94	5	19 S 1212	"
185	47-B	94	6	G S 1212	Tereke taksimi
186	48-A	95	1	11 Z	Nuhas-ı mirînin İstanbul'a irsali için emr-i 'âli
187	48-A	95	2	21 Z 1212	Anapa Kalesi'nin şem ve abadan olması için o bölgeye yerleşmek isteyenlere muhalefet edilmemesi hak.
188	48-B	96	1	9 Z 1211	Nikah akdi davası
189	48-B	96	2	1 Z 1211	Boşanma davası
190	48-B	96	3	11 R 1223	"
191	48-B	96	4	G CE 1214	Yeni evkaf için zahire bedeli
192	48-B	96	5	1214	Nafaka davası
193	49-A	97	1	3 Z 1211	İstanbul'a gönderilecek nuhasın miktarını tesbit
194	49-A	97	2	ES Z' 1211	"
195	49-B	98	1	26 Z 1211	Nuhasın salimen firkateyn ile gönderilmesi hakkında
196	49-B	98	2	_____	Borç davası
197	49-B	98	3	_____	Alacak-verecek sulhu
198	49-B	98	4	19 RE 1213	Miras hissesi
199	50-A	99	1	EL RA 1210	Nuhasın Samsun'a götürülmesi için araba temini

200	50-A	99	2	21 S	1212	Nuhasın gönderilmesi için araba temini hakkında emir
201	50-B	100	1	15 ZH	1212	Tereke defteri
202	51-A	101	1	15 R	1212	Tereke tesbit ve taksimi
203	51-A	101	2			Vakfiyye
204	51-A	101	3	9 ZH	1212	Tereke tesbiti ve vasi tayin.
205	51-A	101	4	G RE	1213	Yaralama davası
206	51-A	101	5	21 RA	1213	Samsun'da nuhasın kaydı
207	51-B	102	1	23 Ş	1212	Tereke defteri
208	52-A	103	1	G M	1213	Muaccele akçesi
209	52-A	103	2	1 M	1213	Boşanma davası
210	52-A	103	3	"		Yaralama davası
211	52-A	103	4	9 S	1213	Alacak-verecek davası
212	52-A	103	5			"
213	52-B	104	1	11 M	1213	Nuhas-ı mirî irsali
214	52-B	104	2	11 R	1213	Avarız akçesi
215	52-B	104	3	5 S	1213	Alacak-verecek davası (Zimmi
216	52-B	104	4	19 RE	1213	Mukata'a kıymetleri
217	53-A	105	1	14 CA	1213	Samsun Kalesi'ne mahpus esirlerin tayinatları
218	53-A	105	2	19 CA	1213	Esirlerin esamileri
219	53-A	105	3	G R	1213	Alacak-verecek davası
220	53-A	105	4	G RE	1215	Evlenme ve cihaz akçesi
221	53-B	106	1	12 CA	1213	Amasra Kalesi'nde mahpus Fransızların tayinatları
222	53-B	106	2	8 ŞA	1213	"
223	53-B	106	3			Nuhas-ı mirî tahvil sureti
224	53-B	106	4	9 ŞA	1213	"
225	54-A	107	1	7 ZH	1213	Nuhas-ı mirinin münasip sefineler ile İstanbul'a gönderilmesi hakkında emir
226	54-A	107	2	7 RE	1214	İstanbul'a mirî nuhas sevki
				25 R	1214	
227	54-A	107	3	9 M	1215	Mirî nuhas tahvili
228	54-A	107	4	29 M	1215	Mirî nuhas tezkeresi

229	54-B	108	1	15 CE 1215	İstanbul'a sefineler ile irsal nuhas defteri
230	54-B	108	2	_____	Mirî nuhas irsali
231	54-B	108	3	ET CE 1215	"
232	55-A	109	1	EL CE 1214	Sivas efendilerinin kale- den saliverilmesi hakkında
233	55-A	109	2	_____	Timar gelirleri satışı
234	55-A	109	3	7 RA 1218	Kurşun irsali hakkında
235	55-B	110	1	25 S 1225	Cengiz Giray Han'ın yaka- lanıp mahpus edilmesi
236	55-B	110	2	RA 1217	Mirî nuhas irsali
237	55-B	110	3	29 CE 1218	"
238	56-A	111	1	_____	Evkaf mukata'a geliri
239	56-A	111	2	5 R 1214	Mirî nuhas irsali
240	56-B	112	1	EL CA 1219	Tekiroğlu Feyzullah'ın ge- rekli olan keresteyi götür- meyeceğinden başkasına havale edilmesi
241	56-B	112	2	25 RA 1219	Nuhas defteri
242	57-A	113	1	13 RA 1216	Tereke defteri
243	57-A	113	2	9 RE 1220	Van Kulu lügatı vakf
244	57-A	113	3	11 CA 1219	Mirî nuhasın nakli
245	57-B	114	1	EH RZ 1219	Miras taksimi
246	57-B	114	2	21 Ş 1219	Cami mumu için vakf
247	57-B	114	3		1220 Medrese için vakf
248	57-B	114	4		1221 "
249	58-A	115	1	29 Ş 1215	Tereke tesbiti
250	58-A	115	2		1220 Vakfiyye
251	58-A	115	3	27 R 1223	Çobanlık ücreti davası
252	58-B	115	1	8 ŞA 1217	Kalelerin tamir ve termi- ninin keşfi hakkında
253	58-B	116	2		1221 Mizan-ı harîr mukata'ası
254	58-B	116	3	4 RA 1227	Vakf ve mütevellî tayini
255	59-A	117	1	_____	Ferman-ı emti'a-ı gümrük kaydı
256	59-B	118	1	5 ŞA 1231	Taşhan için i'lam-ı şer'iyy

257	59-B	118	2	5	ŞA 1231	Vakfiyyenin şer'an caiz olup olmadığı hakkında
258	60-A	119	1	5	ŞA 1216	Tereke tesbit ve taksiminde alınması gereken harçlar hakkında buyuruldu
259	60-B	120	1	G	RA 1215	Asayiş buyuruldusu
260	61-A	121	1	EL	ZH 1215	"
261	61-A	121	2	15	RE 1231	Tereke defteri
262	61-B	122	1	9	RE 1216	Evlilik esnasında alınması gereken harçlar hakkında buyuruldu
263	61-B	122	2	8	Ş 1232	Vasi yoluyla miras taksimi
264	62-A	123	1	G	CE 1218	Beş vakit namazın cema'atla kılınması ve bi-namazlar hakkında buyuruldu
265	62-A	123	2	G	CE 1218	Fasıl olan davaların tekrar görülmemesi hakkında buyur.
266	62-B	124	1	G	CE 1218	Naiplerin dava harcı hakkında buyuruldu
267	63-A	125	1			Nişan tezkeresi
268	63-B	126	1	25	Ş 1222	Tayyar Paşa'nın sancak gelirini ber-vech-i malikane olarak idare etmesi
269	63-B	126	2		1224	Dükkan gelirini vakfa ilave
270	63-B	126	3			"
271	64-A	127	1	25	Ş 1222	Canik'e muhassılın gelmesine kadar vekilin vekalet etmesi buyuruldusu
272	64-B	128	1	23	RE 1222	Canik Sancağı'ndan tersane-i amireye asker sevki
273	64-B	128	2	5	RA 1234	Borç davası
274	65-A	129	1	G	Z 1223	Derbend tamiri
275	65-A	129	2	15	ŞA 1227	Vakf ve nazır tayini
276	65-B	130	1	19	S 1224	Tekalif-i Örfiyye ve şakkanın muafı hakkında buyur.
277	66-A	131	1	14	Z 1212	Canik Sancağı gelirinden olan tel ve kendirin bakayalarının avfı
278	67-B	134	1	29	M 1223	Adalet buyuruldusu

279	68-A	135	1	ET RA 1224	Piyade askerinin ve le- vazimatın Anapa'ya nakli
280	68-B	136	1	EH ŞA 1224	Asker irsali hakkında
281	69-A	137	1	21 Ş 1225	Tereke defteri
282	69-A	137	2	"	Tereke malının hıfzı, varisi çıkar ise devre- dilmesi hakkında
283	69-B	138	1	1229	Evkaf defteri
284	69-B	138	2	G ZH 1230	Vakfiyye
285	69-B	138	3	29 ŞA 1224	İmam ve hatibinin ücre- tinin artırılması tez- keresi
286	70-A	139	1	15 S 1225	Vakfiyye
287	70-A	139	2	_____	Cami görevlilerinin gö- rev ve ücretleri
288	70-B	140	1	_____	Cami ve medrese görevli- lerinin ücretleri
289	70-B	140	2	_____	Evkaf nezaret hizmeti
290	70-B	140	3	_____	Medreseye görevli tayi- ni ve ücretleri
291	70-B	140	4	25 RE 1234	Emanet davası
292	71-A	141	1	_____	Hicaz'daki olayların önl.
293	71-B	142	1	G ZH 1230	Tahmis fırını inşası ve cami görevlilerine hisse
294	71-B	142	2	5 M 1231	Hizmetli tayini
295	71-B	142	3	G RE 1233	Cami için vakf
296	71-B	142	4	11 RA 1233	Çeşme tamiri için vakf
297	72-A	143	1	15 CE 1228	Hazinedâr-zâde Süleyman Paşa'nın vakfiyyesi
298	78-A	155	1	G RE 1225	Vakfiyyeden zevcelere ücret
299	78-B	156	1	EL RE 1229	Müslümanların namazları- nı cami ve mescidlerde cemaatla kılması hakkın- da ferman sureti
300	79-A	157	1	_____	Buyuruldu sureti (Namaz hakkında)
301	79-B	158	1	1229	Şa'ir hakkında emr-i 'ali sureti

302	81-A	161	1	19 Ş	1230	Canik Sancağı tütün esamileri kaydı
303	81-A	161	2	_____		Tütün esamisi hakkında diğer buyuruldu sureti
304	81-B	162	1	23 RE	1233	Tel ve kendir hakkında suret-i buyuruldu
305	81-B	162	2	15 CE	1240	Satış hücceti
306	82-A	163	1		1229	Hinta ve şa'ir defteri
307	82-B	164	1		1232	Trabzon'a irsal olunacak hinta zahiresi
308	83-A	165	1	20 R	1232	Hinta irsali
309	83-A	165	2	11 RA	1237	Anbar inşası buyuruldu sureti
310	83-B	166	1		1234	Mirî nuhas sefayin ve miktarının defteri
311	84-A	167	1	ET Ş	1233	Zahire hakkında emr-i 'âli sureti
312	84-B	168	1	EL RA	1239	Tuna sahilinde inşa oluncak kaleler için levazımat emir sureti
313	85-A	169	1	_____		On yıl bir yerde kalanların asıl vatanlarına gitmeye zorlanmayacaklarına dair buyuruldu
314	85-A	169	2	15 RA	1233	"
315	85-B	170	1	ET ZH	1233	Toprak basdı i'lâm sureti
316	87-A	173	1	EH R	1234	Arapça hüküm
317	88-A	175	1	8 M	1238	Altın hususunda ferman-ı celilü's-şan sureti
318	88-B	176	1	25 Ş	1240	Vakf ve mütevellî tayini
319	88-B	176	2	21 S	1252	Eşya irsali hakkında.
320	89-A	177	1	15 ŞA	1238	Vakfiyye
321	89-A	177	2	25 Z	1238	Hane çulları irsalat kaydı
322	89-A	177	3	_____		Hane çullarının mübaşir ağaya teslimi
323	90-A	179	1	9 RE	1233	Satış hücceti
324	90-A	179	2	13 RE	1244	Vakfiyye
325	90-B	180	1	15 CE	1243	Vasi tayini

326	91-B	182	1	G R 1234	Kaldırım tamiri için ustalara vakftan meblağ
327	92-A	183	1	CE 1234	Çeşme için dükkan vakfı
328	92-A	183	2	"	Mütevelli tayini
329	92-B	184	1	5 ZH 1233	Zahire hakkında emr-i 'âli sureti
330	93-A	185	1	7 ZH 1235	"
331	93-B	186	1	12 ZH 1235	"
332	94-A	187	1	G M 1241	Bargir ücreti beyanı
333	94-B	188	1	_____	Alınan bargir ücreti beyanı
334	100-A	199	1	21 CE 1239	Medreye merbut kasab dükkanlarının şartname-i temessük sureti
335	100-B	200	1	_____	Kat'-i tariklerin sıfatı
336	100-B	200	2	_____	Carihin sıfatı beyan
337	100-B	200	3	_____	Fesadın sıfatı beyan
338	100-B	200	4	_____	Şerifin sıfatı beyan
339	100-B	200	5	_____	Serserinin sıfatı beyan
340	102-A	203	1	EH CA 1230	Davalardan alınacak ücret hakkında emr-i 'ali sureti
341	102-B	204	1	_____	"
342	104-A	207	1	17 ŞA 1230	Çeşitli konularda adalet buyuruldusu
343	104-B	208	1	G M 1232	Cizye terakkisi için emr-i 'âli sureti
344	106-A	211	1	10 CA 1230	Tel ve kendir emr-i 'ali sureti
345	106-B	212	1	ET R 1233	Süleyman Paşa'nın muhallefet defteri sureti
346	107-A	213	1	5 R 1233	"
347	107-B	214	1	5 Ş 1233	"
348	108-B	216	1	25 RE 1234	Süleyman Paşa'nın Muhallefet defteri
349	108-B	216	2	5 Ş 1233	Muhallefat defteri
350	109-B	218	1	5 RA 1233	Mukata'anın fuzuli işgal edildiği hakkında emr-i 'âli sureti

351	109-B	218	2	3 RA 1237	Boşanma davası
352	110-A	219	1	_____	Gulam ve cariyelere dair emr-i 'âli sureti
353	110-B	220	1	_____	Halilelere terk edilecek eşyaya dair emr-i 'âli
354	111-A	221	1	_____	Kalb sikke için emr-i âli
355	111-B	222	1	1232	Öşür hakkında suret-i buyuruldu
356	112-B	224	1	14 Ş 1234	Kale mühimmatı için emir sureti
357	113-B	226	1	21 R 1236	Evkaf defteri
358	114-A	227	1	15 RE 1239	Hamam hüccet-i şer'iyye
359	115-A	229	1	7 CE 1240	Maden tahvil ferman sureti
360	116-A	231	1	28 ZH 1240	Zahire hakkında emr-i 'âli sureti
361	118-A	235	1	G RA 1243	"
362	119-B	238	1	23 ŞA 1249	Vakfiyye
363	120-A	239	1	11 CE 1241	Mürûr tezkeresine dair ferman-ı 'alışan sureti
364	121-A	241	1	G RE 1254	Topçu askeri müfredat defteri beyanı
365	121-B	242	1	G RA 1254	Topçu neferatına ilhak
366	122-A	243	1	ZH 1241	Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması hakkında ferman-ı celilü'ş-şan sureti
367	123-B	246	1	1235	Vakfın sınırlarını beyan
368	124-A	247	1	G ŞA 1238	Sefineler imtiyaz fermanı
369	124-B	248	1	ET ŞA 1238	"
370	125-A	249	1	15 Ş 1239	Para hakkında emr-i 'âli sureti
371	126-A	251	1	_____	Kalelerin korunması hakkında emr-i 'âli
372	126-B	252	1	5 Ş 1240	Tereke defteri
373	128-A	255	1	ET R 1233	Yeniçeri Ocağı'nın durumu hakkında emr-i 'âli
374	128-B	256	1	EH ŞA 1239	Hakimlere resm hususuna dair emr-i 'âli sureti
375	129-B	258	1	17 Ş 1251	Top ve humbara hususunda emr-i şerif

376	130-A	259	1	ET Z	1254	Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve muhallefata dair ferman sureti
377	133-A	265	1		1241	Sancaklara isabet eden
					1242	zahire ve Anapa kalesine
					1243	irsal emr-i şerif
378	136-A	271	1		1242	Tütün resm-i gümrüğü
379	137-A	273	1	ET RA	1244	Ziraat hakkında ferman-ı celilü'ş-şan sureti
380	138-A	275	1	15 RA	1238	Ecnas tütün ve sert hakkında defter
381	138-A	275	2			Sütun ve sert konusunda hizmet edenlere bedel
382	141-B	282	1	EL RA	1247	Taka'üdlük ferman sureti
383	142-A	283	1	EH R	1232	Zahire hakkında emr-i 'âli sureti
384	142-B	284	1	7 ZH	1232	"
385	143-B	286	1	7 RE	1240	Asker buyuruldusu
386	144-A	287	1	11 RE	1230	Sevk edilen meblağ tevcihati
387	144-B	288	1	G ŞA	1238	Mürûr tezkeresi hakkında ferman sureti
388	145-A	289	1	29 RE	1238	"
389	145-B	290	1	12 S	1240	Mübaya'a nakline dair emr-i 'âli
390	146-A	291	1	EL RE	1240	Hamam vakfiyyesinin fuzuli işgali hususunda emr-i şerif sureti
391	147-A	293	1	EL ZH	1239	Tüccar gemilerinin durumu hakkında ferman sureti
392	147-B	294	1	9 CE	1238	Hafız 'Ali Paşa'ya tevciye sureti
393	147-B	294	2	RE	1238	"
394	148-A	295	1	19 RA	1255	Vakfiyye
395	148-B	296	1	5 Ş	1238	Kendisine görev ilhak olunan Ali Paşa'ya görevinde hak üzerine çalışması hakkında hatt-ı hüyun

396	149-A	297	1	_____	Kazalara isabet eden şair esami taksimi beyan
397	149-B	298	1	1223	Mukata'a malikanesi
398	149-B	298	2	9 R 1224	Sınır davası
399	150-A	299	1	20 ZH 1222	Tekalif vergisi hakkında emr-i 'âlişan sureti
400	150-B	300	1	20 ZH 1222	"
401	151-A	301	1	7 Ş 1225	Tereke defteri
402	151-A	301	2	13 RE 1225	Terekenin vasiye teslimi
403	151-B	302	1	_____	Saçma, fişenk, fındık-çubuk ve külçe kurşun hakkında emr-i şerif sureti
404	152-A	303	1	10 M 1227	Mütesellimlerin mallarının müsaderesi hakkında ferman-ı hümayun sureti
405	152-B	304	1	21 CE 1229	Adalet buyuruldusu
406	153-B	306	1	1230	Mirî nuhas defteri
407	153-B	306	2	1231	İstanbul'a gönderilen nuhas-ı mirî defteri
408	153-B	306	3	1233	Nuhas sefayin defteri
409	154-A	307	1	25 S 1232	Boşanma davası
410	154-A	307	2	3 RA 1236	"
411	154-B	308	1	_____	Zahire mahzenleri hakkında ferman-ı hümayûn
412	154-B	308	2	_____	Zahire hakkında "
413	155-A	309	1	_____	Zahire bedeliyyelerinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında emr-i şerif
414	155-B	310	1	5 ZH 1222	Beliğ (?) taş irsali hakkında i'lam
415	156-A	311	1	_____	Evlenme harçları konusunda buyuruldu
416	156-B	312	1	_____	Tütün esamileri hakkında buyuruldu
417	157-A	313	1	G R 1238	Para hakkında emir
418	157-B	314	1	6 M 1215	Tereke defteri
419	157-B	314	2	_____	Tereke defteri

420	157-B	314	3	_____	Mirastan hisse taksimi
421	158-A	315	1	_____	Kadıköy zecriyye mukata- 'ası bedeli
422	158-A	315	2	1214	Muhallefat defteri
423	158-A	315	3	G M 1215	Kira bedeli karşılığı ta- mir etme
424	158-B	316	1	_____	Mukata'a bedeliyyeleri
425	159-B	318	1	RE 1215	Vakfiyye
426	160-A	319	1	11 CE 1207	Timar tevcihi
427	160-A	319	2	_____	Boş arazi tevcihi
428	160-A	319	3	1218	Bandıra alametleri
429	160-B	320	1	6? ZH 1215	Mirî araziyi icare verme
430	160-B	320	2	1225	Mirî araziyi temlik ola- rak verme
431	161-B	322	1	_____	Fransız esirlerin Samsun- dan Galata'ya sevki husu- sunda ferman
432	162-A	323	1	G RA 1210	Mirî nuhas isticâl emri
433	162-B	324	1	21 RA 1210	"
434	163-A	325	1	ET S 1227	Dubrovnik sefinelerinin gelip geçmesi hakkında ferman sureti
435	163-B	326	1	1220	Hisse-i şer'îye kassam defteri
436	164-A	327	1	5 RE 1216	Esami ihracı hakkında bu- yuruldu
437	164-A	327	2	_____	Vakfiyye
438	164-A	328	3	_____	Mütevelli tayini ve vak- fiyye
439	164-A	328	4	G R 1238	Vakfiyye
440	164-B	329	1	RA 1218	Beşlüyan neferatı hakkın- da emr-i 'âli
441	165-A	329	1	25 R 1219	Misafirlerin konaklaması ile ilgili buyuruldu
442	165-A	329	2	5 Ş 1219	Mektep inşası izni
443	165-B	330	1	23 Z 1219	Şeriata uygun olarak gö- rülen davaların tekrar görülelemeyeceğine dair

444	165-B	330	2	EL Ş 1223	İtlak emri
445	166-A	331	1	G RE 1219	Camiye borcun ödenmisi
446	166-A	331	2	_____	Borç meblağı beyan
447	166-A	331	3	25 RE 1224	Ferras bedeli vakf
448	166-B	332	1	EL ZH 1219	Ecnas altının emri
449	167-B	334	1	EL Ş 1221	Rusya Devleti'nin tecavüzü karşısında Karadeniz sahillerinin kendini savunması hak. ferman
450	168-B	336	1	_____	Kalyoncu levendatı hakkında hatt-ı şerif
451	169-B	338	1	_____	Nafaka ve kisve talebi
452	169-B	338	2	1214	Alaşak-verecek davası
453	169-B	338	3	_____	Miras taksimi hisse
454	169-B	338	4	_____	Borç beyanı
455	170-A	339	1	1216	Vakfiyye
456	170-A	339	2	11 R 1234	"
457	170-A	339	3	25 S 1219	"
458	170-A	339	4	5 M 1228	Öşürün verilmesi hakkında
459	170-A	339	5	26 M 1233	Vakfiyye
460	171-A	341	1	25 R 1224	Bezistanın tamiri ve satılan malların buraya getirilmesi hak.buyuruldu
461	171-A	341	2	21 CE 1232	Malların vasiye teslimi
462	171-B	342	1	_____	Tereke defteri
463	172-A	343	1	EH CA 1166	Malikane gelirleri
464	173-A	345	1	11 S 1217	Kocasının öldüğünü bildiren kadına evlenme izni
465	173-A	345	2	29 S 1218	Öşür hasılatı kaydı
466	173-A	345	3	19 RE 1238	Tekalif verilmemesi hakkında tezkere
467	174-B	348	1	25 RA 1226	Fransa sefayinlerinden alınacak gümrüğe dair buyuruldu
468	174-B	348	2	RA 1229	Menzil ziyadesi defteri
469	175-A	349	1	G RZ 1211	Ramazan Bayram gününün sicile kaydı

470	175-A	349	2	.	1222 Kaleye mühimmat irsali
471	175-A	349	3	13 Ş	1226 Altın hakkında buyuruldu
472	175-A	349	4	19	1227 Vakf ve mütevellî tayini
473	175-B	350	1	15 S	1211 Evlenme izni verilmesi
474	175-B	350	2	G M	1215 Alacak-verecek davası
475	175-B	350	3	15 M	1217 Top adeddinin beyanı
476	175-B	350	4	7 R	1221 Mühimmat sevki
477	176-A	351	1	_____	Esami ihracı beyan
478	176-A	351	2	G CE	1225 Altın kıymetleri hakkında emr-i 'âli
479	176-A	351	3	G R	1226 Barut hakkında emr-i 'âli
480	176-A	351	4	7 RA	1229 Toprak bastıdan sela için vakf
481	176-A	351	5	"	Hela temizlenmesi için ahırın iradınının vakfı
482	176-B	352	1		1207 Samsun Kasabası esamileri
483	177-A	453	1	15 Ş	1215 Derbend akçesinden % 11,5 hesabiyle vakf
484	177-A	453	2	_____	Tereke sehmi kaydı
485	177-A	453	3	_____	Yamak verilmesi sebibiyle salyaneden ihraç
486	177-A	453	4	_____	Boşanma davası
487	177-A	453	5	17 M	1218 Miras taksimi beyan
488	177-A	453	6	_____	Bargir adedi beyan
489	177-A	453	7	_____	Hüküm okunamamıştır.
490	---	---	---	19 RE	1247 Hınta ölçüsü hakkında kayd (Bu hüküm sicile kaydedilmemiş, ayrı bir kağıda yazılıp sicilin içine konmuştur.)

c. 1200-1255 Tarihli Samsun Şer'îye Sicilinin Hüküm Tasnif-
leri ve Sicil İçindeki Oranları

<u>A. İdarî Nitelikli Hükümler</u>	<u>Adet</u>	<u>Yüzdesi %</u>
<u>I. Genel Kayıtlar</u>	54	11.02
1. Atama, azil, vekillik, emeklilik ve müsadere	11	2.24
2. Konak ve sefine inşa izni ve tamiri	9	1.83
3. Mürûr ve yerleşim tezkeresi	7	1.42
4. Kazalarda emlak ve çiftlikat kaydı	3	0.61
5. Menzil fazlası bargir irsali ve müfredat defter- leri	10	2.04
6. Asayiş ve adalet buyuruldu suretleri	5	1.02
7. Diğerleri	9	1.83
<u>II. Devletlerarası İlişkilerle İlgili Kayıtlar</u> (Anlaşma veya anlaşmazlık vb.)	5	1.02
<u>B. Sosyal Nitelikli Hükümler</u>	192	39.18
<u>I. Genel Kayıtlar</u>	26	5.30
1. Yaralama, ölüm hücceti, dem ve diyet davası	5	1.02
2. Fuzuli işgal, hainlik, firar ve ihbar	2	0.40
3. Yol kesen, yaralama yapan, fesat, koğucu ve ser- serilerin sıfatlarının beyanı	5	1.02
4. Diğerleri	14	2.85
<u>II. Aile ile İlgili Kayıtlar</u>	166	33.87
1. Nişan, düğün, boşanma, nafaka, kisve ve harçlar	23	4.69
2. Tereke Tesbit ve taksimleri (Miras Taksimleri)	79	16.12
3. Vasi, vekil ve nazır tayinleri	3	0.61
<u>III. Vakıflarla İlgili Kayıtlar (Vakfiyyeler, Va- kıflara Görevli Tayini ve ücretler)</u>	61	12.44

<u>C. Ekonomik Ve Malî Nitelikli Kayıtlar*</u>	189	38.57
1. Vergiler (Öşür, gümrük emtiası, mizan-ı harîr, mukata'ası, cizye, avarız, derbend akçesi, rûsûm-ı zecriyye, tekâlif-i örfiyye ve şakka, duhan resmi, kokoroz mübaya'ası, diğer mübaya'a ve mukata'alar)	49	10
2. Kalelere ve İstanbul'a zahire irsali, (hınta, şa'ir, nuhas, askerî malzeme vb.)	86	17.55
3. Alacak-verecek, borç, emanet ve icare	26	5.30
4. Altın kıymetleri ve sikkeler	8	1.63
5. Satış hüccetleri	2	0.40
6. Mahkeme Harçları hakkında hükümler	5	1.02
7. Diğerleri	13	2.65
<u>D. Askerî Nitelikli Kayıtlar</u>	29	5.91
1. Askerî erzak ve mühimmat irsali hakkında	15	3.06
2. Asker irsali ile ilgili buyuruldular	6	1.22
3. Yeniçeri Ocağı'nın ilgası hakkında fermanlar	3	0.61
4. Kalelerin korunması, tamiri, tabya inşası	5	1.02
E. Diğerleri	21	4.28

Birinci BölümxIx. Yüzyılın Başlarında SamsunCanik Sancağı ve Samsun Merkez Kazası1. İdarî Taksimat

İdarî bakımdan Samsun, Osmanlı hakimiyetine kesin olarak katıldığı 1419 yılından (1) xVIII. yüzyılın ortalarına kadar Canik Sancağı adı altında teşkilatlandırılarak Sivas (Rum) Eyaleti'ne bağlanmıştır (2). Ancak kısa aralıkla Samsun ve çevresi, II. Bayezid zamanında Trabzon ve Sinop ile birlikte Erzincan Valiliği'ne katılmıştır (3). 1760 yılından itibaren muhassıllığa dönüştürülerek Trabzon Eyaleti bünyesi altına alınmıştır. 1779 yılında Trabzon valisi Canikli Hacı Ali Paşa'nın isyanına kadar bu yapı devam etmiş ve isyanın bastırılmasından sonra tekrar Sivas Eyaleti'ne bağlanmıştır.

1847 yılındaki idarî yapılanmadan sonra, Canik Sancağı'nın tekrar Trabzon Eyaleti'ne bağlı bir sancak durumuna getirildiği görülmektedir.

1857 "Vilâyet Kanunnâmesi" ne göre, Canik Sancağı yine Trabzon Vilayeti'ne bağlıydı.

1876 I. Meşrutiyet döneminde ise, Samsun ve çevresi yine Trabzon Vilayeti içinde kalmakla birlikte, vilayete bağlı mutasarrıflık haline dönüştürülmüştür.

1892 yılındaki idari yapılanmada da Canik Sancağı, yine Trabzon Vilayeti sınırları içindeydi.

(1) İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, C.I, Ankara, 1984, s. 85-86, İ.H.Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri, Ankara, 1984, s.

(2) Tuncer Baykara, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I, Anadolu'nun İdarî Taksimatı, Ankara, 1988, s.117, M. Emin Yolalıcı, xIx. Yüzyılda Samsun'un Ekonomik ve Sosyal Yapısı, Ondokuz Mayıs Ü. Sos.Bil.Ens.Tarin Anab. Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Samsun, 1991, s.12.

(3) Yücel Özkaya, "xVIII. Yüzyılda Trabzon'un Genel Durumu", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1986, s. 133.

Ancak II. Meşrutiyet'le birlikte Canik Sancağı yine Trabzon Vilayeti'ne bağlıydı (1). II. Meşrutiyet'ten sonra ise, Trabzon Vilayeti'nden ayrılan Canik bölgesi, bağımsız bir sancak durumuna getirilmiştir (2).

×IX. yüzyılın başlarında Canik Sancağı onbeş (15) kazadan ibaretti (3). Samsun ise, Canik Sancağı'nın merkez kazası durumundadır (4). Bu durumda sancağın idare merkezinin ve idarî kurullarının Samsun'da bulunduğu anlaşılmaktadır.

2. Osmanlı Hakimiyetinde Samsun Şehri'nin Tarihi Gelişimi

Osmanlı kuruluş döneminde karşımıza iki Samsun şehri çıkmaktadır. Bunlardan birisi, Müslüman Samsun, diğeri ise, Kafir (Kara ya da Gavur) Samsun'dur.

Müslüman Samsun, Osmanlı hakimiyetine 1398 yılında Yıldırım Bayezid'in Anadolu Türk birliğini sağlama aşamasında ele geçirilmiş ve valiliğine müslümanlığı kabul eden Bulgar Kralı Şişman'ın oğlu Alexandr getirilmiştir (5). Ancak Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlılar'ın elinden çıkan şehir, Kubadoğulları ve İsfendiyar-oğullarından sonra kesin olarak 1419 yılında Çelebi Mehmed zamanında savaşız olarak ele geçirilmiştir (6).

Cenevizliler'in elinde bulunan Kafir Samsun ise, 1423 yılında I. Murad devrinde Osmanlı hakimiyetine katılmıştır. Ancak Cenevizliler, şehri terk ederken yakmışlar ve kül yığını haline getirdiklerinden Müslümanlar tarafından şehir, Kara Samsun olarak isimlendirilmiştir (7).

(1) M.Emin Yolalıcı, aynı tez, s.14.

(2) Yurt Ansiklopedisi, "Samsun Maddesi", C.IX, s.6562.

(3) Samsun, Bafra ve Alaçam, Erim, Ökse ve tevabi, Erim Ayvacık ve tevabi Erim, Terme, Ünye, İfraz, Fenaris, Fatsa, Ceviz Deresi, Serkeş, Keş Deresi, Kavak ve Akçay, M.Emin Yolalıcı, aynı tez, s.15.

(4) Musa Çadırıcı, "19.Yüzyılın İkinci Yarısında Karadeniz Kentleri (Trabzon ve Samsun), 2.Tarih Boyun.Karadeniz Kong.Bil.(Uluslararası I), 1-3 Haziran 1988, Samsun, 1990, s.22.

(5) Besim Darkot, "Samsun ", İslam Ans., C.x, İstanbul, 1984, s.174.

(6) aynı madde, s.174, İ.H.Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, s.298 vd.

(7) Ali Sarcan, Samsun Tarihi, Ankara, 1966, s.77.

Bundan sonra Kafir Samsun'un izleri tamamen silinerek Müslüman Samsun, bugünkü asıl şehrin ağırlık merkezini oluşturmuştur (1).

Samsun, Osmanlılar tarafından ele geçirilmesinden itibaren, 19. yüzyılın ortalarına kadar küçük bir iskele kent olarak kalmıştır. Özellikle Kırım'ın da elden çıkmasından sonra (1783) ticari faaliyetleri oldukça azalmış ve sadece belirli kalelere erzak sevkinin yapıldığı bir liman durumuna gelmiştir (2).

Kâtip Çelebi Cihan-Nümâ'sında Samsun'un dağlarla çevrili, alçak bir yerde kurulmuş, havasının kötü, bazı evlerin bataklık üzerinde inşa edilmiş "meşhur kasaba" olduğunu ve harap bir kalesinden söz etmektedir (3).

1640 yılında Samsun civarında seyahat eden Evliya Çelebi'de Seyahat-nâme'sinde, Samsun'un bağlık, bahçelik, evlerin kiremitlerle örtüldüğünü, nardenk ve armut turşusunun meşhur olduğunu, kendir ipinin çokca imal ve ihrac edildiğini; halkının gemici ve halatçı olduğunu belirtmektedir (4).

Samsun en zor durumunu XVII. yüzyılda yaşadı. Kazak ve Abaza saldırılarından büyük zarar gören kasaba, 1642-1643 arasında bir köy düzeyine kadar indi (5).

XVIII. yüzyılda ise, ayanların Anadolu'da büyük güç kazanması sonucu, genellikle şehirlerde büyük hanedanların etkili olduğunu görüyoruz. Samsun bu dönemin ikinci yarısından itibaren Canikli-zâdeler Hanedanı tarafından idare edilmeye başlanmıştır (6).

Bu hanedan içinde en meşhuru Canikli Hâcı Ali Paşa'dır. 1768- Osmanlı-Rus savaşı sırasında önemli hizmetler gördüğünden

(1) Ali Sarcan, aynı eser, s.77.

(2) Besim Darkot, aynı madde, s. 175.

(3) aynı madde, s.175.

(4) Evliya Çelebi Seyahatnamesi, C. 1-II, İstanbul, Tarihsiz, Üçdal Neşriyat, s.448.

(5) Yurt Ansiklopedisi, Samsun Mad, s. 6560.

(6) aynı madde, s.6560.

kendisine Canik muhassıllığı uhdesinde kalmak üzere Amasya Sancağı ve Trabzon valiliği verilmiştir. Kırım ser-'askerliği vazifesiyle Kırım'ı kurtarmak için görevlendirilmiş, başarılar sağlamıştır. Ancak daha sonra bölge halkına kötü davranılması ve halktan çok fazla erzak ve vergi alarak rencide etmesi yanında Bozok mutasarrıfı Cabbar-zâde Mustafa Paşa ile bozuşması devlete karşı isyanı olarak telakki edilmiştir (1).

Bu durumda Canikli Ali Paşa ve oğlu Mikdâd Paşa'nın idamına emir çıkmış, Mustafa Paşa ile Kavak yakınlarında yaptığı savaşı kaybederek Anapa'ya kaçmıştır. Bütün bu gelişmeler sonucu Ali Paşa'nın bütün emlak ve erzaklarının müsaderesi için merkezden emir çıkmıştır (2).

Ancak daha sonra affedilerek tekrar Trabzon Valiliği'ne tayin oldu ve 1785'de öldü. Ali Paşa'dan sonra Canikli-zâdelilerin gücü bir müddet daha devam etti ve muhassıl olarak Samsun ve çevresini idare ettiler (3).

1805'te Mikdâd Paşa'nın oğlu Hüseyin Bey ile Tayyar Paşa'nın Samsun'da isyan ederek Amasya'yı basması üzerine, Erzurum valisi Yusuf Ziya Paşa isyanı bastırmak için üzerlerine gönderilmiştir. Bu isyanları devlet tarafından bastırılmış ve Tayyar Paşa Anapa'ya kaçtığından hakkında idam emri çıkarılmıştır. Mesala, 5 Temmuz 1806 (H. 17 Rebiü'l-ahir 1221) tarihli bir ferman'a göre, Tayyar Paşa'nın idam emrini ve kesinlikle af edilmeyeceğini görmekteyiz (4).

19. yüzyılın ilk yarısında Samsun'da Canikli-zâdeletin hanedanlığı bittikten sonra, Hazinedar-zâdelerin hükümranlılığı başlamıştır. Bu aile de uzun bir müddet Samsun'u idare etmiştir.

(1) Canikli Ali Paşa'nın faaliyetleri hakkında daha geniş bilgi için bakınız, Yücel, Özkaya, "Canikli Ali Paşa", Tarih Araştırmaları Dergisi, S.12-13, Ankara, 1973, Y.Özkaya, "Canikli Ali Paşa", Bellekten, S.144, Ankara, 1972, s.503-517.

(2) BOA, Cevded Maliye, Belge no:3038.

(3) Bakınız, Samsun'un İdaresi, Muhassıl, s.47-49.

(4) SŞC, 1755, 31-A/1.

Bu sırada Karadeniz'in buharlı gemi ticaretine açılması ve yüksek vasıflı tütün ekiminin Samsun yöresine yayılması, bölge için yeni gelişmelerin başlangıcı olmuştur (1).

Tanzimat'ın ilanından bir süre daha Samsun ve civarını Hazinedar-zâde Hanedanından gelen kişilerin idare ettiği, daha sonra da Samsun'a merkezden gönderilen mutasarrıfların tayin edildiği görülmektedir (2).

3. Şehir Nüfusu

1200-1255 tarihli Samsun şer'îye siciline göre, Samsun Kasabası'nın nüfusunu tesbit etmek mümkün görünmemektedir. Ancak çeşitli tarihlerde Samsun'u ziyaret eden yabancı seyyahların ve bazı Türk yazarların eserlerinden nüfus hakkında bir fikir edinebiliyoruz. Meselâ, 1813-1814 yılları arasında Anadolu'ya gelen İngiliz seyyahı J. Macdonald Kinneir, Samsun Kasabası'nın nüfusunu 2000 olarak bildirmektedir. Yine J. Brant, 1836'ya doğru Samsun'un nüfusunu 10.000 olarak tahmin etmektedir. Semseddin Sami ise, Kamû'sü'l-A'lâm'ında Samsun'un nüfusunu 19. asrın sonunda 11.000 olarak gösterdiği halde, Cuinet bunu 16.000 olarak vermektedir (3).

Yani 19. yüzyılın başlarında Samsun'un nüfusunun tam olarak sayısal değerini bilmek bu bilgilerimizle zor görünmektedir. Ancak dönem hakkında genel bir bilgi edinmemizde mümkündür. Bunun yanında Samsun'un nüfus nitelik ve niceliğinin karakteri özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra belirginleşmektedir. 19. yüzyılın başlarında Samsun nüfusu hakkında tahmini bilgiler vermemize karşılık, ikinci yarısında kısmen de olsa kesin veriler karşımıza çıkmaktadır (4).

(1) Yurt Ansiklopedisi, s.6561.

(2) Mehmet Torun, Samsun ve İlçeleri Tarihi Araştırmaları, İstanbul, 1954, s.19, M.E.Yolalıcı, aynı tez, s.11.

(3) Besim Darkot, aynı madde, İ.A., s.175-176.

(4) Samsun'un 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren nüfusunun yapı ve özelliği hakkında geniş bilgi için bakınız, Yurt Ansiklopedisi, C.IX, s.6562 ve devamındaki sayfalar.

SAMSUN ŞEHİRİ MERKEZ KAZASI KÖYLERİ

4. Samsun Kasabası'nın Köyleri

<u>Müslüman Köyler</u>	<u>Sicilde Geçtiği Yer</u>
1. Acıbüki	176-A/1
2. Afatlu	6-B/2
3. Ahmedlü	35-B/3
4. Akalan	173-A/1
5. Aksular (Aksu)	25-B/3
6. Alanos	176-A/1
7. Badırlu	"
8. Balac	11-A/1
9. Bolas	48-B/3
10. Büyük Oyumca	52-A/2
11. Bozmellü	176-A/1
12. Bozoklu	6-B/1
13. Büzümlü	51-A/4
14. Canıklü (Çatalçam)	176-A/1
15. Cırlayık	"
16. Çakırlar	"
17. Çobanlı	"
18. Çorab (?)	172-A/1
19. Çorak	48-B/4
20. Çoraklu	52-A/3
21. Derebahçe	-
22. Dereköy	9-A/1
23. Dereler	6-B/2
24. Desl (?)	172-A/1
25. Durhasan (?)	176-A/1
26. Engiz	123-B/1
27. Emirkut	175-B/1
28. Fermüde	176-A/1
29. Gülalan	58-B/3
30. İlyasköy	51-B/1

31. Kabi	176-A/1
32. Kadamut	10-A/1
33. Kadı	71-B/4
34. Kadıköy	176-A/1
35. Kapaklı	"
36. Karakucak	"
37. Kara Oyumca	42-B/3
38. Kaya Gölü	176-A/1
39. Ker Sulağı	172-A/1
40. Kiran	177-A/3
41. Koymat (Toybelen)	176-A/1
42. Körkütük (?)	"
43. Kürtün	141-B/1
44. Köslü	35-B/3
45. Kuşçulu	176-A/1
46. Kuşkana	16-B/5
47. Memados (meyvalı)	176-A/1
48. Morak	"
49. Mor Kemâli	176-B/1
50. Olyas (Çobanözü)	176-A/1
51. Onut	69-B/1
52. Oyumca	6-B/1
53. Paşaköy	172-A/1
54. Samedli	173-A/1
55. Sırıncak	6-B/1
56. Şemüslü (?)	176-A/1
57. Tekfus (?)	172-A/1
58. Türkmenler	51-B/1
59. Uzgur (Küplüce)	176-A/1

Gayr-i Müslim KöylerSicilde Geçtiği Yer

1. Çardak Kirişi	176-A/1
2. Demircisuyu	"
3. Kadıköy	"
4. Karagöl	"
5. Kızılgöl	"
6. Kızıloğlak	"
7. Tepeköy	"

Sicildeki Diğer Kazaların KöyleriÇarşamba Kazası

1. Namazlı	70-B/4
------------	--------

Havza Kazası

1. Şahilü	-
-----------	---

Kavak Kazası

1. Karabozkili	4-A/2
2. Köslü	54-A/4

İkinci Bölüm

×IX. Yüzyılın Başlarında Samsun Şehir Merkezi

A. Fizikî Yapı

1. Samsun Kalesi ve Şehrin Görünümü

Türkler'in Anadolu'ya seferleri esnasında bu mücadelelere katılan şahsiyetlerden birisi de, Danışmend Beyliği'nin kurucusu Danışmend Gazi'dir. Anadolu'ya Türk akınları sırasında Samsun'a saldırmışsa da burayı ele geçirememiştir. Ancak daha sonra şehrin fethini kolaylaştırmak amacıyla Samsun'a "bir ok atımı" uzaklıkta küçük bir kale kurmuştur (1). Türkler'in kurduğu bu kale, öncele-ri Samsun'u zayıflatarak alınmasını kolaylaştırmak için inşa edilmişti. Ancak kale, bir süre sonra bu amacını aşarak, Samsun'lu ve Anadolu'lu tüccarlarla ticaret yapan ve onlara doğunun mallarını satan Müslüman tacirlerle dolup taşmıştı. Bir yandan kaledeki Türk askeri, diğer yanda mallarını satmaya gelen göçebe Türkmenler ile Müslüman Arap tacirlerin ilk çekirdeğini oluşturduğu bu küçük topluma (2), daha sonra İtalyan koloni devletlerinin (özellikle Cenevizler'in) ticaret erbabı da katılmıştır. Yani 13. ve 14. yüzyıl Karadeniz ticaretinde Samsun şehrinin önemli bir ticaret merkezi olduğu düşünülürse (3), bu dönemdeki ticarî etkileşimlerin boyutlarını anlamak kolaylaşacaktır.

(1) Kazım Dilçimen, Canik ve Samsun Tarihinde Bazı Olaylar, Samsun, 1940, s.18, Necdet Uslu, Amisos Tarihi, Samsun, 1988, s.95.

(2) N. Uslu, aynı eser, s.96-97.

(3) 13. ve 14. yüzyılda Karadeniz ticaretinde Samsun'un önemli bir liman şehri olduğu anlaşılmaktadır. Samsun'un ehemmiyeti, Anadolu içlerinden gelen karayollarının Karadeniz'e ulaştığı noktalarda önemli birer ithalat ve ihracat limanı olması ve Anadolu'nun kuzeyini güneyine bağlayan yolların başlangıç noktalarında kurulmasıdır. Bu dönemde aslında Karadeniz kıyılarında ve bu arada Samsun'da milletlerarası bir ticaret söz konusudur. Özellikle transit ticaret yollarının temel kesişim noktası Karadeniz kıyılarında Sinop, Samsun ve Trabzon'da birleşiyordu. Geniş bilgi için bakınız, Şerafettin Turan, "Karadeniz Ticaretinde Anadolu Şehirlerini Yeri", I.Tarih Boyunca Karadeniz Kong.Bild. s.147-158.

Diğer taraftan önceki açıklamalarımızda Müslüman Samsun ve Kafir Samsun olmak üzere iki şehrin mevcut olduğunu, ancak Osmanlı Sultanı Çelebi Mehmed zamanında Kafir Samsun'un Cenevizliler tarafından yıkılıp yakılmasından sonra, asıl şehrin kıyıdaki Müslüman Samsun tarafına kaydığını belirtmiştik. Buna bağlantılı olarak II. Murad'ın Şehzade Mustafa isyanında kendisine yardım eden Cenevizliler'le şehre dönüp yakılmış ya da yıktırılmış olan kalelerini onarma hakkı tanınmasından Kafir Samsun'da da bir kalenin bulunduğu anlaşılmaktadır. Öyleyse her iki şehrin de birer kalesi mevcuttu (1). Ancak bugün Kafir Samsun ve kalesinden hiçbir iz kalmamış, bugünkü şehrin gelişimi Müslüman tarafta olmuştur.

Danişmend Gazi'nin kurduğu kale bugünkü eski Kale Mahallesi'nde bulunmaktaydı (2). Bu kalenin duvarları 1870 büyük yangınına dek ayakta kalmıştır. Yangın sonrası yapılan tamir sırasında Trabzon valisi Esad Muhlis Paşa'nın Fransa'dan davet ettiği bir Fransız mühendisin düzenlediği plan dahilinde şehir yeniden kurulurken, Samsun Kalesi'ni de yıktırmıştır (3). Bununla birlikte eski Kale Mahallesi'nin olduğu yerde ve denize bakan tarafında çok az da olsa kalenin kalıntılarına rastlamak mümkündür.

Zira 17. yüzyılda Anadolu'yu gezen Seyyah François Tournefort, 17. yüzyılda Samsun'un gittikçe gerilediğini belirtirken kalesinden de söz etmektedir (4). Yine 17. yüzyıl ünlü Türk seyyahlarından Evliya Çelebi'de Seyahatnâmesi'nde, Samsun Kalesi'ni tasvir ederken (1640) kalenin, deniz kenarında, taştan yapılmış, mamur, çok büyük ve sağlam, yetmiş kuleli kuvvetli bir yapı olduğunu ve dizdâri ile birlikte 2000 neferinin bulunduğunu belirtmektedir (5).

Bir başka Batılı Seyyah olan İngiliz binbaşı J. Macdenal Kinneir'de 1813-1814'de Samsun şehrini ve fizikî görünümünü şu şekilde tasvir etmektedir.

(1) Şerafettin Turan, aynı makale, s. 152.

(2) M.Torun, aynı eser, s.17, N. Uslu, aynı eser, K.Dilcimen, aynı eser, s. 126.

(3) A.Altaylı, aynı eser, s.16, N. Uslu, aynı eser, s.126.

(4) A.Altaylı, aynı eser, s.16 vd., B.Dorkot, aynı madde, s.175.

Samsun'u kapı üzerindeki bir kenar gibi harap suru çevrele-
mekte, deniz kıyısında ise çok daha eski sur bulunmaktadır. Bu su-
run alt kısımları deniz ve dalgalarla örtülmüştür. 4 km. genişli-
ğindeki bir koyun kenarında, ağaçlıklar içinde kurulmuş olan ha-
rap bir sur ile çevrili bulunduğunu, minareli beş camii, bir ha-
mamı ve tüccarlar için büyük bir hanı mevcut olduğunu belirtmek-
tedir (1).

2. Samsun'un Mahalleleri

İslam şehir tipinin üç önemli ögesi; cami, pazar ve hamam ol-
duğu halde, Osmanlı şehir planında egemen ögeler cami, bedesten
ve imaret siteleridir (2).

Türk şehirlerinin gelişmesi mahalleler halinde olmuştur (3).
Temel yerleşme birimi, genellikle bir dini yapının ya da bir pa-
zarın etrafında gelişmiş olan mahalle idi (4).

"Osmanlı kentinde mahalle sosyal ve fizik bir birimdir. Ma-
halle birbirini tanıyan bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından
sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir top-
luluğun yaşadığı yerdir". Yani " aynı mescitte ibadet eden cema-
atın aileleri ile birlikte ikamet ettikleri şehir merkezidir" (5).

İncelediğimiz dönem de 1200-1255 tarihli sicil hükümlerine
göre anlaşılıyor ki Samsun, yukarıdaki özellikleri bünyesinde top-
layan tipik bir Türk-İslam şehridir.

1485 tarihinde Samsun şehri on mahalleden ibaretti (6).

(1) B. Darkot, aynı madde, s.175.

(2) Ö. Ergenç, "Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapı-
ya Etkileri", Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920),
Ankara, 1980, s.103.

(3) aynı makale, s.103-109.

(4) aynı makale, s.103.

(5) aynı makale, s.104.

(6) Meğde kapısında Mescid Mahallesi, Köhne Mescid Mahallesi,
"Cami"-i Nev "(Yeni Cami) Mescidi Mahallesi, Pazar kapısında Mes-
cid Mahallesi, Şeyh Hamza Mahallesi, Yenice Mescid Mahallesi, Deb-
bağan (Dericiler) Mahallesi, Hasbey Mescidi Mahallesi, Hızır Bey
Mescidi Mahallesi ve Rumîye Mahallesi. Bahaeddin Yediyıldız, "1485-
1576 Yılları Arasında Samsun Şehri", Birinci Tarih Boyunca Karade-

Bu mahallelerin çoğu bir mescid etrafında oluşmuştur. Yani Osmanlı şehrinin yerleşme geleneği burada da uygulanmıştır.

1520 tarihine göre ise, 1485 tarihindeki bir mahalle (1) kaybolmuş, fakat yerine dört tane yeni Türk mahallesi kurulmuştur (2). Yani 1520'de Samsun'un mahalle adedi onikiye yükselmiştir.

19. Yüzyılın Başlarında Samsun'da Bulunan Mahalleler

<u>Adet</u>	<u>Sicilde Geçtiği yer</u>
1. Cami'-i Kebir Mahallesi	28-B/1
2. Pazar Mahallesi	10-A/4
3. Sa'id Beğ (Sadi Beğ) Mahallesi	13-B/1
4. Mekde (Meğde) Mahallesi	8-A/3
5. İç Kale Mahallesi	176-B/1
6. Hacı Hatun Mahallesi	51-A/3
7. Hançerli Mahallesi (Gayr-i müslim)	10-A/4
8. Samsun Mahallesi	43-B/4

19. yüzyılın başlarında ise, Samsun'un mahallelerinde bir azalma sözkonusudur. Bunda Samsun'un giderek küçülerek eski önemini kaybettiği ve bir iskele kasaba durumuna geldiği durumu da etkilidir. Bilindiği üzere Samsun, önemini özellikle 19. yüzyılın ortalarından itibaren çeşitli sebeplerin etkisiyle kazanmaya başlayacaktır.

İncelediğimiz 1200-1255 tarihli sicilde, Samsun Mahallesi(3) adlı bir mahalleye rastlamaktayız. Bu mahallenin, Samsun'un saydığımız diğer herhangi bir mahallesi yerine mi yoksa ayrı bir mahalle olarak meskun olduğu hususunda aydınlatıcı bir belgeye rastlayamadık.

İsimlerini zikrettiğimiz sekiz adet mahalleden Hançerli Mahallesi, genelde gayr-i müslimlerin meskun olduğu bir mahalledir. Cami-i Kebir ve Pazar Mahalleleri ise, şehrin en eski ve büyük

niz kongresi Bildirileri, Samsun, 1988, s.298.

(1) Pazar kapısındaki Mescid Mahallesi.

(2) Hoca Hayreddin Mahallesi, Girdeciyân (yufkacı, ekmekçi) Mahallesi, Aslıhan Mescidi Mahallesi ve Hacılar Mahallesi.

(3) "Veli İbrahim Samsun Mahallesi'nde ma'rifet-i şer'le."

mahallelerindenidir.

Diğer yandan Samsun'un mahallelerinde halk karışık bir vaziyette de bulunmaktaydı. Yani diğer mahallelerde gayr-i müslimler oturabildiği gibi, Hançerli Mahallesi'nde de Müslümanlar meskun olabiliyordu. Bu konulardaki ilişkileri gösterir belgelere incelediğimiz sicilde rastlamak mümkündür (1).

B. Samsun'un İdaresi

1. Kazâ ve Kadı

Samsun şehri, Canik Sancağı'nın merkez kazasıdır. Samsun Kasabası'nda bir şer'î mahkemenin olduğu ve hakimü'ş-şer' adı verilen kadı ya da nâibin bu binada yardımcılıyla birlikte ortaya çıkan problemleri (Cezâf-hukukî davaları) çözdüğü görülmektedir (2).

19. yüzyılın başlarında Samsun Kasabası'nın mahkeme binasının yeri ve özellikleri hakkında incelediğimiz sicilde açıklayıcı bir bilgi elde edemedik. Bu dönemdeki Samsun mahkemesi hakimine naip (3) denilmektedir.

Bu bölümde Samsun hakiminin kaza idaresindeki rolü ve etkinliği üzerinde fazla durulmayacaktır (4). Ancak şunu özellikle ifade etmek gerekir ki, Tanzimat'ın ilanına kadar Osmanlı şer'î mahkeme başkanlığı başta olmak üzere idarî, malî, askerî ve beledî işlerin büyük bir çoğunluğu kadının etkinliğinde ve nüfuzu altında yürütülmekteydi. 1250-1255 tarihli Samsun sicilinin hüküm tasnifleri ve özetleri incelendiğinde, Samsun nâibinin de yukarıda belirtilen işleri yerine getirdiği görülecektir. Zira Tanzimat'tan sonra kadılık kurumunun yetkilerinin azaltılması şer'îye

(1) Bakınız, Sosyal Hayat, Dini ve Etnik Yapı, s. 54.

(2) SSC, 1755, 45-A/2.

(3) Sicildeki hükümlerde genelde "Samsun naibine" geçmektedir.

(4) Osmanlı kadısının görev ve yetkileri ile ilgili bilgi; Osmanlı Adli ve İdarî Teşkilatı İçerisinde Kazâ İdaresi ve Kadı "adli girişte verilmiştir. Ayrıca bu konuda daha geniş bilgi için bakınız, Halil Cin ve Ahmet Akgündüz, Türk-İslâm Hukuk Tarihi, İstanbul, 1990, s.393-433, Musa Çadırcı, "Tanzimatın İlanı Sırasında

sicillerine de sirayet etmiştir. Sicillerdeki belgelerin teferratı azalmıştır.

1200-1255 Tarihleri Arasında Samsun Kasabası Mahkemesi'nde Görev Yapan Naiblerin Listesi

<u>Adı</u>	<u>Görev Tarihi</u>	<u>Görev Süresi</u>	<u>Sicildeki Yeri</u>
1. İsmail Efendi	1205(1790)	1 Yıl	7-B/2
2. Ahmed Efendi	1206(1791)	7 Yıl	7-A/1
(Samsun ve Bafra Naibi)			
3. İsmail Efendi	1213(1798)	1 Yıl	52-B/4
4. Hacı Salih Efendi	1214(1799)	1 Yıl	7-A/3
5. Mahmud Efendi	1216-1230 (1801-1811)	14 Yıl	170-A/1 5-B/3
6. Naib Vekili Mustafa Efendi	1224(1809)	-	69-A/2
7. Seyyid Hacı Ali Efendi	1229(1813)	5 Yıl	175-A/1
8. Naib Vekili Hasan Efendi	1234(1818)	-	37-A/2
9. Seyyid Osman Efendi	1234(1818)	1 Yıl	91-B/1
10. Hafız Hasan Efendi	1235(1819) 1244(1828)	9 Yıl	34-B/1 114-A/1
11. Naib Vekili Süleyman Efendi	1249(1833)	-	119-A/1
12. Mehmed Efendi	1251(1835)	-	13-B/2

Verilen listeyi inceleyecek olursak Samsun naibleri en az bir yıl vazife yapmışlardır. Ancak naip Ahmed Efendi'nin 7 yıl, Mahmud Efendi'nin 14 yıl, Seyyid Hacı Ali Efendi 5 yıl, Hafız Hasan Efendi'nin 9 yıl görev ifa ettikleri görülmektedir. Bunun yanında

Osmanlı İmparatorluğunda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli Tarik-i İlmîye'ye Dair Ceza Kanunnamesi, TAD, C.×IV, Ankara, 1983, s.139-169.

çeşitli zamanlarda naip vekillerinin, de naiplere vekalet edebildiği gözlenebilmektedir.

Diğer yandan 1200-1255 tarihleri arasında Samsun'da görev yapan naiplerin görev sürelerini tesbit ederken, naiplerin gördüğü davaların hüküm tarihinden faydalanıldığı için, tarihlerin tam kesin olarak belirtilmiş şeklini değilde, tahmini ancak gerçek tarihe çok yakın olduğunu söylemek gerekir. Yani iki naip arasındaki tarih farkı ya da boş bulunan zamanlardaki durumu tesbit etmek zor görünmektedir.

Bununla birlikte kadıların (naiplerin) genelde yaklaşık olarak iki yıl görev yaptıkları bilindiğine göre (1), Samsun mahkemesinde görev yapmış bazı naiplerin görev süreleri neden uzun tutulmuş olabileceği düşünülebilir. Bunda ya bu naiplerin oldukça güvenilir kişiler olduklarından (2) yerlerinin değiştirilmesine gerek duyulmamış ya da bu dönem Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu adli bozulma ile ilgili gelişmelerin olduğu düşünülebilir. Yani bu dönemlerde kadılık müessesesi bozulmuş ve kadılık yapmak isteyenlerin sayısının gittikçe azalması, devletin kadılık yapmak isteyenleri bulamamış olmasından kaynaklandığı düşünülebilir .

2. Muhassıl

Muhassıl, devlete ait vergi ve resimleri tahsil ile görevli memur hakkında kullanılan bir tabirdir. Zira Arapça, tahsil edici anlamlarına gelmektedir (3).

18. yüzyıldan itibaren muhassıl kelimesi Osmanlı devlet teşkilatında idarî ve malî bir terim olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemden itibaren bazı Osmanlı sancakları muhassıllık

(1) İ.Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti'nde İlimiye Teşkilatı, Ankara, 1964, s.

(2) Kadılar, görev sürelerinde gördükleri davalar nispetinde ücret alacaklarından küçük bölgelerde dava adetlerinin düşüklüğü sebebiyle az kazanç sağlayacaklarından suistimale meyledebilirlerdi.

(3) M.Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 1983, s.569.

yoluyla idare edilmişlerdir. Mesalâ, Aydın, Saruhan ve Canik Sancakları gibi (1).

Canik Sancağı da, 18. yüzyılın sonlarından itibaren muhassıl denilen yöneticiler tarafından idare edilmekteydi. Bu yapı, 19. yüzyılın ortalarına kadar devam etmiş, sonra Canik Sancağı'nı yönetmek için merkezden mutasarrıf denilen görevliler atanmıştır (2).

Muhassıl denilen idarecilerin Sancakbeği görevlerine haiz olduklarını ve sancaklara, sancakbeği yerine tayin edildiklerini ve vergi toplama görevlerinin de bulunduğunu görmekteyiz. Diğer yandan sancak içindeki asayiş de sancak beyleri gibi muhassıllar sağlamakla görevliydi (3).

1200-1255 Tarihli Sicile Göre Canik Sancağı'nı İdare Eden Muhassıllar

<u>Adı</u>	<u>Görev Tarihi</u>	<u>Görev Süresi</u>	<u>Sicildeki Yeri</u>
1. Canikli-zâde Hayreddin Paşa	1200(1785)	6 Yıl	4-B/1
2. Ömer Paşa-zâde Abdullah Beğ	1206(1791)	1 Ay	4-B/2
3. Hacı Osman Ağa	1206(1791)	4 Yıl	44-B/1
4. Dergah-ı mu'allam kapucubaşı Süleyman Paşa	1210(1795)	1 Yıl	47-A/3
5. Genç Mustafa (?) Paşa	1213(1798)	2 Yıl	52-B/4
6. Battal el-Hâc Hüseyin Paşa	1215(1800)	1 Yıl	61-A/1
7. Canikli-zâde Tayyar Paşa	1216(1801)	6 Yıl	35-B/4
8. Süleyman Ağa (Muhassıl Vekili)	1222(1807)	3 Yıl	64-A/1
9. Hazinedâr-zâde Ali Ağa (Muhassıl Vekili)	1226(1811)	3 Yıl	32-A/1

(1) Yücel Özkaya, xVIII. yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara, 1985, s.202.

(2) Mehmet Torun, aynı eser, s.19.

(3) Yücel Özkaya, xVIII. Yüzyılda Osmanlı Toplum Yaşan...s.202.

10. Osman Efendi (Muhassıl Vekili)	1229(1813)	7 Yıl	152-B/1
11. Hazinedâr-zâde Süleyman Paşa (1).	1233(1817)	-	84-A/1
12. Hüsrev Muhammed Paşa	1233(1817)	18 gün	166-A/1
13. Ahmed Efendi	1233(1817)	5 Yıl	81-B/1
14. Mir Osman Beğ (Muhassıl Vekili)	1238(1822) 1240(1824)	5 Yıl	88-A/1
15. Hacik-zâde Vezir Hassan Paşa	1243(1827)	28?	126-A/1
16. Hazinedâr-zâde Abdullâh Paşa	1271(1854)	-	

Samsun'da İdare Merkezi Binaları

1. Osman Paşa Sarayı
2. Süleyman Paşa Konağı
3. Abdullâh Paşa Konağı
4. Eski Saray

3. Kale Dizdârı

İnsanlar eskiden beri yaşadıkları şehirleri saldırılardan korumak için kale ve surlarla çevirmişlerdir. Samsun Kalesi'nde Evliya Çelebi'ye göre, 2000 neferlik bir görevli bulunup, kale Bizans imparatoru Heraklius tarafından yaptırılmıştır. Bu kalenin Cenevizliler'in elinde bulunan Kafir Samsun'un kalesi olması muhtemeldir.

Dana sonraları da Danişmedliler Beyliği beyi Danişmend Gazi, Samsun'u ele geçirmek için sahilde bir kale inşa ettirmiştir. Bu kalenin de Müslüman tarafının kalesi olduğu bilinmektedir.

(1) Hazinedâr-zâde Süleyman Paşa aynı zamanda Trabzon valisi olduğundan belirli zamanlarda yerine vekil bırakmıştır. Yani görüldüğü üzere O'nun vali olduğu sıralar yeğni veoğlu muhassıl vekili olarak görev yapmışlardır

O halde iki Samsun şehrinin de başlarda iki kalesi mevcuttu (1). Ancak daha sonraları Kafir Samsun'un ve kalesinden hiçbir iz kalmamıştır.

Samsun Kalesi, Eğri fatihi III. Mehmed (1596) zamanında Kazakların saldırısına uğramış ve harap olmuştur. Ancak daha sonra tamir ettirilmiştir (2).

Ancak 1870 büyük yangınından sonra kalenin tamamen yıkıldığını anlamaktayız (3).

Osmanlı Devleti'nde kaleler; dizdar, kethüda ve kale erlerinden meydana gelen bir kale örgütü tarafından yönetilmekteydi (4).

1485 tarihli Tahrir defterine bir takım cemaatlar kaydedilmiştir ki, bunların bazıları kale görevlileri ile ilgilidir. Meselâ, Cemâ'at-ı Pasbânân (bekçiler)-ı Kal'a 5 hane, Cemâ'at-ı nakrazenân-ı Kal'a (ravulcu ve zurnacı) 3 hane, Cemâ'at-ı Zemberekciyân-ı Kal'a 8 hane olan görevliler kale görevlileridir (5).

17. yüzyılda Samsun'dan bahseden Evliya Çelebi, Samsun'un kale dizdârı, kethüdası ve neferatından söz ederek, 2000 adet erinden bahsetmektedir (6).

1200-1255 tarihli Samsun şer'îye siciline göre, 19. yüzyılın başlarında Samsun Kalesi'nin dizdârının olduğunu öğrenmekteyiz. Ancak kale kethüdası ve diğer görevlileri hakkında bir aydınlatıcı bilgi elde edemedik.

H. 15 Muharrem 1211 tarihli (M. 21 Temmuz 1796) bir belgeye göre, 18. yüzyılın sonlarında Samsun Kalesi'nin dizdârı Ahmed Ağa'dır. Yine 1818 miladi tarihli bir belgeye göre ise, 19. yüzyılın başlarında Samsun dizdarlığı görevinde Süleyman Ağa'nın bulunduğu görülmektedir(7).

(1) İ.Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tar...s.298.

(2) Yurt Ansiklopedisi, s.

(3) A.Altaylı, aynı eser,s.16,N.Uslu, aynı eser,s.126.

(4) Rifat Özdemir, Ankara...s.153.

(5) B.Yediyıldız, aynı makale,s.299.

(6) Evliya Çelebi Seyahatnamesi, s.448.

(7) SŞC,1755,43-B/5 ve 112-B/1.

Samsun Kalesi'nin bir mirî cebehanesi de bulunmakta ve dizdara bağlıydı (1). Burada kale örgütünün gerekli olan silahlarının yapıldığını ya da tamir edildiğini görmekteyiz.

1838 tarihinde Samsun Kazası'nın 109 adet topçu askeri bulunmaktadır. (2).

Canik Sancağı kazalarının toplam 1000 nefer askeri taifesi mevcuttu. Ancak gerek duyulduğunda özellikle rençber taifesinden de asker alındığı anlaşılmaktadır. Meselâ, H. 15 Muharrem 1211 tarihli (M.21 Temmuz 1796) bir belgeye göre, Rumeli valisi Hacı Muhammed Hakkı Paşa'nın maiyyetine Canik kazalarından rençber taifesinden olmak üzere 500 nefer istenmekteydi (3). Böylece Canik kazalarından toplam 1500 nefer mirflû piyade askeri toplanmış ol-maktaydı. Bunların ulûfe ve tainatları için mirî muaccele akçesinden 5000 kuruş verilmiştir (4).

Diğer yandan Samsun Kalesi'nde hapisane yeri de bulunmaktaydı. 1213 (1898) tarihli bir belgeye göre, Samsun Kalesi'nde dokuz (9) nefer Fransız esirleri kale-bend edilmiştir (5). Yine Sivas'tan Paşa Efendi, Hacı Tahir Efendi ve hâtip namı Hüseyin Efendi mürettebât-ı seferiyyelerini ödemediklerinden 1799'da Samsun Kalesi'ne haps edilmiştir (6).

H. 8 Şaban 1217 (M. 5 Aralık 1802) tarihli bir başka belgeye göre, Anadolu ve Rumeli kalelerinin ve bu arada Samsun kalesinin de tamir ve termim edilmesi için bozuk yerlerinin keşf ve muayenesi sebebiyle Hassa Hülâfasından Mustafa Yahya görevlendirilmiştir. Bu mübaşir, imzalı ve mühürlü müfredat defteri düzenleyip İstanbul'a dönmüştür (7).

Samsun Kale Dizdârları

Tarih

1. Ahmed Ağa

(1795)

2. Süleyman Ağa

(1803)

(1) SSC, 1755, 112-B/1, 43-B/5.

(2) SSC, 1755, 121-A/1.

(3) SSC, 1755, 43-B/5.

(4) SSC, 1755, 46-A/1.

(5) SSC, 1755, 53-A/1.

(6) SSC, 1755, 55-A/1.

(7) SSC, 1755, 58-B/1.

Samsun Kalesi Cebehanesine Gelen Erzak ve Mühimmat Listesi

<u>İsimleri</u>	<u>Kantar</u>	<u>Kıyye</u>	<u>Adet</u>	<u>Tarih</u>
1. Barut-ı siyah ma'a dâre (?)	-	9211	-	1807 (1).
2. Kurşun ma'a dâre (?)	-	1317	-	"
3. Kazma	-	-	246	"
4. Kürek	-	-	250	"
5. Barut-ı Siyah ma'a dâre (?)	77,5	-	-	1811 (2).
6. Barut-ı Siyah	100	Varul-	-	"
7. Fişenk	-	-	1000	
			Deste	1818

4. Şehir Kethüdası, Şehir Subaşısı ve Samsun Muhafızı

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri devletle halk ilişkilerini sağlamak için her şehirde bir kethüda bulunuyordu (3).

18. yüzyıldan itibaren ayanların doğmasıyla şehir kethüdalarının görevlerinin çoğu ayanlara teslim edilmekle birlikte eski önemlerini kaybetmişlerdir (4).

1200-1255 tarihleri arasında Samsun şehrinde şehir kethüdasının olduğunu (5) anlamaktayız. Ancak görevleri ve adı hakkında bir belgeye rastlayamadık.

Şehir subaşıları da genelde kadiya bağlı olarak çalışan polis amiri (6) vazifesine haizdiler.

İncelediğimiz sicilde, Samsun subaşısının olup olmadığı hakkında bir belgeye sahip olamadık. Ancak Kavak Subaşısı Metre Ömer Ağa'nın timar hakkındaki bir belgede adının geçmesi (7), Canik kazalarında subaşılıkların olduğunu göstermektedir (8). Bu arada Samsun subaşısının da olduğu düşünülebilir.

(1) SSC, 1755,175-A/2.

(2) SSC, 1755,176-A/3.

(3) R. Özdemir, Ankara... s.157.

(4) Y.Özkaya, Osmanlı Toplum Yaşantısı...s.200.

(5) SSC, 1755,157-A/1.

(6) Y. Özkaya, Osmanlı Toplum Yaşantısı...s.202.

(7) SSC, 1755,55-A/2.

(8) SSC, 1755,26-B/2.

Muhafız, muhafaza edici, koruyucu yerinde kullanılan bir tabirdir. Samsun şehrini korumak vazifesiyle Samsun'a bir muhafız tayin edildiği görülmektedir (1). Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, muhafız tabirinin kalelerin düşman tecavüzünden korunması anlamında (2) kullanıldığı düşünülürse, bu muhafızın Samsun Kalesi'ni korumak için mi görevlendirildiği yoksa başka bir askerî vazifeye istinaden mi atandığını bilemiyoruz.

(1) SSC, 1755, 26-B/2.

(2) M.Zeki Pakalın, Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.2, İstanbul, 1983, s.564.

Üçüncü Bölüm

Samsun'da Sosyal Hayat

A. Sosyal Yapı

1. Dini ve Etnik Yapı

Samsun Kasabası, 19. yüzyılın başlarında dini bakımdan iki kısma ayrılmakta idi. Müslüman halk ve gayr-i müslim tebaa,

Gayri müslim teba da kendi arasında dini açıdan çeşitli gruplara ayrılmakta idi. Bunlar arasında büyük bir çoğunluğu ise, Ortodoks Rumlar oluşturmakta, bunları Grogoriyen, Katolik ve Protestan Ermeniler nüfus yapılarına göre izlemekteydi.

Bunun yanında müstemen adı verilen ve genellikle ticaret yapmak için Samsun'a gelen Yahudi vb. tüccarları da zikretmek gereklidir.

Müslümanlar'ın büyük çoğunluğunu da Türkler oluşturmaktaydı (1). Bunun yanında incelediğimiz sicildeki bazı ticari kayıtlardan alış-veriş yapmak için gelen çeşitli etnik gruplara mensup Müslümanlara da rastlanmaktadır (2).

Gayri müslim teba, merkezde Hançerli Mahallesi'nde ve şehrin yüksek kesimindeki Kadıköy'de oturmaktadır (3).

Samsun'da 19. yüzyılın başlarında müslümanlar ile gayri müslimlerin aralarındaki ilişkiler iyi düzeyde idi. Bunun derecesini kavrayabilmek için birkaç örnek vermek gerekir se, meselâ, 9 Ramazan 1219 tarihli (M. 12 Aralık 1805) bir belgeye göre, Dereköylü Fonâil zımmî Tataroğlu'ndan tarla satın almıştır (4).

Yine müslüman bir ailenin boşanma davasında Sava Efendi Adli bir zımmînin müslüman şahitlerle birlikte şahadet ettiği görülmektedir (5).

Yine gurre-i Recep 1202 (Nisan başları 1797) tarihli bir baş-

(1) 19.yüzyılda Samsun'daki dini ve etnik yapı için bakınız, Musa Çadırcı, aynı makale, II.Karad.Kong.s.21.

(2) Sicildeki muhtelif tereke kayıtlarına bakılabilir.

(3) SŞC, 1755,

(4) SŞC, 1755, 9-A/1.

(5) SŞC, 1755, 48-B/3.

ka belgede, Giresunlu Pamukçuoğlu Boş zımmı İbatoğlu Veli İbrahim Ağa'ya emanet vermiş ve bu emanetini müslüman şahitler muvacehesinde tasdik ettirmiştir (1).

O halde denilebilir ki, Samsun'da müslüman cemaat ile gayri müslim tebanın birlikte açık bir ilişkisi mevcuttur. Yani Samsun şehrindeki meskun insanların (müslüman-gayri müslim) sosyo-kültürel ve ekonomik münasebetlerini tesbit ederken, dinî ve ırkî yapıların ya da özelliklerin o kadar belirleyici olmadığı dikkati çekmektedir. Belirleyici unsur, halkın aralarındaki hoşgörü ve menfaat dengesidir. Bir de, bugünkü gibi kendi menfaatları için başka toplumlara de-stabilize eden emperyalist büyük devlet mantığı o şartlarda olmadığından (19. yüzyılın sonlarından itibaren etnik grupları kışkırtma işlemi başlayacaktır) gayri müslim cemaat belki de daha özgür ve refah içinde yaşamıştır denilebilir.

2. Meslekî Yapı ve Sosyal Statü

a. Çiftçiler (Rençberân Taifesi)

Üretimle uğraşan gruplar arasında en önemli bir bölümü "Rençber Taifesi" denilen çiftçiler oluşturmaktadır. Osmanlı toplumunun genelinde olduğu gibi, Samsun halkının büyük bir çoğunluğu da klasik tarım toplumunun özelliklerini göstermektedir.

İncelediğimiz sicile göre, Samsun'da çiftçilerin ürettiği ürettiği ürünler genelde tahıllar (buğday, arpa, yulaf, mısır vb.) kendir, pirinç, tütün, zeytin ve bağcılıktır (2).

Diğer yandan Samsun çiftçilerinin büyük bir çoğunluğu tarım yanında hayvancılıkta ikinci derecede yapmaktadır. Çeşitli tereke kayıtlarını incelediğimizde, köylerle ilgili kayıtlarda sıkça hayvan çeşitleri ve isimleri geçmektedir. Zira tereke defterlerinden tarım ve hayvan ürünlerinin çeşitleri, adetleri ve kıymetleri tesbit edilebilmektedir ki, bu da köy ticarî hayatı açısından

(1) SSC, 1755, 5-B/2.

(2) Sicildeki muhtelif tereke kayıtlarına bakılarak daha ayrıntılı bilgi edinilebilir. Ayrıca bakınız, E.Yolalıcı, aynı tez, s.67.

önemlidir.

Samsun'da gayri müslim tebanın zecriyye vergisi (Alkollü içkiler Vergisi) vermesinden bağcılık tarımı yaptıkları anlaşılmaktadır. Bağcılık genelde Kadıköy mevkiinde yapılmaktadır (1).

O halde görülüyor ki, Samsun'un köylerinde gerek müslüman ve gerekse zımmî toplumun büyük bir kısmını çiftçiler oluşturmaktadır. Bunların ürettiği malların ve erzakların büyük çoğunluğunun Samsun gümrüğü ve iskelesi vasıtasıyla ya merkeze gönderildiği ya da merkezin isteği üzere ihtiyaç duyulan bölgelere sevk edildiği görülmektedir.

Diğer yandan ihtiyaç duyulduğu taktirde rençberan taifesinden piyade ve deniz askeri istenebilmektedir. Özellikle Karadeniz insanının denizdeki maharetlerinden ötürü deniz askeri daha fazla talep ediliyordu.

Şu halde rençber taifesinin köylerdeki üretimleri, onları verim katmanları içinde mühim bir mevkiye getirmektedir. Yani memleket içindeki üretimin ve arz-talep münasebetlerinin önemli bir kısmının organizatörleri çiftçi taifesidir.

b. Tüccar Taifesi ve Esnaflar

Tüccarlar her türlü (toptan-perakende) arz-talep ilişkilerini yürüten müteşebbislerdir. Bu etkinlikler, Samsun şehrinin merkezinde özellikle pazar yerlerinde, bedesten (Bezâzistan) yakınlıklarında gerçekleşmektedir. Samsun'da pazar yerleri önceleri Cuma günü kurulurdu. Ancak bu durumun bir takım aksaklıklara düçar olduğu görüldüğünden pazar etkinlikleri Cumartesi gününe kaydırılmıştır (2).

Samsun'da tüccar taifesinin alıp-sattığına baktığımızda tarımsal ürünlerden, küçük çaptaki hammadde ve sanayiye kadar bütün ticarî etkinlikleri gerçekleştirdikleri görülmektedir.

(1) Sayfa 54'teki 3. dipnot.

(2) SŞC, 1755, 6-A/1.

Aynı zamanda ticaret erbabı esnaflarla da ilgilidir. Çünkü esnaf aldığı hammaddeyi işleyerek mamul madde haline getirir ve tüccarlara satardı.

1200-1255 tarihli sicilde görüldüğü üzere, Samsun'a başka bölgelerden ticaret yapmak için tüccarlar gelmektedir. Bunlar çeşitli bez, dokuma (halı, kilim vb.) eşyaları satarlar, hammadde alarak memleketlerine dönerlerdi.

İncelediğimiz dönemde Samsun'da ekmekçi, kasap, ayakkabıcı, kürkçü, kuyumcu, kantarcı, bakırcı, saraç, çarıkçı, çanakçı, kiremitçi, demirci, nalband vb. esnaf bulunmaktadır.

Samsun'da üretim-tüketim ilişkilerinde şehir esnafının ve gerek iç, gerek dışarıdan gelen tüccarların oldukça etkin olduğu görülmektedir. Tabii bu yapı şehrin sosyal statüsü içinde ticaretle ilgili olup, genelde orta tabakayı oluşturmaktadır.

Tüccar ve esnafları daha çok isimlerinin önündeki yaptığı iş ile ilgili ünvanlarından öğrenebilmekteyiz. Meselâ, Nalband Osman, Ekmekçi Laz Usta, Terzi Seyyid Hasan vb. gibi. Yine bu şekilde ünvanı olmayan müteşebbisler de, içinde buldukları esnaf grubunun isimleriyle tanınmaktadır. Meselâ, tüccar tairesinden, ekmekçi esnafından ve bakırcılardan vb. gibi.

c. İlim Erbabı ve Sosyal Statüleri

Samsun şehrinin yaşantısında ehl-i ilm erbabı da önemli bir yeri ve sosyo-kültürel rolü üstlenmektedir. Bunlar hakimlik vazifesini deruhte eden naipiler ve tedris işlerini yürüten müderrisler, mektep hocaları, cami görevlileri, vakıf mütevellileri, müftü, nakibü'l-eşraf kaim-i makamları ve seyyidler vb. gibi genelde görevleri, halkı irşat etmek olan şahsiyetlerdir. Hatta bu vazife sahipleri gördükleri işin öneminden ve dini-hayri özelliklerinden dolayı çok defa birçok vergilerden muaftılar.

İncelediğimiz 1200-1255 tarihli sicile göre, Samsun'da vakıf müesseseleri (Cami, mescid, medrese, mektep, çeşme, hamam vb.) ve bunlara görevli tayini ve ücretleri önemli bir yekün tutmak-

tadır. Özellikle cami, mescid, medrese vb. hayır kurumları inşa ettirmek maksadıyla şehir ileri gelenlerinin mallarının üçte birini hayır olarak vakf ettikleri görülmektedir.

Osmanlı Devleti'nin genelinde olduğu gibi Samsun'da da, ilerigelen kişiler, bir sosyal ve kültürel görevin yerine getirilmesi için mallarının tasarruf haklarından vazgeçerlerdi. Bu şekilde oluşturulan hayır kurumlarının yetkilileri, Samsun sosyal-kültürel hayatında oldukça önemli bir işlevi sürdürmektedir. Yaptıkları işlerin kutsallığından ötürü de, ilim erbabı son derece fazla saygıya mazhar kabul edilmiştir.

Ehl-i ilm mensupları genelde efendi, bey ve ağa ünvanlarıyla tanınmaktadır. Yani bu alınan ünvanlar onların ilmi bir teşkilatın üyeleri olduklarını ifade etmektedir.

d. İdareciler ve Kapu Halkı

Osmanlı şehirlerini idare eden görevliler ya da başka bir tabirle memurlar bulunmakta ve bunlar deruhte ettikleri vazife ve önemleri açısından iki bölümde ele alınmalıdır.

Birinci grup idareciler, genelde merkezden atanan ve sancakla birlikte şehir merkezinde de söz sahibi olan askerî, mülkî ve adlî görevlilerdir. Muhassıl, mütesellim, kadı ve askerî görevliler vb.

İkinci grupta sancak ve şehir dahilinde görev yapan ve genelde birinci grup idarecilere bağlı olarak görev yaparlardı. Gümrük emini, subaşı, şehir kethüdası vb. gibi.

Şehir idaresinde idarî, mülkî, askerî ve adlî görevliler, birinci derecede sorumludur. Paşa, efendi ve ağa vb. ünvanlarla kendilerine hitap edilmektedir. Kimi zaman ehl-i ilm mensupları ile idarî görevlilerin ünvanları aynı olabileceğinden yaptıkları işten hangi sınıfa mensup oldukları anlaşılabilir.

3. Giyim-Kuşam ve Halkın Kullandığı Eşyalar

İnsanların giyimi ve kullandığı eşyalar özellikle halk kültürü ve etnoğrafik özellikler açısından önem arz etmektedir. Kullanılan eşya ve erzakların türü ve değeri insanların hayat düzeyleri, kültürel yapı ve ekonomik hayatlarıyla da yakından ilgilidir.

1200-1255 tarihli sicilde geçen tereke kayıtları ve miras taksim işlemlerine göre, Samsun halkının kullandığı eşyalar, bunların fiatları tesbit edilebildiği gibi, şehir halkının ekonomik potansiyeli ve alım gücü de az çok belirginleşebilmektedir.

Samsun Kazası köylerinde genelde rençber taifesi meskun olduğundan giyim-kuşam ve kullandıkları eşyalar da umumî olarak çiftçilikle ilgilidir. Tarımdan hayvancılığa kadar her türlü edevat ve erzak adet ve kıymetleri köy hayatının temel göstergesini verebilmektedir.

Köylerde her ailenin genelde bağçesi olan bir evi bulunmaktadır. Aynı zamanda evin hemen yanında sebze-meyve bahçeleri, samanhanesi, harman, sergen ve ahır mevcuttur (1).

Şehir merkezinde ise, kenar mahallelerde zeytin tarımı yapılmaktadır ve ortalama bir zeytin ağacının fiatı 2 kuruştur. Evler bir katlı ya da iki katlıdır. Bazen birinci katlar ahır olarak kullanılabilirdiği gibi, sabit evden ayrı ahırlar da bulunabilmektedir. Fiatları da evin yeni-eski, malzeme özellikleri, kat oranları vb. özelliklerine göre de değişmektedir. Meselâ, Dereler Köyü'nde bir evin 30 kuruşa satıldığı görülmektedir (2).

Diğer yandan eşya fiatlarının fiyat ve özellikleri köylü ve şehirli hayata göre değişiklik arz eder. Ancak umumî olarak kullanılan eşyalar benzerlik arz etmektedir.

(1) SSC, 1755, 7-A/3.

(2) aynı belge.

Halkın Kullandığı Eşyalara. Mutfak Eşyaları

Bakırgüğüm

Bakır tavalalar

Balta

Bolad tebsi

Çakşır

Çamaşır kazanı

Çamaşır leğeni

Çorba tası

Çıkrık

Çubuk takımı

Döğec

El değirmeni

El küreği

El leğeni

Elmastaş hoşaf kasesi

Elter

Evan-ı nuhas kaplar

Eyvan

Fincan

Güğüm

Hamam leğeni

Hamur tahtası

Harani kazanı

Hoşaf kasesi

İbrik

İşlik

Kadayıf tavası

Kahve ibriği

Kapı zinciri

Kaşık

Kaşıklık

Katusra

Kendir çuvalı

Kilit

Köhne saçayağı

Kulplu kazan

Kuzu lengeri

Küçük ve büyük siniler

Lenger

Maili sırça tabak

Makat sacağı yamuk

Mangal

Masa

Nuhas takımı

Sabun

Sandık

Satır

Sepet

Sırça çanak

Sim sürahi

Sim enfiye kutusu

Sirke şişesi

Sofra ayağı

Su tası

Şamudan ayağı

Şerbet tası

Şeker tası

Tarak

Tencere

Yaldızlı kahvealtı çanağı

Zincir

b. Yatak ve Oturma Odası Takımları

Aba	İslambol basma şilte
Aba şalvar	İşli bağlık
Abdest havlusu	İşli uçkur
Abdestlik samur kürk	Kenarlı yeni gömlek
Altun veznesi	Kenarlı keten bezi
Amasyavî yorgan	Çadır top
Atlas endaze	Karanfil
Ayak botini	Kemer
Babuç	Kep
Basma	Kitap
Basma salıncak	Köhne ferace
Baş mükremesi	Kutni yün mumlu döşek
Bel kuşağı	Kürek
Beyaz hacikli Acem şalı	Melez top
Cebken	Merzifon değirmisi yün mumlu döşek
Cenber	Mosko " " " "
Ceviz nargile	Mushaf-ı şerif
Cübbe	Ordu kilimi
Çarşaf	Peçe
Çekmece	Peşkir
Çinkâri sevali top	Peştemal
Çeşitli kürk	Saat
Çizme	Sandık
Don	Sarık
Don uçkuru	Seccade
Fes	Seklem
Gögez hacikli yorgan	Şal
Hacıköy bezi	Tesbih
Hamam takımı	Türkmen kilimi
Hardayık donu	Tüylü halı kilim
Hasır	Yelek
Havlu	Yufka keçe
İngiliz şalı	

c. Ziyinet Eşyası

Altın gerdanlık takım

Altın yüzük

Bacaklı altın küpe

Beyaz taşlı altın necef yüzük

Dolap küpe

Elmas haciklik

Elmas taşlı altın bilezik

Elmas yüzük

Fındık altını

Fındık rub'iyyesi

İncili altın küpe

İncili kafes göğüslük

İstanbul nisfiyyesi

İstanbul zer-i mahbup

Kol mercanı

Macar altını

d. Silahlar

Filinta tüfenk

Fişenklik

Hançer

Kapak ve yanlık

Kılıç

Pala

Sarı taşlı tabanca

Sim hançer

Sim kablı tabanca

Trabzonkarı tüfenk

Tüfenk

Piştov

Mısır nisfiyyesi

Mısır zer-i mahbup

Sim gerdanlık

Sim saçlık

Sim yıldızlı mercanlı kül-
çek

Taş üstüne altın koşuk

Ufak altın pul

Yakut yüzük

Yıldız altın

Zincir

Zümrüt askılı elmas üze-
re gerdanlık

Zümrüt yüzük

Görüldüğü üzere bir mutfakta lazım olan genel araç ve gereçler, yatak ve oturma odası eşyaları, çiftçilikle ilgili aletler olmak üzere birçok mühimmat, erzak ve edavat Samsun köylerinde ve şehir merkezinde mevcuttur.

Mutfak eşyaları, kap ve kacaklar daha çok bakırdan yapılmıştır. Bunlar tas, sahanlar, tavalalar, harani kazanları, siniler, lenger, leğenler, tabak, çanak vb. gibi eşyalardır.

Yatak odası eşyaları, yünlü, pamuklu, basma, seten, İngiliz, Çin, Moskova vb. gibi yabancı, Merzifon, Amasya, Trabzon, Hicaz, Şam, vb. gibi Osmanlı memleketlerinin eşyaları önemlidir. Bunların yeni ve eskileri de mevcuttur.

Türk kadınının ziynet eşyalarına olan düşkünlüğü de 1200-1255 tarihli sicildeki tereke kayıtlarından anlaşılmaktadır. Altın bilezik, yüzük, gerdanlık, küpe, zincir, saçlık vb. eşyalar genelde olduğu gibi, Samsun kadınlarının da vaz geçilmez süs eşyalarıdır.

Yine Karadeniz insanının bugün olduğu gibi 19. yüzyılın başlarında da ateşli silahlara ve kesici maddelere olan düşkünlüğü ortaya çıkmaktadır. Tüfenk ve tabanca başta olmak üzere hançer, pala, bıçak ve bunların mermilerinin varlığı gösteriyor ki, Türk erkeğinin de süsü ve kendine güven duygusunu veren silahıdır.

Yine madde başlıklarında görüldüğü üzere, ipek, basma, yünlü, pamuklu entariler, peştemal, cenber, yaşmak, baş mükremesi, başlık, şal, çuka ferace, peçe, kaput, bohçalar vb. kadınların kullandığı eşyalardandır.

Erkekelere özgü ise, ateşli ve kesici silahlar, tesbih, fes, kehribar çubuk takımı, kemer, yelek, bel, kuşağı, aba, cepken, kep potin, saat, kitap, cübbe, nargile vb. eşyalar da genelde erkeklerin kullandığı eşyalardandır.

B. Samsun'da Aile

1. Evlenme İşleminin Başlaması

Genel bir ifade ile bir kızla bir erkeğin baba ocağını terk ederek yeni bir ev kurmaları olayına evlenme, evlenen karı-koca ve çocuklardan oluşan küçük topluluğa da aile (1) denilmektedir. Başka bir ifade ile evlilik kurumu "Karı-koca arasında beraber yaşamaya ve yardımlaşmaya mesaaede eden ve taraflara karşılıklı hak ve vazifeler yükleyen bir akittir" (2).

Aile bir toplumun en küçük modelini oluşturmaktadır. Bir toplumun sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik yapısını tam açıklığı ile anlayabilmek için, o toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin incelenmesi gerektiği kabul görmektedir. Yani denilebilir ki, bir aile fertleri arasında sosyal, hukukî, ahlakî ve kültürel denge varsa, o toplumlarda da aynı sosyal, hukukî, ahlakî ve kültürel denge var demektir (3).

İslam hukukunda evlilik ve aile müessesesine oldukça önemli yer verilmiş ve dinî bir vecibe olarak telakki edilmiştir (4).

Osmanlı Devleti'nde de, İslam aile hukuku genel anlamı ile uygulanmış ve şeriatın gerektirdiği kurallara uyulmuştur.

Bilindiği üzere, Osmanlı Devleti hem Türk hem de bir İslam devleti idi. Bu açıdan Osmanlı aile müessesesinin kurumlaşmasında hem Türk devleti olması hasebiyle Türk devlet yapı, gelenek-görenekleri, hem de İslam devleti olması sebebiyle İslam hukukunun etkisi oldukça açıktır. Osmanlı hukukunun düzenlenmesinde etkili olan kanun-nâmeler incelendiğinde; bunlar idarî, askerî, sosyal ve ekonomik konularda bölge ve toplumlara göre düzenleyici hükümler

(1) Rıfat Özdemir, "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810), Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 1987, s. 81-144.

(2) M. Akif Aydın, İslâm-Osmanlı Aile Hukuku, İstanbul, 1985, s. 12.

(3) Abdülkadir Donuk, "Çeşitli Topumlarda ve Eski Türklerde Aile" İÜEF Tarih Dergisi, S. 33, İstanbul, 1982, s. 149, Bahaeddin Ögel, Türk Kültürünün Gelişme Çağları, C. 11, İstanbul, 1971, s. 137.

(4) Bakınız, Kur'an-ı Kerim, Nur Suresi, 32-33, Rum Suresi, 21, Nisa Suresi, 3, 22, 23, 24, 25, 128, 129 vd, ayrıca Hadis-i Şerifler.

getirirken, aile hukuku konusunda böyle bir düzenlemeye gitmemiş, zaman zaman fıkıhın muamelat kısmını ilgilendiren evlenme, boşanma ve miras usûlleri gibi bazı şeriatlık konulara ufak tefek müdahalelerin dışında bu konuyu İslâm şeriatına bırakmıştır (1).

a. Kız İsteme, Nişan Merasimi ve Nikah Akdi

Samsun'da evliliğin ilk yolu kız isteme ile başlamaktadır. Erkek tarafı evlenecek oğulları için bir kızı namzet olarak seçerler ve bu konuda gereken girişimi başlatırlardı. Bu işlemin başlayabilmesi için güvey tarafı bağlı buldukları bölgenin ihtiyarlarından birine giderek meramlarını anlatırlar ve yardım isterlerdi (2). Mahallenin veya köyün ileri gelen ihtiyarları da durumu uygun gördükten sonra kız istemenin ilk adımı atılırdı. Kız isteme meselesi halledildikten sonra şerbet içme (şerbet-nûş) merasimi başlatılır ve nişan olurdu (3). Nişan işleminin tamamlanması sonucu, mahallin başkası kıza artık talip olamazdı (4).

On yaşına gelmeyen (Reşitlik yaşı kabul edilmiş olmalıdır) kız, aile sayılmadığından ötürü evlendirilemezdi.

Ancak bazı durumlarda bu kurallara uymayanlar da olmuştur. Kimileri vasisi oldukları sabiyeleri keyfi olarak nikahladıklarından, sabi ya da sabiyeler evlilik çağına geldikleri zaman namzedlerini istemeyebilirdi. Bu durumda mahkemeye başvurulduğunda meclis-i şer' eskiden yapılan namzedlik olayını fes ederdii (5). Zira bu gibi küçükken evlendirmeler (Beşik kertme) devlet tarafından hoş karşılanmamıştır. Eğer şartlar ve nizamlar hilafına tavassut edenler olur ise, bu konuların engellenmesini havi buyuruldularla çeşitli defalar kaza ve köy ihtiyarlarına hitaben uyarılarda bulunulmuştur.

Samsun'da nikah ve te'hil maddesi (Nişan) eskiden beridir belirli bir nizam dahilinde buyrulduklarda yazılmış olduğu şekil-

(1) Rifat Özdemir, Tokat'ta Aile...s.100.

(2) SŞC, 1755, 61-B/1.

(3) SŞC, 1755, 156-A/1.

(4) SŞC, 1755, 61-B/1.

(5) aynı dipnot.

de tertiplenmektedir. Evlenecek aday bakire olsun dul olsun bir kimse birine namzed olduktan sonra iki tarafın rızaları ile köy imam ve ihtiyarları marifetiyle nişan merasimi yapılırdı. Bu merasimlere köy imamı ve ihtiyarlarının katılması usüldendi. Çünkü bunların şahitlikleri doğrultusunda mütesellim ve naip tarafından evlilik izin tezkeresi verilir, yapılan akit sicil-i mahfuza kaydedilirdi.

Ancak çeşitli zamanlarda bu düzene uymayanlar çıkmaktadır. Mesalâ, köy imamları ve ihtiyarları olmaksızın birkaç kişi huzurunda nişan olunur ve bu nişan olayı nikah biçiminde kabul edilebilirdi. Bu şekilde izinsiz evlilik (Nikah) akdinin ve dolayısıyla evliliğin olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani ihtiyarların ve imamların şahitlikleri olmadan evlenme izni verilemeyeceğine göre, bu ileri gelenlere danışılmadan yapılan nişan merasimleri evlilik gibi kabul görmektedir ki, bu evliliğin geçerli olması mümkün görünmemektedir. Çünkü "nişan merasimi yalnızca bir söz kesmeden ibarettir" şeklinde telakki edilmiştir.

Bu nişan ve nikah akdi konusundaki olumsuzlukları önlemek için çeşitli defalar eyalet merkezinden mütesellim, naip ve muhatap olanlara hitaben buyurulduklar gönderilmiştir. Bu buyurullara göre, nişan meclisi tertibi esnasında köy ihtiyarları ve birkaç iyi halli müslüman hazır bulunmadıkça yapılan nişan, nikah akdi olmadığından sahih olmayacağına göre, evlilik namzedlerinin taraflarının rızasına başvurulurdu. Ancak onların rızalarının alındığının belirtilmesinden sonra (Nikah akdi yapıldığından) evlilik izin tezkeresi verilir ve evlilik gerçekleşmiş olurdu. Yoksa yukarıda açıklanan nizama uyulmadan yapılan nişan merasimi evlilikmiş gibi geçerli olamayacağından, nişan denilen tören ancak "falan falanı alacak imiş denilsin deyû" biçiminde ifade edilecektir (1).

(1) SSC, 1755, 63-A/1.

Görüldüğü üzere Samsun'da evlilik ve nikah akdinin yapılması, köy ihtiyarlarının ve imamının da bulunmasıyla oluşan bir cemiyetin faaliyetleri sonucu gerçekleşmektedir. Bazı kimse-ler sadece nişan merasimi yapmakta, nikah merasimini sonraya bırakmaktadır. Bazıları da nişanla birlikte nikah akdini de gerçekleştirdiklerinden dinî açıdan evlilik kurumu oluşmaktadır. Ancak izinsiz olarak nişan yapanların bu olayı evlilikmiş gibi göstere-rek gayri meşru (nizam ve şartlara uygun olmayan) akitleri de yaptığı görülmektedir .

Bununla birlikte nikah akdinin ve evlenme işleminin çeşitli usülleri de Samsun'da uygulanabilmektedir.

Samsun'da evlilikler genelde şu şekilde gerçekleşmektedir:

1. Evlenecek kız ve erkek hür iradelerini kullanarak kendileri ve aileleri arasında anlaştıktan sonra, mahkeme-i şer'e gelerek şahitler huzurunda, nefislerini birbirlerine tezviç ettiklerini beyan ederek nikahlarının kıyılmasını isterlerdi. Bunların nikahları yapılarak sonuç sicil-i mahfuza geçirilirdi.

2. Evlenecek kız ve erkek kendileri ve aileleri arasında anlaştıktan sonra, kız mahkemeye gelmeyerek (Tesettür açısından olabilir) anasını, babasını ya da güvendiği bir kişiyi şahitler huzurunda vekil tayin ederek mahkemeye gönderirdi. Mahkemede vekalet usulü yapılan bu evlilik sonuçlanır ve sonuç sicil-i mahfuza kaydedilirdi. Meselâ, 9 Zilkade 1211 (M.6 Mayıs 1797) tarihli bir belgeye göre, vekalet usulü ile nikah akdi yapılmıştır.

3. Bazen kızlar küçük yaşlarda ailesi tarafından mal ve para alınarak biriyle evlendirilirdi. (Beşik kertme usulü). Kız büyüdüğünde sabiye iken evlendirildiği erkekle hayatını birleştirmemek için başka birine kaçır ve önceki evliliği geçersiz kılabilirdi. Meselâ, 11 Muharrem 1214 (M. 15 Haziran 1799) tarihli bir belgeye göre, Samsun Kabı Köyü'nden Mahmud'un kızı mahkeme-i şer'e gelerek, annesinin kendisi sabiye iken Sakaoğlu Mehmed'le evlendirdiğini, ancak kendisinin bu evliliği kabul etmeyerek ve "Sizin verdiğiniz adama varmam" deyip Kör Odabaşoğlu Ali'ye kaç-

tığını ikrar etmiştir. Mesele cümle muvacehesinde müşavere edilmiş ve adı geçen kızın K r Odabaşı Ali'ye kaçtığı tesbit edilmiş, olay mahkemeye intikal etmiştir. Mahkeme sabiye iken yapılan evliliği fesh ederek, Ali ile evliliğini tastik etmiş ve sonuç sicil-i mahfuza kayd edilmiştir. Yani mahkeme küçükken yapılan evliliği geçersiz kabul ederek, kızı kendi isteği doğrultusunda sevdiği adamla evlendirmiştir ki, bu olay evlilik kurumunun kurulmasında kadınların da ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

4. Yine bazı evliliklerde koca bulunduğu yeri terk ederek (terk-i diyar edip) kaybolur ve öldüğüne karar verilirse, kocası kaybolan ya da ölen kadının bir başkasıyla evlenmesine izin verilirdi. Meselâ, 11 Safer 1217 (M. 13 Haziran 1802) tarihli bir belgeye göre, Samsun Samedli Köyü'nden Bekiroğlu Osman'ın kızı mahkeme-i şer'e gelerek kocasının on seneden beri terk-i diyar ettiğini, hayatı ve mematı hakkında bir bilgisinin olmadığı anda, bir kimsenin "Senin zevcen öldü" şeklinde kendisine haber verdiğini belirtir. Kadının ikrarı ve yapılan araştırma sonucunda, bu evliliğin geçersizliği kabul edilmiş ve kadının başkasıyla evlenmesine fetva ve mehkmeden izin verilmiştir.

b. Evlilik Esnasında Erkek Tarafından Alınan Mal ve Paralar

Samsun'da evlilik esnasında erkek tarafından kızın ihtiyaçlarının sağlanması vb. sebeplerle mal ve para talep edilirdi. Bunlar başlık, yolluk, kol bağı, kuşak ve terbiyye adlarıyla isimlendirilmiştir.

Durumları iyi olan ailelerden onbeş (15) altun, orta halli olanlardan on (10) altun, durumu aşağı derecede olanlardan beş (5) altun alınacaktır.

Terbiyye hakkı hususunda yüksek gelirli olanlardan atmış (60) kuruş, orta yollu olanlardan kırk (40) kuruş, ve aşağı olanlardan otuz (30) kuruş talep edilecektir.

Elbise maddesi olarak ise, halep haciklisi iyi halli olanlara, Şam alacası orta yollu olanlara ve durumu aşağı derecede olanlara ise, Halep alacası ve Halebi tabir olunan evan-ı sim

alınacaktır (1).

Ancak bazı kimseler yolluk ve başlık tabiriyle külliyyetlü meblağ istemektedirler. Yine elbise ve nişan vb. konusunda da ailelerden tahammülleri haricinde mal ve para talep ederek, Kur'an ve Hadis dışında bid'at ihdas ederek ailelere eza ve cefa etmektedirler.

Bu konularda çeşitli buyurulduklarıyla tahammül harici meblağ talebinin ortadan kaldırılması istenmekteydi. Bu meselenin daha iyi şart ve nizama bağlanarak düzenlenmesi hususu da belirtilmiştir. Buna göre, yukarı boy, kabadayı, hanedan ve kendi halini rahat ile geçinir kimselerin baş tabir olanlarından yolluk yüz (100) kuruş, nişan meblağı otuz (30) nısfıyye, entari harcı ve masrafı seksen (80) kuruş ve kuşak meblağı yüz (100) kuruş habbe, kol bağı ve saçlık dahi münasip vechle alınacaktır. Orta yollu ailelerden yolluk atmış (60) kuruş, nişan onbeş (15) nısfıyye ve entari baha otuz (30) kuruş, kuşak baha kırk (40) kuruşluk mebalığ talep edilecektir. Kolbağı, saçlık vb. nesne fakir olanlardan talep edilmeyecektir. Altın ise tahammüllerine göre, Mısır ve İstanbul altını (Zer-i mahbup) olacaktır. Bütün bu meblağlar dışında ve fazla olarak nizama aykırı teklif ile aileler rencide ve remide edilmeyecektir.

Ancak yine de bazı mahallerde yukarıda belirtilen nizama kanaat edilmeyip, fazla mal ve para teklif edilerek buyuruldukları aykırı hareket edilebilmektedir. Bu konulara katıyetle uyulması gerektiği hakkında yeniden buyurulduklarıyla muhatap olanlara uyarılarda bulunulmuştur. O halde muhatap olan naip, mütesellim ve ihtiyarlar bu konulara umumiyetle dikkat ve ihtimam göstereceklerdir. İstanbul'da gerekli olduğu vechle yolluk, nişan ve sair levazımatlar bundan böyle fazlaca teklif edilmeyecektir. Eğer bir kimse bir kız ya da dula namzed olduğunda olmayacak istek ile rıza

(1) SSC, 1755, 65-B/1 ve 156-A/1.

hilafına ve İstanbul'daki yazılı nizama aykırı meblağ teklif eder ise önlenmesi gerekmektedir. Yine kız ve dul olanlar, kendi rızaları olmaksızın zorla dilemediği biriyle evlendirilemeyecektir. Böyle yapılan olur ise, vakit geçirmeden tedib edilmesi ve yola getirilmesi gerekmektedir.

2. Evlilik Müessesesinde Sosyal Güvenlik

Mehir, güvey adayı tarafından gelin adayına verilen belirli bir miktardaki parayı veya malı ifade etmektedir (1). Bu usul Orta Asya Türkleri arasında kalın olarak ifade edilmiş, Osmanlı döneminde ve bugün de Anadolu'nun sair bölgelerinde başlık ve yoluk olarak hala gündemini korumaktadır.

İslam hukuku çeşitli meselelerde eski gelenekleri devam ettirmiş, ancak kadının lehine düzenlemeler getirerek, mehrin mutlak surette kadının hakkı olduğunu, bu parada babanın, kardeşlerin ve diğer akrabaların hakkı olmadığı gibi, kocanın da hakkı olmadığını kesin kurallara bağlamıştır (2).

Mehrin tamamı peşin ödenebildiği gibi, bir kısmı peşin bir kısmı da daha sonra ödenir.

a. Mihr-i Müaccel

İslam hukukuna göre, nikah akdinden önce veya nikah akdi sırasında, şahitler huzurunda güveyi adayı tarafından gelin adayına verilmesi gereken para ya da maldır (3). Mihri muaccel konusunda 1200-1255 tarihli sicilde açık bir belgeye rastlayamadık. Ancak mihr-i muaccel evlilik esnasında verilmiş olduğundan terekelere kaydedilmemiş olmalıdır.

b. Mihr-i Müeccel

Bu mehir de kadının hakkı olup, nikah akdi esnasında şahitler huzurunda tesbit edilirdi. Eğer akit esnasında oranı tesbit edilmezse, boşanma ve ölüm halinde emsallerine bakılarak tereke-

(1) R.Özdemir, Tokat'ta Aile...s.108, M.A.Aydın, aynı eser, s.31.

(2) R.Özdemir, aynı makale, s.108.

(3) M.Akif Aydın, aynı eser, s.32, R.Özdemir, aynı makale, s.108.

den alınıp, kadına verilmekteydi (1). Genelde Samsun'daki uygulamada da mihr-i müccel ölüm ya da boşanma halinde terekeden ihrac edilerek kadına verilirdi.

İncelediğimiz sicile göre, mihr-i müccel Samsun'da 75 kuruş ile 800 kuruş arasında değişmektedir. Meselâ, bir belgede (2) Samsun Akalan Köyü'nden Ali karısı Ayşe Hatun 'u boşadığından kendisine 25 kuruş mihir verilmiştir. Yine 25 Rebiü'l-evvel 1224 tarihli (M. 10 Mayıs 1809) bir belgeye göre (3), Bekir Ağa'nın terekensinden zevcesi hatuna 800 kuruşluk mihir verilmiştir.

c. Namzedlik Akçesi

İslam hukuku, evliliğin ancak reşit olduktan sonra yapılmasını, evlenecek olanların hür iradeleri ile evlenmelerini, buna ebeveynler tarafından müdahale edilmemesi hakkındaki konuları hükme bağlamış olmakla birlikte, yine de bazı durumlarda konunun dışına çıkılarak, çocukların küçük yaşlarda evlenmeleri gerçekleştiriliyordu. Bu evlilik kurulurken ebeveyn belirli bir mal ve para alıyordu. Bu tür evlenmeye "Namzed" (Beşik kertmesi), alınan paraya da "Namzedlik Akçesi" denilmekteydi.

İncelediğimiz sicilde böyle evliliklerin yasal kabul edilmediği çeşitli buyuruldularla belirtilmiştir. Ancak yine de bu şekilde evliliklerin gerçekleştiği görülmekte, bazen de mahkeme tarafından böyle evlilikler fesh edilmekteydi (4).

Namzedlik akçesi adı altında ne kadar para veya malın alındığını ise tesbit edebilmemiz mümkün olmadı. Ancak bu meblağın anlaşmaya göre değişebileceği bilinmektedir. Diğer yandan bu şekilde evliliğe İslam hukuku cevaz vermediğinden, sicile kayd edilmiş de olmalıdır.

(1) R.Özdemir, aynı makale, s.109, M.Aydın, aynı eser, s.32.

(2) SŞC, 1755, 35-B/3.

(3) SŞC, 1755, 38-A/2.

(4) SŞC, 1755, 7-B/1.

d. Cihaz Yapımı

Türk aile geleneğinde evlilik çağına gelen kızların cehiz yapma alışkanlığı ve adeti çok eskiden beri devam etmektedir. Kızın çocuk yaştan itibaren çehizi hazırlanmaya başlardı. Cehiz yapma geleneği, genç kızın ve ailesinin en önemli uğraşlarından birisi sayılmıştır.

1200-1255 tarihli sicile göre, Samsun'da kızların cehiz yaptıklarını tesbit edebilmekteyiz. Meselâ, gurre-i Rebi'ü'l-evvel 1215 (M. Temmuz sonları 1800) tarihli bir belgeye göre, Mekde Mahallesi'nden Kerime Hatun evlendiğinde cihazına 7500 kuruş kıymet konulmuş ve şahitler huzurunda hakkı olan bu meblağ sicil-i mahfuz-a geçirilmiştir (1).

e. Nafaka ve Kısve Bahası

İslam hukuku ailenin reisi olarak erkeği kabul etmiştir. Bu açıdan erkek, karısının ve çocuklarının geçimlerini karşılamakla mükellefti.

Her ne durumda olursa olsun erkek kesinlikle ailesinin nafakasını sağlamakla görevliydi. Erkeğin ailenin yeme-içme, giyinme ve barınma vb. ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü tutulduğu gibi, kaybolması, uzaklara gitmesi, iflas etmesi durumlarında bile nafakalarını karşılaması gerektiği emredilmekteydi (2).

Nafaka ve kısve konusunda incelediğimiz sicilde, bir adet belge bulunmaktadır. Meselâ, Alicanoğlu yetimi Abdullah ve validesi Ayşe Hatun'a, İnce Ömer bin Hüseyin iskeledeki bir dükkandan 70 kuruşluk malı nafaka ve kısve için bağışlamıştır (3).

(1) SSC,1755, 53-A/4.

(2) Ömer Nasuhi Bilmen, Hukuku İslamiye ve Istilahat-ı Fıkhiyye Kamusu, C.II, İstanbul, 1985, s.121-124.

(3) SSC,1755, 169-B/1.

3. Boşanma (Mufarakat-Talak)

Äile teşkilatı içinde evlilik müessesesi kurumlaştıktan sonra uzun süre devam edebileceği gibi, çeşitli sebeplerle (anlaşmazlık, zina vb.) zayıflayacağı ve sonunda boşanmaya kadar gidebileceği bilinmektedir.

İslam hukuku her ne kadar boşanmayı zorlaştırmış ise de, evliliğin yürütmesinin mümkün olmadığı hallerde de boşanmaya izin vermiştir.

İncelediğimiz sicilde onüç (13) adet boşanma davası bulunmaktadır. Bunların iki (2) adedi gayri müslimlere, onbir (11) adede müslümanlara aittir.

1200-1255 tarihli sicile göre Samsun'da boşanma şekilleri şöyledir:

İncelediğimiz boşanma kayıtlarında, daha çok kadınların istekleri doğrultusunda bu işlemin yapıldığı görülmektedir. Bu tür boşanma davalarında kadınlar daha çok mihirlerinden ve iddet-i nafakalarından vazgeçmektedirler.

1. 13 Zilka'de 1227 tarihli (M. 18 Aralık 1812) bir belgeye göre, Samsun Ahmedlü Köyü'nden Bekir Ağa'nın karısı Asiye Hatun kocasından boşanmak istemektedir. Bu durum Bekir'e sorulduğunda mihirinden, iddet-i nafakasından vazgeçerse kendisinin boşanabileceğini belirtir. Asiye'de her türlü davasından boşanma karşılığı vaz geçtiğini mahkemede şahitler huzurunda belirtince, talak-ı ric'î (1) ile boşanma işlemi gerçekleşmiş ve sonuç sicil-i mahfuzaya kayd edilmiştir.

2. Yine 1 Zilka'de 1211 tarihli (M. 28 Nisan 1796) bir belgeye göre, Samsun Kürt Taifesi'nden Kayacık Ali bin Osman ve karısı Fatıma Hatun mahkeme-i şer'iyeye gelerek, Fatıma tarafının

(1) Dönülebilir boşanma demektir. Kocaya, yeni bir nikaha ihtiyaç duymaksızın boşadığı eşine dönme imkanı veren boşama şeklidir. Ric'î talakta evlilik iddet bitene kadar devam eder kabul edilmektedir. M.A. Aydın, aynı eser, s.39-40, SSC, 1755,6-B/2.

(2) İslam hukuku esas itibarıyla boşanma hakkını kocaya vermiştir. Ancak bazı durumlarda kadın da kazaf boşanma (tefrik) hakkına sahiptir. Ayrıntılı bilgi için bkz.A.Aydın, aynı eser, s.43-49,

rızası ile mihrinden vazgeçmesi karşılığı boşanmışlardır. Sonuç sicil-i mahfuza kaydedilmiştir (1).

Bu konudaki örnekleri çoğaltmamız mümkündür. O halde, Samsun'da boşanma işlemi mahkeme-i şer'iyede yapılmaktadır. Genelde erkek ve kadın birlikte mahkemeye gelerek, boşanmak istediklerini belirtirler ve anlaşma sağlanarak işlem tamamlanırdı.

4. Miras Taksimleri (Tereke Tesbit ve Taksimi)

a. Vasi Tayini

Vasi, bir kimsenin mallarında ya da çocuklarının işlerinde tasarruf etmek üzere tayin edilen kimsedir (2). Vasilik nasb ve üstlendiği göreve göre iki bölümde incelenmektedir.

1. Vasiyy-i Muhtar

İslam hukukunda vasiyeti tenfiz memuru (Vasiyeti yerine getirme) bir şahsın, ölümünden sonra bir veya birden fazla işlerini idare etmek ve mallarında tasarrufta bulunmak üzere bir diğer şahsı görevlendirmesi şeklinde tarif edilmektedir. Bu işler, mallarını muhafaza ve idare işi olursa, günümüzdeki anlamıyla vasiyeti tenfiz memuru gereklidir. Vasiyetçi, vasiyetini tenfiz için bir vasi tayin edebilir. Bu vasi, vasiyetçinin varsa çocuklarının da vasisi sayılır. Vasiyetçinin tayin ettiği vasiye, vasiyy-i muhtar adı verilir (3). Bu vasi, kişinin hayatta iken kendisinin tayin etmesiyle gerçekleşirdi.

İncelediğimiz sicilden örneklersek, meselâ, 25 Safer 1222 tarihli (M. 5 Mayıs 1807) bir belgede, Bahi Efendi Silahtar Süleyman Ağa'nın kızına vasiyy-i muhtar nasb olunmuştur (4).

(1) SŞC, 48-B/2.

(2) M.Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.3, İstanbul, 1983, s.584, R.Özdemir, aynı makale, s.121.

(3) Halil Cin, Ahmet Akgündüz, Türk-İslâm Hukuk Tarihi, C.II, İstanbul, 1990, s.129, A.Akgündüz, Mukayeseli İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyesi, Diyarbakır, 1986, s.249 vd., R.Özdemir, aynı makale, s.121.

(4) SŞC, 3-B/3.

2. Vasiyy-i Mansûb

Kadı, vasiyyetçinin vasi tayin etmediği yahut tayin ettiği vasi azledildiği durumlarda, zaruret varsa onun adına bir vasi tayin edebilir. Buna da vasiyy-i mansûb denilir (1). Yani bu vasi, vasiyyetçi öldükten sonra, mallarını koruyup, gözetmek için zamanın hakimi tarafından tayin edilirdi. Mesalâ, bir belgeye göre, Müftioğlu Kel İsmail'in yetimlerine Acıbükü'nden Kahvecioğlu Hüseyin Ağa, vasiyy-i mansûb tayin edilmiştir (2).

İncelediğimiz sicilde vasiyy-i muhtâr adı altında vasi tayin edildiği görülmektedir. Ancak vasiyy-i mansûb adı altında bir tayinin yapıldığı görülmemektedir. Genelde "Vasi nasb ve tayin olundu" şeklinde sicilde ifadeler kullanılmaktadır. Biz üstlendiği vazifeye ve kişinin sağ ya da vefatı halinde atanıp atanmadığına bakarak vasiyy-i mansûb mu yoksa vasiyy-i muhtâr mı olduğunu anlamaktayız.

b. Nazır Tayini

Nazır, nezaret eden, bakan, gözeten anlamlarına gelmektedir. Ancak burada üzerinde durulacak olan nazır, vasiye nezaret eden, onu kontrol eden anlamında kullanılmaktadır.

Vefat eden birinin yetimlerinin mallarını ve haklarını korumak için vasi tayin edildiğini belirtmiştik. Vasinin bu malları iyi koruyup korumadığını kontrol etmek için üzerine nazır tayin edilirdi. Bu sebeple devamlı teftiş altında bulunan vasi, nazırın insiyatifi olmadan vesayeti altındaki kimselerin mallarından tasarrufta bulunamazdı. Vasi tayininde kadınlara da görev verilebilmektedir. Ancak nazırlar hep erkeklerden seçilmektedir (3). Mesalâ, bir belgeye göre "efendi-i mûmâ-ileyh fevt olub ma'rifet-i şer'f vasi ma'rifetiyle ve nâzırı ma'rifetiyle " ifadesinden Ke-

(1) Ahmet Akgündüz, Külliyat, s.249-260, H.Cin, A.Akgündüz, aynı eser, s.129, R.Özdemir, aynı makale, s.121.

(2) SSC, 1755, 45-B/4.

(3) Osman Keskiner, 1763 No'lu Samsun Şer'feye Sicil Defteri, (H.1274-1277), O.Ü.Sos.Bil.Ens.Basılmamıs Y.Lisans tezi, Samsun, 1990 s.LIV.

rim Efendi adli şahsın terekesinin korunması için vasi ve nazır tayin olunduğu görülmektedir (1). Yine 25 Zilhicce 1240 tarihli (M.10-11 Ağustos 1824) bir belgeye göre, Samsun'lu Seyyid Abdulkerim Efendi'nin mal ve eşyalarının korunması ve gözetilmesi amacıyla Mehmed Kethüdâ-zâde nazır tayin edilmiştir (2).

c. Kayyum Tayini

Mefkûdun (hayatta olup olmadığı bilinmeyen) mallarını muhafaza ve varisi gelinceye kadar korumak amacıyla hakim tarafından emin ve salih bir kişi kayyum tayin edilirdi (3). Meselâ, 21 Şevval 1225 tarihli (M. 19 Kasım 1810) bir belgeye göre, Pazar Mahallesi'nden el-Hâc Mustafa'nın damadı müteveffâ İsmail'den oğlu İbrahim'e miras kalmıştır. Ancak İbrahim'de İstanbul'da vefat ettiğinden varisi olabilir düşüncesiyle İbrahim'e kalan mallar taksim edilmeyerek, varisi ortaya çıkıncaya kadar, mallarını korumak maksadıyla mahkemeden dayısı Gümüšoğlu Ahmed "emin ve salih" olduğundan 779 kuruşluk tereke kıymeti şahitler huzurunda kendisine teslim edilerek, kayyum vazifesini deruhte etmiştir (4).

d. Tereke Kayıtlarına Göre Samsun'da Kadınlar ve Çocuklar

1200-1255 tarihli sicile göre, Samsun'daki kadınların ve çocukların sosyal statüleri ve aile müessesesi içindeki yeri ve sayıları hakkında bilgiler edinebilmekteyiz.

Bilindiği üzere İslam dini, evlenip çoğalmaya çok önem vermiştir. Bu müessesenin kurulmasında ve şekillenmesinde kadına düşen görev de ortadadır. "Cennet Anaların Ayağının Altındadır" ayet-i kerimesi de bunun en ^{açık} ifadesidir. Yani kadına İslam dini her halükârda önem vermiş, onu korumuş ve kutsal addetmiştir.

İncelediğimiz sicilde, Samsun'da kadınların ya da kızların

(1) SŞC, 1755,

(2) SŞC, 1755, 12-A/1.

(3) O.Keskiner, aynı tez, s.Giriş, IV.

(4) SŞC, 1755, 69-A/2.

aile içindeki rolleri ve düzeyleri hakkında önemli ipuçları elde edilmektedir. Kızlar istedikleri ile evlenebilmekte (1) ve boşanma konusunda da genelde kadınlar meclis-i şer'e müracaat ederek boşanmak istediklerini belirtmektedirler (2). Yine ölüm ve boşanma halinde İslam dininin emrettiği mihir ve iddet-i nafakalarını da almaktadırlar.

Çocuklara gelince, İslam dini çocuklara da oldukça önem vermiş ve müslümanlara evlenip, çoğalmalarını öğütlemiştir. Çünkü Hz. Peygamber, diğer ümmetlere nazaran kendisinin müslümanların çokluğu ile övüneceği müjdesini vermiştir.

Bu bakımdan özellikle yetim kalan çocukların korunması amacıyla sosyal güvenlik kurumları oluşturulmuştur. Yetimlerin mallarının korunması ve büyüünceye kadar sıkıntı çekmelerini önlemek için kendilerini gözetip, koruyucu vasi, nazır, kayyum vb. görevliler tayin edilmiştir. Yetim, mallarını koruyucu olan görevliden büyüünceye kadar nafaka almaktadır. Yine tereke kayıtlarından anladığımıza göre, çocuklara nafaka yanında kisve baha, görüp gözetmek için belirli oranda meblağ ve mektepte eğitim-öğretim gördükleri sürece eğitim ücreti de ödenmektedir. Bu bakımdandır ki, Osmanlı aile yapısında sokak çocukları ve kadınları mefhumu görülmemiştir. Çünkü çocuklar ve kadınlar İslâm dininin emrettiği ve İslam hukukunun çerçevesinde bizzat Osmanlı naibi tarafından mahkeme-i şer'iyenin nezaretinde korunmaktadır.

İncelediğimiz sicildeki beş tereke kaydına göre, çocuk sayısı üç (3) ile sekiz (8) arasında değişmektedir. Meselâ, Canik muhassılı Süleyman Paşa'nın üç oğlu, Seyyid Abdulkerim'in üç oğlu bir kızı, Samsun ayanı Osman Ağa'nın iki (2) oğlu bir (1) kızı ve yine Osman Ağa'nın beş erkek kardeşi ve iki kız kardeşi olduğuna göre, kendisi ile birlikte toplam sekiz (8) çocuk, Yalı Cami imamı Mustafa Efendi'nin üç (3) oğlu iki (2) kızı olduğu görül-

(1) SSC, 1755, 61-B/1.

(2) SSC, 1755, 6-B/1.

mektedir. Yine umumî olarak Samsun'da çocuk sayısı ortalama beş (5) adettir.

Yine sicilde evlilikler genelde tek evliliklidir. Bir belgedeki "küçük avretini boşadı" ifadesinden şahsın iki evli olduğu anlaşılmaktadır (1). Yani İslam hukuku dörde kadar evlenmeye müsaade ettiği fakat birden fazla evliliği alabildiğince zorlaştırdığı hatırlanırsa, Samsun erkeklerinin genelde birden fazla kadınla umumiyetle evlenmediği görülmür.

e. Tereke Taksimi

Tereke, müteveffanın geride bıraktığı menkul ve gayri menkul her türlü malların, alacak-verecek, vasiyet ve hibe vb. tasarruflarla meydana gelen hakların teferruatlı bir envanteridir (2).

Bir kişi öldüğü zaman geride bıraktığı mal ve eşyaları varisleri arasında taksim etmek kadıların ya da naiplerin görevlerindedir. Bunun için naip, müteveffanın evine gider, varisleri veya vekillerini çağırır, onların huzurunda müteveffanın bütün menkul ve gayri menkul mallarını kıymetleriyle ayrı ayrı tesbit eder ve sicil-i mahfuza kaydederdi. Bu arada ölen kişinin alacakları ve borçları da kaydedilirdi. Bütün masraflar (resm-i kismet, kaydiyye, dellaliyye, katibiyye, huddamiyye ve ihzariyye) tereke tutarından çıkarıldıktan sonra, kalan miktar şer'î usüllere göre mirasçıları arasında paylaştırılırdı (3). Eğer ölen kişinin geride bıraktığı varisi ya da varisleri yoksa, malı kıymetleriyle teftiş olunur ve beytü'l-mala devredilirdi (4).

Ölen kişilerin mal varlıklarının dökümünün yapıldığı ve varislere intikalini gösteren kayıtlara tereke defterleri ya da "kassam"

(1) SSC, 1755, 116-B/4.

(2) Ö.Lütfi Barkan, "Edirne Askeri Kassamına Ait Tereke Defterleri", Belgeler, C.III, S.5-6, Ankara, 1968, s.1, H.Cin, A.Akgündüz, aynı eser, C.II, s.136, Hasaneyn Muhammed Mahluf, İslamda Miras Hukuku, (Tercüme: Ali Hastaoğlu, Tahsin Feyizli), Ankara, tarihsiz, s.15 vd.

(3) İbrahim Yılmazçelik, "392 Numaralı Harput Şer'îye Sicili'nin Tanıtımı ve Fihristi", F.Ü.Sos.Bil.Der., C.2, S.2, Elazığ, 1988, s.256. SSC, 1759, 5A.

(4) Harput Şer'îye Sicili, 385, 132/492.

adı verilmektedir (1). Bu defterler ayrı olarak düzenlenebildiği gibi, şer'îye sicilinin her hangi bir bölümüne de kaydedilirdi ki, her iki şekilde de "Muhallefat Defteri" olarak adlandırılabilir (2).

Ölen kişinin terekesinin sayımı, tesbiti, kıymetlerinin takiri ve taksimi işi, naipilerin önderliğinde bu konuda ihtisaslaşmış "kassam memurları" tarafından yapılırdı (3).

1200-1255 tarihli sicilde, kırkbir (41) adet tereke tesbiti ve miras taksimi konusunda belge mevcuttur.

Bu kayıtlarda ölen kişinin adı, nereli olduğu, nerede oturduğu, ne sebepten vefat ettiği, nerede öldüğü, ırkı, dinî, cemaatı, çocuklarının sayısı, hanımı ya da hanımlarının adı ve sayısı, ailenin sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgiler edinebilmekteyiz. Mesela, 25 Muharrem 1243 tarihli (M. 19 Ağustos 1827) bir belgeye göre, Seyyid Abdülkerim Efendi'nin terekesinden yukarıda belirtilen miras hususları açıklanabilmektedir.

Abdülkerim Efendi'nin terekesi malından borçları çıktıktan sonra, varisleri arasında taksim olunmuş, karısı, kızları ve oğlu arasında miras bölüştürülmüştür.

Abdülkerim Efendi aslen Samsunludur ve Kars'ta eceliyle vefat etmiştir. Öncelikle çeşitli şahıslara borçları toplanmış, naibe verilen resm-i kısmet, kassam çukadarına, hidmesine, techiz ve tekfinine, dellâliyye vb. giderleri ayrı olarak toplanmış ve sonuç olarak gelirlerinden giderleri çıkarılarak, yekün mal varislerine intikal etmiştir. Abdülkerim Efendi genel olarak eşraf-dan birine mensup olup, zengin biridir (4).

(1) İ.Yılmazçelik, aynı makale, s. 256.

(2) SSC, 1755, 38-A/1.

(3) Evliya Çelebi Seyahatnamesi, s.448, K.Yaşar Koprıman, "Evliye Çelebi Seyahatnamesine Göre Samsun", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, (13-17 Ekim 1986), Samsun, 1988, s.63-69.

(4) SSC, 1755,10-A/1 ve devamındaki hükümler.

f. Tereke Tesbit ve Taksiminde Alınması Gereken Harçlar

Tereke tesbit ve taksimi hususunda alınması gereken harçlar konusunda sicilde iki adet belge bulunmaktadır.

5 Şevval 1216 tarihli (M.8 Şubat 1801) belgede (1), Canik Sancağı'na tabi kazaların naip, mütesellim, ayanlar, ulema, ihtiyaran, iş erleri ve söz sahiplerine hitaben buyuruldu gönderilmiştir. Buna göre, vefat eden kimselerin muhallelfatları mahkeme-i şer'iyede varislerine teslim edilecektir. Bu taksim, beldenin örfü ve kanunda yer aldığı nizam üzere yapılacaktır. Bu taksimde hakimler yirmi kuruşta birer kuruş resm-i kısmet alacaklardır. Ancak beldenin hakimleri bu para ile iktifa etmeyerek kanunsuz yollara da kimi zaman başvurdukları olabilirdi.

Yine aynı belgeye göre, hakimler bir müddetten beridir bu paraya kanaat etmeyerek , mütesellim ve ayanlarla birlikte örf ve kanuna aykırı olarak para talep eder olmuşlardır. Dolayısıyla bu kanuna mugayir durum eyalet merkezine ihbar edilmiştir. Eyaletten gelen buyurulduya göre, bu durumun doğru olup olmadığının araştırılması istenmekte ve "hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir-i kanûn-ı münife aykırı" hareket edilmemesi, edeni olur ise def edilmek gerektiği emredilmektedir. Yine bu emri aldıktan sonra mütesellim ve ayan olanlar naip efendilere, naip mütesellim ve ayanlara, ulema ve ihtiyarlar mütesellim-ayan ve naiplere nezaret edip, birbirlerini kontrol ederek kötü yola başvurmamaları sağlanacaktır. Eğer bütün bu emirlere itaat etmeyen naip, mütesellim ve ayanlar olur ise, derhal tekdir edilmeleri gerekecektir.

Yine bir başka belgeye göre (2) harç miktarları şöyle belirlenmiştir:

1. Naip harc-ı defter ve imza olarak kuruş başına birer pare,

2. Şer'an men' olunan davadan mahsül-i def nâmiyle fetvaya mugayir bir akçe alınmayacak,

(1) SŞC, 1755, 60-A/1.

(2) SŞC, 1755, 102-A/2.

3. Şer'an görülen davalardan resm-i adiden başka harc mütelebe edilmeyecek,
4. Ücret-i kassâmiyye rubü'l-'aşer (4/10),
5. Nafaka ve vasiyyet ücretlerinden harc alınmayacak,
6. Yetimlere intikal eden hane ve akardan defter-i kassâma bedel nâmiyle birşey yazılmayacaktır.

C. Samsun'da Dini ve Sosyal Yapılar

1. Vakıf Müessesesi

Vakıf kelimesi Arapça'da durdurmak, alıkoymak manasına olup, istilâh olarak, VIII. asır ortalarından XIX. asır sonlarına kadar ki devrede, İslam ülkelerinin içtimâî ve iktisadî hayatında ehemmiyetli bir rol oynayan dini-içtimâî bir müessesesidir.

Vakıf, hukukî bir akit olup, bununla bir kimse, Allah'a yakın olma (kurbat) gayesiyle (bazan başka gayeler için), menkul veya gayr-i menkul mülk veya emlakini dini, hayrî veya içtimâî bir gayeye müebbeden tahsis eder (1).

Vakfeden kimseye vâkıf, vakfın konusu olan şeye mevkûf veya mahal-i vakıf, vakfın gelirinden faydalananlara mevkufun-aleyh denir (2).

Vakıf çok değişik hukukçular ve mezhep imamları tarafından temelde aynı olmakla birlikte farklı biçimlerde tarif edilmiştir. Biz sadece İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye göre vakfı tarifleyeceğiz. İmam-ı Azam'a göre, vakfın tanımı şöyle yapılabilir. "Vakıf, mülk olan bir şeyi, vakfedenin mülkünde hâbsetmek ve menfaatlarını (gelirini) fakirlere veya diğer hayır yollarına tasadduk etmekten ibarettir" (3)

(1) Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf Maddesi", İ.A. C.13, İstanbul, 1986, s.153.

(2) Ahmet Akgündüz, İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, Ankara, 1988, s.30.

(3) aynı eser, s.41.

Daha açık bir ifade ile vakıf, toplumun ve insanlığın menfaati için şahsi servetin mülkiyetinden, sahipliğinden ve tasarruf hakkından ebediyen vazgeçme, servetin Allah'ın rızasını ve toplumun duasını almak maksadıyla hiçbir menfaat beklemeden, toplum yararına gönüllü olarak kamulaştırılmasıdır (1).

Diğer Türk-islam devletlerinde olduğu gibi, Osmanlı Devleti'nde de hemen hemen bütün cami, mescid, medrese, mektep, türbe, zaviye, han, hamam, kervansaray, köprü ve yollar vakıf gelirleri ile yapılıp, yine bu gelirlerle tamir ediliyordu.

Kısaca Osmanlı Devleti'nde topluma hizmet götüren birçok dinî ve sosyal kurumların vakıflar tarafından idare edildiği görülmektedir. Bu bakımdan vakıflar, Osmanlı toplum yaşantısının temel kuruluşlarından ve ana sosyal adalet müessesesidir. Zira Osmanlı Devleti'nde birçok dindar kimseler, kendi ismini uzun yıllar yaşatacak olan dinî ve hayrî gaye için tesisleri yaptırmak ve yaşatmak için hiçbir fedakarlıktan çekinmemişler, bunların bakımı ve personellerinin giderleri için mülklerini vakfetmişlerdir. Çünkü İslam inancına göre, Allah'a yakın olmak, büyük ölçüde muhtaçlara yardım ve insanlığa hizmetle mümkündür (2).

Samsun'da da genelde bütün sosyal ve dinî müesseseler vakıflar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Özellikle ilk öğretim kurumları olan sıbyan mektepleri, orta ve yüksek öğretim kurumları olan medreseler, zaviyeler, han, hamam, çeşme, cami, mescid vb. tamamen vakıf yoluyla kurulmuş ve hizmet vermişlerdir. Bu eğitim-öğretim kuruluşlarından, diğer dinî-hayrî kuruluşların en küçük görevlisinden başkanına kadar ücretleri, binaların tamiri vb. giderleri vakıflar tarafından karşılanmıştır.

(1) Bayram Kodaman, "Vakfın Sosyal Yönü", O.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi, S.3, Samsun, 1988, s.1-4.

(2) Mehmet Ali Ünal, XVI.Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara, 1989, s.205.

2. Samsun'da Sosyal ve Dini Yapılara. CamilerSicilde Geçtiği Yer

1. Medrese Cami-i Şerifi	6-B/3
2. Büyük Cami-i Şerif (Cami-i Kebir) (Kale dahilinde)	35-B/4
3. Siyavuş Ağa Cami-i Şerifi	"
4. Pazar Cami-i Şerifi	"
5. Hacı Hatun Cami-i Şerifi	37-B/2
6. Yalı Cami-i Şerifi (Pazar Mahallesi'nde)	51-A/1
7. Hançerli Mahallesi Cami-i Şerifi	69-A/1
8. Çarşı Cami-i Şerifi	70-A/1
9. Cami-i Şerif (Orta Çarşıda)	72-A/1
10. Cami-i Şerif (Hamam Yakınında)	"
11. Hızırban Cami-i Şerifi	164-A/2
12. Sa'id Beğ Cami-i Şerifi	6-B/4
13. Yeni Medre (?) Cami-i Şerifi	39-A/1
14. Cami-i Şerif (Hasan Efendi Medresesi dahilinde)	57-B/2

b. Medreseler

1. İbrahim Efendi Medresesi	10-B/2
2. Hasan Efendi Medresesi	57-A/2
3. Süleyman Ağa'nın Yeni Medrese (Zincirlikuyu Altında)	57-B/3
4. Büyük Cami-i Şerif Medresesi	70-A/1
5. Medrese (Hamam Yakınında)	72-A/1
6. Eski Medrese	123-B/1
7. Yekta Medresesi	119-B/1
8. Medrese-i Münife (Pazar Mahallesi'nde)	100-A/1

c. Mektepler

1. Mektebhâne (Yukarı Kale Kapısı Yakınında)	70-B/1
2. Mekteb-i Münife (Kale Dahilinde)	72-A/2
3. Kale İçinde Mekteb	170-A/1
4. Osman Paşa Sarayı Mektebi	165-A/2
5. Ayşe Hanım Mektebi	71-A/1

d. Çeşmeler

1. Hoca Sarı Çeşmesi	71-B/4
2. Hoca Suyu (Pazar Mahallesi'nde)	100-A/1
3. Yeni Çeşme	72-A/2
4. Abdullah Paşa Çeşmesi (Pazar Mahallesi')	92-A/1

e. Tekke ve Zaviyeler

1. İsa Baba Tekkesi	14-A/1
2. Bayrakçı Ahi Tekkesi	173-A/1
3. Ahi Ali Tekkesi	55-B/2

f. Mescidler

1. Mekde Mahallesi Mescidi	8-A/3
2. İç Kale Yakınında Mescid-i Münif	14-A/1
3. Mabad-i Münife (Orta Çarşıda)	72-A/1

3. Samsun'da Camilerin Görevlileri

<u>Camiler</u>	<u>İmam ve Hatip</u>	<u>I.Müezzin</u>	<u>II.Müezzin</u>
1. Pazar Cami-i Şerifi	Ömer Efendi	İsmail Efen.	Hafız Ahmed Efen.
2. Medrese Cami-i Şer.	H.Hüseyin Efen.	---	---
3. Büyük Cami-i Şerif	Mustafa Efendi	Kör Hafız Ef.	Molla Muhammed
4. Yalı Cami-i Şeri.	Seyyid Hafız Osman Efendi Mustafa Efen.	Molla Mehmed Efendi	
5. Cami-i Şerif (Hasan Ef. Med. Yak.)	Müderriş Hasan Efendi	---	---

6. Nacı Hatun Cami-i Şer. ---	Molla Mehmed ---
7. Sağdı Beğ Cami-i Şer. Ömer Efendi	Çolakoğlu Hacı Hafız Ali
8. Mekde Mahallesi Mescid.Ünyeli Hafız Hasan Efendi	--- ---

4. Çarşamba'da Dini ve Sosyal Yapılar

a. Camiler

	<u>Sicilde Geçtiği Yer</u>
1. Çay Mahallesi Cami-i Şerifi	70-B/3
2. Çay Mahallesi'nde Süleyman Paşa'nın yaptırdığı 3 adet Cami-i Şerif	72-A/1
3. Cami-i Şerif	70-B/1
4. Cami-i Şerif	70-B/3

b. Medreseler

1. Büyük Cami Medresesi	72-A/1
2. Medrese (10 Odalı)	"
3. Süleymaniye Medresesi (Hasbağçe Mahallesi'nde 45 Hücreli)	"
4. Çay Mahallesi Medresesi	"
5. Çay Mahallesi'nde Medrese-i Münife(16 Odalı)	"
6. Çay Mahallesi'nde 3 adet Medrese	"

Not: Bu medreseler Canik Muhassılı Süleyman Paşa'nın vakfıdır.

c. Mektebler

1. Çay Mahallesi'nde Mekteb-i Münife	"
2. Çay Mahallesi'nde 2 adet Mekteb-i Münife	"

5. Bafra'da Dini ve Sosyal Yapılar

1. Tabakhane Cami-i Şerifi	"
2. Rahtivan Cami-i Şerifi	"
3. Güçlü Cami-i Şerifi	"

Dördüncü Bölüm

Samsun'da Ekonomi ve Ticaret

1. Para Politikası

×VIII. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti, iç ve dış sebeplerin etkisiyle, siyasi ve malî bir bunalıma girmiş bulunuyordu. Bu durum ekonomik faktörlerden dolayı paraya yansımış ve Osmanlı parası gittikçe değer kaybetmiştir.

Kuruluşundan itibaren madeni para rejiminin kullanıldığı Osmanlı Devleti'nin parasının esasını "akçe" oluşturuyordu (1). Zaman içinde iç ve dış sebepler ve enflasyonist hareketlerin etkisiyle akçe değer kaybetti. Buna bağlı olarak Osmanlı para rejimi, ×VII. yüzyılın sonlarından itibaren yerini "Kuruş-para" rejimine bırakmasına rağmen akçe, ×IX. yüzyılın başlarına kadar varlığını korudu. Ancak ×VIII. ve ×IX. yüzyıllarda akçe, temel para birimi olmayıp, sadece hesaplamalarda ve küçük alış-verişlerde kullanılan bir paraydı (2).

Diğer yandan kuruş ve paradan başka cihadiye, zolata, riyal gibi gümüş sikkeler ile, daha fazla büyük ticarî işlemlerde kullanılan İstanbul fındık, İstanbul ve Mısır Zer-i Mahbupları, Trablus, Tunus ve Cezayir altınları, Macar ve Yıldız altını gibi yerli ve yabancı altın cinsleri de tedavüldeydi (3).

(1) Mustafa Akdağ, Türkiye'nin İstisadî ve İctimai Tarihi, C.II, İstanbul, 1977, s.230.

(2) Mustafa Öztürk, "Trabzon'da Fiatlar (1771-1791)", II. Tarih Boyunca Karadeniz Kong.Bild., Samsun, 1990, s.131, Osmanlı parasının durumu hakkında daha geniş bilgi için bakınız, Musa Çadırcı, Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları Ankara, 1991, s.107-111, Halil Sahillioğlu, "Osmanlı Para Tarihinde Dünya Para ve Maden Hareketlerinin Yeri (1300-1750)", ODTÜ Gelişme Dergisi, Ankara, 1978, s.1-38, Özer Ergenç, "×VI. yüzyılın Sonlarında Osmanlı Parası Üzerinde Yapılan İşlemlere İlişkin Bazı Bilgiler", ODTÜ Gelişme Dergisi, Ankara, 1978, s.86-97.

(3) M.Öztürk, "×IX.yüzyılın İlk Yarısında Antakya'da Fiatlar" F.Ü.Sos.Bilim. Dergisi, C.3, S.2, Elazığ, 1989, s.249, SŞÇ, 1755, 166-B/1, 175-A/3, 176-A/2.

2. Kalpazanlık Olayları

Osmanlı ülkesinde altın cinslerine ve belirli akçe fiatlarına sık sık uyulmadığı görülmektedir. Hile yoluna başvuranlar, ellerindeki paralara istedikleri gibi zam yapıp, bunları fazla fiatlarla ortaya sürerlerdi. Bu yüzden bu şekilde yapılan işlemler büyük karışıklıklara sebep olurdu. Aynı zamanda Darbhâne-i Amire'ye büyük zararlar verilirdi. Bu konulardaki problemleri ve kalpazanlıkları önlemek için fetvâ-yı şerife ve hatt-ı hümayûnlar çıkarıldığı halde, Darbhane-i Amire'de kesilen sikke-i hümayûn aç gözlü tüccarların hileleri nedeni ile fazla fiatla alınıp, ödendiği için karışıklıkların önü alınamamıştır (1).

Yine de çoğu zaman Osmanlı ülkesinin çeşitli bölgelerinde eksik akçeleri alıp-satmak suretiyle piyasayı çalkalandıran dolandırıcılar alınan bütün polisiye tedbirlere rağmen, problem olmaya devam etmişlerdir. Meselâ, 17 Rebi'ü'l-evvel 1226 tarihli (M.12 Nisan 1811) bir belgeye göre, Canik Sancağı kazaları kadı-ları, naip-leri, Canik muhassılı vekili, kaza mütesellimleri, memleket ve iş erleri ve söz sahiplerine hitaben buyuruldu sadır olmuştur. Buyurulduya göre, eksik akçe konusunda emir verilmektedir. Gümüş akçelerin azlığından dolayı akçelerin büyük bir çoğunluğu altındır. Ancak bunlar eksik ve nokсандır. Bu konu da her kim ki, eksik ve noksan sikkeyle hile ve ihanete temayül ederse, önlenmesi gerekmektedir. Bu buyuruldudan sonra alış-verişte altınların doğru ve eksiksiz olmasına dikkat ve ihtimam gösterilmelidir.

Yine aynı buyurulduya göre, eskiden altın alıp-satmak fermân-ı 'âliyelerde gösterilen nizam ve şartlara göre planlanmıştır. Şimdi de bu nizama göre, hareket edilerek altınlar vezn olunacak ve kesinlikle tamam akçelere rağbet edilmesi ve noksan olanın alınıp-satılmaması sağlanacaktır. Sancak dahilinde güzelce aramalar yapıp, eksik ve noksan akçe alıp-satana olur ise, bölge di-

(1) Yücel Özkaya, Osmanlı Kurumları, . . . , s.287, M.Çadırcı, aynı eser, s.109-110.

şına ihrac edilmesi ve kendilerindeneksik akçe yakalananlardan iyi hallisinden beşyüz (500), orta hallisinden ikiyüzelli (250), düşük hallisinden elli (50) kuruş cerayim akçesi talep edilecektir (1).

3. Altın Fiatları

Aşağıda çeşitli tarihlerde verdiğimiz altın fiatlarının tesbitinde çıkarılan muhtelif buyurulduklardan faydalanılmıştır.

Altın İsimleri	1215	1218	1219	1225	1226	1243
	<u>Kuruş</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Kuruş</u>	<u>Para</u>	<u>Kuruş</u>
1. İstanbul Zer-i Mehbubu	4,25	5	5/5,5	6,5	7,5	--
2. Atık ve Cedid ve Fındık Altın.	--	--	7/8	--	--	--
3. Yıldız Altını	--	8,5	7,5/8,5	10	12	--
4. Macar Altını	--	--	7/8	9,5	10,5	--
5. Mısır Zer-i Mehbubu	--	--	--	5,5	6,5	--
6. Fındık Altını	--	--	--	9	10	--
7. İslambol Nisfiyesi	--	--	--	3-1	3-30	--
8. Mısır Nisfiyesi	--	--	--	2-30	3-30	--
9. Fındık Rub'iyyesi	--	--	--	2,5	--	--
10. İstanbul Rub'iyyesi	--	--	--	--	110 P	--
11. Darbhane-i Amireden Rub'iyye	--	--	--	--	80 P	--
12. Kara Kuruş	--	--	--	--	5,5	--
13. Onikibuçukluk dirhemlik altın	--	--	--	--	--	14
14. Onikilik	--	12	--	--	--	--
15. İkişerlik Macar Altın	--	14	--	--	--	--
16. Ufak Altın Pul	--	1	--	--	--	--
17. Üçerlik Rub'iyye	--	3	--	--	--	--
18. Yirmibeşlik beşi bir yerde	--	30	--	--	--	--

4. Eşya Fiatları

Samsun'da eşya fiyatlarını en açık bir şekilde şer'iyeye sicillerindeki tereke kayıtları ve narh defterlerinden öğrenebilmekteyiz. Ancak biz daha çok tereke kayıtlarından faydalanarak fiyatların tahmini ya da müzayede değerlerini belirtmeye çalışacağız.

1200-1255 tarihli sicildeki tereke kayıtlarına göre, Samsun'da 19. yüzyılın başlarındaki eşya fiyatlarının cinsi, adedi, tahmini ya da müzayede sonundaki fiyatları tesbit edilebilmektedir. Bu fiyatları eski veya yeni, gayri menkullerin küçük, büyük, sulak, kurak mevkili, piyasa şartları, müzayede sırasında ortaya çıkan bir takım problemler, miras taksimleri sırasında eşyanın fiyat tesbitindeki şahsi tahminler vb. konusundaki sebepler etkilemektedir.

Samsun'da eşya fiyatları adli başlıkta belirli yıllara ait fiyat hareketleri, eşya cinsleri ve adetleri dikkate alınarak genel bir yapı oluşturulmaya çalışılacaktır. Yoksa 19. yüzyılın başlarında Samsun'daki fiyat tarihini yazmak ve genel kriterlerden çok özel tesbitler dikkate alınarak yorumlamalara gitmek daha uzun ve muhtevalı çalışmaların mahsulüdür. O açıdan tarihsel olarak değil, genel olarak bir fiyat tesbitine gittik.

a. Tahıl ve Gıda Maddeleri Fiyatları

Bu başlık adı altında 19. yüzyılın başlarında Samsun'da tahıl ve gıda maddeleri fiyatları ele alınacaktır. Tahıllar arasında en çok buğday, arpa, yulaf, mısır vb. olup ölçüsü de ya kıyye ya da kiledir (1).

	<u>Ölçüsü</u>	<u>Fiyatı (Kuruş)</u>
1. Arpa	1 Kile (25,6 kg)	6
2. Arı Kovanı	1 Adet	3
3. Buğday	1 Kile	6
4. Hoşuk	1 Batman	15

(1) 1 Kile, 25,6 kg, 20 okka, 16 kuttur. 1 Kıyye, 400 dirhem, 1282 gr.dır. M.Öztürk, I ve II.Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, s.133, s.427.

5. Mısır	1 Kile	8
6. Mum	1 Kıyye	0,83
7. Nuhas (Un)	1 Kıyye	1
8. Piring	1 Kıyye	0,5
9. Şeker	1 Kıyye	1,33
10. Yulaf	1 Kıyye	3

b. Ev Eşyası Fiatları (Mutfak, Oturma, Yatak Odası Takımları ve Giyecek Eşyaları)

	<u>Adet</u>	<u>Kıymet(Kuruş)</u>	<u>Pare</u>
1. Altın veznesi	1	1	-
2. Amasyavî yorgan (eski)	9	60	
3. Atlas entari (mavi)	1	40	
4. Atlas entari (keçe)	1	25	
5. Ayak potini	1	1	
6. Ayna	1	10	
7. Babuç	Çift 1	1	
8. Bağlık(elişli)	1	2	
9. Baş mükremesi	1	-	30
10. Baş yemeni	2	3	
11. Cebken	1	4	
12. Ceviz çekmece	1	5	
13. Cübbe kürk	1	300	
14. Çamaşır kazanı	1	40	
15. Çamaşır leğeni	3	80	
16. Çanak (büyük sırça)	1	1	
17. Çarşaf	1	4	
18. Çekmece (alaca)	1	1	
19. Çıkrık	1	5	
20. Çizme	Çift 1	1,5	
21. Çocuk yorganlığı	1	1	
22. Çorap (yeni)	Çift 3	1,5	
23. Çorba tası	3	6	
24. Çorumkarî maşa ile günlük	3	15	

25. Donu�ukuru	1	1	
26. D�ge�	1	1	5
27. D�sek	1	1	
28. D�sek �ar�af	1	1,5	
29. D�sek kılıf	3	8	
30. D�sek y�z� (sade Merzifon de�irmisi)	1	2	
31. E�er halısı	1	5	
32. E�er takımı ile �zengi	1	25	
33. El k�reği	1	-	15
34. Elter	3	40	
35. Fera� �amudan ayağı	2	1,5	
36. Fincan	1	1	
37. G�Ğ�m	1	15	
38. G�mlek (�orumkarı i�li has)	1	55	
39. Hamam esbabı pe�e	-	-	10
40. Hamur tahtası	1	-	10
41. Harani kazanı	1	25	
42. Hasır	2	1	
43. Hicazı ba�lık ile basma	1	50	
44. Havlu	1	1	
45. İbrik (Elmas teras)	1	2	
46. İbrik(bakır)	1	5	
47. İbrik (ubur)	1	1	
48. Kadayıf tavası	1	5	
49. Kadife g�gezer miltan	1	60	
50. Kaftan (Eski Mısırkarı)	1	60	
51. Kahvealtı �anağı (yaldızlı k��uk)	3	5	
52. Kahve ibriği	1	10	
53. Kase (Elmas teras)	1	2	
54. Kase (Sade)	1	1	

55. Kaşık deste	1	-	15
56. Kapı perdesi ile taht perdesi	1	7,5	
57. Keçe (Köhne)	1	1,5	
58. Kehribar çubuk takımı (orta yollu)	3	150	
59. Kemer	1	-	10
60. Kendir çuvalı	2	1,5	
60. Kendir çuvalı (Köhne)	1	-	20
61. Kep	1	-	4
62. Kilim	3	20	
63. Kilit	1	5	
64. Kulb şeker tası	1	3	
65. Leğen ile ibrik	1	10	
66. Lenger (Sarı)	1	2	
67. Mahrec tavası	1	5	
68. Mangal	1	8	
69. Mercanlı sim zarf	1	10	
70. Merzifon değirmisi	1	2	
71. Minder	1	5	
72. Mushaf-ı şerif heybesi	1	10	
73. Nargile (Simkarf)	1	75	
74. Ordu kilimi	1	7,5	
75. Orta kilimi	1	15	
76. Parça ihram yan	1	50	
77. Peçe	1	2	
78. Peşkir	3	15	
79. Peştemal (Köhne)	1	2,5	
80. Saat (Akrep)	1	5	
81. Saat (Çalar)	1	15	
82. Saat (Köhne)	1	10	
83. Sacak	1	2,5	
84. Salıncak	1	2	
85. Salıncak (Basma)	1	3	

86. Sandık (Yeşil)	1	10	-
87. Sarık	1	3	
88. Satır ve rende	-	-	10
89. Seccade (Köhne)	1	1	
90. Seklem (Köhne)	1	7,5	
91. Sepet	1	6	
92. Sini (Büyük)	1	25	
93. Sini (Eyvan)	1	40	
94. Sima divit	1	250	
95. Sirke şişesi	1	-	10
96. Sofra ayağı	1	-	15
97. S u tası (Bakır)	1	1	
98. Şal (Müstamel)	1	2	
99. Şalvar (Çuka gür)	1	25	
100. Şamudan	2	1,5	
101. Şeker kasesi	1	1	
102. Şerbet tası	1	2	
103. Tabak (Maili sırça)	1	1	
104. Tebsi (Büyük)	1	5	
105. Telli Diyarbekir sevalisi top	1	70	
106. Tencere ve kapağı	1	2	
107. Tüylü halı kilim	1	10	
108. Yasdik	1	1	
109. Yasdik yüzü (Sade Merzifon değirmisi)	1	2	
110. Yelek (Çuka)	1	6	
111. Yorgan (Köhne)	1	3	
112. Yorgan göbeği	1	5	
113. Yün minder (Eski)	3	15	

<u>c. Silah Fiatları</u>	<u>Adet</u>	<u>Kıymet (Kuruş)</u>
1. Bıçak (Sim kablu)	1	80
2. Barut kabı (Sim kablu ayırık kapağı)	1	40
3. Fişenklik (Sade kapak ve yanlık ile)	1	6
4. Hançer (Sim kablu yaldızlı)	1	50
5. Kama (Mercanlı)	1	50
6. Kılıç (Franki)	1	12
7. Kılıç (Sim kablu beyaz kabzalı)	1	30
8. Tabanca (Afyonkarahisarikarı)	1	100
9. Tabanca (Cevizkari sim kakmalı ile kabreli bazika)	1	250
10. Piştov(Sade sim olarak)	1	40
11. Tüfenk (Eski İslambol)Kaval)	1	12
12. Tüfenk (Sade temürhane)	1	10
13. Tüfenk (Sim bilezik şethane)	1	25
<u>d. Canlı Hayvan Fiatları</u>		
1. Balak	1	10
2. Camuş	1	50
3. Camuş ineği	1	60
4. Camuş ineği ile netac	1	60
5. Dana	1	5
6. Düğe	1	5
7. Düğe (Şir)	1	5
8. Kısarak (Ak)	1	40
9. Kısarak ile tay (Kırmızı)	1	60
10. Palaz (Şir)	1	5
11. Manda tosunu (Amel)	1	30
12. Sığır	1	20
13. Sığır ineği	1	25
14. Sığır öküzü (Kara)	1	30
15. Sığır ineği ile netac	1	30
16. Tosun (Kara)	1	10

<u>e. Gayr-i Menkûl Fiatları</u>	<u>Adet</u>	<u>Kıymet (Kuruş)</u>
1. Anbar	1	100
2. Bağ	1	400
3. Bağçe	1	80
4. Bostanlık	1	500
5. Deniz kenarında gümrük konağı ile mahzen	1	7500
6. Değirmen	1	1350
7. Dükkan	1	1500
8. Dükkan (Küçük)	1	1000
9. İsa Baba Tekkesi yanında bağ	1	800
10. Menzil (Ev)	1	30
11. Menzil (Ev)	1	250
12. Samanhane ile sengen ve harman	-	40
<u>f. Köle Fiatları</u>		
1. Duhter Seyyibe (Dul kadın)	1	500
2. Duhter bakire (Evlenmemiş kız)	1	
	Dört karış	400-500-600
3. "	Dörtbuçuk karış	700
4. "	Beş karış	800
5. Küçük erkek köle	1	500-700-800
6. Yine erkek köle	1	1500

5. Samsun'da Ticaret Merkezleri

a. Bedesten, Han, Çarşı, Pazar ve Dükkanlar

Osmanlı şehirlerinde ticaret ve sanayi alanları bedesten, hanlar, çarşılar ve pazarlardır. Ayrıca debbağhaneler, tahmishane, boyahane, mumhane, değirmenler ve muhtelif erzak ve mühimmat satan dükkanlar da sanayi ve ticarî etkinliği olan binalardır (1).

Bedesten, bezzâzistan ya da bezistandan bozma bir kelime olup, üstü kapalı çarşılarla verilen isim veya büyük şehirlerde bez satmak için yapılmış, sonraları kıymetli mallar ve antika eşyanın alım-satımının yapıldığı kapalı çarşılarla verilen ticarî mekan isminden ibarettir. Bu binalar taş ve tuğladan yapılmış, gece bekçilerinin koruması altında olduğundan kiralık dolap ve kasalar ile emtia anbarlarının bulunduğu emniyetli mekanlardır (2).

1200-1255 tarihli sicile göre, Samsun çarşılarına sûk-i sultânî adı verilmektedir (3). Bedesten de, şehir çarşılarının merkezi durumundadır. Çarşı, pazar ve hanlar da, bedesten çevresinde toplanmışlardır. Samsun bedesteni, gümrük yakınlarında bulunan 26 adet de korunur dolaplı ticaret merkezidir (4). Aynı zamanda Samsun bedesteni yanında taştan yapılmış, taşhan binası bulunmaktadır (5).

Samsun çarşıları genelde klasik Osmanlı şehir yerleşimlerindeki gibi teşkilatlanmıştır. Çarşılar ve pazarlar genelde büyük

(1) Ömer Demirel, II. Mahmud Döneminde Sivas'ta Esnaf Teşkilatı ve Üretim-Tüketim İlişkileri, Ankara, 1989, s.

(2) Osman Ergin, "Bedesten Maddesi", İslam Ansiklopedisi, C.II, İstanbul, 1984, s.440-442, Ö. Demirel, aynı eser, s.27, SŞC, 1755, 70-A/

(3) Diğer taraftan sûk-i sultânî denen çarşıların özel bir özelliği de mevcuttu. Bu çarşılarda daha çok müzayede (açık artırma) yoluyla satışlar yapılırdı. Genellikle ölen kimselerin miraslarının varislerine taksiminin yapılması için mallarının satılması gerekirdi ki, bu satışlar da sûk-i sultânî'de yapılırdı, İbrahim Güler, xVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Sinop (İdarî Taksimat ve Ekonomik Tarihi), M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1992, s.148.

(4) SŞC, 1755, 72-A/2.

(5) SŞC, 1755, 171-A/1.

camilerin ve mahallenin çevresinde şekillenmiştir. Bu çarşıların içinde ya da onlara bitişik ticaret merkezleri olan dükkanlar bulunmaktadır. Çiftçilerin malzemelerinin satışının yapıldığı çubukçu dükkanlarından, eczacılık maddelerinin satışının yapıldığı at-tar dükkanı, berber dükkanı, demürcü dükkanı, kalaycı dükkanı, kahvehane dükkanı, tahmis dükkanı, kasabhane dükkanı ve ekmekçi fırınına kadar birçok arz-talep ilişkilerinin sürdürüldüğü ticaret mekanları bulunmaktadır (1).

Samsun'da pazar yerleri genelde önceleri Cuma günleri kurulur ve ticarî ilişkiler gerçekleştirilirdi. Ancak pazar yerlerinin Cuma günü faaliyetlerini sürdürmesi açıdan bir takım sakıncalar doğurmuştur. Bilindiği gibi, Cuma günü Müslümanlar için kutsal bir gün olup, üçüncü bayram olarak telakki edilmiştir. Bu sebepten ötürü Müslümanlar camilere giderek Cuma namazlarını eda ederlerdi.

Ancak Samsun'da pazar yerleri Cuma günü kurulduğundan, bazı esnaf grupları namazlara gitmekten imtina ederek ticarî faaliyetlerine devam ederlerdi. Bunun yanında Cuma namazlarına giden ticaret erbabı da maddî yönden zarar görebilirdi. Bütün bu olumsuzlukları önlemek için, Samsun pazarlarının faaliyet gününün Cumartesi gününe tevdi edildiği görülmektedir. Meselâ, 15 Cemaziyelahir 1215 tarihli (M. 5 Kasım 1800) bir belgede, Samsun naibi, müftüsü, ayanları, kaza ihtiyarları ve iş erlerine hitaben bu konu hakkında divan-ı ser-'askeriden buyuruldu sadır olmuştur. Buna göre, Samsun Kasabası'nın cemiyet pazarı Cuma günü olduğundan, pazarlarda ticaret yapanlar dünya meşguliyetinden ötürü Cuma namazına devam edemediklerinden, namaza devam edenler dahi gelirlerinin azalacağı kuşkusuyla namazlarını doğru eda edemeyeceklerinden Samsun'un cemiyet pazarının Cumartesi günü kurulması kararı alınmıştır. Bu konu dellaller vasıtasıyla sük-i sultâni'de cümleye ilan edilecektir (2).

(1) Bkz. Samsun'da Ticaret Yerleri Bölümü, s.98.

(2) SŞC, 1755, 6-A/1.

b. Samsun'da Ticaret Yerleri

<u>Ticaret Yeri İsimleri</u>	<u>Sicilde Geçtiği Yer</u>
1. Bedesten ya da Bezâzistan	70-A/1
2. Sûk-i Sultâni	45-B/4
3. Sûk-i Sultâni'de Taşhan	171-A/1
4. Vasat Sûk (Orta Çarşı)	
5. Taşhane	
6. Kapân-ı dakık (Unkapanı)	72-A/2
7. Satır Çarşı	70-A/1
8. Sûk-i Sultâni'de Şatırhan	14-A/1
9. Samsun Kasabası Çarşısı	59-B/2
10. Kassâbhâne (Deniz kıyısında Kale yakınlar.)	100-A/1
11. Ayşe Hanım'ın Dükkânı	14-A/1
12. Ömer Alemdar'ın Kahvesi	71-B/1
13. Ömer Alemdar'ın kahvesi yakınında Tahmis Fırını	"
14. Gümrüğe bitişik Demürcü Dükkânı	159-B/1
15. Bedesten dahilinde Attar Dükkânı	72-A/2
16. Taşhâne kurbunda 3 adet çubukçu ve bir adet Demürcü Dükkânı	"
17. Samsun Menzil-hânesi'nde 2 adet mağaza ve bir adet Kahvehane Dükkânı	"
18. Yeni Çeşme üzerinde Kahvehane Dükkânı	"
19. Veli Mehmed Ağâ Kahvesi	"
20. Samsun'da 5 adet Beğlik Fırını	7-A/2
21. Bezistan dahilinde Hamam	114-A/1
22. Kabristan civarında Yalı Değirmeni	42-B/3
23. Koç Alioğlu Ahmed Kahvesi	151-A/1
24. Gümrük batısında Demirci Dükkânı	58-A/2
25. Veli Mehmed Ağâ Kahvesi üstünde Tuluca Mehmed'in Manav Dükkânı	63-B/3
26. Bedestenin güneyinde Berber Dükkânı	69-B/1
27. Bedesten dahilinde Berber Dükkânı	"

28. Taşhane dahilinde Berber Dükkânı	69-B/1
29. Gümrük dahilinde Çiftçi Dükkânı	70-A/1
30. Deniz Kıyısında Gümrük Konağı	"
31. Samsun Kasabası çarşısında Han	"

c. Sicilde Geçen Esnaflar

<u>İsimleri</u>	<u>Sicilde Geçtiği Yer</u>
1. Nalband Osman	
2. Menzilci Osmanoğlu	
3. Taşçioğlu Dimitri (Döşemeci)	71-B/4
4. Terzi Seyyid Hasan	71-B/3
5. Nalband Ahmedoğlu Hasan	48-B/3
6. Ekmekçi Laz Usta Hüseyin	57-B/1
7. Kavaklı Ekmekçi Mehmed	169-B/1
8. Semerci Ahmed Beşe	57-B/3
9. Sürücü Kör Saka	58-A/1
10. Kiremitçi İskilipli Hüseyin	151-A/1
11. Sarac Usta Mehmed	"
12. Bezirki Saraf	10-B/1
13. Terzi Mehmed Beğ	5-A/1
14. Fındıkçı Karındaşı	2-A/4
15. Oduncu Ali	"
16. Sarac Hacı Ömer	"
17. Leblebici Mustafa	"
18. Oduncu Ömer	5-A/1
19. Kaşaycıoğlu	4-A/3
20. Kürekçi Bari	10-A/1
21. Dülger Salih Hoca	"
22. Bakırcı Kefere	"

6. Liman ve Gümrük İşlemleri

a. Samsun Limanı ve Gümrüğü

Samsun Osmanlı hâkimiyetine geçtiği 1419'dan itibaren bir iskele olarak varlığını sürdürmüştür. Ancak uzun zaman Sinop ve Trabzon limanlarının gölgesinde kalan Samsun limanı, Karadeniz'in bir Osmanlı gölü haline gelmesi sonucu, devletin yabancı bandralı gemilerin bu denize girmesini yasaklamasına paralel olarak önemini tamamen kaybetmiş, bu bölgelerdeki ticari faaliyet ve ulaşım uzun süre Türk tüccarları ve gemileri vasıtasıyla yapılmıştır (1).

Böylece xV. ve xVI. yüzyıllardan itibaren Karadeniz limanlarının ve dolayısıyla Samsun limanının Avrupa ile olan irtibatı kesilmiş, Karadeniz limanları, Basra Körfezi ve İran'dan gelen malları Avrupa'ya aktaran devletlerarası transit ticaret merkezleri olma vasfını kaybederek ülke içerisinde mahalli ihtiyaçları karşılayan, üretim-tüketim mallarının nakledildiği limanlar durumuna gelmişlerdir. Nitekim bunun tabii sonucu olarak Sinop ve Samsun şehirlerinin nüfusça gerilediği görülmektedir (2). Halbuki 12., 13. ve hatta 14. yüzyılda bile Samsun ve Karadeniz limanları uluslararası deniz taşımacılığı açısından önemli bir merkez durumundaydı (3). Yani denilebilir ki, Karadeniz limanları ve bu arada Samsun şehri ve limanı fethini müteakip zaman içinde önemini gittikçe kaybetmiştir.

Nitekim 1200-1255 tarihli sicil incelendiğinde Samsun limanı ve gümrüğünün yukarıda açıklamaya çalıştığımız genel kriterlere uyduğunu görmek mümkündür. Yani Samsun limanı Anadolu içlerinden (Özellikle Amasya, Merzifon, Tokat, Zile vb.) gelen mühimmat ve erzakların (genelde askeri) ya İstanbul'a

(1) Bayram Kodaman, "xVIII.Yüzyıl Sonunda Samsun Gümrüğü", İkinci Tarih Boyunca Karadeniz Kong.Bil., Samsun, 1992, s.92.

(2) B.Kodaman, aynı makale, s.92-93, B.Yediyıldız, aynı makale, s.297-303.

(3) Bkz. Sayfa 41, Dipnot 3.

ya da sair Osmanlı memleketlerine (Anapa, Sohum, Gelincik, Fâş-Kefe, İsmail vb) taşındığı bir iskele durumundan ibarettir (1).

Fakat 19. yüzyılın ortalarından itibaren , Karadeniz'in Avrupa bandralı buharlı gemi trafiğine açılması, bölgede tütün ekiminin başlaması ve Kafkasya'dan, Trabzon'dan, Ege'den pekçok insanın göç ederek Samsun ve havalisine yerleşmeye başlaması, Samsun'un hem ticaret merkezi hem de ulaşım merkezi haline gelmesini sağlamıştır (2).

Ancak Samsun'un cazibe merkezi haline gelmesi, 19. yüzyılın ortalarından itibaren uygulama alanına geçtiğinden, incelediğimiz dönemde Samsun, halâ yurtiçi ticaret ve ulaşımın yapıldığı bir iskele görünümündedir. Yani Samsun'un diğer Karadeniz kentleri gibi ticarî açıdan etkinliğe kavuşması özellikle Tanzimat'tan sonra gerçekleşecektir.

19. yüzyıl başlarında Samsun iskelesi gümrüğü İstanbul emtia gümrüğüne bağlı idi (3). Samsun'a bağlı ise, Karacakum, Kızılayrık ve Kumcağaz limanları mevcuttu (4). Karadeniz(in diğer sahillerinde olduğu gibi, Samsun Kazası'nda da sefine inşa olunan bir tersane bulunuyordu (5). Bu Samsun Tersanesi'nin büyük çapta gemi inşasına müsait olduğu ve istenildiğinde donanma-yı hümâyûn için hissésine düşen gemilerin ^{burada} yapıldığı bilinmektedir.

Samsun gümrük konağı, deniz kıyısında ve iskele yakınındadır (7). İzkelenin girdi ve çıktısından yani kısaca gümrüğün işlerinden sorumlu amire "Gümrük Emini" ya da sadece "Emin" denilmektedir . Emin'e yardımcı gümrük kâtibi ve gümrük huddamı da sair görevliler arasında bulunmaktadır.

Gümrük emini, Samsun gümrüğüne ve ona tabi yerlere gelen

(1) Bkz. Samsun Şer'iyeye Sicili'nin Kısa Özetleri, s.12-30.

(2) Musa Çadırcı, aynı makale, s.197, B.Kodaman, aynı makale, s.95.

(3) SŞC, 1755, 59-A/1.

(4) SŞC, 1755, 24-A/1.

(5) Samsun'la birlikte Şile, Ağve, Alaylı, Bartın, Gerdos, Cide, Fekas, Zerne, İnebolu, Ünye, Ayandos, İstizan, Sinop, Gerze, Kilimli, Giresun, Este ve Trabzon'da sefine inşa olunmaktadır, SŞC, 30-A/1, 47-B/3.

(6) SŞC, 1755, 30-A/1.

(7) SŞC, 1755, 14-A/1.

tüccarlardan berat şartı gereği rûsûm-ı gümrük talep etmekteydi. Bunlar birkaç kalemden ibaret olup, mäsdariyye, kaftanlık ya da gümrük veyahut resm-i gümrük ve zarar-ı kassabiyye (1) ile mürûriyye (2) adı altında toplanmaktadır.

İncelediğimiz dönemde Samsun gümrüğü mukata'a teşkil olunup, iltizam usulüyle işletilirdi.

b. Samsun İskelesi ve Gümrüğü Görevlileri

<u>İsimleri</u>	<u>Tarih</u>	<u>Belge No</u>
1. Samsun kantarcısı	1205	29-B/1
2. İskele gümrüğü emini el-Hâc Ahmed Ağa	1208	37-B/1
3. Gümrük emini Osman Efendi	1210	45-B/1
4. Samsun nuhas emini İbrahim Ağa	1210	43-B/2
5. Peksimad nazırı ve ayan Süleyman Ağa	1210	44-B/1
6. Samsun iskelesi nuhas-ı mirî emini es-Seyyid Sa'id Ağa	1210	46-B/3
7. Samsun gümrüğü kâtibi es-Seyyid Abdülkerim Efendi	1213 1224	36-B/1
8. Samsun iskelesi nuhas-ı mirî kabzı Ali Yazıcı-zâde Mahmud Efendi	1224	41-B/1
9. Samsun iskele gümrüğü emini Ahmed Ağa	1226	"
10. Gümrük emini ve kabz-ı mirî nuhas Seyyid Ali Efendi	1228	41-B/3
11. Gümrük emini Ünyeli Abdülmuin Ağa	1228	41-A/2
12. Samsun nuhas-ı mirî kabzı Hasan Kethüda-zâde Mehmed Ağa	1236	42-B/4
13. Samsun iskelesi mübaya'acısı Hidayetullah Ağa	1238	90-A/1
14. Nuhas emini Kethüda-zâde Mehmed Ağa	1238	"
15. Samsun iskelesi mübaya'acısı Mir İbrahim	1238	93-A/1.

(1) İ. Güler, aynı tez, s.113.

(2) SSC, 1755, 59-A/1.

c. Resm-i Gümrük Vergisinde Ortaya Çıkan Problemler

Bilindiği gibi, gümrüklere getirilip-götürülen emtialardan belirli oranlarda resm-i gümrük vergisi talep edilmekteydi. Bu vergi emtianın çıktığı gümrükten (Meselâ, İstanbul Emtia Gümrüğü) alındığı zaman gideceği gümrükte (Meselâ Samsun İskelesi Gümrüğü) tekrar resm-i gümrük vergisi talep edilmezdi. Çünkü tüccarlar bir mahalde ödedikleri resm-i gümrüğü gösteren "edâ tezkeresi" alırlardı. Meselâ, İstanbul'dan Samsun gümrüğüne intikal eden veya İstanbul'dan Samsun'a ticaret emtiası götüren tüccarların, ellerinde resm-i gümrüklerini İstanbul'da ödediklerine dair "edâ tezkeresi" bulunanlardan gümrük emini vasıtasıyla "resm-i gümrük" ya da "mürûriyye" nâmiyle vergi alınırdı.

Nizam ve şartlar muvacehesinde uygulanan sistem bu iken, bazı tüccarlar ellerinde resm-i gümrüklerini ödediklerine dair edâ tezkeresi olmadığı halde, gümrük vergilerini ödememek için inat ve muhalefet ederek, devlet gelirlerinin düşmesine sebep olurlardı. Bu durumun düzeltilmesi ve gümrük vergi gelirlerinin azalmasını önlemek için, çeşitli defalar merkezden fermân-ı hümayûn gönderilmiştir. Meselâ, bir fermân-ı hümayun suretine göre, bundan böyle Samsun ve Sinop ve tevâbi iskelesi gümrüklerinden Rumeli canibine ve başka bölgelere gelip-giden tüccarlar götürdükleri emtianın resm-i gümrüklerini kanûn-ı kadîme göre, İstanbul'da alınacağı üzere ödeyeceklerdir. Bu konuda ellerinde edâ tezkeresi olmayanların vergi ödememeye temayül etmeleri halinde gerekli önlemlerin alınarak resm-i gümrüklerinin alınması sağlanacaktır (1).

d. Samsun Tersanesi ve İnşa Olunan Sefineler

Karadeniz'de bulunan gemi tezgahları arasında gemi inşa kapasitesi açısından Haliç'teki İstanbul Tersanesi dışında, Osmanlı donanmasının imarı için büyük gemilerin inşa edildiği diğer ter-

(1) SŞC, 1755, 59-A/1.

saneler, Antalya, Süzobolu, Varna, Samsun, Kefken, Kemer ve Sinop ile diğer bir kısım mahallerde bulunmaktaydı (1).

Samsun Tersanesi'nin kereste ihtiyacı genelde Kumcağaz ve havalisinden karşılanmaktaydı (2).

1200-1255 tarihli sicile göre, Karadeniz'in sahile karib mahallerinde ve Samsun'da inşa olunan gemilerden büyük kapasiteli olanları ile İstanbul'a ve sair Osmanlı memleketlerinden bir mahalden diğer mahallere mühimmat ve erzak taşınmaktadır. Bunlar, kalyon kıçlı, üç direkli, şehdiyye, perkande, çeklûh (?) ve çenber olmak üzere çeşitli kısımlara ayrılmaktadır. Yine küçük çapta ve kayık tabir olunan sefineler ise, çekdirme, beş çifte ve suri kıçlı olarak adlandırılmaktadır.

Bununla beraber bazı defalar çeşitli sebeplerden ötürü büyük gemi inşası terk edilerek, küçük gemilerin yapılmaya başlanması, devletin askerî mühimmat ihtiyacı olan bölgelerine erzak ve eşyanın getirilmesini zora sokmaktadır. Bu durumu önlemek için kazalar görevlilerine fermânlar sadır olmuştur. Meselâ, Selh-i Zilka'de 1225 tarihli (M.Kasım sonları 1810) bir belge de, Karadeniz'de ticaret yapan tüccar taifesinin bundan önce inşa ettirdikleri kalyon kıçlı, üç direkli, şehdiyye, perkande, çeklûh(?) ve çenber gibi büyük çaplı gemilerin azalmasından ötürü Osmanlı memleketlerine mühimmat ve erzak taşınması tehlikeye düşmüştür.

Bu olumsuz durumu önlemek için çeşitli tedbirlere baş vurulmuştur. Yine aynı fermân suretine göre, bundan böyle daha önce inşa edilmiş olan çekdirme ve beş çifte inşa olunan küçük gemilere dokunmayarak, Karadeniz'in Anadolu sahilinde küçük gemilerin inşası yasaklanmıştır. Bunların yerine çeklûh vb. gibi büyük gemiler inşa olunacaktır. Eğer küçük gemileri tekrar inşa edenler olur ve bunları İstanbul'a ihbar etmeyen hakimler ve zabıtlar cezalandırılacaktır (3).

(1) İ. Güler, aynı tez, s. 235.

(2) SSC, 1755, 27-B/1.

(3) SSC, 1755, 30-A/1.

Yine xVI. asır sonlarındaki mühimme defterleri içinde yer alan vesikalarda, Karadeniz sahillerinde Sinop, Samsun, Amasra, Kefken, Midye, Ahyalu, Süzebolu, Varna ve Silistre 'de Osmanlıların donanma için kadirga ve diğer gemileri inşa ettikleri bilinmektedir (1). Donanmanın ihtiyaç duyması sebebiyle bu tersanelerde yapılacak gemilerin, miktar ve neveleri, devlet tarafından , o mahallin kadılarına bildirilmekte ve bunların müddeti de belirlenmekteydi (2). Devlet, bir taraftan ne kadar geminin ne kadar süre içinde yapılacağını bölgenin idarecilerine iletirken, diğer yandan da muhtelif bölgelere de verdiği emirle donanmanın malzeme ihtiyacının karşılanması emretmiştir (3). Bu malzemeler ve usta ile işçiler çeşitli bölgelerden de gelebiliyordu. Meselâ, xVI. yüzyılda (1571) yeni donanma oluşturulurken, Sinop'un hissesine düşen ve burada yapılması emrolunan gemilerin, ihtiyaç duyduğu kereste Samsun'dan vb. yerlerden karşılanmıştır (4).

Ancak zaman geçtikçe Samsun tersanesinin gemi yapım kapasitesinin düştüğü anlaşılabilir.

Bununla birlikte yine de Samsun Tersanesi, Osmanlı Devletinin donanmasının ihtiyacını karşılamak için büyük gemi inşasının yapıldığı Karadeniz tersanelerinden birisidir. Fakat Sinop vb. tersanelerinin her zaman gerisinde kalmıştır.

(1) İ.Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti'nde Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Ankara, 1984, s.505, İ.Güler, aynı tez, s.235.

(2) İ.Hakkı Uzunçarşılı, aynı eser, s.445.

(3) İ.Hakkı Uzunçarşılı, aynı eser, s.448, İ.Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, C.II, s.321-322, SŞC, 1755, 27-B/1.

(4) İ. Güler, aynı tez, s.236.

Beşinci Bölüm

I. Askerî Yapı Konusunda Bazı Bilgiler

Klasik döneminde Osmanlı sancaklarının en büyük askerî ve mülkî yöneticisi sancakbeği idi. Ancak incelediğimiz dönem olan 19. yüzyılın başlarında Canik Sancağı'nı sancakbeği yetkisine sahip muhassıllar tarafından idare edilmekteydi. O halde Canik Sancağı'nın en büyük askerî yetkilisi de muhassıl olarak karışımıza çıkmaktadır. Canik muhassılları hakkında idarî bölümde bilgi verdiğimizden burada üzerinde durulmayacaktır. Fakat bu askerî, malî ve mülkî görevlilerin genelde Trabzon valiliği vb. görevlerle birlikte Canik muhassıllığını da ber-vech-i arpalık olarak uhde-lerinde bulundurdıkları ve çoğu zaman "Paşa" rütbesine sahip oldukları görülmektedir.

19. yüzyılın başlarında Osmanlı timar rejimi bozulmuş ve iş-lemes duruma gelmiş olmakla beraber, yine de bazı belgelerde askerî timar tevcihinin yapıldığını tesbit edebilmekteyiz. Meselâ, 1206 tarihli (M. 1791) tarihli bir belgede, Kavaklı Cerli nam sipahinin timar hissesinden bahsedildiğine göre, bu şahısa dirlik olarak timar verilmiştir (1). Yine 11 Cemaziyel-evvel 1207 (M. 1792) tarihli bir bilgeye göre, Canik Sancağı alaybeğisi Ahmed'in arzı ile mahlûl olan bir arazinin geliri timar olarak tevcih edilmiştir. Canik Sancağı'nın timar ve zeametleri yoklandığında, Samsun Nahiyesi Harem (?) Köyü'nde 1901 akçelik bir timara mutasarrıf olan Hüseyin veled-i Ahmed'in timarını terk ettiği görülerek arazi mahlûl olarak kabul edilmiştir. Bu sebepten boş olan timar arazisinin , orta yollu, elâ gözlü ve açık kaşlı es-Seyyid Ali veled-i Mustafa'ya verilmesi uygun görülmüştür. Ali bu timarı tasarruf etmesi karşılığında askerî bir vazifeye mükellef tutulmuştur. Yani Ali tasarruf ettiği timar karşılığında sancak alaybeğisinin bayrağı altında sefere eşecektir. Eğer çağrıldığı zaman sefere gitmekten imtina ederse, kendisine verilen timarın derhal

(1) SSC,1755, 1-B/1.

elinden alınması şart koşulmuştur (1).

19. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı eyalet askerlerinden olan timarlı sipahi askerlerinin sayılarının oldukça azaldığı bilinmektedir. Ancak yukarıdaki belgeler göstermiştir ki, yine 18.yüzyılın sonlarında bazı toprakların gelirlerinin timar olarak tevcih edildiği ve karşılığında askerî bir vazife üstlenildiği görülmektedir. Yani sayıları az da olsa yine Canik Sancağı kazalarından gerekli görüldüğünde timarlı sipahi askeri tertip edilmektedir.

Samsun şehrinin en önemli askerî birimlerinden birisi de kale örgütü idi. Samsun kale dizdârının önderliğinde teşkilatlanan Samsun Kalesi'nde bölgeyi korumakla görevli zabitler ve erler mevcuttu. Bunun yanında Samsun Kalesi'nin bir askerî cebehanesi (2) ve Kadıköy mevkiinde top imalinin yapıldığı kar-hâne (Top imalathânesi) bulunmaktadır (3).

Diğer yandan Samsun Kalesi'nin ihtiyaç bulunduğu askerî silah ve mühimmatın çoğu zaman İstanbul'dan gönderildiği görülmektedir. Meselâ, 14 Şevvâl 1234 tarihli (M. 8 Ağustos 1818) Trabzon valisi, Samsun naibi, Samsun kale dizdârı ve cebehâne-i amire müfettişine hitaben sadır olan fermân-ı hümâyûn suretine göre, Samsun kale dizdârı İstanbul'a gönderdiği arzında kalede bulunan cebehanenin sabık Trabzon valisi ve Canik Muhassılı Süleyman Haşa zamanında sarf ve telef edildiğini ifade ederek, kafi miktarda barut ve sair mühimmat istemektedir. Konu Cebehâne-i Amire nâzırı Mir Ahmed'e sevk edildiğinde, kalenin sahilde bulunmasından dolayı mühimmatın eksik olamayacağı müzakere edilip, yüz (100) kantar barut-i siyâh ve bin (1000) deste fişenk tertip olunarak sefineler ile Samsun Kalesi'ne gönderilmiştir (4). Burada kale diz-

(1) SSC, 1755, 160-A/1.

(2) SSC, 1755, 107-B/1.

(3) SSC, 1755, 50-A/1 ve 162-A/1.

(4) SSC, 1755, 112-B/1.

darına teslim edilen mühimmat karşılığında makbuz alınmış ve erzakın miktarı Hazine-i Amire defterlerine kayd edilmiştir (1). Yine çeşitli zamanlarda Samsun Kalesi'nin mühimmat ihtiyacını karşılamak üzere İstanbul'dan peyderpey erzak gönderilmiştir (2).

Yine 10 Zilka'de 1210 tarihli (M. 17 Mayıs 1795) bir belgeye göre, Canik Sancağı kazalarının toplam bin (1000) adet askerî taifesi mevcuttu (3). Bunun yanında beşyüz (500) adet rençber taifesinden olmak üzere toplam piyade askerinin adedi binbeşyüz (1500) kadardı. Tertiplenen bu askerin Rumeli valisi el-Hâc Muhammed Hakkı Paşa maiyyetine gönderilmesi istenmektedir. Samsun kazalarından oluşturulan bin (1000) neferlik askere Samsun ayanı Hacı İshak Ağa "başbuğ", beşyüz (500) neferlik rençber taifesinden tertiplenen askere de "tüfenkçi paşa" ünvanıyla Genç Ağa biraderi Hasan Ağa nasb ve tayin olunmuş (4) ve bunların ulufe ve tainatları da Samsun mirî mu'accele akçesinden karşılanmıştır. Ancak kazalar ihtiyarları, ahali ve fukarası, İstanbul'a arzda bulunarak rençber taifesinden beşyüz (500) neferlik askerin alınmasının iyi olmayacağını belirtmişlerdir. Bunun sebebi de, eğer rençberlerden asker talep edilirse, tabi, kendir ve sair mahsül-lerde azalma olacağından sancağın perişaniyetine düşer olacağı izah edilmiştir, fakat afv mümkün olmamıştır.

Hatta bu arza seneler sonra 23 Rebiü'l-evvel 1222 tarihinde (M. 1 Haziran 1807) gelen cevapta rençber taifesinden bir adet askerin affının mümkün olmadığı, hatta donanma-yı hümayûn için asker tertibi gerektiğinden, Karadeniz sahili ahalisinin denizde maharetlerinin olmasından ötürü, yeniden asker istenmek durumunda kalınabileceği belirtilmektedir (5).

Diğer taraftan 1200-1255 tarihli sicile kayd edilmiş, 1254 tarihli (M.1838) bir müfredat defterinde yüzdokuz (109) adet Sam-

(1) SSC, 1755, 112-B/1.

(2) Bkz. Kale Dizdarı Bölümü, s. 49-52.

(3) SSC, 1755, 43-B/5.

(4) aynı dipnot ve 46-A/1.

(5) SSC, 1755, 64-B/1.

sun topçu askerinin isimleri geçmektedir. Bunların komutanı Yüzbaşı Sa'id Ağa, ikinci komutan mülâzim (Teğmen) Ahmed, birinci çavuş Hafız Çavuş Ağa, ikinci çavuş da Ahmed Çavuş'tur. On (10) adet de onbaşı rütbesine haiz vazifeli mevcuttur. Onbaşılar dışında her onbaşıya bağlı topçu askeri sayısı, 1.grup 18 topçu askeri, 2. grup 18, 3. grup 12, 4. grup 17, 5. grup 16, 6. grup 17, 7. grup 18, 8. grup 17, 9. grup 17'şer kişiliktir. Yani 109 kişilik topçu birliğinde yukarıdan aşağıya doğru 14 adet komutan ve 95 adet de topçu eri bulunmaktadır (1). Yine gurre-i Rebiü'l-ahir 1254 tarihli (M. Haziran sonları 1838) bir belgeye göre, üç (3) kişi de Samsun topçu ordusuna katıldığından (2), toplam Samsun topçu birliğinin sayısı yüzoniki (112)'ye ulaşmıştır.

II. Yeniçeri Ocağı'nın Kaldırılması ve Sonuçları

İncelediğimiz 1200-1255 tarihli sicilde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve Yeniçerilik nam ve yetkilerinin def ve ref edildiğini gösteren 122-A/1 ve 130-A/1'de kayıtlı iki adet fermân-ı hümâyûn sûreti bulunmaktadır. Bu iki belgeyi inceleyerek, Yeniçeri Ocağı'nın tarihi gelişimi, kaldırılmasının sebepleri, nasıl kaldırıldığı ve yerine hangi ordunun kurulduğu hakkında kısaca bilgi verecektir.

Zilhicce 1241 tarihli (M. Temmuz 1826) fermân-ı hümâyûn suretine göre, Yeniçeri Ocağı'nın bütün nam ve nişanlarının kaldırıldığı görülmektedir. Bütün devlet ileri gelenlerine hitap edilen bu fermân suretinde, Yeniçeri Ocağı'nın Osmanlı Devleti'nin gelişmesinde ve İslâm dininin yayılmasında gösterdikleri maharetler sıralanmakta, ancak ocağın bozulmasıyla birlikte, devlete ve dine zararları dokunduğundan kaldırılmasının zaruret halini aldığı ifade edilmektedir. Buna göre, bir zamanlar Yeniçeri askerleri gittikleri cihad ve gazalarda düşmanla canla-başla mücadele ederek, şan ve şöhret kazanmışlar ve idarecilerine gösterdikleri

(1) SŞC, 1755, 121-A/1.

(2) SŞC, 1755, 121-B/1.

itaatle birçok fetih gerçekleşmiştir. Ancak daha sonra çeşitli sebeplerle içlerine giren bozukluklar sayesinde itaatsiz bir duruma geldiklerinden, yüz seneden beri gittikleri seferlerde sebep-siz yere asayişsizlik göstererek, başarısız olmuşlar, birçok kale ve memleketlerin elden çıkmasına yol açmışlardır. Bu sebeple dinin güvence altına alınması ve toprakların korunması için bir takım yeni asker (müsellem) tertip edilmesi yoluna gidilmiştir. Ancak yeniçeriler hem kendileri işe yaramaz bir hale gelmişler, hem de bu yeni askerleri istememişlerdir. Hatta bu askerler birkaç Padişahın da katledilmesinin müsebbibi olmuşlardır. Bunların düzenlenmesi için bir takım önlemler alınmak istenmişse de, hiçbir söz dinlemeyip, canları ister ise itaat, istemez ise fesat ve şekavet etmişlerdir. Bu yüzden Şeyhü'l-islâm kapısında oluşturulan mecliste cümle vezirler, ulema, devlet ricali ve ocağın zabitleri hazır bulunarak fetevâ-yı şerife alınmış ve verilen hüccet-i şer'iyeye göre, memleketin korunması için talim etmekten başka çarenin olmadığı açıklanmıştır. Böylece Yeniçeri Ocağı'nın eski usül ve kanunlarının hiçbirine hâlel gelmemek üzere, beher ortadan 150'şer nefer ulûfelü müsellem ve eşkinci neferâtı hazırlanmasına karar verilmiş ve haklarında hilâf-ı hareket eden olur ise cezalandırılacağı öngörülmüştür. Bu kadar tenbihata rağmen, umumen devlet ricalinin rızası fayda etmemiş ve 9 Zilka'de Perşembe gecesi Yeniçeriler ayaklanarak Bâb-ı Ali'yi ve bazı mahalleri basarak, yağma ve garet hareketine başlamışlar ve ellerine geçen Kur'an-ı Kerim'leri parçalayarak, dine küfürle birlikte talim istemediklerini belirterek isyan etmişlerdir. Bu durumda bütün devlet erkânı saraya gelerek birlikte Sultan Ahmed Cami-ine gitmişler ve bütün din sahiplerini sancak-ı Resul altına delâller vasıtasıyla toplamışlardır. Ancak eşkiya gürûhu (Yeniçeriler) bütün uyarılara kulak asmayarak Müslümanları, sabiyan, nisvanı ayakları altına alarak ezmişler ve öldürmüşlerdir. Bunun üzerine devlet erkânı derhal harekete geçerek üzerlerine halkla birlikte yürüyüp, kışlaları topa tutularak, yakılmış ve gereken

cezaya çarptırılmışlardır. Yine Yeniçerilerin eşkiyalıklarına katılanlar da yakalanarak gerekli cezaya uğramışlardır. Bundan sonra Sultan Ahmed Cami-i Şerifi'nde sancak-ı şerif altında toplanan bütün devlet erkanı Yeniçeri Ocağı'nın tüm isim ve resimleriyle birlikte Yeniçeri namı tamamen ortadan kaldırılarak, O'nun yerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye adıyla devlete yarayacak asker ocağı kurulmuştur. Bu müselleme ordunun ser-'askerliğine Hüdâvendigar ve Kocaili Sancakları mutasarrıfı ve İstanbul Boğazı'nın Rumeli muhafızı vezir Hüseyin Paşa getirilmiştir.

SONUÇ

1. Osmanlı Devleti tarafından kesin olarak 1419 yılında ele geçirilen Samsun, Karadeniz'in bir Türk gölü haline gelmesine kadar ki dönemde önemli bir ticaret merkezi halinde idi. Yani 13. ve 14. yüzyılda Karadeniz ticaretinde Samsun'un önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Samsun'un önemi, Anadolu içlerinden gelen karayollarının Karadeniz'e ulaştığı noktalarda önemli birer ithalat ve ihracat limanı olması ve Anadolu'nun kuzeyini güneyine bağlayan yolların başlangıç noktalarında kurulmasından kaynaklanmaktadır. Bu dönemde aslında Karadeniz kıyılarında ve bu arada Samsun'da milletlerarası bir ticaret söz konusudur. Özellikle transit ticaret yollarının temel kesişim noktası Karadeniz kıyılarında Sinop, Samsun ve Trabzon'da birleşiyordu. Yani Samsun Karadeniz'in bir Osmanlı gölü haline gelmesi ve yabancı bandralı gemilerin ticaretine kapatılmasına (Milletlerarası ticaretin sonu) paralel olarak gittikçe önemini kaybetmiş ve küçük bir iskele kasa-ba durumuna düşmüştür. Karadeniz ticaretinin içe dönük bir yapı almasından sonra, 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Samsun, sadece Anadolu içlerinden gelen mühimmat ve erzakların sair Osmanlı memleketlerine sevk edildiği bir liman durumundan ibarettir. Bu durum 19. yüzyılın ortalarından itibaren, Karadeniz'in Avrupa bandralı buharlı gemi trafiğine açılması, bölgede tütün ekiminin başlaması ve Kafkasya'dan, Trabzon'dan, Ege'den birçok insanın göç ederek Samsun ve havalisine yerleşmeye başlaması ile değişmeye başlamış, bu durum Samsun'un hem ticaret merkezi hem de ulaşım merkezi haline gelmesine sebep olmuştur. İncelediğimiz dönem olan 19. yüzyılın başlarında Samsun şehri, halâ nüfusu az bir iskele kent görünümündedir.

2. İdarî olarak Samsun fethinden sonra, Canik Sancağı adı altında teşkilatlandırılarak Sivas (Rum) Eyaleti'ne bağlanmıştır. Bi ara 1760'ta Trabzon Eyaleti'ne bağlanmış fakat 1779'da tekrar Sivas Eyaleti'ne bağlanmıştır. Ancak kısa bir süre sonra tekrar Trabzon Eyaleti'ne bağlanan Samsun, II. Meşrutiyet'e kadar bu yapısını korumuş, daha sonra bu vilayetten alınarak bağımsız bir

mutasarrıflık haline dönüştürülmüştür.

Samsun şehri, Canik Sancağı'nın merkez kazasıdır. Şehri, uzun süre Canikli-zâdeliler Hanedanı'ndan gelen şahsiyetler yönetmiş, daha sonra ise, bu idare Hazinedâr-zadelilerin eline geçmiştir. Yani Samsun, genelde büyük hanedanlar tarafından idare edilen bir belde olarak karşımıza çıkmaktadır.

Canik Sancağı'nın en yüksek idarecisi Muhassıl'dır. Muhassıl, malî bir idareci gibi görünmekle birlikte, aslında Canik Sancağı'nın ve bu arada Samsun şehrinin en büyük mülkî ve askerî yöneticisidir. Canik muhassılları bu vazifeyi yürütürken, genelde Trabzon valiliği vb. görevleri de uhdelerinde bulunduruyorlardı.

3. Sosyal açıdan ise Samsun, klasik Osmanlı şehirlerinden pek farklı değildir. Şehir halkı arasında (Müslim-Gayr-i müslim) açık ve olumlu bir ilişki mevcuttur.

Yine ailevî yapı açısından Samsun ailesi, Türk-İslâm ailesinin bütün özelliklerini bünyesinde taşımaktadır. Erkekler genelde tek evli ve ortalama beş (5) çocukludur. Çocukları ve kadınları koruyucu sosyal güvenlik müesseseleri de İslam hukukuna uygun olarak kurulmuştur.

Diğer yandan hemen hemen bütün dîni ve hayrî müesseseler vakıflar yoluyla gerçekleştirilmektedir. İncelediğimiz sicilde, vakfiyelerin ve vakıf ile ilgili bağışların çokluğu, bu sosyal hizmet kurumlarının Samsun'da da güçlü olduğunu göstermektedir.

4. Ekonomik açıdan da Samsun, genelde kendine yeten klasik bir Osmanlı kıyı şehridir. Halkının büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. Yine esnaf teşkilatlarının üretimi, ve çeşitli Osmanlı memleketlerinden gelen yerli ya da yabancı tüccarların ticarî ve sosyal faaliyetleri şehir içinde önemli bir yeri işgal etmektedir.

Samsun limanı ve gümrüğü ise, önceleri önemli mal sevkinin yapıldığı bölgeler olmakla birlikte daha sonra önemini kaybetmiş,

bu önemi ancak 19. yüzyılın ortalarından itibaren tekrar kazanmıştır. Ancak yine Samsun limanı, Sinop ve Trabzon limanlarının gölgesinde kalmıştır. İncelediğimiz dönemde Samsun iskelesi gümrüğü, İstanbul emtia gümrüğüne bağlıydı. Samsun'a bağlı ise, Karacakum, Kızılayrık ve Kumcağaz limanları bulunuyordu. Yine Samsun'da büyük gemilerin yapılabildiği bir tersane de mevcuttu.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Samsun 1419'dan 19. yüzyılın ortalarına kadar, kendine yeten, yeşilliklerle örtülü, şirin bir Osmanlı kasabasıdır. Ancak bu yüzyılın ortalarından itibaren ise, önemli bir ticaret merkezi haline gelecektir. Osmanlı Devleti'nin çökmesi ve Anadolu'nun işgal edilmesi aşamasında, millî mücadelenin başlangıç noktası olması açısından Samsun, tarihimizde mümtaz bir yere sahip tarihî şehirlerimizden birisidir.

BİBLİYOGRAFYAI. Arşiv Kaynakları

1. Samsun Şer'fiye Sicili: 1755 (İncelemenin ana kaynağıdır)
2. Samsun Şer'fiye Sicili: 1759.
3. Harput Şer'fiye Sicili: 385
4. Cevded Maliye: Belge no: 3038.

II. Tetkik Eserler ve Makaleler

1. Akdağ, Mustafa; Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi, C. I, Ankara, 1971.
2. Akgündüz, Ahmed; Şer'fiye Sicilleri (Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Heyeti ile Birlikte), C.I, İstanbul, 1988.
3. _____ ; İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, Ankara, 1988.
4. _____ ; Mukayeseli İslâm ve Osmanlı Hukuku Külliyesi, Diyarbakır, 1986.
5. Altaylı, Alim ; Samsun Tarihi, Samsun, 1967.
6. Aydın, M.Âkif ; İslâm-Osmanlı Aile Hukuku, İstanbul, 1985.
7. _____ ; "Osmanlı Hukukunda Kazaf Boşanma", Osmanlı Araştırmaları Dergisi, C.5,
8. Barkan, Ö.Lütfi ; "Edirne Askerî Kassamına Ait Tereke Defterleri", Belgeler, C.III, S.5-6, Ankara, 1968.
9. Bayındır, Abdülaziz ; İslâm Muhakeme Hukuku (Osmanlı Devri Uygulaması), İstanbul, 1986.
10. Baykara, Tuncer, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I, Anaolu'nun İdarî Taksimatı, Ankara, 1988.
11. Bilmen, Ö.Nasuhi; Hukuku İslamiye ve Istılahat-ı Fıkhiyye Kamusu, C.II, İstanbul, 1985.
12. Cin, Halil; Akgündüz, Ahmed; Türk-İslâm Hukuk Tarihi, C.I-II, İstanbul, 1990.
13. Çadırcı, Musa; Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları, Ankara, 1991.

14. _____ ; "19. Yüzyılın İkinci Yarısında Karadeniz Kentleri (Trabzon ve Samsun)", İkinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri (Uluslararası I), 1-3 Haziran 1988, Samsun, 1990, s.15-23.
15. _____ ; "Tanzimat'ın İlanı Sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli Tarîk-i İlmîyyeye Dair Ceza Kanunnâmesi", Tarih Araştırmaları Dergisi , C.×IV, Ankara, 1983, s.139-169.
16. Darkot, Besim ; "Samsun", İslâm Ansiklopedisi, C.10, İstanbul, 1984, s. 174-176.
17. Demirel, Ömer; II. Mahmud Döneminde Sivas'ta Esnaf Teşkilatı ve Üretim-Tüketim İlişkileri, Ankara, 1989.
18. Dilcimen, Kazım ; Canik ve Samsun Tarihinde Bazı Olaylar, Samsun, 1940.
19. Donuk, Abdülkadir ; "Çeşitli Topluluklarda ve Eski Türklerde Aile", İÜEF Tarih Dergisi, S.33, İstanbul, 1982, s.147-168.
20. Ergenç, Özer ; "Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapıya Etkileri", Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920), Birinci Uluslararası Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi Tebliğleri, Ankara, 1977, s.103-109.
21. _____ ; "×VI. Yüzyılın Sonlarında Osmanlı Parası Üzerinde Yapılan İşlemlere İlişkin Bazı Bilgiler", ODTÜ Gelişme Dergisi (1978 Özel Sayısı), Ankara, 1978, s. 86-97.
22. Ergin, Osman ; "Bedesten", İA, C.II, İstanbul, 1984, s.440-442.
23. Ersoy, Osman ; "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", AÜDTCFD, C.×I, S.3-4, Ankara, 1964, s.33-65.
24. Güler, İbrahim ; ×VIII. Yüzyılın İlk Yarısında Sinop (İdarî Taksimat ve Ekonomik Tarihi), M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1992.

25. Güzelbey, C.Cahit ; Gaziantep Şer'î Mahkeme Sicilleri, I. Fasikül (1186-1909), Gaziantep, 1966, II. Fasikül (1841-1886), Gaziantep, 1966, III. Fasikül (1729-1820), Gaziantep, 1970.
26. Halaçoğlu, Ahmed ; "1866-68 Tarihleri Arasında Harput Mahkemesine İntikal Eden Dava ve İdarî Uygulamalar", F.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.2, S.2, Elazığ, 1988, s.105-109.
27. Halaçoğlu, Yusuf ; "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", (Adana Şer'îye Sicilleri)", İÜEF Tarih Dergisi, S.30, İstanbul, 1976.
28. İlgürel, Mücteba ; "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", İÜEF Tarih Dergisi, S.28-29, İstanbul, 1975- s.123-167.
29. Keskiner, Osman ; 1763 No'lu Samsun Şer'îye Sicil Defteri (H.1274-1277), OÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Medeniyeti ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 1990.
30. Kodaman, Bayram ; "Vakfın Sosyal Yönü", OÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, S.3, Samsun, 1988, s.1-4.
31. _____ ; "xVIII. Yüzyıl Sonunda Samsun Gümrüğü ", II.Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1992, s.92-97.
32. Koprıman, K.Yaşar ; "Evliya Çelebi Seyehat-nâmesi'ne Göre Samsun", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1988, s.63-69.
33. Kunt, Metin ; Sancaktan Eyaleté:1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi, İstanbul, 1978.
34. Mahluf, Hasaneyn Muhammed ; İslâmda Miras Hukuku, (Tercüme: Ali Hastaoğlu, Tahsin Feyizli), Ankara, Tarihsiz.
35. Ongan, Halit ; Ankara'nın I Numaralı Şer'îye Sicili, Ankara, 1958.

36. Oğuzoğlu, Yusuf ; "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi, C.×IV, S.25, Ankara, 1981.
37. Ortaylı, İlber ; Türkiye İdare Tarihi, Ankara, 1979.
38. _____ ; "Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", Amme İdaresi Dergisi, (9),1.,İstanbul, 1986,s.96-
39. Özdemir, Rifat ; ×IX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara (Fizikî, Demografik, İdarî ve Sosyal-Ekonomik Yapısı 1785-1840), Ankara, 1986.
40. _____ ; "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.1-S.1, Elazığ, 1987,s.191-198.
41. _____ ; "Tokat'ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri (2-6 Temmuz 1986), Tokat Valiliği ve İbni Kemal Araştırma Merkezi, Ankara, 1987,s.81-144.
42. Özkaya, Yücel ; ×VIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı,Ankara, 1985.
43. _____ ; "Sofya'da Milli Kütüphane "Nationale Bibliothegue"deki Şer'îye Sicilleri", AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi, C.13, S.24'ten ayrı basım, Ankara, 1980,s.21-29.
44. _____ ; "18. Yüzyılda Trabzon'un Genel Durumu", Birinci Tarih Bolunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1988,s.133-146.
45. _____ ; "Canikli Ali Paşa", Tarih Araştırmaları Dergisi, S.12-13, Ankara, 1973.
46. _____ ; "Canikli Ali Paşa", Belleten, S.144, Ankara, 1972,s.503-517.
47. Öztürk, Mustafa ; "Trabzon'da Fiatlar (1771-1791)", İkinci Tarih Boyunca Karadeniz Kong.Bild., s.131-140.

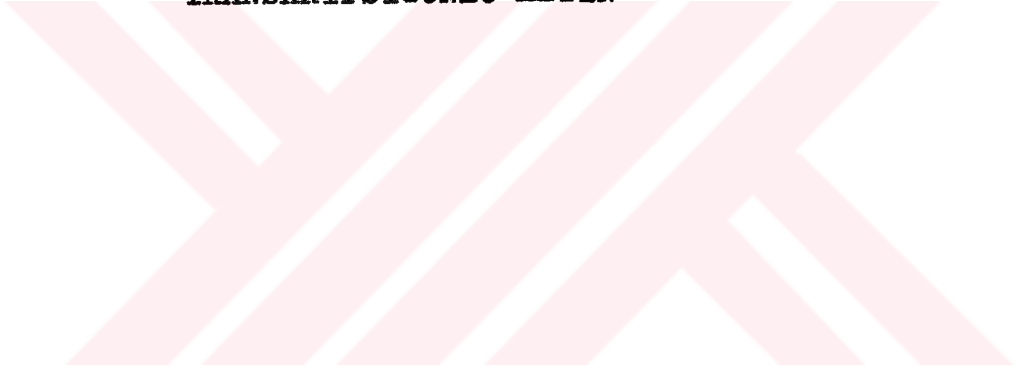
48. _____; "Trabzon'da Fiatla (1750-1770)", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kong.Bil, Samsun, 1988, s.425-435.
49. _____; "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antakya'da Fiatlar", FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.3, S.2, Elazığ, 1989, s.249-266.
50. Pakalın, Mehmed Zeki; Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 1983.
51. Sahillioğlu, Halil; "Osmanlı Para Tarihinde Dünya Para ve Maden Hareketlerinin Yeri (1300-1750)" ODTÜ Gelişme Dergisi, Ankara, 1978, s.1-38.
52. Sarcan, Ali; Samsun Tarihi, Ankara, 1966.
53. Schacht, Joseph ; "Mahkeme", İ.A., C.7, İstanbul, 1983, s.147.
54. Torun, Mehmet ; Samsun ve İlçeleri Tarihi Araştırmaları, İstanbul, 1954.
55. Turanş Şerafettin ; "Karadeniz Ticaretinde Anadolu Şehirlerinin Yeri", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1988, s.147-159.
56. Unat, Faik Reşit ; Hicrî Tarihleri Milâdi Tarihe Çevirme Kılavuzu, Ankara, 1988.
57. Uslu, Necoet ; Amisos Tarihi, Samsun, 1988.
58. Uzunçarşılı, İ. Hakkı, Osmanlı Tarihi, Ankara, 1984.
59. _____ ; Osmanlı Devleti'nin İlmîye Teşkilatı, Ankara, 1988.
60. _____ ; Osmanlı Devleti'nde Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Ankara, 1984.
61. Ünal, Mehmet Ali ; XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara, 1989.
62. Yediyıldız, Bahaeddin, "1485-1576 Yılları Arasında Samsun Şehri", Birinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1988, s.297-305.
63. _____ ; "Vakıf Maddesi", İ.A., C.13, İstanbul, 1986, s.153-172.

64. Yılmazçelik, İbrahim ; "392 Numaralı Harput Şer'fiye Sicilinin (H.1260-1264: M.1844-1848) Tanıtımı ve Fihristi",FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.2, S.2, Elazığ, 1988,s.229-265.
65. Yolalıcı, Mehmet Emin ; ×IX. Yüzyılda Samsun'un Sosyal ve Ekonomik Yapısı,OÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Samsun, 1991.
66. Yuvalı, Abdülkadir ;"×III. Yüzyılda Karadeniz Ticareti",İkinci Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri, Samsun, 1990,s.233-241.
67. Yücel, Yaşar; "Osmanlı İmparatorluğu'nda De-Santralizasyona Dair Genel Gözlemler",Bellekten,C.38,S.152, Ankara, 1979,s.665.

III. Ansiklopediler ve Diğer Kaynaklar

1. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi,Milliyet Yayınları,1993
2. İslam Ansiklopedisi, MEB Basımevi,1984.
3. Kur'an-ı Kerim
4. Seyahatnâme, Evliya Çelebi.
5. Yurt Ansiklopedisi.

TRANSKRİPSİYONLU METİN

Varak 1-A (1).Hüküm 1

Binikiyüzaltı senesi Rebi'ü'l-evvelinin onbeşinci (günü) Cebecizâde Monlâ 'Ömer Beğ evlenmek zahiresi (?) verilmiştir.

Hüküm 2

Canikli Veli'nin devletlü Süleymân Ağâ emânetiyle ve 'Osmanlıoğlu Mehmed Ağâ ma'rifetiyle Monlâ Süleymân'a idhâl olunacak bârgîr akçesi Kıymet 60 (2).

Hüküm 3

Memiş Ağâ ile Kürt Alemdâr'ın mâbeynleri sulh ve ibrâ olunûb birbirleriyle ahz ve i'tâ vesâ'ir be-cihet-i hesâb kalmadığı işbû mahalle kayd olundu. Fi 3 C.evvel Sene (12)34.

Şuhûdü'l-Hâl

- Kadîr Muhzır,
- Ve Muhzır Ahmed,
- Kösekoğlu Hüseyin.

V. 1-BHüküm 1

Binikiyüzonaltı senesi Kavâk sâkinlerinden Cerli nâm sipâhi Çâkırlar kaleminde mutasarrıf olduğu timâr sehminden Çâkırlar arâzisine Halifezâde 'Ali Ağâ ta'şireti hissesine 'âid olan sehm huzûr-ı şer'e gelüb senede altmış paraya kat' ve müseccelesicil olunsûn deyû huzûr-ı şer'e ihbâr itmesinde işbû mahalle kayd olundu ve's-selâm. Sene (1)206.

(1) Bundan sonraki hükümler V. 1-A şeklinde gösterilecektir.

(2) Guruş.

V. 1-BHüküm 2

Bâ'is-i defter oldûr el-Hâc İshâk Ağâ yediyle verilen	
mesârifât	
	<u>Kıyye</u> <u>Kıymet (1).</u>
Darvîş Alemdâra verilen	- 10
Kelleciye verilen	- 10
el-Hâc İshâk Ağâ'ya teslim buyrulan	- 70
Ta'yînât için verilen	- <u>52,5</u>
	142,5
Neft için verilen	- 2,5
Şekere verilen	6 8
Muma verilen	6 <u>5</u>
	158
Nân-ı 'azîz bahâ	- 10,5
Lahm-ı ganeme verilen	- 28
Lahm-ı sığira verilen	- 2,5
Muhassıl Ağâ teşrifinde (silik)	2 2,5
Hacegân Samândâr Halîl Ağâya verilen	
	<u>35</u>
	236,5
Hazinedârzâde teşrifinde verilen	- 3,5
Muhassıl Hazinedâra iki kıt'a (silik)	- <u>70</u>
	310
Hazinedâroğluna verilen mesârif	- <u>20</u>
	330
Halîl Ağâya hacegân mihmândâr (silik)	- <u>40</u>
	370
Mu'accele akçesinden muhassıl Ağâya teslim	
	<u>Kıymet(2).</u>
	670 15(3).
	278

(1) Gurus.

(2) Gurus.

(3) Para.

V. 1-BHüküm 3

İkiyüzyiğirmibir senesinde mâh-ı Zi'l-ka'de guresinde Halifeoğlu Mustafa Ağa Samsun kasabasının nüzûl menzili kurmak için kaydı olmuştur ve's-selâm. Sene 1221.

Hüküm 4

Binikiyüzsekiz senesi mâh-ı Muharrem'in yiğirmidördüncü gününü tevzi' olunub tevzi'den bâki kalan	<u>Kıymet</u>
Lahm-ı ganem bahâsı	76
Lahm-ı sığır bahâsı	9
Kadı İsmâil Efendi'nin şa'ir kile bahâ 80	<u>240</u>
	325

Hüküm 5

Bârgir ziyâdesi bârgir 'aded 2

Ziyâde bârgir 'aded

Binikiyüzonbeş senesi mâh-ı Muharrem'in guresinde devletlû Beğ efendimize Bafra'ya teşriflerinde bir def'a yevm-i Çahârşenbe A'yân Ağa tezkeresiyle Cânîk'e giden onbeş bârgir	15
Bir def'a ziyâde olmak üzere bârgir	9
	8

(Silik)ile Cânîk'e bârgir ziyâde

Bu ziyâde bârgirlerden sitâneye idhâl ve Hâcî Mehmede verilecek

Kıymet.

V. 2-A Hüküm 1

Rebi'ü'l-evvelin onbeşinden sonra giden bârgir	<u>'Aded</u>
Çalık Hâcî Mustafa ile Bafra'ya giden	3
Hâcî Tâtâr ile Çahârşenbe'ye giden	1
Kavâk'a ve Bafra'ya giden bârgir	6
Efendimiz Bafra'ya teşriflerinde Bafra'ya giden	16

Hesâbı görüldü. Fî 15 Rebi'ü'l-evvel Sene (1)217.

Mâh-ı Şevvâl-i Şerifin onyedinci yevm-i Çahârşenbe günüyle kayd.

V. 2-AHüküm 2

Binikiyüzyedyedi senesi mâh-ı Cemâzi'l-âhir guresinden
Mustafa Ağanın menzili ziyâdesi beyân.

Kavâka ve Bafra'ya giden menzil ziyâdesi bârgîr	112
Çahârşenbe'ye giden	bârgîr 24
Cem'a yekûn.....	bârgîr 136

Hüküm 3

Binikiyüzyiğirmi senesinde Dereler karyesinde Sündûs İb-
râhim Ağa odaya vakf eylediği malı ve eşyâ beyân olunur ve's-
selâm. Sene 1221.

	<u>Çift</u>	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet(1).</u>
Bağçe	-	1	80
Kara sığır öküzü	2	-	40
Samânhâne ma'a harmân ve sergen	-	-	40
Oda önünde bağçe	-	1	20
Menzil	-	-	30
Zeytûn ağacı	-	2	4

Hüküm 4

Halifeoğlu Mustafa Ağanın menzilociliğinden menzil ziyâ-
desi beyân. Fî gurre-i Zi'l-hicce Sene (1)216.

	<u>Bârgîr</u>	<u>'Aded</u>
Tâtâr ağası Hîmmed Paşa ile Kavâka giden		3
Silahtâr Ağa ile Bafra'ya giden		4
Hâcegân ile Bafra'ya giden		1
Fî 17 Muharrem Sene (1)217.		
Kirmânlı ile Bafra'ya giden bârgîr		3
Fındıkçı karındaşı ile Kavâka giden bârgîr		4
Bafra'ya giden bârgîr		8
Fî Sâfer Sene (1)217.		23

Hüküm 4'ün Devamı

Kavâka giden bârgîr	2
Kavâka Köse Paşa Tâtâr ile ve el-Hâc ile giden bârgîr	8
Vezir Çukadârı ile Çarşenbeye bârgîr	2
Karahisâr Tâtârlarıyla ve Çavuş ile Kavâka giden	5
Mustafa Fâşâ'nın selâm ağası ile Kavâka bârgîr	5
Efendimizin Bafra'ya hareketlerinde tâtârlarıyla Bafra'ya	4
İstanbul'dan kayıkla Samsun'a çıkan devlet irâdesiyle Bafra'ya	5
Rebi'ü'l-evvelin onbeşine gelinceye değin ellidört	54
bârgîr	Hesâbı görülmüştür.

V. 2-BHüküm 1Mir-i mirândan Fâş muhâfızına hinta irsâl emir sûretidir

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerrifin Samsun kâtibi mevlânâ zide 'ilmuhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Samsun iskelesinde Sivâs mübâya'acısı Receb Beğ tarafından anbar emni kabzına me'mûr zide kadrehuya tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki mir-i mirândan Fâş muhâfazasına Mustafa Paşa dâme ikbalehu tarafından der-'aliyyeme vürûd olan evrâkından bir maddesinin hülâsası mefhûmunda kal'a-i mezkûrda mevcûd zehâ'ir mürûr-ı eyyâm ile fenâ-pezir ve ekle gayr-i sâlih olduğu kal'a-i mezbûre muhâfazasından olan birer (?) müstahfizânı neferâtının müzâyakaları der-karâr olmağla (silik) neferât-ı rüzmerreleri için miktâr-ı kifâye zehâ'ir irsâl olunmasını 'ahiz(?) ve inhâ itmek (silik) müraca'at olundukta kal'a-i mezkûr muhâfazasına me'mûr yüzdoksânsekiz nefer yerli neferâtın iki-yüzbir ve iki tarihleri(?) (silik) gayre't-tevfik(?) müşâhade müstehâkköldükleri zâhire için Karahisâr-ı Şarkî kazâsının iki-yüzbir senesi mübâya'ası olarak Samsun iskelesinde mevcûd ze-

hâ'irden üçbinbeşyüz kile hinta ve beşyüzyetmişyedi kile şa'-
 fir ile kezâlik kal'a-i mezkûrede mevcûd bulunmak üzere Cânîk
 (silik) olunarak iskele-i mezkûre mevcûdundan sâbıka Cânîk
 muhassılı Hayreddin Paşa ma'rifetiyle ikiyüzüç senesinden beş-
 bin kile hinta havâle olarak bundan başka ikiyüzbir sene-
 sinde Çıldır vâlisi tarafından gelüb kayd olunan tahrîrât nâ-
 tık olduğu üzere kal'a-i mezkûrede ikibinbeşyüzonbeşerbuçuk
 kantâr peksimâd ve dörtbindokuzyüzyetmiş kile erzen ve seksân-
 sekizbinüçyüzellidörtbuçuk def'a dakik mevcûdu olduğu (silik)
 zehâ'ir-i mezkûrdan dakik mürûr-ı eyyâm ile fenâ-pezîr olur
 ise dahi peksimâd ve erzen mahfûzuna mahal olduğu (silik) fe-
 nâ-pezîr olacağı zâhir ve âşikâr iken zehâ'ir-i mezkûre-
 nin fenâ-pezîr ve ekle gayr-i sâlih olduğundan bahisle zehâ'-
 ir irsâl olur ise bundan akdem dahi bâ-tahrîrât tarafeynden
 lede'l-istid'a evvel emirde zehâ'ir-i mezkûrenin mevcûdu ve
 mazarratının mikdârı ma'lûm olmak içünöder-'aliyyeme 'arz ve
 tâ olunmak üzere geçen sene evâsıt-ı Zi'l-ka'desinde emr-i
 şerifim virilub henüz cevâb vürûd eylemediği ve neğerât-ı mer-
 kûmun bir senelik zâhireleri hesâb ittirüldükde gayri ez-tevfik
 müsâ'ade ikibinyüzsekizbuçuk kileye balığ olduğu ber-mantûk-ı
 kuyûd Samsun iskelesinde mevcûd zehâ'irden Cabbârzâde mübâya'-
 asından tahminen ikibin kile mevcûd olduğu der-kenâr ve takri-
 ri lede'l-arz elhâletü hazîhi kış mevsimleri olub Fâş nüz e-
 mini tayîn hesâbât-ı mirîden gayri bir nesne (Silik) olma-
 dığı (?) (silik) tanzim olunmak şartıyla sınıf-i güzeşte zâhi-
 resinden Samsundan sarf-ı ifzâr ile müktezâ-yı (silik) olmak
 üzere ol mikdâr hintanın Samsun iskelesi mevcûdundan havâlesiy-
 le tanzim-i fermân olunmak i'lân-ı havâle için Fâş muhâ-
 fızı müşârü'n-ileyhe hitâben başkaca emr-i şerifim tahrîr ve
 irsâl olunmağla senki mübâya'acı merkûm tarafından zâhire (si-
 lik) merkûmsun mukaddemâ Bozok Sancâğı mutasarrıfı Cabbârzâ-
 de Süleymân dâme mecdühû tarafından vürûd iden (silik) Sam-
 sun iskelesinde mevcûd olan yedibin kile hintadan ve Fâş

kal'ası müstahfızlarından (bir sıra silik) ihrâc ve vürûd emr-i 'alışânım mevzu'u irsâl (silik) üzere yalnız ikibinbeş-yüzotuzbirbuçuk (?) hinta muhâfız-ı mûmâ-ileyhimin tarafından hinta irsâl (?)(silik) olmağın işbû emr-i 'alışânım ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde neferât-ı merkûmunun iki-yüzbir (?) senesizahireleri olmak üzere sûret-i defter-i mezkûrda tahrîr olduğı üzere yalnız ikibinyüzotuzsekizbuçuk kile hinta muhâfız-ı mûmâ-ileyh tarafından kabzına me'mûr âdemisine teslim ve yedinden me'mûl beyyine ahz ve der-'aliyyeme irsâl ve 'avk ve te'hîr ile sûretlerini mûcib-i halâtdan ihrâz eylesin ve sen ki mûmâ-ileyhsin sen dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki emr-i şerîfim vardıkda bu bâbda vech-i meş-rûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ'ilâzîmü'l-îmtisâlimin mazmûn-ı 'itâ'at-makrûniyle 'âmil olûb hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız . Tahrîren el-yevmü's-sâlis 'işrin Rebi'ü'l-evvel sene ve mi'eteyn ve elf. (1200).

V. 2-B

Hüküm 2

Ber-mantûk-ı emr-i 'alî üzere Bozok Sancâğı mutasarrıfı Cabbârzâde hintasının kabzına me'mûr 'Ali Efendi Fâş muhâfazası Mustafa Pâşâ tarafından kabzına me'mûr Ahmed Re'ise teslim-i ma'rifet-i şer'iyle hinta kile-i İslâmbolî'aded 2138,5 Bâ-kuyûdât yalnız ikibinyüzotuzsekizbuçuk kile-i İslâmbolî hintadır.

Bende-i Mürsevf İbrâhim Efendî-zâde Yaricioğlu Re'is .

Hüküm 3

Mısırlı Hâcî 'Ali'nin oğlu Hâcî Mehmed(in)Samsun'da vefât idûb emmisioğlu Hâcî 'Ali vâris olduğunu Samsun'da sâkin Mısırlı

Hâcî Mehmed şehâdet idûb ve yine Mısırlı Şeyh Mehmed şehâdet idûb Gömeçoğlundâ olân kırkbeş gurûşu vârisine edâ ve teslim olunduğuna bu mahalle kayd olunmuşdur.

V. 3-A

Hüküm 1

Binikiyüzyiğirmibir senesi mâh-ı Zi'l-ka'denin ondokuzuncu günü târihinde 'Ayân el-Hâc Emin Ağa ma'rifetiyle sancakta mesârifât olarak devletlû muhassıl Ağa efendimiz için ber-mucb-i defter-i müfredât-ı mesârifât rû'yet olunub esnâfa verilecek mebâliğ defteridir. ki işbû mahalle kayd olundu.

	<u>Kıymet(1) pâre</u>
Esnâfa piring bahâ verilecek	195
Kasaba lahm-ı ganem ve lahm-ı sığır bahâ	310
Etmekçilere verilecek nân bahâ	1809
Seyyid Halîl Re'ise verilecek revgan bahâ	400
'Ömer Yazıcının revgan bahâ verilecek	<u>226</u>
	2940
Kara Mustafa yediyle verilecek revgan bahâ	432
Çıtâkoğlunun verilecek revgan bahâ	348
Monlâ 'Ömer'in verilecek revgan bahâ	238
Suhce 'Ali Ağanın verilecek revgan bahâ	<u>76</u>
	4034
Dakik-i hâs bahâ verilecek	137
Şem'-i 'asel bahâ verilecek	100
Şem'-i revgan bahâ verilecek	184
'Asel bahâ verilecek	117
Sebze bahâ verilecek	<u>110,5</u>
	4682,5
Astâr sâbûn bahâ verilecek	40,5
Tâbyalara verilecek levâzımât bahâ	<u>83,5</u>
	4806,5

Totori zımmiye zi-kût verilecek mebâliğ	190
Kılâncıoğlu Save'ye zi-kût verilecek	100
Akgözoğluna zi-kût	200
Hüseyin Ağa ma'rifetiyle el-Hâc Emîn Ağa yediyle verilecek	1250
(Okunmadı) vaktinden esnâfa verilecek	<u>6310</u>
	12856,5

Hüküm 2

İşbû bâlâda târih-i mezkûrdan el-Hâc Emîn Ağa ma'rifetiyle devletlû muhassıl ağâ için ber-müceb-i defter-i müfredât rû'yet olunûb Cânîk Sancâğı'na tevzi' olunûb hîn-i tevzi'de kazâlardan tahsil emr olunân mebâliğden mesârifât için el-Hâc Emîn Ağa'nın memleketden matlûbâtı.

Cem'ân yekûn kıymet

14437

6 pâre

V. 3-B

Hüküm 1

Sohûm kal'asına nüzûl emini nasb olan hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan Mehmede zahire irsâli emir sûretidir.

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-'ayân bu def'a Sohûm kal'asına nüzûl emini nasb olunân hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan Mehmed zide mecdühû tevkî'-i reffî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen ki emîn-i mûmâ-ileyhsin emânet-i mezkûreye me'mûriyetini havî yedine i'tâ olunân emr-i 'alışânda muharrer olduğu üzere mesârif-i mezkûre için 'ale'l-hesâb tahsis buyrulân yedibinbeşyüz gurûş ber-müktezâ-yı vakt-i hâl kal'a-i mezbûrede tahâşşûd idecek topçu 'askeriyeye kadr-ı kifâyeden dîn olduğundan bahisle zamimesini ve mikdâr-ı kifâyeye zahire tertibi husûs-ı 'istid'â-yı 'inâyet eylediğini i'lân ve der-kenâra havâle olundukda kal'a-i mezbûre muhâfazasından olan kapûdân ve yerlû neferâtın senevî lâzım gelân zahireleri fi'l-asl başka-

ca havâle olunu gelmek ile mâ'adâ Sohûm muhâfızı Kuğuzâde Süleymân Pâşâ dâme ikbalehunun tahrîr ve ihrâc edeceği tahminen üçbin nefer piyâde 'askerinin altı aylık mekûlatları içün iktizâ iden sekizbinkırkbeşbuçuk kile dakık Samsun iskelesi mevcûdunda ve ihtiyâta mebni kal'a zahiresi olmak üzere dahi bin kantâr peksimâd ve süvâri 'askeri olûr ise hayvânadlarının yem ve yiyecekleri içün ikibin kile şa'ir tertib olunûb iki mâh mukaddem emr-i şerif ısdâr olunmuş olduğu ve mesârif-i nüzûl içün dahi 'ale'l-hesâb yedibinbeşyüz gurûş yedine i'tâ olunmuş olmağla vüsûlünde gerek altı aylık zahire ve gerek ücret-i tabhiyye ve gûşt bahâ içün kifâyet mikdârı akçe müretteb olduğu ecluden mahall-i me'mûrki varûb kal'a-i mezbûreye tevârûd idecek 'asâkirin mevcûdlarına göre birer çift nân ve yüz dirhem gûşt ta'inâtları zahire-i mezbûrdan ve meblâğ-ı mezkûrdan sarf ve i'tâyâ mübâşeret ve müretteb olân zehâ'ir-i mezkûre bu ana kadar kal'a-i mezbûreye eğer irsâl ulunmuş ise mukaddem sâdir olân emr-i 'alişânım mücibince iskele-i mezbûrdan kal'a-i mezkûreye nakil ve iktizâ vechiyle tayînât i'tâ ve masraflarını bildükden sonra muhâfız-ı mûmâ-ileyh der-'aliyyeme tahrîr idûb tekrâr akçe i'tâsı ve zehâ'ir tertibâtı iktizâ ider ise ol vaktinde tanzim lâzım geleceği baş muhâsebeden derkenâr ulunmasıyla re'y-i 'alişânım havâle ile bâ-takrîr lede'l-'arz zehâ'ir müretteb-i mezkûrinin bir an akdem mevsimle Sohûm kal'asına irsâline mübâderet olunmak fermânım olmağın hasseten işbû emr-i 'alişânım ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur imdi mahall-i me'mûre vüsûlünde ber-müktezâ-yı vakt-i hâl kal'a-i mezbûreye tevârûd edecek 'asker gelmiş midir ve ne mikdâr tayîn verilmek iktizâ ider müretteb zehâ'ir-i 'asâkir ne mikdâr bildükden sonra mevcûdından ziyâde tahrîr ve ber-minvâl-i muharrer 'asâkir-i mürettebenin altı aylık zahireleri ve külliyyetlû tayînâtlarının yedine i'tâ olunan meblâğ ve zahire dahi ve 'asâkir-i sarf-ı zehâ'irden ne mikdâr gelmişdir bir nesne virmeyûb mevcûdlarına göre beher nefere birer çift nân ve yüz

dirhem gûşt tayînâtları i'tâyâ mübâderet ve Samsun iskelesi mevcûdundan müretteb olân sekizbinkırkbeşbuçuk kile dakîk ve ikibin kile şa'îr ve bin kantâr hinta ve peksimâd kal'a-i mezbûreden henûz vürûd eylememiş ise bir an akdem mevsimiyle kal'a-i mezbûreye isticlâyâ mezîd-i say' ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sudûr olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân işbû emr-i şerîf-i celilü's-şânım vâcibü'l-iktibâ'-i lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-î 'itâ'at-makrûnuyle 'âmîl olub hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz ki 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahriren yevmü'l-hâmis 'işrin Sâferü'l-hayr sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).

Hüküm 2

Bâ-emr-i 'ali mücebince nüzl emini Mehmed Efendi ademisine teslîm olunân zehâ'iriyât.

Cânîk mübâ'ayasından Hayreddin Paşa ma'rifetiyle tabbah olunân peksimâddan ve dakîkden, peksimâd-kantâr 'aded 16

Dakîk-i hâs kile İslâmbolî 450

Hayreddin Pâşâ tarafından toprâk basdı teslîm alınmışdır vâki'. İbrâhim bis 'Arab vaz'-i nüzûl olub teslîm virûb tahvîl alınmışdır.

Yusûf Ağâ makbûzundan virilen şa'îr kile 125. Receb Beğ Efendi tarafından anbâr emîni 'Ali Efendi yediyle teslîm olunmuşdur.

Hüküm 3

Binikiyüzyiğirmiiki senesi mâh-ı Sâfer'in yiğirmibeşinci günü Silâhtar merhûm Süleymân Ağa zevcesi Ümmühânun kerfemesine vâsi nasb olunub ve vâsi-i muhtâri vekîli Bahi Efendi ile Güloğlu 'Ali birbirleriyle sulh ve ibrâ olub bundan böyle birbirlerinde bir akçe ve bir habbe olmadığını ve kalmadığını huzûr-ı şer'de takrîrlerine binşer bu mahâlle kaydı olunmuşdur.

V. 4-AHüküm 1

'An asıl Kefevî olub Samsun'da 'Arabkirlidöğlü el-Hâc 'Ömer'in hânesinde bi-emrillahi te'ala fevt olân Boşnâğın zevcesi Şerife 'Alfile'nin terekesi defteridir sicil-i mahfûza kaydır. Fî Şevvâl sene (1)219.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet</u>
'An nakd-i meblağ	-	150
Müsta'mel çâdır entâri	1	10
Köhne keçe (1)-(1,5), köhne döşek (1)-(1), yasdık (2)-(2).	4	4,5
Köhne yoğan (1)-(3), iplik bez (kıymet 4), çekmece (1)-(1).	2	8
	-	172,5
Resm-i hâkim ihrâc	-	8
		164,(5)
Techiz ve tekfin mesârif	-	55
		109,(5)
Müteveffiyenin vâsiyeti üzere Memiş karısına saksı (?) bahâ	-	15
	-	94,(5)
Müteveffiyenin vâsiyeten el-Hâc 'Ömer'in zevcesi ve benim kızım ve evlâdımdan bakâyâ mâlimânın olsun deyû ikrârlarına Bazâr imâmı 'Ömer Efendi ve Mustafa Efendioğlu Mollâ Halîl şehâdet etmeleriyle bu takdirce bakâyâ mâlinin sülüsünü bermüceb-i fetevâ ahza kayıddır.	-	31
Sahhü'l-bâki altmışüç (buçuk) gurûş.	-	63,5

Hüküm 2

Defter oldur ki bundan akdem vefât iden Eski Mehmed'in terekesi beyân. Fî gur-re-i Receb Sene (1)216.

	<u>'Aded</u>
Sefer tavası ma'a kapak	1
Sade ton	1

Kuplû kazân	1
Nece dülğâr	1
Siyâh çizme	1
	1
Kâşıklık	1
Kâşık	12
Hasır 'araba	5

Resim verildi

Müteveffânın Kerçemede Sadi nâm kimesnede olân terekesi beyân.

	<u>'Aded</u>
Koyun	3
Keçi	13
Sadi'ye hibe eylediği keçi	3
'Aba müsta'mel	1
Gömlek	1
İç donu	1
Kârik	1

Müteveffânın vârisi beyân.

Kavâk Kazâsı'ndan Karabozkili karyesinden Köse Haliloğlu Mol-lâ Mehmed, kerîdâşî-kâbirî Mustafa...

Halîl ve Mustafa merhûm Eski Mehmed'in 'emmizâdesi olduğunu Havza'dan Ahmed Kadioğlu es-Seyyid 'Abdullah Şahilû karyesinden Zudâloğlu Hüseyin edâ-yı şehâdet itmeleriyle mâl-i terekeyi Halîl ve Mustafa'ya teslim ve teslimine şâhid.

Şuhûdü'1-Hâl

-Körküslü Mahmûd,

-Alâslı Hâcî Mehmed.

Hüküm 3

Binikiyüzyiğirmi senesi Siyânzâde devletlû Süleymân Bahâ Efendi'nin matlûb eylediği deve bedeli mebâliğ Samsun Kazâsı sehmine isâbet iden

Kıymet : ...

Kör Mehmed Ağâ'dan alınân	100
Sa'id Efendi'den alınân	100
'Ayân Oğlundan alınân	50
Pedro zımmiden alınân	50
Lazri Bâzîrgân	50
Kalaycıoğlu Save	50
Mü takil yediyle Memiş Ağâ'ya verilen	315

V. 4-B

Hüküm 1

Asl-ı Şûd

Bâ'is-i defterihurûf oldûr ki binikyüzaltı senesi mâh-ı Cemâzi'l-âhîrin ondoküzuncu gününden nakli Erzurum vâlisi 'iyâlim maktûlen fevt olân 'Abdullah Pâşâ'nın Cânîk Sancâğında ve Samsun İskelesinde ve Bafra'da mevcûd olân emlâkları ve gerek hayvanât ve zehâ'irlerini cânib-i mirîden bâ-emr-i 'ali zabt olunûb emlâk ve hayvanât ve zehâ'ir-i mezkûrun fûruht olunması irâde-i 'aliyye buyrulduğuna nâtık bâş muhâsebeden mahrec defterde bulunân 'iyâlim müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin emlâklarını ve hayvanâtlarını ve zehâ'irlerini hâlâ Cânîk muhasıllı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'ali hazret-i şehriyâriden 'Ömer Pâşâzâde necâbetlû 'Abdullah Beğ ma'rifetleriyle ve ma'rifet-i şer'le bu câriyelerine yalnız binbeşyüz gurûşa fûruht olunûb semeni olân mebâliğden ikibin gurûşunu muhtelif-i mezbûr silahşörân-ı hazret-i cihandâri Şirinzâde Es'ad Beğ kûllarına ikibin gurûş teslim ve bâki kalan altıbinbeşyüz gurûş kırkbir gün mürûruna değîn hazine-i 'amireyâdâ ve teslim itmek şartıyla işbû memhûr-ı deyn-i tahvilimiz cânib-i mirîye i'tâ olundu ve's-selâm. 21 Cemâzi'l-âhîr sene (1)206.

Bende-i Emine Celile mir-i müteveffâ-yı

Müşârü'n-ileyh.

V. 4-BHüküm 2Asıl Şûd Hüccet-i Şer'iyeye

Bundan akdem maktûlen fevt olân sâbika Erzurûm vâlisi 'Abdullah Paşa'nın emvâl ve eşyâsı zabt ve tahririne me'mûr silahdarân-ı hassadan olûb 'an asûl asitâne-i 'aliyyeden Şirin-zâde necâbetlû 'Es'ad Beğ medine-i Samsun'a lede'l-vüsûl yedinden olân emr-i 'alışân-ı mazmûn hasbel me'mûriyet müteveffâ-yı müşarû'n-ileyhin emvâl ve eşyâsı Celîle Emine Hânım ve kerimesi Gülşah Hânımlarının emvâl ve eşyâ ve cihâzlarını ma'rifet-i şer'le ve hâlâ Cânîk muhassılı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'ali el-Hâc 'Osman Ağâ ve muhâllefât mübâşiri 'Ömer Pâşâzâde 'Abdullah Beğ ma'rifetleriyle mir-i mûmâ-ileyhe yegân yegân tahrîr ve muhâllefât defterlerini rikâb-ı müstekabına (?) bâ'is ve tesyîr ve huzûr-ı 'ali buyruldukda müteveffâ-yı müşarû'n-ileyhin emvâl ve eşyâsı ve emlâk zabtını hâvi mûmâ-ileyh hanımlarının defter-i hâkânide beyân olduğu vechle emvâl ve eşyâlarının kendülerine verilmesi ve haklarında şevket-i mülûkâne erzâni buyrulduğundan mütebberrî' şeref-bahis sudûr iden emr-i celilü'l-kadrim mûcibince mûmâ-ileyhümâ hânımlarının emvâl ve eşyâlarını yine ma'rifet-i şer'e ve ağâ ve mir-i mûmâ-ileyhümâ ma'rifetleri ile cümle muvâcehelerinde mübâşir-i mûmâ-ileyh 'Es'ad Beğ kendülerine edâ ve teslim eyledükde mûmâ-ileyhümâ hânımlar devâm-ı 'ömr-i devlet-i hazret-i zi'llü'l-ileyhime du'asına muvâzib iderek bi'l-cümle emvâl ve eşyâ ve vücuh-ı her ân ve celîleleri vesâ'ir metâ' dâ'ir her neleri var ise min külli'l-vücûh eşyâlarımızı mübâşir-i mûmâ-ileyh Mehmed 'Es'ad Beğ bizlere temâmen edâ ve teslim eyledi ve kendülerinin zimmetlerinde bir akçelik ve bir habbe ve zerrelük emvâl ve eşyâlarımız kalmadı mir-i mûmâ-ileyh kibel-i şer'den bir kît'a hüccet-i şer'iyeye itâ olunması matlûbumuzdur deyû huzûr-ı şer'de müfterik takrîreleri derece-i tahkikde vareste

olunmağın mâ-hüve'l-vesikâ ve 'alâ mâ-hüve'l-hakika mâ-bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu. Tahrîren Fî evâsıt-ı şehr-i cemâzi'l-âhir sene sitte ve mi'eteyn ve elf. (1206).

V. 4-B

Hüküm 3

'An asıl Buhârâlı olub Samsun kasabasında Yukârı Medresede bi-emrillahi te'âlâ fevt olân misâfir Kerim'in terekesi defteridir ki sicil-i mahfûza kaydı şod. Sene 7 Şa'bân (1)218.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1).</u>
Bacaklı altûn	5	40
Yalduz altûn	2	17
İstânbul altûn	2	10
Avrûpalûya	32	<u>80</u>
		147
Müteveffânın resm-i kısmet ihrâc	-	<u>7,5</u>
		140,5
Müteveffânın techîz ve tekfîn mesârif	-	<u>30</u>
		110,5
Kerimi İsmâil Efendi nâm kimesneye görüb gözetmek içün ücret		<u>20</u>
		90,(5)

Efendi-i merkûmun yediyle müteveffâ kimesnesiz iken mesârifâtı

12,5

Sahhü'l-bâki yetmişyedi gurûş kalûb vârisi zuhûr ider^{77(x)} ise hâlâ Samsun 'Ayânı es-Seyyid Mehmed Seyyid Ağa'ya teslim olunmuşdur.

Mine'l-fakir Mahmûd

e'n-Nâ'ib Samsun

Suhûdü'l-Hâl

Kerimi Mollâ: 'Ömer, 'Alicânoğlu Mustafa, Kerimi İsmâil Efendi

(1) Gurûş.

(x) Buçuk işaretleri gözönüne alınmadığından yetmişyedi olarak toplanmış, ancak doğrusu yetmişsekiz olmalıdır.

Buhârâlı 'Abdullah huzûr-ı şer'e gelûb merhûm seferinin vârisi olduğunu Hâcî 'Ömer ve Hâcî Mehmed'i şâhid götürüb marifet-i şer'de Seyyid Ağâ'dan mebâliğ ahz ve vârisine teslim olunduğuna mebni işbû mahalle kayd olundu.

V. 5-A

Hüküm 1

Devletlû veli'ni'am efendimizin Samsun'dan Çarşenbe'ye teşriflerinde toplanan mekâre bârgiri defteridir ki ber-vech-ati zikr olunur. 13 Şevvâl Sene (1)217. Yevm-i Cum'a ertesi.

	<u>Bârgir</u> <u>'Aded</u>
Müftinin Hasan Güle	2
Cânikli Sâlih	1
'Antablıoğlu İsmâil	1
Çolâkoğlu Hasan	1
Cânikli Veli Hasan	<u>1</u>
	6
Koca Mehmed	1
Mümessildâroğlu Mustafa	1
Birdâloğlu Ahmed	1
Terzi Mehmed Beğ kaynı	1
Torûn Hasanın bâbâlığı	<u>1</u>
	11
Orûçoğlu Mollâ Bekir (1)×, Davûdoğlu Hüseyin bârgir (1), 'Os- mân Beşeoğlu Köse bârgir (1)	3
Hâcî 'Ömer (2), Serrâc Hâcî 'Ömer ile karındâşı (1), Mühtü Mecid Kel 'Ömer (1), Karaimâmoğlu (1)	5
Çolâkoğlu Hüseyin (1), Oduncu 'Ali (1), 'Osmân Beşeoğlu Köp- rücü (1)	3
Kör Hüseyin (1), Leblebici Mustafa (1), Hâcî Ca'fer (1), Si- pâhioğlu Ortağcı (1)	4

(×) Parantez içindeki rakamlar bârgir 'adedini gösterir.

Badigözoğlu (1), Oduncu 'Ömer (1), Celebioğlu (1), Hâcı Mehmed Beğ (1)	4
	30
'Abdi Kadem (1), Zoroğlu (1), Kadıköylü Cocioğlu bârgir (1)	3
Şirret Bânioğlu (1), Tahâneoğlu (1), Kâsımöğlu (1), Çapkûn Usta Kargın (1)	4
Koyvâroğlu (1), Çiyânoğlu Kostandi (1), Husmedoğlu (1), Deli İshâk Ağâ (1)	4
Leftırâkçı (1), Çiyânoğlu Lefter (1), Kabâsakâloğlu (1)' İntahçı (?) Banayûtoğlu (1)	4
'İbahçı.(?) Gûdük (1), Yelkencioğlu (1), Asârağâcdan (3), Çardak kırışinden (10)	15
	60
Hüseyin Ağâ ma'rifetiyle Bafra'ya teşriflerinde cem' olunân	74

V. 5-A

Hüküm 2

Kasaba-i Samsunda Tosûnoğlu 'Ali Beşe Küçük Mü'ezzinoğlu Mehmed nâm kimesne üzerine şöyle da'vâ eyledüki bundan akdem merkûm Mehmed ile şirket tarikiyle bin gurûşluk dakik ahz olunûb beşyüz gurûş benim ve beşyüz gurûş Mü'ezzinoğlu Mehmed'in olûb cem'a yekûn bin gurûşluk dakik ahz ve İstanbûl'a götürmek üzere Mü'ezzinoğluna teslim ve dakikin bir mikdârını Ünyeli Kûndâroğlu Sefinesine vaz' ve bir mikdârını dahi şehdiyye olarak aher sefineye vaz' ve tahmil ve âsitâneye 'azimet itmekle Kûndâroğlu seffinesi asitâne-i rahde kazâya uğrayûb ve içinde olân müşterek dakiklerimiz dahi zayi' olmağla şehdiyye ta'bir olunân seffine selâmet-i der-sa'adete varub ve şerikimiz Mü'ezzinoğlu şehdiyyede olân dakiklerimizi fûrûht idûb sehkimizi virmekte imtinâ' itmekle müceb-i şer'le ihkâk-ı hâk olunmak matlûbumuzdur didikde merkûm Mü'ezzinoğlu hâzır-ı

bi'l-meclis olub gibbe's-su'âl bu güne cevâba tasadditidüğü Tosunoğlu 'Ali'nin beşyüz gurûş sermâyesi ve benim dahi beşyüz gurûş sermâyem şirket tarîkiyle bin gurûşa dakik-i hâs olub otuzaltı harâr Çorâk 'Alioğlu 'Osmân'ın evi altına vaz' ve on 'aded harâr ve çuvâl kendi dükkânım altına koyulub cem'an kırkaltı çuvâl ve harâr dakik beyinlerimizde müşterek-i 'umûmisi Kundâroğlu seffinesine vaz' ve tahmîl eyledik şehdiye tal bir ulunân seffineye Tosunoğlu 'Ali ile müşterek olan dakikden bir harâr ve bir çuvâl dakik koymadım deyû inkâr ve 'Ali'nin da'vâsına mutâbık beyyine talep olundukda ispâtdan 'aciz olub ve yeminden dahi kesf idûb ve işbû da'vâdan ibrâ-ı zimmet eylediği sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 9 Sâfer sene (1)226.

Şuhûdü'l-Hâl

- Müfti Hasan Efendi,
- Hirâm (?)kethüdâsı Mehmed Ağâ,
- Cebecioğlu 'Ömer,
- el-Hâc 'Ali Efendioğlu 'Osmân Efendi,

Mine'l-fakir Mahmûd
er-Nâ'ib Samsun

V. 5-B

Hüküm 1

Müsâlaha-i emr-i şerîf tasvîridir

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-lâmSinop ve Cânîk ve Samsun ve Bahr-ı Siyâhın Ana olu sahili nihâyetine varınca vâki' kudât ve nüvvâb zide fezâ'ilihum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vesâ'ir zâbitân zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki bi-meşiyati'l-lahi te'âla devlet-i 'aliyyem ile Rusya devleti beyinlerinde bundan akdem râbîta pezîr-i nizâm olan mütâreke mevâddesi üzere emr-i müsâlaha dahi fenâ - pezîr-i hüsn-i hitâm işbû Cemâzi'l-evvelin onbeşinci gününde tarafeyn murahhasları beyinlerinde müsâlaha temessükleri mübâdele olunub bu husûs-ı hayriyet-i mensûsun devlet-i ('aliyyeye)(silik)lâzımdan olub ser-'askerân ve muhâfızîma vesâ'ir mîr-i mirân-ı kirâm (silik)

ba'de'l-yevm isdâr ile ifâde ve tenbih olunmağla ifâde-i hâl siyâkında (silik) size dahi işbû emr-i şerîfim. isdâr ve ile irsâl olunmuşdur (imdi vüsûlünde gerekdirki) bu husûsu iktizâ idenlere i'lân ve ifâde ve işa'am mübâderet (silik) her halde himâyet ve siyânet emrine ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında hükm-i rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâm tâtârlarından (silik) emr-i şerîfim vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân amr-i münîfi lâzîmü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'a - lâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız. Tahriren evâhirü'l-evveli şehr-i Cemâzi'l-evveli sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).
Be-meşitâ-yı Şumlû (?).

Hüküm 2

Binikiyüziki senesi mâh-ı Receb-i Şerîfin guresinde Giresûnlu Pamûkcuoğlu Bor zımmî huzûr-ı şer'e gelüb şöyle cevâb iderki İbyâtoğlu Veli İbrâhim Ağa'ya emânet verdiğim zetil içinde turunç portâkâl ve bir ve bir kelle benâ'irden ma'âdâ bir şey yokdur deyû cümle müslümanlar muvâcehesinde cevâb eyledi.

Şuhûdü'l-Hâl

- 'A'yân Memiş Ağa,
- Karagöz ; Mustafa Ağa,
- Halifeoğlu Mustafa Ağa,
- Alâybeği,
- 'Alicâoğlu Monlâ Mustafa.

Hüküm 3

İşbû binikiyüzyiğirmiüç senesi mâh-ı Muharremü'l-harâmının yiğirmidokuzuncu yevm-i cum'a el-Hâc Memişoğlu Koca 'Ali nâm kimesne meclis-i Şer'-i Şerîfde şöyle da'vâ eyledü ki yine Samsun sâkinlerinden Gömefikoğlu İbrâhim nâm kimesne beni bundan akdem be-kazâ-i allahu te'ala tüfenk ile urûb mecrûh itmişler

ise de cerrâh akçesi toksân gurûş ve yüzyiğirmi gurûş dahi kendime virsûn amme-i da'vâdan ibrâ-yı zimmet iderim deyû id-di'a ve müdde'-i-aleyh İbrâhim dahi kendime hâzır-ı bi'l-mec-lis olûb cerrâh akçesi toksân gurûş ve yüzyiğirmi gurûş dahi merkûm Koca 'Ali'ye temâmen edâ idûb işbî şuhûdin muvâcehesin-de müdde'-i Koca 'Ali dahi 'amme-i da'vâdan ibrâ-yı zimmet idub bundan böyle da'vâ idersem mesmû' olunmaya deyf ikrâr ve ikrârı işbû sicil-i mahfûza kaydı şerhi verildi. 29 Muharrem sene (1)223.

Mine'l-fakir Mahmûd
e n-Nâ'ib Samsun

Şuhûdü'l-Hâl

- Çâlık Mustafazâde Mehmed Ağâ,
- 'Abdurrezzâkoğlu Ahmed Ağâ,
- Kerimi 'Ömer Yazıcı,
- Kerimi Sabit Efendi,
- Kerimi Alemdâr Ağâ,
- Hâcı 'Abdullahzâde 'Ali Efendi,
- Muhzır Ahmed,
- Ve gayrihum mine'l-hâzır.

V. 6-A

Hüküm 1

Hâliya Samsun nâ'ibi Efendi ve me'zûnü'l-bi'l-iftâ Efendi ve 'ayânı ve kazâ ihtiyârları ve iş erleri bi'l-cümle inhâ olunrki hurûf-ı haftadan yevm-i cum'a mu'min-i muvahhidin 'indlerinde 'iyd-i mu'tebere ve ma'ani taraf-ı ümmet-i muhammede 'atiyye-i 'uzmâ ve sebep-i mağfired-i kübrâ olduğunu işti-bâhdan müberrâ olduğundan yevm-i mes'ûde hürmet ve 'ale'l-husûs salât-ı cum'aya müdâvemet cümleye farizâ-i zimmet ve müktezâ-yı gayret-i salâbet iken Samsun kasabasının cemi'yet pâzârı yevm-i cum'aya tesâdüf ittiğinden gerek sekene ve gerek reçber cümlesi ahz ve i'tâ ve meşâgil-i dünya hasebiyle yevm-i mes'ûde hürmet ve salât-ı cum'alarına müdâvemet idemeyûb salât-ı cum'aya hazirûn olanlar dahi tedârikât-ı ma'âşları gâ'ilesiyle

namâzlarını bâb-ı ifsâd-ı salâtdan 'âri idemeyecekleri ve hem cum'a günü pâzâr kurulan mahaller gün be gün harebedâr olmakda olduğu tahrîr kerde zevi'l-ma'kûl olmağın imdi kasaba-i Samsun'un cem'iyet pâzârı cum'a ertesi gün kurulmak üzere irâdemiz olduğu siz ki muhâtabîn-i mûmâ-ileyhsiz ma'lûmlarınız oldukda sûk-i sultânide dellâllar nidâsıyla irâdımızı cümleye i'lân ve işâ'at birle fimâba'd Samsun'un pâzârını cum'a ertesi güne tahvîl ve karâr-ı dâde virilmek için tenbihî hâvî divân-ı ser-'askeri ve Erzurûmdan işbû buyruldu tahrîr ve ısdâr ile irsâl ve ihbâr olunmuşdur inşallahu te'âla vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i meşrûh mûcib-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet eylesesiz deyû. Fî 15 Cemâzi'l-âhir sene(1)215.

Hüküm 2

Şerây'-ı me'âb Samsun ve Çarşenbe ve Ünye ve Fatsa ve Ordu ve İbsarı ve Habsamane ve İskefsor ve Milâs ve Koyulhisâr ve Karahisâr-ı Şarki kazâlarının kudât ve nüvvâbı faziletlû efendiler zide fazlehum ve me'zûn-ı bi'l-iftâ fezâsetlû efendiler zide takvahum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimleri ve a'yânı ve zâbitân ve vücuh-ı ahâli ve eimme ve hutebâ efendiler ve bi'l-umûm ahâli zide kadrehum inhâ olunur ki nâs-ı kat'a-ı hazret-i bâri te'âla "inne's-selâte kânet 'ale'l-mu'minine kitâben mevkûtâ " ve hâdis-i hazret-i risâlet penâhi ile ma'nûn ve müberhen olan bünye'l-islâmü 'ala hamsin remzi hakikat penâhiyle e's-selâtü imâdü'd-din men ekâmehâ fekat ekâme'd-dine ve men terâkehâ fekat hedeme'd-dine " emri hakîkatiyle cemâhîr-i islâm arâste ve fezâ'il penâhisiyle meşâhîr-i enâm peyrâste kılınmışken bu mevhibe-i celilü'l-'izâm adem-i kabülüyle kûs-ı nüvin-i nübüvvet-i ahmedî sünnet-i mü'ekkede ezân-ı penc olan Muhammedî minârelerde galgale-i pirâ-yı tantana-i semâ'ehl-i imân ve ashâb-ı ikât olundukda ani'l-evcih icrâları emin-i ma'fîret yakın olan mesâbât-ı cemâ'ata şitâb olunmadığı halde mûcib-i gadab-ı bâri ve bâdî ta'zihe ve envâ'-ı mesâ'ib gerd

gâri değilmidir bu sûret-i nâ-mardıyyenin şetâmetinden berrisin yarân-ı rahmetin inkitâ' ile nebâtâtının gilleti ve bir taraftan dahi envâ'-ı mesâ'ib-i rüzgâri zuhûriyle mizâc-ı halkî tahlit eyleyüb ve bundan eziyyet ve evhir şedd-i 'azab cenâb-ı bârîden havk ve hazer olunmaz değilmidir imdi sizin muhâtabın-i mûmâ-ileyhim ve ez-cümle eimme ve hutabâ sizki cümleden akdem ve elzem olân emr-i bârîden içün akdem ve beş vakit namâz müfzeret tarâze ezân-ı Muhammedî okunduğu sâ'at amâde ve ab-ı istifzâr ile ve zû'-i ve câmi' ve mesâcidlere cemâ'at ile herkes edâ-yı salât-ı mefrûza eyleyüb niyâz ve tazarru'ât ile est-i ricâ-yı merkû'-ı merhamet-i re'y-i mevlâ eylemeleri içün kazâları- nızda beyne'l-esvâka münâdi nidâsıyla ba'de'l-yevm câmi' ve mesâcidleri ihyâsı içün ahâliye ve târik-i hizmet olân imâmlara ve hutâbaya ve mü'ezzinâne gereği gibi tenbih ve te'kid idüb bundan sonra terk-i hizmet idenlerin isim ve şöhretleriyle tarafımızdan i'lâm ittirilmesine mübâderet olunmak ve imâmları a- gâh idüb herkes evkât-ı hamsede hazır ve amâde olmayub cemâ'atı terk ve bilâ-a'zâr bulunmazı olur ise te'dib-i şer'îsi icrâ olunacağını bi'l-ittifâk ifâde olunüb salât-ı mefrûzeyi beş vakit- de cemâ'at ile edâ ittirilmesine mezîd-i sa'y ve dikkat ve isticâb-ı da'vât-ı hayriyye olunmasına mezîd-i hamıyyet ve gayret ve müktezâ-yı şer'-i mütahhâri üzere hareket eylemeleriniz bâbında divân-ı Trabzondan ve muhassıllıktan işbû buyuruldu is- dâr ile tisyâd olunmuşdur bi-men-i te'âla vüsûlünde gerekdirki ber-müceb-i buyuruldu 'amel ve hareket ve hilâfından mübâ'adet eylesiz deyû. Fî 29 Sâfer sene (1)218.

V. 6-B

Hüküm 1

Evkâf-ı emr-i 'alflerini beyân

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-keîâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Cânîk Sarıcâğında Samsun nâhiyesinde

merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bayezîd Hân tâbe-i serâhunun Amasya'da vâki' 'imâreti vakfı karyelerinden Dere ve Elmâcık ve Kara Kavâk ve Yayıclû ve Oyumca Kul mestlu ve Ağce Kâfir ve Sırcâk ve Büzümlü ve Hulâb ve Selâh ve Ralnos nâm karyeler re'âyâları sütte'-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idûb Bozoklû ve Alanos karyesinden ma'âdâ kurrâ-yı mezbûrünün cemâ'atları tahtlarında resm-i çift defter-i hâkânide vakf-ı mezbûre hâsıl kayd olunmağın karye-i Ağce Kâfirü'l-mezbûrünün mâlikânesi vakf-ı zaviye-i Şeyh Turmuş ve divânî vakf-ı imâret-i sultân Bayezîd Hân der-Amasya deyû mukayyed ve Ağce Kâfirü'l-mezbûre toprâğında zirâ'at idenlerin zirâ'atları ile hâsıl eyledikleri terekelerinden mâlikâne tarafına 'âid mahsûlü zâviye-i mezbûre vakfı tarafına ve divânî tarafına 'âid mahsûl ile kadim-i re'âyâ yerlerinde tasarruf idenlerden kânûn üzere icâb iden çift resimlerin ve evlûleri üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i bennâk ve erşed ve kâr u kisbe ve kadir mücerredlerin sâ'ir hukûk ve rüsûmların (kanûn) kanûn ve defter-i hâkânî mûcebince karîneleri zabıtine edâde ve kusûrları olmayûb hilâf-ı kanûn ve kurâ ve sâlifü'l-beyân karyeleri toprâklarında (1).

Hüküm 2

Dereler karyesinde vâki' Ahmetlû karyesi sâkinlerinden Köse Ahmedin oğlu Bekir nâm kimesnenin zevcesi Kethüdâoğlu 'Osmanın kızı 'Asiye Hâtûn zevci Bekir nâm kimesnedin tefrik olunması matlûb zevci merkûm Bekire su'âl olundukda mihrinden ve 'iddet-i nafakasından ve hayyiz-i keyf-i yed ider ise itlâk iderim didikde 'avret-i mersûme 'Asiyeye su'âl olundukda mihrimden ve 'iddet-i nafakandan ve hayyizimden ve her bir da'vâmdan ibrâ-yı zimmet ve zevcem Bekire itlâk mukâbelesi cümlesini hibe eyledim deyû şuhûden muvâcehesinde mukırr ve mu'teref olucak hal' mukâbili ben dahi seni talâk-ı ric'î ile itlâk eyledim deyû merkûm Bekir dahi cümle muvâcehesinde ikrâr itmekle takrîrleri sicil-i mahfûza kayd. 13 Zil-ka'da sene (1)227.

(1) Bu hüküm yarım kâimdir

Şuhûdü'l-Hâl

- Bazâr imâmı 'Ömer Efendi,
- Emîr Ahmedoğlu hayırsız Ahmed,
- Kara İmâmoğlu Mehmed,
- Emîr Ahmedoğlu Kara Hüseyin,
- Cebecioğlu 'Ömer,
- Kethüdâoğlu 'Ömer.

Mahmûd e n-Nâ'ib be-kazâ-i
Samsun

Hüküm 3

Büyük Câmî'-i Şerif mahallesi sâkinlerinden merhûm Çâkir-
oğlu Muhammedin yevm-i Cum'ada selâ verilmek için Büyük Câmî'-i
Şerif mü'ezzini Kôr Hâfız Efendi'ye verdiği gurûş vakf Kıymet
Fî gurre-i Rebi'ü'l-âhir sene (1)230. 50

Şuhûdın

- Sâbit Efendi,
- Medrese Câmî'-i Şerifi imâmı Hâfız Hüseyin Efendi,
- Ve gayrihum el-muhzır.

Mahmûd e n-Nâ'ib be-kazâ-i
Samsun

Hüküm 4

Nalband 'Osmânın zevcesi merhûme 'Aîşe Hâtûnun Sâ'id Beğ
Câmî'-i Şerifine bıraktığı meblâğ Kıymet

Yalnız toksân gurûşdur.	90
Emin Şeyh Mehmed Efendiye	15
'Ömer Efendiye	15
Hâfız Hüseyin Efendiye	15
Mü'ezzin Çolâkoğluna	15
Mü'ezzin Hâcıya	15
Mü'ezzin Hâfız 'Aliye	15

V. 7-AHüküm 1

Merkûm Hayreddin Beğde bâkî kalan Seyyid Himmed Ağânın
tabh peksimâd mebâliğ i'lâmı kaydıdır Bafra nâ'ibinden

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'-î kemine oldur ki dergâh-ı mu'allâm gönüllülerinden Seyyid Himmet Ağa kûlları huzûr-ı şer'-e gelüb şu güne tazallûm-i hâl takrîr-i makâl ider ki emr-i 'alîşân tabhına me'mûr olduğum onbin kantâr peksimâdın taraf-ı mirîden i'tâ buyrulan onüçbinyediyüzelli gurûş tabhiyye bahâsı mukaddemâ merhûm Hayreddin Beğ kûllarından teslim ba'dehu bu kûlları. Samsuna vürudumuzda meblâğ-ı mezkûru kendüsünden matlûb olundukda bin gurûş teslim ve ikibin gurûşunu hâlâ Sivâs mübâya'acısı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî Receb Beğ kûllarından havâle ve yediyüzelli gurûşunu Çendrûz zarfından edâya ta'ahhüd eyledüğüne binâen meblâğ-ı mezkûru temâmen ahz ve kabz eyledim deyû huzûr-ı şer'de takrîr ve bir kit'a i'lâm-ı şer'iyeye devlet-i 'aliye tarafına irsâl ba'dehu Sivâs mübâya'acısı tarafından havâle olunan ikibin gurûş makbûl olunmayûb girüye red ve mir-i merhûmun bâ'is-i ihtilâlden selâmet vakti olmadığından ikibinyediyüzelli gurûş 'ala hâle kalmağla bu kûllarına gadr-ı külli ve duyûn-ı kesireye müstefrik ve merhamete şayeste olduğum ecluden husûs-ı mezkûrda vukûf-ı tammı olân sikât-ı muvâhidinden su'âl ve hâkîkât-ı halî devlet-i 'aliyyeye i'lâm-ı şer'iyeye olunmasını iltimâs itmekle hîn-i evkâtta vukûf-ı tammı olân sikât-ı müsliminden huzûr-ı şer'de su'âl ve tefahhüz olundukda fi'l-hâkîka mir-i merhûmun yedinde olân tabh-ı peksimâd mebâliğinden bin gurûş kabzına me'mûr Seyyid Himmet Ağa kûllarına teslim ve Sivâs mübâya'acısı Receb Beğ kûllarından havâle olunan ikibin gurûş mirî tarafına zabt ve ta'yin buyrulan ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî 'Abdullah Beğ ve hâlâ Cânik muhassılı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî el-Hâc 'Osmân Ağa kûlları mirî için ahz ve kabz eylediler ve Çendrûz zarfında

mîr-i merhûmun edâsına ta'ahhüd eyledüğüne ve 'ala hâlihi kaldığını 'ala tarîk-i şuhâdâ ihbâr itmeleriyle olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i a'lâyâ 'arz ve i'lâm olundu bâkî emr-i fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fî mâh-ı Receb-i Şerîf sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).

el-'abdü'd-dâ'î li'd-devletü'l-'aliyyeü'l-'Osmâniyye Ahmed nâ'ib bi-medine-i Bafra ma'a Samsun

Hüküm 2

Peksimâd tabhiyyesi için dargâh-ı 'alî gönüllülerinden Himmet Ağânın olan mesârif defterinin i'lâm kaydı

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'-i kemine oldur ki dergâh-ı 'alî gönüllülerinden Seyyid Himmet Ağâ külları huzûr-ı şer'e gelüb şöyle tazallüm-i hâl ve takrîr-i makâl ider ki bâ-emr-i 'alışân Samsun iskelesinde tabhına me'mûr olduğum onbin kantâr peksimâd için binikyüzbeş senesi mâh-ı Receb-i Şerîfin yirmi yedinci günü iskele-i mezkûra dâhil ve husûs-ı mezkûr için sene-i kâmile tamamına kadar olan mesârfi mahallerinden su'âl ve tefahhüz ve hâkikat-i hâlî devlet-i 'aliyyeye i'lâm olunmasını iltimâs eyledükde bâ-emr-i 'alışân merhûm Hayreddin Beğ ma'rifetiyle tabh-ı peksimâd için irâde-i 'aliyye buyrulan altı bâb furûn müceddeden binâ olunmayûb elhâletü hâzihi kasaba-i Samsunda beş 'aded beğlik furûnlara olan mesârif-i ta'miriye ve beher kantâra cânib-i miriden i'tâ buyrulan onbeşer para tabhiyye etmekçi esnâfı gadr-ı külliyyi mûcib bir sûretdir deyû bir dürlü rızâ-dâde olmayûb cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'le bir para zamm ile beher kantârı onaltışar paradan olmak üzere yalnız zamfimesi ikiyüzeelliğurûş ve bundan mââdâ vaz'-ı peksimâd için derûn-ı kasabada isticâr olunan mağazalara ve merhûm küllarının arâm-ı haline vâki' üç 'aded evi kirâsına ve kâtibiyye ve nakliyye ve mesârif-i sâ'iresi bir kıta mûmza defterde derc ve ehl-i vukûfun ihbârı üzere defter-i müfredâtda olan mesârifât mecmu'ası vakıfa mutâbık olduğuna

bu dâ'ilerinin dahi ilm-i vukûfu tammı olmağla olki vâkiü'l-hâldir bi'l-iltimâs pây-e-i serfir-i a'lâyâ 'arz ve i'lâm olundu bâkî fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fî mâh-ı Receb-i Şerîf sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).

el-'abdü'd-dâ'î li'd-devletü'l-'aliyyeü'l-'Osmâniyye Ahmed nâ'ib bi-kazâ-i Bafra ma'a Samsun

Hüküm 3

Binikiyüzdört senesi mâh-ı Zi'l-hicce'nin guresinden Kâbı karyesinden Gicenin Mahmûd nâm kimesnenin kerimesi huzûr-ı şer'e gelûb şöyle cevâb ider ki benim vâlidem ben sübyân iken Sakaoğlu Mehmede namûzât idûb başıma kâ'il-i muhtâr olduktan sonra sizin verdiğiniz adama varmam deyûb Kör odabaşlıolu 'Ali hânesine kaçdukda huzûra getürdüb kıza su'âl olundukda mûmâ-ileyhin emri üzere cümle müvâcehelerinde Körodabaşlıoğlu 'Aliye helâlligine verildiği bu mahalle kayd olunmuşdur ve's-selâm. 11 Muharrem sene 1214.

Mine'l-fakir el-Hâc Sâlih en.-Nâ'ib Samsun.

V. 7-B

Hüküm 1

Samsun iskelesinde peksimâd tabhına me'mûr dergâh-ı 'âlî gönüllülerinden Seyyit Himmet Ağânın bir sene kâmilede olan mesârif defteridir ki

Binikiyüzbeş senesi mâh-ı Receb-i Şerîfin yiğirmiyedinci günü dergâh-ı mu'allâm gönüllülerinden Seyyit Himmet Ağa kûlları bâ-emr-i 'alişân onbin kantâr peksimâd tabhına ta'yin buyrulub yevm-i mezkûru Samsun iskelesine duhûl peksimâd-ı mezkûr için binikiyüzaltı senesi Receb-i Şerîfin yiğirmiyedinci gününe değin bir sene tamâmına kadar cümle ma'rifeti ve ma'rif-i şer'le iktizâ iden mesârifinin defter-i müfredâtıdır ki ber-vech-i atî zikr olunûr.

Derûn-ı Samsun'da beş 'aded beğlik furûnlarının ta'miriyesine verilen	145
Beher kantâr başına onbeşer paraya etmekçi esnâfı râzı olmayub yalnız zamm olunan birer paradan 250,00	
Peksimâd vaz' olunmak için iki 'aded mağâza mâhiyyesi beşer gurûş olarak mâhiyye 9	90
Vakıf mağâza beher mâhiyyesi beşer gurûş olarak mâhiyye 8	40
Vakıf mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 8	<u>40</u>
	565
Vakıf mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 7, yevm 8	36,5
Vakıf mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 6, yevm 10	31,5
Vakıf mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 3, yevm 10	16,5
Dakık mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 20, yevm 5	<u>28</u>
	677,5
Dakık mağâza mâhiyyesi olarak mâhiyye 3	15
Derûnunda sâkin oldukları üç bâb evi kirâsına verilen	120
Peksimâd tabhır için iki 'aded hizmetçi mâhiyyelerine verilen	144
İşçi mâhiyyesi olarak beher mâhiyyesi sekiz gurûşdan verilen	<u>96</u>
	1052,5
Hizmet-i kitâbetde istihdâm olunan kâtibe beher mâhiyye onbeşer gurûşdan verilen	180
Yiğirmibeşbin kile İstanbulî dakık ve onbin kantâr peksimâd binikşer paradan virilen ve zimmete	223
Yiğirmibeşbin kile İstanbulî dakikin tersânedan fûrûnlara naklinde 'arabalara ücret nâmıyla verilen	163
Rûzmerre yüzseksân pâradan matbah mesârfi nâmıyla verilen	<u>1620</u>
Hurrire haza'd-defter bî-ma'rifeti'ş-şer'	3238,5
bi-makamü'l-fakîr Ahmed e'n-Nâ'ib bî-medine-i	
Bafra ma'a Samsun	

Hüküm 2

Binikiyüzbeş senesinde cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'i le Samsun'da mübâya'acı Sornuçzâde tarafından anbar emni olan Yûnus Ağâ kûllarının mübâya'a zehâ'irinden bâ-emr-i 'alîşân peksimâd tabhiyesi için dergâh-ı 'alî gönüllülerinden Seyyit Himmet Ağâ kûllarına onbin kile İstanbûlî dakîkin çuvâl çuvâl dâdesiyle teslim dakîk-i mezkûrun binbeşyüztokûz 'aded çuvâl ve harârı vezn-i kantâr olundukda beşbinbeşyüzsek - sântokûz vakıyyeye bâliğ çuvâl ve harârdan fûrûht olunân ile mağâzada mevcûd olanın 'adedleri ber-vech-i 'ati zikr olunur. Çuvâl ve harâr dâdesine müktezi dakîk Kıyye 'Aded Kıymet(1). Binbeşyüztoksân 'aded çuvâl ve harâr dâdesi beyân

	5589	-	-
Harârın 'adedini beyân	-	450	-
Çuvâlin 'adedini beyân	-	<u>1059</u>	-
	-	1509	-
Mezbûr harârdan fûrûhtu beyân	-	300	-
Mağâzada mevcûd isti'mâl olunan harârın 'adedini beyân	-	150	-
Çuvâl-ı mezkûrdan fûrûht olanı beyân	-	509	-
Çuvâl-ı mezkûrdan mağâzadaki mevcûdu beyân	-	<u>550</u>	-
	-	1509	-
Fûrûht olunan harârın yüzyiğirmisi yiğirmibeşer pâraya yüzsek - sâni yiğirmibeşer pâradan bahâsı beyân	-	-	165
Fûrûht olunan üçyüztokûz çuvâldan beher çuvâlî onbeşer pâradan bahâsı beyân	-	-	116
Fûrûht olunan ikiyüz çuvâlin beher çuvâlî yiğirmibeşer pâradan bahâsı beyân	-	-	<u>100</u>
Üçyüzseksân bir gurûş mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim-i beyân			381

Hurrire haza'd-defter bi-ma'rifeti's-şer' bi-makamü'l-fakir İsmâil nâ'ib Samsun

V. 8-A

Hüküm 1

Binikiyüzbeş senesi mâh-ı Şevvâl-i Şerifin onbeşinci gününden binikiyüzyedi senesi mâh-ı Rebi'ü'l-ahîrinin gâyetine değin anbar emni 'Ali Efendi'nin gerek mesârif ve mehâzin kirâları ve aylıkçılara ve kileciye ve kantârcıya vesâ'ire verilen mebâliğ altıbinyediyüz toksântoküz gurûş beş pâradır

Kıymet Pâra
6799(Gurûş)5

Hüküm 2

Binikiyüzondört senesine mahsûben Samsun kazâsının sehmine isâbet eden Kokoruz (فوقوز) mübâya'ası

İstanbûlî kile
1160
440 Fazla
1600

Kokoruz-ı mezkuru fi'l-asıl teberrüd yollu olub Ünyede sâkin Uzun Ahmed Re'is seffinesine vaz' ve tahmîl ve İstanbûla irsâl olunmuşdur .

İstanbûlî Kile
1600

Hüküm 3

Mekde Mahallesi mescidine Bayrâk 'Ali bündan akdem imâm olân el-Hâc İmâmoğlu Hüseyin Efendi'de mescid-i mezkûrun vakfı olarak 'an-nakdi yüzotüz gurûş olub Hüseyin Efendi ben el-Hâc imâm ba'de'l-fevt vârisi ma'rifetiyle müteveffânın terekesinden vakfın yüzotüz gurûşa ihrâc ve mescid-i mezkûra Bayrak 'Ali imâm olân Ünyeli Hâfız Hasan Efendi'ye işbû şuhûdin muvâcehesinde teslim olunmağla sicil-i mahfûza kayd olundu meblâğ-ı mezkûr

Kıymet (1)

Yalnız yüzotüz gurûşdur Fî 7 R.ahir sene (1)227. 130

(1) Gurûş.

Şuhûdü'l-Hâl

- Büyük Câmî'-i Şerif mü'ezzini Hâfız,
- el-Hâc 'Ali Efendizâde 'Osmân Efendi,
- Serâc Usta Mehmed,
- Müftioğlu İbrâhim,
- ve gayrihum mine'l-hâzırın.

es-Seyyid Mahmûd e n-
Nâ'ib bi-kazâ-ı Samsun

Hüküm 4

İşbû binikiyüzotüz senesi Samsun sâkinelerinden Hamzaoğ-
lu zevcesi hâtûnun be-rızâ'-i allahu te'âla cum'a günlerinde
nidâ-yı selâ için Yalı Câmî'-i Şerifi mü'ezzini olan Mollâ(ya)
vakfen teslîm ittiği elli gurûş olmağla işbû mahale kayd ve
tescîl olundu. Kıymet (1).

Yalnız elli gurûşdur. 50

Fi 11 Zi'l-ka'da sene (1)230.

Şuhûdü'l-Hâl

- Medrese Câmî'-i Şerifi imâmı Hâfız Hüseyin Efendi,
- Kerîmi kalınakçı İbrâhim.

Mine'l-fakir Mahmûd e n-
Nâ'ib bi-kazâ-ı Samsun

V. 8-BHüküm 1

Samsun iskelesinde der-mehâzin elhâletü hazihi mîr-i ze-
hâ'ir icrâsıyla kuyûdâtı beyân.

	'Aded
Dakîk kile İslâmbolî	30006,5
Şa'ir kile İslâmbolî	4700
Hınta kile İslâmbolî	9800

İ'lâm-ı şer'iyeye olan zehâ'irdir ki zikr ve's-selâm sene (1)206.

Hüküm 2Zehâ'ir-i mirî için emr-i 'âli sûreti

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerriîn Samsun nâ'ibi mevlânâ zide 'ulemâ mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân 'ayân ve zabitân ve serdâr vesâ'ir iş erleri ve bu husûsa mübâşir ta'yin olunân sadr-ı a'zam çûkadârlarından Hâcî Ebûbekir zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Samsun iskelesinde mevcûd mirî zahirenin berât-ı akdem der-'aliyyeme nakl ve tersâne-i 'âmirem anbârlarına teslîmi lâzime-i halîden olduğuna mebnî zehâ'ir-i mezkûrenin nakli için oltarafda tedârik ve isti'câr olunacak sefâyinden ma'âdâ bu def'a der-'aliyyemden onbir kıt'a seffine isti'câr ve cânib-i mirîden iktizâ iden kûllarından sülûsânî ber-vech-i peşîn nakden rû'esâ-yı sefâyin yedlerine ba'de't-teslîm hüccet-i Şer'iyye ahz ve irsâliye yedlerine i'tâ olunmuş olûb ancak sefâyin-i merkûmenin 'acaleten Samsun iskelesine varûb berât-ı meks ve tevâffuk eylemeyerek zâbitân ve cümlenin akdem ve ihtimâkıyla rû'esâ-yı merkûme meâmûr nakli oldukları zehâ'ir-i tahmîl ve der-'aliyyeme 'avdet eylemek üzere sefâyin-i merkûmenin üzerlerine mübâşirler ta'yîn ile iskele-i mezkûreye irsâline irâde-i 'aliyyem ta'allûk itmekle sefâyin-i merkûmeden Rizeli Hordânoğlu Ahmed Re'is ve yine Rizeli Süleymân Re'is'in seffinelerinin cem'an iki kıt'a seffinenin iskele-i mezkûreye götürüb der-'akab zahire tahmîl ve der-'aliyyeme irsâline senki mübâşir-i merkûmsun ta'yîn olunduğu eelden me'mûriyetini hâvî işbû emr-i 'alışnım ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur gerekdir ki müktezâ-yı me'mûriyetin üzere zikr olûnan seffinelerden yedine râkib olûb bir kıt'ası dahî istishâb ve bi-men-i te'âla mashûben bi'l-emr ve'l-istilâm Samsun iskelesine vâsıl olduğunda anda a'yân ve zâbitân ve cümlenin ittifâk ve i'ânetiyle rû'esâ-yı merkûmenin yedlerinde olân irsâliyeler müceblerince zahire tahmîline mübâşeret ve 'acâleten hamûlelerini tekâmîl ile berât ve bir dakike meks

ve arâm eylemeksizin yine sefâyin-i mezkûreyi istishâb ve der-
sa'adetime 'avdet ve tersâne-i 'amirem anbârlarına teslime me-
zîd-i sa'y ve gayret eylesin şöyleki seni bû husûsa ta'yîn
eylemekden maksûd aslı müsâre'aten kendûye zahireyi tahmîl ve
der-'aliyeme nakl eylemek irâdesine mebnî olmağla ma'âzallahu
umûr-ı me'mûrunda bir güne kusûr ve tekâsülden zuhûr iderler
bir durlû cevâba kâdir olmayub mes'ûl ve mesâtib olacağının mu-
hakkak olmağla ana göre kemâl-i intibâh ve bâsiret üzere hare-
ket ve icrâ-yı me'mûriyete ziyâde ihtimâm ve dikkat eylesiniz
ve siz kinâ'ib ve a'yân ve serdâr-ı mûmâ-ileyhim vesâ'irlersiz
sâlifü'z-zikr iki kıt'a sefâyin mübâşir-i merkûm ile ol tarafa
lede'l-vüsûl der-'akab me'mûr nakli oldukları zahireyi tahmîl
ve tekmîl-i hamûle ile der-'aliyyeme i'âdeye cümleliz sa'yiyi
hemâl idûb mügâyir-i emr-i 'alışânım beyhûde tevkîk ile imrâr-ı
vakitden tevakkî ve mübâ'ad et eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışâ-
nım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâb-
da vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şer-
rif-i celîlü's-şân vâcibü'l-iktibâ' ve lâzîmü'l-intisâliminin
mazmûnu üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'-
timâd kılasız . Tahriren yevmü'l-sânî ve'l-'işrîn Zi'l-hicce
sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).

Hüküm 3

Diğer emr-i 'âli sûreti

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerri' in Samsun nâ'ibi mevlânâ zide
'ulemâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve ser-
dâr vesâ'ir iş erleri ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan sadr-ı
a'zam çûkadârlarından İsmâil zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hü-
mâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Samsun iskelesinde mevcûd mi-
rî zahirenin berât-ı akdem der-'aliyyeme nakl ve tersâne-i 'â-
mirem anbârlarına teslîmi lâzime-i halden olduğuna mebnî ze-
hâ'ir-i mezkûrenin nakli içün ol tarafda tedârik ve isticâr

olunacak sefâyinden ma'âdâ bu def'a der-'aliyyemden on bir kıt'a sefine isticâr ve cânib-i mirîden iktizâ iden kûllarından sülûsânî ber-vech-i peşîn nakden rû'esâ-yı sefâyin yedlerine ba'de't-teslîm hüccet-i şer'iyeye ahz ve irsâliyeleri yedlerine i'tâ olunmuş olûb ancak sefâyin-i mezkûrenin 'acâleten Samsun iskelesine varûb berât-ı meks ve tevkîk eylemeyerek zâbitân ve cümlenin ikdâm ve ihtimâmıyla rû'esâ-yı merkûme me'mûr nakli oldukları zehâ'iri tahmîl ve der-'aliyyeme 'avdet eylemek üzere zehâ'ir-i merkûmenin üzerlerine mübâşir ta'yîn ile iskele-i mezkûreye irsâline irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle sefâyin-i merkûmeden Ünyeli Deli Monlâ ve yine Ünyeli Deli Ahmedoğlu sefinelerini cem'an iki kıt'a sefineleri iskele-i mezkûreye gönderib der-'akab zahîre tahmîl ve der-'aliyyeme isâline senki mübâşir-i merkûmsun ta'yîn olunduğu eelden me'mûriyetini hâvî işbû emr-i şerîf-i 'alışânım ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur gerekdir ki müktezâ-yı me'mûriyetin üzere zikr olunan sefinelerden birine râkib olûb bir kıt'asını dahi istishâb ve bi-men-i te'âla mashûben bi'l-enn ve's-selâm Samsun iskelesine dâhil olduğunda anda a'yân ve zâbitân ve cümlenin ittifâk ve i'ânetiyle rû'esâ-yı merkûmenin yedlerinde olân irsâliyeler müceblerince zahire-i tahmîline mübâşeret ve 'acâleten hamûlelerini tekâmîl ile bir an ve bir dakîka meks ve arâm eylemeksizin yine sefâyin-i mezkûreyi istishâb ve der-sa'adetime 'avdet ve tersâne-i 'âmirem an bârlarına teslîmi mezîd-i sa'y ve gayret eyleyesiz şöyle ki seni bi husûsa ta'yîn eylemekden maksûd aslı müsâde'âten gidûb zahireyi tahmîl ve der-'aliyyeme nakl eylemek irâdesine mebnî olmağla ma'zallahu te'âla umûr-ı me'mûründe bir güne kusûr ve tekâsülün zuhûr ider ise bir durlû cevâba kâdir olamayûb mes'ûl ve mesâtib olacağını muhakkak olmağla ana göre kemâl-i intibâh ve bâsiret üzere hareket ve icrâ-yı merâsim-i me'mûriyete ziyâde ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve siz ki nâ'ib ve a'yân ve serdâr-ı mûmâ-ileyhim vesâ'ir- lersiz sâlifü'z-zikr iki kıt'a sefâyini mübâşir-i merkûm ile

ol tarafa lede'l-vüsûl der-'akab me'mûr nakli oldukları zahireyi tahmîl ve tekmîl-i hamûleleriyle der-'aliyyeme i'âdeye cümleliz sa'yin-i hemâl idûb müğâyir-i emr-i 'alışânım beyhûde tevkîk ile imrâr vakitden tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân işbîl emr-i şerîf-i celilü's-şân-ıvâcibû'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfi üzere 'âmil olûb hilâfından hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren el-sâni ve'l-işrîn Zi'l-hicce sene sitte ve mie'teyn ve elf. (1206).

V. 9-A

Hüküm 1

Dereköy başında sâkin Tonâ'il (طبا) zımmının Tâtâroğlu nâm kimesneden aldığı arazi-i mirî tarlâlarının ve kûhinin(?) (قشيدو) hudûd-ı erbâ'alarını beyân. Fî 9 Ramazan sene (1)219. Bir tarafı Emîr Ahmedoğlunun tarlâsının kenârında 'araba yolu ve bir tarafı Dündârın altı tarafında yine 'araba yolu ve bir tarafı aşlı kirâz ve bir tarafı Revbâk (ولب) bint bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd olân arsaya ma'a kûhiye (?).

Şâhid

- Çendikoğlu Mehmed Ağâ,
- Sagir oğlu Hasan,
- Cabbâroğlu Ahmed,
- Kalâk Mehmed,
- Koroğlu,
- Faslâlı İmâm,
- Ve gayrihum mine'l-hâzırın.

Hüküm 2

Bazâr mahallesinde merhûm Deli Kâdioğlu el-Hâc 'Abdurrahmânın kızları sehmlerine isâbet iden hisse-i şer'iyeye Akgözoğlu

nâm mesfûrun sâkin olduğu dükkânda sehm Kıymet 68 (Gurûş)
 Yüzotüziki gurûş zevcesi Fâtıma Hâtûn mâlıdır. Zirâ dü-
 yûnu içün verilmişdir.

V. 10-A

Hüküm 1

Bundan akdem Kars cânibinde ecl-i mev'ûd ile bâ-emrillahi
 te'âlâ Samsunlu fevt olân Seyyid 'Abdulkerim Efendi'nin ber-mû-
 ceb-i müfredât lede'l-şeydetü'l-şer'i esbâb-ı düyûnları olân
 afrâdın defter-i müfredâtıdır ki ber-vech-i âti zikr ve beyân
 olunur. Fî 15 Muharrem sene (1)240.

Kıymet (1).

Amasyalı Gülüstânoğlu zımmiye düyûnu	155
Koymatlı Hâfız Ağaya düyûnu	35
Sâbık menzilci Hâcı 'Ömere bâ-temessük düyûnu	280
Bafrada müteveffâ Hazînedârzâde 'Abdurrahmân Ağaya bâ- temessük düyûnu	2100
Bafralı Bâlioğlu Mehmed Ağaya bâ-temessük düyûnu	1500
Bafralı Hâcı Yahya Ağaya düyûnu	803,5
Bafralı Hûboğluna düyûnu	250
Bafralı Natûr Mehmede Bafralıoğlu Hüseyin için düyûn	100
Asitânede Tiryâki Sarrâfın alacağından bakâyâ düyûn	60
Bafralı İstefân zımmiye düyûn	250
Samsunlu Hâcı 'Ali Ağaya düyûn	56
Şalızâde Hâcı Mehmed Ağaya düyûn	8
Esîroğlu Hüseyin Ağaya tâş bahâsı	13
Efendi-i merhûmun kızından alınan eşyâ bahâ düyûn	420
Efendi-i merhûmun 'Aliden tüfenk bahâsı alınan düyûn	40
Yine merkûm 'Aliye defter-i müferred-i mesârif düyûnu verilecek düyûn	126
Efendi-i merhûmun Lâlâ 'Ali Ağa mahdûmu 'Ali Ağa müte- veffâyâ düyûnu	Kıymet
Bafra hânı kirasından otüzsekiz senesi kirasından	50

Sene-i mezbûre hân kirasından mahsûben	85
Çarşenbe hân kirasından otûzsekiz senesinden	<u>800</u>
	925
Kastamonulu Kürekçi zımmiye düyûn	52,5
Tobcu Mehmed re'ise düyûn	90
Kürt Uzûn Mustafaya düyûn	100
Otûzsekiz senesinde Erzûrumdan ta'addisi Bafra'ya yolcu idûb mersûmun alacağı düyûn	1000
Kerimesi Rafi'a Hânıma düyûn nâ'ibûn	1500
Kadıköylü Karaca zımmî yediyle zımmîlere düyûn	203
Kadıköylü Harşid Sudumiye düyûn	63
Hançerli mahallesi Kaldırcı vakfı akçe düyûn	150
Birâder Ağâzâde İbrâhim Ağâya teslim	
Kadıköylü Tekbidoğlu kârısına düyûn	59
Üçanbâroğlu 'Ali Hâfıza düyûn	8
Başcı Ankaralı zımmiye düyûn	8
Döğecikli Kürekçi Boriye düyûn	8
Kadıköylü leblebicioğlu zımmiye düyûn	119,5
Ezirgânlioğlu Mollâ 'Aliye düyûn	8
Hâcı 'Abdâloğlu Mollâ Ahmede düyûn	193,75
Kadıköylü Karakaşoğluna düyûn	50
Kürt Çolâk 'Aliye esb bahâsı düyûn	200
Kara 'Osmân kızına düyûn	100
Kör Mehmedin yetimlerine düyûn	100
Mahmûd Efendi yetimi için Müfti Hasan Efendiye düyûn	480
Samsunlu Seyyid Hâcı Halile düyûn	300
Dülger Sâlih hocaya düyûn	70
Merzifonlu Hâcı Veli Efendiye düyûn	42
Kadıköylü Neferoğluna düyûn	7
Döğecikli Çerikdeoğlu Savaya esb bahâsı düyûn	250
Kadıköylü Totori zımmiye kece bahâsı düyûn	84
Kerimi Hâcı 'Ömer Ağâya düyûn	12
Bafrada Kayser ve İshâk zımmiye düyûn	100

Akgözoğlu zımmiye düyûn	11
Bakırcı kefereye düyûn	24
Bafrada Karamanlıoğlu zımmiye düyûn	900
Hân-gerd alındıkda birbuçuk senelik icârred içûn	
Merhûmun hidmesi kapû ehli hisse düyûn	250
Karamutlu 'Ali Kocaoğluna düyûn	2,5
Tokadlı Karabed mukayyedsid(?) çadır bahâ düyûn	60
Kürt Çolâk 'Ali yanında 'Osmâna ücret düyûn	30
Harem uşağı 'Aliye düyûn	92
Yektî İbrâhim Ağâya kahve taşıcı bahâsı düyûn	62
Döğecik çiftliğinde taşıcı Yâniye düyûn	130
Çiftlik-i mezkûrda emânetin nâ'ibi Totorâ düyûn	64
Çiftlik-i mezkûrda Şeytânoğlu zımmiye düyûn	25
Ünyeli Vehbi Efendiye şâl bahâsı düyûn	15
Bafrada Hâcı Sofuya kira düyûnu	12

Kıymet (1).

V. 10-B Hüküm 1

Efendi-i mûmâ-ileyhin kaffe-i terekesi içûn Samsun nâ'ibi	
Hâfız Hüseyin Efendiye resm-i kassâm	450
Arım bâzarında hân içûn Arım nâ'ibi efendiye resm	100
der-'Aliyyeden kassâm çûkâdârına kıymet 150, hidmesi-	
ne Kıymet 15	165
Ökse Kazâsında Çınârlıkda devvâb ve mevâşi içûn nâ'i-	
bine resm	50
Bafra Kazâsında hân ve emlâk içûn Bafra nâ'ibine resm	100
	865
Maktûl Hâcı Mustafa Ağâ hâna gelân teslim-i hülefâsı	
İbrâhim Efendiye resm Süleymân Ağâ yediyle	300
Efendi-i merhûmun kitâbet ve tevliyet berâtları mesâ-	
rifine der-'aliyyede Bezirki Sarrâf yediyle olûb beğ	
efendimizde	596

Efendi-i mûmâ-ileyhin Karsdan gelen terekesinden Hâcî Musta-
fa Ağa yedinde kalan mal alındıkda Kara Süleymân Ağa yediyle
resm 138

Mezbûrun Sâlih için Ünyeye giden iki esb kirası masraf
kıymet 40, çınârlıkda hayvân fûrûhtuna gidüldükde kira
ve masraf-ı bârkir kıymet 28 68

Hüküm 2

1967

Efendi-i merhûm Hâcî İsmâil Ağa tarafından hâyatında itmekle
gelecek emir ve tenbîhi ve umûriyete vekil idûb ba'de'l-vefât
bâ-ma'rifet-i şer'-i vâsi ve nâzırı ma'rifetiyle yekân be-ye-
kân hesabı görülmüş olûb yekûn yed-i merkûm ile bâ-müfredât
hülâsâ olunmuş olan defterler ile Hâcî 'Osman Ağanın mâl-i mü-
teveffâdan düyûna ihrâcıyla irâd-ı sağırden edâ ile ber-vech-i
te'addi ile yekûnât-ı hülâsât hesabı beyân olunur

Kıymet
(Gurûş) Pâra

Efendi-i merhûm Karsta iken emir ve tenbihi üzere haremlerine
mefrûşât-ı lâzime ve mesârif-i sâ'ire bâ-defter-i müfredât Hâ-
cı İsmâil Ağa 1494 10

Otûzsekiz senesinde çiftlik-i mezbûrun sipâhilerine 'öşür be-
deli maktû' 162 -

Hâcî İsmâil Ağanın devletlû velini'am Beğ efendi kâtibi Sa'-
id Efendi ma'rifetiyle Erzurûm Seralik (C/9) Efendi-i mer-
kûm 800 -

Beğ Efendimizin binâ eylediği İbrâhim Efendi Medresesine ke-
nef bahâ efendi yedinde kalûb emriyle kenef binâsına

107 10

Merhûm efendi emriyle otûzsekiz Şa'banın guresinden dokûzun-
cu Muharremi günü hayrına kâdir vekili Lâh 'Ali yediyle mura-
fa'a . . . bâ-defter 672 27

3236 . . . 7

Efendi-i merhûm gider iken emr-i tenbîhi üzere hizmete müceddeden furûn ve samânhâne ve anbar ve ta'mir-i sâ'iresine bâ-defter-i müfredât bahâ	741	38
Efendi-i merhûm Hâcî İsmâil Ağaya eşhâd ve ikrârıyla bir kıta a mühürlü defteri mücebince virdiği düyûnât	3220	-
Otûzsekiz senesi toprak basdı enzâmı bir taraftar veli'ni'am efendi beğ efendimizin Hâcî İsmâil Ağaya sadaken virdiği	3000	-
Efendi-i merhûm gider iken Ünyeli Savâ Re'ise verile deyû Hâcî İsmâil Ağaya emriyle virdiği	125	-
Merhûm efendi Erzurûma gider iken Çarşenbeden müferrisi Karabede virile deyû eskâriyle Hâcî İsmâil Ağanın virdiği	<u>105</u>	<u>-</u>
	10428	...5
Efendi-i merhûm ba'de'l-vefât kitâbet ve tevliyet berâtları der-'aliyyeye irsâli için Tâtâr Hâilil Ağaya harcırah kıymet 600, gelince 150	750	-
Efendi merhûmun mahdûmu Bekir Efendi mektebe virildikde vâsi ve nâzır ma'rifetiyle ber-müceb-i defter-i masraf	<u>926</u>	<u>32</u>
	12104	27
Hâcî İsmâil Ağa yediyle düyûn yekûn cem'an	<u>Kıymet (Gurûş)</u>	
	12104	
Müferred-i mevâcib-i müfredât olân düyûn	<u>16124</u>	
	28228	27 Pâre

Hüküm 3

Merhûm Kerim Efendi Kars cânibine râhi olur iken Hâcî İsmâil Ağadan umûriyete vekil-i murahhas itmiş olub merhûm yediyle ahz ve i'tâ olunur iken hâne-i mezbûrda efendi-i mûmâileyh fevt olub ma'rifet-i şer'i vâsi ma'rifetiyle ve nâzır

ma'rifetiyle ba'de'l-vefât müstâkil kendü rüyet eylediği irâdı mûmâ-ileyh mâlından yed-i merhûm ile irâd beyân şûd.

Kıymet (Gurûş)

Otûzsekiz Şa'bânın gurrasinden Zi'l-hicce gâyetine kadar beş mâhde bâ-defter-i müfredât ba'de'l-hârc ve'l-masrâf toprak basdıdan hâsıl olan 4710

Otûzsekiz senesi Mart i'tibâriyle Şa'bânın gâyetine kadar bir senelik bâ-defter-i müfredât gümrük kifâyetinden irâd-ı kâlemiyye 1115,5

İskele-i mezbûrda dahi gümrük konâğı ve mağâzaların otûzsekiz Mart i'tibâriyle Şa'bânın gâyetine kadar irâdı 711

Otûssekiz senesi Mart i'tibâriyle efendi-i merhûmun Düğe (√د) çiftliği ve Alân (√ا) malikânesi ve Selim Ağâ ile zirâ'at vesâ'irden 1633

8169,5

Hüküm 4

İşbû meşrûh olunduğu üzere müteveffâ Kerim Efendinin ze'ât (زعاك) ve terekeden ve Bafra ve Çarşenbe hânlarından ve Öksede devvâb ve mevâşi fûrûhtundan ba'de'l-vefât Hâcı Mustafa Ağâ yediyle Karstan gelân terekeden ve tereke-i ahardan ahz ile bi'l-evcidâb-ı defter-i düyûn müteveffâya virilûb mahsûb olunan emvâl beyân şûd.

Kıymet (Gurûş)

Çarşenbede vâki' nısfhân irâdından otûzsekiz senesi bir senelik icâr kavâsbâşı yedinden ahz-ı şûd 850

Hân-ı mezbûrun otûz tokûz senesi icârından menzili Veli imâmoğlu Ahmedden ahz-ı şûd 800

Otûzsekiz senesinde Bafra hânından üç rub' i'tibâriyle bir senelik icâr ahz-ı şûd. 600

Otûzsekiz senesi hasılâtından Döğecik Çiftliği ve ve Alân (√ا) mâlikânesi bakâyâlarından ahz-ı şûd 539,5

2789,5

Hâcı mezbûrun tokûzyüzon (gurûş) efendi ibrâ-ı icârı yüz gurûşuna alış	
Cedlioğlu Bodil (جوديل) zimmiye tarlâ ta'yîni deyû virûb girûye alınan meblâğ	<u>Kıymet (Gr.)</u> 330
Ünyeli 'Abdümü'min Ağâ ve başlık alacağı ahz	<u>Kıymet</u> 250
Sâbit sâbık Samsun nâ'ibi Hâfız Efendide alacağı	<u>250</u> 500

V. 11-A

Hüküm 1

Hâcı Mustafa Ağânın müteveffâ 'Abdulkerîm Efendinin Kars'da kabz ile sahtında ba'de'l-vefât mâlından alınân beyân şûd.
Kıymet (Gurûş)

Bafıralı Etmekçizâde Hâcı Mustafa yediyle nakden alınân	1500
Hâcı Mustafa Ağânın fevtinden sonra Kerîm Efendi dâmadı Süleymân Ağâ yediyle nakden ahz olunân	1503
Def'a dâmadı Süleymân Ağâ yediyle Hâcı Mustafa Ağâ mâlından ber-müceb-i defter alınân eşyâ beyân	<u>1200</u> 4203
Müteveffâ Hâcı Mustafa Ağâ Kerîm Efendinin yetimleri ve asiyesine verdiği defter mücebince 'Arab 'Alioğlu Mehmed Ağâdan alınân	90
Kâbılı 'Ali bölükbaşından alınân	131
Samsunlu Hâcı 'Ali Efendizâde Muhammed Efendi yedinden alınân	129,5
Yeğni İbrâhim Ağâ yedinden alınân	<u>130</u> 4683,5
Ünyeli Câniklioğlu Sava Re'isden sefine maddesinden be-hesâb alacağı alınân	2000
Bolâslı erekbaşda olân kısrâklar fûrûht ve 'aded ve bahâsı	

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1).</u>
Anâc kısrâk ve netâc ve yaşâr tây	8,5	350
Bekir Kethüdâoğlundan kısrâk (1), tây nisf	1,5	<u>100</u>
	-	450
Çınârlık Çiftliğinde Sa'id nezâretinde devvâb ve mevâşilerden duyûn içün fûrûht olunân mezbûrî'l-'adéd kıymetleri beyân şûd.		
Sâ'id yediyle fûrûht olunân		
Câmus ineği	2	-
Tây	2	-
Sığır ineği	2	-
	-	281
Sa'ide fûrûht olunân nisf menzîl bahâsı	-	<u>50</u>
		331
'Arab 'Ali merhûma fûrûht olunân câmuş ineği ve tosûnu ve sığır ineği ve netâc ve sığır tosûnu cem'an 28 863,5		
Keliş zımmiye verilen câmuş ineği	2	130
Koymaklı Hâfız Ağâya verilen câmuş	1	70
Beğ Bokarliya verilen câmuş	1	75
Mollâ Süleymâna verilen mızık tosûn	8	-
Kürt Sulâk (صولاك) 'Aliye verilen sığır ineği	9	240
-Câmuş ineği	1	55
-Boğa tosûnu	6,5	100
-'Amel manda tosûnu	1	<u>30</u>
	-	425
Efendi-i merhûmun kerîmesi Rafi'a Hânımdan alınân eşyâ-yı metnû'ları bâ-kıymet beyân şûd.		
Cübbe zerdâval kürk	1	200
Müsta'mel çuka çakşır	1	40
Müsta'mel çuka işlik	1	60
Müsta'mel göğez çuka işlik	1	120
Harem uşâğı 'Aliden tüfenk	1	<u>40</u>
		460
Eşyâ-yı mezbûrlar ve îrâdât-ı müteveffâ yekûn cem'an/21285		

Hüküm 2

Defter-i kassâmdan düyûna ifrâz olunân eşyâlardan alınacak işbû zikr olunân eşyâlar müteveffâ-i merhûmun düyûnuna verilen eşyâ-yı metnû'a beyân şûd.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1).</u>
Sîmkârî nârgile (1), dirhem (240)(2).	-	150
İngiliz elmâskârî sîm nârgile	1	75
Sîm kaplû ibrik kapâğı	1	75
Sîm işlemelû sîm bilezüklü tüfenk	1	150
Çiftâ kırmızı yüzlü cübbe kürk	1	<u>300</u>
		750
Gökârî müsta'mel kapût	1	250
Mâverdi müsta'mel çuka işlik	1	100
Lâhder müsta'mel şâl	1	350
Sîm dâm	6	350
Cedid çuka çakşır	1	<u>65</u>
		1865
Beş 'aded kehribâr çubûk tákımı ma'a çiftleri-		735
Samûr bahâsı yeşil yüzlü yeşil kürk	1	600
Kutni müsta'mel boy entâri	2	120
Çorumkârî işli hâs gömlek	1	55
Eski Mısırkârî kaftân	1	<u>60</u>
		1570
Altûn işli sîm bilezüklü tüfenk	1	150
Çâdşiri yüzlü beş zerdevâl kürk	1	330
Kırmızı yüzlü çuka zerdevâl kürk	1	200
Yeşil yüzlü softa cübbe kürk	1	200
Kutûrî yüzlü softa cübbe kürk	1	<u>200</u>
		2600
Eşyâ-yı metnû'a mezkûr 'an nakd-i cem'an yekûn		4465

(1) Gurûş.

(2) Parantez içindeki rakamlar adı geçen eşyâların adedini göstermektedir.

V. 11-BHüküm 1

Defter-i kassâmda Efendi-i merhûmun düyûnuna mâlından if-râz olunûb eşyâ-yı mezbûrdan düyûnuna virülûb defter mücebince mahdûmu Bekir Efendiye mâl olunarak efendi-i sagire intikâl i-den çiftliğin sâ'ir irâdından emti'a olsûn içün muharrer üzere mâl irâd-ı sagirden düyûn-ı mezbûra edâ mukâbilinde defteri mücebince ala kabûlen eşyanın bahâsına Bekir Efendi irâdı ve mâlından alunûb verilân beyân şûd.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1).</u>
Döğecik Çiftliği mahsûlü sene (12)39.		
Hinta kile-i Samsun / Temürlü 'aded 7 /	41	586
Çiftlik-i mezbûr sipâhileri bedeli maktû'	-	<u>162</u>
		424
'Öşr beher kilesi	-	14
Çiftlik-i mezbûrdan şâ'ir kile Samsun	34	204
(Beher kile) 6		
Beldenli (بيلدلى) Dere nezâ'atında sipâhi-		
leri temessük pârası ihrâc sene (12)39	-	<u>100</u>
		104
Çiftlik-i mezbûrdan mısır kile Samsun	36	286
Kâtibli 'Ömer Ağâya kassâm tahsiline hizmet ihrâc		<u>20</u>
(Beher kile)8		266
Alân mâlikânesinden mahsûl		
Hinta kile	12,5	149
(Beher kile) 12,5		
Mâlikâne-i mezbûrdan yulâf ve mahlûc kile Samsun		
	12	42
Alân mâlikânesi 'öşür bedeli maktû' alınân hissesi		210
Kadamûtlu Sâlih ve Asiye dakik teslim-i bahâ		<u>18</u>
		192
tahsile me'mûr vâsi ma'rifetiyle/ Kara Hâfız hizmetine		<u>25</u>
		167

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Otûztokûz senesi Çınâ(r)lık çiftliği irâdından Sa'id yediyle piring		
Hâsıl Kıyye 400	-	200
Sa'id ma'rifetiyle Ortakçı Köri Mustafadan alınân piring		
Kıyye 180		<u>90</u>
		290
Piring nakli için altı 'aded bârgir semeresi		
fürû nihâde		<u>24</u>
		266
Kürt Sulâk 'Aliden müşterek duhân hissesi nakden be-hesâb		200
'Ali merkûm yediyle Kerhamiyye kışlâ yerleri icârı		<u>28</u>
		228
Mübâya'acı 'Aliye bir oda tåkımı mefrûşât fürûht kıymet müs-		
ta'mel değirmi yasdık mumlû	10	-
Yân minder yapâğı	2	-
Köhne çuka muska	1	-
		150
Eşyâ-lı hîn-i mezbûr 'an nakd-i yekûn cem'an		1896
Nakd-i yekûn ile edâ-yı minvâl ve eşyâ icmâli cem'an		
		<u>Kıymet</u>
Hâcı İsmâil Ağâ yediyle toprak basdı ve gümrük kitâbeti ve		
gümrük konâğı mahsûlât ve irâd-ı sâ'ireden		-
Ve Çarşenbe ve Bafra hânları vukûtu adâtı Kars'dan Hâcı Mustafa Ağâ yediyle gelân emvâl terekeden bir bez		21285
Defter-i kassâmda düyûna ifrâz olunân eşyâ-yı metnû'a ve et-		
vâb ve kürk yekûnât kıymetinden		4465
Efendi-i mûmâ-ileyh ba'de'l-vefât Bekir Efendiye intikâl irâd-ı emvâl-i sagirden mukâbilinden tereke alınarak düyûna		
alınân		<u>1896</u>
		27646

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Yekûn icmâl-i muhâsebe cem'an	
Düyûn-ı müsbete yekûnen	28228,5
Mâl ve irâd ve edâ ahz olunân mahsûb idüğü	<u>27646</u>
İşbû düyûn beşyüzseksânikibuçuk gurûş Bekir	582,5
Efendi devvâb ve mevâşilerinden zeylinde verilecek	
Hemşiresi Rafi'a Hânıma yavuz hissesinden yetmiş gurûş defter-i	
muhâsebe için nâ'ib efendiye elli gurûş	<u>110</u>
İşbû altıyüztoksânikibuçuk gurûş Hâcî İsmâil	692,5
Ağaya edâ ve muhâsebe aher kalmışdır	

V. 12-AHüküm 1

İşbû defter-i mezbûrda ibtidâsından meşrûh olduğu üzere ikibin ile yiğirmisekizbinikiyüzyiğirmisekizbuçuk gurûş vâsi ve nâzırı ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le Hâcî İsmâil Ağânın hesâbı rû'yet ve ba'dehu irâd ve mahsûlât ve emvâl-i sâ'irden zer-memât yine merkûm yediyle işbû muharrerü'l-düyûn verilen ve alınan üçbin ile yiğirmiyedibin altûn kırkalti gurûş ihrâc bâki meşrûh üzere beşyüzseksânikibuçuk gurûş Hâcî İsmâil Ağa ile düyûna edâ olunmuş ve alınmışlarsa hemşiresi Rafi'a Hânıma hisse yüz ve elli gurûş muhâsebe harc-ı nâ'ib cem'an altıyüztoksânikibuçuk gurûşdan gayr-î ez hesâbât kat'a olunduğu kayd- şûd. Fî 25 Zi'l-hicce sene (1)240.

el-ma'lûm Mehmed kethüdâzâde
nâzır-ı eytâm 'Abdulkerim Efendi.

V. 12-BHüküm 1

Merzifonlu Hacikoğlu Merd Karabed mersûmun veresesi karındaşı gelûb bir sîm nârgile ve iki yün şalvârkârî ve iki mak'ad kilim kıymeti ikiyüzaltmış gurûş bâ-ma'rifet-i şer'i verilmişdir

zuhûrât-ı kayd şûd. Fî 11 Şevvâl sene (1)240.

Kıymet (Gurûş)

Kavâklı Hâcî Süleymânâ dahi bâ-şuyût zuhûrât

kayd şûd 260

Kadıköylü Pâpâsın kör 'avrete düyûn-ı müsbet edâ 20

16

296

V. 13-B

Hüküm 1

Bâ'is-i tastir kayd oldurki:

Samsun kasabası mahallâtından Sa'id Beğ mahallesi sâkin -
lerinden iken bundan akdem fevt olân 'Aişe Hânımın sülûs mâlın-
dan olarak sûk-i sultânide Şatırhâne () kurbunda bir
bâb mülk dükkânına bir tarafı Hâcî 'Alinin mülk dükkânına mut-
tasıl ve bir tarafı Fazlınınoğlunun mülk dükkânına muttasıl ve
bir tarafı tâşhâne muttasıl ve bir tarafı sûk-i sultânî işbû
hudûdlar ile mahdûd ve mümtâz olân dükkânı cümle verese rızâ-
sıyla merhûme hâl-i hayâtında vâsiyeti üzere yine mahalle-i
mezbûr dâhilinde vâki' merhûmenin müceddeden inşâ eylediği mek-
teb vakfı sahîh-i şer' ile vakf olunûb dükkân-ı mezbûrdan icâ-
rının nisfî mekteb-i mezbûrda mu'allimü'l-sıbyân bulunân hoca-
lara verilmek ve nisfini dahi mekteb-i mezbûre ta'mir ve ter-
mîmine sarf olunmak üzere mütevellî zımnında sene be-sene cem'
olûbhîn-i hâcetde ta'mir-i mektebe sarf olunmak üzere dükkân-ı
mezbûr mekteb-i mezbûre vakf-ı sahîh-i şer' ile vakf olunûb
vakf-ı mezbûra mütevellî olân vakıfdan Bilâder Ağâzâde Emîn
Ağâ mütevellî nasb ve ta'yin olduğu işbû sicil-i mahfûza kayd
şûd. Fî 21 Şevvâl sene (1)252.

el-fakîr Halîl selefi nâ'ib Samsun

Hüküm 2

Samsun kasabasında Mekde mahallâtından merhûme olan Hadîme Hânım nâmenin bezistâna muttasıl olarak bir bâb dükkânı ruhsatallahu te'âla vakf-ı sahîh ile vakf eylediği dükkânın bir tarafı Fazâr imâmı Sâlih Ağânın dükkânına muttasıl bir tarafı Arâlık başında olan vakıf dükkâna muttasıl bir tarafı cadde işbû vakf-ı mezbûr dükkânı Hâcî İbrâhim Ağânın menzilinde vâki' müşteminin ta'mîrine ve iç kal'aya gidecek mâ'-i cârinin ağâç oluklarını ta'mîrine ve her senede üç vakiyye bir berât yazûb Oâmi'-i Kebirde ihrâk olunmasına ve senede bir hatim-i şerif olsûn kâffe-i 'âmiten ehl-i islâm ervâhilerine tasriyye ve bir 'aded kurbân râyic olunmasına şart olunûb mezbûr olan şartları yerine getürsün erbâb-ı istikâkdan ve evlâdan olarak her vechine Birâderağâzâde İbrâhim Ağâ nâm kimesne lâyık olûr vakfın hakîmi tecessüs için işbû sicil-i mahfûza kayd olundu Fî 5 Şevvâl sene (12)51.

el-fakîrû'l-hazır

Mehmed en-Nâ'ib Samsun

Hüküm 3

Samsun kasabasında Mekde mahallâtından merhûm 'Abdulkerim Efendinin kerîmesi Rafî'a Hânım Sa'id Beğ Câmî'-i Şerifinde yevm-i Cum'a selâsı edâ itmek için ücret verilmek kırk gurûş sene be-sene kendim hâl-i hayâtımda ve kemâl-i sıhhâtimde kendim beher sene kırk gurûş mü'ezzin olan kimesnelere virmek şartıyla vefâtımdan sonra sülûs mâlımdan kırk gurûş mirâncılardan ahz idûb mü'ezzin-i merkûm efendiye verilmesi için işbû mahalle kayd ve şerh olundu. Fî 15 Şevvâl sene (1)251.

Hüküm 4

Samsun kasabasında Mekde mahallâtından bundan akdem vefât iden Lâlâ 'Ali Ağâ merhûmun zevcesi merhûme 'Aîşe Hânımın mülkî harcı olarak Tâşhân mukâbilinde bir bâb 'attâr dükkânı hal-i hayâtında olarak Dervişoğlu Mollâ Hasan nâm kimesneye sene

be-sene beş hatîm-i şerîf ve her gün Pazâr Câmî'-i Şerifinde sûre-i feth kırâ'at olunmak şartıyla merkûm Mollâ Hasana hâl-i hayâtında mütevellî istek (?) bir berât vazîye (?) olarak nasb olunub ba'de'l-vefât erbâb-ı istihkâkına hâkimü'ş-şer' ruhsatıyla virilûb bu okunan kurân-ı hatîmü'ş-şer'den hâsıl olân ecr-i sevâbâtı evvelâ hazret-i fahr-i kâ'inât-ı 'aleyhi's-selât ve's-selâm efendimizin mübârek rûh-ı tayyibesine hediye olunub saniiyen merhûme 'Aişe Hânımın ruhuna ve sâlisen evlâdına ve akrabâ-i ta'alûkâtına ve vâlidât vesâ'ir kaff müslümanın ervâh-larına hediye olmak ve kırâ'at olunmak şartıyla merkûm Mollâ Hasan mütevellî nasb ve ta'yin olunmuşdur (bu minvâl üzere) .bû minvâl üzere işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 27 Şa'bân sene (12)51.

V.14-A

Hüküm 1

Bundan akdem fevt olân Seyyid 'Abdulkerim Efendinin kâffe-i terekesi beytü'l-verese düyûn-ı müsbetleri ba'de'l-ifrâz taksim olunduktan sonra tereke-i müteveffâdan zevce-i müteveffîye ile kerime-i sagire müteveffîyeler ve kerime-i kebîre hisseleri ba'de'l-ifrâz merkûmelerinin beherlerinin hisseleri işbû defter-i kassâmda başkaca bent bent tahrîr olunarak emvâl ve eş-yâ ve emlâk ve devvâb ve mevâşi ve irâdât cümlelerinden Bekir Efendi hissesine isâbet iden cümle mâldan hissennâme defteridir ber-vech-i âti beyân şûd. Fî 25 Muharrem sene (1)243.

	<u>Dirhem</u>	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet(Gurûş)</u>
Yâldızlı sîm buhûrdân	165	1	100
Yâldızlı sîm kilidân	80	1	80
Sîm kutu	-	1	25
Sîm taraklar tâkım 'aded 2	370	24	180
Fincân	-	9	9
Mercânlı sîm zarf	-	4	40

Mercân tesbih	-	300	75
Kasleti (قسّی) ve altûn çelik parça	50	-	200
Orta yollu kehribâr tâkım çubuk	-	3	150
Sîm tel hure	50	-	40
Mushaf-ı Şerîf	-	'2	80
İslâmbol der-mahbûb dirhemlik altûn 'aded-		102	1530
Elmâs kenâr i'lâzları(?) küpe nisfı :	-	1	200
Onikibuçukluk ta'bir olunûr dirhemlik altûn		14	210
Harem odasında ayna	-	1	10
Sîm bilezikli altûn kakması tüfenk	-	2	200
Cenevizkâri tabanca <u>sîm kakmalı</u> ma'a <u>kabreli bâzika</u> / <u>kabûr</u>			
	'Çift 1	'Aded 2	'Aded 1
			250
Delâ'ilü'l-hayrât-ı hüsnehat	-	1	60
Delâ'ilü'l-evsat hat	-	1	15
Haremde çalar sa'at	-	1	50
Sîm kablû 'ayrân kapâğı barût kâbı-		1	40
Afyonkarahisârkâri tabanca	-	1	100
Sîm kablû bıçâk	-	1	80
Sîm kablû yıldızlı hançer	-	1	50
Sade sîm olarak piştov'aded	-	2	80
Beyâzlı a'lâ olarak sevâli topu	-	2	300
Mekde mahallesinde vâki' bir bâb harem konâğın-			
dan sekiz sehmede yedi sehmi hânesi	-	1	3500
Ab-ı deryâda vâki' gümrük konâğı ma'a mehâzin			
bâb müsta'mel	-	1	7500
'İsa Bâbâ Tekkesi kurbunda vâki' bir bâb bâğ		1	800
Haremde büyük oda mefrûşâtı			
Yân minderi yûn mumlû	-	2	-
Yûn mumlû kılıfları köhne kadife yüzlü kadife			
yasdik	-	12	500
Gövez çuka minder	-	2,5	-
Sîm divit	-	1	250

Evsat yollu haranî kazânı	1	25
Eyvân sini gümrükde	1	40
Sagir sini gümrükde	1	25
Kebîr şamûdân gümrükde	2	25
Leğen ma'a ibrik gümrükde	2	20
Orta kilîmi gümrükde	1	15
Merzifon değirmisi gümrükde yasdık	8	16
Köhne yân ihrâm gümrükde	2	15
Ceviz çekmece gümrükde	1	5
Eğer tâkım ma'a üzengi	1	25
Eğer hâlısı	1	5
Çorumkârî maşa ma'a günlük (2)	3	15
Minder	1	5
Hicâzi başlık ma'a basma	1	50
Abdest havlusu	1	-
Koğa	2	-
Peşkir	<u>3</u>	15
	6	
Yeşil sandık	3	30
Elmâs tâş hoşâb kasesi ma'a kapâk ve tepsi	1	30
Hoşâb kâşığı	25	10
Yaldızlı küçük kahve altı çanâğı	3	5
Mai'li sırca tabâk	5	5
Boyâ sırca çanâk sagir kebîr	10	15
Kebîr sırca çanâk	5	5
Kulb şeker tâsı	1	3
Elmâs târas kâse	4	8
Sâde kâse	3	3
Şeker kâsesi	4	4
'Ubûr ibrik	1	1
Elmâs tarâs ibrik	1	2
Bolâd tebsi köhne cedîd	4	4
Kebîr bolâd tebsi	1	5
Çınârlıkda nisf menzilden	-	50

Türkmen kilîmi elvân	10	200
Ordu kilîmi	4	30
Tüylü hâllî kilîm	4	40
Köhne yün minder	3	15
Harem halbe	1	10
Hâcikli ve sâde yüz dibâceler	3	8
Sârik	1	5
Evân-ı nuhâs kablar vârit olân Kıyye 117	-	351
Bu vezden harc-ı defter olân		
Sagir siniler	3	80
Cedîd ince yün çarşaf	1	5
Pârça ihrâm yân	2	10
Kebîr sini	1	50
Nuhâs güğüm	5	50
Hamam leğeni	1	15
Nuhâs ibrik	7	40
El leğeni	6	30
Kahve güğümü kebîr	1	10
Evsât yollu kahve yedeği nuhâs	3	15
Evkak kahve ibriği	6	12
Tencere ma'a kapâk	5	10
Sahân ma'a kapâk	7	14
Sâru lenger	4	8
Çorba tâsı	3	6
Şerbet tâsı	2	4
Kebîr sagir tavalar nuhâs	4	20
Şamûdân kebîr	3	40
Elter	1	5
Mahrec tavâsı	1	5
Kada'if tavâsı	1	5
Nuhâs su tâsı	4	4
Kebîr çamaşûr leğeni	3	80
Kebîr çamaşûr kazânı	2	80

	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Müsta'mel kutni yün muımlû döşek	2	30
Müsta'mel alaca yün muımlû döşek	3	35
Müsta'mel Merzifon değirmisi yün muımlu döşek	7	75
Müsta'mel Moskovdeğirmisi yün muımlû döşek	1	13
İslâmbol basma şilte penye muımlû	7	75
Alaca müsta'mel penye muımlû şilte	2	20
Yüzüne sâde penye şilte	2	15
Müsta'mel hâcikli şilte penbe muımlû	2	40
Müsta'mel şerbâb şilte penbe muımlû	3	40
Gövez hâcikli yorgân	1	50
Al tamgahâne yorgân	1	40
Kutni yorgân	3	60
Orta halli müsta'mel hâcikli yorgân	8	100
Alaca yorgân müsta'mel	1	20
Basma yorgân müsta'mel	9	85
Müsta'mel şerbâb yorgân	1	15
Amasyavî yorgân	9	60
Yün yasdığı penbe muımlû hâcikli müsta'mel	5	25
Kütne yün yasdığı penbe muımlû müsta'mel	4	20
Alaca yün yasdığı penbe muımlû müsta'mel	8	35
Alaca penbe muımlû yün yasdığı müsta'mel	7	25
Şerbâb müsta'mel yün yasdığı	1	5
Küçük oda mefrûşâtı yân minderi yün	2	-
Merzifon değirmi yasdık yün muımlû	9	
Seten değirmi	<u>1</u>	150
	10	
Sâde yasdık yüzü Merzifon değirmi	6	12
Sâde döşek yüzü Merzifon değirmi	5	10
Cedîd yorgân göbeği	1	5
Kapû perdesi ma'a taht perdesi	2	15
Cedîd ve müsta'mel hâlise	5	65
Türkmen kilîmi kanâd	5	50

Yine mahal-i mezbûrda anbâr	1	100
Haremde alaca yorgân köhne	1	10
Gözü taraklı yorgân köhne	1	10
Köhne alaca şilte penbe mumlû	2	20
Yün yasdığı köhne alaca	2	5
Bu mahale gelince cem'an yekûn.....	-	1969

V. 14-BHüküm 1

Dövecik Çiftliğinde zımmiler yedinde olan hayvânât beyân şûd. Müteveffâ Kerîm Efendi ve yine Bekir Efendi irâdından vi-rerek mâl irâdından Bekire mâl olan hayvânâtdır

Mücerred Livâdisli zımmî yedinde

	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Sığır	1	25
Sığır ma'a netâc	1	30
Bir şîr tosûn	1	10
<u>Mihâ'il zımmide</u>		
Sığır ineği	6	150
Danalar	2	10
<u>Yânî zımmide</u>		
Sığır	1	25
Düğe	1	5
<u>Hayırsûzun oğlunda</u>		
Câmûş ineği	1	60
<u>Bâbâsda tosûn</u>	1	5
<u>Kökcü Bânioğlu zımmide</u>		
Câmûş	2	100
Balâk	1	10
Düğe	1	15
İki şîr palâz	1	15
<u>Köşdüloğlu zımmide</u>		
Sığır	1	25
Dâna	1	5
Düğe	1	5

İyeoğlu zımmide

Sığır ineği ma'a netâc	1	30
İki şîr tosûn	1	5

Barîkoğlu Anâmedris zımmide

Sığır ineği	2	50
İki şîr düğe	1	15

Karindâşî Aslıda

Sığır	1	20
Düğe	1	5

Haraliniş zımmide

Sığır ineği ma'a netâc	2	50
İki şîr düğe	1	10

Alaçâmlû zımmide

Sığır ineği	2	50
Düğe	1	5

Tânoğlu zımmide

Sığır	1	20
Düğe	1	5
İşbû hayvânât bahâ cem'an yekûn.....	-	755

V. 15-AHüküm 1

Ökse Kazâsında Orta Köprüde ve Çınârlıkda olân emvâl-i hayvânât beyân şûd, İşbû mâllar Kerîm Efendi düyûnuna çıkûb Bekir Efendi irâdından olarak bahâları düyûnuna ba'de'l-edâ Bekir Efendiye mâl olân hayvânâtdır.

Koca Ahmedoğlu İbrâhim yedinde

Sığır ma'a netâc	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
	1	18

Karindâşî Mehmed yedinde

Sığır ineği	1	30
Sığır ineği ma'a netâc	1	15
Bir şîr iki şîr tosûn	2	12,5

Çınârlıkda Köseoğlu Köse Ahmedde

Sığır ineği ma'a netâc	3	90
Yeşer tema tosûn	1	10

Bayrakdâroğlu Emîr Mehmedde

Camûş ineği ma'a netâc	2	120
Sığır ineği ma'a netâc	1	35
İki şîr düğe	1	10
Şîr düğe	1	5

Köse 'Alinin 'Ömerin Mehmedde

Camûş ineği	1	60
İki şîr düğe	1	10
Şîr tosûn	1	5

Bayrakdâroğlu Mollâ Süleymân yedinde

Camûş ineği	2	120
Sığır ineği	1	25
İki şîr camûş düğesi	1	10
Şîr tema camûş tosûn	1	5
İki şîr sagir tosûnu	1	7

Eğriboyunoğlu Mehmedde

Sığır ineği ma'a netâc	1	35
Şîr temâ dâna	1	3

Süleymân Kethüdâ yedinde

Sığır ineği ma'a netâc	1	30
İki şîr tosûn	1	10
Sığır ineği ma'a netâc	2	30
Üç şîr düğe	1	10
Şîr düğe	1	3

Kalâyıoğlu Hasanda

Camûş ineği ma'a netâc	1	70
Şîr tosûn	1	5

Gülekoğlu Çâkır Mehmedde

Camûş ineği	1	100
İki şîr tosûn	1	10

Şîr düğe	1	5
Al kısırâk ma'a tây	1	60
<u>Hökel 'Abdurrahmân yedinde</u>		
Camûş ineği	1	60
İki şîr palâz	1	12
Şîr tosûn	1	5
Sığır ineği ma'a netâc	1	40
<u>Köri Mustafa 'avrâdında</u>		
Camûş ineği	1	80
Şîr palâz	1	5
<u>Deynekei İsmâilde</u>		
Sığır ineği	1	15
Üç şîr tosûn	1	10
Şîr tema tosûn	1	5
<u>Kara Mehmedoğlu karındâşı Ahmed yedinde</u>		
Camûş ineği ma'a netâc	2	140
Üç şîr palâz	1	20
İki şîr palâz	1	10
Şîr tosûn	1	5
İki şîr sığır tosûnu	1	7
<u>Bayrakdâroğulları Sa'id ve Mollâ Süleymân ve Esîr Mehmed nezâ-</u>		
<u>retlerinde ve köylerinde</u>		
Yâvûz sığırlar	24	300
Toru kısırâk bir kolonlu	3	200
Kır . kısırâk üç tâylı	8	350
Al kısırâk	2	120
Yağız kısırâk biri tâylı	2	100
Def'a toru kısırâk	2	110
Def'a kır kısırâk	3	150
İki şîr toru kısırâk tây	1	20
İki şîr erkek tây kısırâk	1	20
Şîr erkek tâylar	5	100

İşbû kısırâkların bahâsı cemî'lerden tarç-ı yekûn meblâğ biniki yüz gurûş yiğirmibir res kısırâk bahâsıdır.

Emîr Mehmedde

Toru kısırâk ma'a netâc	1	60
Kır kısırâk ma'a tây	1	60
Yağız kısırâk ma'a tây	1	60

Resîd olân mâl kısırâklar bahâlarından başkaca cem'an yekûn

Kıymet (Gurûş)

1968,5

V. 15-B

Hüküm 1

Müteveffâ Kerîm Efendioğlu Bekir Efendiye vâlidesi müteveffiye Sâfinâz Kâdın mâlından isâbet eden emvâl ve emlâk ve eşyânın hissennâme defteridir beyân şûd. Fî 19 Muharrem sene (1)243.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Kemyonî telli sevâli entâri	1	200
Telli gövez sevâli entâri	1	150
Turuncu hacikli entâri müsta'mel	1	60
Gövez hacikli müsta'mel entâri	1	60
Tarâklı cetâri müsta'mel entâri	1	50
Gövez hacikli köhne kısa libâde	1	6
Beyâz hacikli 'acem şâli	1	40
İngiliz şâli köhne	2	50
Hardayık tonu	2	12
Sevâli siyâh beklı top	1	100
Turuncu sevâli top	1	100
Gövez sevâli top	1	150
Çinkârî sevâli top	1	200
Yarım top güdürlü sevâli	0,5	50
Selîme top	1	80
Kutni top	1	50
Sevâli boğça	1	10

Gövez kadife ceb		1	120
Sîm kablû ta'lîz	Çift	1	25
Elmâs tâşlı altûn bilezik		1	300
Zümrüd askılı elmâs üzere gerdânlik		1	200
Elmâs haciklik		1	100
İncû kafes göğüslük ma'a altûn		1	600
Elmâs yüzük		2	200
Zümrüd yüzük		2	30
Yâkûd yüzük		1	25
Kırmızı yûkûd yüzük		1	30
Beyâz tâşlı altûn necef yüzük		1	10
La'al altûn yüzük		1	50
Sîm yâldızlı mercânli külçek ma'a altûn		1	100
İncûlû altûn küpe		2	60
Tâş üstüne altûn koşuk ma'a kolân		1	250
Sîm sâçlık		8	30
Mavili hacikli müsta'mel mahûrî şâl		1	100
Kâklek	sîm ma'a incû altûn tâkım	1	850
Kenârlû ketân bezi top		8	75
Melez top		3	60
Beyâz peşkir		4	5
Beyâz havlu		3	6
İşli peşkir		3	15
İşli bağlık		3	9
İşli uçkur		6	3
Atlâs endâze		2,5	15
Kilidân miskâl		30	60
Kenârlû cedîd gömlek		1	10
Hâcıköy bezi top		1	6
Hurûd sîm direm		10	8
Harîr-i hâm direm		500	30
Elvân boyası harîr direm		50	10
Köhne kısa kürk		6	20

Çuka köhne farâce	1	20
Mâvî müsta'mel çârşâf	1	20
Müsta'mel beyâz çârşâflar	8	25
Hamâm tâkımı	1	10
Çarşûda kemer altında furûndan hissese nisfı verilen		900
Harem konâğında sekiz sehminden bir sehmi	-	500
Onikilik altûn	45	540
İşlenmiş ketân ipliği	Kıyye 10	84
Yeşil sandık	2	20
Nısfı Bekir Efendinin bu doküzyüz gurûşluğu ve nisfı amtesi Rafi'a Hâtûnundur		
Çarşenbede vâki' bir bâb hândan müteveffiye kızı Emine Hâtûn mâlından rub' hisseden vâlidesine 'irsle intikâl eden Bekir Efendiye		
	-	1700
Kal'a kapû muvâcehesinde bağceden hissесinden furûna mübâdele		
	-	400
Mezbûr bağce vâlidesinden hemşiresinden yekûn Bekir Efendinin müstakil mülküdür		
Vâlidesi mâlının bi'l-işrehden bu mahale gelince cem'an yekûn		
		8989

Hüküm 2

Vech-i meşrûh üzere olân mâldan dörtbinikiyüzseksânsekiz gurûş Bekir Efendiye irsle intikâl ve bâki mâlın zevze Mahmûd Efendi ile sagire kızı Gülsüm Hâtûn hissесine ve resm-i kemiyeye (كيب) düyûnuna Bekir Efendi irâd mâlından verilerek ahz olunduğu işbû mahalle kayd-ı şerh olundu

V. 16-A

Hüküm 1

Ökse Kazâsı Çınârlıkda Bayrâkdâroğlu Emir yedinde Bekir Efendiye irsle intikâl ve bâki hayvânât beyân şûd.

	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Kara sığır ineği ma'a netâc	1	40
İkibuçuk şîr tosûn	1	15
Sârı sığır ineği	1	60
Şîr tema tosûn	1	10
<u>Köse Ahmedoğlu Köse Ahmedde</u>		
Camûş ineği	3	180
Üç şîr camûş tosûnu nısf	1	25
İki şîr nısf tosûn	1	15
Şîr tosûn nısf	1	10
İşbû hayvânât bahâ cem'an yekûn.....	-	355

Hüküm 2

Bekir Efendiye müteveffiye Lâboyin (لہ بویت) hemşiresi Emine Hâtûndan isâbet eden emlâkın hissensâmesidir Çarşenbêde vâki' hândan rub' hissesi vâlidesi hisse kıymetinden ba'de'l-ihrac

Kıymet (Gurûş)

7000

Kal'a kapûsu muvâcehesinde bağçeden üç hisse i'tibâriyle iki rub'u hemşiresinden Bekir Efendiye verilen hisse

800

Hasan kethüdâzâde Mehmed Ağâ bağçe kurbunda zeytûnlük

('Aded 1)

100

Ökse kazâsında Çınârlıkda denkde üç hissede bir hissesi

110

İşbû hemşiresi mâlı Bekir Efendiye isâbet eden cem'an yekûn.....

8110

Hüküm 3

Bekir Efendiye bâbâsı müteveffâ Kerim Efendiden intikâl eden hissesine emvâl ve eşyâ bahâsı

20125

Saku zımmî yedinde sefine fûrûht olundukda Kerim Efendiye isâbet eden meblâğ hissesi

2000

22125

Hüküm 4

Lâboyin hemşiresi Ümmü Gülsüm Hâtûndan Bekir Efendiye irs-i in-
tikâl eden mâlin bahâsı Kıymet (Gurûş)
8110

Sâku zımmî yedinde olân sefine fûrûht olundukda merkûmeye in-
tikâl andan Bekir Efendiye irs-i şer'iden intikâl meblâğı

1000

9110

Hüküm 5

Müteveffiye vâlidesi Şerefnâr Kâdın mâlından Bekir Efendi-
ye intikâl eden hissesi emvâl bahâsı 4288

Hüküm 6

Kerim Efendi fevt olundukda düyûnuna tarh olunân mâlların
bahâsıyla Bekir Efendi mâl irâdından düyûnuna edâ ile Bekir
Efendiye kalân mâlların bahâsı 4344,5

Hüküm 7

İşbû defter-i mezbûrda altı kit'a mahalde cümle başka baş-
ka cem' ile olân emvâl ve emlâkın ve eşyâ ve hayvânât bahâla-
rı cem'an yekûn..... 39867,5

V. 16-BHüküm 1

İşbû mahale gelince kadar kassâm olunân bu defter-i zeyi-
le mukayyid bâbâsı vâlidesi ve hemşiresi ve irâd hâsılından
mübâlağât ile (ile) deyû müteveffâyaya virerek kalân altı kit'a
cem'an Kıymet (Gurûş)

Cem'an yekûn 39867,5

Bu otûztokûzbinsekizyüz altmışyedibuçuk bahâları olân mâl
bu defterde mevcûddur

Hüküm 2

Bâlâ cem' den gayri Bekir Efendi irâdından ve Bafra hânı
fûrûht ile kıymetinden vesâ'irden zimmetde 'an nakd-i akçesi
İşbû altıbindörttyüzaltmışüçgurûş meblağ-ı gürste 6463
ile zimmetdedir

Hüküm 3

Çolak 'Ali Kürt yedinde maktu'a kıt'a olarak verilen koyun ve keçi 40 'aded Senevi otuzguruşa kat' olunmuştur.

Hüküm 4

Kâbıdan zehir 'Alioğlu Hüseyin taht-ı hükkâmında olan küçük 'avretini tatlık idüb 'avret-i mezbûre dahi hak ve hükkâmını hüsn-i rızâsıyla zevci Hüseyine bahs eylediği şuhûdin mahzarında işbû mahalle kay-ı şûd. 15 Zi'lka'de sene(12)44.

Şuhûdü'l-hâl

- Kapûsuz Mehmed,
- Cebûoğlu İsmâil,
- Kürt Mehmedoğlu Salî,
- 'Alicükoğlu Mehmed,
- Lâlâ 'Ali Ağânın Hâfız Hasan,
- Ve gayrihum.

Hüküm 5

Sevk-i hümayûn-ı şahânedan Hâfız Rahmân nâm firkatayn-i hümayûn tertibatından 'Ömer Yüzbâşı bölüğü onbâşlarından Samsunlu Muhammed veled-i Hüseyin nâm onbâşı işbû sene-i mübâreke Şa'bânü'l-mu'azzamın beşinci gününden i'tibâren üç mâh müddet ta'yîniyle sille sine gidüb gelmek ve tasarri kılınân müddeti ol mahalenin mahkemesinde olan sicile kayd birle hükkâm ikâmetinde isteme haramının (*İcrâ*) icrâsıyla mukarrerem 'avdeti husûsu cümle taraflarından iltizâm kılınmak ve eğer i'tirâz-ı mahiyye bilâ-müceb müddeti tecâvüz ederler ol mahalin hükkâm ve zâbitanı su'âl ve mu'âkabe olunacağından başka kendüsü dahi müzâhir-i mücâzât olacak cezâ-i kanûnnâme-i hümayûn müktezâsından olmağla müddet-i hitâmından evvelce 'avdet eylemek şartıyla li-ecli's-silâ tarafına 'azîmete izin ve ruhsat verilmiştir.

Mezkûr tezkere sahibi asl-ı kariyyesi Cânıkde karye-i Kuşkana derler tezkereyi Samsun karyesinden deyû olmuştur iktizâ eyledikde Kuşkana kariyyede sâkindir.

V. 18-A

Hüküm 1

Rast gelân tezkerelerini temhîr eylediği haber olunûr ol mahallin hükkâm ve zâbitânın irâd edeceği 'özl ve illet bervechle havâle-i sem'î i'tibâr olunmayarak sâ'ire 'ibret olunacak vechle icrâ-yı te'diblerinde dakika fevt olunmayacağı muhakkak ve mukarrer ve bu günlerde Silistre tarafından bilâ-tezkere firâr sûretle der-sa'adetime gelmiş olân iki nefer kimesnelerden esnâ-yı râh'de tezkeressu'âl olunmayan üç 'aded kazânın hâkim ve a'yânları 'ibretü's-sâ'ireyle birer mahalle nefy ve iclâ olunmuş oldukları bedhî ve izhâr olduğuna binâ-en bundan böyle herkes 'akıllarını başlarına devşirüb zir-i hükûmetlerinde lâzım gelân memerr ve mu'abber vesâ'ir adam mürûru maznûn olân dağlar yollarından evvelkiden birkâç kat ziyâde şedd-bend iderek tezkeresiz şahs-ı vâhidin bir mahale salıverilmemesi ve hükkâm-ı şer'-i şerif ahâliler mahkeme mührünü koyûnlarında hıfz ve bi'l-icbâb kimesneye tezkere verilmesi lâzım geldikde bi'z-zât kendûleri temhîr idüb 'azl ve nasb vukû'unda selefi hilâfına kendû yediyle veyâhût bir kise derûnunda temhîr ve teslim iderek fimâba'd hâkimlerden başka ittîbâ-i vâhidem mahkeme vesâ'ir yedleriyle mürûr tezkeresi temhîr olunması ve zinhâr ve zinhâr kimesne yedinde hiçbir vechle beyâza bâsılmış mahkeme mühürleri bulunması ve bir mahalde zâyi' olmuş mühür varfise dâima taharrî olunûb ele geçtiği ahz ve memhûr olubutarafta götürülmesi husûslarına kemâliyle i'tinâ ve dikkat ve Anâdolûnun müntehâ-yı hudûdundan veyâhûd rast olân mahalden mürûr ve 'ubûr idenler kendû yedlerinde olân tezkere-leri tarihîyle ki üç ay ve iki mâhî mütecâviz bulunûr veyâhût tarihî mahkûk ve sahte olûrsa ism ve eşkâlleri güne uykusuz

anlaşılursa o makûleler tevkif ve istizân olunarak ehl-i 'arz-ı kerdhinden olûb yedlerinde bulûnan tezkerelerin târîhinin eskimesi 'öşr-i şer'isinden nâşi olduğu tahakkuk iderse tezkereleri şak' ile ism ve eşkâli tasrîh olunarak mücerred tezkereler i'tâsıyla ve böyle olmayubda uykusuz kimesneler olduğu veyâhût tezkeresiz firârî makûlesinden idüğü muhakkak iderse her hâl ahz ve habs keyfiyeti der-sa'adetime tahrîr ve inhâ olunması ve sahîh maslahatı olmayanlara dahi ricâ ve şefâ'atla veya fakçe ahzıyla kat'a ve kâtibden tezkere verilmesi ve'l-hâsıl şu men'-i mürûr nizâmına dâ'ir şimdiye kadar bi'd-def'ât sudûr iden emr-i irâde-i seniyyenin harf be-harf icrâsıyla bir vakitte hilâfı vaz' ve halât vukû'a gelmemesi vesâ'ilin istih-sâli ve istikmâline sarf ve sa'y ve mukaderet eylemeleri husûsu Anatolû ve Rumilinin üzer kollarında vâki' vüzerâ ve mîr-i mirân ve hükkâm vesâ'ire evâmîr-i 'aliyyem ısdâr ve tesyâr ile tevcih ve tenbih kılınmış olmağla siz ki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz siz ki zir-i idârenizde olan iskelelerden o maktûle i'tibâr ve şâyân-ı tezkereleri olmayanların sefine ve girûb çıkarmaması husûsuna mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağla tenbîhen ve ikdâmen mahsûsen işbû emr-i celi'lü'l-kadrim ısdâr ve tâtâr 'Ömer Ağâ ile tesyâr olunmuşdur imdi bâlâda beyân olunan emr ve tenbîhât-ı mülûkânem müktezâsı üzere şu men'-i mürûr maddesine bundan böyle begâyet dikkat-lû ve etraflû tutularak ve hiçbir mahalde hilâf-ı hareket vukû'a gelmemesi Kat'i matlûb-ı padişâhânem idüğü ve ba'de izin örfü derece betâ'ât ve zehâb ve gaflet ile hilâfı harekete mütecâviz olanların vâki' olunacak i'tizârları karîn-i sem' ve i'tibâr olunmayarak beher hâli eşed-i 'ukûbet haklarından gelineceği ma'lûmlarınız oldukda ber-minvâl-i meşrûh 'amel ve hareket ve infâz-emr-i irâde-i mülûkânem bi'l-ittifâk emn-i dermiyân gayret ve hilâf-ı rızâ vaz've halât-ı tecvîzden gâyetü'l-gâye ilkâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meş-

rûh üzere şerefyafte-i sudûr olân fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-i itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücanebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fî evâ'il-i Şevvâli'l-mükerrem fî sene (1)243 (1).

V. 18-B

Hüküm 1

Kabılı Hâcî Ahmedin kaffe-i terekesinden karındaşı Feyzullah hissesine isâbet mâlin hissennâmesidir. Fî sene (1)243.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Zimmetinde alacağı	-	26
Câmûş ineği	1	50
Ak kısırâk	1	40
Kızıloğlâkda bâmukçuoğluna sığır ineği	2	30
Kapûdaki kara tosûn	1	10
Kapûdaki bir şîr düğe	1	10
Kâbıdan gelen düğe	1	20
Koca Ca'ferin köy merasında alacağı	-	70
Mısır kile	1,5	12
Çobânoğlu Sava keferede alacağı	-	100
Simyonoğlu Harşurud alacağı	-	80
Mısır kile	1	8
Arû kovânı	2	6
Kırkor zımmide alacağı	-	72,5
Kalâyıcının Damid keferede alacağı	-	20
Mısır kile	1	8
Cem'an yekûn	-	562,5
Hemşiresi 'Abdioğlu kârısı Mevlûde hissesine-		<u>184</u>
		378,5
Feyzullah hissesine		<u>378,5</u>
		000

(1) Varak 18-A'daki hüküm ters yazılmış olub devamı ise varak 17-B'dedir. V.17-B'deki hükümde ters kaydedilmiştir. Bu hüküm V.20-B'de başlamaktadır.

Hüküm 2

Kâbılı Hâcî Ahmedin kaffe-i terekesinden karındaşı Kapûsuza isâbet iden hissennâmesidir. Fî 21 Muharrem sene (12)43.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1).</u>
Öküz 'araba parasından ziyâdesi	-	70
Sabân temürü balta orak kâyış makal		
döğen cümlesi	-	25
Kapûda balak	1	15
Kublû kazân	2	5
Sini	1	5
Zincir	1	5
Bakrac	2	6
Keten bezi top	3	15
Hâlı kilîm	3	3
Güğüm	2	10
'Aba şalvâr	1	15
Alaca entâri	1	5
Beyâz libâce	1	2
Fes	2	5
Sârik	1	5
Çizme	1	2
Samânhâne	1	10
Herkîl	1	15
Şatırinoğlu Mustafada alacağı	-	88
Kal'a boğâzında Aslânoğlu Semer Eşkavede alacağı	-	20
Kapûda yaşar düğе	2	30
Karagüzoğlundan alacağı	-	16
Çürük Gazide alacağı	-	10
İbrâhim Çokda alacağı	-	12
Şâtırın İsmâilde alacağı	-	12

Topâl keferoğlunda alacağı	-	13
Güdüklüden Veli Hasanda alacağı	-	10
Şâtırın Ahmedde alacağı	-	5
Andıryada alacağı	-	12
Simyonoğlu Zurnahibbide	-	24
Topâl keferede alacağı	-	5
Büyük menzil ma'a kaylık	1	80
Havlu ma'a bağçeler	-	250
Kokâsoğlunda	-	7
Arû kovânı	7	21
Kâbıdan Mirzâda olân alacağı	-	70

V. 20-A

Hüküm 1

Müteveffâ Kâbılı Hâcî Ahmedin kaffe-i terekesinden zevcesi Samsunlu menzilci kızına gerek mihri rub' hesâbiyle hisse-i mirâsı ve gerek müteveffâ hemşiresi hissesinden merkâm Hâcî Ahmed mâlından mezbûre 'avrete ber-müceb-i müfred hissensâmesidir Fî 21^Msene (1)243.

	'Aded	Kıymet(Gurûb)
Câmûş ineği ma'a netâc	1	50
Kır kısrâk ma'a netâc	1	40
Derelerde üzüm bağçe nısfı ve tām	1	70
Erkek tây	1	30
Merkeb	1	20
Kocaalânda Zarzelikoğlu keferede siğir (1), tosûn (1)	2	25
Kocalânda Dinabutoğlunda siğir ineği	4	50
Kâbılı 'Aliceoğlunda olân alacağı	-	180
Kâbılı Halîl Kethüdaoğlunda alacağı	-	10
Yalâncı Muhâtilde mısır kile	3	24
Sarnıçdağlibâbâsında alacağı	-	80
Mısır kile 8, şa'ir kile 8	-	8
Arû kovânı	2	6

Melezde olân alacağı	-	16
		<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Cem'an yekûn.....		579
Nikâh		<u>125</u>
		454
Er hakkı		<u>275</u>
		179
Hemşiresi mâlından alacağı		<u>179</u>
		000

Hüküm 2

Kâbılı Hâcî Ahmedin kaffe-i terekesinden karındâşı Kara Kethüdâ hissesine isâbet iden mâlın hissennâmesidir. Fî 21 Muharrem (1)243.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Küçük menzil	1	50
Kaylık	1	10
Kendinde sığır ineği	1	20
Kendinde öküz pâre	-	40
Kendü yedinde olân tây	1	40
Pekmez tavâsı	1	10
Eğer tâkım ma'a keçe	1	20
Cebûoğlunda alacağı	-	45
Şâl kilim	2	2
Kara Demir keferede alacağı	-	107
Çuvalcıoğlu zımmide alacağı	-	220
Pâpâsın Haralabu keferede alacağı	-	80
Çürük kadioğlunda alacağı	-	45
Kır kısrâk tây	1	50
Sığır öküzü	1	35
Tâtâr 'Alide alacağı	-	40
Arû kovânı	4	12
Çuvalcıda sığır	1	25
Cem'an yekûn.....		745
Emrin 'avreti Emine hissesine	-	<u>184</u>
		561

Himmetoğlu zevcesi Mü'mine hissesine	184
	377
Kard (قرد) Kethüdü hissesine	377
	000

V. 20-B

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-kükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-kelem bâhr-ı siyâhın Anadolû sevâhilinde vâki' kazâ ve iskeleleri kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-ak-rân mütesellimîn ve voyvoda ve a'yân ve vücuh-i ahali ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olûcak ma'lûm olaki men'-i mürûr hakkında olân edâ ile karârgîr olân nizâm-ı müstahsene müktezâsınca memâlik-i mahrûsemde bir mahaldan bir mahale şahs-ı vâhidin tezkeresiz sâlıverilmemesi ve tâşralardan âsitâne-i sa'adetime gitmek isteyenlerin bu tarafda görülecek bir güne maslahatı sahîhesi vâir ise mahallinde yedlerine mürûr tezkeresi virilüb maslahât-ı sahîhesi olmayanlara mürûr tezkeresi verilmesi ve bundan böyle der-sa'adetimden taşralara ve taşradan der-sa'adetime gelüb gidenlerin ve memâlik-i mahrûsemin bir mahalden bir mahaline mürûr ve 'U-bür idenlerin yedlerinde bulunân mürûr tezkeresi her bir mahalin me'mûrları taraflarından lâyikiyle em'ân nazar-ı dikkat olunarak Anadolûnun müntehâ-yı hudûdunda kâ'in mahaller için verilen mürûr tezkereleri tarihi üç ay ve restâ (ق) olân yerlerinin tezkereleri tarihi dahi nihâyet iki ayı tecâvüz itmiş bulûnur yâhût târihi mahkûk ve sahte olûrsa veyâ ism-i eşkâlinde bir güne uykusuzluk anlaşılûrsa o makûlelerin mürûrlarına kat'a ve katiyyen ruhsat ve cevâz virülmeýüb hemân geldikleri mahallere tevkîf olûnarak gereği gibi istizâd ile eđer kendüsünden fesât ve hiyânet me'mûl olunmayan ehl-i 'arz gürûhundan olüb yedinde bulunân tezkere târihinin ismini dahi mücerşâyed hasta olüb kalmaktan yâhût ahir bir güne 'arz-ı şer'î

vukû'undan nâşi olduğu bilâ-'arz-ı bi'l-a'vâz sahîhen tebey-
yün ve tahakkuk iderse o mislûlerin yedlerinde bulunân 'atık
tezkereler ahz ve sevk olarak ahz ve şak olunarak ismi ve eşkâ-
li tasrîhiyle yedlerine müceddeden tezkere i'tâsiyle imrârla-
rına ruhsat ve eğer böyle olmayûbda haddizâtında uykûsuz ve
ehl-i fesâddan oldukları tahakkuk iderse derhâl tutulduğu ma-
halde habs ve tevkif ile keyfiyeti der-sa'adetime tahrîr ve
iş'âra mübâderet olunması ve öteden berû memnû' olân o göçle-
ri ya'ni memleketlerinden bütün bütün kat'î alâka iderek der-
sa'adetime ikâmed-i tebtîliyle gelmek dâ'iyyesinde olân zükûr
ve ünâs sâlıverilmemesi husûsları Anatolû ve Rumilinin üçer
kollarına mukaddem mu'ahhar evâmîr-i 'aliyyem ısdâr ve tes-
yâriyle tavsiye ve tenbih kılınmış ve bu bâbda aǧmâz ve bedâ'
ât ve hilâf-ı hareket cesâret edenlerin icrâ-yı te'dîblerine
ibtidâr olunacağı dahi etrâfiyle bildirilmiş isede elhâletü ha-
zihi ekser mahallerde yine bu emr-i vâcibü'l-i'tinâyâ lâyikiy-
le takyîd ve dikkat olunmayarak aǧmâz ve müsamaha olunmakta ve
ba'zı mühâkemde dahi bu taraftan gönderilen kazâ mühürleri hük-
kâmının çekmeceleri üzerlerinde durûb rast gelân ittibâ' ve
hidme-i mahkeme haffi ve celî olûb diledikleri tezkereleri tem-
hîr itmekde ve ba'zen dahi mühürleri zâyi' ittik diyerek yeni-
den mühür çekile eskileri ahir-i kimesnelerin elinde kalûb bu
cihetle dürlû mugâyir vukû' buldukda ve hatta ba'zen şunun ve
bunun elinde beyâz basılmış mahkeme mühürleri bulunmakta oldu-
ğundan işte bu sebepler ile memâlik-i mahrûsemde firâfî ve ge-
rek serseri makûleleri keyfe mâ-yeşâ diledikleri yerlere gidûb
gelmeye yandâş ve hatta der-sa'adetimden bile ba'zı firâfî zu-
hûr itmiş olduğu tahakkuk kerde-i şâhânem olûb men'-i mürûr
nizâmına cemî' zamânda ve şu arâlıkda evvelkilerden ziyâde bir
kâç kât ziyâde ikdâm ve dikkat lâzimedden iken me'mûrîn şimdiye
kadar sünûh ve sudûr iden evâmîr-i irâde-i seniyyem münâfî yi-
ne bu bâbda aǧmâz ve bedâ'ât ve belki ba'zı mahallerde tama'-ı
hâm dahi tesbîtiyle tezkeresiz firâfî ve serseri makûlesinin

mürûrlarına ruhsat verilmesine derecelerde hatır-ı 'azîm-i cesâret bayâğı gazab-ı tesyâr-ı pâdişâhanemi da'vât kabîlin-den olduğu bedhî ve izhar ve bundan sonra dahi bu husûsda zertemâ aĝmâz ve bedâ'atle bir mahalden tezkeresiz şahs-ı vâhidin sâli verilmemesi ve kazâlar hükkâmları yine mah-keme mührünce meydâna biragarak (1).

V. 22-A

Hüküm 1

Kavâklı Hasanzâde Hâcî 'Alinin emvâl ve emlâkı karındaşı Mollâ Mustafa ile ve harc defteridir.

Mollâ Mustafa takrîri mücebince 'an nakd-i akçe yedinde

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Sarrâfda deyû takrîri	-	3000
Def'a bir mahalde	-	2000
Def'a bir mahalde	-	2000
Def'a bir mahalde	-	2000
Def'a bir mahalde	-	500
Def'a bir mahalde	-	460
		<u>9960</u>
Ber-müceb-i defter islâmboldan gelân mâl kıymeti		1300
Alacak defterinde alacakları dükkânda eşyâ bahâsı		<u>1500</u>
		12760
Çarşûda oturdukları dükkân bir bâb	1	1500
Yanında olân küçük dükkân	1	1000
Bezistan kurbunda dükkân	1	1000
Bostânlık	1	500
Bâzâr mahallesinde bir bâb ma'sar ()		
ma'a havlu	1	3000
Mercânlı kama	1	50
Bir top alaca	1	24
Yekûn kıymet.....	-	19260
		<u>500</u>
		19260

(1) Bu hükümün devamı V. 18-A'dan başlamakta ve V. 17-B'de tamamlanmaktadır. Hüküm varâğa ters kaydedilmiştir.

Nısfı Mollâ Mustafanın	9630
Nısfı Hâcı 'Alinin	9630

Hüküm 2

Mekkede Hâcı 'Ali fevt olub geride kalan nakdi

()	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Yâldız altunu	24	600
Yiğirmibeşlik beşibir yerde	7	210
İslâmbol zer-i mahbûb	35	525
Onikibuçukluk ta'bir	5	75
Fındık	2	40
Rub'iyeye ve derûn	450	2000
Onikilik	30	360
Üçerlik rub'iyeye	45	135
Karagözoğlu merhûm 'Alide	-	190
Trabzonlu 'inci Usta Mehmedde	-	500
Berber İsmâile	-	100
Cem'an yekûn.....	-	4495
		195
		4700
Bi'l-icma' nakl ve menzil	-	9630
		13930
Evân-ı nuhâs Kıyye 35	-	10
		14035
'Avretin nikâhı ihrâc	-	100
		13935
Zevcesine semen hissesi		1767
		12168
Vâlidesine sadis hisse		2000
		10168
Halifeoğlu kızı mâlî yekûn		4500
		600
Bâbâsı Mustafa Ağâya hisse		3800
Müteveffâ Hâcı 'Ali mâlî yekûn		12168
	Kıymet	15968
	3800	13818
	150	350
	3750	13468
	10168	6734
	13818	-6734-

V. 22-BHüküm 1

Hâlifeoğlu kızı Müteveffâ Hâcî 'Ali halîlesi müteveffiye Zeyneb Hâtûn'un kaffe-i emvâl ve terekesi beyân.

	()	'Aded	Kıymet (Gr.)
İslâmbol zer-i mahbûb	-	51	765
Altûn gerdânlık (1) ma'a rub'iyye (22)	-	-	130
Onbuçukluk	-	1	15
Rub'iyye	-	4	16
Askû	-	1	-
Rub'iyye	-	4	-
Mısır	-	1	-
	-	-	40
Kulaklı altûn İslâmbol nısfı	-	2	10
Def'a askû yiğirmibeşlik	-	1	30
İslâmbol bütün	-	4	60
Kâklık	-	1	-
İslâmbol nısfı	-	6	50
Rub'iyye	-	36	130
İncülü küpe ma'a incüsüz	-	1	60
Sîm kabre	Çift	1	30
Sîm sofa	Çift	1	15
Sîm yâldızlı koşuk ma'a kolân	-	1	200
Kol mercânı	Çift	1	5
Burma sîm	-	1	1
Sevâli gözlü top	-	1	150
Telli Diyârbekir sevâlisi top	-	2	140
Maşallah askû sîm (1), rub'iyye (5)	-	-	20
Kadife gövez miltân	-	1	60
Sâri 'acem şâli	-	1	30
Gövez atlâs entâri	-	1	50
Mâvi atlâs entâri	-	1	40
Keçe alaca entâri	-	1	25

Ketân bezi top	6	-
Parça	<u>5</u>	-
	11	60
Müsta'mel işli fes	1	20
Ucu şeritli cenber mücessem	2	20
Cedîd cenber mücessem	5	20
Müsta'mel cenber	2	4
Cedîd yasdık yüzü Merzifon değirmisi	4	10
Basma yorgân göbeği cedîd	1	2
Cedîd al püskül	1	3
Cedîd işli peşkir	10	30
Cedîd işli bağlık	18	60
İşli cedîd şalvâr uçkuru	5	15
Don uçkuru	5	5
Sîm göçek koşuk	Çift 1	20
Cedîd gömlek	5	35
Köhne gömlek	6	12
Köhne entâri kısa ve uzûn	2	4
Ahmediyye müsta'mel	1	5
Salıncak	2	4
Basma salıncak	2	6
Köhne peştâmal	2	5
Köhne don beyâz alaca	4	6
Beyâz parça ve cenber	4	5
Yeşil sacâk	2	5
Beyâz bağlık ak uçkûrlar	7	5
Köhne peşkir	4	6
Müsta'mel gömlek	1	5
Müsta'mel ve köhne beyâz yorgân ve döşek çar- şâfı	5	8
Köhne şâl	1	2
Mâvi iplik câr	1	30
Mâvi iplik câr	1	10

Beyâz libâde köhne	1	2
Peçe	1	2
Bâbuc	Çift 1	1
Yorgân köhne	4	30
Döşek köhne	2	20
Yasdık	4	20
Evân-ı nuhâs kıyye 20, leğen ibrik sini	20	60
Kilîm	3	20
Seccâde	1	5
Kebîr şamûdan fiske	2	3
Nikâh	-	100
Ehli Hâcı 'Aliden semen hissesine	-	1767
Çobânlûda 'Aliceoğlu yedinde kısrak (1),	1	20
ve tây kısrâk (1)	1	50
Ahubdan İbcioğlu 'Ömerden	-	150
Hınta kile (1), şa'ir (1)	-	-
Cem'an yekûn.....	-	4511
	-	<u>131</u>
		4380

V. 23-B

Hüküm 1

Devletlû Hâfız Paşa hazretlerine irsâl olunân mühimmât-ı

lâzimenin fermânı düyûn emri

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-kelem
Samsundan zikri atî mahale varınca yol üzerinde vâki' kazâların
kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-ak-
rân voyvodekân ve a'yân ve vücuh-ı memleket zide kadrehum tev-
ki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hâlâ mülhakâ-
tiyle ve redif-i mansûre eyâlet-i Sivâs müşîri düstûrû'l-mü-
kerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Hâfız Paşa a-
demallahu te'âla iclâlehu ma'iiyetinde bulunân 'asâkir-i redîf
alâylarının 'aded-i yağmurluk ve onüçbin bu kadar gömlek ve

gömlek işleri bu def'a müktezâ-yı irâde-i seniyye bahren Samsuna gönderilmiş olduğundan bahisle eşyâ-yı mezkûrenin müşârü'n-ileyhin bulunduğu mahale varincaya değin nakline müktezâ-sı 'araba ve hayvânâtın icâb iden ücretleri me'mûru tarafından i'tâ olunmak üzere serî'an tedârik ve i'tâsiyle kazâ bi-kazâ nakl olunarak sâlimen isâli ve sâyâsını şâmil emr-i şerîfim sudûru ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ 'asâkir-i müntazama-i şâhânem iftihârü'l-'âli Mehmed Nafi' dâme 'uluvvehu tarafından bâ-takrîr ifâde olunmaktan nâşî sizki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket bi'l-ittihâk mezîd-i ihtimâm eylemeniz fermânım olmağın mahsûsen işbû emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur imdi eşyâ-yı mezkûre Samsundan müşîr-i mûmâ-ileyhin bulunduğu mahale vârinca her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olûr ise nakline müktezi 'araba ve hayvânâtın icâb iden ücretleri me'mûrî tarafından ahz olunmak üzere serî'an tedârik ve i'tâsiyle birbirinde irsâl ve sâlimen savb-ı maksûs hesabâtı irâde-i 'aliyyem müktezâsından idüğü ve bu bâbda ağmâz ve rehâvetde mezkûr 'araba ve hayvânât intizârâ ve beyhûde meks ve tevfiik olunmak veyâhût bir 'adedi telef ve zâyî' olmak misüllü vaz've hâlet vukû'u bir vechle câ'iz olmadığı ma'lûmunuz oldukda berminvâl-i muharrer 'amel ve hareket bi'l-ittihâl ziyâde ihtimâm ve gayret ve hilâfını tecvîzden begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdümki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakruniyle 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi evâ'il-i şehri Rama-zânü'l-mübârek sene erba'a ve hamsin ve mie'teyn ve elf.

Konstantiniyye

V. 24-AHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allam kapûcûbâşlılarından mîr-i ahûr-ı evveli pâyesiyle hâlâ Cânik muhassılı vekili olûb bu def'a Cânik ve Karahisâr-ı Şarkî ve Trabzon ve Gönnye sancâkları sevâhilinin muhâfaza nezâreti dahi 'uhdesiné mahsûb olân 'Osman Beğ dâme mecdûhû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Cânik Sancağının hâvî olduğu kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vovvodegân ve vücuh-ı ahâli ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki cümleye ma'lûm olduğu üzere İngiltere ve Fransa ve Rusya devletleri saltanat-ı seniyyemin cizye-güzâr re'âyâsından olân Rum milleti serbestine birbirleriyle 'akd işine ittifâk ve ittihâd ederek millet-i mersûmenun serbestliğine taraf-ı devlet-i 'aliyyemden müsa'ade olunması der-sa'adetimde mukîm elçileri taraflarından talep ve ifşâ olunûb bundan memrâmları dahi nâm-ı fâsidelerince 'ibadenbillahi te'ala ehl-i islâmıre'âyâ ve re'âyâ-yı ehl-i islâm yerine koymak demek olûb bu ise umûm-ı millet-i islâmiyeye tokûz madde olarak şer'an ve mülken ve diyâneten koyûlu ber-vechle mümkün ve mansûr olmadığından ittifâk-ı irâd-ı müktezâ-yı şeri'at-ı garra üzere 'adem-i kabule tayanılarak bu bâbda kert-i ba'de aheri kendülerine melûlâne cevâblar ve kandıracak sözler ibrâ ve beyân olmuş iken ber-vechle lüzum olmayarak bu teklîf-i mekrûhun kapûlu husûsunda isrâr ile nihâyet düvel-i selâse-yi mezkûre elçilerinin üçü dahi der-sa'adetimden kalkub gitmiş ve eğerce elhâletü hazihi henüz bir muhârebe vukû' tahakkuk olunmamış isede işin gelişine göre günlerin bu tür ve hareketleri ile ve de her taraftan i'lân-ı harb ile memâlik-i islâmiyeye hücum ve tahazziye iczâ ve hıfzallahu te'ala beyza-i münevvere-i islâmiyeyi kesr ve iknâ itmek da'iyye-i fâside sened olmaları amâde kuvviye kâ-

bilinden olub taraf-ı devlet-i 'aliyyemden dahi müste'yinâ bil-
 llahi'l-mülk olmağın her dürlü tedâbir-i lâzîme ve tedârikât-ı
 ihtiyâtiyenin icrâsına teşebbüs olunarak Tuna boyunda ve Şark
 cânibinde ve Sarây ve Bosna hudûdlarında Akdeniz ve Karadenizin
 sevâhilinde ve cezîrelerinde ve gerek mahal-i sâ'irede bulunân
 bi'l-cümle serhâdât-ı hâkâniye ve lâzîmü'l-hırâse olan kalâ' ve
 bekâ' ve mevâki' ve inhânın istihsâl-i esbâb-ı muhafaza ve mu-
 hârasası zımında ve ser-'askerler ve iktizâsına göre taraf ta-
 raf me'mûrlar sevk ve ta'yîn olunmuş isede Cânîk sancağı sevâ-
 hilinde Karacakûm ve Kızılayrık ve Kum ca'âz ta'bir olunân li-
 mân ile Çakırlaraltı ve Kurupelit ve Samsun kal'ası ve Kapût
 (فایوت) burnu tâbyası ve garbiler tâbyası ve Zeytûnlükde top-
 rak tâbya ve Dikili tâşta tâbya ve Derbent tâbyası Kahvesi tâb-
 yası ve Karaağce ve Çarşenbe Irmâğı ağzı ve Gurâba ağzı ve Çö-
 keri (چوگری) Irmâğı ağzı ve Ünye yezden ucu ve tâşhâne burnu
 ve Kâdûr bağçesi ve Çöz Deresi ırmâğı ağzı ve Medre yolu burnu
 ve Çöreği ve Gerhecik limânı ve Fatsa limânı nâm mahaller dahi
 a'dânın musammem nâzırı olmak mülâsebesiyle hasbe'l-vakt ve'l-
 hâl hazm-i ihtiyâta ri'âyete cümlesinin istikmâl-i esbâb-ı mu-
 hafaza ve muhârasası fârfızadan idüğü zâhir ve 'ayâna veli'l-
 elhamdülil alemine Cânîk sancağı kazâları 'asker bağı mahaller
 olduğundan başka bi'l-cümle ahâlisi fermân bir gayret ve şecâ'-
 at ve imtisâli cümleye vâcib olan emir ve fermân-ı padişâhânem
 inkiyâd ve ve mütave'at ile ma'ruf ve mevsûf olduklarına ve el-
 hâletü hazihi kazâ ve cihâd kaffe-i ehl-i imâna mâl-ibreten farz-
 ı 'ayin olmuş idüğüne binâen bu bâbda dahi ibrâz-ı gayret-i se-
 dâkat ile saltanat-ı seniyyemin böyle taraf taraf 'asâkir ve
 leşker sevki ve mevâd-ı sâ'ire ile der-kâr olan meşkûliyeti
 hengâmında kendü sancâkları dâhilinde bulunân mahallerin muha-
 fazası içün sâ'ir yerlerden 'asker ta'yînine bâhis bırakmayarak
 ol-vechle dîn-i mübîn ve devlet-i 'aliyyeme hüsn-i hizmet ve
 sadakât ibrâzına ikdâm ve gayret etmeleri lâzîmeden idüğü bedîhî
 ve nümâyan olmakdan nâşî elhâletü hazihi ol taraflarda mevcut
 olan kal'a ve tabyâlardan ma'âdâ toprak tabyâlar mücerred inşâd

mahalline göre toplar dahi vaz' ve imlâ olunarak ve her bir mevsûfa lâyikiyle 'asker ikâme kılınarak ol tarafların kemâl-i istishâl ve esbâb-ı muhafaza ve muhâsarası ve a'yâ-yı dîn tarafında bir gûne tahazzi ve tecâvüz vukû' takfirine mütevekkilen badiranü'l-mülkü'l-kadîr mukâbele ve mukâtele ve murafa'alariyle sevâhil-i merkûmeye bir gûne tahazzi ve tecâvüz vukû' gelmesi husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'alluk idüb ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn-ı şâhânem sahîka-yı berâ-yı sudûr olmuş ve elhâletü hazihi Trabzon vâlisi Hacınzâde düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim el-Hâc Hasan Paşa edamallahu te'ala iclâlehu Anapa tarafında bulunduğundan lede'l-icâb Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî ve Trabzon ve Gönnye sevâhili muhâfazası maddesi ihtilâf-ı erâdın kurtulmak için müşârü'n-ileyhin vürûduna kadar mevki-i muhâfaza-i merkûme nezâreti başkaca emr-i şerîfimle kapûcubâşı mûmâ-ileyhe ihâle ve tefviz kılınarak emr-i muhâfazaya mütezarri' ve vesâyâ-yı lâzime bu tarafda şifâhen kendüsüne ifâde ve tefhîm kılınmış olmağla sizki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ve sudûr-ı emr-i şerîfimden keyfiyeti ya'ni bundan böyle a'dâ tarafından i'lân-ı harb olunmak lâzım gelürse evvelki seferlere mukfisi olmayarak mutlaka din da'vâsı ve millet kavgası demek olacağından bi'l-cümle ümmet-i muhammed ve millet-i islâmiyeye lâzım olan bu bâbda mâl ve câna bakmayarak dinleri yolunda ve devlet-i 'aliyem uğurunda gazâ ve cihâda turûşmaları lâzım geleceği ve bu husûsda ibrâz-ı gayret ve sadakât edenler dünya ve ahiretde nâil günü ve sa'âdet ve hilâfını irtikât-ı mükâzâle ve ariza mücib-i hüsrân ve celbet olacağını büyük ve küçük kâffe-i ehl-i imâna ferdâ-ferdâ ifâde ve tefhîm birle bu bâbda ittifâk kılınüb eyle rutûr (/ ٢٩) itilerek elhâletü hazihi ol tarafda mevcûd olan kal'a ve tabyâlardan ihdâs ve inşâ ve mahalline göre toplar dahi vaz' ve imlâ ve herbir mevzû' lâyikiyle 'asker ikâme ederek zîr-i irâdenizde bulunân mahâl-i mezkûrenin kemâl-i münîfi muhâfaza ve muhâsarası esbâb-ı vesâ'ilinin istihâl ve

ve istikmâline ikdâm ve gayret ve lede'l-icâb a'dâ-yı dîn tarafından sâr-ı kızillik vukû'unda mütevekkilen 'alellahu te'alla kahr ve teşkîlleri husûsuna bezl-i tâb ve tâkat ve nâzır kapûcubâşı mûmâ-ileyhin her halde emr-i irâdesine muvâfakat ve re'y-i irâdesinden hâric vaz'-ı halât vukû'undan ictinâb ve mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ikdâmen ve mahsûsen işbû emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve ile tesyâr olunmuşdur imdi bu husûs-ı mevâd-ı sâ'ire mukfisi olmayûb din maslahatı olduğundan bunderiz kadar imânı olan vâli selâh tutân büyük ve küçük kâffe-i ehl-i imâna turûb ve oturmak ve emr-i gazâ ve cihâddan bir hatve-i kerâ turmak ber-vechle lâyük ve revâ olmadığı zâhir ve celî olmağla vüsûl emr-i şerîfimle bâlâde ve mezkûr-ı tenbihât-ı celile-i padişâhânemin infâz ve icrâsına bilâ-nifâk kemâl-i ikdâm ve sa'yımâlâ kelâm eylemeniz irâde-i kat'a-i şâhânem müktezâsından idüğü ve bu babda ağmâz ve rehâvet vetâ'ifî ve betâ'at ber-vechle câ'iz olmağı ma'lûmlarınız olduğda ana göre 'amel ve hareketle ibrâ-yı müktezâ-yı fermân berî ve sadakât ve ibrâz asâr-ı merâ-yı şecâ'ata dâmen-i dermiyâna gayret ve hilâfına cesâ'itle dünya ve ahiretde mübtelâyı hüsrân ve nedâmet olmakdan begâyet-i nehâşe ve mücânebet eylesin ve sen ki nâzır kapûcubâşı mûmâ-ileyhsin mazmûn-ı emr ve irâde-i seniyye-i şâhânem senin dahi meczûmun olarak müktezâ-yı i'dâmet-i lâzime-i gayret ve sadakâtın üzere bu bâbda tarafından lâzım gelân tedbîr ve re'y-i ifâ ve mahal-i mezkûrenin kemâ i'l-matlûb takviye ve tahkîmi esbâb-ı vesâ'ilenin istihsâl ve istikmâline sa'y ve örfi iderek olvechle dîn-i devlet-i 'aliyyeme hüsn-i hizmet ve sadakât ibrâzına ikdâm ve gayret ve bir maddede zuhûl ve gaflet müğâyir-i rızâ bir gûne hâl ve hareket vukû'a gelmemesi husûsuna bezl-i cel-i miknet ve lâzîmü'l-inhâ olan ahvâl ve asar ve keyfiyât ve ihbârı der-sa'adetime tahrîr ve işâret eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sadûr olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzi-

mü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakruniyle 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet eyleyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd eyleyesiz. Fî evâhir-i şehri cemâzi'l-ahir sene selâse ve erba'in ve mie'teyn ve elf.

V. 25-B Hüküm 1

Balsemez Amasyalı Sarâc es-Seyyid 'Ali sâkin olduğu menzîl arsasına mübâdele Yafeni zımmînin bağçesi kurbunda 'îyâs . bağçesinde oğlân (لوعلان) sehmi olan zeytûn bağçesi Pazâr Câmî' mü'ezzinliğine huzûr-ı şer'de verildiği müseccelesicil olub bu kayd ve mûmza olunmuşdur.

عوالله العت

İsma'il en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

Hüküm 2

Kıt'a

Bafra Kazâsında gayrâz hayvânât ve çiftlikât	
Karakuncağâz çiftliği ma'a tecmilât	1
Engiz çiftliği	1
Ve iki göz değirmân	1
Ve selâmlıklı ve haremlî sarây	1
Karaköy çiftliği	1
Güledaş çiftliği	1
Bafra Kazâsında emlâk	
Taşrada sarây	1
Derûn-ı şehirde sarây	1
Hemâm	2
Hâs bağçe	1
Kızıl Arsık kenârında bağçe	1
Lâlâ 'Alinin konâğı selâmlık ma'a hareem	1
Selîm Güle'nin konâğı selâmlık ma'a hârem	1
Amasya Kazâsında Köprü Kazâsında Havza Ovâsında olan	
Tâtâr kal'ası çiftliği	1
Ve bağ	1
Ve sarây	1
Sûsâr (رور) ve Cema (ر) çiftliği ma'a sarâyı	
ve tecmilât	-

Kavâk Kazâsında sarây	1
Hamâm	1
Dükkân	7
Arım Kazâsında	
Sarây	2
Kirâz bağçesi	1
Târlalar yiğirmiden mütecâviz	
Samsun Kazâsında 'Ali Pâşâ hemşiresinin oturduğu konâk	
	1
Maktûl Mehmed Gülenin konâğı	1

Hüküm 3

Samsun kasabasında Hançerli Mahallesinde nâzır Mustafa merhûm olub emvâl ve eşyâsı yine Samsun kurrâlarından Alânoslu Feyzullah Efendiye irsen intikâl idüb merhûm Feyzullah Efendiye isâbet eden menzîl 'arsâsı bilâ-şer'i fûrûht olub elhâletü hazîhi mezeb-i zeb olduğunda elden ele gümrük İbrâhim kethüdâ-oğlu Ahmed zimmetinde kaldığında oğlu Huzûr-ı şer'de murafa'a olundukda Feyzullah Efendizâde Mollâ Halîl Hasan yedinde sulh ve ibrâ olunub merkûm Ahmed yedine hüccet virilüb ve sicil-i mahfûza kayd ve şerh olundu. Fî 15 Şevvâl sene (1)251.

Hüküm 4

İşbû mâh-ı Muharremü'l-harâmın yiğirmi altıncı yevm-i Perşenbe emr-i bâri ile gün doğrusu tarafından tufân misüllü şeddîd rüzgâr birle ziyâde barân zuhûr idüb peksimâd mahâzenlerinden altı 'aded mehâzen akûb her bir mahzenden birâz mikdâr peksimâd ıslandı ve telef oldu deyû emîn-i peksimâdın âdemi huzûr-ı şer'e haber virmekle sadr-ı 'azam çukadârlarından Süleymân Ağâ ve İsmâil Ağâ ve muhassıl Ağâ hazretlerinin şâtır-ı ve ahâliden ba'zı kimesneler ile mehâzinlere nazar olundukda emîni peksimâdın âdemlerine 'amele tutub peksimâdın ıslâk olânlarını seçdirib aher mahalle vaz' eyleye deyû tenbih-birle müseccelesicil olmuşdur.

V. 26-A

Hüküm 1

Battâl Pâşâ ve Hayreddin Pâşânın fûrûht olunacak emlâk ve hayvânât emri sûretidir ki sicile kayd olundu.

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm A-masya ve Bafra ve Kavâk kadıları zide fazlehum ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından ve hassa şilâhşörlerinden hâlâ Cânîk muhassılı Hâ-cı 'Osmân dâme mecdühû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân bu hu-sûsa der-'aliyyemden bu def'a mübâşir ta'yîn olunân hâcegân-ı divân-ı hümayûnumdan Hâfız Mehmed selefi dâme mecdühû tevki'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki firârî Battâl Pâşâ ve Hayreddin Pâşâ mukaddemâ dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşların-dan mîr 'Abdullah dâme mecdühû ma'rifetiyle cânîb-i mirîden zabt ve fûrûht eşyâ ve hayvânât ve emlâk vesâ'ire bahâların-dan makbûzu olub bu def'a der-'aliyyeme götürdüğü yiğirmibeş-binkırkbirbuçuk bir rub' ile eşyâ-yı nefiseden mâ'adâ el-yevm mahal-i mezkûrede ma'a tecmilât altı kît'a çiftlik ve üç kît'a hemâm ve menâzil ve bağçe ve dekâkin ve ba'zı kesân yedlerin-de olân hayvânât ve yiğirmibindörtiyazellitokûzbuçuk gurûş bakâ-yâ ziyâde kaldığını kapûcubâşı mûmâ-ileyh ihbâr ve defterleri-ni takdîm etmekden nâşi emlâk-ı mezkûrenin değer bahâlarıyle fûrûhtuna irâde-i kat'a-i mülükânem ta'alluk etmekle bakâyâ-yı mezbûreden Sivâs eyâletinde olân onbeşbintokûzyüz gurûşun tah-sîli için başka emr-i şerîfim ısdâr kılınmağla imdi sen ki mü-bâşir-i mûmâ-ileyhsin ikrârın meyânından intihâb ve bu hizmete ta'yîn ve me'mûr kılınmış mükerrer gerekmededir ki işbû emr-i şerîfime mevzû'an yedine i'tâ olunân bir kît'a sûret-i defteri muharrer mahal-i mezkûrede vâki' çiftlikât ve hayvânât ve em-lâk-ı sâ'ireyi ma'rifet-i şer' ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh ma'ri-fetiyle değer bahâlarına iblâğ iderek bi'l-müzâyede fûrûht ve

hâsıl olân esmânını ber-vech-i peşin ahz ve muhassıl-ı mû-mâ-ileyhümâ mukaddemâ mübâya'a eylediği eşyâ ve hayvânât bahâlarından zimmeti olân dörtbinbeşyüzellitokûzbuçuk gurûş dahi 'ala eyvî halin tamâmen ve kâmilen tahsîl ve fûrûht edeceğın emlâk bahâları ile ma'a der-'aliyyeme sevk ve teshîr ve hazine-i 'âmireme teslîm eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur imdi mahâl-i mezkûrda nâ-fûrûht kalan emlâk-ı mezkûreyi ma'rifet-i şer' ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bi'l-müzâyede değer bahâlarına iblâğ olunarak ve değerinden dûn ve noksân olmamak ve hatıra ri'âyet etmeyerek ve'l-hâsıl cânîb-i miriye inzi'ac (عزلی) vechiyle fûrûht ve hâsıl olân esmânını ber-vech-i peşin bilâ-noksân ahz ve mârû'z-zikr dörtbinbeşyüzellitokûzbuçuk gurûşa ber-mûcib-i sûret-i defter muhassıl-ı mûmâ-ileyhten 'ala eyvî hal tamâmen ve kâmilen tahsîl ve fûrûht ideceğın emlâk ve hayvânât bahâları ile ma'an götürüb teslîm-i hazine-i 'âmirem eylemene ziyâde sa'y ve gayret ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum her kât-ı nâ-marziyyeye ictisârdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesin ve sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin mukaddemâ muhallefât-ı müşârû'n-ileyhümâdan iştirâ eylediğın eşyâ ve hayvânât bahâlarından 'ibrâz-ı teslîm zimmetin olân meblâğ-ı mezbûru bilâ-noksân mübâşir-i mûmâ-ileyhümâ tamâmen ve kâmilen teslîm ve mâ'adâ emlâk ve hayvânât-ı mezkûrenin fûrûhtu husûsunda mübâşir-i mûmâ-ileyh min külli'l-vücûh i'ânet ve müzâheret bu bâbda ser-i mû kusûr ve rehâvetden gâyetü'l-gâye ictinâb ve mübâ'adet eyleyesin ve siz ki kudât-ı mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi müceb emr-i 'alişânımla 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'alişânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân işbû emr-i celîlü'ş-şân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ittisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmü'l-hâmis 'aşer Zi'l-hicce sene sitte ve mie'teyn ve elf.

Hüküm 2

Bafra Kazâsında gayri ez hayvânât ve çiftlikât
 Kara kumcağâz çiftliği ma'a tecmilât bir kît'a
 Selâmlıklı ve haremlı sarây 1
 Engiz çiftliği bir kît'a ve iki göz değirmân kît'a 1
 Karaköy çiftliği 1
 Gülediş çiftliği 1

V. 26-BHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmidü'l-mekâri-
 mü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'-
 allâm kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı Hâcî 'Osmân dâme mec-
 dühû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hâce-
 gân-ı divân-ı hümâyûnumdan sâbıkâ Sohûm nüzûl emini Mehmed ve
 halefi zide mecdühûnun der-sa'adetime götürdüğü akvâdın hülâsa-i
 mefhûmunda Samsun iskelesinden tertîb olunûb Sohûmeîsâli fer-
 mânım olân zehâ'irden üç kît'a kenâr kâyıkları Trabzondan Leb
 deryâsında vâki' moloz ta'bir olunân mahalle karîb olduklarında
 mehâlik rûzgâr zuhûr itmekden nâşî bir mikdârı ber-takrîb tah-
 lîs ve der-anbâr olunûb mâ'adâsı telef olduğı ve nüzûl emini mü-
 mâ-ileyhümânın der-'aliyyeme 'avdetine irâde-i 'aliyyem ta'al-
 luk itmekden nâşî yedinde mevcûd ve der-mahzen (ve der-mahzen)
 olân zehâ'ir ma'rifet-i şer'le tekmil olundukda sâlifü'z-zikr
 telef olandan başka ma'a çuvâl dörtyüztokûz kile beş vakiyye
 dakik ve oniki kantâr on vakiyye peksimâd mevcûd olmağla anbâr-
 ı mezkûru nüzûl emini mûmâ-ileyh ayi iyâlde yoklamasına me'mûr
 hâcegân divân-ı hümâyûnumdan Hâfız Mehmed Emîn zide mecdühû tem-
 hîr ve mâ'adâ sarf olunânın defteriyle nüzûl emini mûmâ-ileyh
 der-'aliyyeme 'avdet eylediğın sâbıkâ Trabzon mutasarrıfı mîr-i
 mîrân-ı kirâmdan Süleymân Paşa dâme ikbalehu iki kît'a mektûbda
 ve mûmâ-ileyh Mehmed Emîn zide mecdühû kâ'imesinde tahrîr ve
 inhâ eyledikleri ecluden kuyûda müraca'at olundukda mahal-i mez-

kûre tahassür eden tavâ'if-i 'askeriyyenin ta'yînâtları lâzimesi için Samsun iskelesi mevcûdundan sekizbin kırkbeşbuçuk kile dakık ve iki kile şa'ir ile bin kantâr peksimâd havâle olunüb sefâyin ile Sohûma nakli için emri şerifim verilmiş olduğu ve alhâletü hazihi Sohûma nüzûlemîni lâzım olmadığı eelden nüzûl emîni mûmâ-ileyhin der-'aliyyeme'avdati için işbû sene-i mübâreke evâsıt-ı Recebinde emr-i şerifim verilmiş olduğu ba'de'l-ihrâc mârû'z-zikr 'asâkir ta'yînâtları lâzimesi için havâle olunân zahâ'irden makbûzunun keyfiyeti mûmâ-ileyhimden isti'lâm olundukda zahâ'ir-i mezkûreden mevsim şitâ olmak takrîriyle mahal-i merkûm habbe-i vâhide nakl olunamadığı ve 'asâkir-i mezkûrenin ta'yînâtları için iktizâ eden zahâ'iri dahi cânîb-i mîrîden yedine i'tâ olunân mebâliğ ile mübaya'a olarak i'tâ eylemediği beyân-birle zahâ'ir-i mezkûrenin bir nesne makbûzu olmadığı i'lâm itmekle bu sûretde tahkîk-i hâl zımında sen ki kapûcubâşı mûmâ-ileyhsin tarafından ve Trabzon vâlisi vezîr-i müşârû'n-ileyh tarafından isti'lâmına irâde-i 'aliyyem ta'aluk eylediği eelden Trabzon vâlisi vezîr-i müşârû'n-ileyhe başka emr-i şerifim ısdâr ve irsâl olunmağla sana dahi işbû emr-i 'alışânım ısdâr ve hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hâfız Mehmed zide mecdühû ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde bâlâda bast-ı beyân kılındığı vechle Sohûm nüzûl emîni mûmâ-ileyh 'asâkir ta'yînâtlarına sarf için fermân-ı 'alışânımla havâle olunân zahâ'ir-i mezkûreden makbûzu ve 'ademi makbûzu tahkîk-birle keyfiyeti der-'aliyyeme ifâde eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerifimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr iden işbû emr-i celîlü's-şân-ıvâcibü'l-ittibâ've lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfi-birle 'âmil olub hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eylesesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın. Tahriren fi'l-yevmü'l-'işrın Zi'l-hicce sene sitte ve mie'teyn ve elf.

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmibir senesi Muhârremü'l-harâmın evâhirinde Sivâs eyâleti taht alâybegi Samsuna muhafız dâhil olmuşdur.

V. 27-AHüküm 1

Bundan akdem vefât eden Koca Softânın terekesi beyân olunûr. Fî 29 Muharrem sene (1)215.

	<u>'Aded</u>
Yorgân köhne	1
Köhne kilîm	1
Köhne döşek	1
Sini	1
Su tâsı	1
Sahân	1
Köhne iki kilîm	2
Entâri	1
Yasdık yüzü	1
Yüz yasdığı	2

Hüküm 2

Düstûrdan mükerremden müşîrden müfahhamdan nizâmü'l-'âlem müdebbirden umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Anatolunun sol kolunda vâki' vîzerâ-yı 'azâm edâmallahu te'âlâ iclâlehum ve akza-yı kudâtü'l-müslimîn evla valâtü'l-muvahhidin ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-yakîn vâki' i'lâmü's-şerife ve'd-din vâris-i 'ulûm-ı enbiyâ ve'l-mürselinü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-mu'in Mevlânâ Erzurûm kadısı zidât fezâ'il ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memle-

ket ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ber-mûcib-i fetevâ-yı şerife üzere sefer-i hümâyûnum mütehakkuk olân Moskolunun müttefiki olân İngülüzlünün birâz donanması bu günlerde ber-takrîb Akdeniz boğâzından mürûr ve men-i saltanatım pişgâhına 'ubûr etmişler ise bu madde taşra memleketlerde sûret-i tevâtürde mütâbi' olarak (1).

Hüküm 3

Düstûrdan mükerremden müşîrdan müfahhamdan nizâmü'l-'âlem müdebbirden umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemnim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl mügeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûfdan bisunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Anatolunun sol kolunda vâki' vüzerâ-yı 'azâm edamallahu te'âlâ iclâlehum ve akza-yı kudâtü'l-müslimîn evlâ valâdü'l-muvahhidîn ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-yakîn vâki' i'lâmü's-şerife ve'd-dîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselînü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-mu'in Mevlâna Erzurûm kadısı zidet fazâ'il ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ber-mûceb-i fetevâ-yı şerife üzere sefer-i hümâyûnum mütehakkuk olân Moskofolunun müttefiki İngilterelünün birâz donanması bu günlerde ber-takrîb Akdeniz Boğâzında mürûr ve mukırr-ı saltanatım pişgâhına 'ubûr etmişler ise dahi bu madde taşra memleketlerde sûret-i tevâtürde mütâbi' olarak asitâne-i sa'adetime li-ecli'l-i'âne her tarafdan fevc fevc 'askerler gelmekte olduğu ictâr ve tahkik olunub ancak maddenin vukû'u şuyû'u gibi olmayub küffârın gemileri sekizon kıt'adan 'ibâret olmak mülâsebesiyle derhâl mukırr-ı saltanatım sevâhiline baştan başa tabyâlar inşâ ve külliye'lü top ve humbaralar vaz' ve ta'yine düşmânın mukâbelesine dâhi 'asâkir-i külliye ile meşhûn ve memlû donanma-yı hümâyûn sefineleri ter-

(1) Hüküm yarım bırakılmış, olub doğrusu alta kaydedilmiştir.

tîb ve temhîz olunûb cenâb-ı muntazam-ı kakhârın havl ve kût ve 'avn-i 'inâyete istinâten bu günlerde muhârebe olunmak üzere olûb inşallahu te'âla imdâr ve i'ânetü'l-hiye zuhûriyle sefer-i menhûsu a'dâ makhûrumuzu ve sefâyin-i islâma ve elviye-i dîn-i Muhammediye mensûr ve muzaffer olacağı iltâf-ı hafiyyeti'l-hiyeden me'mûl ve mütemennâ olmağla Anato Rum elçisi olan vücûh ve müte'ayinân ve ahâli-i vezîr-i rü'esânın 'ilâve-i ce'âlâgân ile vâki' olân hadise-i dersler ref'-i izâlesine ve devlet-i 'aliyye ve beyzâ-yı islâmiyyenin mansûriyeti da'vât-ı hayriyyesine müvâzebet olarak her kim me'mûr olduğu mehâm ve mesâlihî kemâkân idâre-ve rü'yetine ve 'ale'l-husûs sefer-i hümâyûnum mürettebâtının geceyi gündüze katarak berât-ı akdem tedârik ve tesvîyesine ve evâmir-i 'aliyyemle sefere ve boğazlara vesâ'ir mahallere me'mûrlardan mâ'adâ aherlerin der-sa'adetime gelmelerine lillahi'l-hamd hâcet olmadığını herkese böyle i'lân ve işâ'at ve 'ibadü'l-lahi taharrisi kulumdan ve gâyet ve sayâ eylemeniz için işbû emr-i şerifim ısdâr ve sadr-ı'azamım tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Ali zide kadrehu ile irsâl 'indillahi'l-hamd ve'l-munte der-sa'adetimde olân ehl-i islâm ve 'asâkir-i nusret oluna derece-i kifâyeden iz'âf-ı müzâ'ka olduktan başka esbâb-ı nükût ve istihkâm kemâ havlü'l-maslûb istihsâl olunmuş ve vesvese idecek birşey kalmamış olduğunu ve herşey du'â-i hayriyye ve umûr-ı me'mûriyesiyle meşkûl olması matlûb idüğünü cümleye ifâdeye ikdâm ve müsera'at eylemeniz matlûb-ı şâhânem olduğu beyân olduğda mazmûn emr-i şerifim dâhil-i hükûmet ve taht-ı kazânızda olanlara böyle i'lân ve işâ'at eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuştur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-i itâ'at-makruniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilésiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren evâhir-i şehri-i Zi'l-hicce sene ahadi ve 'işrin ve mie'teyn ve elf.

V. 27-BHüküm 1Kerâste emrine hitâb

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-
lâm Cânîk ve Kumcuâz havâlisi kazâları kadıları ve nâ'ibleri
zide fazlehum ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâ-
midü'l-mekârim bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı
mu'allâm kapûcubâşlarından hassa silâhşörlerinden Cânîk muhas-
sılı 'Osmân dâme mecdühû ve kâdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân binbâ-
şı el-Hâc Süleymân mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ta-
raf-ı devlet-i 'aliyyemden bu def'a Cânîk ve Kumcuâz ve havâli-
si cibâlınden kerâste kat' ve nakline me'mûr kılınân vezîrim
kapûdân kethüdâ kapûcular kethüdâsı İsmâil Ağâ ve a'yân ve vi-
lâyet-i voyvoda ve iş erleri ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri
zide kadrehum tevkî'-i reff'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm ola-
ki sâde tersahâne-i 'âmiremde inşâ ve ta'miri olan kalyon vesâ'ir
sefine-i donânma-yı hümâyûnuma iktizâ eden ecnâs kerâste
kadîmü'l-eyyâmdan berû Kocaili Sancâğında vâki' Etertekmîde
(اتر تكملة) ve havâlisi kazâlarında kat' ve nakl olunmak takri-
biyle hasirîn kesb iderse her ne mikdâr ikdâm ve ihtimâm olun-
sa dahi matlûba dâ'ir kerâste eimme-i şerîr-i mürekkeyiden(?)
ve bu sebeble tersâne-i 'âmiremde inşâ olunân kalyonlarımdan
ve aherde kerem-i hâl ile tekml olunduğu ve bir kalyon tekml
ve tenzîli 'akdinde ve diğerrinin irsâli meşrû' ve mübâşir
ise kâ'ide-i devlet ve müktezâ-yı şân ve şevket mukırr ve sul-
tâniye sineme olduğuna binâen derhâl bu vechle bu karfinesi vaz'
ittirülür ise kerâstası gelinceye kadar birkâç ne 'ala hâle
kaldığı ve nasılsa bir kalyon ve ruhsat inşâ iken kerâstası bâ-
bında tekml bulunub kalyon-ı merkûm tekml olunmaya karâd-ı
ba'de't-tenzîl kurulacak diğerr kalyon kirâsı kerâstası tedâri-
kine sarf-himmet ve tezl eylediği çend inşâsına bilâ-kaslet mü-
bâderet ve yine bu hâl üzere ikişer kıt'ası nüzûl ve inşâ olun-
mak ile müktezâ-yı icrâ-yı merâsim-i harem ve ihtiyatta bir

gâyet kılınmak umûr-ı vâcibeden idüğü meşhûd vesâ'ire tahkik olunmaktan nâşî bir minvâl-i muharrer bu imkân icrâsı beher hal-i mahal-i aherden kerâste celbine mevkûf olmağla bu eyyâm-lardan tedârik mümkûn olûr ve mevcûduyla bu merâm-ı sûret-i bu dürlû ba'zı müfîne-i vukûf olân her hâl tersâne-i 'âmiremden lede'l-su'âl Cânîk ve Kumcuâz ve havâlisinde Samsuna karîb-i hiyâlden kalyon berât kati sûbût meşâ mevcûd ve icred (?) ittirdükce a'lâ ağaçlar olûr ise kesmek ile eksilmeyecek mezîd-i meşâ zârlar (?) olmağla ve ol tarafın ahâlisi dahi kat'-i hesâb ve nakli ve balta istidâsında (?) kalsûf olduklarını ihbâr itmek ile li-ecli't-tahkik kastâ filere(?) me'mûren müzâhi olân ricâl-i devlet ve hazem-i saltanatımdan dahi tekrâr su'âl olundukda ancak mahal-i mezkûrenin galak ve kerâste-i matlûba mevcûd olduğı ihtâr olunduğundan mahsûz gâr-ı güzâr bir mübâşir ile tersâne-i 'âmiremden bir nefer ta'yîn mu'ammâr ve lâbût sâlifü'z-zikr Samsun ve Kumcaâz ve havâlisi cibâlerinden tersâne-i 'âmiremden verilen ünvaneye göre 'acâleten üçbinyetmişdört kat' ecnâs kerâste kat' ve bahara dek sâhile nakl ve tenzîl ve tekmi-li sizi bu tarafa ba'de'l-tahrîr nakli içün der-'aliyyemden sefine ta'yîn ile tersâne-i 'âmireye nakl olunmak üzere tanzîmini hâlâ kapûdân-ı deryâ düstûrû'l-mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Hüseyin Pâşâ edâmallahu te'âlâ i'lâm itmekden nâşî mûcibince muntazamınca irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle mevkûfâtın mahrec-i memhûr ve mûmza sûret-i defterleri mestûr tahrîr olunduğı üzere lâzım gelân ücret-i kat'iyye ve nakliyyeleri hîn-i nakli ve teslimleri mübâşiri yedinden 'an nakd-i ashâbına bilâ-noksân edâ ve teslim olunarak tersâne-i 'âmirem tarafından ta'yîn ve irsâl olunân mu'ammârın bâb ve endâzer ve ta'rifi üzere matlûb eylediğı kirâsına seri'an ve 'acilen kat' ve bahara dek iskeleye tenzîl olunmak fermânım olmağın hasseten işbû emr-i celîlû'l-kadrim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuş imdi vüsûlünde siz ki kudât ve nüvvâb ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh ve binbâşî ve vücûh-ı ahâli vesâ'ir-

lersiz kerâste-i matlûba mukırr ve meccânen matlûb olunmayûb bey' ve şard-ı ünvâ'nından olduğundan başka katımda müteselli-mi ma'rifetiyle mesfûride sürsat inşâ olân kalyonlar içün Câ-nikden mürettebât-ı kerâste dahi aher mahale tahvıl olunmak mülasebesiyle 'özü ve 'alata mahal kalmamağla hemân sâhib-i sûret-i defter lâzım gelân ücret-i kat'iyeye ve nakliyyeleri iskeleye nakl ve tezez ellerinde mübâşir-i mürâffetem (?) yedinden fi'at bedeliyyeleri kâmilen eshâbına edâ ve teslîm olunarak ol mikdâr kerâste-i merkûme olân Cânik Sancâğı ve dâhi-linde vâki' sâlifü'z-zikr Samsun ve Kumcaâz ve havâlisi cibâ-linden kat' ve nakli bi'l-ittifâk sa'y ve ikdâm bilesiz şöyle-ki kat' olunacak kerâste-i ta'ini ve karisi(?) olunân mu'ammar-ın câb ve ünvâzesinden nâkıs olûr ise berâyişe yerâmiye hakkı ma'lûmunuz oldukda bu bâbda kemâkân takrîr-i ihtimâm ederek matlûb-ı şâhânem üzere 'ala ayvihal bir gün evvel ve bir sa'ât mukaddem kat' ve bahara dek tekmîl ve tenziline cümleniz bi'l-ittifâk mezîd-i sa'y ve gayret ve hitâmı haberini iş'âra mübâderet eylesesiz ve siz ki mübâşir-i mûmâ-ileysiz mu'ammar fermânım ile mahal-i me'mûre ki varûb havâle-i mezkûreden mat-lûb kerâsteyi cümle ittifâkıyla seri'an ve 'âcilen kat' ve is-keleye nüzûl eyledikçe yedinde olân sûret-i mevkûfata tatbîk ederek ahz ve kabz ve icâb-ı karîneden kat'iyeye ve nakliyyele-rini Cânik muhassılı mûmâ-ileyhin zimmetinde diğeri emr-i şerî-fim mücibince sana 'ale'l-hesâb i'tâ edeceği yedibinbeşyüzgu-rûşdan ashâbına tamâmen ve kâmilen edâ ve teslîm-birle fükâra-yı ra'îyyetin bir akçe hakkını ketm ve kıt'adan ve imrâr vaktin-den ziyâde temâşe ve mücanebet eylemek bâbında fermân-ı 'alışâ-nım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâb-da vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr iden işbû emr-i şerîf-i 'alışânımın mazmûnu üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren tîs'a 'işrîn Cemâzi'l-evvel seb'a ve mie'teyn ve elf. Fî 29 Cemâzi'l-evvel sene (1)207.

Mûcibince buyuruldu kapûdân-ı deryâ devletlû Hüseyin Pâşâ hazretlerinin ve sûret-i rûznâmce.

V. 28-B

Hüküm 1

Emirü'l-ümerâ'i'l-kirâm kayserü'l-kirâm'ü'l-fehâm zü'l-kadrü'l-ihtirâm sâhibü'l-'arz ve'l-ihtişâmü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-a'lâ Fâş muhafızı Mustafa Pâşâ dâme ikbâle-huya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki serhadât-ı hâkâniyemden Fâş kal'ası muhafazasından olan yerlû neferâtının ikiyüzbir ve ikisenelerine mahsûben müstehakk oldukları ve yine binikiyüzyetmişyedi kile hinta ve zahirelerinin üçbin-yediyüz kilesi hinta ve mâ'adâ beşyüzyetmişyedi kilesi şa'ir olmak üzere Cânîk muhassılı müteveffi Hayreddin Beğın ikiyüzbir senesine mahsûben me'mûr tahsîl olduğu Karahisâr-ı Şarkî mübâya'asından edâ olmak üzere havâle-birle emr-i şerif olunmuş iken mûmâ-ileyh zahire-i mezkûre-i edâda muhalefet eylediğinden neferât-ı merkûmenin mukırrdır beynlerinden bahisle zahire-i mezkûrenin mir-i mûmâ-ileyhten 'ala eyvîhâl tahsîli için emr-i şerifim sudûrunu kal'a-i mezkûrenin a'vân ve neferâtı mukadde-mâ 'arz-ı haliyle istid'â ve verilen bir kıt'a mûmzâ sûret-i i râz eylediklerinden ol vaktinde hazine-i 'âmirem defterleri tetbi' olundukda ber-vech-i muharrer ve neferât-ı merkûmenin nisyân-ı mezkûriyetine mahsûben ol-mikdâr hinta ve şa'ir ikiyüzbir senesine mahsûben Karahisâr-ı Şarkî mübâya'asından mûmâ-ileyh Hayreddin Beğ tarafından havâle ve tahsîli için mukadde-mâ verilen emr-i şerif mûcibince ikiyüzbeş senesi mâh-ı şa'bâ-nında emr-i şerifim verilmişdi sen'ki pâşâ-yı mûmâ-ileyhsin tarafından vârid olan tahrîrât mefhûmunda bi-tenfirât ma'a mezkûrenin seneteyn-i mezkûrilerine mahsûben müstehakk oldukları zahireleri sâlifü'z-zıkr emr-i şerif ile lede'l-mütâlebe Anâpa tarafına gönderildiği beyâniyle irâde-i imtinâ' olduğundan ne mühlet i'tâ olunacak ise 'inâyet olunmasını tahrîr ve inhâ eyle-

mekle mazmûn tahrîrâtının takrîrleriyle 'arz olundukda Samsun-
da mevcûd zahireden havâlesine irâde-i 'aliyyem ta'alluk idûb
zahire-i mezkûre kabzına me'mura teslim eylemeniz içün Cânik
muhasıllı dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından el-Hâc 'Osmân
ve Sivâs mübâya'acısı mîr Receb dâme mecdûhû himâye hitâben
diğer emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuş olmağla ifâde-i
ictisâm(?) mutazammın sana dahi işbû emr-i 'âlişânım ısdâr
ve sadr-ı 'azam çukadârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân
'Osmân zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde zikr
olunân üçbinyediyüz kile hinta ile beşyüzyetmişyedi kile şa'ir
Samsunda kabzına me'mûr teslim olunmak üzere havâle olunmuş ol-
duğu ma'lûmun olmak içün fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur
buyurdunki hükm-i şerîfim vadukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere
şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şânım vâ-
cibü'l-ittübâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfi üzere 'â-
mil olûb hilâfından hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz
'alâmet-i şerife i'timâd kılarsınız.

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmi senesinde Câmî'-i Kebîr Mahallesinde mü-
teveffâ Koç nâm kimesnenin menzîl-i mezbûrunu Çelebioğlu Musta-
fa fûrûht idûb mum akçesi olmak üzere on gurûş bırakarak
ahz olûb Câmî'-i Kebîr imâmı Mustafa Efendiye teslim olduğu bu
mahalle kayd olunmuşdur.

V. 29-B

Hüküm 1

İşbû binikiyüzbeş senesine mahsûben olmak üzere Kavâk Ka-
zâsında vâki' Yûsuf Ağa ze'âmetinin hâsılâtı ve 'Ayâs Efendi
mâlikânesinin hâsılâtı içün Kavâk mütesellimi el-Hâc Mahmûd
Ağanın cânıklû merhûm Kara Mustafa Ağaya teslim eylediği mebâ-
liğ defteridir ki ber-vech-i âti zikr ve bu mahalle şühâdât-ı
şer'iyye edenlerden müseccel olunmuşdur.

Kıymet (Gurûş)

Kavâk sâkinlerinden Manre nâm 'Ömer Beşe yediyle teslim	500
Tersâhâne emînzâde Ahmed Ağa ma'rifetiyle teslim	500
Samsun sâkinlerinden kantârcı Ahmed yediyle teslim	500
Üçyüzü Seyyid Sa'id Efendi yedinden ahz	
Ve Cânikli maktûlen fevt olân Monlâ Salih yediyle teslim	500
Ve Hazinedârzâde Mustafa Ağadan ahz ve cihâz sehmi(silik)	500
	(400)
	(100)

	2500

Ol ikibin gurûşuna Mahmûd Ağaya sened-i teslim ve Mahmûd Ağa sened-i ifrâz olmuştur.

İkibin gurûşa iki 'aded ze'âmet içünden balâda mestûr ve beyân.

V. 30-AHüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-lâm Trabzon kadısı Anadolu sevâhilinde sefâyin inşâ olunân Şi-le ve Ağve ve Alâylı ve Bârtın ve Gerdos ve Cide ve Fekâs ve Zerme ve İnebolu ve Ünye ve Ayândos ve İstizân ve Sinop ve Gerze ve Samsun ve Kilimli ve Giresûn ve Este ve Trabzon sevâhilinein tâbi' oldukları kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Bahr-ı Siyâha amedi şüd iden tüccâr tâ'ifesi mukaddemâ inşâ ittirdükleri kalyon kıçlı ve üç direkli ve şehdiyye ve perkende ve çeklûh ve cenber ta'bir olunân sefinelerin bir müddetten berû inşâsını terk idüb yerlerine çekdirme ve beş çifte ta'bir olunân sefineler inşâ itdirilerek kebîr sefinelere killet-târî olduğundan bir mahalle mühimmât irsâl ve der-sa'adeti-me zahâ'ir ve hatîr celbi 'aslen kesb etmiş olduğuna binâ'en sefâyin inşâsı husûsunun ber-taht-ı râbıtaya idhâl olunmasına irâde-i 'aliyyem ta'alluk eylediği beyâniyle hâlâ reviyî deryâda mevcûd olân çekdirme ve beş çiftelere ta'arruz olunmayarak fimâ-ba'd Bahr-ı Siyâhın Anadolu sevâhilinde sefâyin inşâ olû-

nân mahallerde çekdirme ve beş çifte inşâ olunmayûb kadîmi üzere sâlifü'l-beyân seffineler inşâ olunmak ve sûrî kıçlı seffine dahi inşâ olunmayûb anın yerine çeklûh yaptırılmak ve bundan böyle memnû' olân çekdirme ve beş çifte inşâsına bir taraftan mübâşeret olunûr ise kerr bu kerr tersâne-i 'amiremden mübâşirler irsâliyle teccessüs olunûb nâ-temâm ise şikret(?) ittirilûb eğer tekml olunmuş ise cânib-i mirîden zabt olunmak ve bundan böyle bir mahalde çekdirme ve beş çifte inşâsına' mübâşeret olunur ise memnû' olân çekdirme ve beş çifte inşâsını men' ve der-'aliyyeme ihbâr itmedikleri içün hükkâm ve zâbitân te'dîb ve guşmâl kılınacaklarını şâmil siz kâ mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mukaddem ve muvahher size hitâben Şeref Efendi sudûr olân evâmir-i şerîfim müciblerince 'amel ve hareket olunmak lâzimedede iken elhâletü hazihi ba'zı mahallerde hilâf-ı fermân yine beş çifte vesâ'ir memnû' olân kâyıklar inşâ olunmakta olduğu istimâ' olunmaktan nâşi nizâmdan sonra hilâf-ı fermân ve mugayir-i tenbihât o makûle seffinelerin yapılmış var mıdır ve kimler yapdurmüşdur ise ismi ve resimleriyle beyâniyle keyfiyetleri deryâ ve şevket firâdıma tahrîr ve i'lâm-ı müsâre'ât ve mukaddem ve muvahhar-ı nizâmı memnû' sâdır olân evâmir-i şerîfemin infâz ve icrâsına 'ale'd-devâm mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i tenbihât vaz'-ı tecvîzden gâyetü'l-gâye nehâşe ve mücânebet olunmak fermânım olmağın tenbihen ve tekmeden ve ikdâmen ve ihtimâmen hassaten işbû emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı 'azam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bekir zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi fimâba'd havâle-i merkûmede sâlifü'z-zikr beş çifte ve sûrî kıçlı ve çekdirme sefâyin inşâ olunmaması husûsuna dâimen ve müstemiren i'tinâ ve nezâret ve nizâmdan sonra hilâf-ı fermân inşâ olunması var mıdır ve kimler yapdurmüşdur ise bi't-tahârrî tahkîk olunarak o makûlelerin isim ve resim ve şöhetleriyle keyfiyetleri der-sa'adetime tahrîr ve i'lâm-ı mübâderet eylemeniz

matlûb-ı kat'-i padişâhânem olduğu ve hilâf-ı emr ve nizâ ve münâfi-i bi-tenbihât ser-i mû kasıf ve rehâvet ve agmâs ve bi-zatihi memnû' terk olân o makûle beş çifte ve çekdirme ve sû-rî kıçlı sefâyinin inşâsına erâ'it-i ruhsat misüllü vaz'-ı vukû'a gelmek lâzım gelür ise cesâret eden ve ruhsat verenlerin eşedd-i 'akvetiyle haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer idüğü siz ki mevlânâ ve a'yân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve dâ'imen ve müstaherren bu husûsa i'tinâ ve nezâret ve hilâf-ı emr ve rızâ ve münâfi-i bi-tenbihât-ı şâhânem adem-i mertebe tekâsül-i betâ'at ve mesâlih ve rehâvetli sâlifü'l-beyân beş çifte ve çekdirmelerin inşâsına erâ'id-i ruhsat misüllü vaz'-i tecvîz ile mes'ûl ve me'âtib-i hüsvrevdânem olmakdan begâyet-i tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve mazmûn-ı itâ'atmakruniy-le 'amel ve hareket ve ser-i mû hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz a'lâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tah-riren fî evâhir-i şehri Zikâ'deti's-şerife sene semân 'işrin ve mie'teyn ve elf.

el-mahrûse-i Konstantiniyye

V. 31-A

Hüküm 1

Düstûrû'l-mükerrem ve mu'azzam müşîr-i mufahham ve muharrem nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mahâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Erzurûm ve Trabzon vâlisi sadr-ı sâbık vezîrim Gâzi el-Hâc Yûsuf Ziyâ Paşa edamallahu te'âlâ iclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Cânîk Sancâğının hâvî olduğu kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil

ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle agvât ve ahâli-i vilâyet zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki bundan akdem devlet-i 'aliyyeme ve zât-ı hümâyûnuma hiyâneti ve ümmet-i Muhammed arâsına fitne ve ihtilâl ve kıtâl ve cidâl alakâsına cesâreti tahkike binâen cânib-i şeri'at-ı garrâdan verilen fetevâ-yı şerif mûcibince katl ve i'dâmına irâde-i 'aliyyem ta'alluk iden Tayyâr Paşa dedikleri hâ'în kuvvet-i kahre-i saltanat-ı seniyyem tâb-ı âver tahammül olamayûb firâr etmiş ise dahi hâ'în-i mezkûrenin 'avfı ber-vechle mümkün ve mutasavver olmadığından mâ'adâ bundan böyle Fatsalı Ahmed Paşa hândanına vüzâret ve emâret ve külli ensâb ve ferd-i 'alflerine bir timâr tevcihi dahi emr-i mahal olûb her ne mahalde bulunûr ise 'avn-i bârif ile elbette ve'l-bette katl ve i'dâmı matlûb-i kat'-i mülükânem olmağla bu husûs senki vezîr-i müşârû'n-ileyhsin sana vesâ'ir lâzım gelenlere bundan akdem emr-i 'aliyyem isdâriyle tenbih ve te'kid olunûb hânedân-ı hiyânet-i nişân-ı merkûmeye fimâ-ba'd bir dahi 'afv ve 'inâyet ve nesl ve â'zâblar necl hakkında ber-vechle şevkat ve merhamet mu'âmelesi zuhûra gelmeyeceğini oldukça dirâyet ve ferâseti olanlar fehim ve iz'ân itmişler isede ba'zı hayır ve şer'i ferf ve temyiz bi-şu'ûr kimesneler hânedân-ı mezkûre hakkında bugün gazâb ve 'avf husûsu şimdiye kadar birkaç def'a vâki' oldu yine ahara ve emr-i 'avf itlâk olunûr i'tikâtında oldukları bu def'a bi'l-ihbâr vâsılsa ma'a şehri-yârânem olûb mukâddemlerde Hâcı 'Ali Paşa ve Battâl Paşa haklarında gazab-i imtiyâd-ı mülükânem zuhûr etmiş ise de onların töhmet ve kehânetleri Tayyâr gibi sâhibimiz ve celk iddi'âsiyle olmayûb mücerred ba'zı ta'bîr-i ricâlarına mebni haklarında fermân-ı kazâ-i ceryânım sudûr itmiş olduğundan ba'de ba'din şefâ'at-ı şefâ'a ile eğerce 'afv ve itlâk olunmuşlar olûb işbû Tayyâr hiyânet-i şî'ârın tebessülâten dâ'iyye-i fâsidesine zehâbî sebîliyle hâ'în-i merkûm lânet olunûb hakkında bâb-ı şefâ'at ve 'afv ve merhâmet-i mesdûd ve fimâ-ba'd o makûle her

bir hânedân hiyânet-i bünyânın i'kâb ve fasıllarına bir ker beğ timârı verilmeyeceği ve Tayyâr hakkında ibren 'afv ve itlâk olunmak mahal olduğu emrî muhakkak ve mukarrer olmağla işbû irâde-i kat'a-i mülûkâneyi lâzım gelenlere etrâfiyle ifâde ve işâ'at ve mefhûmu münîfi üzere 'amel ve hareket-i müsâra'at olunmak fermânım olmağın tenbihen te'kiden mahsûsen işbû emr-i şerîfim ısdâr ile irsâl olunmuşdur imdi mazmûn fermân-ı hümâyûnumu lâzım gelenlere i'lân ve işâ'at ederek Tayyâr ve bed-i yâr tarafından bir gûne ekâzib ve erâcif zuhûr ider ise kat'an 'amel ve i'tibâr ve ihfâ ve i'timâd itmemelerini ve bu hâ'in hakkında 'afv mu'âmelesi ber-vechle mümkün ve mütasavver olunmadığını ve taraf-ı hümâyûnumdan te'fid olunmuş idüğüne herkesin müsâma' inbitâhilerine gereği gibi telkîn ve tefhîme mübâderet eylemek matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûmun ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve senden me'mûl ve müntezar-ı şâhânem olân kâr ve enâmı ve dirâyet-i lâzimesi ibrâz ve izhâra bezl-i mukarreret eyleyesin ve senki mevlânâ ve a'yân ve zâbitân ve agvât vesâ'ir ahâli-i mûmâ-ileyhimsiz irâdeten ve 'ibazeme-i şâhânem sizler dahi bahz ve mekz olarak kana göre 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr iden fermânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'atmakruniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz ki 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız Fî 17 Rebiü'l-ahir sene (1)221.

V. 31-B

Hüküm 1

	<u>'Aded</u>
Vankulu	2
Tefsîr-i Gâzi	1
Dürer	1
Sahîh Tercümesi	1

Esbâh-ı Fettâ'ir	1
Muhemmediyye	1
Sefâ'-i Şerîf	1
'Amâdi'l-islâm	1
Zâdü'l-me'âd	1
'Avârifü'l-me'ârif	1
Hikâyet-i hülafâ'-i Mâzi	1
Sadr-ı Şerîfe	1
Şerh-i Menâr	1
İbn-i Ferâste	1
Mollâ Câmi'	1
Mîr Şerhi	1
Mütevassat	1
Mantık Cümlesi	1
Merâh Şerhi	1
Şerh-i Hadîs-i Erba'in	1
Bergülü Şerhi Beğbazârı	1
Seyyidü'l-Ferâ'iz	1
Lâbun-i Kemâlim	İkisi bir kitâbdır.
Kudûri	1
İmtihân	1
Mollâ Câmi'	1
Nahiv Cümlesi	1
Tasavvürât	1
Mu'tazar	1
Tarikât-ı Muhammediyye	1
Def'a Târikat	1
Türkçe Kitâb	1
Şerh-i Halâ'ü'l-fülûb	1
Def'a Seyyidü'l-ferâ'iz	1
Çelebi	1
Şerh-i Hadîs	1
Kaside-i Büride	1

Binâ Şerhi	1
Tarikat-ı Kadiriyye	1
Şerh-i İzzi	1
Mutavvâl	1
Emset Şerhi	1
Mahassîr Ma'âfi	1
Adâb Cümlesi	1
Mîr Ebü'l-feth	1
Mûltaki	1
Nâhiv Cümlesi	1
Def'a Kudûri	1
Câmi' Haşiyyesi	1
Mantık Cümlesi	1
İzhâr-ı Şerh-i Netâyic	1
Kitâbü'l-esâmi	1
Tasaddukat	1
Şâfi'i	1
Endülûsi ma'a Şerhi	1
Tasavvurât	1
Hayâlim	1
Kul Ahmed 'ale'l-hayâli	1
Şerh-i Şemsi Şeyh Sadü'd-dîn	1
Tuhvetü'l-mülûk	1
'Ammâd	1
Muhtasar fî ilmi'l-fezâ	1
Zühretü'l-rabbahin	1
Künzü'l-ahbâr	1
Şeri'atü'l-islâm	1
Eski 'avâmil Şerhi	1
Dibâce	1
Rûh-ı Şurûh-ı 'ale's-sadaciye	1
Kâzhîr	1
Mîr-i Kitâb	1
Velediyye	1

Sâhari	1
Emâli	1
Mollâ Câmi'	1
Tasrifâtü'l-seyyid	1
Mültaki	1
Dibâce	1
Velediyeye Ahdi	1
el-Feyye fi's-Sârf	1
Tasaddukat	1
Ebu'l-münteha	1
Şerh-i 'Akâfid	1
Mollâ Denkûz	1
Mes'ûd ve Kara Haşiyeye ve Şâh Hüseyin	1
Mollâ Câmi'	1
İzhâr	1
Şerh-i Şemsi	1
Metadbi (?)	1
Ta'limü'l-müte'allim	1
İrşâd	1
Kudûri	1
Celâ'ü'l-kûb	1
Ta'limü'l-müte'allim Şerhi	1
Seyyidü'l-kitâb	1
Hayâlim	1
Ceride	1
Mefsûd Şerhi	1
'Avâmil Şerhi	1
Ma'bâh	1
Ma'âz	1
Mukaddeme-i Ebu'l-leys	1
Selenü'l-gâfilîn	1
Nasfı Tefsîr-i Gâzi	1
Surre-i Hatfîri	1

Mushaf-ı Şerîf	1
Dellâ'ilü'l-hayrât	1
Hile-i Şerîf Şerhi	1
Tevvaliü'l-envâr	1
Def'a Dellâ'ilü'l-hayrât	1
Emsile Şerhi	1
Bir mikdâr evrâk perişân	1
Rûh-ı Şurûh-ı mine'l-ferâ'iz	1
Amâli Şerhi	1
Fetevâ-yı 'Ataullah	1
Nahiv Cümlesi	1
Sarf Cümlesi	1
Nisâbü'l-ihtisâr	1
Fetâri 'Ali Efendi	1

V. 32-A

Hüküm 1

Şerâyi'-i şî'âr Cânîk Sancâğının hâvî olduğu kazâların kudât ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Cânîk muhassılı vekîlimiz hamiyetlü yeğnim 'Ali Ağâ zide reşde ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sancâğ-ı mezkûrun muhtevî olduğu kazâlarının mütesellimleri ağâlar zide mecdühûm ve bi'l-'umûm vücûh-ı memleket ve iş erleri ve söz sâhibleri zide kadrehum ba'de'l-islâm inhâ olunûr ki bu esnâda beyâz akçe killet sebebiyle ol havâlilerden bu tarafta gelân akçelerin ekseri altûn olûb bütün bütün eksûk ve noksândan 'ibâret olmağla sikke-i hazret-i padişâhiye bu gûne hile ve ihâneti irtikâb edenler her kimler ise tecrîm ve terbiyye olunmasına irâdemiz ta'alluk itmekden nâşî imdi bundan sonra alış ve veriş vesâ'ir husûsunda virilûb ve alınan altûnda kemâl-i mertebe-i ihtimâm olunûb mukaddemâ bâ-fermân-ı 'alî verilen şurût ve nizâm üzere bey' ve şed olunmak ve ecnâs-ı mâlûmesiyle her ne şekli habîs altûn olûr ise olsûn vezn olunarak

tamâmına i'tibâr ve noksân olanı alınmayûb aslâ ve kat'a râğbet olunmayarak 'ala eyvihâl bu altûn husûsu bir güzelce arâ-nub şuna ihânet ideni zâhere ihrâc ve bundan sonra eksûk altûn her kimde bulunûr ise kim olûr ise olsûn a'lâsından beşyüz gurûş cerâyim ve beşyüz daniğin ve evasıt hallusundan ikiyüz-elli gurûş ve ednâsından elli gurûş ve daniği dahi beraber olacağı ve gereği gibi i'tâyâ giriftâr olacaklarını cümleye i'lân ve bu vechle noksân altûnu men' ve siyâk idûb ve i'tibâr olunmamak bâbında te'kîd ve tenbîhi hâvî işbû buyuruldu tahrîr Fî 17 Rebiü'l-ahir sene (1)226.

es-Seyyid Süleymân ser-bevâbin-i dergâh-ı 'alî muhassıl-ı Câ-nik ve Karahisâr-ı Şarkî ve mütesellim-i Trabzon ve me'mûr-ı vekil

V. 32-B

Hüküm 1

Binikiyüzotüzüç senesi mâh-ı Sâferü'l-hayrın guresinde hâlâ kal'a derûnunda sâkin Hızıroğlu 'Osman^{Feyzullah} zevce-i menkûhesi-ni huzûr-ı hâkimde üç talâk boşayûb merkûm zevci Feyzullah ü-zerinde her birü 'iddet-i nafakası ve 'âmme-i da'vâları rû'yet bir akçe ve bir habbe hakkı kalmayûb huzûr-ı hâkimde firâkları kat' olunduğunu işbû sicil-i mahfûza kayd olundu.

V. 33-A

Hüküm 1

Mahzarcıların ta'ahhüd eyledikleri mu'accele akçesi isti'-câl emridir.

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekâ-rimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'-allâm kapûcubâşlarından Cânik muhassılı ve Kürahisâr-ı Şarkî voyvodası el-Hâc 'Osman dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Cânik ve Karahisâr-ı Şarkî Sancaklarında vâki' kazâlarının kadıları ve nâ'ibleri zide

fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunân husûsa me'mûriyet ile ol cânibde olân sadr-ı 'azam çukadârlarından Kara Kelle Hüseyin ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin Cânîk Sancâğı ahâlisinin darbhâne-i 'amireme edâsına müte'ahhüd oldukları mu'accele akçesinden zimmetlerinde bâki kalân yüzelli kise akçenin isti'câlini ve ol tarafda olân sadr-ı 'azam çukadârlarından Edirneli Hüseyin mevcûd olân akçe ile irsâl ve i'âne kılınmasını hâvî ve mâ'adâ matlûb olân akçe ile ocaklık tel ve kendîr-i hâminin tahsîli ve tesyîri içün Kara Kelle Hüseyin ol tarafda tevzî' olunmasına muhtevî ısdâr ve tesyâr olunân emr-i şerîfimin ve vüsûlünden bahisle meblâğ-ı mezbûrden bu def'a onbeşbinbeşyüz gurûş tahsîl ve iktizâ iden poliçe kağıdları merkûm Edirneli Hüseyin ile tesyîl olunduğu ve Karahisâr ve Cânîk Sancâklarının hâvî olduğu ondoküz 'aded kazâ ahâlisinin civânelik kadar sana teslimleri olân mebâliğ ile el-yevm zimmetlerinde bâki kalân akçenin mikdârını mübeyyin mahfel-i kazâ olân Bayramlı kazâsının nâ'ibinin i'lâmı ile ahâli zimmetlerinden kalân bakâyâ tahsîl olundukda ba'dehu darbhâne-i 'amireme irsâl olunacağını mübeyyin Tirme Kazâsı nâ'ibinin i'lâm takdîm olunduğunu dar-sa'ade-time tahrîr ve inhâ ve zikr olunân i'lâmât-ı poliçe irsâl itmesi zikr olunân Bayramlı Kazâsının i'lâmına nazar olundukda bundan andem Karahisâr ve Cânîk mahzarcıları der'uhde eyledikleri altıyüz kise akçeden Ordu ve tevâbi' kazâlarının hisselerine isâbet iden üçyüz kise akçenin ellibin gurûş tevzî' ve takسیم olunub yigirmisekizbin gurûş sana tahsîli ve yigirmi-ikibin gurûş dahi müteveffâ Cânîk muhassılı Hayreddin Paşanın tahsîl olunacak bakâyâtiyle teferruz olmağla mâ'adâ zimmetlerinde bâki kalân yüzbin gurûş dahi tahsîl ve sana teslim olunmak üzere olduğunu tahrîr ve inhâ itmiş olmağla bu sûretde livâ-yı mezkûrun ahâlisinin müktezî ta'ahhüdlere üzere meblâğ-ı mezkûrun şimdiye değin tekmîli elzemden iken senin agnâz ve

kazâların tekâsül sebebiyle girûye kalûb ancak mukirrlar imti-
dadı hasebiyle elhâletü hazihi mesârîf-i mühimmenin terâkim ve
tekâcimi der-kâr olduğuna binâen hazine-i 'âmirem ve darbhâne-i
me'mûrem müretteb olûb bakâyâ kalân mebâliğin 'ala-eyvi-hâl
bu günlerde tahsiline ikdâm olunmak bâbında mahsûs hatt-ı hü mâ-
yûn-ı şevketmakrûnum şerefyafte-i sudûr olmakdan nâşî bundan
sonra dahi kûsûr olmak lâzım gelûr ise sûk ve kazâlar ahâlisi
mes'ûl ve me'âtîb olunacağınız âşikâr olmağın imdi bundan sonra
ve damen-i gayret-i ^{der-}miyân-ı hamîyyet-bend ile ne vechle ve târîk
ile olûr ise olsûn gerek Cânîk Sancâğı ahâlisinin edâsına müte-
ahhüd oldukları mebâliğden gayr-i ez-teslîmât-ı kûsûr kalân ve
gerek Karahisâr-ı Şarkî Sancâğında vâki' kazâlar ahâlisinin mü-
te'ahhüd oldukları ma'lûmü'l-mikdâr mebâliğden bâkî kalân akçe-
nin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le ve mübâşir-i merkûm ma'ri-
feti ve cümle ittifâkiyle bi-eyyi hâl yerlû yerinden tahsîl ve
bu def'a kendûye meykeret(?) sâlifü'z-zikr onbeşbinbeşyüz poli-
çeden ba'zısını kabûl ettirilmesinde meşakkat çekilmek ile min-
ba'd cem' eylediğın akçe sağ ve se'iu'l-husûl mahallerden poli-
çe olarak bir gün evvel der-sa'adetime irsâl ve tesyîr olunmak
fermânım olmağın tenbîhen ve isti'câlen bu def'a dahi bâ-tel-
hîs işbû emr-i 'âlişânım ısdâr ile irsâl olmuşdur imdi vüsûlün-
de sudûr olân hatt-ı hü mâyûn-ı şevketmakrunum mücebince kûsûr
kalân mebâliğın bir an ve bir sa'at mukaddem tahsîl ve darbhâne-i
'âmireme teslîm-i matlûb idüğü ma'lûm oldukda mezbûre-i hü mâyû-
num üzere livâ-yı merkûm kazâlarından gayr-i ez-teslîmât kûsûr
kalân mebâliğın akçesi girûye kalmamak şartıyla ma'rifet-i
şer' ve mübâşir ma'rifeti ve cümle ittifakıyla ne târîk ile o-
lûr ise olsûn bâ-eyy-i hâl tamâmen ve kâmilen ve seri'an ve 'â-
cilen yerlû yerinden poliçe iderek bir an akdem ve bir sa'at
akdem der-sa'adetime irsâl ve darbhâne-i 'âmireme teslîmine me-
zîd-i say' ve gayret ve hilâfından tevakkî' ve mübâ'adet eyle-
yesiz ve usuz ki kudât ve nüvvâb ve mübâşir ve a'yân ve zâbitân-ı
mûmâ-ileyhim ve vesâ'irlersiz sizler dahi mûcib-i emr-i şerîfimle

'amel ve hareket ve hilâfından ihtirâ'-i 'azim eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafıta-i sudûr olan işbû emr-i şerîfimin itâ'atmakrûniyle 'âmil olûb hilâfiyle vaz' ve hareketden ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz a'lâmet-i şerîfime i'timâd kılasız .

Be-makâm-ı Konstantiniyye

V. 33-B

Hüküm 1

Düstûrdan mükerremden müşîrdan müfahhamdan nizâm-ı 'alem müdebbirden ve umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemnim-i mehâmû'l-enâm bi'r-re'yiü's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûfdan bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Anatolunun sol kolunda vâ-ki' vüzerâ-yı 'azâm edamallahu te'âlâ iclâlehum ve a'zamü'l-emirû'l-kirâm hâkimü'l-küberâ'ü'l-fehhâm alû'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihtişâmü'l-mütehassun bi-mezîd-i 'inâ-yetü'l-melikü'l-a'lâ mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbalehum ve ak-zâ-yı kudâtü'l-müslimîn evla valâtü'l-muvahhidîn ma'adeni'l-fə-zâ'il ve'l-yakîn vâki' i'lâmü'ş-şeri'ad ve'd-din vâris-i 'ulûm-ı enbiyâ' ve'l-mürselînü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-mu'în Mevlânâ Erzurûm kadısı zide fezâ'ilehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fəzâ'il ve'l-kelem kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve voyvodegân ve mütesellimîn ve a'yân vesâ'ir zâbitân zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki dinimizin düşmânı olan Mosko'keferesi üzerine berren ve bahren sefer-i nusret-i asârım der-kâr ve 'avn ve 'inâyet cenâb-ı hayrû't-tasirîn i'timâd ve revhâ tebbet-i huzûr-ı hayrû'l-mürselîn istinâd olunarak işbû sene-i mübârekete 'asker-i külliye ve tedârekân kaviiye ile küffâr-ı hâ-kesâdın üzerine cümle ve hücum olunarak bütün bütün kahr ve dummerlerine ikdâm olunmak üzere Anadolu

ve Rumili câniblerinden ordu-yı hümâyûnuma müretteb sunûf-ı 'askerinin vürûd ve zuhûruna terkîb ve intizâr kılınmakda olunduğu âşikâr ise de bu esnâda Moskovkeferesi casûsları ve ba'zı kendûni bilmez ve hayr ve şer'i fark ve temmîz itmez hâ-in makûleleri Moskolu ile mütâreke olmuş ve müsâleha olunmak üzere olunduğundan sefer-i hitâm bulmuş deyû etrâf ve eknâf-ı neşr erâcife etmekde oldukları bu def'a vâsıl sâ'm'a-i şehr-i pâranem olmağla Moskovkeferesinin mekâsıd-ı fâsidesi memâlik-i islâmîyyeye hücum ve tahazzi şikeste-i beyza-i münevvere-i islâmîyyeye olduğu gümüş kesbi zâhir ve Moskolunun casûsları tarafından neşr ve erâcif ile hicân-ı himmet-i islâmîyye ile ikâme-i fariza-i gazâ ve cihâda şitâban olmak teyyit-i câzimesi olan mü'minîn-i muvahhidîne fütûr-ı eyrân eylemek ve rehâvet getürüb sefer yok imiş deyû cümleyi i'tizâl itmek gareziyle neşr-i erâcif ittürmekde olduğu ve bu sefer esfâr-ı sâbıkaya ber-vechle mukayyis olmayûb gazâ ve cihâd tefsîr-i 'âm tarîkiyye le her bi'l-cümle ümmet-i Muhammede farz-ı 'ayn olduğundan bây ve girâ ve şerîf ve râzı' kaffe-i ehl-i imânın fevc fevc sıhhat-ı gâzaya ve fisebilillah-ı te'âlâ muhârebe ve mukâtele üzere olan din kârındaşlarımızın ve küffârın mukırr ve mazarratından zâ'i ve zebûn kalmış bunca sübyân ve serâ perde-i 'ismet olan muharredât ve pîr ve nâ-sevânî ve imrâd ve i'ânelerine erişmeleri fariza-i zimmet ve mütahattem 'uhde-i diyânet idüğü bedîhî ve ne-mudâr ve bir vechle muharrer rikâb-ı müstetâyim tarafından evvâl bahâr içün Anadolu ve Rumili câniblerinden ordû-yı hümâyûnuma gerek bi'n-nefs ve gerek başbuğlar ma'iyetleriyle 'asâkir-i külliye tertîb kılınmak hasebiyle bi-meni te'âlâ 'asker-i muvahhidînin hemân ordû-yı hümâyûnuma vürûdlerinde a'dâ üzerine vârilib kahr ve izmihlâllerine bezl-i mukadderet kılınacağı bedîhî ve ne-mudâr olmakdan nâşî siz ki vezerâ-yı mîr-i mirân ve Mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz taht-ı hükûmet ve kazânızdan ordû-yı hümâyûnuma müretteb 'asâkir-i vüsûl emr-i şerîfimde hemân tertîbleri vechle muaccelen ve müsâre'atên ihrâc ve sîr-i

seri' ile ordû-yı hümâyûnuma erşed ve remleriyle ve mühimmât ve mürettebât-ı seferiyyeye yine yerlû yerine ta'diyyeye seferin hitâmına ve muselâha ve mütârekeye dâ'ir neşr olûnan kelîmât-ı kezb-i sarîh olarak casûs ve harînenin kelâm-ı derû' omûzları olmağla o makûle erâcif ve ekâziyyeye kat'a ve katiyeten i'timâd câ'iz olmadığını ve bu husûsu mücerred Moskolunun bir nev'-i hile ve hadî'asından nâşî idüğü kifâseti lâzım gelânlara işâ'aya müsâde'ât eylemeniz fermânım olmağın mahsûsen rikâb-ı müstetâyimden işbû emr-i şerîfim ısdâr ve rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâm tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Muhammed Emîn ile irsâl olunmuşdur emr-i neşed olûnan erâcif ve ekâzib-i a'dânın bir nev'-i hile ve hadî'asından nâş bir tâkım casûs ve ba'zı kendüyi bilmez bi-şu'ûr hâ'in makûlelerden netâvet itmiş olduğuna binâen i'kâd kılınmak münâfi-i adl ve diyânet olduğuna lâzım gelânlara işâ'a ile taht-ı hükûmet ve kazânızdan müteretteb ol makûle 'asâkir-i tertîb kılındıkları vechle hemân ihrâc ve ordû-yı hümâyûnuma irsâl ve mühimmât-ı seferiyyeye mürettebât-ı sâ'ireyi dahi yerlû yerine ta'diyyeye ve hicân-ı himmet-i islâmiyyesi derkâr olân ümmet-i Muhammedin dahi semt-i gazâyâ şitâbân olmalarını tahrîs ve teşrîfe ihtimâm ve dikkat eylemeniz irâde-i kat'a-i şâhânem müktezâsından idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve dikkat ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân fermân-ıvâci-bü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından tevalî ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Rebi'ü'l-ahir sene sitte ve işrin ve mie'teyn ve elf.

V. 34-AHüküm 1

Çarşenbeye tâbi' Ökse kazâsından Sâricalı Mahallesi ahâlisinden Fazlızâde 'Ömer Ağa Lâdikli 'Ali Bayrâkdâr Ağadan at eşyâ selâh ; bahâsı binüçyüz gurûş da'vâ idüb ba'de'l- mü-râfa'a beyinlerine musallihun tavassut idüb altıyüzelli gurûşa sulh ve ibrâ olüb es-sulh-ı seyyidü'l-ahkâm bulunca fasl-ı da'vâ ve kat'-i nizâ' olunub amme-i da'vâdan merkûm 'Ali Alemdâr Ağanın zimmetini ibrâ ve iskât itmekle işbû mahale şerh ve kayd olundu. Fî sene (12)36.

Şuhûdü'l-hâl

- Emîr Mollâzâde İbrâhim Ağâ,
- Çarşenbeli Şâtırzâde 'Osman Ağâ,
- Ve gayrihum.

V. 34-BHüküm 1

Binikiyüzotüzbeş senesi mâh-ı Recebü'l-ferdin ondokuzuncu günü Samsun civârında 'Abdi Ağâ bağçesi kurbunda İnce 'Ömeroğlunun bağınının metruk tarafından vâki' tahminen birbuçuk kile tohum isti'âb ider bir kıt'a tarlâ ve derûnunda onbeş dib zeytûn ağacıyla Samsun sâkinlerinden İnce 'Ömeroğlu 'Ömerin mülk-i sârîhi olüb yine Samsun sâkinlerinden Kâbılı Mustafa nâm kimesneye yüzelli gurûşa merkûm 'Ömer bey'-i sârîh ile bey' ve teslîm merkûm Mustafa dahi ahz ve kabz ve kabûl itmekle tarlâ-yı mezbûru iç kal'a derûnunda vâki' neferât-ı mescid-i şerîfinin imâmlığına meşrûten vakf bıragub derûnunda olan onbeş 'aded zeytûn ağacını dahi mescid-i mezkûrun şem'-i revganiyle ta'mîr ve termîmine vakf-birle mâlından ihrâc eylediğini merkûm Mustafa mahfel-i şer'de takrîr ve kayd-ı tescîl olunmasını iltimâs itmekle merkûmun ikrâr-ı meşrûhesi işbû mahalle şerh ve kayd olunmuşdur . Fî 19 Receb sene (1)235.

el-fa'kirü'd-dâ'i Hüseyin Hâfız en-Nâ'ib Samsun

Hüküm 2

Binikiyüzonbeş senesinde el-Hâc me'zûn Sâlih Efendi yediyle
le Bâzâr Câmî'i mü'ezzin İsmâil Efendi

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Müfti el-Hâc Sâlih Efendi yediyle teslîm	130
Hâcî 'Abdâloğlu Mehmedin kerîmesi vakf	50
İbânoğlu Karanın kızıl musalleti üzerinde vakf olunân	100
	<hr/> 280
Topâl Karınının vakfı	15
	<hr/> 295

V. 35-AHüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-
lâm şileden Trabzona varınca ve o iskelelerin kudât ve nüv-
vâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-ekrân gümrük üme-
nâsı ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli zide kadrehum tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Bahr-ı Siyâhda Rumili sâhi-
linden yerlû sefinelerine ve Anadolu kâyıklarına habbe-i
vâhide zahire husûsu her bir evâmîr-i şerife-i şâhânemle tel-
biye ve te'kîd olunmakda iken me'mûrların sevâhil ve iskelele-
ri muhâfazada kusûr ve tekâsüllerinden ve kapân sefâyini rüesâ-
ları defîr-i tarihçe ve ashâb-ı zahâyirin tam'a tebsîrinden nâ-
şî bu esnâda zikr olunân iskelelerin hafne kenâr mahallerin-
den Anadolu kâyıklarına zâhire fûrûhtuna ihtisâr olduğu båd-ı
ihbârdan sâma'-i şâhânem ve külliyyâ men'-i matlûb-ı şehri şâ-
hânem olduğuna binâen Karadeniz'in Rusya sevâhilinde kapân se-
fineleri ve Anadolu kâyıkları zahire alub Anadolu cânibine nakl
eylediklerinde her kangı iskeleye vâsıl olur ise sefine ve kâ-
yıkları derbende olan hamûleleri cânib-i mirî için zabt ve se-
fine kâyıkları iskeleye rabt ve rüesânın isim ve resimleri key-
fiyeti der-'aliyyeme seri'an i'lâm olunmak husûsuna irâde-i 'a-
liyyem ta'alluk itmekle siz'ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz

iskelelere müzzene ve red-i vürûd ve mugâyir olân mahallere leyl ve nehhâr fetâret ve dâ'imâ taharri ve tahassün iderek bu emr-i memnû'-i mebnî ser-vâki' olûr ise olsûn ahz ve hamûlesi zabt ve keyfiyeti seri'an der-sa'adetime i'lâm ile mukırr-ı fermânım olmağın tehbihen ve tahrîren işbû emr-i şerifim ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi âsitâne-i sa'adetime gelerek zahâyirin ekseri Anadolı tarafına nakl olunmak hasebiyle der-'aliyyemde zahâyirin katını mûcib ve 'ibâdullahın müzâyaka tekmiirini müsevhib olduğu ve bu zahire maddesi devlet-i 'aliyyemin ehm-i hatûb ve vâcibü'l-ihtimâmında idüğü ve ol tarafa mahsûs tedbîr irsâliyle tahassün olacağı ve bu bâbda a'mâz ve ricâdan ider ise bilâ-imhâl eşed-i te'dîb ile hakkından geleceğı siz mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ana göre bu (tenbihât-ı) tenbihât-ı sâ'ireye ve bu vakti evkât-ı etrâyâ kıyâs itmeyerek ve keyfiyeti iktizâ idenlere dahi gereğı gibi ifade ve tefhîm iderek ve dâ'imâ iskelelere sefine-i dakik binâ-müsemmen mümkün olân mahallere nezâret ve tefahhus-birle o makûle zahire hamûlesi vürûd iden sefine ve kâyıık ahz ve iskeleye bezl ve hamûlesini mirî içün zabt ve ruesâsını habs ve ruesânın ismi ve şöhreti ve zahireyi müntazi iskele ve mahal-den olduğu tefhîm ve tahkîk birle keyfiyeti 'ihâline der-'aliyyeme i'lâm-ı mübâderet ve 'arz ve rehâvet vukû'unu tecrîz ile müntehir ve gayrât olmakdan mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki husûsunda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân fermânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakruniyle 'âmil olûb hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilersiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Evâ'il-i Ramazânü'l-mübârek senesiyle ve mie'teyn ve elf. Fî 5 Şa'bân sene 1200. Tahrîrât-ı Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 35-BHüküm 1

Pâzâr Câmî'-i Şerîfi içün mukaddemde sâhib-i hayrât kimesnenin vakf eylediği meblağ ki imâm olân kimesneler anâ mâlını ekl ve zâyi' itmeyüb hâsıl olân gallesini kendüye ma'îşet iderek bir aheri dahi imâm olunca temâmen ana mâlını virmek üzere vakf-ı Câmî'-i Şerîf

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Def'a Topâlın vakfı	15
Mukaddemden 'an nakdi	100
'Ömer Efendi Pâzâr imâmında olân	<u>10</u>
	110
Ecl-izâde müteveffi ve nâzırın vakfından	75
'Ömer Efendi	
Fî 15 Sâfer sene 1212.	
Cem'an yekûn Pâzâr Câmî'-inin vakf akçesi	200
'Ömer Efendidedir	
Balâda zikr olunân şerâ'it üzere teftiş oluna.	

Hüküm 2

Balâda beyân olunan şerâ'it üzere Câmî'-i Kebîr mü'ezzini Mollâ Muhammedde mukaddemden vakf ana mâlî akçesi 97

Hüküm 3

Fi'l-asl Samsuna tâbi' Ak Alân karyesi sâkinlerinden Pirinçcioğlu 'Ali nâm kimesne Köslü karyesi sâkinlerinden 'Acemoğlu kızı zevcesi 'Aişe Hâtûn talâk-ı sâlise ile itlâk eylediğini merkûm 'Ali mahfel-i şer'de işbû şuhûdîn muvâcehesinde ikrâr ittükde yigirmibeş gurûş mihri alûb virilmesi içün tenbih olundu.

Şuhûdü'l-hâl

-Halifeoğlu Mustafa Ağâ, Memişoğlu Mustafa, Tonkânoğlu Hasan, Temürcüoğlu İbrâhim, Köslüden Mıcıkıoğlu 'Ali, Büyükoğlu Mehmed.

Hüküm 4

Kasaba-i Samsunda kal'a derûnunda Büyük Câmî'-i Şerîf ile Siyâvuş Ağa ve Pazar Câmî'-i Şeriflerinin ve medrese vakfından olmak üzere derûn-ı kasaba mülhakâtından 'Abdulkadiroğlu 'Abdurrahmân bir 'aded bağçe ve ince 'Ömeroğlu Hâcî Süleymân'ın ve Gür 'Osmân'ın birer 'aded bağçelerini hâlâ Trabzon vâlisi ve Canik muhassıllığı uhde-i müşîrânelerinde olan devletlû Tayyâr Paşa Efendimizin halile-i muhteremleri 'iffetli hânım efendimizin bâ-hüccet-i şer'le mutasarrıf olduğu yâli bağçesi arâzisi dâhilinde olub üç 'aded vakfa merbût olan bağçeleri hânım-ı mûmâ-ileyhin mülküne ilhâk olub vakfından ihrâc ve Câmî'-i Şerîflere inzi'a ve evla ve vakf-ı mezkûre mübâdil olarak kasaba-i Samsunda Zincirli kuyulu imtisâlinde hânım-ı mûmâ-ileyhin elbi dib zeytûn ma'a arâzisiyle câmî'-i mezkûrlara vakf idûb kâ'ide-i kadîmeden berû icâzeti imâm ve mü'ezzinime ma'işet idegeldükleri vech üzere sulhen taksim etmek şurûtu mezkûr elli dib zeytûnu ma'a arâzisiyle mülkümden ihrâc ve üç 'aded câmî'-i şerifler için vakfa merbût eylediğine ve bundan sonra elli dib zeytûn ma'a arâzi câmî'-i şeriflerine ala-mâşâllahu te'âlâ vakf-ı şerâ'itinde olduğunu sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene (1)216.

Mine'l-fakir Mahmûd en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

V. 36-AHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmî'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından ve hassa silâhşörlülerinden Cânik muhassıllı el-Hâc 'Osmân dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Cânik Sancâğının vâki' sevâhile karîb olan Ünye ve Fatsa ve Çarşenbe ve Ökse ve Samsun ve Arım kazâlarının kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân sadr-ı 'azam çukadârlarından ekseri (?) aher(?)

husûsuna me'mûriyetiyle evvelân olan Seyyid İbrâhim ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki senki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin bu def'a Trabzondan der-sa'adetime vürûd olan tahrîrât-ı mefhûmunun Anapa kal'ası ihyasından istihdâm olunmak içün Cânîk Sancâğında vâki' sâlifü'z-zikr kazâlardan yüz neferime Karahisâr-ı Şarkî Sancâğından elli nefer zincîrdân 'amelesi ma'rifetiyle ihrâc ve evvel bahârda ise kal'a-i merkûme irsâl ve tesyîr olunmak bâbında mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim vâsıl olub ancak Cânîk ahâlisinin tel. ve kendîr i'mâline ve kirâsına kat'a iştikâlleri hâsebiyle 'amele-i mezkûrenin 'avfı niyâzında olduklarını hâvî eğerce mukaddemâ der-sa'adetime i'lâmât-ı sîkât ? olunmuş olub lâkin bu def'a Karahisâr-ı Şarkî Sancâğının sevâhile karîb Perşembe ma'a Ordu ve Ebu'l-hayr ma'a Akköy ve Pâzârsuyu ve Bolâmân ve Çamâş kazâlarından yalnız elli nefer 'amele tahrîr ve beherinin iktizâ iden harcırâh ve nevl-i seffineleri me'mûr tahsîli olduğunun mu'accele akçesinden edâ ve hâtir ve amâde idûb Mart dokûzu hurûcunda mübâşiri ile seffineye vaz' ve sevb-i mezkûra irsâl ve tesyîr-i ihtimâm ve küfelâsının isim ve resimleri ile defterini dahi sîkât ? ideceğini tahrîr ve inhâ ve kazâlardan verilân tokûz kıt'a i'lâmâtı irsâl itmişsin hazine-i 'âmirem defterleri, tetbi' oldukda vech-i meşrûh üzere Cânîk Sancâğının sevâhile karîb olan sâlifü'l-be-yân kazâlardan yüz nefer ve Karahisâr-ı Şarkî Sancâğının kezâlik sevâhile karîb kazâlardan elli nefer zincîrdân 'amelesi ihrâc ve harcırâh ve peşîn ücretleri me'fûr tahsîli olduğunun mu'accele akçesinden vesâ'ir umûr-ı mirîyeden i'tâ olunarak kal'a-i mezbûreye irsâl olunmamak bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuşken Cânîk ahâlisi 'amele-i mezkûrenin 'afvı niyâzında oldukları bundan akdem tarafından lede'l-inhâ 'amele-i mezkûre nakt ve meccânen i'mâl ve istihdâm olunmak üzere matlûb olmayub ber-vech-i muharrer ve harcırâh ve ücret i'tâsiyle müretteb iken bir sancâkdan yüz nefer 'amele ihrâc ve irsâlinde te-

reddüd-i i'tizâr olunmak mecrâsının a'mâz ve senki sekenenin şâ'it eylediği zâhir ve âşikâr olmağla bir neferinin 'afvı mümkün olmayüb cümlesi yerlû yerinde ihrâc ve seri'an kal'a-i merkûmeye irsâl ve tesyîr olunmak bâbında işbû sene-i mübâreke de mâh-ı Recebdâ-te'kid ve isti'câli hâvî emr-i şerîfim ve rildiği bâş muhâsebede mukayyed olmakla Anapa kal'ası tertibâtından bir neferin müktezâsı kâ'il olduğu ve beyhûde tahrîrât irsâli ahara ifâde-i vakt ider ise de hakkında vehâmeti derkâr idüğü mukaddem sâdir olan emr-i şerîfimde iş'âr olunmuşken bu vechle tahrîrât irsâline hesâbet etmek te'dîbiyle müceb olmuşken bu def'a aġmâz olmuşdur lâkin vürûd emr-i şerîfim 'aktin 'amele-i merkûme-i tedârik ve irsâl itmiş ise de icrâsı te'dîbinde ve dakika fevt olmayacağı dahi emr-i mukarred olmağla ana göre müdebbirâne hareket etmek fermânım olmağın nihâyet tenbîhi hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde Cânîk Sancâğında mestûr yüz nefer 'amele- nin dahi beherhâl ihrâcı ve kal'a-i merkûme irsâl ve teshîrinden matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûm oldukda her ne vechle ve nezâreti ile olur ise olsûn mukaddem sâdir olan emr-i şerîfimde mûnderiç şerâ'ite ri'âyet iderek 'amele-i mezkûre tekmîlen ihrâc ve sefâyine irkâb ve seri'anve 'acilen kal'a-i merkûmeye sevk ve tesyîri mezîd-i sa'y ve gayret ve her bir nefere kaçır gurûş harcırâh ve nevl-i sefine verildiğini ve 'amele-i merkûm ve küfelâsının ismi ve şöhretleri mübeyyen defter idüb i'lâm-ı şer'iyye ile ma'an der-sa'adetime irsâl ve ma'azâllahu te'âla bu mürettebe tenbiyye-i kat'iiyyetden sonra dahi kusûr ve rehâvetden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz ve siz ki kudât ve nüvvâb ve mübâşir ve a'yân-ı mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi mûc b emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükûm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh oluna şerefyafta-i sudûr olan fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakruniyle 'âmil olüb hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız . Tahriren

'işrîn Ramazân sene seb'a ve mie"teyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 36-B

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekâ-rimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından ve hassa silâhşörlерinden Cânîk muhas-sılı el-Hâc 'Osmân dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hük-kâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm Cânîk Sancağında vâki' kazâ-ların kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunân sadr-ı 'azam kazâncısı kidvetü'l-emâsil ve'l-ak-rân Mehmed zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki binikiyüzüç ve dört senelerine mahsûben Sivâs eyâ-letimin mübâya'acısı tertîb ve fermânım olân zahâyirden sancâ-ğı hissesine isâbet iden zahâyirden şimdiye değin ne mikdârı tahsîl ve teslîm olunmuşdur bilinmek ve gayri-ez tahsîlât bakâyâ-sı her kimin zimmetinde ise seri'an tahsiline ikdâm olunmak lâ-zimedен olmağla husûs-ı mezbûr senki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti-yle görûlûb gayr-i ez tahsîlât livâ-yı mezbûr hissesine isâbet iden zahireden şimdiye değin teslîmâtı ne mikdârdır ve bakâyâ kalân ne mikdârdır ve kangı kazâdadır gereği gibi tashîh ve tahkîk ve izâle vechle defter-i tesyîr olûb bakâyâ kalân her ne ise bir keyl ve bir habbesi girûye kalmamak şartiyle seri'an tahsîl ve Samsun iskelesine nakl olunmak fermânım olmağın iş-bû emr-i 'âlişânım ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl o-lunmuşdur imdi vüsûlünde fermânım olduğı vechle zahâyir-i mez-kûrenin bakâyâ ve teslîmâtını ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i mû-mâ-ileyh ma'rifetiyle seri'an tashîh ve tahakkuk ve 'ala vec-hü'l-imsâh defterleri der-sa'adetime tesyîr-i müsera'at ve gayr-i ez tahsîlât bakâyâ kalân olûr ise bir habbesi girrûye kalmamak üzere icâb ve iktizâ idenden bir an akdem tahsîl ve

iskele-i mezbûreye nakl ve tekmil haberini tahrîr ve zehâye müsâra'at ve bu bahâne ile fukarâya zûlm ve ta'addiden hazer ve mücânebet eyleyesiz ve senki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin müktezâ-yı mezbûrun üzere Cânîk'e varûb muhassıl-ı mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le livâ-yı mezbûrun hissesine isâbet iden zahireden şimdiye değın teslîmât ve bakâyâsını tashîh ve tahakkuk ve defterini der-'aliyyeme irsâl ve ibrâz-ı tahsîlât bakâyâ kalân her ne ise bir habbesi girûye gelmemek şartiyle 'ala idhâl seri'an yerlû yerinden tahsîl ve Samsun iskelesine nakl ve tesyire mezîd-i sa'y ve gayret ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz ve senki kudât ve nüvvâb ve mûmâ-ileyhimsin sizler dahi müceb emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olân işbû emr-i şerîf-i celîlü'ş-şânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münfi üzere 'âmîl olûb hilâfiyle vaz' ve hareketden begâyet ve her nev-i ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tah-riren el-hâmis 'işrin şa'bân sene seb'a ve mie'teyn ve elf.

Konstantiniyetü'l-mahrûse

Hüküm 2

Bâ'is-i terkîm budur ki

Kasaba-i Samsunda vâki' merhûm ve mağfûrunleh Çorlû 'Ali Paşa hazretlerinin vakfı olân mâ'-i câri dükkânları bu sene-i mübâreke de ma'zallahu te'âla ihrâk olub çarşû ve satında kemer-altı imtisâlinde olân mâ'-i câri vakfın dükkânı 'arsası yerini mukaddemâ Samsun sâkinlerinden gümrük kâtibi es-Seyyid 'Abdülkerim Efendi müceddeden bir bâb etmekçi furûnu inşâ idûb ve senevî mâ'-i câri on gurûş vermek şartiyle cümle ve vücûh-ı memleket ve vakfın mütevellisi İbâtzâde İbrâhim Ağa ma'rifetleriyle furûn-ı mezkûru inşâ ve senevî mâ'-i câri onbeş gurûş verilmesini cümlenin re'y ve maslahât görmeleriyle kîbel-i şer'den

dahi izin virilüb işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 29 şa'-bân sene (1)224.

Mine'l-hazır Mustafa vekil-i nâ'ib Samsun

Hüküm 3

Kal'a kapûsu kurbunda 'Ömer Bayrâkdâr'ın müceddeden binâ eylediği bir bâb kahvehânesi mâh-ı câri için icâr senevî Fî sene (1)225.

Kıymet (Gurûş)

Diğirmi gurûşdur .

20

V. 37-A

Hüküm 1

Bafrada Kerim Efendi mütesellim iken Türkmân Mahmûd nâmında bir kimesneden alacaklıları alacaklarını tahsîl olunmasına şekvâ idûb Mahmûd nâm kimesne düyûnu olan meblağ-ı tahsîl için habs idûb akçeyi tahsîl eyledikde bir bârgîrini kendüsü bey' ittirûb hak sâhiblerine edâ etmişken meşrû Paşa efendimizin muhassılı Ahmed Efendiye 'arz-ı hâl idûb Kerim Efendide nesne lâzım gelmeyüb muhassıl efendiye olan i'lâm sûretidir. Fî 15 Muharrem sene (1)234.

Hüküm 2

Ma'rûz-ı dâ'ileridir ki 'arz-ı hâl ve iştikâ iden Mahmûd nâm kimesne Kerim Efendi mirâsımı cebren deyû istirdâdını eddu'-â mübâşir ta'yîn buyrulan Hâcı Kavâs kûlları ma'rifetiyle huzûr-ı şer'e celb ve su'âl olundukda müdde'i ve müdde'-i 'aleyh bi'l-müvâcehe akdem Kerim Efendi Bafrada mütesellim iken müdde'-i Mahmûd nâmın düyûnu zuhûr idûb haklarını tahsîl olunmasını matlûb itmeleriyle düyûnuna edâ itmek için müdde'i kendüsü bârgîrini ahire bey' idûb düyûnlarına edâ eylediğini huzûr-ı şer'de takrîr itmeğin isbât-ı mezkûru kendüsü bey' idûb Kerim Efendi cebren aldı deyû hilâf-ı inhâ eylediğini huzûr-ı şer'de mütebeyyin olduğunu ber-nehc-i şer'i Kerim Efendide nesne lâzım gelmeyüb da'vâdan men' ve ref' olunduğunu olki vâki'ü'l-haldir

i'lâm olundu. Fî 15 Muharrem sene (1)234.

el-fakîr sene Nâ'ib Hasan el-vekil bî-kaza-i Samsun

V. 37-B

Hüküm 1

Bundan akdem kâ'im-i makâmı 'âli çukadârlarından 'Abdi A-ğâ ma'rifetiyle Samsun iskelesinde izhâr ve der-mahâzin miri şa'irden asitâne-i 'aliyyeye irsâl olunân ma'rifet-i şer'le ve ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî ve sâbık paşa bâkî Hûlu Mehmed Ağa ma'rifeti ve muhassılımız hassa silâhşörlülerinden Hâfız sa'-adetlû Mehmed Ağa ma'rifet ve iskele gümrüğü emîni Hâcî Ahmed Ağa ma'rifetiyle irsâl olunân şa'ir müseccelisicil defteridir ki ber-vech-i âti zikr sene(1)208.

Şa'ir kile İslâmboli

Tosyâlioğlu İsmâil kapûdân sevâr olduğu ve donânma-yı hümâyû-na vaz' olunmuşdur 8000

Bârûd-i siyâh direm 44, kıyye 2445, kurşun kıyye 95, sandık 'aded 4 -

Hâcî Ahmed Ağa ma'rifetiyle üç direklû kapûdânına teslîm-i şa'ir 3150

Tosyâlioğlu İsmâil kapûdâna teslîm olunmuşdur 11150

Tirebdü sâkinlerinden Hüseyin Re'is seffinesine vaz' ve Anapa 'Abdi Ağa şa'irinden irsâl 2795

Erekli sâkinlerinden Mustafa Re'is seffinesine ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'aliden 2100
16040

Akdenizli Hâc Mehmed sevâr olduğu seffine vaz' ve Anapaya irsâl şa'ir kile 1660, dakîk kile 101,5 1660

Anapaya hinta şa'ir ağâ Süleymân edâmisi Hayreddin muhassıl tabh-ı peksimâd kantâr 'aded 135

Hâlâ muhassıl-ı Cânîk ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'aliden mürüvetlû Süleymân Ağa ma'rifetiyle Anapaya irsâl olunân mısır zahâfî-ré verilân nevl hissesi beyân.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Ereklili Mustafa Re'ise verilen	525
Kalyoncu re'ise verilen nevl (okunamadı)	42,5
Akdenizli Hâc Mehmede verilen	578
Seyfi Ağa kâyığı ve Şâh Hüseyin re'is ile irsâl es-Seyyid Himmet Ağa ma'rifetiyle tabh olunân peksimâddan muhassıl-ı Cânîk ve hassa silâhşörllerinden Hâfız Mehmed Ağa ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le Anapaya irsâl olunân	
	<u>Peksimâd kantâr Kıyye</u>
Himmet Ağa ma'rifetiyle tabh olunân peksimâd	250
Hayreddin Beğ peksimâdından	135
'Ali Efendi edâmisi makbûz gara garre dakikinden irsâl olunân dakîk	Kile 12615
Ünyeli Kalyoncu re'is yediyle Anapaya irsâl	180
(kile 630, kıyye 15)	101,5
	8
Gara garre şa'irinden Anapaya irsâl	Kile İslâmbolu 205
'asâkir-i zahireye ma'rifet-i şer'iyile ve muhassıl ağâ ma'rifetiyle verilen nevl	Kıymet 1500

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmi senesinde Hâcî Hâtûn Câmî'i mü'ezzini Monlâ Mehmede teslim olunân meblağ Kıymet (Gurûş)
Kırk gurûşdur 40

Hüküm 3

Kasaba-i Samsun sâkinlerinden Keskinzâde Hâcî Hüseyinin Kâbida Çukâdâroğlu 'Ömerde zarûde (?) kısrâğı olûb merkûm Hâcî Hüseyine kısrâğı nazar ittirderek bu kısrâk benim değildir deyû Hâcî Hüseyin müfekker ve merkûm dahi senin kısrâğın budur bundan başka değildir nizâ'larında es-sulhu seyyidü'l-ahkâm-ı me'âli zikr olunân toru kısrâğı Hâcî Hüseyin zabt idûb bundan başka ise kısrâk töhmet benim ve cürüm dâdesiyle alayım deyû Hâcî 'Ömer'in takrîri bu mahalle kayd olundu. Fî gurre-i Re-

ceb sene 1211.

V. 38-A

Hüküm 1

'An asıl . Karımı olub kasaba-i Samsun'da ve Büyük Câmî' mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem bilâ fevt olan Topâl Bekir Ağa nâm kimesnenin bâ-ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rife-tiyle tahrîr olunân muhâllefât defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunûr. Fî 25 Rebi'ü'l-evvel sene (1)224.

	<u>'Aded</u>	<u>Gurûş</u>
Gulâm sagir	1	800
Def'a gulâm sagir	1	700
Def'a gulâm sagir	1	500
Duhter seyyibe	1	500
Def'a duhter bakire	beş kârış	1 800
	-	3300
Def'a duhter bakire	dörtbuçuk kârış	1 700
Def'a duhter bakire	dört kârış	1 500
Def'a duhter bakire	dört kârış	1 400
Def'a duhter bakire	dört kârış	1 600
	-	5500
'An nakd-i akçesi	-	1800
Sîm kablû beyâz kabzalı kılıç	1	130
Köhne celkûh	kürek	1 40
		7470
Bâ defter-i müfredât mesârif fûrû nihâde	-	3570
Sahhü'l-bâki üçbintokûzyüz gurûşdur		3900

Hüküm 2

Müteveffâ- yı merkûm Bekir Ağanın mâl terekesinden sarf olunân mebâliğ-i ma'lûmenin müfredât defteridir ki beyân şûd. Fî 25 Rebi'ü'l-evvel sene (1)224.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Zevcesi hâtûna mihr vâris mukâbili verilen	800
Müteveffânın kaynı Feyzullah düyûn müsbeti için	500
Resm-i hâkim	200

Samsun a'yânı 'Osmân Ağaya resim	500
el-Hâc Ahmed Ağaya hizmet-i mübâşiriyye	<u>300</u>
Beğ oğluna hizmet	100
Müftioğlu 'Ali Ağaya hizmet-i mübâşiriyye	140
Techiz ve tekfin içün sarf olunan	<u>180</u>
	2720
Ortâğioğlu Ahmed'e nakden verilân	<u>850</u>
Yalnız üçbinbeşyüzyetmiş gurûşdur	3570

Şuhûdü'l-hâl

- Toprâk basdı Süleymân Hadi'
- Samsun a'yânı 'Osmân Ağa,
- 'Abdülkerim Efendi,
- Müftioğlu 'Ali Ağa,
- Ökse hâkimi el-Hâc 'Ali Efendi,
- Arım hâkimi 'Ali Efendi.

V. 38-B

Hüküm 1

Der-sa'adete tophâne-i 'âmireye irsâl olunmak içün hâlâ Sivâs vâlisi devletlû veli'ni'am Gâlib Paşa Efendimiz tarafından ikiyüzotüz senesi Samsuna vürüd iden yiğirmiiki kıt'a 'a-melden sâkıt şâhî top (?) olarak sakıt toplârin defteridir.

	<u>'Aded</u>
Bir kıyyelik şâhî altı kârış top	12
Bir kıyyelik şâhî yedi kârış top	5
Birbuçuk kıyyelik 'âdisâ şâhî on kârış top	2
Nısf kıyyelik şâhî ondört kârış top	<u>3</u>
	22

Fî 21 Şevvâl sene (1)230.

Hüküm 2

İşbû bâlâda zikr olunân toplardan ikiyüzotüzbir senesini necâbetlû Seyyid 'Osmân Beğ Efendi efendimiz hazretlerinin irâde-i 'aliyyeleriyle Ünye seffine mevzû'an der-sa'adete top-

hâne-i 'âmire tarafına irsâl kılınan toplârin ecnâs toplârin irsâli evâni işbû mahalle kayd olundu ve's-selâm. Fî 21 Cemâzi'l-evvel sene (1)231.

	<u>Top 'aded</u>
Ünyeli Sârı 'Osmânoğlu seffinesiyle irsâl bir kıyyelik top yedi kârış (2), beş kârış 'aded (4)	6
Ünyeli Mitâoğlu seffinesiyle irsâl bir kıyyelik altı- şar kârış top	6
Ünyeli Corcoroğlu seffinesiyle irsâl top onkârış 'aded 2, oniki kârış (1), yedi kârış (4), tokûz kârış (2), beş kârış (1)	<u>10</u> 22

Hüküm 3

Otûzdört senesi tertibâtından olûb otûzaltı senesi nühâs emîni Kethüdâzâde Mehmed Ağa ma'rifetiyle sefâyinlere mevzû'an cânib-i darbhâne-i 'âmireye irsâl eylediği mirî nühâsının mikdârı beyân şûd. Fî 25 Zi'l-hicce sene (12)36.

	<u>Nühâs-ı mirî</u>	
	<u>Kantâr</u>	<u>Kıt'ât</u>
Ünyeli Hasan kapûdân seffinesiyle irsâl	1792,5	2622
Kel 'Ömeroğlu Hüseyin re'is (re'is) seffinesiyle irsâl	1888,5	2700
Ormânoğlu seffinesiyle irsâl	2032	2976
Ünyeli Hâfız 'Ali re'is seffinesiyle irsâl	1078	1607
Deli Ahmedoğlu seffinesiyle irsâl	<u>52</u>	<u>83</u>
	6842,5	9988
Amasyada kalân	-	<u>8</u>

V. 39-A

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Samsun ve Sinop ve Ünye iskeleleri kadıları zide fazlehum ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm

kapûcubâşlarından Kastamonu mütesellimi ve mübâya'acısı Altı-
kulâczâde el-Hâc Hüseyin dâme mecdühû ve mefâhirü'l-imâsil ve'l-
akrân Sivâs ve Bozok ve Amasya ve Çorum ve Cânîk mübûya'acıla-
rı taraflarından zikr olunân iskelelerden zahîre hıfzına me'mû-
rîn zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm
olaki mukaddemâ Anapa ser-'askeri ve hâlâ Hürre vâlisi sadr-ı
sâbık düstûrû'l-mûkerrem ve mu'azam ve müşîr-i müfahham nizâm-ı
'alem vezîrim Yûsuf Paşa edamallahu te'âla iclalehu ile mîr-i
mirândan hâlâ Anapa muhâfızı Mustafa dâme ikbalehunun dâ'irele-
ri ta'inâtları vesâ'ire içün Anapaya zahire irsâli lâzimededen
olduğuna mebni Kastamonu ve Sivâs ve Bozok ve Amasya ve Çorum
câniblerinden ikiyüzüç ve dört senelerine mahsûben mübâya'a o-
lunûb Sinop ve Ünyeden ve Samsun iskelelerine nakl olunân zahâ-
yir-i mirîyeden Anapa cânibine irsâl olunmak üzere havâle olu-
nân bin kantâr peksimâd ve onbinbeşyüz kile dakîk ve yedibinbeş-
yüz kile hinta ve altıbin kile şa'ir bir sefâyine ile cânib-i
mezkûre nakl olunmak üzere sene-i sâbıka evâsıt-ı Ramazânında
iktizâsına göre evâmîr-i şerifem ısdâr olunmuşdur zahâyir-i mez-
kûr zikr olunân iskelelerde me'mûrlar ma'rifetiyle sefâyine
tahmîl ve Anapaya nakl ve tesyîl olmak lâzimededen iken bu ana-
dek zahâyir-i mezkûre mahsûben fakat onbintokûzyüzellitokûz
kile dakîk ve yiğirmibinyüz kile şa'ir vâsıl olduğu bu def'a
Anapa Hânından vârid olunân tahrîrâtından müstebân olduğundan
gayri bâkî kalân zahâ'irenin bedel ile râbıta verilmek kaydiy-
le düşüldüğü dahi mesmû'-ı şâhânem olmağla senki müteselim-i
mûmâ-ileyh ve iskelelerde mübâya'acılar tarafından kabz-ı ze-
hâ'ire me'mûr mûmâ-ileyhimsiz zahâ'ir-i mezkûrenin bir kıyyesi-
nin kat'ie-i itilâfına rızâ-yı 'aliyyem olmayûb mukaddem fer-
mân olduğu üzere 'aynen Anapaya nakli matlûb-ı mülûkânem ve za-
hâ'ir-i mezkûrenin nakli fermân-ı evveli bir seneden müte-
câviz olunmuşken girû kalması mücerredesinden rehâvetinizden
nişâyik eylediği aşikâr olmağla zahâ'ir-i mezkûreden Anapaya
nakl olunândan mâ'adâsı dahi 'ala eyvi hâlin sefâyin ile seri'an

ve 'acilen 'aynen nakl ve tesyîr olunmak fermânım olmağın tenbihen ve isti'câlen işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdârı ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde mukaddem fermânım olduğu üzere Anapâya havâle olunân zahâ'irden gayri-~~en~~ nakl bahsinin dahi bir sa'at mukaddem nakl ve teshîri matlûb idüğü ve bundan sonra dahi hilâf-ı rızâ-yı hareket ile berâd . te'hîr olunmak lâzım gelürse ber-vech-i cevâba kâdir olamadığımızı ma'lûmunuz olduğda bâkî kalân zahâ'iri dahi 'ala eyv-i hâlin seri'an ve 'acilen ve aynen Anapâya nakl ve teshîr ve hitâmı haberini der-sa'-adetime tahrîr ve i'lâm-ı dikkat ve hilâfından hazer ve mübâ'âdet eylesesiz siz ki kudât-ı mûmâ-ileyhimsiz siz dahi sizler dahi müceb emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şânı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ittisâlimin mazmûn-ı münfi üzere 'âmil olub hilâfından begâyet-i nehâşe ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîrâtü'l-yevm 'işrin Şevvâl sene seb'a ve mie'teyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-mahrûse

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmibir senesi Sağdı Beğ mahallesinde Pâzâr Câmî' imâmı zevcesi Yelâclu . hâtûn bi-emrillahi te'âlâ fevt olub menzîl ve terekesinden mâlının üçte ikisini câ'milere vakf idûb tevzî' ve taksîm olub bu mahale kayd olundu.

Kıymet (Gurûş) Para

Hâcı Hâtûn Câmî' imâmına verilen	9	27
Büyük imamına verilen	9	27
Mü'ezzin Hâfız	9	27
Yeni Medre imâmı	9	27
Mü'ezzin	9	27
Yâlı Câmî' imâmı	9	27
Mü'ezzin	9	27

Pâzâr Câmi' imâmı	9	27
Mü'ezzin Cenici	9	27
Medrese Câmi' imâmı	9	27
Mü'ezzin Monlâ İsmâil	9	27
Diyâr-ı ahirde vârisi hisse-i şer'iyye	60	-
	<u>42</u>	-
	102	-
Zevci Kürt Hüseynioğlu'na hisse-i şer'iyye	60	-
	<u>42</u>	-
	102	-

Hüküm 3

Bâlâda mestûr câmi' şeriflere merhûmenin terekesinden sülüsâni vakf olundu isede vârisi ber-mûcib-i fetevâ-yı şerife sülüsâni teslîm ve sülüs vakfı edâdan sonra vakfdan istirdâd ve kendünün kırkbeşer gurûş hisselerine zamm olunmuşdur. Fî 21 Rebi'ü'l-evvel sene (1)223.

V. 39-B

Hüküm 1

Kânûn-ı ceride emridir.

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm Anadolunun sol kolu yemîn ve yesârileriyle nihâyetine vâ-rınca vâki' kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodalar ve a'yân-ı vilâyet ve ashâb-ı 'alâka ve kurrâ ihtiyârları ve vücûh-ı memleket ve söz sâhibleri zide kad-rehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sefer-lerin uzaması takrîbiyle ve 'askerî techîzi ve sefer tertîbleri vesilesiyle kazâlara envâ'-ı tekâlif tarh ve tahmîl olunarak ahâli ve re'âyâ fukârası hasbe'l-iktizâ gözedilmeyib seferlerin hitâmına ta'alluk olmuşdu elhâletü hazîhi kavâ'il-i sefer ber-taraf olub tekâlif-i seferiyyeden kazâlar ahâlileri oturmağla her halde âsûde hâl olmaları lâzimedden iken sefer esnâsında vakt-i farizat diyerek kendi nefisleri içün külliyyetlû mesârif tarh ve tahmîliyle fukarâ-yı ahâli ve zü'efâsı ra'îyyetden zul-men akçe ahzını i'tiyâd idenler alân mezâlimden kifâyed itmedik-

leri ve Anadolu ve Rumeli 'nde vâki' kazâlar ahâlileri sancağının ekserisine bir alây zalime makûlesinin itmedikleri mesâlih kalmayüb arâlık arâlık fukarâdan aldıkları cerâyimden senede birkâç def'a ismi ve mahalli ma'lûm olmayarak ba'zı meşhûr maddeler içün diledikleri gibi defterler tertîb ve ol makûle zâlimleriyle kudât ve nüvvâb dahi ittifâk idûb kadılar harc-ı imzâ ve defter akçesi nâmiyle ve voyvodalar mukâta'a harîri diyerek ve a'yânlar a'yân ismiyle ve iş erleri ve kocabâşlıları kezâlik kendü nefisleri içün defterlere külliyyetlû mebâlig idhâl ve ahâli ve re'âyâ fukarâsına tevzî' ile tahsîl eyledikleri tahkîk-i kerde-i şâhânem olûb fimâ-ba'd fukarâ ve zü'efâ üzerlerinden bu makûle mesâlih ve ta'addiyâtın men' ve külli ile men' ve ref' matlûb-ı hümâyûnum olduğuna binâen bundan böyle her kazânın tevzî'âtı senede iki def'iyeye tahsîs olunmak ve beher altı aydan altı aya bir def'a tevzî' olunûb arâlıkda başkaca defter tertîb olunmamak ve ismi ve mahalli ma'lûm olmayan mesârîf bir dürlû kazâlara tevzî' olunmayüb beher altı ayda bir def'a her ne mesârîf olur ise ismi ve mahalli ma'lûm olarak defter-birle tevzî' olunûb defteri der-'aliyyeme irsâl olunmak ve defterde evvel misüllü mesârîf-i mechûle olur ise defteri imzâ iden hâkimden tevzî' iden a'yân ve iş erlerinden zecren lihim tahsîl olunduktan sonra sâ'ire 'ibret içün muzahher te'dîb ve siyâset kılınmak husûsuna irâde-i kat'a-i şâhânem ta'alluk olmağla i'zâmen ve ifhâmen ve te'kîden ve ihtimâmen mahsûsen işbû emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı 'azam çukadârlarından kâdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd zide kadrehu mübâşeretiyile irsâl olunmuşdur imdi siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz işbû tenbihât-ı şâhânem tekidât-ı sâ'ireye kıyâs itmeyesiz fimâ-ba'd her kazânın salyâne defterleri ba'de'l-tevzî' kazâları muhâkiminden bir sûreti ihrâc ve der-sa'adetime getirilûb defterlerini birinde fâhiş madde bulunduğu gibi ol defteri imzâ iden hâkimden ve tevzî' iden a'yân ve iş erlerinden zecren lihim tahsîl ve âshâb-ı fukarâyâ redd ve teslîm ittirüldüğünden son-

ra ol makûle kudât ve nüvvâbın isimleri ceride-i kazâdan hâli ve kendüleri nafiler yedi ile te'dîb ve a'yân ve zalime gürûhu ve iş erlerinin dahi sâ'ire-i 'ibreten cezâları tertîb kılınacağı beher tarafından der-'aliyyeme tevârüd iden salyâne defterlerini mütâla'a ve her maddesini mülâhaza iderek gereği gibi tanzîm itmek içün ricâl-i devlet-i 'aliyyemden mahsûs birisi bu husûsa nâzır nasb ve ta'yîn kılındığı ma'lûmunuz olduğunda işbû emr-i münîfi kazâlarınız muhâkimine sebt ve kayd ve ba'dehu aherîn harc-ı imzâ ve a'yâniyye nâmiyle ve nâm-ı ihrâ ile kudât ve nüvvâb ve voyvoda ve a'yân içün tevzî' defterine bir akçe ve bir habbe zamm olunmamak' vechiyle beher sene rûz-ı Kâsımdan rûz-ı Hızra ve rûz-ı Hazırdan ve rûz-ı Kâsıma vârinca ol kazânın sahîh mesârîfi her ne ise ismi ve mahalli ve mahalle ne mikdâr verildiği cümlenin ma'lûmu olarak bi'l-cümle vücûh-ı memleket muvâcehelerinde defter-birle beher altı ayda bir def'a tevzî' olunub edâ oluna başkaca defter tertîb ve tevzî' olunmaktan ve ismi ve mahalli ma'lûm olmayan mesârîf-i mechûleyi tevzî' defterine idhâl ile ircâ'dan mübâ'adet ve her kazânın salyâne defterlerini işbû sene-i mübâreke rûz-ı Hızırında ber-minvâl-i muharrer tertîb ve ba'de'l-tevzî' sicillâtından birer sûretini ihrâc ve der-'aliyyeme mübâderet idüb bundan böyle senede iki def'a kazânın salyâne defterleri ba'de'l-tevzî' birer sûretleri muhâkim sicillâtından ihrâc ve der-sa'adetime ib'ât olunarak bu nizâmın ilâmatı olundukda devâm ve istimdâr ile fukarâ ve zü'efâ ve re'âyâ ve berâyânın refâh-ı hâl ve rahatları istihsâline i'tinâ ve dikkat eylesiz şöyle ki beher altı ayda bir def'a mesârîf-i sahîhenin defterlerini irsâlde a'mâz veyâhûd mehâlik-i rızâ-yı dâvirânem kadılar ve nâ'ibler içün harc-ı imzâ nâmı ve nâm-ı diğere ve ismi ahir ile ve a'yânlar dahi a'yâniyye nâmı ve bahâne-i ahir ve nâm-ı diğere ile kendü nefisleri içün salyâne defterlerine bir akçe ve bir habbe zamm ve idhâl itmek beher senede iki def'adan mâ'adâ arâlıkda başka defter tertîb ve fukarâya tevzî'(1).

(1) Bu hüküm devam etmemiş eksik bırakılmıştır.

V. 40-BHüküm 1

Akzâ-yı kudâtü'l-müslimîn evlâ ve derûn-ı muvahhidîn ma-adeni'l-fezal ve'l-yakîn râfi' i'lâmü'ş-şerîf ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn akîz (?) bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-mu'în Mevlânâ Erzurûm kadısı zide fezâ'ilehu ve mefâ-hirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Anadolu-nun sol kolu yemîn ve yesârileriyle nihâyetine vârinca vâki' sâ'ire kazâları kudât ve nüvvâb zide fazlehum tevkî'-i reffî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki beyne'â-nâs cârî olan nakî mülk maddesi ve gerek habbe ve mübâya'a maddeleri emr-i meşrâ' olduğu ma'lûm iken ba'zı kûllar ve ashâba mebni ancak nakî mal-lar maddesi istimâ'ı mukaddemâ bâ-hatt-ı hümâyûn men' olmuş olûb habbe ve mübâya'a husûslarının istimâ'ı memnû' değil iken dört sene mukaddem ekser-i nâss rü'esâtı müberrâ'dan mahrûm it-mek için işbû nakî mülk maddesini habbe ve mübâya'a sûretine ikrâ' ile ve rüştin harmânını mücibdir diyerek fîmâ-ba'd o ma-kûle cem'-i eşyâsını ber-müciib hibe ve bey'-i murâd idenlere hüccet verilmemek ve vîrenin hîn ve kâtında müteveffî cem'-i eşyâsını berren hibe ve bey'-i murâd eyledi da'vâya kasdi olûr ise ber-vechle istimâ' olunmak husûsu bi'l-cümle sicidât-ı mu-hâkeme salîs ve kâyd ve Rum ili ve Anadolu'da vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına hitâben başka başka evâmir-i şerîfe ısdâr ve tesyâriyle olunmuş olûb lâkin bu keyfiyyet nâss-ı mülkünde tasarrufdan ta'yîn ve vech-i şer' men'i müstelzem bir hâlet-i reddiyye olduğundan başka bâ-hûsûs zevc ve zevâc ve ba'zı 'alel ve imrâz merâmına bi-mislâ olanlar ve gerek pîr-i fanûn olanlar mâlik oldukları eşyâlarını kendülere bakûb a'yâna ve hizmet e-denlere kâtib için habbe ve ücret için bey'-i murâd ittikle-rinde men' olmuşdur deyû bakımdan abâ ve imtizâc etmeleri mü-ceb-i 'isret ve 'ömr-i müslimîne bâ'is-i meşakkat olûb ve bu husûs mülkize (?) bakîr vech-i şer' tasarrufdan men'-i sebeb olûr bir emr-i 'ayn hüsn-i kazvî mücib ve men' ve def oldu-

ğuna binâen def'-i umûr-ı vâcibeden olmağla fimâ-ba'd zikr olunân habbe ve mübâya'a kâlü'l-evvel cereyân idûb husûs-ı mez- bûrun men'-i zımnında mukaddemâ sâdır olân o emrin kayıtları ref' ve terkîn olunmak bâbında senki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhim- siz size vesâ'ir iktizâ iden mahallere başka başka evâmîr-i şerîfem sudûrunu bi'l-fi'il Şeyhü'l-İslâm ve müftiyü'l-enâm olân 'ilâmü'l-'ulemâi'l-müteharrin akzalü'l-fezâlü'l-mütever'- rîn mevlânâ es-Seyyid Muhammed A'sâf edamallahu te'âla fe- zâ'ilehu bâ-takrîr ifâde ve takrîr-i mezkûr ve husûs-ı mezkûr olunûr mülûkânem 'arz olundukda mevlânâ-yı müşârü'n-ileyhin i- fâdesi üzere habbe ve mübâya'a maddeleri umûr-ı meşrû' olûb ber- müktezâ-yı şer'-i şerîf istimâ'ı içün kudât ve hükkâm izin ve ruhsat-ı şâhânem erzânî kılındığından mâ'adâ nakî mülk maddesi dahi umûr-ı şer'iyyeden olmağla icrâsı kemâkân matlûb-ı hümayû- num olduğunu hâvî karîme-i sahîhe-i mülûkânemizden hatt-ı hüma- yûn-ı kerâmet makrûnum şerefrîz sudûr olmağla fimâ-ba'd gerek habbe ve mübâya'a ve gerek nakî mülk maddelerinin cümlesi 'in- dü'l-hükkâm ber-müktezâ-yı şer' olunûr istimâ' ve icrâ olunmak fermânım olmağın bu husûs işbû emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı 'azam kethüdâ kâtibi hüdâsından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân es-Seyyid Muhammed Emîn zide mecdühü mübâşereti ile irsâl olun- muşdur imdi zikr olunân habbe ve mübâya'a maddeleri Şeyhü'l- islâm müşârü'n-ileyhin iltimâs ve ifâdesi üzere ve nakî mülk maddesi dahi sâdır olân hatt-ı hümayûn-ı itâ'at-makrûnum müci- bince kâlü'l-i'lâm 'inde'l-hükkâm istimâ' olûb ifâde ve icrâsı husûsuna izin ve ruhsat-ı şâhânem erzânî kılındığı ve husûs-ı mezbûrun men'i zımnında mukaddemâ sâdır olân ale'l-emrin kayıd- ları ref' ve terkîn iktizâ iden mahallere başka başka ale'l emr-i şerîfim ısdâr ile telbiye ve telbîn kılındığı ma'lûmunuz olduk- da işbû emr-i şerîfi bi'l-cümle kazâ ve kurrâda feth ve karâ'it ve mazmûn-ı münifini iktizâ idenlere i'lân ve işâ'at ve sicil- lât-ı muhâkeme kayd ve şerh () birle 'ale'd-devâm mücib ve müktezâsı üzere 'amel ve hareket kemâliyle ihtimâm ve dikkat

olunmak ve bir vakitte hilâf-ı vaz' ve hâlet-i tecvîz olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyaf-te-i sudûr olarak fermânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâcın mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-evâ'il-i şehr-i Cemâzi'l-ahir sene isneyn[ve]işrin ve mie'teyn ve elf.

V. 41-A

Hüküm 1

Binikiyüzyiğirmiiki ve yiğirmiüç ve yiğirmidört senelerine mahsûben hâlâ Tokadda nuhâs-ı mirî emîni Ahmed Ağa yediyle Samsun iskelesine nakl ve Samsunda dahi kabz-ı nuhâs-ı mirî olan Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağaya sinîn-i mezkûre mahsûben yedinde der-mahzen mevcûdu olan nuhâs-ı mirî mezkûrdan der-'aliyyeme nakle bâbında ve ücret-i nakliyyesi der-'aliyyede i'tâ olunmak üzere münâsib sefâyine vaz' ve irsâl bâbında hâlâ Cânîk muhassılı ve Trabzon mütesellimi Hazinedârzâde serbevâb-ı dergâh-ı 'âli 'inâyetlû Seyyid Süleymân Ağâ hazretlerine hitâben bir kît'a fermân-ı 'âli zuhûr ve vürûd itmeğle emir ve fermân buyrulduğı vech üzere nuhâs-ı mirî mezbûrdan Cânîk muhassılı ma'rifeti ve kabz-ı nuhâs olunân Mehmed Ağâ yediyle zikrî atî sefâyine vaz' ve tahmîl ve der-'aliyyeye irsâl olunân nuhâs-ı tâm sicil-i mahfûzaya kayd olundu. Fî 29 Zi'l-hicce sene (1)226.

	Nuhâs	Nuhâs	Nuhâs
	<u>Kît'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Kıyye</u>

Bolathâne serdârı şehdiyyesine süvâ-

ri Kara Hasan re'ise teslîmen der-

'aliyyeye irsâl

100

51

31

Ünyeli Sinillioğlu şehdiyyesine Süvâri

Üçkoloğlu İbrâhim re'ise teslîmen irsâl 150

83

34

Kapaklı Hâcî Veli Ağahın çekdirmesine süvâri mazlûm Bekir re'ise teslimen der-'aliyyeye irsâl	50	25	40
Def'a Kapaklı Hâcî Veli Ağa çekdirmesine Süvâri Küçük Hasan re'ise teslimen irsâl	50	29	16
Ünyeli İdris kapûdânın şehdiyyesine süvâri Hür 'Osmânöğlü Hasan re'ise teslimen irsâl	1100	86	41
Ünyeli Bekrâdlıgolu Süleymân re'is şehdiy- yesine süvâri Verin oğlu 'Osmân re'ise irsâl	<u>153</u>	<u>81</u>	<u>9</u>
	1603	855	171
Ünyeli Kodamân Mehmed re'is ve Kahramân re'isin süvâr oldukları Çalıkoğlu	1920	1001	-
Gerzeli el-Hâc İbrâhim re'isoğlu Mehmed Yâzıcı şâ'ikâsına vaz' ve irsâl Fî 5 Rebi'ü'l-evvel sene (12)27.	564	295	38
Merkûm el-Hâc İbrâhim re'is üç direklûsü- ne vaz' ve irsâl olunân Fî 15 R.ahir s.1227	1740	909	27
Giresûnlu Kabız Ağahın şehdiyyesine süvâri Ahmed re'is yediyle irsâl Fî 18 Rebi'ü'l-a- hir sene (1)227.	<u>1472</u>	<u>762</u>	<u>13</u>
	7299	3822	249
Ünyeli Cezâyirlüoğlu Mehmed Yâzıcı Süvâr olduğu Kapaklı Yerbeğ İbrâhim Ağa hârnükü- süyle irsâl Fî 17 Rebi'ü'l-ahir sene	960	500	9
Samsunlu Seyyid Halîl ve Seyyid İsmâil re'- is seffnesine mevzû'an irsâl Fî 4 Rebi'ü'l- evvel sene (1)227.	<u>328</u>	<u>277</u>	<u>10</u>
	8787	4599	268

Hüküm 2

Cânib-i mirîden nuhâs kabzına me'mûr sâbık Samsun gümrük emîni Ünyeli 'Abdul-mû'mîn Ağahın yediyle kabz ve der-'aliyyeye irsâl eylediği nuhâs-ı mirînin defteridir ki ber-vech-i a-tî zikr olunur. Fî Gurre-i Cemâzi'l-evvel sene (1)228.

	<u>Nuhâs</u> <u>Kıt'ât</u>	<u>Nuhâs</u> <u>Kantâr</u>	<u>Nuhâs</u> <u>Kıyye</u>
Ünyeli Eklinceoğlu Mehmed kapûdânın süvâr olduğu şehdiyyesine vaz' ve irsâl	936	500	24,5
Ünyeli Bekrâdoğlu Süleymân kapûdânın şehdiyyesine vaz' ve irsâl olunân	1920	1012	31
Ünyeli Bireşkûh re'isin süvâr oldu- ğu Gaffâr 'Alioğlu İbrâhim re'ise	116	63	34
Ünyeli Sinilioğlu Karaca re'is şeh- diyyesine	720	390	22
Ünyeli Veli Ahmedoğlu Mustafa kapû- dân şehdiyyesine	<u>1046</u> 4738	<u>562</u> 2527	- 111,5
Gerde Yortâtlıoğlu Mustafa 'Alem- dârın şehdiyyesine vaz'	<u>1381</u> 6119	<u>753</u> 3280	<u>23</u> 134,5
Kurşûn batmân 1000.			

V. 41-BHüküm 1

Binikiyüzentokûz senesine mahsûb Ergani ve Kebân ma'deni hasılâtından olûb Tokâd kalhânesinde tabhâ ve tasfiyye ve hâlâ Tokâdda nuhâs-ı mirî emîn Ahmed Ağa yediyle Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve Samsun iskelesinde dahi kabz-ı nuhâs-ı mirî olan 'Ali Yâzıcızâde Mahmûd Efendi yedinde der-mahzen mevcûd olan nuhâs-ı mirîden der-'aliyyeye celbi bâbında bu def'a bâ-emr-i 'âli Trabzonlu el-Hâc İbrâhim re'is sâkin İstânbul iskele-i merkûme lede'l-vücûd ve yedinde olan fermân-ı 'âlişân mûcibince nuhâs-ı mirî mezkûrdan ve efendi-i mûmâ-ileyh yedinden vezn-i kantâr ve mikdâr olunarak ahz ve kabz ve der-'aliyyeye irsâl olunân nuhâs-ı mirî sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 4 Rebi'ü'l-evvel sene (1)224.

Nuhâs-ı mirî Nuhâs-ı mirî Nuhâs-ı mirî
be-hesâb kıt'ât be-hesâb kantâr be-hesâb kıyye

Merkûm el-Hâc İbrâhim re'is şehdiyyesine vaz' ve der-'aliyyeye irsâl olunân	5522	3002	40
el-Hâc İbrâhim re'is ma'rifeti ve ma'rifet-i sancak vâlisi Bolathâneli Mehmed re'is şâ'ikasına .			
	<u>2000</u> 7522	<u>1086</u> 4088	<u>22</u> 62

Hüküm 2

Yiğirmiki ve yiğirmiüç ve yiğirmidört senelerine mahsûb nuhâsından nuhâs kabzına me'mûr Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa âvânında der-'aliyyeye gönderildiği sicil-i mahfûzada kayd olunân ma'lûmü'l-mikdâr nuhâsdan gayri sonradan Mehmed Ağaya vürûd iden.

Kıt'ât	Nuhâs
<u>12</u>	<u>Kıyye</u>
	259

Hüküm 3

Oniki kıt'a nuhâs nuhâs emîni sâkin Tokâd sa'adetlû el-Hâc 'Abdullah Ağa emri kağıdıyle kabz-ı nuhâs olân Mehmed Ağa hâlâ Samsun gümrük emîni ve kabz-ı nuhâs-ı mirîye me'mûr 'ârifetlû Seyyid 'Ali Efendiye teslim Fi 15 Şevvâl sene (1)228.

V. 42-A

Hüküm 1

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'ikemîneleridir ki

Ergani ve Kebân ma'deni hâsılâtından olub Tokâd kalhânesinde tabh ve tasfiyye ve Tokâddan Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve hâlâ Samsun iskelesinde cânîb-i mirîden nuhâs-ı mirî kabzına me'mûr Samsun mütesellimi ve emîn-i gümrük Seyyid 'Ali Efendi kûlları yedinde binikiyüzyiğirmiyedi senesi tertîbâtı mâlından müddehar mevcûdu olân nuhâs-ı mezkûrdan ikibinseksân-altı kıt'ât olmak üzere yalnız sekizbintoküzyüzseksânüç batmân nuhâs hâlâ Bergos iskelesinde 'Allahvirdioğulları kûlları tara-

fından iskele-i Bergosda kabz-ı nuhâs-ı mezkûre me'mûr âdem-leri tarafına irsâl ve tescîli bâbında hâlâ emîn-i darbhâne-i 'âmire devletlû velini'am efendi tarafından kabz-ı nuhâs olân efendi-i mûmâ-ileyh kûllarına hitâben şeref-i sahîfe-i sudûr ve vürûd iden bir kît'a memhûr ve mûmza emîrnâme-i 'aliyyeleri mûcibince nuhâs-ı mezkûrun Bergos iskelesine nakli içün 'Allahvirdioğlunun Ahrûm cânibinde müsterekesi bâzirgân tarafından nazar-ı dikkatine me'mûr istikâd nâm-ı bezîrgân nakli-i nuhâs içün Samsun iskelesine vürûd idüb bâzirgân mesfûr nezâreti ile kabz-ı nuhâsa me'mûr es-Seyyid 'Ali Efendi nuhâs-ı mezkûru vezn-i kantâr ve mikdâr iderek Samsunlu Seyyid Halîl re'isin sûvâr olduğu bir kît'a şehdiyyesine ol mikdâr nuhâs-ı mezkûr vaz' re'is-i merkûm dahi ol mikdâr nuhâsa sûvâr olduğu seffinesine tahmîl ve Bergos iskelesinde nuhâs-ı mezkûrun Allahvirdioğlu tarafından kabzına me'mûre teslim etmek üzere mütevekkilen 'alellah Bergos iskelesine 'azimet itmekle mahfel-i şer'de bi'l-muvâcehe ikrârlariyle olki vâki'ü'l-hâl pâye-i serîr-i 'alâya 'arz ve i'lâm olundu bâki emr üfermân hazret-i menlehü'l-mezkûr. Tahriren yevmü'l-~~tâsi~~' min şehr-i Cemâzi'l-evveli sene tis'a ve 'işrin ve mie'teyn ve elf. el-'abdü'd-dâ'i li'd-devlet-i 'Alî 'Osmân Mahmûd en-Nâ'ib bekaza-i Samsun

Hüküm 2

Derûn-ı i'lâm bâlâda mestûr olân nuhâs-ı mezkûr Seyyid Halîl re'is şehdiyyesine vaz' ve Bergos iskelesine irsâl olunân

Nuhâs be-hesâb	Nuhâs be-hesâb
<u>kît'ât</u>	<u>batmân</u>
2086	8983

Hüküm 3

Bâlâ-yı i'lâm da'iiyyânemde muharrer hâlâ emîn-i darbhâne-i 'âmire devletlû velini'am İbrâhim Sârı efendimiz hazretlerinin emirname-i 'aliyyeleri mûcibince kezâlik Bergos iskelesine gönderilen nuhâsın defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur.

Fî 15 Şa'bân sene (1)229.

Kapân sefinelerinden Rizeli Emin 'Ali kapûdân sefinesiyle irsâl

<u>Kıt'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Nuhâz</u>	<u>Kıyye</u>
2000	1162,5	-	-

Bergos bâkâyasından olûb Diyâle Beğ se-
finesine

-	-	-	-
---	---	---	---

Süvâri Dimitri re'is süvâr olduğu sefi-
ne ile der-'aliyyeye Fî 5 Şevvâl sene
(1)229.

<u>1289</u>	<u>726</u>	<u>15</u>
3289	1888,5	15

Çaymışoğlu sarrâfoğlunun mâlı olarak

Ünyeli Eğri boyûn Mehmed re'is seffine-
sine mevzû'an der-'aliyyeye irsâl olu-

nân nuhâs Fî 15 Rebi'ü'l-evvel sene 1229/1196

626	19
-----	----

V. 42-B

Hüküm 1

Samsunda nuhâs-ı mirî kabzına me'mûr merkûm Seyyid 'Ali Efendi yedinde ve der-mahzen olan nuhâs-ı hâmdan der-'aliyyeye irsâl olunân nuhâsın defteridir Fî 9 Receb sene (1)229.

Köse Mehmed kapûdânın süvâr olduğu

bahr ve seb'a vaz' ve irsâl

<u>Kıt'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Kıyye</u>
3000	1656	6

Ünyeli Otûzbur Mehmed yediyle şâ'ikası-

na vaz' ve irsâl Fî 15 Receb sene (1)229.

250	132	27
-----	-----	----

Dimitri re'isin süvâr olduğu Diyâle Beğ

seffinesiyle

475	248	37
-----	-----	----

Ünyeli Hâcı Mustafaoğlu Mustafa re'is

şehdiyyesiyle

<u>2440</u>	<u>1302</u>	<u>10</u>
6165	3339	80

Ünyeli Eğri boyûn Mehmed re'is seffinesiyle

irsâl Fî 5 Receb sene (1)229.

İmza okunamadı

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmisekiz senesine mahsûb Tokâddan Samsun is-
kelesine yiğirmitokûz senesinde nakl olunân yekûn nuhâs

Kıt'ât

Köse Mehmed kapûdâda iki tâş sehven verildi deyû
münâza'a ve darbhâneye ve mahal-i sâ'ireye teftî-
şi tahrîr ve i'lâm olundu

6167
2
6165

Bâlâ-yı defterde bu vechle mutâbık kılınmışdır

Hüküm 3

Bâdî tescîl-i şer'i oldurki

Samsun kasabası mahallâtından Pâzâr mahallesi sâkinlerin-
den Hâcî Sâlih Efendi meclîs şer'e gelüb şöyle takrîr-i kelâm
iderki kasaba-i mezbûrun Pâzâr Câmî'-i şerîfi civârında şimdi
sâkin olduğum menzilimin sokâk kapûsu itsâlinde bir tarafı so-
kâk kapûsu bir tarafı kendi havlum ve bir tarafı kendi dükkâ-
nım ve bir tarafı târîk-i 'âm ile mahdûd iki bâb dükkânımı
sülk-i mülkümden ifrâz ve vakf-ı sahîh-i şer'i ile vakf idûb
şöyle şart eyledim ki vakf-ı dükkân-ı mezbûrlar mütevellî ye-
diyle i'câr olunûb hâsıl olân nemâsından senede kırât-ı kerîm-
den bir hatm-i şerîf tilâvet oluna ve bir re's ganem kurbân
zic' olunûb mukırr ise tasdîk oluna ve iki berât yazılûb biri
Pâzâr Câmî' Şerîfine verilmiş ve Kara Oyumca karyesi Câmî'-i
şerîfine vaz' oluna ve yâlı değirmânı önünde olân köprü ve hân
yâzısu kabrîstân civârında olân köprüler harâb olduklarında
ta'mîr oluna fazla kalûr ise mütevellî olan kimesneye mü'ekkil
ola ve vakf-ı mezbûre kendüm hayatta olduğumda kendim mütevel-
li olub ba'dehu vefâтта evlâdımın ekber erşedi bâtinen ba'di
batni mütevellî oluna ve vakf-ı mezbûrun hizmet ve lüzûmuna
hükm olunûb min ba'dehu vakf-ı mezbûr himmet ve lâzım oldu "Fe-
men beddelehu ba'demâ semi'âhu ve innemâ ismühu ale'llezine yü-
beddilune innallahe semi'un 'alîm ve ekberü'l-vakfi 'ale'l-hay-
yi'l-cevâdi'l-kerîm." Fî 17 Rebi'ü'l-evvel sene (1)231.

Şuhûdü'l-hâl

- Kara Büyükoğlu Hâcî Mustafa,
- Karaoğlu Hâcî Mehmed,
- Cebeci nâm-ı Hüseyin Efendi,
- Hâcî Hâlîl Ağa,
- Beşli ağası Ahmed Ağa,
- ve gayrihum.

Hüküm 4

Binikiyüzotuz senesine mahsûben Ergani ma'adeni hâsılâ-tından olûb otüziki senesi Tokâdda hâlâ tabh olunân nuhâs-ı mirîden Samsun iskelesine nakl olunân iki taksit tertibâtından olûb Samsun iskelesine kabz-ı nuhâs-ı mirî Kethüdâzâde Mehmed Ağa ma'rifetiyle bâ-emr-i 'alî der-'aliyyeye nakl olunân ve irsâl olunân nuhâs-ı mirînin sefâyini ve kît'âtı ve vezn-i kantârı defteridir sicil olunmuşdur. Sene (1)236. Darbhâne çukadârlarından Yûsuf Ağa mübâşeretiyile Samsuna nakl olunân.

	<u>Kıyye</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Kît'ât</u>
Donânma-yı hümâyûnumdan İskendereli			
Küçük Mustafa kapûdân süvâri sefinesine	12	1557	2500
Ünyeli Adalızâde sefinesiyle süvârisi Ün-			
yeli Monlâ Hâcioğlu Hasan sefinesiyle	22	2000	3200
irsâl			
Ünyeli Koç 'Alioğlu 'Osmân re'is seffi-			
nesiyle bâ-emr-i 'alî irsâl Fî 15 Mu-	-	1105	1650
harrem sene (1)233.			
Ünyeli Kondârezâde Mustafa kapûdân se-			
finesiyle irsâl Fî 27 Zi'l-hicce sene			
(12)33.	-	2160	3364
	34	6822	10714

Ber-vech-i bâlâ yâlnız onbinyediyüzondört kît'ât olmak üzere altıbinsekizyüzyiğirmiiki kantâr otüzdört kıyye nuhâs-ı mirî sefâyin-i mezkûrlar ile der-'aliyyeye Mehmed Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le irsâl olunduğu bu mahale şerh ve terkîm olunmuşdur. Sene (12)33.

V. 43-AHüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-
lâm Karahisar-ı Şarkî ve Trabzon sancağında vâki' resm-i dö-
nüm ve emriyye-i duhân mukâta'ası vâki' olân kazâların ka-
dıları ve nâ'ibleri zide fazlehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâ-
sıl olûcak ma'lûm olaki hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan 'Abdul-
gani ile 'Ömer Celâl es-Seyyid Derviş 'Abdulkâdir zide mecdü-
hüm der-sa'adetime idhâl idüb iştirâken nısf hissesi ber-vechen
mâlikâne 'uhdelerinde olân resm-i dönüm ve emriyye-i duhân
Livâ-yı Cânik ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî ve tevâbi' mu-
kâ'atasının hâvî olduğu kazâların tüccâr tâ'ifesinin fûrûht i-
çün getürdükleri duhânlarının rûsûm-ı emriyyeleri vüzerâ' tâ'-
ifesinin zirâ'at ile hâsıl eyledikleri duhân fidânları tarlâla-
rında iken dönümleri ma'rifet-i şer'le ba'de'l-hesâba lâzım ge-
lân resm-i dönümleri taraflarından mensûb mültezimleri ma'ri-
fetiyle cem' ve tahsîl olunub âherin müdâhalası icâb etmez iken
bu def'a ashâb-ı agrâzdan ba'zı kimesneler zuhûr ve bezm-i ka-
zâ zikr olunan sancâklarda dâhil değildir diyerek iktizâ eden
rûsûm-ı dönümleri ve emriyyeleri edâda ta'allül ve muhâlefet
eylediklerinden mukâta'a-i mezbûrun mâl-ı mirîsinin kibrine ve
kendülerinin gadrine bâ'is ber-keyfiyyet olduğunu beyâniyle
ba'dehu izin o makûle gerek ber-vech-i muharrer vâki' olân mü-
dâhalesi men' ve ref' ve ber-vec h-i şurût icâb eden rûsûm-ı
mezkûrenin yerlû yerinden cem' ve tahsîl olunmak bâbında bun-
dan akdem verilen emr-i şerif zâyi' olmağın mücibince zâyi'n-
den bu def'a dahi emr-i şerifim verilmek ricâ eylediği ecluden
hazinehâne-i 'âmiremde mahfûz olân ma'aden mukâta'ası defter-
lerine nazar olundukda Cânik ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî
sancâklarının resm-i dönüm ve emriyye-i duhân mukâta'asının
nısf hissesi mûmâ-ileyhin iştirâken mâlikâne 'uhdelerinde ol-
duğu ve zikr olunân sancâklarda zer' olunân duhân fidânları
tarlâlarında iken dönümleri müsâha(?) olunub beher dönümden

ikişerbuçuk gurûş resm-i mirî ve kalemiyye ve tahsildârların cihet-i ma'îşeti için onâr pâre ve kadı için ikişer pâre ki mecmû' beher dönümden ikişerbuçuk gurûş onikişer pâre cem' ve tahsîl ettirile deyû duhân dönümü rusûm-ı sâdise olub zecren ile olmağla ma'an gayr-i ma'an dâhil olmak müktezi olmağın müzekkilü'l-vücûh ve ser-tesbît olub havâs-ı hümâyûn voyvodaları ve zâbitleri ve gerek selâtin-i 'azam ve vüzarâ-yı kirâm vesâ'ir evkâf mütevellileri ve ze'âmet ve timâr sâhibleri ve mîr-i mirân ve mîr-livâ ve voyvodalar ve subâşıları ve mütesellimler bu bizim toprağımızdadır deyû bir tarîk ile kat'an müdâhale ve muhâlefet ettirilmeyüb her ne mahalde zer' olunur ise resm-i dönümleri tarh-ı mirî için zabt ve rabt ve cem' ve tahsîl ettirile ve âher bilâd ise bir def'a gümrüğü edâ olunmuş ve duhân-ı mezkûrun Cânîk ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî sancâklarında vâki' kasabât ve kurrâya fûrûht için geldikte tüccâr ta'ifesinden tekrâr resm-i gümrük talep olunmayüb Si-vâs ve Serkeş ? ve Karamân eyâletlerinin duhân emîriyyesi şurûtu mücebinece yenice duhânın vakiyyesinden altışar ve kabaca olanın vakiyyesinden dörder ve kaba duhânın vakiyyesinden ikişerbuçuk akçe vekezâlik cebeliyye ve 'amediyye ve milâs ta'bir olunur duhânın a'lasının vakiyyesinden altışar ve evsâtinin vakiyyesinden dörder ve ednâsının vakiyyesinden ikişerbuçuk sağ akçe rûsûm-ı emîriyyeleri cem' ve tahsîl ettirilmek verilân berâtları şurûtundan idüğü ve Cânîk sancağında vâki' kazâların derecesiyle emr-i şerîfim verilmiş olub ancak Karahisâr-ı Şarkî sancağında kâ'in onbir 'aded kazâ derc olunarak emr-i şerîfim verildiğinin kaydı bulunamadığı der-kenâr olmağla bu sûretde zikr olunân Karahisâr-ı Şarkî ve Trabzon sancâklarında vâki' kazâlar mukâta'a-i mezbûr tevâbi'inden olmağla bermüceb-i şurût icâb eden gümrük-i duhân ve dönüm-i duhân resimleri mûmâ-ileyhimin taraflarından tahsîl olunmak üzere bi't-tahsîs işbû sene-i mübâreke evâsıt-ı Cemâzi'l-evvelisinde emr-i şerîfim verildiği der-kenâr olmağla imdi der-kenârım mücübince zâyi'inden fermânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim

vardukda bu bâbda sâdir olân emrin üzere 'amel idüb dahi husûs-i mezbûr ancak târîh-i mezbûrda ber-mûcib-i şurût emr-i şerîfim verildiği hazine-i 'âmirem defterlerinde mukayyed olmağla . Tahriren fi'l-yevmü'l-'âşer Ramazân sene 'işrin ve miel-teyn ve elf.

Hüküm 2

Onsekiz senesi mâh-ı hârim dekâkininin icârları cem' ve ba'dehu ikiyüzelli gurûş irâdı kayd-ı şûd.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
	250
Fa'izi zam	<u>37,5</u>
	287,5

Hüküm 3

Merhûm semerci Mehmedde derbend akçesi olub zevcesi on gurûş verüb ve beş gurûş dahi fâ'iz verüb cem'an onbeş gurûş alınub mâ'-i câri mütevellisi 'Abdullahâ teslim ve mâ'-i câriye ilhâk olundu.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
	15

V. 43-B

Hüküm 1

Bâ'is-i defter oldurki Hançerli Mahallesinin 'avâriz akçesini beyân.

Çâlık Hüseyin Beşeden		<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Tokûzluzâde Hasana	teslîm	10
Comrut Mustafa		-
Tokûzluzâde Hasan Ağâ		17,5
Def'a Çâlık Hüseyin Beşeden	teslîm	<u>10</u>
		27,5

Hüküm 2

Binikiyüztokûz senesine mahsûb Yusûf Paşa efendimizin marifetiyle Samsun'da nuhâs emfni İbrâhim Paşa yediyle der-'aliyyeye irsâl olunan nuhâsın reşid ile defterlû i'lâmı olub

zikir olundu.

<u>Külçe kıt'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Kıyye</u>
12085	5801	107

Hüküm 3

Kasaba-i Samsun derûnuna câri Çorlû 'Ali Paşa rahmetalla-hu 'aleyh vakfı su içün vakf ve vaz' olunân dekâkinin 'adedi ve icâre-i mu'accele-i ma'lûmeleri defteridir sicile kayd olun-du. Fi 15 Zi'l-hicce sene 1212.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (1)</u>	<u>Pâre</u>
Gümüşoğlu Mustafânın aşağı başda berber dükkânı mülk mâ'i icâresi	1	25	-
Sâdık oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
Yalınkoyuncu oturduğu mülk mâ'i dükkânı icâresi	1	16	-
Oruçoğlu oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	16	-
Zor Mustafa oturduğu mülk mâ'i furûn dükkânı icâresi . Ta'mîri iktizâ ederse içinde vürûdnâme üzerine	1	60	-
Şâmlıoğlu Hâcî Mehmed oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
'Alicânoğlu oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
Mustafa Efendi oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
Koca Mü'ezzin oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
'Ömerinoğlu Mustafa oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
Mollâ Mehmedin oturduğu mülk mâ'i dükkân icâresi	1	25	-
Hâcî Süleymân oturduğu mülk mâ'i yeni			

dükkân icâresi	1	25	-
Topûzoğlunun oturduğu mülk mâ'i yeni dükkân icâresi	1	25	-
Merzifonlu oturduğu mülk mâ'i yeni dükkân icâresi	1	25	-
Kara 'Alioğlunun oturduğu mülk mâ'i temür-cü dükkânı icâresi	1	8	-
Veli Kadioğullarının muttâsıl dükkân icâresi	1	3	-
Kopûroğlu Usta 'Ali ile Ahmed Beğ'in kahvehâne icâresi	1	2	-
Seyfi Ağânın dükkân icâresi	2	4	-
Vanlı 'Osman kahvehânesi icâresi	1	3	-
Hâcî İmâmoğlunun dükkân icâresi	1	-	20
Orûçoğlunun dükkân icâresi	1	-	20
Karahânoğlunun dükkân icâresi	1	-	20
Çokâloğlu dükkân icâre	1	-	20
'Abdulkâdiroğlu dükkân icâre	1	-	20
Ezîrganlı dükkân icâre	1	-	20
Müsellem Mehmedî dükkân icâre	9	1	-
Lâzoğlu 'Osman'ın dükkân icâre	1	-	20
Büyük hamândan icâre	-	50	-
Müfti Efendinin dükkânından icâre	-	1,5	-
Def'a iki dükkândan icâre	-	1	-
Hücoğlu Mollâ İbrâhim'in icâre	3	-	25

Hüküm 4

Binikiyüzyiğirmiiki senesi mâh-ı Muharrem guresinden Ünye sâkinlerinden Tokâc Hüseyini re'isin vâlideleri vâsi-i muhtâr olduğu ecluden Samsunlu İbâtoğlu Veli İbrâhim Samsun mahallesinde ma'rifet-i şer'le Yenici yetimlerinin üçyüz gurûşunun Hüseyini re'ise teslim edüb bu mahale kayd olundu.

Hüküm 5

Ünye müsellemi Genç Ağanın hâlâ Samsun dizdârı Ahmed Ağa'ya tezkeresi vürûd ve Samsun'da mirî cebehâneden barût matlûb edüb dizdâr-ı mersûm cebehâneden ma'a vâ'rûl beşyüzonbeşe bârût-ı siyâh irsâl olunduğu bu mahalle dizdârın ma'rifetiyle kayd olundu. Fî 15 Muharrem sene (1)211.

V. 44-AHüküm 1

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdeb- bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mahâmü'l-e- nâm bi'r-réyiü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'adet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'a- vâtifü'l-melîkü'l-'alâ Sivâs vâlisî vezîrim Seyyid Ahmed Paşa edamallahu te'âlâ iclâlehu ve 'azamü'l-ümerâi'l-kirâm râciü'l- kübârâi'l-mufahham evlâdü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâb-ı 'izze ve'l-ihtişâmü'l-mahfûf bî-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im Si- vâs eyâletinde vâki' sancâkların mutasarrıfları dâme ikbalehum ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm Sivâs eyâletinde vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zide faz- lehum vâ mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân Tokâd voyvodası ve ol ha- vâlılerde vâki' mukâta'at-ı miriye voyvodası ve mütesellimleri zide gayrihum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm o- laki ba'zı mukâta'at ve gümrüklerden vezâifa tevcihi mücerred erbâb-ı ihtiyâcdan olan 'abd-i müsliminân zikima'aşda istihlâsları irâdesine cenî olub bu makûle vezâ'ife mah- lûl oldukda yine erbâb-ı ihtiyâca tevcih-i sâye-i devlet-i 'a- liyyemde müstahkinin tevzi'a dâ'ire-i ma'aşlarına ikdâm oluna- gelmişken bir müddetden berû mahlûl olan vezâ'if ve bu subûyi (?) ba'zıları ketm ve ahz (sîlik) dahi hilâf-ı kanûn ve ceh- ret erkân-ı misüllü tasîriyle (?) ve nizâ' itmeleriyle elhâle- tü hazihi muhtâc ve gayri muhtâc ma'lûm olmayarak bu makûle mah- lûl vezâ'if ve eyâdâisâ'ire sûret-i teksîr kesb idüb ashâb-ı

kudretten olanlar akçe ile veza'ifa mübâya'a eyledikleri zâhir vechle ve bâ-husûs müzekkilü'l-vücûh kanûn-ı kadîmin hilâfı olmakdan nâşî ashâb-ı esâmî ber-mûc b kayd yoklanûb ismi ve müsebimi muvâfık vezâ'ifenin târîh-i senete mûtâbık olmayan mübâya'aların kanûn-ı kadîm üzere hazine-mânde olması içün bi'l-cümle mukatûn ve gümrüklerde mukayyed olan vezâ'ifin yoklanması lâzım gelüb ancak bu sûretde dahi ba'zı fukâra ve erbâb-ı ihtiyâc 'özer olmak mollâ mütânesiyle (?) mücerred rahmeten li'l-'ibâd ve şevkâten 'ala halikü'l-lah şimdilik bu irâde ma'rife-tiyle vezâ'ife mutasarrıf olan zekûr ve nisvân herkim olur ise olsun vazifesi kendi ismine muvâfık olmayub ve ittifâk-ı mura-fa'a bizâtihi vâir ise dahi zâtında kendi üzerine (kendi üzerine) tevcih olunmuş olmayub mahlûl olarak ihtilâs veyâhûd hilâf-ı kanûn firağından olmuş ise dahi bu makûleler yedlerinde hent mikdâr vazife vâir ise kendi ismi ve şöhreti ve vilâyet ve sâkin olduğu mahalle esâmisine tahrîr itmek üzere o makûle vazifelerin sülûsü hazine-mânde ve sülûsânî kendi ismine tatbîk ile tevcih olunmak üzere 'arz-ı hâl idûb tevcih ittirmek üzere şimdilik bu sûret te'cîz ile haklarında müsâ'ade-i 'aliyyem evzânî kılınmağla imdi İstanbul ve Bursa ve Edirne vesâ'ir bu makûle karîb ve civârda olanlar altı ay Şam ve Haleb Diyârbekir ve Musul ve Tokâd ve Bosna gibi diyâr-ı ba'ide bir sene mahâl viril-meğle işbû mahâl virilen sûretde ahâli-i harameyn-i muharremeyn-den vâhide-i hümâyûn defterine dâhil olanlardan mâ'adâ vazife ashâbı yedlerinde olan vazifelerine kendi isimlerine tatbîk içün 'arz-ı hâl takdîm ve sülûsü hazine-mânde ve sülûsânî tevcih olunub esâmilerine isim ve şöhret ve vilâyet ve mahalle-ri tahrîr vârinca kayd ittirdüb tecdîd sâkid itmek ve bu makûlelerden hîn-i tevcihde sülûsü haysü alınmak ve evkât-ı mu'ayyine-i mezkûre vürûd ittirdükden sonra girû kalmış ne mikdâr esâmî vâir ise mahlûl hükmünde olmağla o makûleler sahîh sened ile yoklanmak üzere olmağla mefhûm emr-i şerîfim üzere 'amel ve hareket olunmak bâbında bundan akdem ikiyüztokûz senesi evâhir-i

Şevvâlinde emr-i şerîfim isdâr ve irsâl olunmuşdur ale'l-an bir semeresi zuhûr itmekle eğer bundan böyle eklerine tashîhde tekâsül iderler ise mahlûl hükmünde râzi olub ve cümlesi hazîne-mânde olunacağı cihetden bu maddenin ve zir-i vezâ'ife as-hâbına tefhîm me'mûr olanlara râci' olmağla yedine ve te'kîd ve isticâ'li hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdârı kalemi kâtible-rinden Muhammed Vasîf ile irsâl olunmuşdur.

V. 44-B

Hüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keîâm mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân zikr-i âtî peksimâd nâzırı ve Samsun a'yânı Süleymân zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olúcak ma'lûm olaki dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden ve Sivâs sâkinlerinden el-Hâc Himmed zide mecdühû beg der-devlet-i medâra takdîm eylediği 'arz-ı hâli mefhûmunda irâdı sefer-i hümâyûnumdan gedüklülü mü-mâ-ileyh ma'rifetiyle Samsun iskelesinde tabh ve mahzenlere vaz' olunân onbin kantâr mirî peksimâdın ol müddetden berû mahzenlerde metrûk olduğundan ekserisi fenâ-pezîr ve ekle gayr-i sâlih olmak derecesine resîde olub bundan böyle bir müddet dahi terk olunması ol havâlin havâsı vahîm olmak mülâsebesiyle cümle telef ve zâyi' olacağından gayr-i muhâzen-i mezbûrenin icâreti ve muhâfazasına ta'yîn olunan nâzırın ücret ve habbesi terâkim iderek cânîb-i mirîye bir fev'-i cesâret vukû'una dahi dahi olacağı beyân-birle siyâneten li'l-mirî Samsun a'yânı ma'rifeti ve ma'rifeti şer'le peksimâd-ı mezbûr mu'ayine ve ekle sâlih olanları ifrâz ile irâde olunan mahallere nakl ve sarf ittirilmek ve fenâ-pezîr olanları dahi râ'iciyle tâliblerine bey' ve fûrûht olunub hâsıl olan semeninin kemiyetini mübeyyen-i memhûr ve mûmza defterleri irsâl olunmak üzere bir kıt'a emr-i şerîfim isdâr ve kendüsün dahi me'mûriyetten 'avf olunmasını istid'a itmekle kayûda murâca'ad olundukda ber-vech-i meşrûh

peksimâd-ı mezbûr tabrı imâline bi-müddet-i vâhide olduğundan ekseri fenâ-pezîr ve ekle gayr-i salih olmak derecesine resîde olduğu bundan mukaddem dahi lede'l-inhâ peksimâd-ı mevcûdun ekle salih olanları ma'rifet-i şer' ve Cânîk muhassılı ma'rife-tiyle ifrâz ve tefrîk ve Anapa kal'asına ol tarafda bulunan mâbeyn-i sefîneye tahmîl ve hîn-i mezkûre irsâl ve mâ'adâ ekle sâlih olmayanları değer-i bahâsıyla tâliblerine fûrûht olub hâ-sıl olan esmâni ile Anapaya irsâl olan peksimâdın mikdârı be-yân olarak imza defteri irsâl olunmak bize sene-i sâbika evâ'-il-i Sâferinde emr-i şerîfim verilmiş olduğu mevkûfâtдан ba'-de'l-der-kenâr keyfiyete hakîkâtî Cânîk muhassılı sâbık dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından Süleymân dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda selefi Cânîk muhassılı esbâk Hâfız Mehmed zide mecdû-hû gedüklü mûmâ-ileyh taraflarından peksimâd-ı mezbûrun hıfz ve nezâretine me'mûr âdemisi ma'rifetiyle kapûdân paşa mûmâ-iley-ol tarafa derûnunda mukaddem emr-i 'alışânım peksimâd-ı mezbûr-dan ikiyüzelli kantâr peksimâd ifrâz ve Anapaya irsâl olunmuş olduğunu ve muvahher bâlâda beyân olduğunu vechle mûmâ-ileyhe hitâben isdâr olunân emr-i şerîfim mûcibince muhassıl-ı sâbık mûmâ-ileyh bi'z-zât mehâzin-i mezbûreye varûb ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle peksimâd-ı mezbûreleri mu'ayene eylediklerinde ekle sâlih olanlarını olmayanlarından tefrîk ve tem-yîz ve bir mahalden bir mahale ahere nakl-i yürûd itmek ikti-zâ eylese külli mesârifeye muhtâc olduğundan vaz' itmeğe cesâret idemeyûb a'la hâl-i terk ve ibkâ eylediğini ve bundan böyle bir müddet dahi terk ve ma'rifet olunmak lâzım gelse gedüklü-i mû-mâ-ileyhin inhâsı üzere fenâ-pezîr ve zâyi' olacağını ba'de'l-beyân siyâneten li'l-mirî mukaddem irsâl olduğundan mâ'adâ iskele-i mezbûrede el-yevm mevcûd olan peksimâdın ya Anapaya irsâl olunur veyâhûd der-sa'adetime celb olunmak şartlarından muntekisi tercih olunur ise siz ki kadı ve nâzır ve a'yân-ı mû-mâ-ileyhimsiz ma'rifetiniz ile sefâyin-i tahmîl ve teşbili i-çûn emr-i şerîfim sûretini re'y-i 'alışânım ihâle ile i'lâm it-mekle bu sûretde peksimâd-ı mezkûrun Anapaya lüzûmu olmayûb

ol tarafda turdukça fâni olmaktan ise der-'aliyyeme celbi husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle ber-mu'tâd-ı kadîm lâzım gelen nev'i der-sa'adetime hîn-i vürûdunda tamâmen ashâb-ı sefâyine i'tâ olunmak üzere mevcûd anbâr olan peksimâd-ı mezkûrun bir dirhemi zâyi' ve telef olmayarak vezn-i kantâr ve Samsun iskelesinde bulunan sefâyine tahmîl ve memhûr ve mûmza defterim der-'aliyyeme sevk ve tesyîre ziyâde nakîd eylemeniz fermânım olmağın me'mûriyetlerini hâvî bâ-takrîr işbû emr-i şerîfim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde sâbika mezkûr peksimâd mevcûdunun asitane-i sa'adetime celbine irâde-i 'aliyyem ta'alluk olduğu ma'lûmunuz oldukda ber-mu'tâd icâb iden nev'i der-sa'adetime hîn-i derûnunda tamâmen ashâb-ı sefâyine i'tâ olunmak üzere Samsun iskelesinden mevcûd anbâr olan peksimâdın bir dirhemi zâyi' ve telef olmayarak vezn ve kantâr ve mevsimle deryâ-i güzârân itmeksizin sefâyine tahmîl ve mikdârı tasrîhiyle i'lâm-ı şer'e ve tahrîrât i'tâsiyle der-'aliyyeme sevk ve tesbîle müsâre'at ve ihmâl ve müsâleha gûne hergân-ı nâm habbeden begâyet hazer ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celilü's-şânım vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâli-min mazmûn-ı münîfi üzere 'âmîl olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfi i'timâd kılasız. Tahrîren fi Şevvâl el-yevvâ's-ı semîn 'işrîn 'aşar ve mie'teyn ve elf.

V. 45-A

Hüküm 1

Diğer emr-i Şerîf

Sizki Samsun kadısı peksimâd nâzırı ve Samsun a'yânı mûmâ-ileyhim size hitâben işbû sene-i mübârekeden evâhir-i Sâferinde emr-i şerîfim verilmiş olduğunu der-kenâr ve bâ-takrîr 'arz olundukda peksimâd-ı mezkûrun iskele-i mezbûrede tavakkuf ve te'cîz olunduğu sûretde telef ve zâyi' olmasına bâ'is ve berî ve der-'aliyyeme celb olunduğu sûretde ekle sâlih olanları

donanma-yı hümâyûnum kalyonlarına iktizâsına göre verildikçe izni' mirî mûcib idüğü bir yarâr olmağla siyâneten li'l-mirî ol mikdâr kantâr peksimâdın müstahsil der-'aliyyemde gümrük emfni es-Seyyid Halîl zide mecdûhu ma'rifetiyle mahsûs sefâyin-i eşcâr ve iskele-i mezkûre ta'yîn ve irsâl olunmağ-la ifâde-i hâl siyâkında işbû emr-i şerîfim isdâr ile irsâl olunmuşdur vüsûlünde ber-minvâl-i muharrer peksimâd-ı mezkûrenin iskele-i mezbûrede beyhûde te'ciz ve tevkîhi zâyi' ve telef olmasına müteverri ve der-'aliyyeme celb olduğı sûretde ekle sâlih olanları donanma-yı hümâyûnum kalyonlarına iktizâsına göre verildükçe izni' mirî mûcib eder ki ma'lûmunuz oldukda sefâyin-i mezkûre iskele-i merkûme vusûllerinde der-'akab tahmil ve der-'aliyyeme sevk ve tesyîri husûsuna bi'l-ittifâk mezd-i sa'y ve gayret etmeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükmi-i şerîfimle vardukda. Tahriren el-yevmü'l-tis'a şehr-i şa'bân sene 'aşar ve mi'eteyn ve elf.

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'i kemîne budûrki binikiyüz-on senesine mahsûben ehl-i zimmet re'âyâsının rüsûm-ı zecrîyyeleri kabzına me'mûr bâ-fermân-ı celîlü'ş-şân ta'yîn haseki has-sa Mehmed Ağa kûlları yediyle Samsun kasabası mahkemesine lede'l-şer' görüb vücûh-ı ahâli meclîs-i şer'e da'vet ve hatm ve kirâ'at merâsim-i itâ'atı ba'de'l-edâ kaza-i mezbûrda kâ'im Kadıköy nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâsından senevî otüz gurûş maktû' rabt olunmuş olduğundan on senesine mahsûben otüz gurûş ile toküz senesinin bakâyâ otüz gurûşunu yekûn altmış gurûş mübâşir-i merkûm kûllarına tamâmen edâ ve teslim olunub 'avdet ittirilmesine fi'l-iltimâs pâyeye-i serfir-i 'alâya 'arz ve i'lâm olundu. Tahriren el-yevmü'l-ahad 'işrin şehr-i şa'bân 'aşar ve mi'eteyn ve elf.

V. 45-BHüküm 1

Kasaba-i Samsun mahallakâtından Kadıköy ehl-i zimmiyye re'âyâsından senevî otüz gurûş maktû' rabt olunmuş olduğuna binâen binikiyüzaltı ve yedi senelerinin rüsûm-ı zecrîyyesi altmış gurûş sene-i mezkûrda Samsun'da gümrük emîni 'Osmân Efendi ahz idûb ve sekiz senenin rüsûm-ı zecrîyyesi otüz gurûşu evkâf ağası Hâfız Hâcı Mehmed Halife ahz itmişdir.

Hüküm 2

Bâzâr Mahallesinden 'Ali bin menzilci Kara Mehmed nâm kimesne mahfel-i şer'e gelüb Sa'di Beğ mahallesinden Keskinöglü Hâcı Hüseyin üzerine da'vâ idûb vâlidem mülkü olan Kır bacıdaki zeytûn bağçemizih hissemizi ve gallesi ve Koşumaludan Kara Kütürd oğlundan aldığım kısrâğı bana vermiyor şer'an uyarılmak matlûbundur didikde merkûm Hâcı Hüseyin meclîs-i şer'e hâzır olüb cevâbında bağçe ve kısrâk benim mâlımdır dahi bundan akdem şer'an murâfa'a olub bu da'vâlarından ibrâ-yı zimmet olduğu ve yedimde hüccetim nazar buyûrula deyû cevâbına binâen ibrâ-yı zimmet olduğuna da'vâsına mutâbık Hâcı Hüseyin'den bey-yine tâleb olundukda Samsundan 'udûl-ı müsliminden 'Osmân Ağâzâde 'Ömer Ağâ ve nâlbâhdâr 'Osmân huzûr-ı şer'e hâzır olub merkûm 'Ali bin Kara Mehmed 'amme-i da'vâdan ibrâ-yı zimmet ve birbirinde bir habbe da'vâları kalmadı huzûr-ı şer'de bizler dahi hâzır-ı bi'l-meclîs ederek hasbeten-lillah şahidüz ve şahâdet dahi ederiz edâ-yı şehâdet-i şer'iyye ve şehâdetleri kabûl ile merkûm Hâcı Hüseyin üzerinden merkûm 'Alin'in mu'ârazası men' olundu. Hurrire fî evâ'il-i şehri Cemâzi'l-evvel sene 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Hüküm 3

Gümüş kazâsından 'Abdullah bin Mustafa nâm kimesne zevcesi Ümmü Gülsüm Hâtûn ile sefneye süvâren asitaneye 'azîmet ile

Bârtın iskelesinde ibrâ'-ı ağzîmetde sefine deryâya garb ve hâtûn-ı merkûm dahi garb ve hâlâk olduğunu kasaba-i Samsun'dan Veli imâm 'Osman Efendi ve menzîlci 'Osmanoğlu Bekâr Muhammed edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye idûb merkûm hâtûnun zevcesi merkûm 'Abdurrahmânâ hüccet verildiği kayd olundu.

Hüküm 4

Samsun'dan müftioğlu Kel İsmâil bâ-emrillahi te'âlâ fevt olûb çarşûda oturduğu dükkânında olan eşyası esnâf muvâcehelelerinde sûk-i sultânide sâtılûb müteveffi-i merkûmun yetimlerine vâsi Acı Bükünden Kahvecioğlu Hüseyin Ağanın zevcesi hânıma deyn-i müsbet yüzyetmiş gurûş verildi ve müteveffânın techîz ve tekfînine on gurûş Kırâncioğlu zımmîye beş gurûş ve dellâla verilen beş gurûş mâ'adâ bir habbe kalmayûb menzîl ma'a havlu derûnunda olan eşyası ve zeytûn bağçesi ve Derebağçe hisselerine ve timârına himâye şartiyle merkûm-ı atî vâsi nasb olundu.

Hüküm 5

Der-devlet-i mekîne bûdurki hâlâ Rumili vâlisi el-Hâc Muhammed Hakkı Paşa hazretlerinin ma'iiyyetine Cânîk Sancağından tertîb ve ta'yîn buyrulân binbeşyüz nefer ve tüfenkçiyân ta'ifesine beşyüz nefer diğerk emr-i 'âlîde beyân buyurulduğu vechle başbûğ ve sergerde nasbıyla sevb-i me'mûrelerine ihrâc ve irsâli bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlî ve emr-i mezkûre mübâşir ta'yîn buyrulan hassa hâsekilerinden el-Hâc 'Abdulkâdir Ağa ile teşrif etmiş ve vürûd sancağ-ı mezkûrun muhassılı serbevâbin-i dergâh-ı 'ali Süleymân Ağa ve cümle 'ulemâ ve sulehâ ve agvât ve ihtiyârân ve ahâli-i fukarâ muvâcehelerinde hatm ve kirâ'at sem'an ve tâ'a merâsimini ba'de'l-edâ sancak-ı mezkûrun hâvî olduğu kazâların bin nefer 'askeri ta'ifesi bulunub beşyüz nefer dahi rençber ta'ifesinin güzidesinden tertîb ile emr-i fermân buyrûlduğu üzere bin nefere Cânîk müte'ayyinlerinden Samsun a'yânı el-Hâc İshâk Ağa başbûğ nasb ve beşyüz nefere dahi Genç Ağa birâderi Hasan Ağa tüfenkçi pâşâ nasbıyla

mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle 'ulûfeleri dahi yedlerine tamâmen teslîm sâbıkanızın binbeşyüz nefer güzide ve neferât ve nâm-ı istilâm olmak üzere Samsun iskelesinden sefâyine vaz' ve irkâb ve işbû Zi'l-ka'adenin onbeşinci günü mütevekkilen 'alallah sevb-i me'mûreleri olan vezîr-i müşârü'n-ileyh ma'iyetine bâ'is ve tesyîr olunduğu ve mübâşir-i mûmâ-ileyh esmân-ı hizmet-i mezkûre ile der-'aliyyeye 'avdet eylediği ve sancak-ı mezkûrda 'askerî ta'ifesine kalmayub rençber ve dermiyân ta'ifeleri olub fimâ-ba'd zuhûre gelen tel. ve kendîr ve tekâlîf-i sâ'ire ve kirâmına ve lâzimeten fermân-ı 'aliyyenin idâresine kâfi olamayûb rençberden tedârik olunsa sancak-ı mezkûrun perişâniyetine berî idüğü bâki beşyüz neferin 'afv ve tenzîl ve terkîni sancak-ı mezkûrun bi'l-cümle 'ala resuluhâ dâ'imen ve hutabâ ve ihtiyârân ve ahâli ve fukarâ ve 'acize kûllarının niyâz ve ricâ etmeleri cümle fukarâ kûllarının hâl-i perişâniyetine merhâmet ve gayret buyrûlmasını 'arz ve i'lâm ediverir deyû iltimâs etmeleriyle olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i a'lâyâ 'arz ve i'lâm olundu bâki fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren yevmü'l-tis'a 'aşer şehr-i Zi'l-ka'de sene 'aşer ve i'eteyn ve elf.

el-Hâc 'Ali el-mevla bi-Kaza-i Samsun.

V. 46-A

Hüküm 1

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'i kemîne budûrki hâlâ Rumili vâlisi vezîr-i mükerrem devletlû Muhammed Hakkı Paşa hazretleri ma'iyetine Cânîk Sancağından tertîb ve ta'yîn buyrûlan binbeşyüz mîrilû piyâde 'asâkiri bade't-tanzîm 'ulûfe ve tahsîsât virilmek için der-'aliyyeden husûs-ı mezkûre mübâşir ta'yîn buyrulan hassa hâsekilerinden el-Hâc 'Abdulkâdir Ağa kûlları yediyle irsâl buyrulan hazinemiz meblağ-ı ma'lûmü'l-mikdâr vusûle ve hâlâ Cânîk muhassılı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'ali marifetlû Süleymân Ağa kûllarına teslîm-birle irâde-i 'aliyyem

buyrulan mîrilû 'asker tertîb ve tehiyye ve sefâyine süvârlarından akdemce müb'ayât 'asâkir ma'lûmü'l-mikdârı muhassıl-ı mûmâ-ileyh inzîmâmiyle ve mübâşir 'Osmân merkûm ma'rifetiyle 'ulûfe ve tahsîsâtı teslîm olunduğunu müş'ar 'arz ve i'lâm idiverir deyû istid'a itmeleriyle olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i 'alâya 'arz ve i'lâm olundu. Fî 17 Rebi'ü'l-evvel sene (1)210.

el-Hâc 'Ali el-mevlâ havâle bi-kaza-i Samsun

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemîne budûrki Cânîk Sancağından Rumili vâlisi vezîr-i mükerrem el-Hâc Muhammed Hakkı Paşa hazretlerinin ma'iyet-i müşîrilerine me'mûr ve irsâl olunan binbeşyüz nefer 'asâkirin rûkûb içün Ünyeli Kalyoncu Mehmed re'is Ünyeli Hasan Yâzıcı Ünyeli 'Abdullah re'is Samsunlu Sa'id Ağâ seffinesi def'a Ünyeli süvârioğlu zımmînin süvâr olduğu ki beş kıt'a sefâyin rûkûb-ı 'asker mürettebe içün isticâr-ı dühûl-ı sefâyin olan onbin gurûş hâlâ Cânîk Sancağı muhassıllı Süleymân Ağa hazretleri yedinden tamâmen rû'esâ-yı merkûmunun ahz ve kabz idüb keyfiyet-i mezkûre 'arz ve i'lâm idiyor deyû istid'a itmeleriyle olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Fî 19 Rebi'ü'l-evvel sene 1210.

el-Hâc 'Ali el-mevla havâle bi-Kaza-i Samsun

Hüküm 3

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemîne budûrki hâlâ Rumili vâlisi el-Hâc Muhammed Hakkı Paşa hazretlerinin ma'iyetine Cânîk Sancağından tertîb ve ta'yîn buyrulan beşyüz nefer tüfenkçiyân 'asâkirine ba'de't-tanzîm virilmek içün hâlâ Cânîk muhassıllı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî Süleymân Ağa kûlları zimmetinde olan mu'accele-i mirîden beşbin gurûş virilmek emri-i fermân buyrulduğuna binâen beşyüz nefer tertîb ve tehiyye olundukda beşbin gurûş mu'accele-i mirî mâlından olmak üzere

muhassıl-ı mûmâ-ileyh kûllar neferât-ı tüfenkçiyân yedlerine tamâmen teslîm eylediğini müş'ar 'arz ve i'lâm idiyor deyû istid'a itmeleriyle olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu bâki fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Fî 19 Rebi'ü'l-evvel sene (1)215.

el-Hâc 'Ali el-mevla havâle bi-kaza-i Samsun

Hüküm 4

Binikiyüzon senesine mahsûb nuhâs-ı mirîden bâki kalub emîn-i nuhâs İbrâhim Ağa yediyle mikdâr ma'rifet-i şer' mu'âyene olunub Samsunlu Sa'id Ağaya ber-vech-i emânet teslîm olunan nuhâs-ı mirî sâfi kît'ât-ı te'âli

5210

Yalnızbeşbinikiyüzon kît'ât nuhâsıdır.

V. 46-B

Nüküm 1

Hâlâ ma'den-i hümayûn emîni el-Hâc Yûsuf Paşanın Samsun iskelesine nakl ve tarafından adamı emîn-i nuhâs İbrâhim Ağa yediyle sefineler ile gönderilen nuhâs-ı mirî defter-i sicillâtıdır. Fî 19 Şevvâl sene 1210.

	<u>Nuhâs Kît'ât</u>	<u>Nuhâs Klyye</u>	<u>Nuhâs Kantâr</u>
Giresûnlu Hâcî Ahmed sefinesine vaz'an irsâl	488	-	250
Elkûlu Küçük Hâlîl re'is sefinesine vaz'an irsâl	288	-	150
Giresûnlu İsmâil re'is sefinesine vaz'an irsâl	200	4	103
Trabzonlu Hâcî 'Ali re'is sefinesine vaz'an irsâl	593	6	300
Trabzonlu Hâcî Mustafa sefinesine vaz'an irsâl	<u>464</u>	<u>-</u>	<u>250</u>
	2033	10	1053
Trabzonlu Küçük 'Osmân re'is sefinesi- ne vaz'an irsâl	387	-	200

Maytici Ahmed Beğ'in sefinesine süvâr Kâsım re'is ile irsâl bilâ-emr	5000	5	2565
Ünyeli 'Ali re'is sefinesine vaz'an irsâl	190	16	100
Ünyeli Hâcı Hasan sefinesine vaz'an irsâl	482	-	250
		31	4168
Trabzonlu Halîl re'is sefinesine vaz'an irsâl	558	-	300
Darneli İbrâhim Yâzıcı re'is sefinesine vaz'an irsâl bilâ-emr	2100	3	1076
Ve Darneli Şeyhoğlu Hâcı 'Ali re'is sefinesine vaz'an irsâl bilâ-emr	90	24	448
Ünyeli Dâne Hüseyin re'is sefinesine vaz'an irsâl	490	-	240
	12150	58	6232
Trabzonlu Konstantin re'is sefinesine def'an irsâl bilâ-emr	2000	18	986
Asitâne gümrük emfni Halîl Ağâ kâ'imesiyle Ayâneli kalpakcı Mehmed re'is sefinesine vaz'an irsâl	2030	-	1040
İnebolulu Sâlih re'is sefinesine vaz'an irsâl	4700	18	2407
Gerzeli 'Ömer re'is sefinesine vaz'an irsâl	186	-	100
		94	10765
Müselli İbrâhim re'is sefinesine vaz'an irsâl	2331	-	1230
Sinoplû kasab Süleymân re'is sefinesiyle irsâl bilâ-emr	400	14	214
(Ökünamadı 1500)	400	-	206
Yiğirmibeş pâre inêvl . hakkiyle		107	12415
Samsunlu Emîr imâmzâde Mehmed re'is mülkesiyle irsâl der-'aliyyeye	400	42	202
		150	12617

Hüküm 2

Binikiyüzonbir senesinde Sa'id Ağâ yediyle Tokâddan nakl olan nuhâs-ı mirîden gönderilân der-'aliyyeye beyân.

	Be-hesâb kıt'ât	Be-hesâb Kantâr	Kıy
Sâbık Bafra emîni İbrâhim Ağânın ter- sâneye bıraktığı mütebaki Sa'id Ağa yediyle emr-i 'âliyle Küçük Mehmed kapûdâna teslim ve asitâneye gönderilen	5210	2659	31
Sa'id Ağa yediyle der-mahzen emr-i 'âliy- le gelan merkûm Küçük Mehmed kapûdâna teslîm ve asitâneye ma'a irsâl	<u>12790</u> 18000	<u>6354</u> 9014	<u>31</u> 31
Sa'id Ağa yediyle bâ-emr-i 'âli 'Osmân kapûdâda teslimen asitâneye giden irsâl olunan	4100	1938	31
Emr-i 'âli ile vürûd iden asitâneli ka- pûdân Sinân seffinesine vaz'an Sa'id Ağa yediyle irsâl olunân	6900	3216	31
Emr-i 'âli ile vürûd asitâneli Mustafa kapûdân seffinesine Sa'id Ağa yediyle tes- lîm ve irsâl olunân	6200	3031	31
Bâ-emr-i 'âli Arâklıoğlu Mehmed re'is se- ffinesine vaz'an Sa'id Ağa yediyle irsâl olunân.	<u>4200</u> 39400	<u>2045</u> 19244	<u>10</u> 140

Hüküm 3

Bâ'is-i terkîmioldür ki binikiyüzoniki senesi mâh-ı Cemâ-
zi'l-ânirin yigirmiyedinci gününe gelinceye kadar Ergâni ma'a-
deni hâsılâtından Tokâdda yedimde mevcûd nuhâs-ı mirîden ceste
ceste Samsun iskelesine irsâl olunan bâlâda mestûr yâlnız kırk-
uçbinyetmişyedi kıt'a nuhâs-ı mirî iskele-i merkûmda vekilimiz
es-Seyyid Sa'id Ağa tarafına irsâl olunub ağa-yı merkûm ma'ri-
fetiyle otûztokûzbindörttyüz kıt'ası bâ-emr-i 'âli asitâneye ir-
sâl olunmuş olub el-yevm Samsunda yâlnız üçbinaltıyüzyetmişyedi
kıt'a nuhâs-ı mirî es-Seyyid Sa'id Ağa yedinde mevcûd ve Samsun
bezistânında mahfûz olub bundan gayri es-Seyyid Sa'id Ağa zim-

metinde bir kıt'a nuhâs-ı mîri olmadığı eelden yedine işbû tahvîl verildi vakt-i hâcetde ibrâz oluna.

	Batmân	Kıyye	Kıt'ât
Bende-i es-Seyyid Hâfız Hasan emîn-i	154946	3	43077
nuhâs-ı mîri havâle	141147	-	39400
	13799		3677

Bâlâda zikr olunân nuhâs tahvîli sûreti Sa'id Ağa Tokâda gidûb nuhâs emîni Hâfız Hasan Efendînin yedine verdiği tahvîli mümâ-ileyh Sa'id Ağanın istid'asiyle sicile kayd.

el-Hâc 'Ali en-nâs Samsun

V. 47-A

Hüküm 1

Ba'zı serhadât için Cabbârzâde Süleymân Beğ efendi yediyle tertib ve Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve tarafından kabz ve zahireye me'mûr Boğâzliyân kadısı 'Osmân Efendi yediyle asitâneye irsâl olunan Fî 9 Zi'l-hicce sene 1210.

	Şa'ir Kile İslâmbol	Dakîk hinta Kile İslâmbol
Beher kile tokûz pâre isticâr ile Sinop-lû Müftizâde 'Ömer re'is seffinesine vaz'an irsâl	2000	2919,5
Bâ-emr-i 'âlî Trabzonlu Konstantin re'is seffinesine vaz'an irsâl	2386	1633
Giresûnlu Seyyid Mustafa nâm kimesnenin 'Ömer re'is süvâr olduğu seffineye vaz'	314	8154
Samsunlu Sa'id Ağa seffinesine vaz'an irsâl onâr pâre nevl verildi	- 4800	1443 14149,5

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'ikemîne budûrki ba'zı serhadât lâzimesi için Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve kabz-ı zahireye me'mûr 'Osmân Efendi yediyle iskele-i merkûmda dermahzen olan beşbin kile şa'ir ve onbeşbin kile dakîk-i mîri mübâya'anın mehâzin kirâları olmak üzere ondör mâh târîhinde

dürtyüzyiğirmi gurûş dakik ve yüztoksân gurûş şa'ir mehâzenle-
rine merkûm 'Osmân Efendi yediyle ashâb-ı mahâzene yekûn altı-
yüzon gurûş edâ ve teslim olunûb vakt-i muhâsebede rûyeti içün
'arz ve i'lâm idiver deyû istid'asına mebni olki vâki'ü'l-hâl-
dir bi'l-iltimâs pây-e-i serîr-i a'lâyâ i'lâm olundu bâki fer-
mân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fi evâsıt-ı Mûharrem
sene ahdi 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

el-Hâc 'Ali el-mevlahavâle bi-kaza-i Samsun

Hüküm 3

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâ-
yetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından hâlâ
Cânîk muhassıl Süleymân dâme mecdühû ve kıdvetü'l-nüvvâb ve'l-
müteğerrî'n Samsun nâ'ibi mevlânâ zide 'ulemâ tevkî'-i refî-i
hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki dergâh-ı mu'allâm gedüklüle-
rinden Sivâsi Himmed zide mecdühû ma'rifetiyle bundan akdem bin-
ikiyüzbeş senesinde Samsun iskelesinde tabh ve i'mâl olunân on-
bin kantâr peksimâd tabh olunân müddet-i vâhîde olduğundan der-
sa'adetime celb olunsa telef olacağı ve terk olunmak lâzım gel-
se külliyyen heder olub encâmında cânîb-i mirîye hasâreti mücib
idüğü mukaddemâ ihbâr olmağla peksimâd-ı mezkûr ma'rifet-i şer'
ve sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhimsin ma'rifetinle mu'ayene olu-
nub ekle sâlih olanları tefrîk ve iskele-i mezkûre gelen sefîne-
lere vesâ'ir iktizâ edenlere fûrûht ve hâsıl olan beher sene
memhûr ve mûmza ve defteriyle der-sa'adetime teshîr ve hazine-i
'âmireme teslim olunmak ve ekle sâlih olmayanları dahi ol taraf-
da hayvânât içün talibine fûrûht ile akçesi gönderilmek üzere
tanzîmine irâde-i 'aliyyem ta'alluk idüb ol bâbda emr-i şerîfim
sâdir olmuşken bir hayrı zuhûr etmediğine tekrâr isti'câl ve
te'kid olunmuşdu şimdi tarafından gelen tahrîrât mefhûmunda
peksimâd-ı mezkûrun nûmunesi Cânîk Sancağının hâvî olduğu kazâ
ve kurraya ve etrâfında vâki' iskelelere başka başka evâmîr ile
irsâl olundukda ekle gayr-i sâlih olduğuna binâen iştirâsına

kimesne tâleb olmayub anacak bundan böyle dahi terk ve te'hîri lâzım gelür ise külliyyen fenâ-pezîr olacağını beyân-birle peksimâd-ı mezkûrun tabhına me'mûr merkûm Himmed zide mecdûhû ma'-rifetiyle evvel bahârda der-sa'adetime celb olunması husûsu tahrîr ve inhâ ve ol bâbda Samsun nâ'ibinin i'lâmını irsâl etmişsin ancak peksimâd-ı mezkûrun ol tarafda fûrûhtunun bir çâresi görölmesi husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk etmeğle peksimâd-ı mezkûrun ol tarafda fûrûhtunun bir çâresini derpîş ile hâsıl olan akçesini irsâle dikkat eylemek fermânım olmağın bâ-takrîr işbû emr-i celilü'l-kadrim isdâr ve sadr-ı 'azam çukâdârlarından Hüseyin zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde husûs-ı mezbûrun ma'rifet-i şer' ve senin ma'rifetinle ol tarafda bir çâresini görüb. Tahriren fi'l-tis'a 'işrin şa'bân sene ahdi 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

V. 47-B

Hüküm 1

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'ikemine budûrki dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden Sivâsi Himmed Ağa ma'rifetiyle biniki-yüzbeş senesinde Samsun iskelesinde tabh olunan peksimâdın ekle sâlih olanlarını sefinelere ve ekle gayr-i sâlih olanlarını hayvânât için tâleb olur ise fûrûht husûsuna dâ'ir bundan akdem Cânîk muhassılı sa'âdetlû Süleymân Ağa kûllarına hitâben emr-i 'âli sâdir olmuş olduğundan peksimâd-ı mezkûrun numûnesi vakt-i mezkûrda der-'aliyyeye irsâl iştirâsına kimesne tâleb olmadığını ba'de't-tahkîk ağa-yı mûmâ-ileyh der-'aliyyeye takdîm eylediğini ve peksimâd-ı mezkûrun fûrûhtunun bir çâresini görüb akçesini irsâl bâbında muhassıl-i mûmâ-ileyh kûllarına hitâben bu def'a sâdir olan emr-i 'âli vürûd cümle muvâcehelelerinde hatm ve kırâ'at ve sem'an ve ta'a merâsimini edâ olduğunu eğerce peksimâd-ı mezkûre bundan akdem ve bu def'a Cânîk Sahcâğının hâvi olduğu kurrâlarında ve iskelelerinde irsâl olunub iştirâsına kimesne tâleb olmadığını ağa-yı mûmâ-ileyh ve

ahâli-i sancağa 'arz ve i'lâm ediver deyû ilhâm ve istid'a idüb ale'l-ade ve niyâz ve istid'â-yı matuf ve 'inâyet-i hazret-i cihândâri oldukları vâki'ü'l-hâl olüb pâye-i serîr-i a'lâyâ 'arz ve i'lâm-ı habârat olundu bâki fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fi'l-yevmü'k-tis'a şehr-i şevvâl sene ahdi 'işrin ve mi'eteyn ve elf.

el-Hâc'Ali el-mevlabi-kaza-i Samsun

Hüküm 2

Gümüshâne Kazâsı tevâbi'inden Macûka kazâsı kurrâlarından Hamsi karıyesinden Kördinâsoğlu Miyor nâm zımmî Samsun'da Taşhâne-de mürd olunub terekesini beyân eder. Fi 5 Cemâzi'l-âhir sene 1211.

	<u>Kıyye</u>	<u>'Aded</u>
Yün yapâğı	424	-
Cild bakar	-	3
Moskovhâlısı	-	1
'ibâd şalvâr kesîm	-	1

Hüküm 3

Maçûdan Bendili kurrâsından Kayzîloğlu Miyor ve havâleoğlu Miyor nâm zımmînin şehâdetiyle mürd olan Moskôdan zikr olunan eşyâlar karındâşı Kördinâsoğlu Hâralmiyo zımmîye tamâmen yedine teslîm olunub işbû mahalle kayd ve şerh verildi. Fi 5 Şevvâl sene (1)211.

Hüküm 4

Kürd ta'ifesinden Gödet 'Abdullahoğlu 'Osmânın zevcesi ve Hüseyin kızı Hasan rızâsıyla 'Osmândan boşanüb elli gurûş mihrini 'Osmâna hibe eyleyüb ve 'Osmân dahi bu vechle itlâk eylediği mahallede kayd-ı sicil olundu.

Hüküm 5

Kürd ta'ifelerinden Musa bin Emîr Hüseyin ve zevcesi Fatımayı boşayüb sâ'ir ecnebi zümresine ilhâk ile merkûme Fatıma dahi elli gurûş mihrini ve dörtbuçuk gurûş nişân akçesi bir dâne

ve iki 'aded kilim habbe-i sahîh ile hibe idûb fimâ-ba'd Musa-
dan bir akçelik da'vâm ve nizâ'm yokdur deyû takfirini işbû si-
cile kayd olundu. Fî 19 Sâfer sene (1)212.
el-Hâc 'Ali el-mevla Samsun

Hüküm 6

Samsun sâkinlerinden Pâzâr mahallesinden Hâcî Memişoğlu
müteveffi İbrâhim'in terekesini beyân eder. Fî gurre-i Sâfer se-
ne 1212.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Mahalle-i mezbûrda iki binâ eylediği menzil	1	250
Mirâs için Zorku İsmâile yediyle verdiği	-	56
Zevcesi ve kayın vâlidesinden deyn mâlî içinde		
Dükkânda olân eşyâ fûrûht olundukda hâsıl olân	-	47
Gorgana tarafında bağ ibtidâ ittiği olân meyve kıymeti	-	50
Cem'an yekûn.....	-	412
Müteveffânın düyûnu terekesinden izin olub taksîmîgarmâ olduk- da düyûn-ı müsbeste verilân kimesneleri beyân eder.		
Torun Mustafâhın alacağı ikiyüzseksân garmâdan düşen		231
'Alicânoğlunun alacağı yüz garmâdan düşen		82,5
Gürcü keferenin alacağı olân ondört		11,5
Aydîl keferenin alacağı onbeş		12
Zevcesine mihri seksânüç		68,5

V. 48-A

Hüküm 1

Şeri'atme'âb Samsun nâ'ibi efendi zide 'ulemâ ve kîdvetü'l-
emâsil ve'l-akrân Samsun iskelesinde mirî nuhâs kabzına me'mûr
ve Samsun gümrük emni zide kadrehuya ba'de's-selâm inhâ olu-
nûr ki Ergani ma'adeni hâsılâtı olarak sekizyüzbin vakiyye nu-
hâs Tokâdda tabh ve tasfiyye ve hâzır-ı vâhde olub bundan ak-

dem Tokâd ve Sivâs ve Amasya ve Kavâk kazâlarının 'arabalarını ihrâc-ı me'mûr ve mübâşir ma'rifetiyle Çendroz tarafından her bir kazânın 'arabalarını Tokâda vürûd eyledikde tahmîl ve peyderpey iskele-i mezbûre irsâl olunacağı zaman mâh-ı Zi'l-ka'-denin onbirinci gününe gelince Tokâddan sene-i sâbık misüllü yüzelli altıbin vakiyye nuhâs iskele-i mezbûre nakl olunmuş o-lub geçen seneden dahi Samsun tersânesinde yüzyigirmi vakiyye nuhâs mevcûd olmağla cem'an Samsun'da ikiyüzyetmiş altıbin vakiyye nuhâs mevcûd idüğü bu def'a bâ-i'lâm inhâ olunmaktan nâşi zikr olunan mirî nuhâsın der-sa'adetime celbi içün donânma-yı hümâyûn kapûdânlarından Küçük Muhammed kapûdânın süvâr olduğu ve Zâhir Sa'adet nâm fırkateyn sefinesi iskele-i mezbûre ta'yîn ve tesyîr kılınmağla imdi iskele-i mezbûrda mevcûd olan nuhâsın beher hâl çökenler ise tekmîlen der-sa'adete nakli matlûb olmağla zikr olunan fırkateyn-i hümâyûn mahsûben bâ-isti'lâm iskele-i mezbûre lede'l-edâre mevcûd olan nuhâsın cümlesini isti'âb idemeği sûretde vakt-i masar itmemek içün ol havâli iskelelerinde bulunân sefinelere bâkî kalân nuhâsa tahmîl idüb icâb eden nevlleri der-sa'adette verilmek üzere rû'esâsı yedlerine tahmîl olunan nuhâsın mikdârı beyânıyla memhûr-ı sened i'tâ ederek bir gün akdem ve bir sa'at mukaddem der-sa'adete irsâl ve tesyîre vakt-i rû'esâ-yı sefâyinden tereddüd ederi ol-lûr ise ahz ve habs ve te'dîb ederek mevcûd olan nuhâsın bir vakiyyesi girûya kalmayarak tekmîlen der-sa'adete irsâli husûsuna mübâderet eylemeniz bâbında sâdir olan fermân-ı celilü's-şân mûcibince mektûb tahrîr ve tâtârlarımızdan Seyyid Ahmed ile irsâl olunmuşdur inşallahu te'âlâ vüsûlünde ber-mûcib emr-i 'â-lî 'amel ve hareket eyleyesiz ve's-selâm.

Nuhâs-ı gâret Mehmed

Hüküm 2

Mefahirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm Anadolu kavâğından (?) Trabzonâ vârinca Bahr-ı Siyâhın Anadolu sevâhilinde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve

mefâhirü'l-emâsil ve'l-a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hâlâ Anapa muhâfızı düstûrû'l-mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim 'Osmân Pâşâ edamallahu te'âlâ iclâlehu tarafından Anapa kal'asının tersîm ve takdîm olunan resme nazaran bahr tabyasının tahkîmi beşer altışaryüz nefere muhtâc olduğundan başka mahal-i sâ'iresini muhâfaza ve nakdiyyeleri dahi beş altıbin nefere müteveffik olunması cihetden Trabzon vesâ'ir sevâhil-i Bahr-ı Siyâhda vâki' kazâlar ahâlilerinden kendü ihtiyârlariyle hicret ve kal'a-i merkûmeye nakl ve temekküne meyyal-i der-'acet idenler olur ise evvâla kal'a-i mez-bûreye 'azîmet idenlere kimesne tarafından muhâlefet olunmamak bâbında iktizâ eyleyenlere o evâmîr-i şerîfem tesbîliyle i'lân-ı işâ'a olunmasını müşârü'n-ileyhe inhâ etmiş olduğu beyânıyla ol bâbda münîfem sudûru bâ-takrîr ifâde olunmağla sen ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere sevâhil kazâlarından sük-ı rızâ ve ihtiyârlariyle Anapaya nakl ve iskân-ı ra'iyyesinde olanların 'azîmetlerine kimesne tarafından muhâlefet olunmamak ve ol makûle Anapaya ba'de'l-vürûd hâne ve mesken ve bey'ât tanzîmiyle esbâb-ı asâyişleri istihsâl olunacağı etrâfıyla ifâde ve ihâle-i mübâderet olduğu fermânım olmağın i'lâmen ifhâmen ve tenbihen ve ihtimâmen mahsûsen işbû emr-i şerîfim isdâr ve sadr-ı 'azam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Ahmed zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi Anapa kal'asının şem' ve abâdan olmasına nasb-ı 'ayn ihtimâm-ı padişâhânem der-kâr ve nûmeyân ve kal'a-i merkûme sekkene haklarında hüsn-i matlûb-ı mülükânem ber-kemâl olduğu müstekan-ı 'ani'l-tefrîk ve'l-beyân idüğü ve kendü hüsn-i rızâ ve ihtiyârlariyle kal'a-i merkûmda temekkün ve tevazzık için 'azîmet idenler ba'de'l-vüsûl mesken ve bey'ât-ı tanzîmle esbâb-ı refâh ve asâyişleri istihsâline ihtimâm ve dikkat olunacağını iktizâ idenlere işâ'at ve i'lân olunması matlûb-ı mülükânem olduğu ve bir ferd-i ahereye çeker vukû'una kat'a ihtimâm-ı 'aliyyem olmadı-

ğı bu husûs zımnında Trabzon iskele beğine ve kadısına vesâ'i-re hitâben emr-i şerîfim tasdîr ve tasyîr olduğu ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve harekete mübâderet ve sevâhil-i mezkûre kazâlarından kendû hüsn-i rızâ ve ihtiyârlariyle Anâpaya nakl ve temekkün-i râ'iiyesinde olanların 'azîmet ve kimesne tarafından muhâlefet olunmamak. 21 Zi'l-ka'de sene 1212.

V. 48-B

Hüküm 1

Samsun kasabası sâkinlerinden Keskinöğlü Hâcı Hüseyin'in Cabba kızı Kerime'yi yine kasaba-i mezbûrdan Hâcı Sâlih Efendi nâm kimesne oğlum Hasana nikâhludur ve Hâcı Hüseyin verdim dedi bizâtihi aldım kabûl ettim oğlum Hasana deyû da'vâ idûb müsellem el-Hâc 'Osmân Ağa konâğında müdde'i ve şer'-i 'âliyye hâzırlar ve 'akd-i meclîs-i şer'-i şerif oldukda es-sulh-ı sey-yidü'l-ahkâm kahvesi câniblerine muslihûn ve musallihûn tavassût idub merkûm Hâcı Sâlih Efendi bu da'vâdan ba'de'l-yevm rucû' ettim dediğini işbû sicillâta bi'l-iltimâs kayd olundu. Fî 9 Zi'l-ka'de sene 1211.

Şuhûdü'l-hâl 'akd-i meclîs-i şer'

- Hâcı Ahmed Ağa,
- el-Hâc İshâk Ağa,
- Ve Hâcı Ahmed Efendi,
- Ve Hâcı Bayrâkdâr Ağa,
- Ve Hasan Kethüdâ,
- Ve İbrâhim Ağa,
- Ve Cebecioğlu Hüseyin Efendi,
- Ve Hâcı Bekir.

Hüküm 2

Samsun sâkinlerinden Kürd ta'ifesinden Kayacık 'Ali bin 'Osmân ve zevcesi Fatıma bint-i Davulcu Hasan mahfel-i şer'e gelûb merkûme Fatıma tarafının rızâlariyle beni zevcem tatlık

olsun mihrim kendüye hibe olsun bir habbe da'vâm yokdûr dedikde merkûm 'Ali dahi merkûm Fatımayı tatlık eylediği şuhûdîn mahzarında bu mahale kayd olundu. Fî l Zi'l-ka'de sene (1)211.

Hüküm 3

Kumcağâz sâkinelerinden İnce Mehmedoğlunun kerimesi Kez-bân Hâtûn mahfel-i şer'e gelüb Büyük Oyumca sâkinlerinden zevci Kara Köseoğlu Hüseyin'in oğlu Hasan beni tatlık olsun mihrim ve her nafakam kendüye hibe olsun dedikde zevci Hasan dahi hâzır-ı bi'l-meclîs olub Hasan rızâsiyle ve şerâ'it-i mezkûr üzere zevcesi işbû şuhûdîn muvâcehesinde talak-ı ric'î ile ıtlâk eylediğini sicil-i mahfûza kayd. Fî 11 Receb sene (1)223.

Şuhûdü'l-hâl

- Engizden'Ali Kethüdâoğlu Hasan,
- Nalband Ahmedoğlu Hasan,
- Muhzır Ahmed,
- Kör Oğlân,
- Sava Efendi,
- İshâk Efendi,
- Ve gayrihum mine'l-hâzırîn.

Hüküm 4

Binikiyüzdört senesi mâh-ı Zi'l-hiccenin guresinde Amasyalı Kâtibzâde Hâfız 'Osman Ağa huzûr-ı şer'e gelüb şöyle da'vâ iderki binikiyüztokûz senesinde Bûrsalizâde İsmâil Efendi cehren 'uhdemde olan mukâta'a-i mezkûrenin hâvî olduğu Odân ve Dövecik re'âyâlarının ve yine Çorâk karyesinde Zi'l-zâroğlu Kocabaş ve Karadâyioğlu ve Fikrâd nâmân kimesnelerden ahz eylediği işâ'ad-ı ra'iyye cümle muvâcehesinde hesâb ve kitâb olunub ceddî evkâf ağâsı Hâcî Süleymân Ağânın defterine 'amel idüb ve defter mûcibince otûzbeş kile hinta kıymeti yüzyetmişbeş gurûş ve onsekiz kile şa'ir kıymeti yüzyetmişiki gurûş ve üç kile yulâf kıymeti altı gurûş ve altı kile fisil kıymeti yigirmidört gurûş ve iki kile mahlûc kıymeti beş gurûş cem'an yekûn kıymet-

leri ikiyüzseksâniki gurûş olduğu gümrükçü Hâcî Ahmed Ağa ve Sa'id Ağa ve 'Abdulkerim Efendi ve Gömeçoğlu ve cümle muvâcehesinde zâhir ve nümâyân olmağla mukaddem emr-i 'âli götürülen adam ile Teberdâr 'Osmân Halife'ye edâ ve teslîm olunân yüzyetmiş gurûş mâ-bâkî yûzoniki merhûm Hâcî İsmâil Efendi'ye iki oda bir mahzen yiğirmiyedi mahiyye Teberdâr Hâfız 'Osmân afrâdiyle ol vakfın hükmünde her bir odalarının mahiyyesi beş gurûşa verdikleri zâhir ve nümâyân ve sâbit oldukda yûzoniki gurûş oda kirâlarına mübâdil olduğunu sicil-i mahfûza kayd olunmuşdur. Fî gurre-i Cemâzi'l-evvel sene (1)214.

Hüküm 5

Binikiyüzondört senesinde müteveffâ Kânlı Mehmedoğlu Hasan huzûr-ı şer'e gelüb şöyle da'vâ ederki ben sübyân iken vâlidem hâtûn yedinden üç senelik ücret otüz gurûş almış şer'an matlûbumuz dedikde Resûloğlu Mustafaya beyân-ı teklîf olundukda yemîn-i billah idüb merkûm Hâcî Halife birşey lâzım gelmediğini huzûr-ı şer'de sicil-i mahfûza kayd olunmuşdur.

Şuhûdü'l-hâl

- Bâzâr Câmî'i mü'ezzini İsmâil Efendi,
- Kara Kürd Evreçoğlu Mollâ Mehmed,
- Kara Kayış,
- Çolâkoğlu 'Ali,
- Bâb işbû uşâğına hisse

V. 49-A

Hüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-kelem Samsun kadısı zide fazlehi ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Samsun iskelesinde mirî nuhâs kabzına me'mûr zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki asitâne-i sa'adetimde asâ' ve 'âli mükzi olan ecnâs top ve mühimmât-ı sâ'ire beher sene sekizyüzbün vakiyye nuhâs ile vücûda geleceğine binâen ol mikdâr nuhâs hâlâ Erzurûm vâlisi ve ma'aden-i hümâyûnum emîni

düstûrû'l-mükerrerrem müşîr-i müfahham nizâm-ı 'âlem vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ma'rifetiyle Tokâda nakl ve nuhâs emîni es-Seyyid Hasan zide kadrehu ma'rifetiyle Tokâda taz'îye olundukdan sonra Samsun iskelesine tenzîl ve anda sefâyin ile der-sa'adetime celb olunmak husûsu karârgîr olmaktan nâşî elhâletü hazihi ol bâhâ hulûl itmekle nuhâs-ı mezkûrlar Samsunda der-sa'adetime celbine mübâşeret olunmak lâzım gelüb ancak şimdiye değin Samsun iskelesinde ne mikdâr nuhâs nakl olunmuşdur bir haber ve eşeri zuhûr itmeyüb mevcûd-ı mezkûrun bilinmesi lâzimededen olmağla sadr-ı 'azam tâtârlarından mahsûs ta'yîn olunan Saka 'Osmân Tâtâr zide kadrehu ol tarafa lede'l-vüsûl sizki kadı ve nuhâs kabzına mümâ-ileyhümâsız şimdiye değin Tokâddan Samsun iskelesine ne mikdâr mirî nuhâs nakl olunmuşdur ve'l-yevm mevcûdu nedir sıhhati üzere mikdârını tahrîr ve tâtâr-ı merkûm ile 'acâleten ve müsâra'aten der-sa'adetime irsâl eylemeniz fermânım olmağın isti'lâmen işbû emr-i 'alışânım isdâr ve tâtâr-ı merkûm ile irsâl olunmuşdur imdi tâtâr-ı merkûm ol tarafa dahil olacağı gün Samsun iskelesinde el-yevm ne mikdâr mirî nuhâs mevcûd ise sıhhati üzere mikdârını tahrîr birle 'acâleten ve müsâra'aten tâtâr-ı merkûme der-sa'adetime i'âdeye mübâderet ve inrâr vaktinden mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celilü's-şânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münfi üzere 'âmil olasız şöyle bile-siz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahriren el-yevmü'l-sâlis Zi'l-ka'de ahdi 'aşer mi'eteyn ve elf.

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemîne budûrki ma'aden-i hümâyûn emîni devletlû el-Hâc Yusûf Paşa yesarallahu mâ-yüridü efendimiz hazretleri ma'rifetiyle Tokâda nakl ve andan nuhâs emîni es-Seyyid Hasan Efendi kûlları ma'rifetiyle Samsun iskelesine tenzîl olân nuhâs-ı mirîden elhâletü hazihi Samsun iskele-

sinde ne mikdâr nuhâs-ı mirî mevcûd ise sıhhati üzere der-'a-
 liyyeye bildirilmesi bâbında 'abdü'd-dâ'iyelerine ve Samsun is-
 kelesinde mirî nuhâs kabzına me'mûr kûllarına hitâben sâdir o-
 lan fermân-ı celilü's-şân işbû Zi'l-ka'de-i şerîfin onbeşinci
 günü şeref Efendi vürûd ve mahfel-i şer'e da'vet ve cümle mü-
 vâcehesinde hatm ve kırâ'at ve sem'an ve ta'a merâsimini ba'-
 de'l-edâ nuhâs-ı mezkûr kabzına me'mûr kûlları mahfel-i şer'e
 gelüb nuhâs-ı mezkûrun mahal-i kazi'anın iktizâsı elhâletü hazi-
 hi vezn ve kantâr olunmak sub'ût ve mahallerden kesîreye muh-
 tâc bir madde olduğundan elhâletü hazihi tâm kıt'a el-yevm yâl-
 nız onbirbinyediyüzyigirmidört kıt'ât nuhâs-ı mirî Samsun iske-
 lesinde mevcûd ve kabzına me'mûr yedinde der-mahzen olduğunu
 ihbâr idüb keyfiyet-i mezkûr vâki'ü'l-hâl olduğuna 'ulemâ ve
 a'yânın lâhik olüb olki vâki'ü'l-hâldir husûs-ı mezkûre dâ'-
 ir sub'ût emr-i celilü's-şân Saka 'Osmân tâtâr kûlları bir an
 techîz olunmayarak 'avdetiyle pây-e serîr-i alâya 'arz ve i'-
 lâm olundu bâki fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fî
 evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'deti's-şerîf sene ahdi 'aşer ve mi'eteyn
 ve elf.

Matlûb Trabzon iskele beğine ber-vech-i meşrûh 'âmildir ve te-
 mükkün-i râ'iyyesinde izin (?).

V. 49-B

Hüküm 1

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerrîfîn Samsun nâ'ibi mevlânâ zide
 'ulemâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân gümrük emîni ve Samsun
 iskelesinde mirî nuhâs kabzına me'mûr ve donânma-yı hümâyûnum
 kapûdânlarından bu def'a iskele-i mezkûrdan nuhâs nakline ta'-
 yîn ve me'mûr kılınân Konik Muhammed kapûdân zide kadrehum tev-
 kî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki Tokâdda nuhâs
 emîni Hâfız Hasan zide kadrehum der-sa'adetime gönderdiği bir
 kıt'a nuhâs 'arz-ı hâli me'âlinde Tokâdda ne mikdâr nuhâs vâr

ise bir sa'ât evvel Samsun iskelesine nakl ve tenzîl olunmak bâbında isdâr olunan emr-i 'alışânım mücibince mukarref ve bu def'a Samsun iskelesine kırkbeşbin batmân nuhâs irsâl olunub peyderpey dahi ellibeşbin batmân nuhâs irsâl olunmak üzere olmağla ol mikdâr nuhâsın tahmîl ve der-sa'adetime teslîmi için münâsib sefine gönderilmesini tahrîr ve inhâ itmekle emîn-i mûmâ-ileyhin müktezâ-yı tahrîrine göre iskele-i merkûm mukad-demâ gönderilen ve peyderpey irsâl olunmak üzere olan mezkûr ol mikdâr nuhâsın beher batmânı altışar vakiyyeden onüçbinaltı-yüzotuzaltı kantâra bâkî olub elhâletü hazihi der-sa'adetimde nuhâsın eser-i eshâmı derkâr olmakdan nâşî iskele-i mezkûrede mevcûd olan nuhâsın der-sa'adetime celbi için kapûdân-ı merkûmun süvâr olduğu Zâhir Sa'adet nâm fırkateyn hâlâ kapûdân-ı deryâ düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâm-ı 'âlem vezîrim Hüseyin Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu ma'rifetiyle techîz ve tekmîl ve iskele-i mezkûre ta'yîn ve tesbîl kılınmağla kapûdân-ı merkûmun me'mûriyetini hâvî işbû emr-i 'alışânım isdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur imdi siz nâ'ib ve gümrük emîni ve nuhâs kabzına me'mûr mûmâ-ileyhimsiz bâlâda beyân olduğu üzere asitâne-i sa'adetimde nuhâsın kemâli lâzım ve iktizâsı der-kâr olmağla işbû emr-i şerîfimle kapûdân-ı merkûm ol tarafta husûsunda iskele-i mezkûrda mevcûd olan nuhâsı ma'rifet-i şer' ve ma'rifenizle tamâmen fırkateyn-i mezkûreye tahmîl ve selâmetallahu te'âla der-sa'adetime irsâl ve tesbîli mezîd-i akdem ve müsâre'at eyleyesiz ve siz kapûdân-ı mersûmun müktezâ-yı me'mûriyetin üzere iskele-i mezkûre varub mevcûd olan nuhâs cümle ma'rifetiyle vezn ve kantâr ittirderek süvâr olduğun fırkateyn-i mezkûre tahmîl ve ma'bût-ı te'âlâ götürüb darb-hâne-i 'âmireme teslîm etmeğe mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyûrdunki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafta-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münfîi üzere 'âmil olasız hilâfından hazer

ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz a'lâmet-i şerife i'timâd kılâsız. Tahriren el-yevmü's-sâdis 'işrin Zi'l-ka'de sene ah-di 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

İşbû emr-i 'alışân mûcibince devletlû kapûdân-ı deryâ Hüseyin Paşanın dahi buyûruldusu vâri idi.

Hüküm 2

Lâzika İbâdoğlu Mustafanın şehâdeti Sâlih Mehmedoğlu Muhammedden defter ve temessüğü vekâletim hasebiyle Anapâda sulbioğlu Mollâ Muhammede gösterdiğim ve hesâb ittiniz ikiyüzsek-sânüç gurûş deyne ikrâr eyledi ziyâde ve noksân dedi.

Hüküm 3

Kasaba-i Samsundan Sa'id Beğ mahallesinden Koca Ahmedin vâlidesi Hadime Hâtûn ihtiyâr ve meclîs-i şer'e gelûb kerîmesi Fatıma müteveffiyeden tevârüd Sâdık bin Hâcı Ahmed üzerine bu güne takrîr-i kelâm iderki işbû Sâdıkda bir habbe alacak ve vereceğim ve bir helâl emânet mâlim yokdur Kerim müteveffiyeye Hadîmeden bana 'irs-i şer'le intikâl sîd hakkım dahi bağışladım deyû takrîr olunmasıyla bu mahale kayd olundu Süleymânoğlu Ahmed ve Pâzâr imâmı 'Ömer Efendi ve İsmâil Efendi şâhidlerdir.

Hüküm 4

Bostancıoğlu İsmâilden yukârı oda nisf hissesinden karındaşıoğlu diyâr-ı aherde olan mezkûr evlâdı İsmâilden yüzonüç gurûş mirâs-ı mezkûr işbû zikr olunan oda ve havludan yüzonüç gurûş diyâr-ı aherde olan uşâğına hisse verildi. Fî 19 Rebi'ü'l-evvel sene 1213.

V. 50-A Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-lâm Cânîk ve Kavâk ve Ünye Bâzârı kazâlarının kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa me'mûretiyle ol tarafda olan ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadrehum tevki'-i refi'i hümâyûn

vâsıl olúcak ma'lûm olaki tophâne-i 'amirem ve Hasköy kârhâne-
 lerinde işâgası tertîb olunan toplar ve cebehâne-i'amirem lâ-
 zimesi ve donânma-yı hümâyûnum kalyonlarına kaplanacak tahta-
 lar için beher sene der-sa'adetimde sekizyüzbin vakiyye nuhâ-
 sın eser-i.eshâmı olduğuna binâen binikiyüzon senesi Martı ib-
 tidasından Şubâtı gâyetine değin Ergani ma'adeninden hâsıl o-
 lan nuhâsdan Tokâda nakl ve Tokâdda tabh (tabh) ve tasfiye olun-
 muş külliyyetlû nuhâs-ı mirî mevcûd olmağla zikr olunan nuhâsın
 Tokâddan Samsun iskelesine nakl ve tenzili için müstevfi 'ara-
 ba Cânîk kazâlarından sâbıkı misüllü tertîb ve ihrâc ve Tokâ-
 da sevk ve tesyîrine irâde-i mahsûsa-i şâhânem ta'alluk etmek-
 den nâşi sâbıkı mücibince icâb eden ücret-i mu'âşedeleri hâlâ
 ma'aden-i hümâyûnum emîni ve düstûrül-mükerrem müşîr-i müfah-
 ham nizâm-ı 'alem vezîrim Yusûf Ziyâ Paşa edâmallahu te'âla ic-
 lâlehu tarafından Tokâdda nuhâs emîni olan es-Seyyid Hasan zi-
 de kadrehu yedinden ashâbına 'an nakdin verilmek şartıyla Câ-
 nîkmuzâfatından olan Kavâk ve Ünye Bâzârı kazâlarından beş at-
 tıyüz mikdârı 'arabanın cümlesi bir ân akdem cem' ve tedârik
 ve Tokâd cânibine sevk ve tesyîr olunmak bâbında işbû sene-i
 mübâreke evâ'il-i Ramazânında emr-i şerîfim isdâr ve mübâşîr-i
 merkûm ile tesyâr olunmuşdur elhâletü hazihi nuhâs maddesi me-
 vâd-ı sâ'ireye kıyâs olunmayub begâyet-i ehem ve mültezem-i
 şâhânem olan umûrda olduğuna binâen sâbıkı üzere Cânîk
 muzâfatından olan Kavâk ve Ünye Bâzârı kazâlarından ihrâcî ik-
 tizâ eden beş altıyüz mikdârı 'arabanın cümlesi ma'rifetiyle
 Tokâdda mevcûd bulunmak üzere seri'an ve 'acilen ihrâcî matlûb-ı
 kat'a-i hüsrevânem olmağla sizki kudât-ı mûmâ-ileyhim ve a'yân
 vesâ'irlersiz icâb eden ücret-i mu'âşedeleri nuhâs emîni mûmâ-
 ileyh tarafından 'an nakdin ashâbına verilmek şartıyla ol mik-
 dâr 'arabayı ma'rifetiniz ve mübâşîr-i merkûm ma'rifeti ve cüm-
 le ittifâkiyle cem' ve tedârik ve bir ân akdem Tokâda tesyîr
 ve bu bâbda avn-î mertebe ve rehâvethân edenlerin ahrâ-yı
 te'dibâtlarında dakika fevt olunmayacağı lâzım gelenlerin gûş-ı
 basiretlerine telkîn ederek zikr olunan 'arabaların 'ala isti'-

câlin seri'an ve 'acilen Tokâda tesyîr ettirilmesine mezîd-i ikdâm ve ihtimâm etmeniz fermânım olmağın isticâli muhtevî iş-bû emr-i 'alışânım isdâr ve sadr-ı 'azam tâtârlarından kîdve-tü'l-emâsil el-Hâc 'Osmân ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde mukaddem sâdır olan emr-i şerîfimde beyân olunduğu üzere nuhâs maddesi devlet-i 'aliyyeye buyrulmak begâyet-i ehem ve akdem umûr-ı cesîmesinden olduğuna binâen zikr olunan nuhâsın 'ala eyv-i hâlin tekâmilen Samsun iskelesine nakl ve tenzîli matlûb-ı kat'a-i dâvirânem olmağla nuhâs-ı mezkûrun nakline müktezî olân mezkûrû'l-mikdâr 'arabanın sâbıkı mûcibince icâb eden ücret-i mu'âşedeleri emîn-i mûmâ-ileyh tarafından 'an nakdin ashâbına verilmek şartıyla Cânîk muzâfatından olan Kavâk ve Ünye Bâzârı kazâlarından seri'an ve acilen cem' ve tedârik ve kemâl-i 'acele 'aşitâb ile Tokâda tesyîre ziyâde ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı rızâ ta'cîz ve terâhiden cümleniz ihtirâz-ı 'azîm eyle-yesiz.

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemeine budûrki der-sa'aadet-i ibdi'l-istimrârda nuhâsın eser-i eshâmı olduğundan Ergani ma'adeninden hâsıl olan nuhâsdan Tokâda nakl ve Tokâddan Samsun iskelesine nakl ve tenzîli için müstevfî 'araba Cânîk kazâlarından sâbıkı misûllü tertîb ve Tokâda sevk ve tesyîri irâde-i mahsûsa-i hazret-i şahânem ta'alluk etmekden nâşî ol-mikdâr 'arabaları Tokâda gönderilmesini hâvî isti'câlen sâdır olan fermân-ı celîlü's-şân sadr-ı 'azam tâtârlarından el-Hâc 'Osmân kûllariyle iskele-i Samsuna şerefrîz vüsûl ve cümle muvâcehesinde hatm ve kirâ'at ve sem'an ve tâ'a merâsimini ba'-de'l-edâ nuhâs maddesi devlet-i 'aliyyeye buyrulmak bigâyet-i umûr-ı ehem-i cesîmesinden olduğuna binâen sancağ-ı mezbûr agvâtından Ünye mütesellimi Genç Mustafa Ağa kûllarının dikkat-i bâsiret ve ihtimâmlariyle Cânîk kazâsı Kavâk nâm kazâdan külli-yetlû 'araba tertîb ve ahâli-i 'arabacılar mesâlihi vakt-i ahere te'cîz ile def'a-i mezbûr-ı aheri Tokâd cânibine mükerreren

bâ'is ve irsâl ve bu sene-i mübâreke de yetmişikibinüçyüzyetmiş batmân nuhâs-ı mirî Cânik muzâfatından Kavâk kazâsı 'araba celbleriyle târîh-i i'lâma değin Tokâddan Samsun iskelesine nakl ve tenzîl olduğu ve bu sene-i mübâreke de ihtimâm ve gayret ağâ-yı mûmâ-ileyh ile mezkûrû'l-isâbetden iki kat . ezdar(1) , seyr 'arabacılar irsâl ve nuhâs-ı külli Samsun iskelesine nakl olunduğu der-kâr ve Amasyaya tâbi' Ezîne Bâzârı hissesine nuhâs-ı mirîden esbâtı tamâmen götürdüklerini iskele-i mezkûrda nuhâs kabzına me'mûr kûlları bâ-takrîr ve defter beyân idüb 'arz ve i'lâm ediyor deyû cümlenin istid'asına mebni olki vâki'ü'l-hâldir bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i a'lâyâ i'lâm olundu bâkî fermân hazret-i menlehü'l-emrindir . Tahriren fi'l-yevmü'l-ahdi 'işrin Şehr-i Sâferü'l-hayr sene isneyn ve 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Nuhâs-ı ale'n-nâs Samsun

V. 50-B Hüküm 1

Etmekçi Hüseyin damâdı müteveffâ Mollâ Kâmil'in terekesi defteridir. Fî 15 Zi'l-hicce sene 1212.

	'aded	Kıymet(1)	Pâre
Sîm bilezik şethâne tüfenk, resm-i ihrâc	1	25	-
Sâde temürhâre tüfenk, borca serâca verildi	1	10	-
Eski İslâmbol kavâl tüfenk	1	12	-
Frenki kılınç	1	12	-
Sâkızî kuşak kenâr	2	20	-
Nefti çoka beşik	1	30	-
Müsta'mel alaca entâri	2	3	-
Müsta'mel alaca yelek	1	-	30
Müsta'mel don	2	2	-
Gömlük müs'tamel	1	1	-
Çuka elişli seccâde	1	5	-
Çit alaca mak'ad parça	4	15	-
Cît sofra bezi	1	2,5	-
Cît top	1	1,5	-

Yeldi minder yüzü ma'a kırmızısı	1	4	-
Köhne cebken	1	-	10
Müs'tamel keb	1	-	4
Köhne seccâde	1	1	-
Sofra ayâğı	2	-	30
İçi keçi yeldi yasdık	4	8	-
Cedîd cît yasdık	1	2	-
Köhne cît yasdık	1	-	20
Yüzü kutni yasdık	1	2	-
Köhne yün mumlû minder	1	2	-
Köhne keçe	1	-	10
Yufka keçe	1	1	-
Yapâğı keçe	1	1,5	-
Cedîd döşeme keçe	1	8	-
Köhne gecelik kavgı (?)1 ma'a fes 1	2	1	-
Eski seccâde	1	1,5	-
Müsta'mel kilidân	1	5	-
Kendîr çuvâlı	2	1,5	-
Köhne kendîr çuvâlı	1	-	20
Büyük mushâf-ı şerîf heybesi	1	10	-
Güğüm	1	4	-
Üstü işli sini	1	12	-
Fiska şamûdân	2	30	-
Mikrâs som	1	5	-
Ferâş şamûdân ayâğı	2	1,5	-
Köhne sâc ayâğı ma'a maşâ	4		15
Nuhâs tākımı	21	21	-
Müs'tamel seccâde	1	-	20
Sirke şişesi	1	-	10
Sâtır ve rende	-	-	10
Kâşık deste	2	-	30
El küreği	1	-	15
Yün köhne cît yasdık	1	-	30

Ayâk potûni	1	1	-
Döşek çârşafı	1	1,5	-
Katusra	-	1	-
Döğec	1	-	5
Mak'ad sacâğı yamûk	-	1,5	-
Sade fişenklik ma'a kapâk ve yanlık (Uşâğına verildi)	-	6	-
Şâl köhne kuşâk	1	1	-
Beyâz yelek ve parçâlar	-	1,5	-
Köhne cebken	1	4	-
Tesbih	1	-	10
Köhne alaca çekmece	1	1	-
Köhne keçe	1	1	-
Hâsır	2	1	-
Çuka entâri	1	15	-
Yeşil çuka müs'tamel abdestlik	1	20	-
Temürlû	1	2	-
Sabûn	1	1	-
Hâmur tahtası	1	-	10
Seklem köhne	4	-	30
Yün döşek	1	1,5	-
Beyâz köhne keçe	1	-	20
Kilîd	3	-	30
Sîm hançer	1	30	-
Sîm vezne	1	5	-
Ak'âr-ı şerif heybesi	1	4	-
Karanfil çâdır top	0,5	1,5	-
Bakâ enfiye hatvesi	1	1,5	-
Kemer	1	-	10
Altûn veznesi	1	1	-
Köhne sa'at	1	10	-
Çârşâf	1	4	-
Çuka yelek mâ'i	1	6	-

Çuka gür şalvâr	1	25	-
Cedîd çorâb çift	3	1,5	-
Havlu	1	1	-
Müsta'mel gömlek	1	1	-
Göz şâl	1	2	-
Sârı yemeni cenber	1	2	-
Def'a sârı yemeni cenber	1	3	-
Bâş mükremesi	1	-	30
Çit çocuk yorgânlığı	1	1	-
Bâş yemeni	2	3	-
Elişli bağlık	2	4	-
Cedîd fes	1	2,5	-
Alâcaparçası hâlî	2	2	-
Cedîdlâri döşek yüzü	1	3	-
Köhne icikli gömlek	1	1	-
Ketân bezi top	1	3	-
Pâmukbezi top	1,5	4,5	-
Akreb sâ'at	1	5	-
Çalâr sâ'at	1	15	-
Yeşil çekmece	1	5	-
Kitâb	1	1	-
İbrik ma'a maşraba	-	2	-
Kara güğüm	2	2	-
İncili küpe çift	1	20	-
Sîm sâfi dirhem	27	17,5	-
Nakden	-	13	30
		<u>5</u>	<u>20</u>
		8	10
		<u>1</u>	<u>5</u>
Yedi gurûş beş (pâre) zevcesi yedine verildi.		7	5

V. 51-AHüküm 1

Samsun'da sâbık a'yân müteveffâ Hâcî 'Osman Ağanın terekesi için bâ-emr-i 'âli ve mektûb-ı kadî 'asker ve çukadâr-ı kasâm Mehmed Ağa gelüb sâbık muhassıl Süleymân Ağanın cerâyime aldığından mâ'adâ mütebakki Samsun'da müteveffânın terekesi tah-rîr olduğu beyânındadır. Fî 15 Receb sene 1212.

'Aded Kıymet (Gurûs)

Beş karındâşı ve iki hemşiresi ve bir vâ- lide mülk menzîlden müteveffânın hissesi- ne şâ'iyâsı	-	130
Sağır ve kebir kilîm	7	60
Yân minderi	1	8
Yân yasdığı çuka	1	8
Müsta'mel alâca yorgân	1	10
Müsta'mel hâs yorgân	1	20
Müsta'mel çiçekli yorgân	1	10
Müsta'mel minder	2	16
Yün yasdığı	1	8
Döşek	1	8
Cît yasdık	1	2
Kışlık minder	1	2
Köhne yân yasdığı	4	8
Nuhâs	Kıyye 50	50
Çalar sâ'at	1	50
Sofâ maşkı (?)	-	1
Mağâzalar	-	200
Bâğ	-	400
Massasarı (?)	1	5
Çiftlikde oda ve hünkâr evi köhne	-	50
Mangâl	1	8
Samânhâne	1	16
Yekûn.....		1070

Vârisine intikâl ve taksîm müteveffânın ibn 'Abdullah, ibn 'Os-
mân , zevce Raziye Hâtûn.

Bu karâr-ı merkûma yüzonbeş gurûş resm ve mütemet ve huddâmiy-
ye verilmiştir.

Hüküm 2

Ciyânoğlu keferenin oturduğu bir bâb dükkân ve civârında
Sarâc Kaya 'Ali Muhammed'in oturduğu bir bâb dükkân iki bâb dükkân biri Medrese Câmî'-i Şerîfinin minâresi kandillerine zey-
tûn yağı alûb Hamazân-ı Şerîflerde şa'le-yâb etmek için ve hiz-
met-i mezkûre için nısfı Ramazân'da kandil yağına ve nısfı em-
lâkine vakf olunmuş olup ve bir dükkân dahi müstakilen Med-
rese Câmî'-i Şerîfinde mü'ezzin olan kimesneye icâresi alub es-
ki mukâbili yemek için vakf olunduğu işbû mahalle kayd olundu.
Müteveffâ kethüdâ el-Hâc 'Abdullah Paşa ve ba'nileriyle işbû
iki bâb dükkân bir bâbı mü'ezzinlik bir bâbı kandil yağı ile
kandil yakana eski mukâbildir.

Hüküm 3

Hâcı Hâtûn mahalle der-kasaba-i Samsun'da Çil Hüseyinoğlu
Süleymân fevt olup diyâr-ı âherde olan İsmâil karındâşının yi-
ne müteveffâda olan pederinden intikâl hisse-i terekesi ifrâz
ve ta'yîn olunub Kara Mehmed oğulları tereke-i hıfza vâsi nasb
olundu. Fî 9 Zi'l-hicce sene 1212.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Mağâza-i kebîr	1	150
Sa'di Beğ mahallesinde nısf bağçe	-	30
Mahalle-i mezbûrda nısf menzîl	-	200
Nuhâs	Kıyye 10	10
Kürkanede Bezistânlık	-	13
Dere Bağçesi nısf	-	20
Def'a Derede nısf bağçe	-	5
Cem'an yekûn.....		428

Hüküm 4

Ahmed bin 'Osman Kürd 'Ali Ağadan mübâşirle ve Cânıklüden Hüseyin Ahmed Ağa Hüseyin beni ak sablû nacâk ile darb etti ve zâtıma şetm etti deyû da'vâ ve mürâfa'a olundukda Hüseyin inkâr etmeyublâzım gelân takrîri Mehmed Ağaya tenbih olundu. Fî Gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene 1213.

Hüküm 5

Samsunda ikibinyüzkırk kıt'ât nuhâs mevcûd deyû Sinoplû Hâcı İsmâil re'is sefînesine vaz' olunan bâkir i'lâmında devlete i'lâmında tahrîr olundu. 21 Rebi'ü'l-âhir sene 1213.

V. 51-B Hüküm 1

Bâzâr mahallesinden Yâlı Câmî' imâmı Mustafa Efendinin zevcesi Erzed bint-i Hâcı 'Abdâl fevt olûb Mustafa Efendi yediyle olan müteveffiyenin terekesi defteridir ki kayd-ı şûd. Fî 23 Şevvâl sene 1212.

	<u>'Aded Kıymet (Gurûş)</u>	
Sâkin oldukları mülk menzîl binâsının gün-		
hen (?) arsası	1	100
İlyâs köyünden zeytûn ağacı	14	14
Ahûr başından zeytûn ağacından	-	33
Türkmenlerde üzüm bağçesi	1	20
Samsun kurbunda nısf kömüş ineği	2	12,5
İki kömüş tosûnundan rub' hisse müsûbete	-	6,5
Sığır ineği nısf hisse	-	7,5
Bir yaşında sığır düğesinden rub' hisse	-	1
İki yaşında sığır tosûnundan rub' hisse	-	2
Tankış Hasanda müstakil sığır inek	1	10
Merkûmda nısf sığır inek	-	12
Merkûm ile müşterek dört yaşında sığır to-		
sunu nısf	-	6,5
Merkûm ile nısf sığır düğesi	-	6
Bir yaşında def'a nısf sığır tosûnu	-	2

Rub' hisse dört yaşında bir sığır tosunundan		
hisse	-	4
Üç yaşında bir sığır düğesinden rub' hisse	-	3
Def'a iki yaşında bir sığır tosunundan rub'		
hisse	-	1,5
Müstakil kısrâk	1	20
Def'a bir re's kısrâktan sülüsân hisse	1	16
Def'a tây kısrâk sülüsân hisse	1	16
Erkek tây sülüsân hisse	1	16
Bir yaşında tây kısrâk sülüsân hisse	1	8
İki yaşında def'a tây kısrâk sülüsân hisse	1	6
Altûn gerdânlik tākım	1	25
Kol mercânı	Çift 1	3
Sîm haşye şeyve (?)	Çift 1	15
İnci küpe	Çift 1	15
Bacaklı altûn küpe	Çift 1	5
Zencir	1	2
Ufâk altûn pûl	12	12
İslâmbol nısfıyyesi	5	132
ma'a içgar (?)	-	8
	-	<u>140</u>
Yâldız altûnu	1	7
İslâmbol altûn	1	5
İkişerlik Macâr altûn	4	56
Mustafa Efendide alacak hangâh akçesinden	-	38
Sebet sandık`	1	6
Cedîd işli gömlek 10, müsta'mel gömlek 5	15	45
İşli fes	1	5
Armudiyeye zenne entâri	1	15
Yeşil zenne entâri	1	25
Müsta'mel Diyârbekr zenne entâri	1	4
Kutni don 1, alaca 2	(3)	6
İşli zenne don	2	4
Bağçe	2	3

Alâca parça		1	3
Mücessem		1	1,5
Müsta'mel bâş mükremesi		2	1,5
İşlûk müsta'mel		2	4
Müsta'mel cenber şerîdi tâkım		1	2
Sîm kuşâk	Çift	1	4
Batmân hoşuk		1	15
Sîm saclık sâde		13	13
Cedîd uçkur		7	7
Peşkir cedîd		13	28
Bağlık		13	13
Sûri çekmece		1	8
Köhne cübbe		1	6
Köhne ferâce		1	4
Köhne fermâğlı entâri		1	4
Sârik		1	3
Hamâm esbâbı peçe		-	10
Beyâz köhne		1	2
Peşte'mal köhne		1	2
Don köhne		2	1,5
Köhne kilîm	Çift	1	8
Erçuk (?) perdesi		1	6
Yasdık müsta'mel kılıf		6	6
Döşek kılıf		3	8
Yorgân müsta'mel		3	9
Şamûdân		2	1,5
Nuhâs	Kıyye	49	49
Çıkrık		1	5
El değirmân		1	2
Köhne meşin (Okunamadı)		1	5,5
Köhne çizme	Çift	1	1,5
Cem'an yekûn.....			1000
Yalnız bin gurûşdur.			

el-vâris

- Bint sabiyye Kerîme,
- Bint sabiyye Emine,
- İbn Mehmed Sa'id sabi,
- İbn 'Ali sâbi,
- İbn Halîl,
- Zevce Mustafa Efendi,
- Vâlidesi müteveffiye 'Aişe Hâtûn.

V. 52-AHüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fözâ'il ve'l-ke-lâm mevlânâ Bafra kadısı zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâciâ ve'l-a'yân Cânîk muhassılı vekili zide mecdühû tevkî'-i refî'-i hü-mâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Cânîk sancağı ahâlîlilerinin bundan akdem bedel-i mu'accele olarak derbhâne-i 'amireme edâ-sına müteahhüd oldukları yüzaltıbin gurûşun hesâbı lede'l-irâ-diyeye gayr-i ez-teslîmât ve sarfû'ât ahâli-i merkûmenin kûsûr-ı zimmetleri iktizâ eden onyedibinyiğirmibeş gurûşun ondörtbin gurûşu Murâdoğlu Refâ'il nâm zımmînin matlûbuna havâle olunub mâ'adâ onbinyiğirmibeş gurûş darbhâne-i 'amireme edâ ve teslîm olunmak üzere binikiyüzon senesi evâhir-i Şevvâlinde ahali-i merkûme yedlerine sûret verilmişdi elhâletü hazihi meblağ-ı mezbûrun darbhâne-i 'amireme teslîm olacak meblağ-ı mezbûr ta-mâmen edâ olunub ancak Anapa muhâfızı tarafına Cânîk sancağın-dan gönderilen üçyüzelli nefer tüfenkçi neferâtın bahşîş ve 'ulûfeleri için ahali-i merkûmenin mukaddemâ verdikleri onyedibinbeşyüz gurûşdan ellerine bir akça geçmemek hasebiyle Refâ'il zımmînin ondörtbin gurûş matlûbunu edâya adem-i iktidârlarına bahisle eser-i hâlîlilerine mebni matlûb-ı mesfûrun yedibin gurû-şa emvâl-i sâ'ireden havâle ve mâ'adâ yedibin gurûşa diğer bir kît'a-i rûznânce-i hümayûnum temessüğü mücibince ahâli-i mer-kûmenin mu'accele deynlerine mahsûb olmak üzere tanzîm olunub ol vechle ahali-i mezkûre te'diye deyne müsera'at birle zikr

olunan mu'accele yedlerine ve zimmetleri tekmil eylediklerine binâen vaz'-i hesâb etmeleriyle ifâde-i hâli manzûmu işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer Cânîk sancağı ahâlisi zikr olunân bedel-i mu'accelede olan zimmetlerini tekmiilen edâ etmiş oldukları senki muhassıl vekili mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda mazmûn emr-i münîfi iktizâ edenlere ifâde ve mahallinde sicile dahi kayd ile ahâli-i merkûme yedlerinde ibkâ eylesin ve sen ki kadî-i mûmâ-ileyhsin sen dahi münâsib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükmi şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şânım vâcîbü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-îmtisâlimin ve mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız şöyle bilésiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. el-yevmü's-sâbi' 'aşer sene isnâ 'aşer mi'eteyn ve elf. Gurre-i Muharrem sene 1213.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

Hüküm 2

Yüz Mollamdan Lâb 'Ali nâm kimesne 'avreti için benden üç talâk boş olsunki bu günden kalksın deyû sânından karine-i mezbûrdan Gütük Sarıca Sâlih Kapûsuzun oğlu Mehmed nâm kimesneler şahâdet idüb merkûm Lâb 'Ali fimâ-ba'd zevcesi yanına karine-i mezbûrda sâkin iken varsûn deyû tenbih olundu idi ancak işbû kelîmât-ı talâk vukû'undan üç dört gün evvel merkûm Lâb 'ali ağıza söğüb ve ağızdan kelime-i küfür sâdır olduğunu biz işittük deyû yine karine-i mezbûrdan İslâmoğlu Deveci Ahmed ve Kara Hüseyin oğlu Hüseyin edâ-yı şehâdet idüb bu sâretde mukaddem küfür sâdır olduğundan zevcesi boş olmûş imdi talâk verdiğine cevâz yokdûr sâdır olan kelime-i küfrüne sâbit müstakfer ve edâ-yı şehâdet ve dîn-i İslâmı müceddeden kabûl eyledükde bir hafta sonra zevcesi izniyle müceddeden 'akd ve nikâh olunmasına fetevâ-yı şerîfe müraca'at ettirildikde izn-i şer' lâzım geldiğinden bu minvâl üzere merkûm Lâb 'Aliye ve karine-i mezbûr

ve ahâlisine tenbih olundu. Fî 1 Muharrem sene 1213.

Hüküm 3

Samsun Beşli ağâsı 'Osmân Ağa meclis-i şer'e gelüb bu güne da'vâ ederki karîne-i Çoraklı'dan misâfir-i eytâm gice ile çâyırda bağlû atımı nacâk ile darb ve mecrûh etmişler karine-i mezbûrdan Yeni Mehmedoğlu Mehmed ve Dereköyden Hâcî Hasanoğlu Kahraman'ın darb eylediğine kehânım vârdır birer yemin vermeyüb şer'an matlûbum dedikte telbineden 'acîz olduğundan merkûm Mehmed ile Kahramanâ vallahü'l-'ahi'l-'alâya yemin verüb hilâf-ı da'vâ olmalarıyle bu bâbda 'Osmân Ağâhın Mu'ârazası men' olundu. Fî 1 Muharrem sene 1213.

Hüküm 4

Samsun sâkinlerinden 'Arâbkirlioğlu Hâcî 'Ömer ve Samâncı Mustafa huzûr-ı şer'e gelüb Kadıköylü Sârı oğlân bâbâsının oğlu Konstantin'den yüz kırk gurûşluk ber-minvâl-i da'vâ idüb şer'an fasl ve rû'yet birle Samsunlu Kara Hasan Beşe ve oğlu Mollâ Mustafa şehâdetleriyle mesfûrdan şey lâzım gelmeyüb Hâcî 'Ömer ile Hâcî 'Ömerin da'vâ-i beyhûdesi men' olüb bâ-mesfûr yedine dahi sahîh üzere mürâsele verildi. Fî 9 Sâfer sene 1213.

Hüküm 5

Sinoplû Hâcî İsmâil re'is mahfel-i şer'de Sa'id Ağa ile nuhâs vezn olunân ip için ikiyüz dirhem geliyor deyû aşâğı verilmesini da'vâ idüb bundan akdem dahi bu ibden hesâb olduğu yokdur deyû Sa'id Ağa hâber verüb bu vechle da'vâları vakt-i hâcetde olsün deyû müsarremeği (?) sibâk üzere tarafeyn râzı oldular i'lâm verildi.

V. 52-B

Hüküm 1

Binikiyüzonüç senesi mâh-ı Muharremü'l-harâmının onbirinci günü Tokâddan nakl ve Samsun iskelesinde Seyyid Mehmed Sa'id Ağa yedinde der-mahzen olan nuhâs-ı mirî ki der-'aliyyeye irsâli

zuhûrunda bu mahale kayd olunmuştur.

	Nuhâs bi-hesâb	Nuhâs bi-hesâb	
	<u>kıt'ât</u>	<u>kantâr</u>	<u>Kıyye</u>
Târîh-i mezbûrda Tophâneli Hâcî 'Ömer Ağahın üç direklû sefinesine Bendereli Hâlîl re'is sefinesine Sa'id Ağa yediyle vaz' ve asitâneye irsâl	3881	1950	3
Yedine emr-i 'âlf verilen Ünyeli Ya'kûb re'ise teslîm ve vaz'-i sefîne olan Fî 5 Rebi'ü'l-âhir sene 1213.	2200	1102	8
Sinoblû Hasan re'is kasâb İsmâ'il üç direklû sefinesine süvâr ve vaz'-ı nuhâs	8000	4022	19
Sinoplû Hâcî İsmâ'il re'isin bir kıt'a şehdiyye sefinesine mevzû'an irsâl der-'aliyyeye Fî 21 Rebi'ü'l-âhir sene 1213.	7900	4035	43
Asitâneli Kerim Emîn Ağa şehdiyyesine süvâr 'Abdi kapûdân ile der-'aliyyeye Hasan Ağa yediyle irsâl Fî 15 R.evvel sene 1213. Ketm olundu.	2120	1086	33
	24101	12195	

Hüküm 2

Mekde mahallesinin vakf-ı 'avâriz akçelerinden olmak üzere işbû binikiyüzonüç senesi mâh-ı Receb-i Şerîfinin onbirinci günü Kundakcıoğlu ve Karagöz ve Gedik vesâ'ir yanlarında rızâlarıyla onu onbir fâ'iz ile kırkyedi gurûşa Gâyiboğlu Mollâ 'Abdullah'a verilüb zâyi' ve telef olunmaması tenbih olundu. Fî 11 Receb sene 1213.

Meblağ-ı mezbûru Mollâ 'Abdullah zimmetine ahz ve mahallenin mesârifine bi-sunûf etmeleriyle merkûmun üzerinden teslîm olundu.

Hüküm 3

Kadı Köyünden 'Asâcir Esir ile Trabzonlu Toris zımmîle-
rin beyinlerinde 'akd-i şevketden alış ve veriş ve da'vâle i-
çün huzûr-ı şer'e gelüb mesfûr Toris bu güne cevâba tasaddi e-
derki bundan akdem beynimizde olan alış veriş umûrları için
ehl-i müzikân zımmiyânlar muvâcehelerinde yediyüz gurûş borç
açığımız vâridi ben üzerine alub edâsını deyn eyledim dedi yüz
gurûş dahi bâ-temessük benim Esirde alacağım olub bana vermek
şartiyle sulh ve amme-i da'vâdan ibrâ-i zimmet olmuş iken şim-
di sulhun hilâfına rızâm yokdur sulh-ı mezbûr muvâfık-ı şer'
ise sâbit ederim dedikte mesfûr Esir inkâr-ı sulh idüb beyyine
tâleb olundukda karine-i mezbûrdan Dürzi Yivân ve Tilâcioğlu
Save huzûr-ı şer'e gelüb ber-minvâl-i muharrer sulh-ı mezbûrun
'akidlerine edâ-yı şehâdet eylediklerinde müdde'i ve müdde'i
'aliyye ve beyinleriyle fetevâ-yı şerife müraca'at ettirilüb
sulh-ı mezbûr muvâfık-ı şer'-i şerif olmağla sulh-ı mezbûrun
istihkâmına tenbih olunub yediyüz gurûşun tahsîli tâs tâleb et-
tikde Esirden tahsîli husûsu dikkat-i zabtına tenbih olundu.
Fî 5 Sâfer sene 1213.

Hüküm 4

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemeine budûrki Amasyada
vâki' merhûm Sultân Bayezîd Hân evkâfından Samsun ve tevâbi'
mukâta'ası binikiyüztoküz senesine bin sene kâmilen zabt ve rabt
sarây-ı 'atîk-i ma'mûre bazdârlarından Hâfız 'Osmân Halife 'uh-
desinde olduğu mukâta'a-i mezbûrenin hâvî olduğu kurrâlarından
bâ-defter-i müfredât ma'lûmü'l-mikdâr bakâyâsının tahsîline ka-
za-i mezbûr nâ'ibi İsmâ'il ve Müderris Hâcı Ahmed muhâlefet et-
melerıyla ber-mûc b-i defter ma'rifet-i şer' bakâyâsının tahsî-
li bâbında ve müdâhaleleri men'-i hâvî hâlâ Cânîk muhassılı ser-
bevâbin-i dergâh-ı 'âlî Genç Mustafa Ağa ve mübâşir-i sarây-ı
'atîk-i ma'mûre bazdârlarından Hâcı İsmâ'il Ağaya hitâben sâ-
dır olan fermân-ı celîlü'ş-şân şeref-tahsüs vürûd ve cümle mü-

vâcehesinde hatm ve kırâ'at sem'an ve tâ'a merâsimini haber olan re'y-i me'mûr-ı mûmâ-ileyh muhassıl ağa ma'rifet-i nakid-i tâm ve ma'rifet-i şer' ihtimâm-birle vukûf-ı tâmı olanlardan ve ahâli-i evkâfdan teftîş ve gazî olunub defterden kariyye (?) deyû muharrer birkâç adamından 'ibâret ile yiğirmi kile hinta ve otüzüç kile şa'ir ve çîz ve 'alef zâhir ve sâbit ve fi'at-ı defter-i mezkûr üzere kıymetleri olan ikiyüzyiğirmi gurûş icâb ve iktizâ edenlerden siyânet ve muvâfık-ı şerife tahsil ve tamâmen ol mikdâr mebâliğ mübâşiri Hâcî İsmâ'il Ağaya teslim olunub bundan mâ'adâ akza-i mezbûru bâzdâr-ı mûmâ-ileyhâ bir habbe bakâyâsı olmadığı bir nehc-i şer'i ahâli ve fukârâ ve vukûf-ı tâmı olan re'âyâ-yı evkâfdan hâber vermeleriyle ve vakf-ı mezbûrda bir ferdin dahil ve isti'mâ olmadığı olki vâki'ü'l-kâldir pâye-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu. Fî 19 Rebi'ü'l-evvel sene 1213.

Nuhâs-ı ale'n-nâs Samsun

V. 53-A

Hüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keîâm mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Samsun gümrüğü emîni zide kadrehuya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Fransalunun mugâyir sulh ve salâh hareketi takine-i Kâhire Mısır üzerine el-hücûm ve istilâsı habibiyle taraf-ı şer'den verilân fetevâ-yı şerîf mûc bince mütevekkilen alellah üzerine sefer olmak lâzım gelmekden nâşî der-sa'adetimde bulunan Fransalûlardan bu def'a Samsun kal'asına irsâl ve habs olmak fermânım olan tokûz nefer Fransızluların beher neferine yevmiyye beşer pâreden iktizâ eden tayîniyât beherleri sen ki gümrükçü mûmâ-ileyhsin hesâbına mahsûb olmak üzere gümrük-i mezbûr mâlından i'tâ olunmak fermânım olmağın işbû emri-i 'alışânım isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde bervech-i muharrer Samsun kal'asında habs olunmak üzere gönderilân tokûz nefer Fransızlara yevmiyye tayîniyât beherlere olan beşer

pâre 'uhdenizde olan gümrük-i mezbûr mâlından i'tâ ve her ne mikdâr eyyâm ve yedine sarf 'an râti ve eyyâmı tasrîhiyle hüccet-i şer'iyye itdirdüb hesâbına mahsûb olunmak için yedinde hıfza mübâderet eyleyesin ve sen kıkadı-i mûmâ-ileyhsin sen dahi mûc b emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuşdur buyurdumki şer'-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi birle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren el-yevmü'l-râbi' 'aşer şehr-i Cemâzi'l-âhir sene sâlis 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Hüküm 2

Konstantiniyetü'l-Mahrûse

İkiyüzonuç senesi mâh-ı Cemâzi'l-âhirin ontoküzuncu ve teğrîn-i sâni onyedinci Çarşenbe gününde bunların mübâşiri kapû kethüdâsı Hasan Ağa ve ma'iyyetine me'mûr toküz nefer cebeciyân günbe-gün Fransız sarayında mahbûs olmağla bu def'a bâ-emr-i 'âlî mübâşir ma'rifetiyle Samsun kal'asına irsâl olunacaklar.

-İkinci Tercemân Manûlâki,
 -Deli Oğlânı Veyt,
 -Deli Oğlânı Muhzârî,
 -Deli Oğlânı Vestân,
 -Basmâcı Kos,
 -Manse Kethüdâ,
 -Antoni Toroni Çerâm,
 -Kalbûr Maryon,
 -Milne nefer 'aded 9

Hüküm 3

Kasaba-i Samsundan Hâcî Ahmedoğlu Kör Sâdık huzûr-ı şer'e gelüb yine kasaba-i Samsundan Satılmışoğlu Ahmedde yüzaltmış gurûş alacağım vâri idi ceste ceste bize yüzon gurûş geçeri almışyedi gurûş kaldı ve bundan sekiz gurûş dahi baska alacağım olub şimdi vâri ise vermiyor şer'an alıverilmek matlûbumdur dedikte müteveffi Ahmedin karındâşı Hüseyin ve hemsiresi ve

zevcesi ve vekili ve kayın vâlidesi tarafından vekâlet ile Kör imâmoğlu Mustafa meclîs-i şer'e götürülüb su'âl olundukda eğerce yüzaltmış gurûş deyn aldığı bilürüz deyû ol mikdâr meblağ-ı mesârife teslim etti deyû da'vâ ve mesârif altmışyedi gurûş vürûd tamâmen almadım deyû inkâr ve da'vâsına mutâbık Hüseyin ve Mustafâ'dan beyyine tâleb olundukda beyyineden 'arz olduklarına binâen şer'an sadıka yemîn teklîfleriyle yemîn-i a'lâ vermeyüb altmışyedi gurûş ve diğerk sekiz gurûş fetevâ-yı şerife mürâca'at temyiz olunub sadıka teslim olundu. Fî Gurre-i Receb sene 1213.

Hüküm 4

Kasaba-i Samsundan Mekde mahallesi sâkinlerinden müteveffâ Seyfi Ağânın bekrife (?) büyük kerîmesi Kerime hâtûnu tezevvüç olundukda yedibinbeşyüz gurûş cihâzına kıymet-i kat'i olunub ve huzûr-ı şer'de edâ-yı şehâdet etmeleriyle hakkını hâlî hasbeten-lillah sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî Gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene 1215.

el-fakirü'd-dâ'î Mahmûd en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

Suhûdü'l-hâl

- Seyyid Sa'id Mehmed Ağa,
- Haznedâr Süleymân Ağa,
- Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa,
- Bafralı Fevzi Efendi ve Kahrâman.

V. 53-B

Hüküm 1

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerri'in Amasra nâ'ibi mevlânâ zide 'ulemâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân İstanbûl gümrüğü mülhâkatından Samsun ve Amasra gümrükleri emînleri ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Fransalûnun mugâyir-i sulh ve salâh hareketine binâen taraf-ı şer'den verilân fetevâ-yı şerîf mü-

cibince mütevekkilen ale'llah üzerine sefer olunmaktan nâşî der-sa'adetimde bulunan Fransalûlardan Amasra kal'asına irsâl ve habs olunması fermânım olan tokûz nefer Fransızların beher neferine yevmiyye beşer pâreden iktizâ eden tayîniyât beherleri Amasra gümrüğü mâlından i'tâ olunmak bâbında işbû sene-i mübâreke evâsıt-ı Cemâzi'l-evvelinde sâdır olan emr-i şerîf mücibince tokûz nefer Fransızlar Amasra kal'asına eğerce habs olunmuş olub ancak Amasra kal'asından gümrük emîni olmadığını ihbâr eylediklerinden Amasra nâ'ibi bu def'a bâ-i'lâm inhâ eylemiş iktizâsına dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından İstanbûl (ve tevâbi' emti'a) emîni Hasan dâme mecdûhûdan isti'lâm Amasra İstanbûl gümrüğünün Bahr-ı Siyâhda vâki' gümrüklerinden Samsun gümrüğü mülhakâtından olub beher hâl emânet veyâhûd iltizâmen Amasra gümrüğü emîni olması melhûz olmağla mukayyed olduğu üzere tokûz nefer Fransalûlara yevmiyye sekiz pâre tayîniyât bahâsını Amasra gümrüğü emîni ma'rifet-i şer'le edâ ve teslim ve ne mikdâr eytâm-ı tayîniyât bahâ verir ise ba'dehu Samsun gümrüğü emîninin hesâbına mahsûb olmak üzere hüccet ettirilmesini i'lâm etmekle mücibince 'amel ve hareket olunmak fermânım olmağın işbû emr-i 'âlîşânım ve sadr-ı 'azam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hâcî 'Ömer zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki kadı ve gümrük emînleri mûmâ-ileyhimsiz ve vücûh-ı ahâli ve iş erlerisiz sâbıkınızın tokûz nefer ve Fransuzlûların beher neferine Amasra gümrük mâlından ma'rifet-i şer'le yevmiyye beşer pâre i'tâ ve ne mikdâr eytâm-ı tayîniyât bahâ verir ise ba'dehu Samsun gümrüğü mâlına mahsûb için hüccet-i şer'iyeye olunmasına mübâderet ve ba'dehu izin yevmiyye-i mezkûrun 'adem-i i'tâsından cümleniz mübâ'adet eylemeniz fermân-ı 'alişânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittisâl ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyle 'âmil olasız. Tahriren el-yevmü's-sâni 'aşer şehri Cemâzi'l-âhir

sene sâlis 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'ârz-ı dâ'îkemeine budûrki Amasra kal'asına irsâl ve habs olunması emr-i fermân buyrulan tokûz nefer Fransızlıların beher neferine yevmiyye beşer tayîniyât bahâları Amasra gümrüğü mâlından verilmek irâde-i 'aliyyem buyrulmuş olub ancak Amasra Samsun gümrüğü mülhakâtından olub husûs-ı mezkûr için Amasra nâ'ibi Efendi dâ'ileriyle gümrük-i mezbûrun emîni Hâcî Ahmed Ağa kûllarına hitâben sâdir olan fermân-ı celîlü's-şân ile mübâşir-i sadr-ı 'azam mülâzım tâtârlarından Hâcî 'Ömer Ağa kûlları Samsun kasabasına vürûd idüb mazmûn emr-i 'âlf ba'de'l-itlâ' sem'an ve tâ'a merâsimini edâ ve anlara eğerce gümrük-i mezkûrun emîni Hâcî Ahmed Ağa eslihâtı Amasya tarafında bulunmaktan nâşî gelince tefhîm olunmak için fermân-ı celîlü's-şân kayd-ı sicil olunub tâtâr-ı merkûmun vürûdunu ve aher me'mûr husûsuna bilâ-te'hîr azîmetini 'arz ve i'lâm ediyor deyû istid'âsına mebni olki vâki'ü'l-hâldir pâye-i serîr-i a'lâyâ 'arz ve i'lâm olundu bâkî emr-i fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Fî 8 şa'bân sene 1213.

Hüküm 3

Tokâdda emîn-i nuhâs es-Seyyid Hâfız Hasan Efendinin Sa'id Ağaya verdiği tahvîl sûreti bu mahalle kayd-ı şûd.

	Nuhâs-ı mirî <u>Kıt'ât</u>
Samsun'da es-Seyyid Sa'id Ağâ zimmetinde	18
Amasyalı Hasan Beğin konâğında mevcûd Samsun'a nakl olunacaktır,	303 <u>321</u>

Hüküm 4

Bâ'is-i tahvîl budûrki

Binikiyüzon ve onbir senelerinde Ergani ma'adeni hasılâ-

tından Tokâd'dan Samsun iskelesine ve andan peyderpey asitâne-i 'aliyeye nakl olunan nuhâs-ı mirîden Samsuna vekilimiz Seyyid Sa'id Ağa zimmetinde bâlâda mestûr onsekiz kıt'a nuhâs-ı mirî el-yevm yedinde Samsun'da mevcûd ve üçyüzüç kıt'a nuhâs-ı mirî dahi Amasyâda evvel bahârda Samsun'a nakl olunacağı bu üçyüz-yiğirmibir kıt'a nuhâs-ı mirîden gayri es-Seyyid Sa'id Ağa zimmetinde iki senelik nuhâs bundan gayri asitâne-i 'aliyyeye teslîm olunub merkûm Seyyid Sa'id Ağa zimmetinde nuhâs-ı mirî kalmayub ve geçen senenin nuhâs'dan vekilimiz Sa'id Ağahın yedinde olan bir kıt'a tahvîli zâyi' olmağın bundan sonra zâhire ihrâc olundukda 'amil ve i'tibâr olunmamak için işbû mahale şerh verilüb yedine işbû memhûr-ı halâs verildi . Fî 9 şa'-bân sene 1213.

es-Seyyid Hâfız Hasan emîn-i nuhâs-ı mirî Tokâd

V. 54-A

Hüküm 1

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerriîn Samsun nâ'ibi mevlâna zide 'ulemâ ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Samsun gümrüğü emîni zide mecdühû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan darbhâne-i 'âmirem nâzırı Ahmed Şâkir dâme mecdühûnun takdîm eylediği takrîri mefhûmunda elhâletü hazihi donânma-yı hümâyûnum kalyonları lâzime için isâga olunacak toplar ve derdest i'mâl olunan mühimmât-ı sâ'ire için der-'aliyyemde külliyyetlû nuhâsın mevcûd bulunması lâzimededen olub mevcûd darbhâne-i 'âmireme olan nuhâs-ı kemâl killet-târî olunduğundan derdest olan mühimmâta nazaran külliyyetlû nuhâs isticlâsından labûd olduğu beyâniyle el-yevm Samsun iskelesinde amâde mevcûd ne mikdâr nuhâs vâri ise cümlesi ve şimdideğin Tokâd'da tabh olunan nuhâs dahi bir ân akdem iskele-i mezkûreye tenzîl ve mecmû' bir münâsib sefine isticâr ve tahmîl ve der-'aliyyeme sevk ve tesbîl olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve inhâ etmekle mücibince el-yevm Tokâd'da tabh ve amâde olunmuş ne mikdâr nuhâs vâri ise seri'an ve 'acîlen Samsun

iskelesine nakl ve tenzîl etmek üzere Tokâd'da nuhâs emîni olan Hasan zide kadrehuya hitâben diğêr emr-i şerîfim isdâr olunmağ- la sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin Tokâd'dan mürûr edecek nu- hâs iskele-i mezkûra mürûrunda Samsun iskelesinde mevcûd olan nuhâs ile ma'an nakline kâfi bir münâsib sefine isticâr ve cüm- lesi tahmîl ve bir ân akdem der-'aliyyeme sevk ve tesyîri hu- sûsuna kemâl-i gayret ve ikdâm etmek fermânım olmağın işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve sadr-ı 'azam tâtârlarından Mustafa zi- de kadrehu ile irsâl olunmuştur imdi buyurdumki bâlâda bast-ı beyân olduğı üzere nuhâsın der-'aliyyemde kemâl-i lüzûmu ve ik- tizâsı derkâr olmağla bu günlerde seri'an ve 'acilen nuhâsın erişdürmesi râciyândan olmağla Tokâd'da nuhâs-ı mûmâ-ileyh ma'- rifetiyle gönderilecek nuhâsın Samsun iskelesine vürûdunda is- kele-i mezkûrede mevcûd olan nuhâs ile ma'an tahmiline dahi ma' rifet-i şer' ve ma'rifetinle bir münâsib sefine isticâr ve nu- hâs-ı mezkûru tahmîl ve serî'an ve 'acilen der-sa'adetime nakl ve tesyîri husûsuna kemâl-i sa'y-i gayret ve bu bâbda tekâsül ve inhâl-i mûcib-i nedâmed ve rehâmet olmağla ve emn-i der-me- yân gayret-birle nuhâs-ı mezkûrun bir sa'at evvel der-'aliyyeme nakl ve tevsîli husûsuna mezîd-i ikdâm ve ihtimâm eylesesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin sen dahi mûcib emr-i şerîfimle var- dâkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan iş- bû emr-i şerîf-i celîlü'ş-şânının mazmûn-ı münîfi ile 'âmil o- lub hilâfından hazer eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren el-yevmü's-sâbi' şehr-i Zi'l-hicce sene sâlis 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Hüküm 2

Binikiyüzdört senesinde gönderilen der-'aliyyeye nuhâsı beyân eder.

	Nuhâs
	<u>Kat'ât</u> <u>Kıyye</u> <u>Kantâr</u>
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Kelâşzâde Mehmed re'is ile irsâl Fî 7 R.evvel sene 1214.	3800 13 1787
Bâ-emr-i 'âlî Trabzonlu Ahmed re'is ile	

irsâl Fî 7 Rebi'ü'l-evvel sene 1214.	5420	10	2552
Bâ-emr-i 'âlî Kayrânîl Hâcî Mehmed re'is ile irsâl Fî 25 Receb sene 1214.	<u>3200</u>	<u>5</u>	<u>1532</u>
	12420	28	5871

Bi-hesâb batmân 43058

Kıyye 4

Hüküm 3

Bâ'is-i terkîmihurûf budûrki

Binikiyüzonbeş senesi mâh-ı Muharremü'l-harâmın tokuzuncu gününden oniki senesine mahsûb Ergani ma'adeni hâsılâtından Tokad'dan Samsun iskelesine ve andan bâ-emr-i 'âlî asitâne-i 'aliyyede tophâne ve darbhâne-i 'âmireye irsâl olunan yalnız elliüçbinbir batmân nuhâsın sahhü'l-bâkî mestûr yalnız ikibinyediyüz elli kît'a nuhâs-ı mirî el-yevm Samsunda es-Seyyid Sa'id Ağâ zimmetinde kalmağla bundan böyle sefine zuhûrunda anı dahi asitâne-i 'aliyyeye gönderilmek şartıyla nâzır-ı mûmâ-ileyh es-Seyyid Sa'id Ağânın zimmetinde bu târihe gelinceye kadar bir kît'a nuhâs kalmadığı ecluden işbû tahvîl verildi vakt-i hâcetde sened ibrâz oluna. Fî 9 Muharrem sene (1)215.

Sûret-i tahvîl Tokad'da nuhâs-ı mirî emîni Seyyid Hâfız Hasan Efendinin Samsunlu Sa'id Ağaya verdiği tahvîl-i halâs sûretidir.

Hüküm 4

Bâ'is-i terkîm budûrki

Binikiyüzondört senesi Kavâk kazâsından Köslü karyesinden 'Ömeroğlu 'Ömer'den matlûb olunan yigirmiüç kît'a nuhâs-ı mirî gümrük kâtibi 'Abdulkerim Efendi ma'rifetiyle teslîm-i mahâzin-i mirî olduğuna mebni lâhik-ı 'alimiz olub matlûb olunmamak içün ber-merkûm işbû 'iml u haber tezkeresi verilmiştir. Fî 29 Muharrem sene (1)215.

es-Seyyid Mehmed Sa'id kabz-ı nuhâs-ı mirî Samsun

V. 54-BHüküm 1

Bâ'is-i terkîmioldurki hâlâ Trabzon vâlisi ve Basra Kahi-
re başbûğu vezîr-i 'adimü'l-nazar devletlû veli'ni'am es-Sey-
yid Mahmûd Tayyâr Paşa efendimizin ma'iyet-i devletlerine mü-
retteb 'asâkir-i mevcûdenin irkâbları için tertîb olunan sefâ-
yinlere bâ-emr-i 'âlî Samsun iskelesinde mevcûd nuhâs-ı mirî-
den nuhâs kabzına me'mûr Samsunlu es-Seyyid Mehmed Sa'id Ağa
yediyle ve kâ'imi-i makâm 'âliyü'l-makâm çukadârı Hüseyin Ağa
nezâretiyle sefâyin-i mezkûrelere ma'lûm ne mikdâr vaz' ve tah-
mîl ve der-sa'adete bâ'is ve tesyâr olûnân nuhâs-ı mirî defte-
ridir ki ber-vech-i âti zikr olunûr ve's-selâm. Fi 15 Cemâzi'l-
evvel sene (1)215.

	Nuhâs Be-hesâb kıt'ât	Be-hesâb Kantâr	Nuhâs-ı mirî Kıyye
Ünyeli Çodâk Savaoğlu Save re'is sefinesine mevzu'an asitâneye ir- sâl olunân	2100	1002	9
Ünyeli Çalıkoğlu İsmâ'il re'is sefi- nesine vaz' ve asitâneye irsâl olu- nan	1000	464	42
Ünyeli Veli Ahmedoğlu sefinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl olunân	900	417	11
Ünyeli Sâri'Osmân re'ib sefinesine mevzu'an asitâneye irsâl olunân	500	232	4
Ünyeli Hâcı Musaoğlu Musa re'is se- fînesine vaz' ve asitâneye irsâl olu- nan	200	93	15
	4700	2208	81
Sinoplû Sakavî Ahmedre'is sefinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl olu- nân	500	233	6
Orânili Yeneçerioğlu Mustafa re'is se- fînesine vaz' ve asitâneye irsâl olu- nân	500	225	6

Trabzonlu Kalafâtoğlu Hüseyin re'is seffinesi-	1000	472	9
ne vaz' ve asitâneye irsâl olunan			
Ünyeli Ya'kûb re'is seffinesine vaz' ve asi-			
tâneye irsâl olunan	<u>100</u>	<u>47</u>	<u>4</u>
	7300	3415	114
Ünyeli Gümüş Gerdân re'is seffinesine vaz'			
ve tahmîl ve asitâneye irsâl olunan	200	92	15
Ünyeli Emîr 'Ali re'is seffinesine vaz' ve			
asitâneye irsâl	400	193	-
Ünyeli Ahmed re'is seffinesine vaz' ve asi-			
tâneye irsâl olunan	200	92	39
Giresûnlu Ahmed Cân re'is seffinesine vaz'			
ve tahmîl ve asitâneye irsâl olunan	200	95	39
Giresûnlu Basdırmacıoğlu Mustafa re'is seffi-			
nesine vaz' ve asitâneye irsâl olunan	300	141	3
Giresûnlu 'Alişoğlu Hâcı 'Ali re'is seffinesi-			
ne vaz' ve asitâneye irsâl olunan	<u>600</u>	<u>280</u>	<u>41</u>
Yekûn cem'an tokûzbin ikiyüz kıt'a sikke	9200	4308	251
yâlnız dörtbinüçyüsekiz kantâr ikiyüzellibir kıyye nuhâsıdır.			

Hüküm 2

Vezîr-i müşârü'n-ileyh efendimiz asitâneye 'azîmetlerin-den sonra sâlifü'z-zikr Mısır cânibine müretteb 'asâkirden Kudüse kalân neferâtın irkâb oldukları sefâyinlere nuhâs-ı mirî mezkûrdan müşârü'n-ileyh efendimizin tarafından vekîl-i muhas-sıl Cânik 'izzetlû 'Ali Ağa ma'rifetiyle ve kabz-ı nuhâs-ı mezkûr Mehmed Sa'id Ağa yediyle ve çukadâr-ı mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa nezâretiyle asitâneye irsâl olunân nuhâsı beyân.

	Nuhâs bi-hesâb <u>kıt'ât</u>	Nuhâs bi-hesâb <u>Kantâr</u>	Nuhâs bi-hesâb <u>Kıyye</u>
Ünyeli Hüseyinoğlu Hâcı Ahmed re'is			
seffinesine vaz' ve tahmîl ve asitâ-			
neye irsâl olunan	1100	513	31

Sürmeneli Mihâkoğlu Mustafa re'is seffinesine vaz' ve asitâneye irsâl olunan	800	376	5
Ünyeli Hâcı Kaleycioğlu Hüseyin re'is seffinesine vaz' ve asitâneye irsâl olunan	200	92	30
Ordulu Melikoğlu Mehmed re'is seffinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl olunan	700	322	27
Ünyeli Karıboğlu 'Abdullah re'is seffinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl olunan	<u>700</u>	<u>327</u>	<u>8</u>
	3500	1630	101
Giresönlü Dizdâr Ağâ seffinesi süvâri Uzun Alemdâr Mustafa re'is ile asitâneye irsâl	900	421	14
Ünyeli İsmâ'il re'is seffinesiyle asitâneye irsâl	1600	239	34
Giresönlü Kara İbrâhim re'is seffinesine vaz' ve asitâneye irsâl	600	278	-
Muzûr Harâ fırkateyn nâm süvâri İbrâhim kapûdân vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl	<u>1000</u>	<u>461</u>	<u>26</u>
	7600	3529	175

Cem'an yekûn yedibinaltıyüz kıt'a sikke yâlnız üçbinbeşyüzyiğirmitokûz kantâr yüzyetmişbeş kıyyedir.

Hüküm 3

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'î kemîneleridir ki Ergani ma'adeni hasılâtından Tokadâ ma'mûl ve Tokadâdan Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve Samsun'da nuhâs kabzına me'mûr es-Seyid Mehmed Ba'id Ağâ yedinde der-mahzen mevcûd nuhâs-ı mirîden der'aliyeye celbi bâbında bâ-emr-i 'âli kâ'im-i makâm çukadârı Hüseyin Ağâ Samsun iskelesine vürûd ve yedinde olân emr-i 'alîm mücebince nuhâs-ı mirîden bâlâda isim ve şöhretleriyle beyân-ı rû'esâ-yı merkûmunlara mukaddem ve muvahher vezn-i kantâr ve mikdâr olunarak onaltıbinsekizyüz kıt'a sikke yâlnız yedibin-

sekizyüzotûzyedi kantâr dörtyüzyigirmialtı kıyye bi-hesâb-i mirî nuhâs kabzına me'mûr es-Seyyid Mehmed Sa'id Ağa yediyle ve çukadâr mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa nezâretiyile rû'esâ-yı merkûmunun teslîm ve anlar dahi ol mikdâr nuhâsı süvâr oldukları sefâyinlerine vaz' ve tahmîl ve mütevekkilen 'ale'llah sevb-i me'mûrelerine 'azîmet idûb mahfel-i şer'de bi'l-muvâcehe takrîrleriyle bi'l-istid'â olki vâki'ü'l-hâldir li-eclû'l-hesâb nuhâs kabzına me'mûr ağa-yı mûmâ-ileyh yediyle işbû i'lâm-ı şer'î i'tâ olundu. Tahriren fî evâsıt-ı Cemâzi'l-evvel sene hâmis ve 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

el-'abdü'd-dâ'i li'd-devlet-i 'alî 'Osmân Mahmûd el-mevâlihân bî-kaza-i Samsun. Sahn.

	Nuhâs bi-hesâb <u>Kıt'ât</u>	Bi-hesâb <u>Kantâr</u>	Bî-hesâb <u>Kıyye</u>
Bâ-emr-i 'âlî Bârtınlı Saka Musta-			
fa re'is sefînesine mevzu'an irsâl	1700	806	29
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Hâcî Vecîkoğlu			
sefînesine vaz' ve asitâneye irsâl	2600	604	36
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Bakrâdlioğlu			
Mustafa re'is sefînesine vaz' ve			
asitâneye irsâl	1500	709	29
Bâ-emr-i 'âlî Sinoblû Kârzâde Şeh-			
diyyesi süvâri 'Ömer re'is sefîne-			
sine vaz' ve asitâneye irsâl	848	401	30
Bâ-emr-i 'âlî Giresûnlu Basdırmacı-			
oğlu Hâcî Muştafa re'is sefînesine			
vaz' ve irsâl	<u>816</u>	<u>387</u>	<u>7</u>
	6124	2907	131
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Sürüoğlu sefî-			
nesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye			
irsâl	4200	2001	17
Bâ-emr-i 'âlî Giresûnlu Kâkoloğlu Mak-			
rîsi re'is vaz' ve tahmîl ve asitâne-			
ye irsâl.	2800	847	1

Ünyeli Odâlızâde Hasan re'is seffinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl	200	93	7
Ünyeli Hâcı re'is perkandesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl	<u>4260</u> 17584	<u>1987</u> 7835	<u>32</u> 188
Bâ-emr-i 'âli kâ'im-i makâm çukadârı Sâlih Ağâ mübâşeretiyile Ünyeli Kalyoncu Mehmed re'is şehdiyyesine vaz' ve asitâ- neye irsâl	2852	1325	29
Bâ-emr-i 'âli Ünyeli Veli Ahmedoğlu Ah- med re'is seffinesine vaz' ve asitâneye irsâl	<u>1716</u> 21152	<u>801</u> 9961	<u>34</u> 251
Nuhâs-ı mezkûrdan Ünyeli İshâk Yâzıcı yediyle asitâneye sarrafa gönderilen	20	8	40

V. 55-A

Hüküm 1

Samsun kal'asına nakilen gelen Sivâs efendilerinin ıtlâk fermânıdır.

Kıdvetü'l-kudâtü'l-müstahfizân Samsun kal'ası dizdârı zide hıfza tevkî'-i refî'-i hümâyûnum vâsıl olúcak ma'lûm olaki Si-
vâs vücûhundan Bâşâ Efendi ve Hâcı Tâhir Efendi ve hâtib nâm
Hüseyin Efendi degmekle 'arîf kimesnelerin mübâya'a vesâ'ir
mürettebât-ı seferiyyenin te'diye ve ihrâcına vâki' oldukları
mukaddemâ ihbâr olduğuna binâen merkûmlar vâcibü'l-te'dîb bâ-
fermân Samsun kal'asına kal'a-bend olmuşlar idi elhâletü hazi-
hi Sivâs ahâlisi taraflarından ordû-yı hümâyunuma vârid olan
'arz u hâl ve bir kıt'a mahzar müzâhiminde Sivâsdan matlûb

شراة ve dakîk ve şa'ir ve ağnâm vesâ'ir mürettebât-ı sefe-
riyyeyi seri'an te'diyye eylemeleri şartiyle merkûmların 'afv-
ı i'lâmları husûsu ricâ ve istirhâm olunmuş fimâ-ba'd 'arz ve
edebleriyle olub bundan böyle bir mâhiyeden mübâya'a ve ağnâm
vesâ'ir mürettebât-ı seferiyyeyi tamâmen ve kâmilten devlet-i

'aliyyem mübâşirlerine teslim eylemek ve ekser ta'tîl-i umûr-ı mühimmeyi tesyîr olmak ihtimâlleri olûr ise tekrâr nefer ve te'dîb ve tenkil olmaları şartıyla 'aîv-ı itlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun ber-vech-i muharrer merkûmlar bundan böyle bir mâhiyeden mübâya'a ve ağnâm vesâ'ir mürettebât-ı seferiyyeyi tamâmen ve kâmilen devlet-i 'aliyyem mübâşirlerine teslim eylemeyûb tâ'tîl-i umûr-ı mühimmeyi tesyîr olmak ihtimâlleri olûr ise tekrâr nefer ve tenkil ve te'dîb olundukları ma'lûmunuz oldukda şurût-ı itlâklarına merkûmların müsamâ'a-i irtibâhlarına gereği gibi ifâde ve telkîn-birle kal'a-i merkûmede itlâk vesîlelerini tahlîyyeye mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr eden fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imitisâlimin mazmûn-i itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfına cevâz ve rehâvetden hazer ve mucânebet eyleyesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız. Tahriren evâ'il-i şehri Cemâzi'l-evvel sene erba'a 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Müs'ared-i (?) sahrâ-yı bakâ. Müdevahilü'l-sâ (?)

Fi 23 Receb sene 1214.

Hüküm 2

Kavâk kazâsı kurrâlarından Yusûf Ağa timârının sâhibi sadetlû Lâlâ 'Ali Ağa olduğunu Sa'id Ağa ve Metre 'Ömer Ağa ihbâr etmeleriyle kaldığını mübâşîsi Metre 'Ömer Ağa Kavâk kurrâları ndan Samsunâ nakl edûb yüzotûzaltı kile şa'ir dermahzen ettiğünden sonra Selîm Ağahın tarafından Kür Kemenoğlu Yusûf Ağa ve muhassılı Süleymân Ağa ma'rifetleriyle fûrûht olunub akçesi mahalle gittüğünü bilûr yokdur deyû cevâbı sicil-i mahfûza kayd olunmuştur.

Hüküm 3

İşbû binikiyüzontokûz senesine mahsûb Tokâdda nuhâs emîni Mehmed Emîn Efendi ma'rifetiyle hâlâ Samsunda kabz-ı nuhâs olan Mehmed Sa'id Ağaya irsâl eylediği ma'aden-i hümâyûn emîni sa'adetlû 'Abdi Beğ Efendi kendi mâlı olmak yüzontokûz kıt'ât sekizbinaltıyüzkırkbir vakiyye kurşunu Mehmed Sa'id Ağa hâlâ Ünyeli Kancacızâde Ahmed re'is sefinesine vaz' ve asitâneye mahcûrlu nuhâs nâzırı Hâcî İsmâ'il Ağa tarafına irsâl eylediği işbû mahalle kayd şûd. Fî 7 Rebi'ü'l-âhir sene (1)218.

Bâlâda terkîm olunân kurşun

	<u>Bi-hesâb</u> <u>Kıyye</u>	<u>Bi-hesâb</u> <u>Kıt'ât</u>
Kurşun-ı mezkûrdan olûb Ünyeli Hasan re'is sefinesine vaz' ve asitâneye irsâl	8641	119
Kurşun-ı mezkûrdan Ünyeli Atâlıoğlu Hasan re'is ile irsâl	11018	177
	<u>16456</u>	<u>234</u>
Kıyye 1	<u>36115</u>	<u>530</u>
Altıbinontokûz batmân bir vakiyye kurşun	<u>6019</u>	
der-âliyyeye irsâl olunûb Samsunda bir vakiyye kurşun kalmamıştır. Samsun		

V. 55-BHüküm 1

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'îkemeine budûrki kazâlardan Amasra iskelesinden Trabzona vârinca vâki' kudât ve nüvâbı ve a'yân zâbitân ve iskele beğlerine hitâben sâdir olân fermân-ı celîlü's-şân mûcibince mevzû'ât-ı padişâhânem olan Cengiz Girây Sultân bu esnâda dağlı eşkiyasından müfarekât ve Rumili sevâhilinden bir sefineye rûkûb ve Amasra iskelesine gelûb akçesiyle ber-minvâl alub ve bir mikdâr sû ahz edub ve ba'dehu Anapaya üç sa'at Karîb Suyûka nâm mahalle firâr ve 'azîmet etmiş olduğu bi'l-ihbâr ma'lûm-ı şâhânem olduğu hâvî sultân-ı merkûm her kangınızın taht-ı hükûmetinde bulunur ise der-

'akab ahz ve mahbûs ve mukayyiden der-sa'adetime irsâl bâbında şeref bahs sudûr eden emr-i celîlü's-şân medine-i Samsun mahkemesine rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâmı tâtârlarından Mustafa tâtâr kûlları yediyle lede'l-vürûd ve cümle muvâcehesinde hatm ve kırâ'at oldukda cümlesi sem'an ve tâ'a merâsimini ba'de'l-edâ ber-mantûk-ı emr-i 'âlî sultân-ı merkûmu bi'l-ittifâk ahz ve mahbûs ve mukayyiden der-sa'adete irsâl olunmasına her birleri müte'ahhüd olunmağın olki vâki'ü'l-hâldir bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu. Tahriren fi'l-yevmü'l-hâmis ve'l-'işrin min şehr-i Sâferü'l-hayr sene hâmis ve 'işrin ve mi'eteyn ve elf.
el-fa'kirü'd-dâ'î Mehmed bi-kaza-i Samsun

Hüküm 2

Tokadda nâzır sarâf Kapâd ve nuhâs-ı mirî emîni İbrâhim Efendi ma'rifetleriyle Tokâddan Samsun iskelesine nakl ve tenzîl olunân nuhâs-ı mirîden Sa'id Ağa yediyle der-'aliyyeye bâ'is ve tesyâr olunân nuhâsı beyân. Fî Rebi'ü'l-âhir sene (1)217.

	<u>Nuhâs Kıt'ât</u>	<u>Nuhâs Kantâr</u>	<u>Nuhâs Kıyye</u>
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli İshâk Yâzıcı sefinesiyle asitâneye irsâl	1750	785	4
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Hüseyinoğlu Mustafa re'is sefinesiyle asitâneye irsâl	885	400	10
Bâ-emr-i 'âlî 'Amik Karkın süvâri Kürt 'ömer kapûdân vaz' olunân	14000	-	-
Bâ-emr-i 'âlî Tarabzonlu el-hâc İbrâhim re'is sefinesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl	600	267	21
	<u>17235</u>	<u>1402</u>	<u>35</u>
Bâlâda terkîm olân fırkateyn Bahr-ı 'Amik süvâri Kürd 'ömer kapûdâna vaz' olunân	-	-	-

Kıt'ât-ı nuhâs-ı mirî ziyâde kendüsü mahallinde taksîm olunduğunda ondörtbinonüç kıt'a nuhâsın hesabı mahsûb olunduğu kayd-ı şûd. Sehven ziyâde olub sonra mahallinde hesabı

mahsûb olan nuhâs			27
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Çalık Bölükbâşoğlu İsmâ-			
il re'is sefînesine vaz'	1728	750	-
	118990	2202	35
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Emîr 'Ali re'is sefî-			
nesine vaz' olunân	1596	699	18
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli Kalyoncu Mehmed re'is			
sefînesine vaz' olunân	2152	950	17
Bilâ-emr Ünyeli Hâcı İdris re'is sefînesine			
vaz' ve tahmîl ve asitâneye irsâl	460	208	23
Bilâ emr-i 'âlî Samsunlu İbrâhim kapûdân			
şehdiyyesine vaz' ve asitâneye irsâl	1000	444	41
	24198	4503	134
Bâ-emr-i 'âlî Bahr-ı 'amîk süvâri 'Atiyye			
kapûdân vaz' ve asitâneye irsâl olunân	2946	1304	34
	27144	5807	168

Hüküm 3

Onaltı senesine mahsûben

Tokadda nuhâs-ı mirî nâzırı Mehmed Emîn Ağa ve Dimitri ma'rifetleriyle Samsun iskelesine nakl ve Samsundan nuhâs-ı mirî kabzına me'mûr olan es-Seyyid Mehmed Sa'id Ağa teslim ve andan asitâneye nakl ve tenzîl olan nuhâs beyân. Fî 29 Cemâzi'l-evvel sene (1)218.

Bi-hesâb	Bi-hesâb	Nuhâs-ı
<u>Kıt'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>mirî Kıyye</u>

Bâ-emr-i 'âlî Tîzhareket nâm fırkateyn			
süvâri 'Ali kapûdân ile asitâneye irsâl	12004	5685	19
Bâ-emr-i 'âlî Bahr-ı 'Amîk süvâri 'Atiyye			
kapûdâna teslim ve asitâneye irsâl	1106	518	32
Bâ-emr-i 'âlî Giresûnlu İsmâ'il Yâzıcı-			
oğlu 'Ümer re'is şehdiyyesine vaz' ve			
irsâl	1156	545	19
	14266	6748	76

V. 56-AHüküm 1

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâm-ı 'alem umûrû'l-cumhûr fi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmû'l-enâm bâ-sârayü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'adet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-'ala Cânîk muhassılı vezîrim Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşîr ta'yîn olunan sarây-ı 'atîk-i mahmûrem bend-i vâridlerinden Hâfız 'Osmân zide kadruhu tevkî'-i refî-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn el-mülükü'l-evâtin-i muhtârü'l-'izz ve'l-temkîn bi'l-fi'îl-i dâru's-sa'adetim ağası olub haremeyn-i şerîfeyn evkâf nâzırı olan Baddâl Ağa dâme 'ulûvehû rikâb-ı hümâyûnuma 'arz gönderüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Amasyada vâki' merhûm ve mâğfûrû'n-leh Sultân Bayezîd Hân tâb-ı şîrâ evkâf mukâta'asından Samsun ve tevâbi' mukâta'asından binikiyüzyedi senesi mâlından dörtyüzelli gurûş sekiz senesinden binelli gurûş bakâyâ mukâta'a-i mezbûr re'âyâsı hizmetlerinde mütârâkim olub tahsîl ve tamâmen teslîm-i hazine-i haremeyn-i şerîfeyn olunmasına edâ-yı 'aliyyem ta'alluk gelmeğîn meblağ-ı mezkûrenin beşyüz gurûş bakâyî sinîn-i mukatâ'a-i mezbûrundan icâb ve iktizâ eden re'âyâlarından ma'rifet-i şer' ve mübâşîr ma'rifetiyle tamâmen ve kâmilen tahsîl ve hazine-i haremeyn ve şerîfeyne teslîm ittirilüb ahrâd-ı vâcîb irâdiyle mûhâlefet edeni olûr ise havâle-i sem'-i i'tibâr olunmayûb 'ala irsâl yerlû yerinden cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazine-i Haremeyn-i Şerîfeyn ittirilüb ağa-yı müşârû'n-ileyhin 'arızı mûcibince şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i celîlü's-şânımın mazmûn-ı icrâ ve hilâf-ı hareketden nehâşe ihfâ olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına i'lâm etmeğîn imdi i'lâmı mûcibince 'amel olunmak fermân-ı 'alışânım sâdir olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu

bâbda vech-i meşrûh üzere ağa-yı müşârü'n-ileyhin 'arzı mûc - bince şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i 'alışânımın mazmûn-ı münfi-birle 'âmil olub hilâfından hazer ve mucânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Hüküm 2

Kasaba-i Samsuhda vâki' merhûm mağfûrûn-~~leh~~ Çorlû 'Ali Paşa hazretlerinin vakf-ı mâ'i câri dükkânlarından icâr olarak irâdından mütevellisi olan Gâ'iboğlu Mollâ 'Abdullah hesâb-ı rû'-yet olunub zimmetinde hesâbdan bâkî kalân yüzon gurûş merkûmun zimmetinde kalub cümle ma'rifetiyle mebâliğ-i mezbûru ahz olunub vakfın mütevellisi İbâdoğlu Deli İbrâhim ma'rifetiyle mâ'i câriye sarf olunub merkûm Mollâ 'Abdullah yedinde bir habbe-i vâhide kalmayûb işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 15 Receb sene (1)224.

V. 56-B

Hüküm 1

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşerîhin Bolu ve Samsun kazâları nâ'ibleri zide 'ilmihum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Bolu sâkinlerinden Tekiroğlu Feyzullah 'Abdi nâm kimesne kendü hâlinde olmayub Erekli sahâsında inşâ olunan fırkateyn-i hümâyûnum içün kaza-i mezbûrdan kat' ve nakl olunacak kerâsteyi nakl edecek çift eshâmını i'fâl ile tekâsülüne ibtidâr ve hilâf-ı rızâ herkât-ı ta'bir-i câye ihtisâr ve levend çiftliği nefârâtının firârlarını hâfinen musahhab eylediği ve Bolu mukâta'asının 'avâ'id ve tayyâresinin kesb ve noksânına bâ'is ve ikâz-ı katîneye bârî olub ba'de'l-yevm te'dîb ve gûş-mâl olunması ise nizâm-ı beldenin ihtilâmı aşikâr olduğu beyânıyla merkûmun nakî ve iclâsı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu senki ba'dehu nâ'ib-i mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin budef'a tarafından rikâb-ı hümâyûnum vârid olan i'lâm ve voyvodasının tahrîrâtının tahrîr ve istid'a olunmağla merkûm Feyzullah Çavûş mübâşeretle Samsuna nakî ve iclâsı fermânım olmağın imdi ber-

vech-i muharrer merkûmu divân-ı hümayûnum çavûşlarından kîdve-
 tü'l-emâsil ve'l-akrân es-Seyyid el-Hâc Hasan Çavûş zide kadre-
 huya terfîkan ve li-ecli't-te'dîb Samsuna nakî ve iclâya mübâ-
 deret eylesin ve sen Samsun nâ'ibi mevlâna-yı mûmâ-ileyh-
 sin vüsûlünde merkûmu kaza-i mezbûrda müte'akiben miknet ve i-
 kâmet ittirûb bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve hatve-i vâhide mahal-i
 ahire hareketine erâ'it ve hakkından hazer ve mücânebet ve dü-
 hûl ve ikâmet ettirildiğini der-'aliyyeme tahrîr ve işâret ey-
 lemek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuştur buyurdunki hükm-
 i şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-
 yafte-i sudûr olan fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-ımtisâ-
 limin mazmûn-ı ita'atmakrûniyle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'a-
 lâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fî evâ'il-i şehir-i Ce-
 mâzi'l-âhir sene sitte ve 'aşer ve mi'eteyn ve elf.
 be-makâm-ı Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

Hüküm 2

Binikiyüzyonyedi senesine mahsûben hâlâ Tokâdda nuhâs-ı mi-
 rî nâzırı Mehmed Emîn Efendi ve mü'temâdı Dimitri Bâzirgân ma'-
 rifetleriyle Tokâddan Samsûn iskelesine nakl ve andan asitâne-
 ye irsâl nuhâs kayd-ı şûd. Fî 25 Rebi'ü'l-âhir sene (1)219.
 Mehmed Sa'id Ağaya teslim ve andan asitâneye irsâl.

	Bi-hesâb	Bi-hesâb	Bi-hesâb
	<u>nuhâs kantâr</u>	<u>nuhâs kıt'ât</u>	<u>Kıyye</u>
Ünyeli Müftizâde Üveys re'is seffinesine bâ-emr-i 'âlî vaz' ve asitâneye irsâl	1793	3660	-
Ünyeli Kalyoncu Mehmed re'is şeh- diyyesine bâ-emr-i 'âlî vaz' ve asi- tâneye irsâl olunân Fî 11 Muharrem sene (1)220.	2400	1211	3
Bâ-emr-i 'âlî Ünyeli 'Ulemâzâde el-Hâc Ahmed'in süvâr olduğu Müfti- zâde Mehmed'in seffinesine	1263	2500	33

Bâ-emr-i 'âli Ünyeli Atâlizâde Hasan re'is şehdiyyesine vaz' ve tahmîl ve asitâneye Fî 5 R, evvel sene (1)220.

1348	2650	8
5615	11210	44

Bâ-emr-i 'âli Trabzonlu Mehmed kapûdân şehdiyyesine vaz' ve asitâneye irsâl Fî 9 Rebi'ü'l-evvel sene (1)220.

2002	3930	7
------	------	---

Bâ-emr-i 'âli donânma-yı hümayûn kapûdânlarından Halil kapûdan (Fî 5 Sâfêr sene (1)221) seffinesine vaz' ve tahmîl olunub asitâneye irsâl Fî 7 Receb sene 1221.

805	1000	5
-----	------	---

Bâ-emr-i 'âli Fırkateyn-i Felik Zaffer süvâri Hasan kapûdâna vaz' ve irsâl Fî 15 Receb sene (1)221.

504	1000	37
-----	------	----

Bâ-emr-i 'âli fırkateyn-i Tiz Hareket kapûdânı İstanköylü Mustafa kapûdân ile irsâl Fî 15 Receb sene (1)221.

850	1708	23
9776	18848	28

V. 57-A

Hüküm 1

Müderri-i kirâm zevi'l-ihtirâmdan olub kasaba-i Samsun sâkinlerinden bundan akdem bi-emrillahi te'âlâ vefât eden Hasan Efendinin cem'i muhallefâtı tahrîr olundukda sâkin olduğu medreseye vakf eylediği kitâbları ve evvelden vakfa merbût nehâse ve medrese-i mezbûr için vakf olan zeytûn bağçeleri ve müteveffâ-yı merkûmun hasbeten-lillah vakfa â id olan emvâl-i terekesi defteridir sicil-i mahfûza kayd. Fî 13 Rebi'ü'l-âhir sene (1)216.

	Dib	'Aded	Kıymet
Vakf olunan küçük ve büyük kitâb parça	-	80	-
Kelâm-ı kadîm	-	1	-

Kadıköyü altında zeytün bağçesi (1)	52	1	-
Eski sarâyda zeytün	5	-	-
Müteveffânın hâc bedeli içün 'an nakd-i zimmeti	-	-	1227
Kapû zincîri	-	1	-
Kulblû büyük kazân	-	1	-
Büyük kazân ma'a kapâk	-	1	-
Kuzu lengeri ma'a kapâk	-	2	-
Tâş değirmeni	-	1	-
Sâc	-	1	-
Câmi'-i Şerîf kilîmi	-	2	-
Seccâde	-	2	-
Küçük tencere ma'a kapâk	-	1	-
Sefer tavası ma'a kapâk	-	1	-
Koca Softanın medrese kapûsunun ve tarabasının ta'mirine vakf	-	-	6

Hüküm 2

Vekîl-i muhassıl Cânîk ve kethüdâ-yı vâli Trabzon 'inâyetlû Lâlâ 'Ali Ağâ hazretleri hasbeten-lillah ve talâben 'azâtü'l-lah-ı te'âla Samsun'da vâki' Hasan Efendi Medresesine cild-i evvel ve cild-i sâni olarak iki kît'a cedîd Vankulu lügâtı vakf eylediği sicil-i mahfûza kayd olundu. Fi 9 Rebi'ü'l-evvel sene (1)220.

Lügât-ı Vankulu

'Aded 2

Hüküm 3

Ma'rûz-ı dâ'î 'arz-ı devletleridir ki

Tokâd kalhânelerinden nâzır-ı nuhâs Mehmed Emin Efendi ve mü'temedi Dimitri ma'rifetleriyle tabh ve tasfiye olunub onyedî senesine mahsûben Tokâddan 'arabalar ile Samsun iskelesine nakl ve tesyîr olunan ve Samsunda nuhâs kabzına me'mûr Mehmed Sa'id Ağaya teslim olan cem'an yetmişbindörtü yüz batmân dört yüz kıyye nuhâsın onsekizbinsekizyüzkırkyedi kît'a olub ve nu-

hâs-ı mezkûrdan üçbinaltıyüzaltmış kıt'ası onüçbinyüzkırksekiz batman dörtyüz kıyyesi bâ-emr-i 'âlf bir kıt'a sefâyine mevzu' an der-'aliyyeye gönderilmiş olub elhâletü hazihi bâkir mevcûd nuhâs-ı mezkûru tekrâren vezni için Tokâdda nâzır Mehmed Emin Efendi kantârını ve kantârcısı bi-evveli dahi berâber getürub bu tarafda is'timâl olan kantârlar ile müvâzene olundukda beyinlerinde bir farkı olmayub mevcûd olan nuhâs emriniz üzere 'umenâ-yı mûmâ-ileyhin kûlları tekrâr vezn etmek üzere iken Tokâddan nuhâs irsâl eylediğini 'arabalardan esnâ-yı râhide tokûz 'arabada yüzseksânaltı kıt'a altıyüzaltmışsekiz batmân irsâliyyesinde mukayyed olub li-ecli't-tecrûbe efendi-i mûmâ-ileyhin kendü kantâriyle kantârcısı olan mesfûra vezn ettirüldükde Tokâd vezninden sekizbuçuk batmân nuhâs noksân geldiği n mayân ve bundan başka mahzende olan kurşunu vezn eyledükde Tokâd çeküsünden yüzkırkiki batmân kurşun noksân gelüb bu sûretde mevcûd olan nuhâsı Mehmed Emin Efendi tekrâr vezn etmeye cesâret edemeyüb der-'aliyyeden sefine zuhûruna değin Samsun'da ikâmet ederim deyû meks ve bu sûretde kantârcısı mesfûra nuhâsın mezkûrun noksân gelmesinden neş'et ediyor deyû su'âl olundukda sigâr u kibâr ve huzûr-ı şer'de şöyle takrîr ederki her ne kadar ihtimâm olunsa Tokâdda vezn olan nuhâs 'Akibetü'l-emr noksân gelür zirâ Tokâdda vezn olunub Samsun'a gönderilen nuhâs ve kurşun her barâkasın vezn olunur deyû takrîrinde kabz-ı nuhâs Mehmed Sa'id Ağa vezn olunca kabûl ederim deyû takrîr ve bu hâl üzere kaldığı huzûr-ı 'alîlerine 'arz ve i'lâm olundu bâkî fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Ahdâ-yı 'aşer fî şehri Cemâzi'l-âhir sene tis'a 'aşer ve mi'eteyn ve elf. Fî 11 Zi'l-hicce sene 1219. Sûret-i i'lâm ma'aden emîni 'Abdi Beg Efendi'ye tahrîr olundu.

V. 57-BHüküm 1

'An 'asıl Bolathâneli olub kasaba-i Samsunda bi-emrillahi te'âlâ fevt olân Etmekçi Lâz Usta Hüseyin'in Bolathâne'de er karındaşı Hasan İsmâ'il'in sulbî kebfiroğlu Hasan ve küçük oğlu 'Ömer nâmân kimesneler işbû binikiyüzentokûz senesi mâh-ı Ramazân-ı Şerifin evâhirinde huzûr-ı şer'e gelub müteveffâ Lâz Usta Hüseyin bizim emmimizdir ve bâbâımızın er karındaşı olmağla mâl-ı terekese bize intikâl eder deyû iddi'a etmeğle emmeleri olduğuna merkûm Hasan ve 'Ömer'den beyyine tâleb olundukda yine Bolathâneli el-Hâc İbrâhim ve Usta Hasanoğlu Hâcî 'Alinin oğlu Mehmed hâzır-ı bi'l-meclis olub müteveffâ Usta Hüseyin ile bâlâda mestûr Hasan ve 'Ömer bâbâları lâboyîn er karındaşı olduğuna 'Allah için şahidüz ve şehâdet dahi iderüz deyû edâ-yı şehâdet etmeleriyle şehâdetleri hayyiz-i kabûlde olmağla sicil-i mahfûza kayd. Sene (1)219.

Müteveffâ Usta Hüseyin'in fûrûnda ve evinde olan eşyası sûk-i sultânide fûrûht ve mücebû'l-mecmû' meblağ	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Yüzyetmişiki gurûşa bâliğ	172
Resm-i hâkim ihrâc	8,5
	<u>163,5</u>
Zevcesine mihri ihrâc	50
	<u>113,5</u>
Def(a zevcesine dördte bir mihr	<u>28,5</u>
	85
Bâkî seksânbeş gurûş vârisine teslim	<u>85</u>
	00

Hüküm 2

'An-asıl kasaba-i Samsundan ve Hançerli mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem merhûme olan Havva Hoca hâl-i hayatında ve kemâl-i 'aklî ve sahhında Hasan Efendi Medresesine müceddeden binâ olunan Câmî'-i Şerif derûnuna beher sene bir berât-ı şerîf mumu yaptırılmak üzere müteveffiye kırk gurûş vâsiyyeti olmağla merhûmenin vârisi Mollâ Süleymân sâkin-i

Kavâk kırk gurûş müteveffiyenin mâlından ifrâz ve vasiyyeti üzere Câmî'-i Şerife beher sene bir berât mumu yaptırılmak üzere hâlâ câmî'-i mezbûru kâtibî şerâfetlû Hasan müderris efendiye teslim olmağla sicil-i mahfûza kayd-ı şûd. Fî 21 Şevvâl sene (1)219.

Müteveffiyeye-i mezbûrenin vakf ve medreseye olmak üzere mushaf-ı şerif 'aded 1

Def'a müteveffiyenin Sa'id Beğ mahallesinde vâki' su kapûsu için Öküzöğlü Mollâ Halilde bâki 'an nakd Kıymet 10

Şuhûdü'l-hâl

-Lâzoğlu Hâcî 'Osmân,

-İshak Efendi,

be-makamü'l-hazır Mahmud

-Semerci Ahmed Beşe,

en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

-Ve Öküzöğlü Mollâ Halîl,

-Şâmlı oğlu Hâcî Mehmed,

-Ve gayrihum mine'l-hâzırın.

Hüküm 3

Binikiyüzyiğirmi senesinde Zircirkuyu altında Süleymân Ağânın Yeni Medrese ve müderrisine vakf olunân zeytûn bağçesi.

'Aded 1 Dib 27

Hüküm 4

Binikiyüzyiğirmibir senesi Hâcî Ahmed Ağânın zevcesi merhûme Fadime Hâtûn'un yedinde 'irsen intikâl eden Çarşû derûnunda vasiyyet eylediğü bir bâb dükkânı kıymet olunub kıymet olan mebâliğden yuzaltmış gurûşuna techîz ve tekfinine ve bâkî yuz-toksân gurûşunun Hasan Efendinin medresesine ve dersiyeye vakf edub işbû sicile kayd olundu. Sene (1)221.

V. 58-A

Hüküm 1

Defter oldur ki Samsunda sürücülük ile meşhûr Kör Saka nâm kimesne zevcesi olan fi'l-asl kerîmi Şerife Hâtûn kasaba-i

Samsun'da bi-emrillahi te'âlâ vefât edüb cem'i tereke .tahrîr ve bilâ-vâris fevt olmağla tereke-i mesfûrun nısfı zevcesi Kör Sakaya isâbet ve nısf aheri a'yânü'l-vakt Sa'id Ağa zımında olub vârisi zuhûr ederse mütâlebe olunmak üzere işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 29 Şevvâl sene (1)215.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Sârılı alaca entâri	1	10
Def'a alaca müs'tamel entâri	1	10
Müsta'mel sârılı kühne entâri	1	3
Şalvârlık alaca	-	3
Kûri sârılı bez top	0,5	- 30 pâre
Salınaçak	2	-100 pâre
Köhne keten	-	- 80 pâre
Köhne bâş mükremesi	-	1,5
Yaşmak	1	1,5
Rub'iyye altûnu	20	35
Nuhâs	-	5
Yorgân	1	8
Döşek	1	5
Yüz yasdığı	1	1
Köhne döşek	1	2
Köhne yasdık	1	- 20 pâre
Köhne sandık	1	0,5
Köhne cübbe	1	2
Peştemâl	1	3
Mücessem vesâ'ir cenber köhne ve cedîd	6	5
İşlemeli fes	1	3
Çiçekli top	1	25
Mihri	-	50
Cem'an yekûn		180
		60
Sahhü'l-bâkî yüzyiğirmi gurûşdur.		120
Müteveffiyenin techîz ve tekfin mesârif		50
Resm-i hükkâm		10
		60

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmi senesine mahsûben Yeni Medresede binâ olunan câmi'-i şerîf mü'ezzin ve hâtib efendiye vakf olunan devletlû Kethüdâ Paşa zevcesi Emine hânım efendinin vakf olmak üzere bu mahalle kayd olunmuşdu.

	<u>'Aded</u>
Tahmishânemin külli'l-vücûh	1
Rüstem Gulâmın sâkini olduğu dükkân	1
Kalâycı dükkânı	1
Cümlesinin ta'mîrine gümrük garbında temûrlü dükkânı	1

Hüküm 3

Samsun kasabası muhallâfatından Güdükoğlu mekteb hocası Hüseyin Efendinin mahdûmu Mollâ Mustafa Efendinin hissesine 'irsen intikâl eden ma'lûmü'l-'adad kısrâkdan Kürtünlü Mahmudun oğulları Mollâ Mehmed ve Hüseyin ücret-i çobâncılık da'vâ eyledikde vakt-i mu'ayyen olmayüb meçhûl olmağla şer'an da'vâya kâdir olamadıklarından nizâ'ları def' olunmağla işbû mahalle kayd ve şerh verildi. Fî 27 Receb sene (1)223.

V. 58-BHüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-lâm Sinop ve Samsun ve Amasra kadıları zide fazlehum ve kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mu'ammâr hassası hülefâsından bu husûsa me'mûr kılınân Mustafa Yahya zide kadrehu tevki'- refî'-i hü-mâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki memâlik-i Rumili ve Anadoluda vâki' kallâ'-i şahânem ve serhad-i mansûremin muhtâc ta'mîr olanları lede'l-mu'ayene ta'mîr ve termim olunarak esbâb-ı takviyeleri istihsâl olunmasına irâde-i 'aliyyem ta'alluk etmeğın imdi kallâ'-i şahânemde Sinop ve Samsun ve Amasra kal'alarının muhtâc ta'mîr ve tecdid olan mahalleri mekân be-mekân keşf ve mu'ayene olunub defter-i celb olunmasına irâde-i seniyyem ta'alluk etmeğle senki halife-i merkûmsun senden dirâyet ve isti-

kâmet me'mûl olunduğuna binâen akrânın meyânında bi'l-intihâb kal'a-i merkûmenin keşfine ta'yîn olunduğunun eelden me'mûrinin hâvî işbû emr-i celilü'ş-şânım isdâr ve yedine i'tâ olundu imdi müktezâ-yı me'mûrinin üzere seri'an mahalline varub kal'a-i merkûmenin muhtâc ta'mîr ve termîm olunân mahallerini kavâ'id-i mu'ammâriyye üzere mekân be-mekân keşf ve mu'âyene ve müfredât üzere memhûr ve mûmza defter idub defter-i mezkûru istishâl ve der'-aliyyeme 'avdet eylesesiz ve siz ki kudât-ı mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hilâfından nehâşe ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alî-şânım sâdır olmuştur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafta-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celilü'ş-şânımın mazmûniyle 'âmil olub hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylesesiz a'lâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Fî 8 şa'bân sene (1)217.

Hüküm 2

Ma'lûm ola hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn tersâne-i 'amirem hazinesinden zabt ve mukâta'at-ı sâ'ire misüllü iltizâm ve ihâlesi tanzîm olunân mizân-ı harîr mukâta'asından ticâret maddesi ref' ve fakat şerâit ve nizâmı üzere ahzı rabt-ı pezîr olmağla mukâta'a-i mezbûre mülhâkatından Cânîk sancağı ve tevâbi' mizân-ı harîr binikiyüzyiğirmi senesi Mart ibtidâsından Şubatın gâyetine değîn zabt ve idâre ve hâsılatını cem' ve tahsîl ve sahîhi defterini beher mâh tersâne-i 'amirem hazinesine tesbîl eylemek üzere el-Hâc Ahmed 'Azîz dâme mecdühû mühür-i temessük vermeğini birbuçuk vakiyye olan bir def'a harîrden üç gurûş ve bir vakiyyeden iki gurûş bu mizân üzere hesâb olunub verilmesi bu mahalle kayd olundu.

Hüküm 3

Samsuna tâbi' Kabı karyesinden Gülalânı diğmekle ma'rûf karye mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olân Karka Köse Ahmed'in birâderi 'Osmân oğlunun sülûs mâlını vakf idüb

cümle terekesinden sülüs ve vâsiyeti ihrâc ve ikiyüzotüzyedi gurûşa iblâğ ve Samsunda vâki' Yâlı Câmi"-i Şerîf imâmı Seyyid Hâfız 'Osman Efendi hizmetinde istihdâm olduğu câmi'-i şerîf vakfının müsâ'adesi olmadığından meblağ-ı mezkûr içün tevliyeti efendi-i mûmâ-ileyhe ihâle ve tefvîz ve meblağ-ı mezbûru dahi tevliyeti hasebi 'Osman Efendiye câmi'-i şerîfe vakf olmak içün teslim yûzon gurûşana iki 'aded mushaf-ı şerîf ahz ve bâkî yüzyiğirmiyedi gurûş yine câmi'-i şerîfe vakfa merbût ve tescîl-i şer'î ale'l-mütevelli olmağla kayd-ı şûd. Fî 4 Rebi'ü'l-âhir sene (1)227.

V. 59-A

Hüküm 1

Fermân-ı emtiâ-i gümrük kaydı şûd

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi're'yiü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'adet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Cânîk sancağı mutasarrıfı vezîrim paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-akrân ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-kelâm zikr olunân mukâta'anın hâvî olduğu kazâların kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olakı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından İstanbul emti'a gümrüğü emîni Hasan dâme mecdühûnun divân-ı hümâyunuma takdîm eylediği takrîri mefhûmunda İstanbul emti'a gümrüğü mülhakâtından Bahr-ı Siyâhın vâki' Sinop ve Samsunvürû iskelesi gümrüklerine der'Aliyyemden giden sefâyinlere tüccâr ta'ifesinin tahmîl eyledikleri emti'a ve eşyâlarından der-'aliyyemde resm-i gümrüklerin edâ eylediklerini müş'âr yedlerinde me'mûreye edâ tezkeresi resm-i gümrükleri mütâlebe olunmayûb der-'aliyyemde resm-i gümrükleri edâ eylediklerini müş'âr yedlerinde edâ tezkereleri olmayanlardan iskele-i mezkûrelerin tarafından mensûb

gümrük emni olanlar rüsûm-ı gümrükleri tâleb eylediklerinde i'zâr-ı vâhiye irâdiyle müğâyir-i şurût yedlerinde mevcûd emti'a ve eşyâlarından lâzım gelen gümrükleri vermek 'inâd ve muhâlefet ile mâl-i mirînin kesret-i noksân tertîbine bâ'is oldukların bildürüb o makûle tüccâr tâ'ifesi iskele-i mezkûrlara dâhil olduklarında yedlerinde mevcûd emti'a ve eşyâlarının bir def'a der-'aliyyemde rüsûm-ı gümrükleri edâ olduğunu müş'ar yedlerinde me'mûleye edâ tezkeresi olanlara müdâhil olunmayub ancak tezkeresi olmayanlardan ber-mûcib-i şurût lâzım gelen rüsûm-ı gümrükleri edâsına 'inâd ve muhâlefet ettirilmeyüb tamâmı tahsîl ve tarafından mensûb gümrük emînlerine edâ ve teslim ettirülmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a-yı'inâyet eylediğini eelden hazine-i 'amiremde mahfûz Burûsa mukâta'ası defterlerine nazar olundukda zaman-ı haysı Mart ibtidâsından olan gümrük emni iskele-i Sinop ve gerek İnebolu ve Amasra ve Bârtın ve Bendireklû ve celtûk-i enhâr Bafra ve Samsun ve tevâbi' mukâta'ası senevi ma'a kazâdan seksântokûz yük doksânaltıbinüyüzonaltı akçe mâl ile İstanbul emti'a tevâbi'inden olmak üzere ber-vech-i iltizâm mûmâ-ileyhin 'uhdesinde olduğu ve Sinop ve Samsun ve tevâbi' iskelesi gümrüklerinden Rumili cânîbine ve gayriye mürûr ve 'ubûr eden tüccâr tâ'ifesi getürdükleri eşyanın kanûn-ı kadîm üzere resm-i gümrükleri alına gelen metâ' her ne olur ise olsun İstanbulda alına geldiği üzere resm-i gümrükleri alınub kimesne 'inâd ve muhâlefet ettirülmeye ve gümrük alınması lâzım gelen metâ'larının bir def'a gümrükleri edâ eyledikleri yedlerinde edâ tezkeresi olmayanlardan kanûn-ı kadîm üzere resm-i gümrüklerini tahsîl olunmak şurûtundan olmağla şurût-ı muharrer-i mezkûre mûcibince emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği der-kenâr olmağın imdi der-kenârı mûcibince 'amel olunmak fermânım olmaşdur buyurdumki hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel edüb dahi mukâta'a-i mezbûr ma'a kesâvet senevî ol mikdâr akçe mâl ile İstanbul emti'a gümrüğü tevâbi'inden olmak üzere ber-vech-i

iltizâm mûmâ-ileyhin 'uhdesinde olduğu ve rûsûmât-ı gümruk tah-sîli şurûtu dahi bâlâda tafsîl ve beyân olunduğu üzere olduğu hazine-i 'amirem defterlerinde mukayyed olmağla siz ki vezir-i müş'ar ve kudât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhimsiz şurût-ı muharrere-i mezkûr mûcibince 'amel ve hareket birle Sinop ve Samsun ve te-vâbi' iskelesi gümruklerinden Kumili cânibine ve gâyriye mürûr ve 'ubûr eden tüccâr tâ'ifesinin getürdükleri eşyanın bir def'a resm-i gümruklerini edâ eylediklerini müş'ar yedlerinde edâ tezkeresi olmayanlardan kanûn-i kadîm üzere resm-i gümrukleri alına gelen metâ' her ne olur ise olsun İstanbûlda alına gel-diği üzere resm-i gümrukleri tahsîl ve edâ ettirdüb hilâf-ı şu-rût ve mugâyir-i emr-i 'alışânım kimesneye ta'allül ve muhâ-lefet ile izâ'at mâlî gümruk ettirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâ-met-i şerife i'timâd kılasız.

V. 59-B

Hüküm 1

Samsun'da vâki' Tâşhânın da'vâsı içün bâ-emr-i 'âlî mübâ-şiri hassa hasekilerinden Ahmed Ağa ve mütevellisi Seyyid İsmâ-il Ağanın ma'rifetleriyle bir nehcü's-şer' da'vâsı fasl olun-dukda Bâb-ı 'Aliye takdîm olunan i'lâm-ı şer'iyeye sûreti sicil-i mahfûza kayd olunmuşdur. Fî 5 Şa'bân sene (1)231.

'Hüküm 2

Der-devlet-i mekîne 'arz-ı dâ'î kemîneleridir ki

Samsun kasabasında vâki' merhûm Ahi 'Ali Zaviyesi mülhâ-kâtından Mahmûd ibn Ahmed ibn 'Ali Paşa vakıflarının mütevellisi olan es-Seyyid İsmâ'il Hâlifenin vakf iddi'â ettiği bâğ ve hân ve dekâkin ve mehâzin mahallinde şer'an rû'yet olunmak bâ-bında hâlâ Cânîk sancağı mutasarrıfı ve Trabzon vâlisi vezîr 'adimû'n-nâzır devletlû Süleymân Paşa hazretlerine ve her 'ab-dü'd-dâ'ilerine hitâben şerefriz sâdır olan emr-i celîlü's-şân mübâşiri hassa hâsekilerinden 'izzetlû Ahmed Ağa kûllariyle mü-şârû'n-ileyh hazretleri tarafına vürûd ve resm-i mütâva'tı

ba'de'l-edâ ve ber-mantûk-ı emr-i 'âli cânib-i müşirânelerinden dahi bir kıt'a buyrûldu-i sâmilere mübâşir-i merkûm küllariyle Samsun mahkemesine lede'l-vürûd ve meclîs-i 'ulemâ olub ve ihtiyârân-ı belde hasımaları meclîs-i şer'e da'vet olunub emr-i 'âli ve buyruldu-i sâmi-hatm ve kırâ'at olundukda cümlemiz sem'an ve tâ'an merâsimini ba'de'l-edâ mütevellî-i merkûm Seyyid İsmâ'il Halife meclîs-i şer'-i envere hâzır olub hasımaları muvâcehelerinde üzerlerine şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ve bast-ı 'ani'l-merâm ederki Samsun kasabası sukûnda kâ'in etrâf-ı sülü-sâsı târîk-i 'âmm ve taraf-ı râbi'i misilü'l-mâ'i ile mahdûd ve mümtaz-ı havâniyet ve mehâzin-i müte'adedeye teşmîl olan hân mütevellisi olduğum 'Ali Pâşâ evkâfıdır fuzûli tasarruf ederler dedikde gıbbe's-su'âl müdde'î aleyhümler hân-ı mezkûr içinde müstemil olduğu hücreleriyle ve mehâzeniyle ve kazred-i vakfiyyet üzere kadîmü'l-eyyâmdan berû mütevellî taraflarından icâr ve isticâr olunur lâkin hân-ı mezkûrun taşrâsında ve binâsına muttâsıl olan dekâkin ve mehâzin ecdâtlarımızdan intikâl-i mülk-i mürüvvetimizdir mülkiyet üzere ale'l-an zabt ve tasarruflarımızda olub mülkümüzdür deyûb vakf olduğuna inkâr ettiklerinde emr-i 'âlîde şer'an terâki' olunmak emr-i seniyye olunmağla "el-beyyinet-ü'l-âli'l-müdde'î ve'l-yemin 'ala min inker" hâdis-i şerîf merlûlunca fukahânın 'asl-ı vakfın sübûtunda nisâma'le (?) şehâdet câ'iz olduğuna binâen müdde'i-i merkûm mütevellî Seyyid İsmâ'il Halîfenin hân-ı mezkûrun taşrâsında ve binâsına muttâsıl olan dakâkin ve mehâzinin vakfı olduğuna müsbet ve mübeyyen beyyine tâleb olundukda isbât-ı beyyineden izhâ-i 'acîzbirle ve müdde'i-i aleyhülere dahi yemin-i billah teklîf etmeyûb fetevâ-yı 'Ali Efendi ve Behcetü'l-fetâvide müsarrâh fetevâ-yı şerîfler mücibince mülzem ve kâfi olub hân-ı mezkûrun hâricinde olan dekâkin ve mehâzinin vakfiyyeti şer'an sâbit olmadığı der-devlet-i medâra 'arz ve i'lâm ediyor deyû ilhâm ve iltimâs etmelerıyla olki vâki'ü'l-hâlde hasbeten-lillahi'l-mülkü'l-makâl pây-e-i serîr-i 'alâya 'arz ve i'lâm olundu bâki emr-i fermân hazret-i menlehü'l-emrindir. Tahriren fi'l-yevmü'l-hâmis

min şehri-i şa'bânü'l-mu'azzam sene ahdi ve selâsin ve mi'eteyn ve elf.

V. 60-A

Hüküm 1

Şeri'at-ı me'âb Samsun ve Çarşenbe ve tevâbi' ve beş kazâ ve Ünye ve Fatsa ve tevâbi' tokûz kazâ nâ'ibleri efendiler zinde 'ilmühüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Çarşenbe ve Ünye mütesellimleri 'izzetlû ağalar vesâ'ir kazâların a'yânları ağalar zidet kadruhum vesâ'ir 'ulemâ efendiler ve ihtiyârân ve iş erleri ve söz sâhibleri bâ-cemi'hum inhâ olunur ki hablü'l-metin ve naki olan şeri'at-ı mutaharra-i Mustafviyeye beher cihet teşebbüs ile rûn-i 'acizânemde 'ala kadrü'l-vasi' 'adl ve murâd olacak halâsa iptidâr ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kanûn-ı münîf olan evzâ' ve herkâtdan nehâşe ve ictinâb ederek cümlelerin emn ve rahâtları ve asâyişlerine mübâderet ve zalil ve ta'addi-i esbâbının refte refte def' ve izâlesine sarf ve sa'y ve liyakât eylemek farıza-i zimmet olmakdan nâşi vefât eden kimesnelerin terk ettiği mâl-i muhallefâtı 'ala mâ-farazallahu te'âla ma'rifet-i şer'le vârisleri beyinlerinde tevzî' ve taksîm olunub 'örf-i belde ve kanûn olduğu üzere bu misüllü muhallefâtın taksîminde vaktin hâkimleri yigirmi gurûşda birer gurûş resm-i kısmet alub mütesellim ve a'yân taraflarından bir akçe ve bir habbe alınması iktizâ etmez iken bir müddetden berû kazâ nâ'ibleri bu misüllü muhallefât taksîminde 'örf ve kanûn olan yigirmi gurûşda bir gurûşa kanâ'at etmeyüb kurrât ve mezzât ziyâde nesne aldığından ergiz (?) mütesellim ve a'yân taraflarından dahi birer şeyin alınmak üzere olduğunu tarafımıza ihbâr eylediklerine binâen bu madde gereği gibi teftiş ve tafahuz olunub bu vechle olduğu tahkik olmağın imdi sizler ki muhatabın-i mûmâ-ileyhsiz ber-vech-i meşrûh şeri'at-i mutahhara-i Muhammediyyenin hilâfından nehâşe idüb bu vechle hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kanûn-ı münîf halâs-

ları def' eylemek vâcibe-i zimmetimiz 'ar olduğundan bu husûs-
da bâbü'l-kadiye hâkim ve a'yân dinlemeyüb 'ibreten li's-sâ'i-
rin tekdîr ve i'lâm olunmağa teyyid-i halâs ile 'azm ve cezm
ettiğimiz ma'lûmunuz oldukda imdi bundan sonra mütesellim ve
a'yân olanlar nâ'ib efendilere ve nâ'ibler mütesellim ve a'yân-
lara ve 'ulemâ ve ihtiyâr mütesellim ve a'yân ve nâ'ib efendi-
lerenezâret ederek bu misüllüf tereke ve muhallefâtında fetevâ-yı
şerife mücibince hâkim ve a'yân efendi şer'an 'alâ mâ-farazal-
lahu te'âla vârislerine taksim eyleyüb kanûn-ı münif üzere be-
her yiğirmi gurûşda bir gurûş resim alub bundan ziyâde gerek
hâkim gerek mütesellim ve a'yân bir akçe ve bir habbe mütâle-
be alınmamasına kemâl-i dikkat ve yine ri'âyat eyleyesiz bundan
sonra yiğirmi gurûşda bir gurûş ziyâde alındığı ve mütesellim
ve a'yânların habbe-i vâhide aldığı mesmû'muz olur ise vallahu
'azim bir dakika te'hîr eylemeyerek te'dîb ve tekdîrlere mü-
sâde'at olunacağı güzelce mülâhâza ile bu vechle 'amel ve hare-
ket olunmak bâbında divân-ı Trabzon ve muhassıllıktan işbû bu-
yuruldu tahrîr ve isdâr ile irsâl olunmuşdur bi-men'-i te'âla
vüsûlünde ber-vech-i meşrûh mücib buyruldu 'amel ve hareket ve
hilâfından nehâşé ve mücânebet eyleyesiz kayd. Fî 5 Şevvâl se-
ne (1)216.

V. 60-B

Hüküm 1,

Şeri'at-ı şî'âr Cânîk sancağının hâvî olduğu kazâların ku-
dât ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide fazlehum ve kıdvetü'l-
emâsil ve'l-akrân muhassıl-ı vekîl nasb olunân Cânîk müteselli-
mi 'izzetlü 'Ali Ağâ zide kadruhum ve Çarşenbe ve Ünye mütesel-
limleri ağalar ve zâbitân-ı sâ'ire ve söz sâhibleri ve iş erle-
ri ve kâbl-i huttab-ı ahâli zidet mukadderehum inhâ olunûr ki
bu def'a vâlid ve hiyâm devletlü efendimiz ecl-i mev'ûduyla
irtihâl ve dârü'l-bekâ ettiği haberi vâsıl ve haret ve mülâd ve
ifâde hâsıl olmağın cenâb-ı bârî taksîrâtını 'afv ile şâyân-ı

muzafferet ve vâsıl-ı himmet eyleye amîn. Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancakları akdemce dahi taraf-ı devlet-i 'aliyye-i dâ'i-mü'l-firâddan 'uhde-i hazihânemize muhavvel ve müfevvez olmakdan nâşi müşârü'n-ileyh efendimizin vefâtiyle sâye-i 'inâ-yet-i vâye-i pâdişâhide 'uhde-i cerahim-i nez' ve tahvîl olma-sı mümkün olmamağın binâen-aleyh müşârü'n-ileyhin vefâtını se-beb-i ittihâziyle bâ'is-i kil ve kâl ve mûcib-i ihtilâl olmak iktizâ eder ise bâbü's-sebiletü'l-'azîm o misüllü kimesneler bir müddet tahlîs-i cân ve câre ve imkân bulamayacağını ve be-yinlerinde bu misüllü fesât ve ihtilâl zuhûru ile mütesellimi-niz ağa-yı mûmâ-ileyhin hilâfında hareketiniz olur ise cümle-niz mu'âtab olub bu vesîle ile harâb ve virân olacaklarınızı mülâhaza ederek benim ol havâlilerde olduğum gibi cümleleriniz itâ'at ve inkiyât üzere hareket ve müktezâ-yı şeri'at-ı mutah-harayı icrâ-yı ahkâm ile mütesellimlerinizin emr ve nehiye mü-tâla'a ve her cihetle ita'at eyleyesiz ve senki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin sende dahi müşârü'n-ileyh efendimizin vefâtı ha-sebiyle umûr-ı husûsunu idâre ve rû'yetin mikdâr-ı zerre-i fu-tûr ve halel götürmeyerek kemâ-fi'l-evvel icrâ-yı ahkâm-ı şer'-iyye ve infâz evâmîr-i 'aliyyede bezli mukarreret eyleyüb . . .

derûn-ı sancakda bu vesîle ile kil ve kâl ve ihtilâl olacak halâsa ibtidâr eder olur ise bâ'i vech-i kân der-'akab cezâ-yı sahîhâsını icrâ-yı berâ-yı sâ'irene 'ib-ret emrinde kemâl-i ceht ve gayret eyleyesiz sizlerki mütesel-lim ve a'yân ve 'ulemâ ve ahâli-i mûmâ-ileyhsiz me'mûr olduğum eşkiyâ maddesi 'abde-i te'âla kâbl-i teskîn olub bundan onbeş-yiğirmi gün sonra bu taraftan hareket ve mütevekkilen-'alellah on sopa 'azîmetimiz muhakkak ve müsemmem olmağın bi-men-i te'â lâ ol tarafa vüsûlümüzde kadr-ı vilâyetlerinin şirâze-i nizâ-mına hâlel gelmek veyâhûd bu vesîle ile beyinlerinizde kil ve kâl olmak iktizâ eder ise hiçbiriniz selâmet bulmayacağı derbîş-i mülâhaza ederek cehd ve cehd ve gayret ve izhâr-ı sa-dâkat eylemeniz bâbında tenbihen ve te'kîden divân-ı Trabzon

ve çıkân işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ile irsâl olunmuşdur bi-men-i te'âla vüsûlünde gerekdir ki ber-mûcib-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz deyû. Fî Gurre-i Rebi'ü'l-âhir sene (1)215. Serhâdât (?)

V. 61-A

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke'lâm Cânîk sancağında vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk muhassılı zide mecdühûya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Cânîk sancağı Erzurûm vâlisi Battâl el-Hâc Hüseyin Paşanın 'uhdesinde iken müşârü'n-ileyh bu esnâda melûl-i ecl-i mev'ûd ile irtihâl ve irtikâ eylediği bi'l-ihtibâ-i tahkikinde irâde-i şahânem olduğuna binâen livâ-yı mezkûrun ve Karahisâr-ı Şarkî sancağı ber-vech-i mâlikâne 'avâtif-i 'aliyye-i şâhâne ve 'avârif-i behiyye-i tacidârânem şerefyafte-i sudûr olân hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum ile müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin oğlu hâlâ Trabzon vâlisi ve Haremeyn sancağı mutasarrıfı düsdûrü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevcîh ve iltizâmen 'uhdesinde olan Kastamonu mütesellimliği dahi irâd-ı cedîd-i hümâyûnum tarafından ihâle ve tefvîz olunmaktan nâşî senki Cânîk muhâssılı mûmâ-ileyhsin, Trabzon vâlisi müşârü'n-ileyh elhâletü hazihi Rumili tarafından eşkiyâ maslahata me'mûr olmak mülâsebesiyle bi-men-i te'âla eşkiyâ gâ'ilesini karîben ber-taraf edûb ol tarafa 'avdet edinceye kadar müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin hayatında irâde eylediğinin vechle kâffe-i husûsâtı kemâ-fi's-sâbık irâde ve rû'yet ve müşârü'n-ileyhin ol tarafa yollanmadığını bilâ-vech-i zikr zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve siyânet ahâlî ve ra'iiyyet ve ol havâlide dâ'ir şerefrîz sudûr olan emr-i şerîfimin infâz ve icrâsı husûsuna bezl-i makrûn ve zi-şâne-i 'amirem tertibâtı olân bezl vossâ'ir mürettebâ

tıbk-ı irâde-i şâhânem üzere te'dibe ve rû'yet-i dikkat ve müşârü'n-ileyhin 'asâkir maddesine dâ'ir ve mevâd-ı sâ'ireye mütedâ'ir tevcîhle buyruldu ve tahrîrâtı vârid olur ise derhâl mûceb ve müktezâsı üzere 'amel ve hareket vedî'a-i cenâb-i râbb-i 'izzet olan ahâli-i memleket ve fukarâ-yı ra'iiyyetin istindâl ve esbâb-ı asâyiş ve istirâhatları-netâr-ı cehr ve dikkat ve'l-hâsıl bir maddede mikdâr zerre-i kusûr ve rehâvet vukû'unun tecvîzden begâyet-i nehâşe ve mucânebet eylemek fermânım olmağın ifhâmen ve tenbîhen işbû emr-i şerîfim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi zıkr olunan mahalleri müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin hayatında tevcîhle irâde ve rû'yet ede gelmiş ise de Trabzon vâlisi müşârü'n-ileyh 'avdet edinceye kadar yine kemâ- fi's-sâbık irâde ve rû'yet eylemek matlûb-ı kat'i-i dâvirânem idüğü ve mazallahu te'âlâ ağmâz ve rehâvet ile nâ-mülâyim bir güne hâlet-i tekûn etmek ihtimâli olur ise sonra ber-vechle cevâba kadîr olamayub senin kusûr ve tekâsülüne saml olacağı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve hilâfından ittifâ ve mübâ'adet ve en-nâsır (?) emr ü nehâ olan ahvâl ve aşâri peyderpey der-'aliyyeme tahrîr ve işâret eyleyesin ve senki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda zuhûr eden irâde-i şâhânem sizin dahi ma'lûmunuz olarak tıbk-ı irâde-i hü-mâyûnum üzere 'amel ve hareket ve hilâf-ı rızâ-yı hü-mâyûnum vaz' ve hareket vukû'unu tecvîzden gâyetü'l-gâye nehâşe ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alişânım sââir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet-i nehâşe ve mucânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Zi'l-h cçeti's-Şerife sene hams 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyetü'l-Mahrûse

26769

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

×IX. YÜZYILIN BAŞLARINDA SAMSUN ŞEHİRİ
(1755 Numaralı Samsun Şer'îye Siciline Göre)
(H. 1200-1255; M. 1785-1839)

II. CİLT

26/69

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mehmet BEŞİRLİ

Danışman

Prof. Dr. Bayram KODAMAN

SAMSUN-1993

**V.S. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Hüküm 2

'An asıl Tirebolulu olub bi-emrillahi te'âlâ Samsun'da ve-fât eden Etmekçioğlu İbrâhim re'isin mâl terekesi defteridir ber-vech-i âtî zikr olunûr. Fî 15 Rebi'ü'l-evvel sene (1)231.

	<u>'Aded</u>
Dolâd (?) kukûle	1
Aşlâk (?)	1
Entâri	1
Yelek	1
Çorâb tozlûk	1
Köhne şâl	1
Fes sâde	1
Ayâf (?) kara vezne	1
Selâmlık	1
Bel kuşâğı	1
Köhne çuka entâri	1
'Atîk 'abası	1
Çuvâl	1
'Atîk sevâli	1
Gömlek	1
Sa'at	1
Kavâki kazân	1
Bir tava	1
Köhne vezne	1
Balta	1
Ufak çekmece	1

V. 61-BHüküm 1

Şeri'ât-ı me'âb Bafra ve Alâçam ve Kavâk ve Samsun kazâları nâ'ibleri efendiler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellim ve a'yân ve zâbitân ve vücûh ve iş erleri ve söz sâhibleri ve ihtiyârân ve kazâ ahâlileri zide kadrehum in-

hâ olunurki bi'l-cümle sükkân-ı memleket i'zâl-i hâl ve emn ve isâbetleri matlûbumuz olduğunu mebni beyne'l-ahâli ceryân eden 'akd-i nikâh husûsunda ba'zen kimesneler tama'-i hâm cihet ile vâsisi oldukları sabiyeleri keyfi ve gayr-i keyfi demeyerek 'akd-i nikâh edübb'a'dehu ba'zen 'adem-i keyfiyet ve ba'zen dahi (okunamadı) bülûğ ile fesh-i nikâh iddi'asiyle münâza'a olageldiği beridâr ve ba'zı kimesneler dahi hâl ve tahmilleriyle harc-ı nişân akçesi ve hak-ı terbiyye ve kiskev mütâlebesiyle 'ibadullahı isrâf ve hasârâta düçar eylediği bâher binâen 'ala hârü'l-mer-sûmundan husûs-ı merkûmeye bundan akdem merhûm ve mağfûrûn-leh cerâm-ı cismekânın verdiği nizâm-ı müstahsene mürûr-ı eyyâm ile şey'en mâ-şey'en olduğundan terk olunub elhâletü hazihi zevc mâddesinde kıl'u kâl'zuhûra gelmede olduğu bu def'a mesmû'-i halisânem olduğundan şerâ'it-i müstahsene evveline ri'âyet ve bundan böyle mer'î tutulmak ve beher hâl tarafına hâl-i 'iyâde-i ihtimâm olunmak matlûbum olmağla sizler ki nüvvâb ve mütesellim ve a'yânlar vesâ'ir ihtiyâr-ı mûmâ-ileyhimsiz sâ-lifü'z-zikr keyfiyet-i ma'lûmunuz oldukda bundan sonra on yaşına bâliğ olmayub 'aile olmayan sagirden 'akd ve tezvîci keyfî ve gayr-i keyfine nikâh olunmamak ve bir kimesne tezevvüc tâleb oldukda kazâsında ve civârında olân ihtiyârların birine varûb merâmını ifâde ve evvel ihtiyâr dahi münâsib görür ise beyhûde tavassûd râhak vechle tahtît ve nişân verilüb fimâ-ba'd rücû' olunmamak ve aherden kimesne tâleb olmamak ve nişân husûsunda dahi a'lâ ve eşrefden olanların kerimelerine onbeş altun ve evsât on altun ve ednâsiyle beş altun ve hak-ı terbiyye husûsunda dahi a'lâyâ altmış ve evsât kırk ve ednâyâ otuz gurûş verilüb ve libâs maddesinde dahi Haleb hâskilisi a'lâyâ ve evsât şâm alacası ve ednâsiyle Hâleb alacası ve Hâlebî ta'bîr olunan evân-ı sîm dahi nihâyet altmış gurûş olmak üzere sâ'ir husûsları ihtiyârân münâsib gördükleri vech üzere nizâm ve rû'yet olunmak ve bakirü'l-ferd ihtiyârlar ve imâmları ma'rifetiyle bir taraftan nişân verilüb nâ-müzâd oldukdan sonra

aherden bir kimesne tâleb olmamak ve kız ve gerek velîleri rûcu' etmemek ve ne vechle nâ-müzâd olmak ; kıdvetü'l-hükkâm ve zâbitân ve a'yânlar vesâ'irleri tarafından bir daha su'âl ve cevâb olunmamak ve mükerrer izin tezkeresi verilmemek şartıyla bundan sonra kemâl-i ri'âyet olunmak ve bir kimesne merâmın husûsu için bir tarafa düşüb işbû nizâmın mugâyiri hareketine ibtidâr ederi olurise hâber verenler mükerrer olub mütâcâsül me'âtîb olacağı hilâfı dahi iktizâ edenlerin ifâde ve bu vechle şurût-ı ma'lûme üzere hareket eylemeniz bâbında divân-ı Trabzondan işbû buyûruldu tahrîr ile irsâl olunmak husûsunda gerekdir ki mûcib buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından ziyâde mücânebet ve mübâ'adet eyleyesiz deyû. Fî 9 Rebi'ü'l-evvel sene (1)216. Tahrîrât (?)

Hüküm 2

Yalnız binüçyüzyonyedi gurûşdur.

Kıymet (Gurûş)
1317

Bundan akdem fevt olan Amasyalı el-Hâc Ahmed Ağânın eytâmlarının müftâh ağâsı Selîm Ağâda olan binüçyüzyonyedi gurûş mebâliğ müteveffâ-yı merkûmun zevcesi Kerime Hâtûn eytâmlarına hâkimü'sş-şer' tarafından vâsi nasb olunub merkûme hâtûn dahi kendi tarafından Samsunlu Büyük Câmî'-i şerîf mü'ezzini Kôr Hâfızı vekîl edüb ol dahi vekâleti hâsebiyle binüçyüz gurûş huzûr-ı şer'de ağâ-yı mûmâ-ileyh Selîm Ağâdan tamâmen ahz ve kabz edüb işbû mebâliğden mûmâ-ileyh zimmetinde bir akçe alacakları kalmadığını müş'ar işbû mahalle kayd olundu. Fî 8 Şevvâl sene (1)232.

V. 62-A

Hüküm 1

Şerâ'it-i me'âb Cânîk sancağının hâvî olduğu Bafra ma'a Alaçâm ve Kavâk ve Samsun ve Çarşenbe ve tevâbi' ve Ünye tevâbi' ve Fatsa ve tevâbi' kazâlarının kudât ve nüvvâbı fazilet-lû efendileri zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimân ve a'yânân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve bâ-

cemi'hum inhâ olunûr cümleden akdem ve elzem emr-i bâri te'-
 âla akdem beş vakit namâz ma'rifet tarâz için ezân-ı bihi Mu-
 hammedi okunduğu sa'at ahâli âb-ı istiktâr (okunamadı) eyleyüb
 cevâmi' ve mesâcide sünnet-imü'ekkede olan cemâ'at-ı müslîmine il-
 tihâk ile edâ-yı(okunamadı) salat-ı mefrûza-birle dest-i ta-
 zarri'î bir tâşte-i dergâh kâdi'l-hâcât eylemeleri için bundan
 akdem mü'ekkeden ve tenbîhen neşr-i buyrulduumuz ile tenbîh ve
 i'lâm olunmuşdu ancak etrâf ve eknâf âdamlar gönderilüb seden
 ve 'alenen evkât-ı hamse salat-ı mefrûzaneyi bilâ-'özer terk
 ederi vâr mı ve zâbitânın bast-ı basiret-i ihtimâmı oluyor mu
 deyû isti'lâm ve istizân olundukda nevhûs olanlarına tarik-i sa-
 lat-birle 'alâmet iflâsiyle dünyevî ve uhrevî olan lâfu güzâfa
 meşkûl oldukları cezimen ve yakinen bi'l-ihbâr ma'lûm-ı tahkî-
 kinde hâlisânem olmakdan nâşî umûr-ı diniyyeye mevâd-ı ahire
 kıyâs olmayub beş vâkitde ezân-ı Muhammedî nedâsiyle semâ' izn-i
 ahâli olduğu anda bilâ gared cemâ'ata şitâb ve ser'at etmeyüb
 çarşû ve pâzârda düğünlerde bulunanlar her kimler olur ise ol-
 sun ahz ve kesâfet 'ibreten-li's-sâ'irîn teşhîr ve rûsvâ-yı 'a-
 lem eylesesiz dine müteyyine olmazlar ise makrûb-ı şer'îsi da-
 hi icrâ oluna ve bundan sonra dahi bi-namâz tâ'ifesi bulunmak
 lâzım gelür ise mahâza mütesellimler ve a'yânlar ve zâbitân ve
 nüvvâb efendiler ve hizmetlerinde mukîm olmayan e'imme ve hut-
 tâba ve mü'ezzinân te'dîb ve kuşmâlları husûsuna tarafımızdan
 şurû' olunacağı cümlelerinizin ma'lûmları oldukda hâtır ve gö-
 nüle bakılmayub namaz kılmazlara bi'l-ifâde ahâliye evkât-ı
 mefrûzan ma'a cemâ'atin edâ ettirilmesine sa'y ve dikkat eyle-
 meleriniz bâbında isti'câlen ve tekrâren te'kîden ve ihtimâ-
 men divân-ı Trabzon ve muhâssıllıktan işbû buyûruldu tahrîr ve
 ile irsâl olunmuşdur bi-men-i te'âla husûsu gerekdir ki ber-mû-
 cib-i buyruldu 'amel ve hareket eylesesiz deyû. Fî gurre-i Ce-
 mâzi'l-evvel sene (1)218.

Hüküm 2

Şerâ'it-i me'âb Cânîk sancağının hâvî olduğu Bafra ma'a Alâçam ve Kavâk ve Samsun ve Çarşenbe ve tevâbi' ve Ünye ve tevâbi' ve Fatsa ve tevâbi' kazâlarının kudât ve nüvvâbı fazilet-lû efendileri zide 'ilmuhum ve me'zûn-ı bi'l-iftâ fazilet-lû efendiler zide takvahum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimân ve a'yânân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri ve söz sâhibleri ve bâ-cemi'hum ahâli zidet mukaderehum inhâ olunur ki intizâm-ı ahvâl-i 'alem ve şirâze-i bende-i keyfiyet-i 'alem halel-i pezîr ola geldiği mücerred nefer tillet ve adâvetden nişân ve müstâk olduğu ma'lûm ve dallât ve zâbitân dahi 'adem-i ihtimâm ve nezâretten nâşî idüğü mecrûm olmakdan nâşî bir kimesnenin şer'an rû'yet ve fasl olunmuş da'vâsı müdde'i müzevveri var iken rû'yet-i mükerrede üzere istimâ' oluna geldiği ref' ve ref'a-i eşerrekelesiyle (?) 'arz u hâlleri bâlâda buyruldu keşîdesiyle şer'an görülmesi zâbitân ve nüvvâba havâle olunduğundan başka o misüllü murâfa'a-i evvele kanâ'at ve râzı olmayan müdde'î müzevver mütesellimler ve a'yânlar ve nâ'iblere varû mukaddem şer'le görülmüş ve fasl olmuş da'vâsını bid dahi istimâ' ve rû'yet ettirile geldiklerinden müdde'î aleyhâ ne (okunamadı) olduğu hâsebiyle bu husûsu gereği gibi taharrî ve dikkat-i lâzime tazakkat-i ricânit ve fukârâ-i şitâ-yı vâlat-i musallihun ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyye-i fukârâ ve zü'efâya ra'iyet olunmak müretteb 'uhde-i râkıb düstûriyyet olmağın imdi sizler ki muhâtabîn-i mûmâ-ileyhimsiz fi mâ-ba'd kazâlarınızda bir da'vâ zımnında mübâşirli ve mübâşirsiz ve müdde'îli ve müdde'îsiz 'arz u hâlleri bilâ sene her buyrudumuz vârir oldukda binikiyüzondört senesi Gurre-i gârrârî Muharreminden ila yevminâ-hazâ ma'rifetimiz ve ma'rifetinizle muktezâ-yı şer'-i şerîf-i ahmedî üzere mukaddem istimâ' olunmuş da'vâyâ mûta'allik ve mansûb ise o misüllü şer'le görülmüş ve fasl olunmuş da'vâ olmak lâzım gelür ise zinhâr ve zinhâr bir dahi tekrâr istimâ' ve rû'yet olunmayub falân târîhi ile mü-

verrah olarak mukaddem şû vechle şer'an rû'yet olunmuş da'vâ-
dır diyerek mürâfa'ayı evveli 'ala vukû' sıhhaten tarafımıza
i'lâm ve inhâya kemâl-i sa'y ve mübâderet olunmak ve hasbe'l-
iktizâ bir def'a şer'le görülmüş ve fasl olunmuş da'vâ tarafı-
mızda ve taraflarınızda varmak lâzım gelürse bu misüllü da'vâ-
nın hizmet-i mübâşiriyyesi dahi müdde'î müzevverden alınub maz-
lûm müdde'î 'aleyh tarafından bir nesne mütâlebesiyle gâred o-
lunmaklığından ziyâdesiyle nehâşe ve mücânebet ve husûs-ı mer-
kûmeyi umûr-ı sâ'ireye kıyâs tutmayarak bundan böyle bi'l-itti-
fâk cümleleriniz sa'y ve nezâret ve rû'yet-i mükerrere-i mem-
nû'âtdan hazer ve mübâ'adet ve vedî'atullah olan fukâra-yı ve
zü'efâ ve re'âyâ-yı berâyadan isticlâb da'vât olunmasına teş-
mîd-i sak-ı gayret ve hamiyet eylemeleriniz bâbında tenbîhen
ve ifhâmen ve izâhen divân-ı Trabzon ve muhassıllıktan işbû
buyûruldu tahrîr ve ile irsâl olunmuşdur bi-men-i te'âlâvüsû-
lünde gerekdir ki ber-mûcib buyruldu 'amel ve hareket ve hilâ-
fından gâyetü'l-gâye nehâşe ve mücânebet eyleyesiz deyû. Fî
ğurre-i Cemâzi'l-evvel sene (1)218.(1).

V. 62-B

Hüküm 1

Şerâ'it-i me'âb Cânîk sancağının hâvî olduğu Bafra ma'a
Alâçam ve Kavâk ve Samsun ve Çarşenbe ve tevâbi' ve Ünye ve te-
vâbi' ve Fatsa ve tevâbi' kazâların kudât ve nüvvâbı faziletli
efendiler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân müte-
sellimleri ve a'yânları ağâlar zidet mukaderehum inhâ olunur ki
evvel ve aher izhâriyyet-i hayriyyet irtisâm-ı sâdakânem mut-
laka asâyîş ve refân-ı hâl-ı fukarâ olub isticlâb-ı da'vât icâ-
bet-i abât ve bu sûretin dahi isbâbının istihsâli ancak kâffe-i
ahvâl-i fukarâ ve zü'afâyâ tahsil-i vukûf-ı tâm etmek ile müm-
kûn ve müyesser olacağı ve azm-i hâlât olmakdan nâşi farazâ
bir kimesne falândan alacağım vâr deyû müdde'î aleyhâ izhâr-i
şer'î idüb şer'an müdde'iden da'vâsına mutâbık beyyine tâleb
olundukda isbât eder ise fihâ vallâ müdde'î aleyh yemîniyle

masaddak olûb şer'an bir şey lâzım gelmediği takdirce gerek hukûk mudârebe ve bey' ve şerâye mûta'allik olân hanesine bundan def'-i resm-i nüvvâb olanlara mütâlebe etmek memnû'âtdan olûb ve eğerce müdde'î aleyh bi'r-rızâ bir sened-i şer'î ister ister ise sened akçesi alınmak 'âdet olduğu gibi def'a resm-i memnû' olmağla bu misüllü da'vâdan ba'zı nüvvâbın müteberru ve tama'-i hâm selbiyesiyle def'a resm aldıkları yakînen ve meczûmen ma'lûmum olmakdan nâşî imdi sizlerki Cânîk sancâğının nüvvâbı efendilersiz fimâ-ba'd hükm-i şer'î lâhik olûb gerek tahsîl olsûn ve gerek hasma sulh-i ibrâ olsûn bundan hem resm-i 'âdî bir mâ'idan ve birine ahz olunmak ve sened dahi olûr ise akçe alınmak vallâ da'vâ olunân her ne misüllü şey ise hükm-i şer'î lâhik olmayûb şer'an bir nesne lâzım gelmediği sûretlerde müdde'î aleyh şen şû kadar gurûşun def' ve senedi vir deyû fimâ-ba'd zinhâr ve zinhâr ve mütâlebe olunmamak ve bundan sonra def'-i resm nâmiyle bir akçe almanız lâzım gelûr ise mütâcasir olân nâ'ib-i hükûmetden derhâl 'azl ve zecr olunacağından başka 'ibreten-li's-sâ'irin iktizâ ile mütâlebe olunmamak bâbında divân-ı Trabzon ve muhassıllıktan işbû buyûruldu tahrîr ve ile irsâl olundu bi-men-i te'ala vüsûlünde gerekdir ki ber-mûceb buyruldu 'amel ve hareket eylesiz deyû Fî Gurre-i Cemâzi'-evvel sene (1)218.

V. 63-A

Hüküm 1

Şerâyi'-i şî'âr Cânîk sancâğında vâki' ontokûz kazânın kuât ve nüvvâbı efendiler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Bafra ve Samsun ve Kavâk ve Çarşenbe ve Ünye ve Fatsa mütesellimleri 'izzetlû agvât-ı zide kadruhüm ve e'imme ve 'ulemâ zide salâsahum ve ihtiyarân ve söz sâhibleri bâ-ce-mi'hum inhâ olunûr ki nikâh ve te'hil maddesi ecdâd-ı 'izamım evkâtından verilân nizâm-ı müstahsene lâzimesince bundan akdem isdâr ve irsâl olunân buyûruldularımızda muharrer ve müstak

olduğu üzere evvelâ bir kimesne te'hîl-i murâd eyleyüb bâkire ve seyyibe bir 'avrete nişân verildikde tarafının hüsn ve rızâ-ları olub kariyyesi ihtiyârları ve imâmları ma'rifetleriyle nişân verilüb ba'dehu te'hîl-i vaktinde nişânında hâzır olan kariyyesi ihtiyârları ve imâmı şahâdetiyle mütesellimi ve nâ'ibi taraflarından izin nâm tezkeresi ahz olunüb nikâh olunmak üzere buyrulduumuzda mestûr iken şimdi karye imâmları ve ihtiyârları ma'rifetleri olmaksızın birkâç cehle huzûrunda nişân eyleyüb bu vechle verilân nişânı nikâh makâmında 'and ederek bilâ-izn nâm müzevvec ve te'hîl olduğunu tarafımıza ihbâr etmeleriyle sizki mütesellim ve nüvvâb vesâ'ir muhâtabin-i mûmâ-ileyhimsiz fimâ-ba'd bu makûle nişân husûsunda karyesi ihtiyârları ve birkâç kendüyi bilür müslümân kimesneler nişân meclîsinde hâzirân bulunmadıkça verilân nişân i'tibâr olunmayub mücerreden tarafının rızâları su'âl olunarak tarafının rızâları vâir ise tezkeresi verile nişân meclîsinde karyesi ihtiyârları ve birkâç müslümân kimesneler bulunüb tarafının rızâları ihbâr ve şehâdet ederler ise bir taraftan nükûl edenlere ihfâ olunmayub izin tâm tezkereleri verile ve bu nişân dedikleri ancak falân falânı alacak imiş denilsin deyû bir 'alâmet olub nikâh yerine kâ'im olmamak hîn-i nikâhda bi'z-zât mütesellimân ve nüvvâb taraflarından izin nâm tezkeresi verile sizki muhâtabin-i mûmâ-ileyhimsiz muharrer ve meşrûh surût-ı müstahseneye mugâyir karye ihtiyârları kendüyi bilür müslümânlar huzûrunda olmayan nişâna i'tibâr olunmamak veyâhûd izin tezkeresi verilmeksizin yalnız nişân sıhhatiyle karînelerinde nikâh olunmak iktizâ eder ise ber-vech-i(muharrer)

V. 63-B

Hüküm 1

Düstürü'l-mükerrem vezîrim el-Hâc Yusûf Ziyâ Pâşâ edâmalahu te'âlâ iclâlehum 'uhdesine ber-vech-i mâlikâne tevcîh ve berât-ı 'alışânım verilmiş olduğu mâlikânededen lede'l-ihrâc istirân olundukda nefîr (?) mûcibince tevcîh oluna hatt-ı hümayûn-ı şevketmakrûnum şerefyafte-i sudûr olduğu mûcibince şûrût-ı mezkûre ile müşârü'n-ileyhe tevcîh Karahisâr-ı Şarkî mukâta'asiyle muhassıllık-ı...

(1) H. 63-B/1 diğer sayfada devam etmektedir.

mezkûrun yine mâl-ı mirî kalemiye ve tersâne-i 'amirem fâlikini ve ocaklığını vermek şartıyla bilâ-mu'accele müşârü'n-ileyh es-Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşaya ber-vech-i mâlikâne tevcih ve berât-ı 'alışânım verilmek husûsu takrîr-i rikâb-ı hümâyûn istîrân oldukda takrîr mûcibince tevcih oluna deyu hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum şerefyafte-i sudûr olmağla mûcibince şurût-ı mezkûre ile müşârü'n-ileyhe tevcih ve berât-ı celîlü'l-'ünvânım ve tersâne-i 'amirem hazinesi tarafına 'ilm u haberi verilmek bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmağın hakkında mezîd-i 'inâyet-i padişâh-ı hümâyuna ve mezîd-i dikkat haliyle işbû nişâhânem vücûda getürüb binikiyüzyiğirmiiki senesi Şa'bânü'l-Mu'azzamının onyedinci günü bu berât-ı hümâyûn-ı 'inâyet makrûnum verdim ve buyurdum ki müşârü'n-ileyh es-Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşa edâmmallahu te'âlâ iclâlehu zikr olunan Cânik muhassıllığı ve tevâbi' mukâta'asının idâresi merbût olan cizye ve 'avârızıyle ma'an binikiyüzyiğirmiüç senesi Muharrem guresinden bilâ-mu'accele hayûnetde oldukça te'bîden ber-vech-i mâlikâne zabt ve idâre vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtını kanûn-ı kadîm olageldiği üzere cem' ve tahsîl ve ahz ve şurût-ı mezkûra ile ma'a fâlikini senevî bedel-i iltizâmı olan meblağ-ı mezkûr altmışsekizbinsekizyüzyetmişbeşbuçuk gurûşdan dörtbinbeşyüzyetmişüç gurûş kalemiye ve hârcı aklâmını ber-vech-i peşîn zamân zabtı olan Muharrem guresinden ve küsûr-ı mâl fâlikini olarak senede üç taksît ile yiğirmiüçbin gurûşa zamân zabtından üç mâh mürûrunda Rebi'ü'l-âhirin guresinde ve yiğirmiüçbin gurûşunu altı mâh mürûrunda Recebü's-Şerif guresinde onsekizbinüçyüziki gurûşunu dahi tokûz mâh mürûrunda Şevvâl-i Şerif guresinde beher sene olvechle tersâne-i 'amirem hazinesine edâ ve teslîm ve 'avârız-ı mâl mukâbili senevî beşbinaltıyüzonbirbuçuk kantâr takâsiyle elli sancâk bedeli olarak dört yüz kantâr kendîri dahi vakt ve zamâniyle 'aynen ber-vech-i ocaklık tersâne-i 'amireme irsâl ve teslîm eyledikde hazine ve 'avârızıyle ma'an mukâta'a-i mezbûrun zabt ve idâresini ve mahsûlât ve rûsûmâtın ahz ve kabzına taraf-ı aherden ferd-i ta'ar-

ruz ve ta'addi eylemeğe şöyle bilesiz a'lâmet-i şerife i'timâd kılasız. Fî 25 Şevvâl sene 1222.

Hüküm 2

İşbû binikiyüzyiğirmidört senesi

Kasaba-i Samsun sâkinlerinden merhûm Çalık Hüseyinoğlu Deli Muhammed iskelede vâki' mâ'î cârî vakf olan yeni çeşme üzere Muhammedden bir bâb kahvehâne ve kahvehâne altına bir bâb berber dükkânı inşâ edüb mezbûr berber dükkânını cümlesinin re'yi ve mahalden münâsib görülmesi ile mâ'î cârî mağfûrû'n-leh Çorlû 'Ali Paşa hazretlerinin vakfına merbût edüb ve kahvehâne-i merkûmun kendü mülk-i sârîhi olub dükkân-ı mezkûru merhûm Çorlû 'Ali Paşa hazretlerinin vakfı mâ'î câriye merbût edüb ba'de'l-yevm dükkân-ı mezkûrda kat'â alâkası kalmayub işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî sene (1)224.

Hüküm 3

Veli Mehmed Ağanın kahvesi tahtındaâiğër bir bâb manâv dükkânına Tuluca Mehmed Behlû Beğ icâre ile oturduğu dükkânı dahi mağfûrû'n-leh Çorlûlu 'Ali Paşa hazretlerinin mâ'î vakfına merbût edüb fimâ-ba'd dükkân-ı mezkûr mülkünden ihrâc olunub vakfa rabt olunduğu işbû mahalle şerh ve kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl

- Müfti Hasan Efendi,
- Müderris İbrâhim Efendi,
- Mütesellim Yahya Efendi,
- 'Ömer Bayrâkdâr Ağâ.

V. 64-A

Hüküm 1

Cânîk sancağının hâvî olduğu kazâların nüvvâbı 'izzetlû efendiler zide 'ilmuhum (silik) u'lemâü'l-muhtakîn mâhdetü'l-kerâmet diyânetlû efendimiz zide sulâha ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk muhassılı vekilimiz silâhşör hamiyetlû

Süleymân Ağa zide mecdühû . ve mefâhirü'l-emâsil cümle cumhûr ağalar vesâ'ir iş erleri zide kadruhum inhâ olunur ki bu def'a tevcihât-ı hümâyûn-ı hüsrevdânede eyâlet-i Trabzon 'avâtif-i 'aliyye-i şâhânedan 'uhde-i 'acizânemize ilticâ buyrulub bâ-'avn-i tevfiik ba'zı makûle 'uhde-i sâdikânemiz olan umûr-ı mübâhat-ı muvahher devlet-i 'aliyye ile kıyâmlû tanzîm ve rû'yeti zımnında ol taraflara 'azîmetimiz edâda 'aliyye-i tâ-cidârânem buyrulmağla inşallahu te'âlâ evâsıt-ı mâh-ı Şevvâlü'l-mükerremde bu taraftan hareket ile tarîk-i câre ile toğru Cânîk sancağı tarafına 'azîmetimiz muhakkak olmakdan nâşî sen ki muhassıl vekîlimiz ağa-yı mûmâ-ileyhsiz senden ma'lûmumuz olduğı üzere icrâ-yı ahkâm-ı şerîfde ve fukarâ-yı ve ra'iiyyetin muhâfazası husûslarına bizler vârıncaya kadar sa'y ve gayret ve cümleyle hüsn-i imtizâc ve mevâlikine dikkat eyleyûb Bafra ve Çarşembe ve Ünye konâklarının oldukça ta'mîrine ve zahâ'ir-i lâzîmemizin cem' ve tedârikine bi'l-ittihâz bezl-i mikned eyleyesiz ve siz ki muhâtabin-i mûmâ-ileyhsiz muhassıl vekîlimiz ağa-yı mûmâ-ileyh herhalde emr ve zâyine mutâbakat eylemeniz bâbında divân-ı Trabzonda işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ile irsâl olunmuşdur bi-men-i te'ala vüsûlünde gerekdir ki vech-i muharrer üzere hareket-birle mûc. b buyrulduumuz ile 'amel olasız deyû. Fî 25 Şevvâl sene 1222.

V. 64-B

Hüküm 1

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk muhassılı zide mecdühû ve tevâbi'-i Cânîk sancağında vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı efendiler zide fazlehum ba'de's-selâm inhâ olunur ki Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî ve Trabzon ve Kastamonu sancaklarından bundan akdem meşâtâ-yı ordu-yı hümâyûn için müretteb ve matlûb olan 'asâkîrin 'afvı husûsu ordu-yı hümâyûn ve rikâb-ı kamiyâb tarafindan bâ-'arz ve mahzi bi'd-def'ât istid'â olunmuş isede 'asâkir-i merkûmenin ordu-yı hümâyûnda begâyet lüzûmu ve iktizâsına

mebni bir nefarâtın 'afvı ve tenzîli mümkün değil iken elhâle-tü hazihi tersâne-i 'amirede mevcûd olan sefer-i hümâyûn için 'asker tertîbi müktezî . olub elviye-i merkûm dahi sevâhile ka-rîb olduğundan ahâlisinin ka'ik-i deryâda mahâretleri ma'lûm olduğuna binâen elviye-i merkûmdan mes'itenâ-yı? ordu-yı hümâyûnum için matlûb olan 'asâkir tersâne-i 'amire için tertîb olunan neferâtı tamâmen ihrâc ve irsâl eylemeleri şartiyle bu def'a 'afv ve iktizâ eden evâmir-i şerîfesi dahi vâreste-i nizâm ve bundan sonraca irsâl olunmak üzere olub ancak tersâne-i 'amire için bundan sonra matlûb olacak 'asâkirin bâ-emr-i 'âlî mübâ-şirleri vürûdunda ber-mantûk-ı emr-i 'âlî 'asâkir-i mezkûreyi yarâr ve müstehab . . . olarak bilâ-tereddüd her ne mikdâr ise irsâl ihrâc ve sîr-i serî' ile tersâne-i 'amire tarafına sevk ve isâlleri husûsuna bi'l-ittifâk ikdâm ve gayret eylemeniz i-çün mektûb tahrîr ile irsâl olunmuşdur inşallahu te'âla vüsû-lünde ber-vech-i muharrer 'amel ve hareket eylesesiz ve's-selâm. Rî 23 Rebi'ü'l-evvel sene 1222.

Hüküm 2

Hazinedârzâde merhûm Süleymân Paşâ'nın düyûnuna mükâbil mahdûmları beğlerin Samsun konâğı temessükü sûretidir.

Bâ'is-i tastîr oldurki merhûm paşa pederimiz vefât eyledik-de vâki' olan muhallelât ma'rifetimizle düyûnâtına kadîr-bir-le ashâb-ı sükun iskân olunmak üzere bâ-irâde-i seniyye taraf-larımıza terk olunmakdan nâşî sâbık Çarşenbe mütesellimi el-Hâc Halîl Ağâ'nın bâ-defter-i müfredât yigirmiüçbinyigirmisekiz gurûş alacağı zuhûr edüb müteveffâ-yı müşârü'n-ileyh efendi-mizin Samsun kasabasında vâki' bir bâb harem konâğı ve muttâsıl olduğu arsa ve müştemilâtiyle mûmâ-ileyh Hâcî Halîl Ağâ'nın a-lacağına mukâbil kendisine i'tâ olunub ol dahi kabûl edüb bu vechle ibrâ-yı zimmet olunmağla bundan böyle mûmâ-ileyh Hâcî Halîl Ağâ'nın matlûbât-ı mezkûra dâ'ir vesâ'ir taraflarımızda bir akçe ve bir habbe alacağı kalmadığına müş'âr taraflarımıza

bir kât'a sened-i kavî i'tâ etmiş olduğundan konâk-ı mezkûr dahi zikr olunan müstemilâtiyle kendi mâlî olduğunu mübeyyen taraflarımızdan işbû sened tahrîr ve yed-i mûmâ-ileyhe i'tâ olunmuşdur hîn-i iktizâda sened ibrâz ola. Fî 5 Rebi'ü'l-âhir sene (1)234.

-es-Seyyid Mir 'Abdullah Hazinedârzâde,

-es-Seyyid Mir Muhsin Hazinedârzâde,

-es-Seyyid Mir 'Osmân ser-nüvvâbin-i dergâh-ı 'âlî Hazinedârzâde.

Şuhûd

-Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağâ,

el-hâkimü'l-fakîr es-Sey-

-Seyyid 'Abdulkerim Efendi,

yid 'Osmân en-Nâ'ib be-

-Fatsalı Hâtib Mehmed Efendi,

kaza-i Samsun

-Künûn-ı zâde Süleymân Ağâ,

-Sâbık nikâh ağâsı Selîm Ağâ,

-Birâderağâzâde İbrâhim Ağâ,

-Ünyeli Sa'id Yâzıcı ve gayrihum.

V. 65-A

Hüküm 1

İşbû binikiyüzyiğirmiüç senesi mâh-ı Zi'l-ka'desinin gurresinde hâlâ Cânîk muhassılı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âlî Hazinedârzâde 'inâyetlû Süleymân Ağâ hazretleri bâ-buyûruldu derbendin harâb olan mahallerini ta'mîr ve termîm ettirilmesini emîr ve işâdeleri ta'alluk etmekden nâşî derbend-i mezkûr vakfından olmak üzere kasaba-i Samsunda 'İsa Bâbâ Tekyesi civârında vâki' bir bâb bağ hudûd-ı erba'asiyle müşrif-i harâb olmak bağ-ı mezkûru cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bey' olunûb derbendin harâb olan mahallerini yaptırılmak münâsîb görüldüğünden bağı dellâla verilub yüzotuzbeş gurûşa Perdâloğlu Hâcî Ahmed üzerine kalub andan ziyâde bir akçe ziyâde veren bulunmayub cümle ma'rifeti ve beyne'l-ahâli ve a'yânı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le merkûm el-Hâc Ahmed'e yüzotuzbeş gurûşa bey' olunûb vakf-ı ma'lûmesi derbend-i mezkûra ber-müceb-i

defter olunub bağ-ı mezkûru el-Hâc Ahmed keyfe-mâ-yeşâ zabt ve tasarrufu için sicil-i mahfûza kayd olundu.

	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Taşçı erkâdı	10	
Künderek	90	90
Fesân (?)	1	
Üzerine nâzırına	-	13,5
Nân-ı 'azîze verilen		24
Gıoe ve Dellâla verilen		8
Tâş çekdirmeye künderek		135,5
		12
		147,5

Şuhûdü'l-hâl

-Muhzır Ahmed,

-'Ali Efendioğlu 'Osmân Efendi,

-Seyyid ağâzâde İsmâ'il Ağa,

-Oğlu Süleymân Mollâ Mustafa,

-'Abdulkerim Efendi,

-Seyyid Sa'id Ağa,

-Halifeoğlu Mustafa Ağa,

-Kerim Efendinin İbrâhim,

-İsmâ'iloğlu Mehmed,

-Hâcı Mustafa Ağa,

-Esâdoğlu İbrâhim Ağa,

-Hasan Kethüdâzâde 'Osmân Ağa,

-Harem Kethüdâsı Mehmed Ağa.

el-Hâkimü'l-fakir Mahmûd
en-Nâ'ib b -kaza-i Samsun

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmiyedi senesi mâh-ı Şa'bânü'l-mu'azzamın onyedinci günü kasaba-i Samsundan Mekde mahallesi sâkinelerinden Fahrü'l-akrân sa'adetlû Lâlâ 'Ali Ağa hazretlerinin zevce-i menkûhesi 'Aîşe hânım bint-i Kâtib el-Hâc İbrâhim Efendi kendi hüsn-i rızâsiyle mâlından 'an nakd yüz gurûş ifrâz ve dâr-ı şer'î ile murâbaha olunub ve senede hâsılâtı olan

uç anbar oğlu Hâfız 'Ali senede iki hatm edûb sevâbını ebûye-
tin ve geçmişlerimizin ervâhına ihdâ eylemek üzere meblağ-ı mez-
kûrun yüz gurûşun gallesi ekl ve ana mâlını zâyi' etmemek için
el-Hâc imâmzâde Hüseyin Efendi dahi nâzır nasb olunmağla vakfı-
mızı mübeyyen sicil-i mahfûz olsun dedikde işbû mahalle kayd.
Rî 15 Şa'bân sene (1)227.

Suhûdü'l-hâl

-Kara Hasanoglu Mollâ Mustafa,	Mine'l-fakir Mahmûd
-Cebecioğlu 'Ömer,	en-Nâ'ib be-kaza-i Samsun
-Kerîmi Mollâ 'Ömer,	
-Bâzâr imâmoğlu Sâlih,	
-Müfti Hasan Efendi.	

V. 65-B

Hüküm 1

Bâ'is-i terkîm oldûr işbû ikiyüzyigirmi senesi mâh-ı Zi'l-
ka'de-i Şerîfinin yigirmiüçüncü günü bilâ-emr Cabbârzâde Cânîk
üzerine 'asâkir-i külli ta'yîn ve serhadât-ı İslâmiyyeden şü-
zâr karşûsu ve gözü olan Samsun kal'ası ve kasabasını basub
kal'a-i mezkûrun civâr varûşunda ümmet-i Muhammed ve 'ibadul-
lahın cümle evlerini ve sükûnalarını ve selâtin-i cevâmi'-i şer-
rif ve dersâne ve sük-ı sultânide dekâkin ve mağâza ve duhârân
ve gümrük-i mirî ve nükûd-ı nemâ-yı firâvân vâris 'asâkir-i
mezkûre cümlesini ateş virûb birinin eseri kalmayarak cümlesi-
ni ihrâk yanâr ve derûn-ı mevcûdu emvâl ve eşyâ 'ibadullah
külliyyen yağmâ ve ihrâk ve kal'a derûnunda bulunan kimesnele-
rin dahi ekseri ma'âş ve edâdesi olan mülkleri yânûb cümlesine
gadr-i külli ve her vechle şâyeste merhâmet ve cümle sancaklû-
ya müsâ'ade ve siyânet vâcibe-i zimmet ve ve lâzime-i 'uhde-i
rahme ve şevkatimizden olub 'ale'l-husûs kal'a ve kasaba-i mez-
kûre serhadât-ı sancak ve güzâr karşûsu ve düşmen-i dîn gözü
olmağla binâen-aleyh cümlesine terahhumen bundan böyle derûn-ı
kal'a ve vâruşunda sâkinler olan sâkinler olan ve arb ve darb

erbâb-ı dîn-i mübîn akverine ve hizmetine bezl-i iktidâr ve mütemâdi mukassim olmak üzere vesâ'ir düşmen-i müteferrikden serhadât-ı mezkûru muhâfaza etmek şartıyla tekâlif-i 'örfiyye ve şakkadan min külli'l-vücûh mu'âf ve müsellemler olmak üzere cümlesi mu'âf ve müsellemler olup bundan böyle bu vechle mütemâdi 'amil ve kal'a-i mezkûre ve vâruşu ahâlileri yerlerini ma'mûl ve hizmete lâzım lâzime-i mezkûrelerinde mukassem ve gayûr olarak devâm-ı devlet-i hazret-i tâcidâri ve da'vât-ı hayriyyesine meşkûl olmaları için işbû buyûruldu tahrir ve ittâ olundu inşallahu te'âla vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere ber-mûcib-i buyruldu 'amel ve hareket eyleyeler ve's-selâm. Fî 19 Sâfer 1224.

Seyyid Süleymân Hâfız ve muhâfız-ı Cânîk.

V. 66-A

Hüküm 1

Bakâyâ-yı 'afv eyledim fimâ-ba'd mücib emrim üzere hareket ve hilâfından mücânebet oluna

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-ke-lâm Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancâklarının hâvî olduğu kazâlarının hâvî olduğu kazâlarının kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk muhassılı zide mecdühûya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hâlâ rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâmı ve düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîr-i a'yân-ı tesmîrim es-Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşâ edâmallahu te'âlâ iclâlehûnun takdîm eylediği takrîri mefhûmunda donânma-yı hümâyûnumun elzem levâzımâtından olan tel ve kendîr ber-vech-i mâlikâne 'uhde-i müşîrânesinde olan Cânîk sancağının 'avârız mâlından ve sancak bedelinden ber-vech-i ocaklık müretteb olmağla beher sene muhassıllar ma'rifetiyle tedârik ve mübâya'a ve vaktiyle tersâne-i 'amireme teslîm olunmak nizâm-ı kadîminden olup lâkin ocaklık vechiyle müretteb olan tel ve kendîr-i hâm kadr-ı kifâye

olduğundan başka muhassıllar vaktiyle tedârik ve mübâya'a ve tersâne-i 'amireme irsâl edemediklerinden tersâne-i 'amirem ümenâsı bulucaklar ürûdu mahal-i aherden 'âli bahâ ile tel ve kendir-i hâim mübâya'a eyledikleri eelden bu keyfiyet hasarât-ı mirîyeyi mücib olarak tel ve kendir tertibâtına sekte ve halel irât eylediği zâhir ve tel ve kendir mâddesi devlet-i 'aliyye ebediyü'd-devâmının ehm ve elzem-i umûrundan olduğuna mebni tersâne-i 'amirem tel hhususunda mukâbele-i vareste ve cânib-i mirî dahi hasâretten vikâye kılınarak ve hüsn-i nizâm idhâli lâzimedden olmak mülâsebesiyle ber-vech-i ocaklık Cânîk sancağından senevî müretteb olan altıbinonbirbuçuk kantâr tel ve kendir-i hâim üzerine üçbintoküzyüzseksânsekizbuçuk kantâr kendir-i hâim dahi zamm ile cem'an onbin kantâra iblâ' olunub müceddeden zamm olunacak kendir-i hâim gerek Cânîk sancağında ve gerek diğeri 'uhde-i hırasette olan Karahisâr-ı Şarkî sancağının kendir zirâ'atıyla me'lûf olan kazâlarından münâsibi vechle fi kat' olunmak ve elhâletü hazihi kendir-i hâim kantârı kırkbeşbin gurûşa kadar alınub satılmakda ise dahi cânib-i mirîye siyânet cümleye farize-i zimmet olduğuna binâen ma'anevî-i sefine beher kantârı yigirmibeş gurûşa kat' ile ol-vechle mübâya'a olunmak ve ber-vech-i muharrer zamm olunacak kendir-i hâim fi-i mezkûr üzere bahâsı edâsin-i mezbûr tel beher sene tersâne-i 'amireme teslim oluna gelen seksânsekizbinbeşyüz gurûş fâ'izine mahsûb olunub mâ'adâsı mahal-i aherden havâle kılınmak ve zikr olunan kendir zirâ'atı makûlesinden olduğundan ba'zı senelerde bir katlû ve ba'zen hudûsât-ı dehriye hasebiyle kalınlûca olarak hâsûr geliyor makûleden olacağına binâen bundan böyle Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî kazâlarında vârid ve kazâsında hâsıl olan kendirin mecmû' Cânîk muhassılı tarafından zabt olunub tersâne-i 'amireme ber-vech-i ocaklık müretteb evzân beşbinaltıyüzonbirbuçuk tel kalsa ve ma'a zamm dörtbinüçyüzseksânsekizbuçuk kantâr kendir-i hâim tamamen teslim olunmadıkça bir kimesneye bir vakiyye tel ve kendir fûrûhatı

teovfz olunmayarak bi-eyy-i halin tel ve kendir-i mezbûr be-her sene 'aynen ve tamâmen teslîmi tersâne-i 'amireme olunmak ve Bahr-ı Siyâh'da vâki' tüccâr sefâyini dahi beher hâl kendir mübâya'asına muhtâc olmalarıyla sefâyin-i merkûm hidemât-i devlet-i 'aliyyemde bulduklarından siyânet-i lâzime-i umûrdan olmağla o makûle sefâyin-i tüccârın idâresi için tel me'mûl kantârı otüzüç gurûş ve ve kendir-i hâmin kantârı otüz gurûş fi ile muhassıllar tarafından kifâyet mikdârı ve ashâb-i sefâyine fûrûht ettirülmek ile ve gerek muhassıllar tama'-i hâm ta'biyet ile galle bahâ ile tel ve kendir fûrûht eyledikleri istimâ' olunur ise ma'âtib olunmak (1) ve ba'zı mukarrar makûleleri sefinelerime kendir vermiyor diyerek muhassıllardan iştikâ ider ise havâle eder sem'-i i'tibâr olunmak ve bu misûl-ülber-takrib re'âyâdan mübâya'a edüb der-sa'adetime getürürler ise tersâne-i 'amirem tarafından zabt ile fi-i mezkûre üzere bahâsı verilmek için muhassıllara ittihâd olunmak ve bakâyâ husûsu müselsel bir madde olup hasbe'l-vakt tahsili mümkün olamadığından binikiyüzyiğirmiüç senesine kadar kalan bakâyâları 'afv olunarak şerâ'it-i mezbûrenin ruhsatiyle iktizâ eden emr-i 'âlişânım isdâr ve bâlâsa hatt-ı hümyun-ı muhabbet makrûnumla ma'tûk kılınmak üzere tanzîmi husûsuna inhâ ve işâr etmeğle ve kuyûda mürâca'at olundukda tersâne-i 'amireme tahsîs kılınân mukâta'atdan **Cânîk ve tevâbi'** mukâta'ası bezl-i iltizâmından gayri-izmâl ve **kâlemiyye** ve harc-ı iltizâm ve sâ'ire fâ'iz olarak tersâne-i 'amireme 'âid kırkyedibinbeşyüz gurûş meksten: edâ olunmak ve 'avâriz mâli olan yiğirmiüçbinyediyüz-seksânyedi gurûş mukâbili ber-vech-i ocâklık tersâne-i 'amireme beşbinaltıyüzonbirbuçuk kantâr tel kalsa dörtyüz kantâr kendir-i hâm verilmek ve nefis-i kazâ ve Karahisâr-ı Şarkî ve tevâbi' mukâta'ası bezl-i iltizâmından kezâlik gayri-izmâl ve **kâlemiyye** ve harc-ı iltizâm fâ'iz olarak tersâne-i 'amireme serkisine râci' otüzikibinbeşyüz gurûş meksten edâ olunmak

(1) Bu hüküm V. 66-B'de de devam etmektedir.

üzere binikiyüzyiğirmiüç senesinden i'tibâriyle ve zîr-i gayr-i tesmîd müşârü'n-ileyhin 'uhde-i hamîyyetine ber-vech-i mâlikâne tevcîh olunub berât-ı 'âlişânım isdâr ve tersâne-i 'âmirem tarafından 'ilm u haber i'tâsiyle tanzîm olunmuş olduğunu mâlikânededen ve binikiyüzontoküz senesinden yiğirmi bir senesine hareket üç senede gayr-i ez teslimât onbeşbinsekiz kantâr ondört lûdre tel kalsa ve binkırk kantâr onyedî lûdre kendir-i hâm bakâyâları olduğu hizmet defterlerinden ve mahzûn-ı sarfiden ba'de'l-ihrâc iktizâsı ricâl-i devlet-i 'âliyyemden bi'l-fi'il tersâne-i 'âmirem emni olan iftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim Yusuûf Ağa dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda inha ve eş'âr olunğu vechle ocaklık-ı mezkûrun onbin kantâra iblâğı re'y-i müstâhsen idüğü zâhir ve 'ayân olmağla Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancâkları fukarâlarından hâsıl olan kendirden gayri-zocaklık zammı iktizâ eden üçbintoküzyüzseksânsekizbuçuk kantâr kendir-i hâm bu def'a zamm olunacağını mebni ma'a nevl-i sefine kat' olunacak yiğirmibeş gurûş bahâsından bükme ücreti için üç gurûş tenzîl-birle beher kantârı ma'a nevl yiğirmiikişer gurûş râbîta verilmek ve fi-i merkûm ile zamîme-i mezkûr .tel bahâsı seksânyedibinyediyüzkırkyedi gurûş bâliğ olmakdan nâşî gayr-i ez ocaklık ol mikdâr kendirin ikiyüzyiğirmiüç senesinden i'tibâr olunub beher sene tamâmen tersâne-i 'âmireme teslim olundukda izhâr olduğu üzere maktû'ateya-i mezbûrenin tersâne-i 'âmirem tarafına 'âid seksânsekizbinbeşyüz gurûş fâ'izinden mahsûb olunmak ocaklık-ı mezkûr tertibinden olub binikiyüzontoküz senesinden yiğirmiiki senesine gelinceye dek dört senede gayr-i ez-ı teslimât her ne mikdâr bakâyâdır ise cümlesi 'afv olunmağla bundan böyle havâyic-i mezbûrede selbinden hâsıl olan kendirin mecmû' Cânîk muhassılı tarafından zabt olunub tersâne-i 'âmireme ber-vech-i ocaklık senevî müretteb olan beşbinaltıyüzonbirbuçuk kantâr tel kantâr kalsa ma'a zamm tel dörtbinüçyüzseksânsekizbuçuk kantâr kendir-i hâm tamâmen teslim olunmadıkça bir kimesneye bir vakkiyye tel ve kendir (1)

(1)V. 66-A Hüküm 1 ,V. 67-A-B'de de devam etmektedir.

fürühtü tecvîz olunmayarak bi-eyyi hâl tel ve kendir-i mezbûr i'tinâ ve tamâmen teslîm-i tersâne-i 'âmirem olunmak ve bu husûsda tüccârın muhassıllardan şikâyeti vâki' olur ise havâle-i sem'-i i'tibâr olunmamak ve ber-vech-i muharrer tersâne-i 'âmirem mürettebâtı tamâmen teslîm olunduktan sonra tüccârın sefînelerine muktezî olan tel-i me'mûlun kantârı otûzüç ve kendirin kantârı otûzar gurûşa muhassıllar ma'rifetiyle fûrûht olunûb ziyâde bahâ ile fûrûhtundan ihtirâz olunmak ziyâde bahâ talebi ile tüccâra ka'rif olunur ise muhassıllar ma'âtib olunmak vechle ve şerâ'it-i 'adîde ile tanzîm olunmak ile cümle ma'rifeti ile şerâ'itine ri'âyet olunarak takayyüd-i tel ve tesviye üzere tevzî' ve taksîm olunması içûn bâş muhâsebeyeye kayd ve emr-i 'âlişânım isdâr ve mevkûfât kalemine ve tersâne-i 'âmirem tarafına 'ilm u haberleri i'tâsını i'lâm etmekle mefhûm-ı i'lâm bâ-takrîr lede'l-'arz mûcibince tanzîm olunmasına irâde-i seniyyem ta'alluk olmağla ber-vech-i meşrûh 'amel-i hareket olunmak fermânım olunmağın hassaten işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve ile tesyâr olunmuşdur imdi vüsûlünde sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhimsiz bâlâda zikr-i beyân ve tafsîl ve 'ayân olunduğu vechle Cânîk sancağının sancâk bedeli olarak kadîm ocaklığı olûb beher sene tersâne-i 'âmireme verilmek üzere mukayyid olân dörtyüz kantâr kendir-i hâmin üzerine bu def'a binikiyüzyiğirmiüç senesi Muharremin gurrelerinden i'tibâren üçbintokûzyüzseksânsekizbuçuk kantâr iblâğ-ı zamîme-i mezbûrunun beher kantârı yiğirmiikişer gurûşdan icâb eden seksânyedibinyediyüzkırkyedi gurûş ma'a nevl bahâsı Cânîk ve Karahisâr-ı 'Şarkî mukâta'alarının beher sene tersâne-i 'amireme serkisine tel 'âid seksânsekizbinbeşyüz gurûş kabzından mahsûb olunmak üzere tanzîm ve ocaklık-ı mezbûr tertîbâtından olarak işbû binikiyüzyiğirmiiki gâyetine gelinceye dek gayr-i teslîmât gerek tel ve gerek kendirden her ne mikdâr bakâyâları vâir ise cümlesi kâ'im-i makâm müşârü'n-ileyhin inhâsına mebni 'afv olunduğunu müş'âr bâş muhâsebeyeye kayd ve mahal-i merkûmeye 'ilm u ha-

berleri i'tâ olunmuş olduğu ma'lûmun oldukda keyfiyeti cümle-ye i'lân ve işâ'at ve işbû emr-i 'âlişânım hatm-i kırâ'at ve bundan böyle livâteyn-i mezbûre tertibinden hâsıl olan kendirin mecmû' senin tarafından zabt ve mübâya'a olunub tensâne-i 'âmirem ocaklığı olan sârü'l-beyân ma'a zamm dörtbinüçyüzseksânsekizbuçuk kantâr kendir dahi gerek beşbinaltıyüzonbirbuçuk kantâr tel kalsa ki 'aynen ve tamâmen tersâne-i 'âmireme teslim eylemedikçe bir kimesneye bir vakiyye tel ve kendir fûrûht eylemeyüb ne mikdâr kantâr tel ve kendir 'aynen ve tamâmen teslim-i tersâne-i 'âmirem olunduktan sonra tüccâr sefînelerine müktezî olan me'mûl tel beher kantârı otüzüçer ve kendirin beher kantârı otüzâr gurûşa olarak sen ma'rifetinle fûrûht eyleyüb ziyâde bahâ ile fûrûht eylemekden mübâ'aret ve eğer ziyâde bâhâ tâlebi ile tüccâra ta'addi olduğu mesmû' olunur ise sonra ma'âhaza ve mu'âtib olacağını bilüb ana göre'âkilâne hareket ve sâlifü'z-zikr üçbintoküzyüzseksânsekizbuçuk kantâr zâmîme-i kendir-i hâmi dahi livâteyn-i mezbûreteyn kazâlarına ta'dîl ve tesviye üzere tevzi' ve taksîme müsâra'at ile sen ve sizki kazâlar kadıları ve nüvvâbları mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi fermûde-i hümâyûnumun infâz ve icrâsına ihtimâm ve dikkat ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh işbû tel ve kendir husûsunda husûsât-ı sâ'iresinde min külli'l-vücûh mu'âvenet ve müzâheret ve mezkûrû'l-firâd zamîme-i kendiri dahi taht-ı hükûmetinizde olan kazâlara ta'dîl ve seneviyye üzere tevzi' ve taksîm-i mübâderet ve mûcib emr-i şerifimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerifimle vârdûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafıta-i sūdûr olan işbû emr-i şerif-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münfi-birle 'âmil olub hilâf-ı vaz' ve hareket-i tecvîzden gâyetü'l-gâye tevakkî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-yevmü'l-râbi' 'aşer Zi'l-ka'de sene isna ve 'işrin ve mi'eteyn ve elf.

V. 67-B

Hüküm 1

'Adâlet buyûrulduzu sûreti

Şerâyi'-i me'âb Samsun ve Bafra ma'a Alâçâm ve Kavâk kazâlarının kadıları faziletlü efendiler ve müderrisîn ve 'ulemâi i kirâm ve hâtib ve imâm semâhatlü dinâyetlü efendiler zide fazlehu ve takvahum ve kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimleri 'inâyetlü ağalar ve söz sâhibi ve bölükân agvât ve kurrâ ihtiyârları ve bi'l-'umûm iş erleri zide kadruhum inhâ olunur ki el-yevm devletlü veliyü'n-ni'am efendimiz hazretleri sadru alây-ı hazret-i kâ'im-i mâkâmında tertîbeyn tenkîz dîn-i şeriat-ı garrâ yolunda sarf-ı liyâkat ve hâvî ve cümle zîr-i hükûmet-i asifâneleri olan ve fukarâ ve zü'efânın emn ve emân-i istirâhat hâne olmaları bende-i sadikânesinde olmalarıyla bir müddetden berû derke-i zuhûr-ı felâket ve ba'zı hâtıra murâ'at ile fukarâyı rencide ve zulmetden siyânet olunmadı ise de inşallahu'l-râhmen bundan sonra şer'siz bir iş tutdurmamak ve fukarâyı nâhak yere incindirmemek yoluna hasbeten-lillah niyyet-i derûnum olduğu ma'lûmunuz oldukda kangı mahalde bir da'vâ ve şekâvâcı zâbıta vârir ise iktizâsı üzere getürdüb hâkim ve müfti efendiler hazretlerine gönderüb şer'an murâfa'a ve töhmet kangı tarafa lâzım gelür ise töhmetlüyu töhmetine göre habs ve tahammüllüne göre terbiyye oluna ve hiç töhmet şer'an lâzım gelmez ise bir akçesi alınmaya ve eziyet olunmaya ve ba'zı erbâb-ı müfsid icrâ-yı nefsâniyyeti içün iftirâ ve müsevvede idüb böyle olan maddelerde ihtimâm ile hurûb nâhak yere bir kimesneyi incitdirmeyesiz ve kız ve dül 'avret maddelerinde iki bâşın rızâsına göre nişân ve nikâh olsun ve efendimiz hazretleri vaktinde tevcîhle resm-i tezkere ve izin-i tâm olunur ise ol rûsûmdan ziyâde bir şey alınmaya ve da'vâ-yı sahîh ile kız ve dül 'avret maddesi olur ise şer'an görölerek ihkâk-ı hâkk oluna ve bölükbaşî agvâtı dahi neferâtının hıfz ve kullanılmasına

ih-timâm edüb zâbit emri olmadıkça memleket umûruna müddâhale etmeye ve bir bir ferde zulmiyye bir akçe almayalar emr ile göreler siz ki hâkim efendilersiz umûr-ı şeri'atda ziyâde ih-timâm edüb hilâf-ı şer' ser-i mû kusûr ve hatâ zuhûra getür-meyesiz ve sizki zâbitân ağalarsız şer'isiz bir iş tutmayasız ve izn-i şer'î olmadıkça bir kimesneyi habs ve rencide etme-yesiz ve ba'zı halk beyninde şer'e gelmez ve mahza işlediği zulm ve töhmetdir böyle olanları karyesinin ve sancığının is-lâm olsun ve kâvir olsun ehl-i hak komşusundan su'âl edüb ter-biyye-i 'örfe şâyeste ise beher hâl terbiyyesini zâbit komşu-su haber vermesiyle ve birde bu ka'ideden ziyâde zâbit ve hâ-kim vesâ'ir iş görür ise ma'bût-ı bârî icrâsında aslâ ağmâz etmem sonra cevâba kadir olamazsınız ve bir mahalde şer'isiz bir iş zuhûr eder ise zâbit hâtırı ve falân hâtırı deyû gizlenme-ye ve 'ala eyv-i hâlin tarafımızdan haber verile ve zülm ol-duğunu bilübde tarafımıza haber vermeyen olur ise dünyâ ve ahret günâhını bilübde haber vermeyen çeksın buna göre 'amel edesiz. Fî 29 Muharrem sene (1)223.

es-Seyyid Süleymân ser-bevvâbin-i vekîl-i muhassıl hâlâ ve me'mûr-ı nezâret-i havâli

V. 68-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâ-yetü'l-melikü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından Câ-nik muhassılı Hazinedârzâde es-Seyyid Süleymân dâme mecdühü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm li-vâ-yı mezkûrun hâvî olduğu kazâların kudât ve nüvvâbı zide faz-lehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân vesâ'ir zâbitân zide kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm ola-ki kapûcubâşı ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz livâ-i mezbûr kazâlarından Sinop kal'ası muhâfazasına müretteb 'askere halel gelmemek şartıyla zâhire ve levâzım-ı sâ'ire ile berâber beş-

yüz nefer piyâde 'asker dahi tertîb ve idârelerine müktedir başbuğuyla sefineye evkâben Anapa muhâfızı ve düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Seyyid Hüseyin Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ma'iyetine irsâl olunmasına mübâre'at eylemeniz husûsu muvahhaden isdâr ve tesyâr olunan emr-i şerîfimle te'kîd ve isti'hâl kılınmış olduğundan şimdiye kadar ihrâc ve irsâlleri mâmûl isede bu def'a muhâfız-ı müşârû'n-ileyh tarafından tahrîrât ve dikbâş tarafından ba'zı beğ ve beğzâdeler ile ma'rûzât vürûd edüb tahrîrâtına hazır ve kelâklar istitâk olundukda tertîb olunan 'asker ve gönderilân topçu cebehâne ve mühimmât-ı sâ'ir vürûd etmediği haber verdiklerinden başka gönderilân topçu ve mühimmât müktezâsına muhâlif havâ Trabzon sevâhiline toğru şerîki haber-i irsâl olundu ise idhâl ta'yîn edüb bir kerem-i akdem Anapa cânibine irsâl eylemesi husûsu bâ-fermân-ı 'âli Trabzon mütesellimine işbû iş'âr olunub Moskovkeferesinin memâlik-i İslâmiyye hakkında derkâr olan mükerrer-i mukayyidlerine nazaran Anapa tarafının'askerden hallevî bir vechiyle tecvîz olunub müveddeden olmağla binâen 'asker-i me'mûriyenin bir gün evvel temşîdiyle istihsâl-i takviye ve istihkâmına dikkat fariza-i hâliyyeden olmakdan nâşî 'asâkir-i ma'mûre henüz ihrâc olunmamış ise bundan sonra dakîka-i vâhide imrâr-ı vakt ve te'hîr itmeyüb ol mikdâr 'askerî zahire ve me'kûlâtlarına sefine irkâben bir gün akdem ve bir sa'at mukaddem Anapa muhâfızı müşîrin maiyyetine erişüldüğüne lede'l-vüsûl muhâfız-ı mûmâ-ileyhin ahr-ı te'dîbine mütaba'at vesâ'ir me'mûrlar merâsim-i imtizân-ı ri'âyet ederek icrâ-yı hüsrevânem serhudârı ve intibâha ri'âyet eylemelerini nasb olunmak başbûğuna ifâde ve tenbîh-i i'tinâ ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın isti'câlen ve te'kîden mahsûsen zekât-ı müstebâbımdan işbû emr-i şerîfim dahi isdâr ve bir vechle te'cîl zekât-ı hümâyûnum kâ'im-i makâmı çukadârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zide kadruhu ile irsâl olunmuşdur imdi ber-vech-i muharrer 'asâkir-i mürettebât-ı mezkûre

henûz ihrâc ve irsâl olunmamış ise bundan sonra zinhâr ve zinhâr-ı beyhûde ikâz-ı dikkat olunmayub müte'ahhüd olduğunuz ol mikdâr 'askeri tekmîl-i levâzimât ve zahâ'iriyle sefâyine irkâben 'acilen ve müsâre 'aten Anapa serhaddine erişüldüğüne bi'd-def'ât ihtimâm ve dikkat eylemeniz matlûb-i kat'î-i mülûkânem idüğü ve bu hûsûsdîn-i mü'bîn maslahâtı olmak hâsebiyle zühûl ve gafleti inkâr ile tevakkuf ve te'hîri tecvîz edenler dârende mu'âyin ve mu'âtıb olarak pişmânı ve dedâmet-i fâ'ide vermeyecek cezâ ile mazhar-ı mucâzât olacağı ma'lûmunuz olduğunda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve 'asker-i mürettebenin ihrâc ve irsâl olduklarını deryâ ve şevketmakrâneme tahrîr ve inhâya müsâre'at ve rehâvet muhtayâne hareketi tecvîz ile recmü'l-'âkabe olmakdan nefsinizi cinâyet (?) eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mucânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahriren fi'l-evâsıt-ı şehri Ramazânü'l-mübârek sene erba' ve 'işrin mi'eteyn ve elf.

V. 68-B

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akrân câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-i mu'allâm kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı Hazinedârzâde dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm Cânîk sancâğının vâkî olduğu kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân zikri atî 'askerî ihrâcına bundan akdemce mübâşir tayîniyle el-yevm ol hâvelide . olan zide mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân vesâ'ir zâbitân zide kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen ki kapûcubâşı mevlâna vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mahal-i sâ'ireye

müretteb 'askere hâlel gelmemek şartıyla li-ecli'l-maslaha li-vâ-yı mezkûrun hâvî olduğu kazâlardan güzide ve tâv'an yüz-kırk nefer 'asker tertîb ve başbûğ ma'iyyetiyle 'acâleten ihrâca ve hâlâ Erzurûm vâlisi ve Şark cânibi ser-'askeri düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Behrâm Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ma'iyyetine sevk ve tesyâr eylemeniz husûsu bundan akdemce sâdir olan emr-i şerîfimle size iş'âr olunmuşdur elhâletü hazihi mevsim şitâ gün be-gün duhûl etmekte olduğuna binâen müretteb ve matlûb olan 'askeri seri'-an ihrâca ve bir gün evvel müşârü'n-ileyh ma'iyyetine erşed olunması vesâ'ilinin istikmâline sa'y ve gayret olunmak cümleye fâriza-i himmet olmakdan nâşî 'asâkir-i mezkûre henûz ihrâca ve irsâl olunmamış ise işbû hükm-i hümâyûnumun vüsûlü anda ol mikdâr 'asker-i müşârü'n-ileyh ma'iyyetine irsâl ve isâle bi'l-ittihâl akdem ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ikdâmen ve te'kîden ve isti'câlen mahsûsan rikâb-ı müstâbımdan işbû emr-i şerîfim isdâr ve rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâmı tâtârlarından Hasan ile irsâl olunmuşdur imdi 'asâkir-i mezkûre me'zûn-ı kat'î ile farz olan gazâ ve cihâd için müretteb emr-i ehm dinde a'mâz ve rehâveti irtikâb ile imrâr vakte cesâret darinde mübah ve sâmit ve nedâmet olacağı ma'lûmunuz oldukda âna göre 'amel ve harekete dikkat ve hilâf-ı fermân te'hîr ve tevakkuf misüllü ve zu'emâ tecvîz ile ve rahîmü'l-'âkibet olmakdan nefsinizi siyânet eyleyesiz ve sizki mübâşir-i mûmâ-ileyhsiz mukaddem emr-i hümâyûnum sen dahi meczûmun 'asker-i merkûmenin başbûğ ma'iyyetine bi-eyyi-vech-i kân 'acilen ve müsare'at-ı ihrâca vüsûl-ı mestûre irsâl ve isâliyle infâz ve irâde-i hümâyûnum ve ihtimâm emr-i mübâşeretine begâyet-i i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı rızâ-yı 'aliyyem rehâvet ve mütebeyyâta (?) hareketi ihtiyâr ile sen dahi mübtelâ-yı 'akâb ve 'itâb olmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i

sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fi'l-evâhir-i şehr-i şa'bânü'l-mükerrem sene erba' ve 'işrin mi'eteyn ve elf.

V. 69-A

Hüküm 1

'An asıl Kirîmi olub Pâzâr mahallesi sâkinlerinden Gümüşoğlu el-Hâc Mustafânın damâdı kerîmi İsmâ'il nâm kimesnenin sulbi sabi oğlu İbrâhim eytâm sabiye bâbâsı müteveffâ İsmâ'il'den ve vâlidesi Emine hâtûn bint-i el-Hâc Mustafâdan irsen in-tikâl eden emvâl ve eşyânın defteridir ki sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 21 şevvâl sene (1)225.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Pâzâr mahallesinde ma'lûmü'l-hudûd evi	-	150
Eytâm İbrâhim vâsisi Gümüşoğlu Ahmed'e nakden		550
Kazân	1	40
Cübbe	1	40
İncü kıymet	-	40
Cem'an yekûn mâl-ı yetîm		820
Resm-i hâkim		<u>41</u>
Resm-i hâkim ba'de'l-ihrâc sahhü'l-bâkî yedi-yüzyetmiş tokuz gurûşdur.		779

Hüküm 2

Bâlâda mesturü'l-esâmi İbrâhim valed-i İsmâ'il dahi fevt olub pederi İsmâ'il tarafından Kırım cânibinde vârisi olmak mülâhazası mâl-i eytâm taksîm olunmayub Kırım'da vârisi zuhûr ve vürûd edinceye kadar müteveffâ İbrâhim eytâmın mâl terekesini hıfz ve rabt etmek üzere kibel-i şer'iden eytâm İbrâhim müteveffânın vâlidesi er karındâşı Gümüşoğlu Ahmed nâm kimesne emîn vesâlih olduğundan yediyüzyetmiş tokuz gurûşluk mâl-i tereke-i merkûm Ahmed veled-i Hâcî Mustafâya işbû şuhûdinler

muvâcehesinde teslîm olunmuşdur vârisi zuhûr ve ba'de'l-sübût işbû mâl-ı tereke ma'rifet-i hâkim ile teslîm oluna. Fî 21 Şevvâl sene (1)225.

Şuhûdü'l-hâl

-Kör Hâfız kerîmi Mollâ 'Ömer,
-Kerîmi Seyyid Halîl,
-Alicânoğlu Mollâ Mustafa,
-Samsun a'yânı 'İsa Efendi,
-Ve gayrihum mine'l-hâzirîn.

Mine'l-fakir Mahmûd
en-Nâ'ib Samsun

V. 69-B

Hüküm 1

Samsun mütesellimi ve mühürdâr hazret-i veliü'n-ni'amım şerâfetlû Seyyid Hüseyin Efendi bundan akdem hasbeten-lillahi te'âla müceddeden inşâ ve ihyâ eyledikleri Hançerli mahallesinde vâki' câmi'-i şerîf için efendi-i mûmâ-ileyhin rabt eylediği evkâf defteridir ki sicil-i mahfûza kayd-ı şûd. Fî sene (1)229.

'Aded

Bezistân kıble cânibinde ve gümrük tarafına açılan kapûya karîb berber dükkânı 1

Mü'ezzin olanlar hizmeti mükâbili icâreti ahz ve ekl eyleye

Onût karyesinde zeytûn ağacı 19

Arsası hudûdu'üst tarafı Kara 'Osmânoğlu bir tarafı Hâcı Emin Ağânın ve bir tarafı çatâl mağara ve bir tarafı altı ormân Bu dahi mü'ezzinine vakf olunmuşdur.

Hüküm 2

İşbû bâlâda mukayyid dükkândan hâsıl olan icâr câmi'-i mezkûrun ferrâşit ve kandilleri hizmetine rabt ve zeytûn ağaçları evkât-ı hamsede ezân-ı Muhammediyye için hizmeti mükâbili mü'ezzin olanlara merbûtdur.

Ve câmi'-i şerîf derûnunda olan kebîr şam'udânlara senevî

on vakiyye şem'-i 'asel ve top kandillere ve minâre ve câmi' taşrasında olan kandil ve memâşi (?) önündeki kandiline ihrâk için beher sene Ramazân-ı Şerifinde bir sene tamâmına kadar on vakiyye revgan-ı zeyt ve beş kıyye revgan-ı bezîr Samsun kurbundan efendi-i mûmâ-ileyhin inşâ eylediği iki tâş değirmânının mahsûlünden birer sene verilüb ve câmi'-i şerîf ve mektebde ve taşra câmi'-i şerîfinin kiblesinde on mâ'-i câriye hatmenin ta'mîrine muhtâcında işbû şem' ve revgandan bâki fazla değirmânın mahsûlâtından sarf olunub değirmân-ı mezkûrun irâdı ve câmi'-i şerîfin nezâreti hayatda oldukça efendi-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ahz ve sarf ve ba'de'l-memât evlâd ve ensâbları ma'rifeti hakezâ ve ba'de'l-kat'î'n-nesil değirmân-ı mezbûr câmi'-i mezkûr ve hatme-i mezkûre vakf ve şurût olunmağla işbû sicile kayd olundu. Fî gurre-i Zi'l-hicce sene (1)230.

Hüküm 3

Vârende tezkere Samsun'da vâki' pederim merhûm cennetmekân Süleymân Paşa efendimizin müceddeden inşâ eylediği Pâzâr Câmî'-i şerîfinin bâ-vazife mu'ayyene hatîbi 'Ömer Efendi ihtiyâr ve müstahâbü'l-da'vât câmi'-i şerîfde emekdâr idüğünden efendi-i merkûm sezâvâr-ı himmet olacağından öteden berû mutasarrîf olduğu hitâbet ve imâmet vazîfesinden gayri yine evkâfımız mâlî fazla vakfdan olarak mutasarrîf olduğu vazîfesi verildiğinden sonra her sene mâl fazla-i vakfdan kırk gurûş zâ'id vazîfesine zamm ile verilmek üzere tarafımızdan her sene mâl vakfı tahsiline me'mûr işbû tezkeremizi ibrâz ile vazîfesinden başka her sene kırk gurûş 'Ömer Efendiye mâl fazla-i evkâfdan verilmek için yedine işbû tarafımızdan tezkere verilmişdir bi-men-i te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki ber-mûcib tezkere 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz. Fî 29 Şa'bân sene (12)24.

Mir Seyyid 'Osmân ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî vekîl-i muhasıl-ı Cânik ve mütevelli-i evkâf-ı mezbûr (hâlâ).

Kıymet (Gurûş)

'Ömer Efendinin eski vazîfesi	60
Bâlâda müteveli tezkeresiyle vazîfesine zamm	40
	100

Beher sene yüz gurûş vazîfe 'Ömer Efendiye kayd olunmuşdur.

V. 70-AHüküm 1

Bâ'is-i tenmîk-i kelimâtı budûr ki işbû binikiyüzyiğirmi-beş senesine hâlâ Cânîk muhassılı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli Hazinedârzâde devletlû Seyyid Süleymân Ağa hazretlerinin Samsun kasabası derûnuna müceddeden binâ ve ihyâ buyurdukları Çarşû Câmî'-i şerîfi ve diğerk müceddeden binâ ve ihyâ buyurdukları Büyük Câmî' kurbunda Medrese ve medrese derûnunda câmî'-i şerîflere vakf-ı sahîh ile vakf eylediği 'akkâr sicil-i şer'î olunub işbû mahalle kayd ve şerh verilûb ber-vech-i 'atî vakf eylediği 'akkâr zikr ve beyân olunur vakt-i hâcetde ibrâz oluna Fî 15 Sâfer sene (1)225.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Bedestân dolâbı	28	-
Bir dolâb Büyük Câmî'-i Şerîf mü'ezzinliğine merbût fûrû nihâde	<u>1</u> 27	-
Bir dolâb 'Abdulkerim Efendi zevcesi hânımın dükkânı arsası mükâbili verilûb fûrû nihâde	<u>1</u> 26	-
İcârı	-	620
Bedestân kurbunda 'attâr dükkânı	1	30
Tâşhâne kurbunda çiftçi dükkânı	2	40
Gümrük kurbunda çiftçi dükkânı	3	60
Temürcü dükkânı	1	40
Sâbık menzilhâne arsası üzerinde kahve erba'a hücre tahtında iki mağâza ve bir ahûr	-	150
Yeni Çeşme üzerinde menzilhâne kahve iki ota ve bir ahûr ve bir samânhâne	-	150

Kapânadâkik	1	100
Samsunda ve satır çarşûda dükkân-i 'attâr	1	30
Çarşenbede menzîlhâne ma'a iki ota ve bir kahve ahûru	-	200
Çarşenbede mumhâne	1	150
Pâzâr ağâlığı	-	2000
Çarşenbede bir kahve ma'a otalar on dükkân	-	150
Tirme mütesellim konâğı	1	100
Çarşenbe'de Arım mahkemesi	1	60
Fatsada tâşhâne fevkâni oda 24, tahtında dükkân 18, ve mahzen 3	(45)	-
Çarşenbe'de boyahâne	1	41
Fatsadaki Bayrâk 'Ali beher sene	-	50
Yekûn kıymet.....		-

Hüküm 2

Samsunda Bâzâr Câmî'-i Şerîfinin huddâmına ta'yîn buyurdıkları vezâ'ifi

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
İmâm ve hâtîbi 'Ömer Efendiye 60, mü'ezzini İsmâ'il Efendiye 30, Mü'ezzin-i sâni Hâfız Ahmede 50	-	140
Kürsi-i şahne 40, Câmî'-i mezkûrda devirhana 25, câmî'-i şerîfde ferâşne 25	-	90
Câmî'-i şerîf kayyûmuna 20, câmî'-i şerîf derûnunda ve birûnunda ve minâresinde kanâdil feneri	80	20
Revgan-ı zeyt kıyye 40 Kıymet 100, câmî'-i şerîfde şem'-i 'assel mum 'aded 2 kıyye 10, kıymet 55	-	<u>155</u>
		405

V. 70-B

Hüküm 1

Samsunda Büyük Câmî'-i Medresesi ve câmî'-i şerîfinin ehl-i mültezikalarını ta'yîn buyurdıkları vezâ'ifi hücre medrese bâb 11.

Kıymet (Gurûş)

İmâmı ve hâtibi Hâfız Hüseyin Efendiye 100, Müderrisi Hasan Efendiye 100	200
Kürsi-i şeyhi Hasan Efendiye	40
Haftada iki gice Cum'a ve Pazârertesi gecelerinde hatm-i hâcegân-ı kırâ'at eden ma'ü'l-şeyh yedi nefere seneviyye şahne 24+72: 96	96
Mü'ezzini Hâfız Receb Efendiye 40, devirhâna 25, ferâşne 15, kayyumuna 15	95
Fenâri 'aded 46, şem'-i 'asel berât 'aded 2 kıyye 10, revgan-ı zeyt kıyye 35 kıymet 75	<u>75</u> 506

Hüküm 2

Samsun kasabasında Müfti olanlara evkâf-ı mezbûre nezâret hizmeti	50
Vakf-ı mezkûrdan Bafrâda Tabâkhâne Câmi'-i Şerîfinin müderrisine der'siyye ve tâlim-i 'ilm eden efendiye vazife	25
Vakf-ı mezkûrdan Samsun'da Medrese Câmi'-i Şerîfinin minâresinin fenerine ve mü'ezzinine	30
Perâkende mesârif kıymet 100, Yukarı kal'a kapûsu kurbunda mektebhânedeki ta'lîm-i sibyan hocası 100	<u>150 (200)</u> 255 (305)

Hüküm 3

Çarşenbe'de müceddeden inşâ olunan câmi'-i şerîf ve kurbunda yine müceddeden inşâ olunan on otayı müstemil medreseye ve bir mekteb rızâ'en kırâ'at ettirmek şartıyla ta'yîn olunan vazife ve yine Çarşenbe Hass bağçe mahallesinde bundan akdem inşâ olunan kırkbeş hücreyi müstemil Medrese-i Süleymâniyye ta'yîn buyrulan vezâ'ifi	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Hass bağçede vâki' medresenin müderrisi efendiye seneviyye kıymet 150, bevvâbına 18	168
Medrese-i mezkûre ta'mirine beher sene fâ'ize vermek şartıyla	50

Çarşenbe'de Çây mahallesinde müceddeden binâ eylediği câmi'-i şerifin imâmına ve hâtibine 100, mü'ezzin olana 40	140
Mü'ezzini sâni 30, câmi'-i mezkûrede devîrhân efendilere 30, ferrâşne 18, kayyumuna 18	96
Kürsü şeyhi efendiye 40, kanâdil 'aded 60, revgan kıyye 30 kıymet 90	130
Şem'-i 'asel berât 'aded 2 kıyye 10, kıymet 55 ve beher Cum'a gecesi imâmı süre-i mülkü kırâ'atı 18	73
Medrese-i şerif müderrisine 150, Çây mahallesinde medresenin ta'mîrine beher sene 30	180
	<hr/>
	837
Çây mahallesinde olân medrese bavvâbına 18, işbû vakıflara Çarşenbe müftisi olanlara müzâzen (?) 25	34
Mekteb hocâsına 100, câmi'-i mezkûrede beher Cum'a gecesi hatm-i kırâ'at-ı şerif kırâ'at edenlere 240	240
Niksarda câmi'-i şerif imâmı ve hâtibine ve mü'ezzine , Fatsadaki hândan beher sene	100
	<hr/>
	1320

Hüküm 4

Çarşenbe kazâsından Namâzlı karyesinde Hasan Güleoğlu Hasan Pehlivânın bir re's toru bârgiri muhallelâta me'mûr kapûcubâşı ağa ile Samsun'a mekkâre gelüb sâhibi keyifsiz olmak hasebiyle bârgirin Samsundan almaya gelemediği ecluden yine Namâzlı karyesinden Kara Ahmedoğlu Mehmede emânet etmeğle mez-bûr bârgir-i merkûm Kara Ahmedoğlu Mehmede teslim olunduğu işbû mahalle kayd olundu. Fî 25 Rebi'ü'l-evvel sene (1)234.

V. 71-A

Hüküm 1

Düstürü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâm-ı 'âlem müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yu'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidü'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf be-sunûf-ı

'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Cânîk muhassılı vezîrim Hazinedârzâ-
de es-Beyyid Süleymân Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ve mefâ-
hirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Cânîk
sancağında vâki' kazâlarının kudât ve nüvvâbı zide fazlehum
ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve vücûhudekân ve a'yân ve zâ-
bitân ve iş erleri ve vücûh-ı ahâli zide kadrehum tevkî'-i re-
fî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki eşref-i bilâd ve emsâr
ve es'ad-ı medâyin ve aksâr olan Harameyn-i muhteremeyn taraf-
larında bir müddetden berû sergerde zuhûr olan ihdâs-ı müzâ-
hib badelehu ve izhâr-ı ahkâm naşir-i 'aleyh ile kabâ'il-i 'a-
rabânî i'tikâd ve izlâl eden tavâ'if-i hâricinin ref'-i izâle-
siyle aksâd-ı Hicâziyyenin bir ân akdem luşâ-i (?) vücûd-ı ha-
riciyyeden tasfiyye ve tathiri husûsu akdem amâl ve a'ra-yı me-
hâm sa'âdet-i iştimâl-i şâhânemden olduğuna binâen işbû hizmet
mücübü'l-mufahhare istikâl-i tâm ve ve ruhâsat-ı mâlâ kelâm i-
le cânib-i celîlü'l-münâkab-ı tâcidâremden hâlâ Mısır vâlisi
düstûrû'l-mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Meh-
med 'Ali Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu me'mûr olarak müşâ-
rû'n-ileyhin 'uhde-i liyâkat ve diyânet-i ihâle olunub müşâ-
rû'n-ileyh dahi işbû hizmeti kendûye sermâye-i sa'âdet ve mü-
bahât bilerek oğlu Tosûn Ahmed Paşayı tedârikât-ı lâzime ve
'asâkir-i mükteziyye ile ta'yîn ve irsâl ve verâdın dahi esbâb-
ı mu'âvenet ve takviyyeti istihsâl etmiş olduğundan müşârû'n-
ileyh Tosûn Ahmed Paşa dahi istimrâd ve cenâb-ı hayrû't-tâsirîn
ve imrâd-ı ruhâniyyet-i hazret seyyidü'l-mürselîn ile müktezâ-
yı me'mûriyet ve lâzime-i hamiyet ve salâbeti üzere dâmin-i
gayreti meyân-ı hamiyet-bend ederek Yenboğ (?) taraflarını
ba'de't-tayyibet Medine-i Münevvere nurâllahu te'âlâ ilâ yev-
mü'l-ahireye varûb varûş kal'asını zabt ve belde-i mübârekeyi
loş vücûd-ı havâricden tasfiye ve tathîr ve andan dahi Mekke-i
Mükerreme ve Cidde-i Me'mûre'ye dühûl-birle Tâ'if tarafları da-
hi şahne olunduğu ihbâr-ı meserret asâr-ı Mısır vâlisi müşâ-
rû'n-ileyh tarafından der-sa'âdetime tahrîr ve takdimce Medi-

ne-i Münevvere ve ba'dehu Mekke-i Mükerrerem¹inin başka başka müta'âkib müftâh-ı sa'adetleri tesyîr olunub hamden şemm hamden bâ'is-i sa'âdet ve erbâ'it ve vesile-i rahmeten-li'l-'âlemîn olan se'mirimiz efendimiz sallallahu 'aleyhi vesellem hazretlerinin belde-i tayyibelerinin ve kiblegâh-ı enâm olan Mekke-i Mükerrerem¹inin ve Bender-i Cidd¹inin eyâdde-i havâriciden tasviyye ve tathiriyle müzâyim-i ma'âlî ihtisâminin şevket-meserret-i şâhâneme vâsıl olması mahazâ mevhibe-i ricâniyyet ve i'ânet-i ruhâniyyet-i hazret-i nübüvve olmağla.

V. 71-B

Hüküm 1

İşbû binikiyüzotûz senesi mâh-ı Zi'l-hiccenin guresinden i'tibâriyle bâ-emr-i hazret-i velîü'n-ni'amım Samsun'da vâki 'Ömer 'Alemdârın bir bâb kahvesi derûnunda inşâ olunân tahmis fûrûnu icârı olarak müşârü'n-ileyh efendimizin Medrese Câmi'-i Şerîfi imâmı Hâfız Hüseyin Efendiye mâh be-mâh üç gurûş ve mü'ezzini Hâfız 'Ali Efendiye iki gurûş cem'an beş gurûş tahmîs-i mezkûru tasarrîf edenlerden 'ahz olunmak üzere işbû mahalle kayd olunmuşdur ve's-selâm.

Hüküm 2

Medrese Câmi'-i Şerîfinin kadem hânesinin tathîrine senevî yiğirmi gurûş vakf-ı mezkûrdan olarak ferrâşte i'tâ olunmak üzere işbû mahalle kayd olundu ve's-selâm. Fî 5 Muharrem sene (1)231.

Hüküm 3

İkiyüzotûzüç senesi mâh-ı Rebi'ü'l-evvelinin guresinden kasaba-i Samsun'un üç kal'a derûnunda sâkin fi'l-asl Köprü olub ecl-i mev'udiyle fevt olan terzi Seyyid Hasan Ağânın bi-rizâ' allahu te'âlâ kabl-i salâtü'l-Cum'a Medrese Câmi'-i Şerîfinde tilâvet-i kurân-ı 'azîmü's-şan eden câmi'-i mezkûr imâmı ve hâtîbi Hâfız Hüseyin Efendiye meşrûta olarak vakf-ı sahîh

ile vakf eylediğini yüz gurûş mebâliğin sicil ve kaydı lâzime-
den olmağla işbû mahalle şerh verilmiştir. Fî Rebi'ü'l-evvel
sene (1)233. ^{gürre-1}

Hüküm 4

Binikiyüzotüzüç senesi tarhiyle müverreh Samsun'da vâki'
Hocâ Sâri diğmekle ma'rûf Çeşmenin önündeki döşemenin ta'miri-
ne ve termimine vakf olmak için yine Samsun sâkinlerinden mer-
hûm Seyfullah Ağahın harem kethüdâsı Kahrâmân Ağa yüz gurûş bı-
rakûb hâlâ Kadı karyesinden Tâşçioğlu Dimitri ustaya mezkûr
gurûş verilüb beher sene onbeş gurûş harâce ile verilüb mes-
fûr Dimitri dahi fâ'izine mübâdil senesine harâbe-i müşerref
olan mahhâlerinin ta'mir etmek için işbû sicil-i mahfûza kayd
olunmuşdur. Fî 11 Rebi'ü'l-âhir sene 1233.

Ahir mevzu'unda üçyüz gurûş tahrîr olunmuşdur bu mezkûr mü'te-
med olunmaya.

V. 72-A

İşbû vakfiyye-i ma'mûl bihâ mücibince 'amel olunub hilâfı-
na cevâz ve tecâşürden begâyet hazer oluna.

Levâmi'-i iş'a-i âftiyâb devlet ve dîn meşreka-i mâhitâb-ı
şer'-i mübin tâka zerând-ı verlâ (?) ceverdibe-i furûzâ ve ser-
levha-i süpher (?) zîr-i cedibe-i fûrû' ve bihâ verdikçe izhâr-ı
hamdenâ ve mahdûd ve şükûfe hâ-yi şükür ve senâ'yı nâ-ma'dûd
ol bânî-i mebânî mevcûdât ve afrinize-i etvâr kemâne (?) pâdi-
şâh-ı lâ-mekân nizâm-ı fermânı 'âlem-i imkân mülk-i câvidân vâ-
kîf-ı isrâr ins ve cân bahşında künûz-i halaka'l-insân 'allem-
hü'l-beyân kâşif rumûzu'r-rahmân 'ilmü'l-kurân râfi'ü'l-beyân(?)
eflâk bâsit-i besât-ı hâk zevâ'l-mülk ve'l-melekût rabbü'l-'iz-
zet ve'l-ceberût mülhem-i vâridât 'âlim-i gayb-ı nükte pervâz-ı
hikmet lâdîb-i zîb bahşâ-yı nev'arûz kemâl-i zînet ifzâ-yıbekr
fikr-i makâl 'alîm ve habîr bi-zevâl sem' ve basîr ve bi-misâl
ümme-i mevâ'id-i âlâ'ihî ve cellet-i 'avâ'id-i ni'mâ'ihî haz-
retlerinin dergâh-ı akdes ve bârgâh-ı mukaddeslerin hizâr ve

sadr-ı hizâr 'aczi ve iftikârı ile 'arz ve def' olunûr ki ah-
sen-i akvân ve eşref-i a'yân olân nev'-i insânın ba'zısına fazl
ve kemâl ve ba'zısına câ'-i mâl ve menâl ve ba'zısına da besmi-
nallah bi-müstenkirin en-cemî'ü'l-âlem fî evhâdin müfzâsınca
mecmû'-i kemân ile cém' ile nüfûk-ı emsâl rûzî kılûb kavâ'il-i
insânı envâ'-ı envâr-i 'ulûm ile münevver olân . . . künûz ve ke-
mâl ile sır-i ifrâz ve mu'teber idûb hasânat ve müberrâtı mukâ-
belesinde men câ'e bi'l-hâseneti felehu 'aşru emsâliha iktizâ
üzere ucûr-ı cezîle ve meşûbât-ı celîle va'ad ve i'dâd idûb ve
küntü kenzen mahfiyyen fe-ecibtü en 'arife mazhûnî üzere ol kenz-
i meknûn vayizet içûn cevâhir-i şunûn-ı ezeli ve latâyif-i fü-
nûn-i kemâl-i lem yezeli birle âyine-i 'ukûl-i ehl-i kabûle te-
celli idûb sahâyif-i dâhâ-yı ber-safâya besl-i 'ulûm ve me'ârif
ve elvâh-ı ervâh zevi'n-nihâye neşr-i devîr-i latâyif ide li-
ecrim delistân-ı büstân 'âlimiyen ve sülûb-ı bedî' üzere ibdâ'
ve san'-i 'acîb ve zan'-i del-karîb üzere ihtirâ'-i kakf-ı zer-
reben zinet-i fahvâ-yı velekâd zeyyennâ's-semâ ve'd-dünyâ ile
tezyîn ve sath-ı 'anber-i neyn küllü ve riyâhine ile reşk-i ni-
kâr destân-ı çeyn () eyleyûb nüshâ-i insânî ve nefahtu fihî
min ruhîden neş'adâr ettikde halaktu zeybâ-yı veleked halakne'l-
insâne fî ahseni takvîm ile mersûm ve ferrî ve kabâle-i ikbâl-
lerin velekâd kerrâmnâ beni âdeme tevkî'le merkûm ve ma'nûn ve
'alleme âdeme küllehâ mantûkunca tedâ'if-i ümm-i kitâbda mestûr
olân 'âmme-i esmâyi ta'lîm ve hakâyik-i lâ tuhsa fî tefhîm-bir-
lekabâ-yı kâbeytü beni âdemî tırâz innâ ca'alnâke halifeden fî'l-
arzi ile mutarrez ve cerîde ve lûks halifatûn ve enzallahü'l-
kitâbe ve'l-hikmete mazmûnu ile müşerrez ve zâlike fazlullahi
yû'tihi men yeşâ mazmûn-ı beşâret makrûnu üzere ta'zîm ve tek-
rîm ve iclâl ve tefhîm ile ol büstân-ı behşet âyin-i ecre hilâ-
fek-i emrin anlara ta'yîn etmekte vakf-ı isrâr-ı ahdiyyet ve
'ârif-i âdâb-ı 'ubdiyyet kılûb ve bir nesl-i kerâmet tevâ'im-i
allemel insâne mâlem ya'lem ni'ameti 'akl ve beyân in'âmiyle
behâyim-i in'âmdan mümtâz ve irsâl-i enbiyâ ve rüsûl-i iblâğ-ı

şâri'ât-ı şerâyi' ve süblü ihsâniyle ve rit'a-i halâl ve 'is-
yândan necât ve halâs ve tevbe-i ihlâs müyesser idûb şeref-i
'ilm ve irfân ve sa'âdet ve begâyet-i din ve 'imân birle kaf-
fe-i ibâd-ı islâmî şerefrâz-ı mümtâz ni'met ve bâzâr-ı tefâvüt
ve merâtide ve ce'alnâkum halâ'ife fi'l-'arzı ve refe'alnâ ba'-
za um fevka ba'zin ebât-ı mübeyyinâtı mâ sâdefince ta'dil-i mü-
zâmil-i mükâdir etmekle tertibât-ı nizâm esbâb ve isr-i mu'âme-
ledé şer'-i mübin ile ta'lîm-i âdâb etmekle zümre-i mü'emminîn
ve fırka-i müvahhidin muvaffak rızâsından vukûf-ı şâ'î ve mesâ-
cîr-i şükürü ilahi vâlâsından 'ukûfe-i muvaffak ve mühtedî ve
fahvâ-yı hidâyet nemâ-yı "len tenâlü'l-birre hatta tünfigu min-
nâ tuhibbûn" ed-derâcâtü olân diyet-i kerîme-i "men 'amele sâli-
hân min zekerîm ev ünşa ve hûve mü'minûn felenuhyiyennehu hayâ-
ten tayyibeten vele necziyennehum ecrâhum bi ahseni mâ-kânu ya'
melûn" fahvâ-yı beşâret ihtivâsiyle mazhar-ı asâr hâne ve mas-
dar if'âl-i müstahsene eyleyûb fazl bi-gâyetinden fasl-ı dâr o-
lân ekser 'ibâd kerd-i bi-nihâde rişâ-i zilâl tevfkikiyle rak-
de-i gafletinden intibâh virûb "Vemâ tef'alû min hayrîn ya'lem-
hüllah " ayet-i hidâyeti gâyeti ve bunların emsâli ayet-i be-
şâret-i karîn fahâvi-i güzinlerine yakîn-i müyesser kılmağla
kimin sülûk-ı mesâliki birre ve ihsân ve 'azîmet ve vücûh-ı hay-
rât ve hasânâtın dâmin-i der-meyân idûb ve ba'zı 'ibâd-ı 'ibâ-
dîni ihyâ-yı mekârim ve mehâmide-i irşâd ve ba'zı zehhâd-ı pâk
i'tikâdı 'azîmet hücc-i şerîf ile lebbeyk-i kûyân ve edâ-yı ze-
kât ve selât-ı şâ'î ve ba'zı rehn-i müstekîmi olanları ayet-i
kerîme "yevmün lâ yenfa'u mâlûn velâ benûn illâ men etâllâhe bi-
kalbinselîm " ve nass-ı kerîm "meselüllezine yünfigune emvâlehum
fisebilillahi kemisli habbetin enbetet seb'u senâbile fi külli
sünbületin mi'eti habbetin vallahu yuzâ'ifu li-men yeşâ' valla-
hu vâsi'n 'alîm " mazmûn-ı şerîfden agâh ve izâhât "ibnü âdeme
inkata' 'amelûhu illâ 'an (min) selâsin 'ilmîn yüntefa' bihi ve
veledin sâlihîn yed'ulehu ve sadakatın câriyetin 'ala 'ibadil-
lahi te'âla" hâdis-i şer'finin ma'na-yı latîfesinden pîr-i in-

tibâh olmakla cenâb-ı rabbü'l-erbâb ve melîkü'd-dekâkin ihsân eylediği ni'am-ı celîle ve metn-i cemîle li-ba'de't-tefekküri "inne'l-hasânati yüzhibne's-seyyi'âti " nazm-ı latife üzere ve sîle-i fevz ve sa'âdet ve sebeb-i tahsîs rızâ-yı rabbi'l-'izzet olduğu muhakkak ve müsbet olan hasanât-ı bâkiye cânibine meyl ve 'azîmet ve hasbü'l-kudre ve tedârik zât-ı âhirete müserâ'at- birle vakf-ı emvâl ve bezl-i sadakât mu'tâd eyleyüb bir fahvâ-yı sa'âdet ihtivâ "men câ' bi'l-haseneti felehu 'aşru emsâliha " iz'âf-ı 'aşriyle mücâzât ve mükâfât ve beşâretde "elezine yun-figune emvâlehum bi'l-leyli ve'n-nehâri sirren ve 'alâniyeten velehum ecrûhum inde rabbihim velâ havfûh 'aleyhim velâhum yah-zenûn" ayet-i kerîmesi müktezâsı üzere hayrât ve hasanâtı sâ'î ve kimin dahi ayet-i hidâyet gâyesi "innemâ yu'ammeru mesâci-dallahi men 'amene billâhi ve'l-yevmi'l-âhiri " mazmûn-ı sa'âdet makrûnunda cennât-ı 'aliyyâta dühûl-i imdâd ve hadîs-i şerîf-i sa'âdet-i redîf " men benâ li'l-lahi mesciden yenbeği bihi vechellahi benallahu lehu mislehu fi'l-cenneti " mefnûm-ı i'nâyât-i meşhûnunda idrâce-i irşâd kılınmağla ahbâ-ı cevâmi' ve mesâcid ve inşâ-yı medâris ve kütübhâne ve ma'âbide tâlib ve nice senede dahi bir fahvâ-yı ayet-i kerîme " innemâ nut'i-mukum li-vechillahi lâ-yezidü minkûm cezâen velâ şükûrâ " fahvâ-yı sa'âdet ihtivâsına iş'âr idûb her câyi' ve fakîr ve muhtâc-ı lokmâgîr behre bâb olmak üzere 'imâret i'mârına ragîb etmekle vesîle-i dühûl-i cenân olan ucûr-ı cezîle ile ve mes'ûbât-ı cemîleyi va'ad ve i'dâd ile 'âmme-i mü'minin hayrına i'mâl-i hassan ve tertîb-i evkâf infâk ve ihsânı tevfiik idûb hayrât ve hasanâtı hayr-i zât ve zahr-ı yevm mi'âd ve bezl-i selâte mu'tâd eyleyüb her hasene-i cemîle-i iz'âf-ı 'aşriyle mücâzât ve mükâfât muhakkak dahi mecâzi buyurüb hemvâre-i sehâb ucûru üzerlerine ihtâr 've ulâ'ike hüümü'l-müflihûn" lütf eylemişdir ve devir-i devr-i 'ümemü'l-vürûd ve 'özü-i tahiyât ve selâm-ı nâ-ma'dûd evvel dür-ı yektâ-yı bahr-ı şuhûd sâhibü'l-matrûc ve makâmü'l-mahmûdü'l-muhtâs bi's-şefâ'atü'l-'uzma ve'l-havzü'l-mevrûd mesned-i nisbet-i serîr " küntü nebiyyen ve âdemi bey-

ne'l-mâ' ve't-tîn " verâ'ytü nişân " vemâ ersâlnake illâ rah-
meten li'l-'alemîn ' tûtu şükrühâ-yı " sübhânellezi esrâ " şeh-
bâz-ı pîr-i ihtizâz (1) evc-i enâ seyyidü veled-i âdem ve semi-
riğ hemâ-pîr ve ecberec " allemeke mâlem tekûn ta'lemû " sultân-
ı 'âlişân küşûrû ma'allahi ha r ve sa'âdet-i destegâh-ı risâ-
let penâhi 'ani bihi hazret-i Muhammedü'l-Mustafa sallallahü
te'âla 'aleyhi ve 'ala alihi'l-asfânın tayyibe-i tayyibe-i ti-
nâk ve meşhed-i mu'attar ve pâklarına neşâd olsûn ki vücûd-ı
percûda bir fahvâ-yı sedakât-ı ihtinâ olân " levlâke lemâ ha-
lektü'l-eflâk " sebeb-i icâd-ı mevcûdât ve bâ'isü inşâ inşâ-yı
ka'inât olûb mu'minîn ve mü'minâtı sırât-ı müstâkime irşâd ve
hidâyet ve sübl-i dâri's-selâme delâlet eyledi ve bi-beşmâr-ı
rızvân-ı ilahi ve nahmetü nâ-mütenâhi zümre-i al ve evlâd-ı ki-
râm ve vâcibü'l-ikrâm ve ashâb-ı ahyâr lâzimü'l-ihtirâmları me-
râk-ı 'aleyh ve müşâhid-i seniyyelerine ihdâ olsûn ki her biri
" ashâbi kennücümi bi-eyyihim igtedeytüm ihtedeytüm " fahvâ-yı
beşârât ihtivâsınca necm-i din ve misbâh-ı râh-ı yakîn olûb seyf
ve kalem ile ihyâ-yı din-i mü'bin 'ilm-i 'ilm ile i'lâ-yı keli-
me rabbü'l-'alemîn itmeğın bezl-i maktûr ve sa'y-i mevfûr etmiş-
lerdir rızvanullahi te'âla aleyhim ecmâ'in emmâ ba'du işbû ki-
tâb sıhhat-i nisâb ve bu hitâb gayrîn-i nikâb hame-i miskîn li-
bâs hamd ve sipâs-ı mübde'-i 'ukûl ve havas ile dibâce-i pey-
râ-yı kırtâs ve berâ'ihî gayrîn infâs-ı salât-ı mâ'id ve kıyâs-
ı meb'ûs kaffe-i cin ve nâs ve al ve ashâb-ı envâr-ı iktibâs
ile serlevha-i peyrâ-yı rak-ı kâfûr-ı iltibâs olmağla bâ'is ve
bârî oldûr ki hâlâ vilâyet-i Anatolûda Trabzon vâlisi ve Cânîk
ve Kara Hisâr-ı şarkî muhassılı revnâk-ı ifzâ-yı vüzâret-i küb-
ra ve şerefbahşâ-yı vekâlet-i 'uzma hazret-i sâmi münkabet-i e-
mînü'd-devletü'l- 'aliyye yemînü's-saltanatü's-seniyye müme-
hid-i kavâ'idü'l-mu'addile ve'r-râfe müşeyyid-i ma'akü'l-mer-
hâmed ve'n-nasfa nâzım-ı menâzımü'l-memleketi'l-'Osmâniyye nâ-
hîc-i menâhic mesâlih-i ilhâkaniyye müslîh-i müfallakât-ı umûr-
ı mü'eyyid-i müşkilât-ı cumhûr vezîdâr-ı satv-ı tedbîr müşîr-i

müşterâ- i nazîr ve devletlû 'inâyetlû merhâmetlû 'utûfetlû semâhatlû ra'fetlû Hazinedârzâde es-Seyyid Süleymân Paşa yesârallahu te'âla bi'l-hayr mâ-yûri ve mâ-yeşâ hazretleri bâlâda keşide-i sülûk ve beyân olân cevâhir-i kelimât 'abr-ı tahatîn halâsa-i mâlını tahkîk ve ibkân eylesine mübteni dârü'l-karâr 'ukbada ni'met-i "mâ kaddemet yedâhu " ile mütenâ'im ve gânâyim-i rahmet-i dinâyetten müftenâ olân imtiyâsı zımnında gayyit-i halâsa ve 'azîmet-i muhlisa ile hazâ'in-i kerem ve ihsân-ı bi-payân ve dekâ'in-i himemm ve iltâf-ı bi-kirâmetden şeref-i sınd-ı taviyyet ile behreder olduğu enfes-i med hâlel ve etyâb misâli bir ve nevâletden ifrâz ve ber-vech-i atiyü'l-beyân vakf ve habs için tahsis ve imtiyâz idüğü emlak ma'lûmü'l-mukadder bi'l-hükmü'-şer'î mahallinde tesviye-i şurût ve kuyûd vakfiyye-i ma'mûl bihâ zımnında sâhibü'l-hayrât ve'l-hasanât ve ta'libü'l-müberra ve'l-me'sûbât müşârü'n-ileyh es-Seyyid Süleymân Pâşâ hazretlerinin hâlâ şubre-i kethüdâ-yı 'âli kardeleri ve zikr-i atî vakflarını takrîr ve teşmîle ve da'vâ-yı rucû' ve esz-i dâde-i taraf-ı devletlerinden iktisâb-ı kesb-i şerifi vekâletlerine müftehar ve mübâhi olduğu mazhar-ı hasm câhid-i şer'ide tâtâr 'Adulcelîl Ağa ibn İsmâ'il vees-Seyyid Muhammed Ağa ibn Seyyid Halîl nâm kimesneler şahâdetleriyle şer'an sâbit ve subût-ı vekâletleriyle hükm-i şer'î lâhik sa'adetlû semâhatlû 'utûfetlû el-Hâc Ahmed Ağa ibn el-Hâc Muhammed Ağa husûs-ı câ'î-ü'z-zikrin mahallinde istimâ' ve bi'l-hükmü'-ş-şer'î fasl ve hasmi için bi'l-iltimâs cânîb-i şeri'at-ı garradan me'zûnen bi'l-hükm-i ta'yîn ve irsâl olunân mevlânâ Hocâzâde Muhammed Tahîr Efendi ibn-i merhûm Hocâ 'Abdullah Efendi dârü'l-hilâfeti'l-'aliyye-i Konstantiniyyetü'l-Mahmiyye mahlâtından Şehzâde Sultân Muhammed Hân Câmi'-i Şerifi kurbunda Kalenderhâne Mahallesinde kâ'in mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Ağanın hâlâ şeref-i indâz-ı tenekkûn ve istikrâr buyurdıkları sa'âdethânelerine varûb zeyl-i kitâbda mektûbü'l-esâmi bi-farz-ı müslimîn huzûrlarında 'akd eylediği meclîs-i şer'-i şerif şâmihü'l-beyân ve mahfel-i din-i münîf mü'essisü'l-erkânda cenâb-ı sâbıkü'l-evsâf

vâkîf müşârû'n-ileyh hazretlerine vakf-ı câ'îü'z-zikirlerinin emir tescîlini tekmîl ve itmâm için kîbel-i şer'-i şerîf lâzîmü'l-teşrifden mütevellî nasb ve ta'yîn olunân Anadolû tarafı kudâtı eşrâfından sa'âdetlû Hâfız Cezâyirlizâde es-Seyyid 'Abî Efendi ibn el-Hâc İbrâhîm mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idûb müvekkilim pâşâ-yı müşârû'n-ileyh hazretleri bundan akdem tertîb-i sadakât-ı câriye ve ta'yîn-i hasanât-ı bâkiye hakkında vârid olan kelâm-ı şerîf-i ilahî ve ehâdis-i tatîf-i risâlet penâhinin mazmûn-ı şerîfini mûlahaza ve mazmûn-ı münîfini mûhâfaza ile ucûr-ı şükürde ve tekmîl-i umûr-ı mebrûdeye sa'y-ı mevûr ve bezl-i makdûr eyleyûb " innemâ yu'ammeru mesâcidallahi men amene billahi ve'l-yevmi'l-ahiri" hünne celîlü's-sâni " vemen-benâ mesciden lillahi te'âla benallahu lehu beyten fi'l-cenneti " hadîs-i şerîf-i bâhirü'l-burhân-birle hemzebân ve binâ-yı cevâmi' ve mesâcid ve mekteb ve afdâl-i hayrât makûlesi idûğüne iki şâhid-i 'âdil azîmü's-şân ederken görûb ayet-i kerîme ve hadîs-i şerîf iki cennâh-ı tâ'ir ve her birine etbâ'-i der-cihânda mabe-i fahr ve 'izzet ve ikimîsrâ' bâb-ı sa'âdet-i ittihâz idûb ber-vech-i âti müte'addid cevâmi'-i şerîf ve me'âbid-i latife ve mekteb-i münîfeler kütübhâne ve medâris-i şerîfe tarh-ı endâz-ı binâ ve tetemât ve mühimmâtiyle tertîb ve ihyâya teşmîd-i dâmin hâsene buyurûb sadakât-ı câriye ve derecât-ı sâmiye cânibine meyl ve 'azîmet ve hâsbü'l-kudret tedârik zâd-ı âhire müsâde'ât buyurduklarına binâen vakf-ı câ'ü'z-zikrin sudûruna değîn sülk-i mülk-i sahîhlerinde neslin mülk ve hakları olûb vilâyet-i Anatolûda Samsun kasabasında vasat-ı sükda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-mikdâr 'arsaları hasbeten-lillahi te'âla ve haseneten limerzâti ruhi resûlihi'l-mu'alla kendi etyâb-ı mâl ve enfes-i menâlleriyle müceddeden binâ ve ihyâsına mevsûk oldukları bir kıt'a câmi'-i şerîf ve ma'bed-i latifelerini ve kasaba-i mezkûrede yektâ-i hamâm-ı kebir kurbunda vâki' ma'lûmü'l-mikdâr mülk 'arsaları üzerine müceddeden binâ ve inşâ buyurdukları

onbir 'aded hücreleri ve müstemilât-ı sâ'ire-i ma'lûmeyi hâvî bir bâb medreselerini ve derûn-ı medresede kezâlik müceddeden binâ buyurdıkları bir kıt'a câmi'-i şerîflerini ve yine Samsun kal'ası derûnunda müceddeden binâ ve inşâ buyurdıkları müstemilât-ı ma'lûmeye hâvî bir bâb mekteb-i müniflerini ve yine kasaba-i mezkûr civârında vâki' Arım kazâsına tâbi' Çarşenbe kasabası mahallâtından Hâsbağçe mahallesinde ma'lûmü'l-hudûd mülk 'arsaları üzerine müceddeden binâ ve ihyâ buyurdıkları kırkbeş 'aded hücerât ve müstemilât-ı sâ'ireyi hâvî bir bâb medreselerini ve yine kasaba-i mezkûre Çây nâm mahallede yine kendi mülk 'arsaları üzerine müceddeden binâ ve ihyâ buyurdıkları bir bâb câmi'-i şerif-i mezkûr ittisâlinde binâ buyurdıkları onaltı hücre müstemilât-ı sâ'ire-i ma'lûmeyi hâvî bir bâb medrese-i münife ve medrese-i mezkûre derûnunda binâ buyurdıkları kütübhâne ve kütübhâne-i mezkûreye vaz' buyurdıkları 'ulûm-ı nâfi'a ve fûnûn-ı şettâden ber-mûcib-i defter ma'lûmü'l-ma'lûmü'l-'aded kütb-i mü'tebere-i ma'lûmelerini ve yine câmi'-i şerif-i mezkûr kurbûnda kezâlik mülk 'arsaları üzerine müceddeden binâ buyurdıkları bir bâb mekteb-i şeriflerini ki mahal-i mezkûrede müceddeden binâ ve ihyâ buyurub her birine salat-ı evkât-ı hamse ve sünen-i müstahsene ve nevâfil ve salat-ı Cum'a ve 'idni edâya 'izn-i 'amm verdikleri üç kıt'a cevâmi'-i şerife ve iki kıt'a mekteb-i münife ve üç bâb medrese ve bir bâb kütübhâne ve kütb-i mezkûreyi ve etyab-ı mâl ve mekâsib-i hâlâllerinden ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile mümtâz buyurdıkları râyic-i fi'l-vakt otûzbin gurûşlarını ve yine Samsun kasabasında vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müstemilât yigirmi altı 'aded dolâbı müstemil bir bâb mülk-i bezâzistân ve yine bezâzistân-ı mezkûr kurbûnda vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir bâb mülk, bir bâb mülk attâr dükkanını ve yine mezkûrede Tâş Hân kurbûnda vâki' her biri ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müstemilât üç 'aded mülk çubukçu ve bir bâb mülk temûrcü dükkanlarını ve yine kasaba-i mezkûrede menzilhâne-i sâbık 'arasasında vâki' tahtında iki bâb mağâza

ve bir ahûru müstemil bir bâb mülk kahvehâne dükkânını ve yine Samsun kasabasında Yeni Çeşme üzerinde vâki' iki bâb oda ve tahtında ahûru müstemil ma'lûmü'l-hudûd bir bâb mülk kahvehâne dükkânını ve yine Samsun kasaba-i mezkûrda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb kapân-ı dakiklerini ve yine kasaba-i mezkûrede ve çarşusu kurbûnda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk attâr dükkânını ve yine mârû'z-zikr Arım kazâsına tâbi' Çarşenbe kasabasında vâki' iki bâb oda ve tahtında bir bâb ahûru müstemil bir bâb fevkâni mülk menzilhâne kahvehâne dükkânını ve yine Çarşenbe kasabasında hamâm kurbûnda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk şem'ihânesini ve yine kasaba-i mezkûrede iki bâb oda ve tahtında on 'aded dükkân iki bâb oda ve tahtında on 'aded dükkân müstemil ma'lûmü'l-hudûd (1) bir bâb fevkâni mülk kahvehâne dükkânını ve yine Çarşenbe kasabasında vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât mülk-i Arım kazâsı mahkemesini ve mahkeme-i mezkûr kurbûnda vâki' yine ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk boyahânesini ve yine kaza-i mezkûr kurbûnda Terme kasabasında Tutdibi demekle 'arîf mahalde vâki' dört bâb oda ve tahtında ahûru müstemil bir bâb fevkâni mülk kahvehâne dükkânına ve yine Akçây kazâsına tâbi' Sarây karyesinde nehr-i kebîr kenârında vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb iki göz mülk su değirmenini ve değirmen-i mezkûr kurbûnda vâki' bir bâb mülk çeltik dükkânı ve yine Satılmış kasabası derûnunda vâki' ma'lûmü'l-hudûd dört bâb oda ve tahtında onsekiz bâb dükkânın ve üç bâb mahzen ve müstemilât-ı sâ'ireyi hâvî tâş ve kargir ile mebni bir bâb mülk hânları ve yine pâşâ-yı müşârû'n-ileyh hazretlerinin yedlerinde mülk ve hakları olub mârû'z-zikr Ayvacık kazâsında vâki' taraf-ı şarkî Çifte Telli Kayadan ve Porsük tepesinden ve içeri giden Kurşunlu ve Katranlı Pelitden Karayile köprü-rüne muntehi ve taraf-ı garbî Eşkici kurrâğından ve Bögürtlen

(1) V. 72-A, Hüküm 1 V. 74-A'da da devam etmektedir.

Evliyâsından ve Oğlân Evleri kurrâğından Sarnıç başında Medris yerine müntehî ve taraf-ı cenûbusu 'Ömer Kethüdâ oğlu samanlığı civârından ve Kara Egerce ağzı ve Acısu Deresi Şerâhne Gölü ve Tâşlı Dağ ve Tericebe subûdusundan Tericebe tarafında samanlık yanı ve taraf-ı şimâlisi Havik Kayası ve Kapû Kayası ve Palanûr tarafında Hamalice Keriş ve Çakmâk Kırâğı ve Çingiraklı Kayaya müntehî işbû hudûd derûnunda vâki' köyü ve Gökçeköy ve Eğridere ve Kabaceviz ve Bilâcık içi ve Kızılbük nâm karye derûnlarında vâki' ma'lûmü'l-mikdâr tarlâları muhtevî Kurşunlu Çiftliği ta'bir olunur bir bâb kabir mülk çiftliğini ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu müzâfâtından kaza-i mezkûrda vâki' taraf-ı şarkisi Ağçe Kerdi ve 'Abdulkerim'in evi başı ve bakkâlı başına müntehî ve taraf-ı garbisi Musaoğlu kayrûğu ve Kurşunlu başına müntehi ve taraf-ı cenûbisi 'Aşkıcı kırâğı ve taraf-ı şimâlisi Yerlû Pelek ve Yorânlâne müntehî işbû hudûd derûnunda vâki' ma'lûmü'l-mikdâr tarlâları muhtevî Sârı Burun Çiftliği demekle 'arîf bir bâb mülk çiftliği ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu Çiftliği müzâfâtından yine kaza-i merkûmda vâki' cânib-i cenûbisi Terce tarafında olan dere ve taraf-ı şimâlisi Acısu Deresi ile mahdûd Bombât(?)çiftliği ta'bir olunur bir bâb mülk mezre'asını ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu Çiftliği müzâfâtından yine kaza-i merkûmda vâki' Bombât kurbûnda vâki' taraf-ı şarkisi Güller Kayası ve Câbirlû ulağa müntehî ve taraf-ı garbisi tarîk-i 'amm kırâğı ve Kara Bekir'in Gölü ve Çâm âlâğı tahtında dereye müntehî ve taraf-ı cenûbisi Halâyık Mezarı ve Kız Kayâsına müntehi ve taraf-ı şimâlisi Hâcı Piroğlu Hayati ve Balluca Deresine müntehi işbû hudûd derûnunda vâki' Çarşû Yeri ve Kazârcılı ve Çâm Alanı ve Kamçı ve Gökyâr nâm her biri ma'lûmü'l-mikdâr mezre'aları muhtevî Bombât Çiftliği ta'bir olunur mezre'alarını ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu Çiftliği müzâfâtından yine kaza-i mezkûrda vâki' cânib-i şarkisi Taşlı Dere ve cânib-i garbisi Gökçedere İrmâğı ve cânib-i cenûbisi Matlık Kırâğı ve cânib-i şimâlisi Çağlân işbû hudûd derûnunda vâki' Arpacık mezre'ası

Sarı Künsâ : ve Kürekli ve Yerlûce mezre'aları ta'bir olunur mülk mezre'alarını ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu Çiftliği mülhâkâtından nefis-i Ayvacıkda vâki' taraf-ı şarkisi Tokûz Asârin-
dan Aynı Dere ve Mebtelûce Kırânın 'Ali yazûsuna muntehî ve ta-
raf-ı garbisi Kazıklı Yatakdan Haryât Kayası ve İsrahatlı Dere
ve Çınârlı Kürtbe , muntehî ve taraf-ı cenûbisi Tercebe Göçeği
ve Sâriyâr başı ve İsmâ'il Ağânın evi başında eryâ ve İncecik
Pelid boğâzına muntehî ve taraf-ı şimalisi Küçük Kirişin yayın-
dah ve Selâmet Geçidünden ve Hacılar Kavireğinden ve Emrûd
Sukûdinden ve başlenmetinden (?) Oruç Bekârına muntehi işbû hu-
dûd ile mahdûd Yeni Çiftlik Mezre'ası ta'bir olunur mülk mez-
re'asını ve yine mârû'z-zikr Kurşunlu Çiftliği mülhâkâtından
kaza-i mezbûrda vâki' şarkisi Dilkayıl alanı Deresi ve garb ta-
rafı Kapazirkâl ve taraf-ı cenûbisi Çafılak ve Kâmluca Gölüne
muntehî ve taraf-ı şimalisi Acısu Deresi ve İnce Kirişe munte-
hi işbû hudûd ile mahdûd Bosca Alân ve Emrûd ve Ayâklû Alân
ve Kerâs Depesi ta'bir olunur mezre'aları muhtevî Cenkir ocağı
ta'bir olunur mezre'aları ve yine Arım kazâsında vâki' cânib-i
şarkisi Erik Alânı ve Kâfir Kırûğu ve Göksû Deresi ve Karagedik
nâm mahale muntehî ve cânib-i garbisi İnce Kiriş ve Derecâni ve
Kırânî Deresi ve Gül çukuruna muntehî ve taraf-ı cenûbu Tafnâl
Köprüsü ve Kinisâ Kırâğı ve Atgeçmez ve Tâş Hânına muntehî ve
taraf-ı şimalisi Tâş Temûr ve Mûcûlar ve Kuzgûn Kayası ve Sey-
fullah Deresine muntehî işbû hudûd derûnunda vâki' ma'lûmü'l-
mikdâr tarlâları muhtevî Ordu Başı Çiftliği ta'bir olunur bir
bâb mülk çiftliğini ve yine mârû'z-zikr Ordu Başı Çiftliği mül-
hâkâtından Emmibâl karyesi başında vâki' taraf-ı şarkisi Bay-
râk Derbendi ve Tekye karyesine muntehî ve taraf-ı garbisi tarîk-
i 'amm ve taraf-ı şimalisi Karaağaçlı Yatakdan Arpa Çukûruna
muntehî ve şimalisi Böğürtlen Tepeden ve Tâş Kesme Deresine
muntehî işbû hudûd ile mahdûd Yeni Çiftlik ve Yelâk Samanlık
diğmele 'arif bir bâb mülk mezre'alarını ve yine Ökse kazâsın-
da vâki' taraf-ı şarkisi Ökse Kırâzlığı ve Ökse Deresine mün-

tehi ve taraf-ı garbisi Kenisâ Ötünde dereye ve ve taraf-ı cenûbisi Ökse Değirmeni üstü yanına ve taraf-ı şimalisi Çilesüz-oğlunun hânesi başına müntehî işbû hudûd ile mahdûd Derbend Çiftliği demekle 'arif bir bâb çiftliğini ve yine mârû'z-zikr Derbend Çiftliği müzâfâtından Sarımsak karyesinde vâki' kırtâclardan alınan cânib-i garbisi su beciki (?) ve cânib-i garbisi köy başında olan nehr-i câri ve taraf-ı cenûbu dağ dibinde Sen-son caddesi ve taraf-ı şimalisi Gedük arkasında olan depe ile mahdûd bir bâb mülk mezre'asını ve yine mârû'z-zikr Derbend Çiftliği mülhâkâtından Develi Süleymân'dan alınan taraf-ı şarkisi Karabikâr Deresi ve taraf-ı garbisi Koçlardan gelen târik ve târek Tunâğı ve Suhtenin Kışlâsı başına ve Köre Ek ve taraf-ı cenûbusu Harmânlar altından halkdan Koçlara giden tarık ve taraf-ı şimalisi Köri Ek ve Karabikâr Deresine müntehî işbû hudûd ile mahdûd bir bâb mülk mezre'asını ve yine kazâ-i mezkûrede vâki' etrâf-ı erba'ası Kebir ve İlice Derbendi ve yâylada Arpa Deresi ve cem'a câmi' ve Kızılca köy ve Gökre altında Eski Kebker Köprü yeri ve Teklûze kariyyesi yolundaki Tâş bağı ve Zeytevi Câmi'indeki Bağlı taş ve Çelkadîr kurbûnda Çorâk Deresi ve Münhir (?) kebir ile mahdûd ma'lûmü'l-mikdâr mülk mezre'aları mühtevî Herâdî Çiftliği ta'bir olunur bir bâb mülk çiftliği ve yine kaza-i mezkûrda vâki' etrâf-ı erba'ası Bore yeri kariyyesi toprâğına muttâsıl ve Közlice kariyyesi toprâğına muttâsıl ve Hâlamâz kariyyesi toprâğına muttâsıl ve dağ tarafında Elmâ Bikârı ve tarık-i 'amm ve Tezlûze kariyyesi toprâğına muttâsıl işbû hudûd ile mahdûd Sepetlû Çiftliği ta'bir olunur bir bâb mülk çiftliğini ve yine kazâ-i mezkûrede vâki' Narlı Çiftliği demekle kemâl-i şöhretine binâen tecdîd ve tafsifden müstağni derûnunda vâki' Evârdî nâm mahalde Mahmûd Ağa tarlâsı hudûdu dâhilinde vâki' bir kat'a muhtaroglu bağı tah-tında vâki' bir kıt'a ve Uzûn Felid demekle ma'rûf bir kıt'a ve Tosbağlı Göl demekle ma'rûf bir kıt'a ve Göl yeri demekle ma'rûf bir kıt'a ve Çöretle önü demekle ma'rûf bir kıt'a

ve Temürcü Yokuşu demekle bir kıt'a ve Karıncalık demekle 'arîf bir kıt'a ve Çakıl arasında Kufalık başında bir kıt'a ve Sâde Cevizler demekle 'arîf bir kıt'a ve Tâşhân demekle 'arîf bir kıt'a ve Döndü Hâtûn yeri demekle 'arîf bir kıt'a ve Büyük tarlâ demekle 'arîf bir kıt'a ve Sarcalık demekle 'arîf bir kıt'a ve Akvirân mezarlığidemekle 'arîf bir kıt'a ve Akvirân köy yeri demekle 'arîf bir kıt'a ve paşa değirmeni demekle 'arîf bir kıt'a ve Safâr Kayâ demekle 'arîf bir kıt'a ve Kiremîd ocağı demekle bir kıt'a ve Sofu tâşı demekle 'arîf bir kıt'a ve Delûk demekle bir kıt'a ve Gülli 'Alînin penbe yeri demekle 'arîf bir kıt'a ve Çardûk dibi demekle 'arîf bir kıt'a ve Karakütük demekle 'arîf bir kıt'a ve Alâmân demekle 'arîf bir kıt'a ve aşâğı Alâmân demekle 'arîf bir kıt'a ve Göle Yeri demekle 'arîf bir kıt'a ve Dizfâr demekle 'arîf bir kıt'a ve Porsukini demekle 'arîf bir kıt'a ve Kara Şabân Deresi demekle 'arîf bir kıt'a ve Hâl Deresi demekle 'arîf bir kıt'a ve Dürzü Yeri demekle 'arîf bir kıt'a ve Akvirân önü demekle 'arîf bir kıt'a ve Ormân civârında oda demekle 'arîf bir kıt'a ve Zeytûn toprağında Narlı Çiftliğine mülhâk Sârı Alân demekle 'arîf bir kıt'a ki Ke-re'aze (?) kazâsı kadısı es-Seyyid Hasan Efendinin imza ve katmîni hâviye bir kıt'a defteri mücîbince her biri ma'lûmü'l-hudûd ve'l-mikdâr her biri tahminen seksânar kile tohûm isti'âb ider cem'an otûzaltı kıt'a mülk tarlâlar ve iki tâş devir ider bir bâb mülk esyâbı müştemil Narlı demekle 'arîf bir bâb mülk çiftliği hasbeten-lillahi te'âla ve hasenetenli-mezati ruhi resûli'l-me'ala vakf-ı sahîh-i şer' mü'ebbeten ve habs-ı sarîh-i mer'î mahalden ile vakf ve hisse buyurub şolvechle ta'yîn-i şurût ve tebeyyün-i kuyûd-i bast buyurdular ki 'akârât-ı muharrede-i mezkûre cânib-i vakfdan bâyid-i mütevellî beher sene icâre-i mu'tâde-i sahîhe-i şer'iyeye ile yâhûd icâreteyn-i müstebeyyin ile münâsi vechi üzere tâlibine icâr olunub hâsıl olan bi'l-cümle gallâtları ile yine Samsun kasabası civârında vâki Terme ve Akçây nehirlerinden kendü mâllarından kanâvât-ı mestan

ferşiyile ve değirmen-i mezkûre icrâ buyûrdukları mâ'-i lezîzin fazlasından ve değirmen-i mezkûrun etrâfında vâki' piring çeltikleri eshâbına kanâvâtına teb'iyet ile icâr buyurdukları ma'-limü'l-mikdâr icâreleri ahz ve kabz olunub hâsıl olan gallâtı ve nukûd-ı merkûme otûzbin gurûş dahi yine vakf-ı şerifleri için münâsib 'akâra tebdil ve icâre-i vâhîde veyâhûd icâreteyn ile tâlibine icâr olunur anların dahi icâreleri cem' ve tahsîl olunub min külli'l-vücûh 'akâret-i mezkûre gallâtından olan Arım kazâsına tâbi' Çarşenbe kasabası mahallâtından Hâssa Bağçe mahallesinde binâ buyurdukları kırkbeş hücreyi müstemil medresede fûnûn-ı şeddâye 'alîm ve fâzıl bir kimesne müderris olub hâzirûn olan tâlebeye fûnûn-ı şeddâdan ders ta'lîm idûb hizmet mukâbelesinde gallât-ı mezkûreden yevmiye elli akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir kimesne dahi bevvâb olub medrese-i mezkûrun kapûsunu gündüzlerde gûşâde ve gecelerde sedd idûb hizmeti mukâbelesinde yevm sekiz akçe bevvâblık ve vazîfesine mutasarrıf ola ve gallât-ı mezkûreden senevî elli gurûş dahi yed-i mütevellide hıfz olunub medrese-i mezkûrun iktizâ eden ta'mîrine harc ve sarf oluna ve eğer medrese-i mezkûrun ta'mîri müktezî değıl ise meblağ-ı mezbûr yine cânib-i vakıfda hıfz olunub iktizâ eyledikte yine medresenin ta'mirâtına harc ve sarf oluna ve yine Çây nâm mâhalde binâ buyurdukları cânib-i şerifde huffâzdan ve 'ulemâdan ve kira'at eyledikleri hutbe-i şerifin ma'nâ-yı lâtifeti 'alîm vemesâ'il-i dinîyeyi müktedîr bir kimesne hâtib ve imâm olub salat-ı evkât-ı hamse-i mefrûza ve salat-ı Cum'a ve 'idni edâ eyleyüb hizmet-i hitâbetve imâmeti mukâbelesinde yevmiye otûzüç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir huşû'l-hân ve fâsiü'l-lisân ve mesâ'il-i ezân ve ikâmete kadîr kimesne dahi câmi'-i şerif-i mezkûrda mü'ezzin olub ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiye ondört akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve evsâf-ı mezkûre ile mevsûf bir kimesne dahi câmi'-i şerif-i mezkûrda mü'ezzin-i sâni olub dahi hizmeti mukâbelesinde kezâlik yevmiye ondört akçe vazîfeye mutasarrıf ola

ve bir kimesne dahi câmi'-i mezkûrda devr-i hân olub ol dahi yevm-i Cum'ada kabl-i edâ-yı salatü'l-Cum'a câmi'-i şerif-i mezkûrda Kur'an-ı 'Azîm ve Furkân-ı Kerîmden devr-i şerif-i kira'-at ve hatm-i şerif idüb hâsıl olan mesûbatı cümlesi evvelen ki'z zât cenâb-ı fahr-i kâ'inat Muhammedü'l-Mustafa sallallahu 'aleyhi vesellem hazretlerinin ve benim ebeveynim ve akrâba-i talûgâtımın ve ruhlarına ba'de'l-ihtâ olduğu hizmeti mukâbelesinde yevm-i on akçe devr-i hân vazifesine tasarruf olan ve bir kimesne ferrâş olub beher yevm câmi'-i şerif-i mezkûru ve gubardan tathîr idüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiye altı akçe ferrâşlık vazifesine mutasarrıf ve hizmetinde mukaddem bir kimesne dahi kayyûm olub ol dahi câmi'-i şerif ve minâresinin kandîllerini ve şem'-i revgan ve şem'-i 'asellerini beher gice ikâz idüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiye altı akçe kayyumluk ciheti vazifesine mutasarrıf olan ve 'ulemâ ve füzalâdan bir kimesne dahi her Cum'a günü salat-ı Cum'a edâ olunduktan sonra câmi'-i şerif-i mezkûrun kürsüsünde hâzirûn olan cemâ'at-ı müslimîne va'az ve nâsîhât idüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiye onüç akçe va'azlık ciheti vazifesine mutasarrıf olan ve câmi'-i mezkûr-ı şerifin imâm ve hâtibi olan efendi-i hüffâzdan on nefer kimesne ile Kur'an-ı Kerîmden her haftada bir hatm-i şerif kira'at idüb ve mezbûr imâm efendi hüffâz-ı mezbûruna nezâret ile beher Cum'a günü hatm-i şerif tekmîl ve câmi'-i şerifte kabl-i salatü'l-Cum'a du'âsını eyleyüb hâsıl olan meşûbat cümlesini fahr-i 'alem ve sertâç-ı ekrem Muhammetü'l-Mustafa sallallahu 'aleyhi vesellem efendimiz hazretlerinin ve ecvâc-ı mutahhârât ve eshâb-ı zev'îl-ihtirâm ve cihâr-ı bâr-ı güzîn ve imâm Hasan Rızâ ve imâm Hüseyin şehîd-i Kerbelâ vesâ'ir ashâb-ı resullullah ve mine'l-maşrik ilâ'l-mağrib tah-te't-turrâb 'âmme-i ehl-i imânın ve benim ebâv ve ümmehâtımın ve akraba-i ta'alugatımın ervâh-ı tayyibelerine ihdâ eyleyüb bu hizmet-i celîleye hâtîb ve imâm olan efendi nâzır olub anlara dahi yevmiye oniki akçe nezâret vazîfesi ve mezbûrun on nefer kimesnelerden her birine dahi yevm sekiz akçe verilen ve

mezbûr hâtîb ve imâm olan efendi beher Cum'a gecesini salat-ı '1-
şâdan sonra câmi'-i şerîf-i mezkûrun mihrâbında bir süre-i mülk
kıra'at ve sevâbını bâlâda mezkûr zevât-ı kirâmın ervâh-ı tay-
yibelerine ihtâ eyleyüb mukâbelesinde yevm yedi akçe mülkihân.

ciheti vazifesine mutasarrıf olâ ve gallât-ı mezkûre-
den câmi'-i şerîf-i mezkûrun altmış 'aded kanâdil için sa'ir ve
râciyi üzere otuz vakiyye revgan-ı zeyte iştirâ olunub beher
gece kanâdil-i merkûmede ikâz oluna ve yine gallât-ı mezkûreden
sa'ir ve râciyi üzere on vakiyye olmak üzere iki 'aded şem'-i
'asel iştirâ olub câmi'-i şerîf-i mezkûr mihrâbının tarafına
vaz' ile beher gece ikâz oluna ve yine şol-vechle şurût ve ta'-
yîn buyruldu ki câmi'-i şerîf-i mezkûr ittisâlinde vâki' olan
altı hücreyi müstemil medresede bir kimesne müderris olub hâ-
zir olan tâlebe-i 'ulûma fûnûn-ı dersiyeden ders tâlim idüb ol
dahi hizmeti mukâbelesinde elli akçe müderris ciheti vazifesine
mutasarrıf ola ve yine gallât-ı mezkûreden beher sene otuz gu-
rûş yed-i mütevellide hıfz olunub medrese-i mezkûrun iktizâ e-
den ta'mirâtına sarf olunub ta'mirâtı müktezi olmadığı sûrette
meblağ-ı mezbûru yine cânib-i vakıfda hıfz oluna ve yine şol-
vechle şart ve ta'yîn buyrulur ki câmi'-i şerîf-i mezkûr kur-
bûnda binâ buyurdıkları kütübhânede bir kimesne hâfız-ı kütüb
olub beher hafta yevm-i Cum'a ve yevm-i Salıdan mâ'adâ haftada
beş gün vakt-i sabahdan vakti asra değin kütübhaneye-i mezkûreyi
küşâd idüb vürûd iden tâlebe-i 'ulûma mutâla'a ve istinsâh için
tâleb eyledikleri kütübü ihrâc ve teslîm idüb ba'de'l-mutâla'a
ve'l-istinsâh yine dolabına vaz' idüb rehn veyâ kefil ile kütüb-
i mezkûrun kütübhâne kapûsundan taşraya varâk-ı vâhîde ihrâc
olunmayub beher sene müfti efendiler ve kasaba-i mezkûre vücû-
hu ile kütüb-i mezkûre defterlerine tatbîk ile mikdâr ve
tahrîr olunub işbû kütüb-i mezkûreden noksânı zuhûr ider ise
hâfız-ı kütüb efendiye tekmil ittirdüb bu vechle ba'de edâyi'l-
hidme hâfız-ı kütüb efendiye yevmiyye on akçe verile ve yine
şol-vechle şart ve ta'yîn buyrulurki câmi'-i şerîf-i mezkûr

kurbûnda binâ buyûrdıkları mekteb-i şerîfde 'ulemâdan bir kimesne mu'allim-i sıbyâne Kur'an-ı 'Azimü's-şân ta'lîm ve tefhîm idûb hizmeti mukâbelesinde ol dahi yevmiyye otüzüç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir kimesne dahi mekteb-i mezbûrun bev-vâbı olub beher hafta yevm-i Cum'adan mâ'adâ altı günde vakt-i sabahdan vakt-i asra değın mekteb-i şerîfi küşâd idûb ol dahi hizmeti mükâbelesinde yevm sekiz akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine şol-vechle şart ve ta'yîn buyûrulur ki Samsun kasabasında vasat sükda yektâ hamâm-ı kebîr kurbûnda binâ buyûrdıkları câmi'-i şerîfde bir kimesne imâm ve hâtîb olub salat-ı evkât-ı hamse-i mefrûza ve salat-ı Cum'a ve 'idîni edâ eyleyüb hizmeti mukâbelesinde yevmiyye otüzüç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve 'ulemâdan bir kimesne dahi câmi'-i şerîf-i mezkûrda vâ'iz olub beher Cum'a günü salat-ı Cum'a edâ olundukdan sonra câmi'-i şerîf-i mezkûrun kürsüsünde hâzırın ola cemâ'at-ı müslîmine va'az ve nâsîhât idûb ol dahi hizmeti mükâbelesinde yevmiyye onüç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve meşâyih-i nakşibendiden bir kimesne câmi'-i şerîf-i mezkûrda beher hafta yevm-i isneyn ve yevmü'l-Cum'a günlerinde yedi nefer fukarâsiyle ba'de edâ-yı salatü'l-'işâ' câmi'-i şerîf-i mezkûrede hatm-i hâcegân eyleyüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde fukarâsı ile ma'an otüziki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir huşû'l-hân ve makbûlü's-sadâ kimesne dahi câmi'-i şerîf-i mezkûrun mü'ezzini olub ol dahi ba'de edâ-yı hizme yevmiyye onüç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve huffâzdan bir kimesne dahi câmi'-i şerîf-i mezkûrda devr-i hân olub salat-ı Cum'adan mukaddem mahfel-i camî'-i şerîfde Kur'an-ı Mecîdden devr-i şerîf-i kırâ'at idûb ol dahi hizmeti mükâbelesinde yevmiyye sekiz akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir kimesne dahi câmi'-i şerîf-i mezkûrun ferrâşı olub beher yevm câmi'-i şerîf-i vesh ve gubârdan tathir idûb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiyye beş akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bir kimesne dahi câmi'-i mezkûrun kayyumu olub ol dahi câmi'-i şerîf-i mezkûrun karadil ve şem'lerini ikâz eyleyüb

hizmeti mukâbelesinde yevmiye beş akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine gallât-ı mezkûreden beher sene câmi'-i şerîf-i mezkûrun kırksekiz kanâdîli için yigirmibeş vakiyye ve minâresi kanâdîli için otuz vakiyye ve revgan-ı zeyt iştirâ olunub câmi'-i şerîf ve minâresinde ikâz oluna ve yine gallât-ı mezkûreden beher sene beheri onbeşer vakiyyeden ikisi otuz vakiyye iki 'aded şem'-i 'asel iştirâ ve câmi'-i şerîf-i mezkûrun mihrâbı tarafına vaz' ile beher gece ikâz oluna ve yine şol-vechle şart ve ta'yîn buyruldu ki câmi'-i şerîf-i mezkûrun devr-i binâ buyurdıkları onbir hücreyi müstemil medrese fûnûn-ı şeddâya 'alim bir kimesne müderris olub yevm-i hazirûn olan tâlebe-i 'ulûma fûnûn-ı şeddâdan ders ta'lim idüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde otûzyedi akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine şol-vechle şart ve ta'yîn buyruldu ki kasaba-i mezkûrda Yukarı Kal'a kapûsu kurbunda binâ buyurdıkları mekteb-i şerîfde bir kimesne mu'allim-i sıbyân olub hâzirûn olan sabiyânâne Kur'an-ı 'Azimü's-şân ta'lim eyleyüb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiye otûzaltı akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine Samsun kasabasında vâki' Pâzâr Câmi'-i Şerîfinin imâm ve hâtîbi olan efendiye yevmiye yigirmi akçe ve mü'ezzin olana yevmiye on akçe sânisine yevm sekiz akçe ve kürsü şeyhine yevmiye onüç akçe ve devr-i hânına yevmiye sekiz akçe ve ferrâşına yevm sekiz akçe ve kayyumuna yevm yedi akçe vazife verile ve yine gallât-ı mezkûreden câmi'-i mezkûrun seksân 'aded kanâdîli için senevî kırk vakiyye revgan-ı zeyt ve senevî beşer vakiyyeden iki'aded on vakiyye şem'-i 'asel iştirâ olunub câmi'-i şerîf-i mezkûrda ikâz oluna ve yine (câmi'-i şerîf) kasaba-i mezkûr civârında Niksâr'da olan câmi'-i şerîfin imâm ve hâtîbi olan efendiye dahi yevmiye otûzüç akçe vazife verile ve yine kasaba-i mezkûr civârında vâki' Bafra kasabasında ve Bağhâne Câmi'-i Şerîfinin müderrisi olan efendiye yevm sekiz akçe vazife verile ve câmi'-i şerîf-i mezkûrun perâkende mesârfi için dahi gallât-ı mezkûreden senevî yüz gurûş ve yine şol-vechle şart ve ta'yîn buyurdıkları müsta-

hakkından bir kimesne beher hafta Pençşenbe günü ba'de'z-zuhr
 yine kasaba-i mezkûrda vâki' Rahtivâm Câmî-i Şerifi havâlisin-
 de ve Güçlü Câmî'-i Şerifi kurbûnda metfûn akraba ve 'iyâlleri-
 min iki mahalde olan makberelerini ziyâret idûb her birinde bir
 Yasîn-i Şerif kırâ'at ve hâsıl olan sevâblarını mahallin mez-
 kûrunda metfûn olanların ruhlarına ihtâ idûb bu hizmeti mukâ-
 belesinde vakf-ı mezbûrun gallâtından yevmiyye yigirmi akçe
 vazîfeye mutasarrıf ola ve yine Ayvacık Kazâsına tâbi' Kûrd Ah-
 medlû kariyyesinde metfûn hayş-i betârî ve 'iyâl olanın metfûn
 oldukları kabirlerinde kezâlik bir kimesne beher hafta Cum'a-er-
 tesî günü ba'de'z-zuhr ziyâret idûb ba'dehu bir Yasîn-i Şerif
 tilâvet ve sevâbını ol mahalde metfûn olanların ruhlarına ihtâ
 eyleyûb ol dahi hizmeti mukâbelesinde yevmiyye onüç akçeye mü-
 tasarrıf ola ve müvekkilim vâkıf-ı müşârû'n-ileyh hazretleri yi-
 ne şol-vechle şart ve ta'yîn buyurdular ki vakf-ı mezbûrları
 gallâtından beher sene yüz gurûş ifrâz ve yed-i mütevellide
 hıfz olunûb beher sene surre-i emînleri yediyle Haremeyn-i Şe-
 rifeyn fukarâsına irsâl ve tevzi' ve taksîm olunan ve yine şol-
 vechle şart ve ta'yîn buyurdular ki vakf-ı mezbûrların nezâre-
 ti vazîfesi yevm on akçe ve tevliyyet vazîfesi yevm yüzsekiz
 akçe ve kitâbet vazîfesi yevm otûz akçe ola ve yine şol-vechle
 şart ve ta'yîn buyurdular ki vakf-ı mezbûrun tevelliyeti ha-
 yatda oldukça vazife-i mersûmesiyle kendû nefis-i nefislerine
 meşrût olûb 'amme-i umûr vakf-ı mezbûra kâffe-i müsâlehâ mürte-
 zika-i merkûm ve ibdâl ve tebdîl ve tefsîr ve istibdâl ve tak-
 lîl ve teksîri merreten ba'de ukrâ ve kerreten gibb-i evveli
 kendi yed-i 'aliyye ve meşîyyet-i seniyyelerinde ola ve ba'de-
 . . hulûlü'l-ecâi ve mâ-emru's-sa'âti illâ kelemil-başari irtî-
 hâl-i dâr-ı bekâ buyurdularında tevliyyet-i mezkûre ^{şol kabir gubur} evlâdım ve
 es-Sayid Osman Paşa meşrûta ola ol dahi vefat eyledikde tevliyyet mezkûr
 evlâd-ı evlâdım evlâd-ı evlâdımın batınen ba'de . . batnive fer'
 an gibb -i aslin mâ-tenâselû veta'â kabû evvelen zükûrunun ekber
 ve eslah ve erşedine meşrût ^{evlâd} evlâdım olan zükûrum münkariz olur-
 sa kezalik evlâd-ı İnâsımın . . ekber ve eslah ve erşedine meş-

rût evlâd evlâd-ı evlâdım bi'l-külliye münkariz oldukda tevelli-
yet-i mezkûre akraba-i akrabamın evlâd-ı zükûruna ve ba'de hum
inâsınave ba'dehum tertîb-i mezkûr üzere evlâd evlâd-ı ev-
lâdları meşrûta ola anlar dahi bi'l-külliye münkariz oldukda
tevliyet-i mezkûre evvelen'utakâmın akdem ve ekber ve yine ba-
dehum bundan akdem ve ekber yine ve yine ba'de hum ter-
tîbât-ı mezkûr üzere evlâd evlâd-ı evlâdlarına evvelen zükûr-
larına ve ba'dehu hum inâsına meşrûd olanlar dahi bi'l-külliye
münkariz oldukda tevelli-yet-i mezkûre vazîfesi mersûmesiyle bi'l-
cümle ahâli-i beldenin muhtârı olan 'ulemâdan bir kimesneye meş-
rûta ola ve bir ehl-i kalem ve sâhib-i merkûm kimesne vakf-ı
mezbûruma kâtîb olub iktizâ iden defâtir ve temessükât ve ferâğ
intikâlâtı tahrîr eyleyüb ol dahi hizmet-i kitâbet mükâbelesin-
de yevmiyye altmış akçe kitâbet vazîfesine mutasarrîf ola ve yi-
ne tam'a dâni 'ârî ve perhîzkâr ve hizmetinde mukaddem bir
kimesne vakf-ı mezbûruma câbî olub icâret ve gallât vakf-ı müs-
tefîrinden tahsil ve mütevellî vakfa teslîm idüb oldahi hizme-
ti mükâbelesinde yevmi otûz bir akçe cibâyete vazîfesine muta-
sarrîf ola ve bâlâda mezkûr câmi'-i şerîfe ve medâris ve mek-
teb-i münîf ve kütübhâne ve kütübhâne-i mezkûrede mevzû' kütüb-
i mezkûrenin iktizâ iden ta'mîr ve termîmleri gallât-ı vakfdan
ta'mîr ve termîm oluna ve yine şol-vechle şart ve ta'yîn buyû-
rurlar ki beher sene vücûh-ı belde ve mütevellî ve kâtîb ve câ-
bi vesâ'ir mürtezîkânı vakf huzûrlarında ma'rifet-i şer'le vakf-
ı mezbûrumun irâd ve mesârifî muhâsebesi rû'yet olunub bi'l-
cümle irâdından vezâ'if ve mesâdik-ı sâ'iresi ba'de't-tenzîl
bâkî kalân fazlasına hayatda oldukça kendim mutasarrîf olub dî-
lediğim gibi tasarruf eyleyem irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledikde
fazla-i merkûm bâ-yed-i mütevellî icâreteyn-i meşiyeteyn veyâ-
hûd icâre-i vâhîde ile tâlibine icâr olunub icâre-i mu'accele
ve mu'acceleleri vakf-ı mezbûrum irâdına zammla mesârif-i vak-
fa sarf oluna eğer vakf-ı mezbûruma ziyâde nemâ hâsıl olur ise
mütevellî ve nâzır ma'rifetleriyle yine ruhum içün ziyâde mü-

berrât ihdâsiyle münâsib ve halife ta'yîn oluna ve yine şol-
vechle şart ve ta'yîn buyurdular ki vakf-ı mezbûrumun bi'l-cüm-
le cihâti münhal oldukda mütevellî-i vakfın inhâsı ve nâzır-ı
vakfın 'arzıyla tevcîh ve berât olunub yâlnız mütevellînin in-
hâsı ve bi-nâzır-ı vakfın 'arzıyla tevcîh olunmaya ve ashâb-ı
cihâtdan biri fevt olub ciheti mahlûl oldukda cihet-i mezkûre
müteveffânın erbâb-ı istihkâkdan evlâdı vâir ise evlâda tevcîh
olunub erbâb-ı istihkâkdan evlâdı mevcûd değil ise mutlakâ mü-
teveffânın evlâdıdır ve bu cihet-i mezkûre nâ-halef evlâdına
tevcîh olunmayub müstahikkine tevcîh oluna ve sa'âdetlû 'inâyet-
lû merhâmetlû dârü's-sâ'âdetü'l-şerife ağâları hazrâtı vazife-i
mersûmesiyle vakf-ı mezbûruma nâzır olub kemâl-i keremlerinden
vakf-ı mezbûruma nezâret-i 'aliyyeleri tağyîr buyurular ve
bundan böyle vakf-ı mezbûrumun tebdîl ve tekbîr ve taklîl
ve teksîri merreten-bâ'de uhrâfîne kendi yedimde meşîyyetimde
ola ve eğer mürûr-ı zemân ve kurûr-ı şuhûr ve a'vâm ile şurût-
ı muharrere-i mezkûreye ri'âyet-i müte'azzire olur ise menâfi'
vakf mutlakâ Haremeyn-i Şerîf fukarâsına meşrûta ola deyû ta'-
yîn-i şurût ve tebiyyin-i kuyûd-ı bast buyûrduklarına binâen
ben 'akâdât-ı mezkûre ve cevâmi'-i merkûme ve mekteb-i şerîf-i
mezkûrları ve kütübhâne ve kütüb-i mersûme ve nükûd-i mezbûre-
yi mütevellî-i mûmâ-ileyh Cezâyirlizâde es-Seyyidü'l-Hâfız 'A-
li Efendiye bi'l-vekâle def' ve teslîm ve her birini mahalle-
rinde zabta tesliyet eylediğimde ol dahi cümlesini bi't-tevellî-
ye ahz ve kabz ve zabt edüb sâ'ir evkâf mütevellîleri misüllü
eyledi dedikte gâbbe't-tasdikü'l-mu'teberü'ş-şer'î emr-i vakf
tamâm ve hâl-i teslîm-i incâm bulmuşken vekil-i mûmâ-ileyh el-
Hâc Ahmed Ağa semt-i vifâkdan cânîb-i şafâk 'azîmet-birle vakf-
ı mezbûrdan bi'l-vekâle rucû' ve mütevellî-i mûmâ-ileyh ile ni-
zâ' ve muhâsemeye şurû' idüb evvelen vakf-ı 'akâr 'inde'l-e'im-
meti'l-ahyâr-ı sahîh ve câ'iz olub lâkin imâm-ı 'âzam ve hemân
akdem Ebû Hanîfe Nu'mân bin Sâbitü'l-Kûfî cüzü bi'l-hayr ve kû-
fî hazretleri katında şeref-i sıhhat-i lüzûmu müstelzem olma-

diğından gayri vâkıfı menfa'at vakfı kendi nefsine şart etmekle İmâm Muhammed bin Hasanü's-Şeybânî 'aleyhi rahmetü'l-bârî hazretleri katında vakf dahi sahîh olmayub ve derûn-ı kütübhâ-nede olân kütüb-i mezkûre menkûl-i müte'ârif kabîlinden olub husûsen cihet-i uhrâya vakfiyyeti müşârü'n-ileyh İmâm-ı 'Azam hazretleri vesâ'ir fukahâ-yı 'l'zâm hazrâtı katlarında nehc-i cevâz ve sıhhat üzere câri olmayub ve vakf-ı nükûd ve ana müteferri' olan şurût ve kuyûd-ı ê'imme-i Hanefiyye katlarında mutlaken sahîh ve câ'iz olmamakla benim içün bâb-ı rücû' meftûh olmağın binâen 'ala zâlik ben bi'l-vekâle evkâf-ı mezkûreden rücû' eden ber-vech-i muharrer mütevellî-i mûmâ-ileyhe bi'l-vekâle def' ve teslîm eylediğim 'akârât-ı muharrere-i mezkûre ve kütüb-i mersûme ve nükûd-ı mezbûreyi kemâ fi'l-evvel müvekkilim (paşa-yı müşârü'n-ileyh) paşa-yı müşârü'n-ileyhin mülküne istirdâd ederim dedikde mütevellî (olanamadı) cevâb bâ-sevâba igâz edüb gerçi hâlibâlâda tahrîr ve beyân olunan minvâl üzeredir lâkin evvelen vakf-ı 'akâr bahrû'l-me'âni ve fâzıl-ı Hemedâni hazreti imâm Ebû Yûsufu'l-şehîr bi'l-imâmü's-sânî katından her ne kadar şurût-ı mezkûre mekârin dahi olur ise vakfın mücerred-i vakfet kavliyle sahîh ve câ'iz ve lâzım ve şeref-i sıhhat-i lüzûmu müstelzem olub ve menkûl-i müte'ârifde 'örf dahi 'umûm üzere olub hatta mazhar-ı 'inâyet-i rabbânî müşârü'n-ileyh İmâm Muhammed bin Hasanü's-Şeybânî hazretleri re'y-i münîrlerinde menkûl-i müte'ârifin teslîm ile'l-mütevellî ile vakfiyyeti sahîh ve câ'iz ve lâzım olmakla cihet-i uhrâya ve vakfiyyeti beyne'l-meşâyih-i kibâr muhteliû'n-fihâ der-cihet-i hayrda ikisinin ittihâdına nazar olundukda maksûd aslı karın olmağla aslı karın-i sâbit oldukdan sonra ihtilâfını icâb etmemekle ekser meşâyih-i kibâr rahmetullahi'l-melikü'l-gaffâr sıhhat ve cevâzına ittifâk ve'l-yevm 'amel ve fetevâ bu siyâk üzere olub bu vechle vakf-ı menkûl dahi sahîh ve câ'iz ve lâzım olub ve vakf-ı nükûd ve ana müteferri' olan şurût ve kuyûd dahi Hazreti İmâm Züfer 'aleyhi rahmetü'l-melikü'l-ekberûn İmâm Muhammed bin 'Abdullahü'l-Ensârî rivâyeti üzere

sahih vecâ'iz olmağın ber-vech-i muharrer redd ve teslimden imtinâ' ve vakf-ı 'akâr ve vakf-ı menkûlün sıhhat ve cevâz ve ve lüzûmlarına ve vakf-ı nükûdun yalnız sıhhat ve cevâzına hükm olunmasını tâleb ederim deyû vekil-i mezbûr el-Hâc Ahmed Ağa ile mevlânâ-yı mezbûr huzûrunda müterâfi'ân ve her biri mübte-gâsınca fasl ve hasme tâlibân olduklarında mevlânâ-yı mezbûr dahi bu bâbda tefekkür fâyik ve te'emmül-i isttikde temhid-i ka-vâ'id-i hayrî'evla ve teşeyyüb-i emyânî (?) vakf-ı uhrâ (okuna-madı) tarîkinin kelâmına nazar ve mennâ' li'l-hayr olmakdan ha-zer idûb 'âlimen bi'l-hilâfi'l-cârî beyne'l-e'immeti'l-eşrâf 'ala re'yi men yerahu mine'l-e'immeti'l-müctehidîn rızvânulla-hi te'âlâ 'aleyhim ecmâ'fn vakf-ı 'akâr ve vakf-ı menkûlün sıh- hat ve cevâz ve lüzûmlarına ve şurût-ı muharrere-i mezkûreleri- nin cevâzlarına ve vakf-ı nükûdun yalnız sıhhat ve cevâzına ve- kil-i mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Ağa mahzarında hükm edecek vekil-i mûmâ-ileyh 'inân-ı kelâmını semt-i ahare 'atf edûb gerçi evkâf- ı mezkûre hükm hâkimü's-şer' ile sıhhat buldu lâkin vakf-ı nü- kûd ve ana müteferri' olan şurût ve kuyûd-ı sahîh ve câ'iz ol- lûb lâkin şeref-i sıhhat-i lüzûmu müstelzem olmamağla binâen- 'aleyh ben bi'l-vekâle vakf-ı mezbûrdan rucû' idûb ber-vech-i muharrer merfû 'asm (?) olan nükûd-ı merkûme otûz bin gurûş ke- mâ fi'l-evvel müvekkilim mûmâ-ileyhin mülküne istirdâd eyledim dedikde mütevellî-i reşid cevâb-ı sedîde tekrâr tasaddi olub ve ber-vech-i muharrer vakf-ı nükûd ve ana müteferri' olan şu- rût ve kuyûd-ı imâmeyn-i hemâmeyn ve bir deyn-i temâmeyn haz- reti imâm Ebû Yûşufu's-şehir bi'l-imâmü's-Şeybânî ve imâm sâ- lis hazreti imâm Muhammed bin Hasanü's-Şeybânî 'indlerinde tes- lîm ile'l-mütevellî ve tescil-i şer'î ve zikr-i te'bîd-birle vakf-ı lüzûm 'âriz olmağla 'ala re'yihimâ's-sedîd ve vakf-ı mezbûr dahi sahîh ve câ'iz ve lâzım ve şeref-i sıhhatde lüzû- mu müstelzem ve habs-ı sarîh ve mütahattem olmuştur deyû redd-i teslimden imtinâ' ve vakf-ı nükûdun lüzûmuna dahi hükm-i ricâ itmeğın mevlânâ-yı mezbûr dahi yine vekil-i mûmâ-ileyh mahza-

rında vakf-ı nükûdun lüzûmuna dahi hükm ve kazâ ve hükûmü evvelini imza itmeğin vâki' hâlf mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr ba'dema'an bâ'is olunan ümenâ-yı şer'le meclîs-i şer'e gelüb 'ala vukû'a inhâ ve takrîr itmeğin hükm-i mezbûrları ba'de't-tenfizi'l-mu'teberi'ş-şer'î evkâf-ı mezkûre sahîh ve câ'iz ve lâzım ve şeref-i sıhhat-i lüzûmu müstelzem ve habs ve sarîh ve mütahattem olub min ba'de nakıs ve tahvilleri mahâl ve tebdîl ve tağayyürleri 'adimül-ihtimâl oldu "Femen beddelehu ba'de mâ-semi'ahu fe-innemâ ismühu 'ale'l-lezîne yebeddelunehu inne'l-lahe semî'ün 'alîm " ve ecrü'l-vâkifi 'ale'l-hâyyi'l-cevâdi'l-kerîm cerâ-yı zalik ve hurrîre fi'l-yevmü'l-hâmis 'aşar min Cemâzi'l-evveli li-seneti semânin ve 'işrine ve mi'eteyn ve âlfîn. (1228). Min hicretin men lehü'l-'izzeti ve'ş-şerefü(1).

V. 78-A

Hüküm 1

el-Hamdülillahi rabbi'l-'âlemin vahdehu ve kefa ve selâmun 'ala 'ibadi'l-lezîne istafa ve mâtü nagıyyun ve i'tisâmi ve i'timâdi illâ bi'l-lahi 'aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünüb emmâ ba'du işbû kitâb-ı sıhhat-i nisâb tahrîr ve imlâ ve tastîr ve inşâsına bâ'is ve ba'dî ve sebebi ve dâ'î oldurki işbû kitâb-ı muhalled derûnunda mestûr vakfiyye-i celîlü'ş-şânın vakfı ve bi'l-meşrût mütevellisi olub yine vakfiyye-i mezkûrede ism-i şerifleri muharrer sâhibü'l-hayrât ve'l-hasanât ve tâlibü'l-müberrât ve me'subât bâ'is hâza'l-kitâbü'l-müstetâb ve devletlû ve i'nâyetlû merhâmetlû ra'fetlû Hazinedârzâde es-Seyyid Süleymân Paşa Hazretlerinin hâlâ kethüdâları ve taraf-ı bahîrû'ş-şerîflerinin vekil-i müsbet-i şer'îleri olub anların dahi derûn-ı vakfiyyede isimleri mestûr sa'âdetlû semâhatlû 'utûfet-

(1) Bu hüküm Varak 72-A-1'den başlamakta ve V. 78-A'ya kadar devam etmektedir. Hüküm Hazinedârzâde Süleymân Pâşanın vakf ettiği malları ihtiva eden vakfiyyedir.

lû Ahmed Ağa ibn el-Hâc Muhammed Ağa zikr-i 'atî husûsun mahal-
 linde istimâ' ve ketb ve tahrîr için bi'l-iltimâs cânîb-i şeri'-
 at-ı garrâdan me'zûnen ta'yîn ve irsâl olunân mevlâna hâcegân-
 zâde Muhammed Tâhir Efendinin Mahmiyye-i Islâmbolda Kalender-
 hâne Mahallesinde kâ'in mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Ağanın sa'âd t
 hânelerine varub zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmi bi-farz-ı
 Müslimîn huzûrlarında 'akd eylediği meclîs-i şer'-i şerîf-i
 lâzîmü'l-teşrîfde bi'l-vekâle tahrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-
 merâm edûb müvekkilim paşa-yı müşârü'n-ileyh hazretleri işbû
 vakfiyye-i me'mûl bahâlarında tahrîr ve beyân olduğu üzere yed-
 lerinde mülk ve hakları olan emlâk-ı ma'lûme ve nükûd-ı mevcû-
 delerini hasbeten-lillahi te'âlâ vakf-ı sahîh-i şer'î mü'ebbed
 ve habs edûb ta'yîn-i vezâ'if ve tâlebeyn-i mesârif ile ta'yîn-i
 şurût ve tâlebeyn-i kuyûd buyûrmuşlar idi lâkin müvekkilim Pa-
 şa-yı müşârü'n-ileyh hazretleri derûn-ı vakfiyye-i ma'mûl bahâ-
 larında vakf-ı şerîf-i mezkûrlarının tebdîl ve tagayyür ve tak-
 lîl ve teksîrini yed-i 'aliyye ve müşeyyet-i seniyyelerinde ib-
 kâ buyurdıkları eelden bu def'a şol-vechle şart ve ta'yîn bu-
 yûrdular ki bi'l-cümle vakf-ı şerîfleri gallâtından ba'dehu
 ihrâcü'l-vezâ'if ve'l-mesârif bâkî kalân fazlasından ircâ'î emr-
 i şerîfini istimâ' edûb dâr-ı fenâdan menzîl-i bekâyâ irtihâl
 ve intikâl eylediğinden sonra taht-ı nikâhında kaç nefer zevce-
 lerimi terk eder isem neferât-ı merkûmeden her biri kendi nef-
 sini âhere tezvîc etmemek üzere fazla-i merkûmeden her birine
 bâ-yed-i mütevellî senevî elli ^{ser gurus} def' ve teslîm oluna eğer zev-
 cât-ı mezkûreden biri fevt olub yahûd hilâf-ı şart mezkûr nef-
 sini âhere tezvîc eder ise kenduye verilen senevî elli gurûş
 def' ve teslîm olunmayub cânîb-i vakfda ibkâ oluna vesâ'ir vak-
 fiyye-i mezkûrelerinde tahrîr olunan şurût ve kuyûdu her ne ise
 cümlesi kemâkân ibkâ ve icrâ oluna ve bundan böyle vakf-ı şer-
 riflerinin tebdîl ve takyîdi ve taklîl ve teksîrini merreten
 ba'de uhrâ ve kerreten gabb-i evla yine kendi yed-i 'aliyye ve
 müşeyyit-i seniyyelerinde ola deyû ta'yîn-i şurût talebeyn-i

kuyûd-ı bast buyûrmalarıyla işbû takrîrim tahrîr olunub hıfzen-
li'l-makâl yedlerine kîbel-i şer'den vesika-i şer'iyye i'tâ o-
lunması bi'l-vekâle matlûbumdur dedikde gibbe't-tasdîkü'l-mu'-
teberü'ş-şer'î vâki' hâlî mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve
tahrîr ba'de ma'an bâ'is olunan ümenâ-yı şer'le meclîs-i şer'e
gelüb 'ala vukû'a inhâ ve takrîr etmeğın işbû vesika-i atîka
'ala mâ-hüve'l-hakîka hıfzen li'l-makâl bi't-tâleb ketb ve im-
lâ ve paşa-yı müşârü'n-ileyh hazretleri için vekil-i mûmâ-ileyh
Ahmed Ağânın yedîne def' ve i'tâ olundu. Fî Gurre-i şehr-i Re-
cebü'l-mürecceb li-seneti semânin ve 'işrine ve mi'eteyn ve el-
fin.

V. 78-B

Hüküm 1

Fermân Sûretidir

Düstûrû'l-mükerremden müşîr-i müfahhamdan nizâmü'l-'âlem
müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü'l-mahâ-
mü'l-enâm bi'rreyi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-
ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-su-
nûfü'l-'avâtifü'l-melikü'l-a'la Ahağolunun sol kolu yemîn -i
yesâriyle nihâyetine vârinca vâki' vüzerâ-yı 'azâm edâmallahu
te'âla iclâlehum ve a'zâmü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-kübrâ
ve'l-fahhâm evlâdü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihti-
şâmü'l-mahsûn bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mîrân-ı
kirâm dâme ikbalehum ve akzâ-i kudâtü'l-müslimîn evla valâtü'l-
muvahhidin ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi'-i'lâmü'ş-şerî-
fe ve'd-dîn vâris-i'ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselinü'l-muhtâss
bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-mu'fn mevlânâ Erzûrum kâdisı
zide fezâ'ilehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fa-
zâ'il ve'l-keâm kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-
emâsil ve'l-akrân voyvodekân ve a'yân ve mütesellimîn vesâ'ir
zâbitân ve vücûh-u ahâli zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn
vâsil olûcak ma'lûm olaki evkât-ı hamsede selâtin mefrûziyyeti

nüfûs-ı celîle-i sübhaniyye ve cemâ'atle olunmasında derkâr olân fezâ'il ahâdis-i şerîf-i nebeviyye ile müsbet ve celî ve salat-ı mefrûza ve teccîs Ramazân-ı şerîf-i ziyâ' ve dîn-i Muhammediyyenin esâs idüğünü kezâlik bu kadar abât-ı kerîme ve ahâdis-i şerîf-i me'âl vâcibü'l-emsâlleri iktizâsından zâhir ve bedîhi ve bundan başka salat-ı mefrûza mu'mîn ve muvahhidini meşrekdən? fark ve temyiz ve delîl-i kavî olduğuna mebni cemî' Ümmet-i Muhammed namâzlarını câmi'-i şerîfde ve mesâcid-i mu'ayyinede cemâ'atle edâ etmek lâzime-i zimmet ve diyânet ve 'avâm nâsı tarîk-i müstâkîme sevk ve teşvîk için selâtin vesâ'ir ashâb-ı hayrât câmi' ve mesâcide vazîfler tahsîs ve ta'yîn olunmuş olan meşâyih bi'l-cümle farzî'l-lihin te'diyyesinde olân fezâ'ili nâsı tefhîm ve tezkâr vesâ'ir şerâ'it-i İslâmiyye ve 'akâyid-i sahîheyi beyân ve ihbâr etmek vâcibe-i 'uhde-i me'mûriyyet ve bi'l-husûs cevâmi' ve mesâcidin imâmet ve hitâbet ve mü'ezzinlik ve devr-i hânlik cihetleri tecvîd üzere Kur'an-ı Kerîm tilâvet ederek kapılıb nâsa dikkat ve 'ibâdete sevk verecek kimesnelere tevcîh olunmak lâzimedden idüğünü vâreste-i kayd ve işâret iken bir müddetden berû bu husûs ara dikkat olunmadığından 'akâyidinde za'if nâss tebâ-yı İslâmdan olan summ ve salat-ı mübâlât etmez olmuş ve belki ba'zı cehle 'indinde terk-i salat ma'âzallahu te'âla mübâh derecesine vararak evkât-ı hamse bi'l-cümle cevâmi' ve mesâcid cemâ'atdan hâli kalmış ve meşâyih dahi 'avâm nâsı 'akâyid-i sahîhe ve şurût-ı İslâmiyye-yisiyânet ve ta'lîmden sarf ile göresilerde hemân hikâyât-ı sâbika naklî ve vazîfelerinden hâric ba'zı sözler ile tekmîl-i meclîs etmek ile başılmış olmağla salat madde-i hayriyyesi hıfzullahi cehle-i nâss külliyâ metrûk olmak rütbesinde paklanmış olduğundan cemî' Ümmet-i Muhammed şeri'at-ı mutahhareye müktezâsiyle hâsıl olarak farz-ı 'ayn olan beş vâkit namâzlarını câmi' ve mesâcidinde cemâ'atla edâ edüb bu usûl-ı necât husûle devâm ve ri'âyet etmezleri olur ise mehâkim te'dîb olunmak mazmûnunda hatt-ı hümayân-ı şerîf-i kerâmet redif-i pâdişâhanem

'adâlet-i akzâ-yı sudûr olan ol bâbda der-sa'âdetimde lâzım gelenlere tenbîh ve te'kîd olunmuş olmakdan hâşî sizki vüzerâ-yı müşâr ve mir-i mirân mevlânâ vesâ'ir mümâ-ileyhimsiz siz dahi der-sa'âdetimde olduğu misüllü kâffe-i ehl-i İslâm evkât-ı hamse selâtini câmi' ve mesâcidde cemâ'atle edâ eylemeleri ve ehl-i İslâm siyânetine mahsûs olan mektebler âcile dikkat-i ta'lîm ve ta'allüm eylemeleri husûsunu taht-ı kazâsını lâzım gelenlere tenbîh ve te'kîde mezîd-i akdem ve mübâderet ve câmi' ve mesâcid ve mekteblerde vakıfları telef olmuş veyâhûd nâ-ehl-i üzerlerine geçmişleri vâir ise ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'ile ve bi-farz-ı erbâb-ı vükûf hüsn ve ihtiyâr kimesneler ma'rifetiyle gereği gibi taharrî ve tahkîk olunarak keyfiyeti der-sa'âdetime 'arz ve inhâya mübâderet bu bahâne ile hilâf-ı şeriat-ı garrâ ve mûgâyir-i emr-i rızâ emânezullah olan fukarâ-i ra'iiyetden bir akçe ve bir habbe tâleb ve ahz olunmadığını ih-sâs olunûr ise lede'l-tahkîk cesâret edenlere bir vechle kâdir cevâb olmayûb beher hâl ve hâmitini müşâhade edecekleri müsammem olmağla ana göre 'amel-i hareket eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve ihtimâmen işbû emr-i şerîfim isdâr ve Sadr-ı 'azam tâtâr ağâlarından esbâk kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhim zide kadruhu ile irsâl olunmuşdur imdi bu husûs mevâd-ı sâ'ireye mukayyıs olmayûb i'tinâ ve dikkat kâffe-i me'mûriyetine vâcibe-i zimmet ve diyânet olmağla tafsîl olunamayacağı vechle der-sa'âdetimde olduğu misüllü mü'min ve muvahhid olanlar evkât-ı hamse selâtini câmi' ve mesâcidde cemâ'atle edâ ve ehl-i İslâm siyânetine mahsûs olan mektebler açılarak külli yevm ta'lîm ve ta'allüm eylemeleri husûsunu tenbîh ve te'kîde dikkat ve kâffe-i mü'minin kitâben mevkûten olan salat vakti geldikde her kim ki câmi'-i şerife varûb cemâ'ate devâm eylemez ise o makûlelerin te'dîb olunmaları irâde-i kat'a-i pâdişâhanem müktezâsından (tez vechle cevâba kâdir olamayub) idüğü ve bu bâbda agmâz ve rehavet olunmak veyâhûd bu vesîle ile zir ve sitân olan fukarâ-yı ra'iiyet ve 'acize-i memleketden bir akçe ve bir habbe tâleb ve ahz kılınmak lâzım gelûr

ise lede'l-tahkik cesâret edenler bir vechle cevâba kâdir ola-
mayub beher hâl haklarında vâhim olacağı ma'lûmunuz oldukda ber-
vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve bu usûl-i necât husûle dâ'i-
ma müstekarrem i'tihâ ve dikkat olunarak bir vakitde hilâf-ı
halâs vukû'a gelmesi husûsuna i'tihâ ve dikkat ve taht-ı ka-
zânızda vakıfları telef olmuş veyâhûd nâ-ehl üzerlerine geçmiş-
leri vâir ise ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le ve bi-farz er-
bâb-ı vukûf ma'rifetiyle taharrî ve tahkik ederek keyfiyetini
sıhhat üzere der-sa'âdetime 'arz ve inhâya müsâre'ât ve hilâ-
fından begâyetü'l-gâye nehâşe ve mucânebet eylemeniz bâbında
fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdumki vüsûl buldukda bu
bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr iden fermân-ı vaci-
bü'l-ittibâ ve lâzimü'l-ittibâ'î mazmûnumun itâ'atmakrûniyle
'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mucâne-
bet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.
Tahriren Fî Evâ'il-i şehr-i Recebü'l-mürecceb sene tis'a ve
'işrin vemi'eteyn ve elf.

V. 79-A

Hüküm 1

Buyûruldu Süretidir.

Şeri'at-ı me'âb Cânîk sancağının hâvî olduğu kazâların
kudât ve nüyvâbı faziletli efendiler zide fazlehum ve mefâhi-
rû'l-'ulemâ'i'l-muhakkıkin me'zûnen bi'l-iftâ ve müderrisîn-i
kirâm ve 'ulemâ efendiler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil
ve'l-akrân mütesellimler ve mürûvetli ağalar zidet mukadderehum
ve vücûh-ı ahâli ve ihtiyârân bi'l-umûm ba'de't-teslîmât inhâ
olunurki evkât-ı hamsede selâtin-i mefrûziyyeti husûs-ı celîle-i
sübhaniyye ve cemâ'atla edâ olunmasında derkâr olan fazâ'il
ve ahâdis-i şerîf-i nebeviyye ile müsbet ve celî ve bundan baş-
ka salat-ı mefrûza mü'min ve muvahhidî meşrekden? fark ve tem-
yiz ve delîl-i kavî olduğuna mebnî cemî' Ümmeti Muhammedâe na-
mâzlarını câmi'-i şerîf ve mesâcid-i mu'ayyinede cemâ'atla edâ

etmek lâzime-i zimmet ve diyânet ve 'avâm nâsı tarîk-i müstâkîme sevk ve teşvik olunması lâzimededen iken bir müddetden berû bu husûsa dikkat ve ihtimâm olunmadığından 'akâyidinde za'yif ekseri nâsı tebâ-yı İslâmdan olan sümme ve salat-ı mübâlat olmuş ve belki ba'zı cehle 'indinde terk-i salat ma'azallahu te'âlâ mübah derecesine vararak evkât-ı hamsede bi'l-cümle cevâmi' ve mesâcid cemâ'atdan hâlf kalmış ve meşâyihler şahi 'avâm nâsı 'akâyid-i sahîhe ve şurût-ı İslâmiyyeyi siyânet ve ta'allûmden sarf ile görselerde hemân hikâyet-i sâbika naklî ve vazifelerinden hâric sözler ile tekmîl-i meclîs etmek ile başlamış olmağla salat-ı maddeyi hayriyyesi hifzullahi ta'âlâ cehle-i nâss külliyyen metrûk olmak rettiyesine yaklaştı olduğundan cemî' Ümmet-i Muhammed seri'at-ı mutahharaya müktezâsiyle hâsıl olarak farz-ı 'ayn olan beş vakit namâzlarını cevâmi' ve mesâcidde edâ edûb bu usûl-i necât husûle devâm ve ri'âyet etmezleri olûr ise mehâkim te'dîb olunmak mazmûhunda sâdir olan hatt-ı hümayûn mücibince şeref-bahş sudûr eden emr-i celîlü's-şân bu evân-ı sa'd-ı imtirânda Sadr-ı 'azam devletlû veli'ü'n-ni'am efendimizin tâtârlarından İbrâhim Ağa yediyle tarafımıza lede'l-vürûd ve mantûk-ı emr-i 'alî ma'lûm oldukda Ünye mahkemesinden sûreti ihrâc ve taraflarınızda irsâl olmağla siz ki mütesellimîn-ı mûmâ-ileyhsiz ber-mantûk-ı emr-i celîlü's-şân ma'lûmlarınız oldukda kâffe-i ehl-i İslâm evkât-ı hamse salâtini cevâmi' ve mesâcidde cemâ'atla edâ eylemeleri ve ehl-i İslâm siyânine mahsûs olan mektebler açılarak ta'lîm ve ta'allûm eylemeleri husûsunu taht-ı kazânızda lâzım gelanlara tenbîh ve te'kidde mezîd-i akdem ve gayret ve bu husûs-ı sâ'ireye mukayyis olunmayûb i'tinâ ve dikkat ve kâffe-i mü'minin kitâben mevkûten olan salat vakti geldikde her kim ki câmi-i şerife varub cemâ'ata devâm eylemezler ise o makûlelerin te'dîb olunmaları ve bir vechle cevâba kâdir olamayub beher haklarından gelmeniz irâde-i kat'a-i mülûkâne olduğundan matlûbumuz idüğünü hâvî cümle nâsı tenbîh ve te'kidini muhtevî tarafımızdan dahi işbû

buyûruldu tahrîr ve müderrisîn-i kirâmdan faziletli Mustafa Efendi yediyle bâ'is ve tesyâr olunmuşdur bi-men-i te'âla lede'l-vüsûl ber-mantûk-ı emr-i 'âli cümlelerinizin ma'lûmları oldukda ber-mûc b emr-i celîlü's-şân ve ber-mûc b-i buyûruldu 'amel ve hareket ve hilâfından ziyâde hazer ve mücânebet eylesiz ve's-selâm.

V. 79-B

Hüküm 1

Emr-i 'Âli Sûretidir

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapû-cubâşlarından Samsun iskelesi mübâya'acısı 'Abdurrahmân dâme mecdühü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Cânîk sancağında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk sancağı mütesellimi Mîr 'Osmân zide mecdühü ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadruhum tevkî'-i reffî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen ki mübâya'acı mûmâileyhsin Cânîk sancağı kazâlarından yiğirmitokûz senesi tertibâtı olarak yiğirmibin kile İstanbûlî şa'irin mübâya'a ve tahsîli bâbında isdâr ve irsâl olunan emr-i şerîf-i 'âlişânım eğerce vâsıl olub ancak livâ-yı mezbûr kazâları ahâlilerinden matlûb olan şa'ir-i mezbûru edâya ber-vechle iktidârları olmadıĝından rahmali'l-fukârâ' ve 'afvı niyâzında oldukların ũnye ve Sâtılmış ve Kavâk ve Arım ve Samsun kâdıları i'lâmlarında tahrîr ve inhâ ve ahâlisi bir kît'a mahzarında istirhâm etmeleriy-le hazine-i 'âmirende mahfûz mefkûfâtı defterleri kaydına mürâca'at olundukda bundan âkdem vukû' bulân seferler takrîsiyle kallâ'-ı hâkâniyyede olan zehâ'ir sarf olunmuş ve elhâletü hazihi gâ'ile-i sefer ber-taraf olmuş olmağla bundan böyle Cânîk cânibine irsâl ve lilede'l-hâce der-sa'âdetime celb ve bi'l-istid'â ba'zı mahale irsâl olunmak için Samsun iskelesine nakl

olunmak üzere Cânîk sancağı kazâlarından yiğirmitokûz senesi mahsûlünden olmak ve fukarâyâ bir nev'-i yâd olmamak için fi'ât-ı mu'tedile ile yiğirmibin kile İstanbûlî şa'ir tertîb olunub işbû tertîb-i sâ'ir mübâhât-ı mürettebe misüllü tekâlif nev'-inden olmayub akçesiyle bey' ve sır akabilinden olduğundan bunda mu'âf ve gayr-i mu'âf ve havâss ve evkâf cümlesi meyân olarak mübâyâ'a ve tahsîli için sene-i sâbika Şa'bânından başka ve livâ-yı mezbûr kazâları ve ahâlilerinden tertîb-i mezkûrun te'-diyyesinde 'adem-i iktidârlarından bahisle bâ-i'mâmât-ı şer'iyeye 'afvını istid'âları vak'a mutâbıkmıdır ve değil midir olduğu halde tertîbe noksân gelmemek şartıyla karîb ve civâr mahallerde mübâyâ'ası müyesser olabilür mü keyfiyatı der-sa'âdetime tahrîr ve inhâ olunmak bâbında isti'lâmını hâvî işbû sene-i mübâreke Muharreminde başka evâmir-i şerifem verilmiş olduğu der-kenâr olmağla elhâletü hazihi mahsûl-i cedîd idrâk edüb kabz ve bir kât derkâr ve zâhire-i mezkûrenin tekâlif nev'-inde olmayub ol-cihetle bey'-i sır akabilinden idüğü bediââr olmağla mahsûl-i cedîdden mübâyâ'a olunmak husûsuna irâde-i 'alîyem ta'alluk etmeğle mûcibince 'amel ve hareket olunmak fermânım olmağın işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyeti mantûk-ı emr-i şerifimden ma'lûm oldukda fermûde-i hümâyûnum üzere şa'ir-i mezkûru ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le mahsûl-i cedîdden mübâyâ'a tahsîl ve Samsun iskelesine der-anbâr olunması husûsuna ve işbû şa'ir hin-i tertîbde fi'ât-ı mu'tedile ile tertîb ve matlûb olduğundan bundan mu'af ve gayr-i mu'af cümlesi dahiller olub bir kimesne hâsse mukâta'asını edâda tereddüd ve muhâlefet etmekle mahal ve mecâl kalmadığından şa'ir-i mezkûrun habbe-i vâhidesi 'akde-i te'hîre giriftâr olmayarak hemân hizmet yerlerinde mübâyâ'a ve anbâr-ı mezkûre cem' ve idhâriyle hitâmı haberini der-sa'âdetime iş'âre-i ihtimâm ve dikkat ve bundan sonra i'tirâz-ı vâhiye irâdiyle hisselerini edâda tereddüd ve muhâlifinde olanları yâhûd mücerred imrâr-ı vakt sebebiyle 'afvlarını şâmil

der-sa'adetime i'lâm ve tahrîrât irsâline sebep olanları li-
 ecli't-te'dîb isim ve şöhretleriyle derbâr-ı hilafet-i medârım
 tahrîr ve inhâya mübâderet ve müddet-i kalîlede ittimâm-ı mas-
 lahat olunması ashâbının istihsâline meğîd-i sa'y ve gayret ve
 'avk-i te'hîre gûne hareket ve nemâş ve mücânebet eyleyesin
 siz ki kudât ve nüvvâb ve mütesellim-i mûmâ-ileyhsiz dikkat-i mû-
 cib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı
 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda
 bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i
 şerîf-i celîlü's-şân ve vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâli-
 min mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasın şöyle bilesin 'alâmet-i
 şerîfe i'timâd kılasız.

V. 80-A

Hüküm 1

Altûn Emr-i İçün Fermân Sûretidir

Düstûrû'l-mükerremden müşîrden mufahhamdan nizâmü'l-'alem
 müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâ-
 mü'l-enâm bi'r-reyi'ü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-
 ikbâl müşeyyidü'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-su-
 nûf-i 'avâtîfû'l-melikü'l-a'la Ana olûnun sol kolu yemîn ve ye-
 sâriyle nihâyetine vârinca vâki' vüzerâ-yı 'azâm edâmallahu te'-
 âla iclâlehum ve a'zâmü'l-ümerâ'i'l-kirâm afâhümü'l-kübrâ'i'l-
 fahham evladü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihtişâmü'l-
 muhattisûn bi-meğîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mirân-ı
 kirâm dâme ikbalehûm ve akzâ-i kudâtü'l-müslimîn evla valâtü'l-
 muvahhidin ma'âdeni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi' i'lâmü's-şerîfe
 ve'd-dîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselînü'l-muhtâs bi-
 meğîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-mu'în mevlânâ Erzurûm kâdısı zide
 fezâ'ilehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'âdeni'l-fazâ'il
 ve'l-kelâm kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil
 ve'l-akrân veyvedegân ve a'yân ve mütesellimîn vesâ'ir zâbitân
 ve vücûh-ı ahâli ve gümrükçüler zide kadruhum tevkî'-i refî'-i

hümeyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki eyâddî-i nâssda tedâvül eden ecnâs altûn ve akçe ve riyâlin fi'âtına bundan akdem ittifâk-ı edâ ile karâr verilmiş ve 'ibadullah müceb-i hasâr olmamak için evvel emirde merhâmeten mehl-i ta'libeden mehl-i mezkûr acire herkes yedinde bulunan envâ'-ı nükûdu meyân-ı nâssda râyic olduğu fi'ât üzere yağni yâldız altûnu onüçe ve Macâr altûnu onikibuçuk ve Fındık altûnu onbuçuk ve Zer-Mahbûb sekiz ve Mısır mahbûbu yedi gurûşa ve riyâl beşbuçuk gurûş on pâreye ve 'avâriz beşbuçuk gurûş olarak darbhâne-i 'âmireme ve hazâyin-i mirîyyeye irsâl ve i'tâ ve mükâbelesinde yuzon pâreye fındık rub' ve beş gurûş cihâdiye ahz olunmak üzere müsâ'ade olunmuş ve mehl-i mezkûrun inkizâsından sonra eyâddî-i nâssda olan ecnâs-ı nükûdun ederi olunamadığından elde bulunan ecnâs-ı nükûd taşrâdan der-sa'âdetime gelecek emvâl-i mirîye ve mürettebât ve matlûbât-ı sâ'ire akçelerine nakz ve mahsûb olunarak der-sa'âdetime irsâl olunmak ve nâkızü'l-vezn olanlar dahi bi'l-küllîye revâcdan memnû' olduğundan ol-makûle nâkızü'l-vezn altûn İstanbûl ve Fındık altûnunun bir dirhemi tokûzbuçuk ve fındık rub'iiyesinin bir dirhemi on gurûş ve Mısır altûnunun bir dirhemi sekizbuçuk gurûş ve Yâldız altûnunun bir dirhemi onbuçuk gurûş kırksekiz akçe ve Macâr altûnunun bir dirhemi onbuçuk gurûş hesâbiyle icâb eden akçesi ashâbına tamâmen i'tâ ve vasatından kat' olunarak temhîr ve vezn ve dirhem ve mikdârını mübîn-i i'lâm ve tahrîrâtiyle gerek taşrâdan der-sa'âdetime gönderilecek emvâl-i mirîye ve mürettebât-ı sâ'ire akçelerine nakz ve mahsûb olunarak asitâne-i 'aliyyeme irsâl kılınmak bâbında Anadolû ve Rumilinin üçer kollârına evâmir-i celîle-i şâhânem isdâr ve tesyâr ile i'lân ve işâ'at kılınmış olub işbû meâl ve müsâ'adeden maksûd zikr olunan ecnâs altûn ve riyâl meyân-ı nâssda alış verişde alınub verilmeyüb cümlesi hazinihâne-i 'âmirem ve hazâ'in-i mirîyyeye verilüb mükâbelesinde rub'iiyye ve cihâdiye ahz olunarak ta'yîn olunan müddet zarfında ederi alınmakve sonra elimde bulunmuşdur mütazarrir olurum deyû

kimesneye gadr ve gillet mahâl kalmamak irâdesine mebnî iken bâb-ı erbâb-ı irtikâb ecnâs-ı nükûdu fi'ât-ı mukarrere-i ziyâdeye ahz ve i'tâ-yı kâr ve başkaca menfa'at ittihâz eylediklerinden bunun ziyân ve hasârâtı müsaleha devlet-i 'aliyyeye ve bi'l-cümle 'ibadullaha râci' olduğu cihetden fi'ât-ı mezkûreye sarihen karâr verilmek fimâ-ba'd Yıldız altûnu onüç ve Macâr onikibuçuk gurûş ve Macâr cinsinden Karâmis ta'bir olunur altûn oniki gurûş on pâreye ve Fındık altûnu onbuçuk ve İstanbûl Zer-Mahbûbu sekiz ve Mısır mahbûbu yedi gurûşa ve Fındık rub'iyyesi yüzon pâreye verilmek ve 'avâriz cinsinden mâ'adâ üç nev'î beşerbuçuk gurûş onâr pâreye ve 'avâriz beşbuçuk gurûş ve sekizi bir yerde olân İspânya altûnu toksânüç gurûş ve ikisi bir yerde olan Karâmise yiğirmiüç gurûş on pâreye râyic olûb bundan sonra hiçbir tarafda bir akçe ziyâdeye alınub verilmemek üzere nizâm-ı rabt ile ol bâbda akîd-i şedîd şerkarîz sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhânem mücibince 'amel ve hareket ve ba'de'l-yevm karâr verilen fi'âtdan ziyâde beyne'l-ahâli alınub verilmemesi ve emvâl-i mirîden hazihâne-i 'âmirem ve hazâin-i mirfiyyeye gelmek mebaliğ-i fi'ât-ı mezkûre üzere nezâvetinden nâşî noksânı zuhûr eder ise yine mahallinden tâleb ve te'kîd ve tekmîl ettirüleceğini lâzım gelenlere tenbîh ve te'kîd ile nizâm-ı mezkûrun devâm ve istikrârına i'tinâ ve dikkat eylemeniz husûsu siz ki vüzerâ-yı 'azâm ve mir-i mirân ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz size hitâben muahharen şerefyâfta-i sudûr eden emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmuş ve mugâyîr-i nizâm harekete sagir ve kebirden her kim cesâret ederse icrâ ile levâzım-ı te'dîbi için keyfiyetin derhâl südde-i seniyyeme tahrîr ve işâreti maddesi dahi tavsiye ve iş'âr kılınmış isede bu husûs-ı mevâd sâ'ir mukayyis olunmayûb nükûd-ı mezkûrenin karâr verilen ziyândan ziyâde alınub verilmesine taraf taraf ikdâm ve ihtimâm-ı mâlâ kelâm olunmak irâde-i kat'a-i şâhânem müktezâsından ve bu maddenin 'ale'd-devâm ederi başlanamayacağı umûr-ı vazihadan olmağla ana göre

'ale'd-devâm i'tinâ ve nezâret olunarak nükûd-ı mezkûrenin bâ-âda karârgîr olan fi'âtdan ziyâde alınub verilmemesi ve 'atîk yüzlük dahi yüz pâreye ve ikilik seksân pâreye altmışlık altmış pâreye ve gurûş kırk pâreye ahz ve i'tâ olunması husûslarını taht-ı hükûmetinizde iktizâ edenlere gereği gibi tefhîm ve te'kid-birle nizâm-ı müceb vesâ'il-i hâlâtın istihsâline bi'l-ittifâk mezîd-i ikdâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın te'kid 'ale'l-tâ'kid işbû emr-i şerîfim isdâr ve Sadr-ı 'azâm çukadâr-larından 'Abdurrahmân zide kadruhu ile irsâl olunmuşdur buyûrdumki hükûm-i şerîfim vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr eden emr-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ'in itâ'atmakrûniyle 'âmîl olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız . Tahriren fî evâhir-i şehri Receb sene tis'a ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf.

V. 81-A

Hüküm 1

Terme Kazâsı Akçây Kazâsı Arım ve Ökse Kazâsı Samsun Kazâsı ve Kavâk ve Alâçam ve Bafra kazâları tütün esâmileri Ordulu Hâcî Kahramânzâde Ahmed Ağa ile Çarşenbe müftüsü faziletlû Muhammed Efendi ile bi'l-mu'ayyen kayd ve defter olunduğu emrin sûretidir ber-vech-i atî zikr ve beyân eder .Fî 19 Şevvâl sene (1)230.

Kıdvetü'l-emâsil Hâcî Kahramânzâde gayretindem Ahmed Ağa zide kadruhu ba'de's-selâm inhâ olunur ki senki öteden berû gayretkâr ve sadâf şî'âr olduğuna mebnî husûsü'l-atî'l-beyân me'mûr olmakdan maksûd aslı bu mârriyetde dahi ibrâz-ı sadakat ve hizmet benzermek matlûbumuz olmağla bir müddetden berû sefer-i hümayûnum imtirâdı ve tekâlif-i devlet-i 'aliyye kesret ve dikkat-birle ta'âkîbi sebebiyle Cânîk Sancağı kazâlarına her za'if-i külli târî olmağla livâ-yı mezbûr kazâlarında mevcûd olan tütün ve esâmisi müceddeden kaleme alınub ve defter olunması ve arâlıkda birer takrîb kendûlerini salyânedem mu'afiyeye-i tezkere

olunmuş ve hizmetkâr verilmiş ve ilhâk olmuş ve agvât ve bölük-
bâşı himâyesinde bulunmuş katî vâfir kimesneler sâlyane verme-
meğe birer 'illet-i bidâ (?) etmiş olduklarından sâ'ir ve ber-
müdâr olan fukarâda dahi takat kalmayûb perişânileri mûcib ol-
makdan nâşî tezkeremiz vüsûlünde me'mûr kılındığın kazâlara va-
rub karye-i Bekriyyeye taharrî ve tecessüs ve Bâlâda zikr olu-
nan ve salyânedan kendünü kurtaran kimesneler her kimlere müte'-
allik olûr ise olsun semt ve etrâf gözetmeyerek ve bu bâbda ha-
tıra ve gönüle bakmayarak cümlesini tahrîr ve esâmi defterine
kayd ve idhâl olunub ve hânedânlık taslayûb ve salyâne vermemek
içûn kendüyü hândan zümresine katmış olanları dahi kemâ-yenbagi
tecessüs ve taharrî ve zâhire ihrâc eylemeniz bâbında me'mûri-
yetini hâvî işbû tezkere-i divân tahrîr ve ile irsâl ve tes-
yâr olunmuşdur emr-i şerifim vüsûlünde gerekdir ki minvâl-i meş-
rûh azgın ve bermüdâr o makûle himâyede bulunmuş ve tezkere ve
ilhâk ve hizmetkâr ta'yîn olunmuş ve handânlık taslamış kimes-
neleri bi'l-cümle defter ve esâmi defterine derc ve tahrîr ve
gönül sayûb müsâ'ade olunarak ahz ve ketm eder sana vehâmeti
tarafına şâmil olacağı meczûmun oldukda ana göre 'amel ve hare-
ket ve hilâf-ı sâdir vukû'undan hazer ve mücânebet eyleyesiz
ve's-selâm.

Hüküm 2

Diğer Buyûruldu Sûretidir

Şerâyi'-i şî'âr Terme ve Akçây ve Çarşenbe ve tevâbi' ve
Samsun ve tevâbi' ve Bafra ve Alâçam kazâlarının kudât ve nüv-
vâbı faziletlü sa'âdetlü efendiler zide fazlehum ve mefâhirü'l-
emâsil ve'l-akrân mütesellimleri mürüvetlü ağâlar zide kadru-
hum ve me'zûnü'l-bi'l-iftâ faziletlü efendiler ve müderrisîn-i
kirâm efendiler ve vücûh ve vilâyet ve iş erleri ve söz sâhib-
leri ve ihtiyârân ve ahâli-i kazâ bâ-cemi'hûm ba'de't-teslî-
mât inhâ olunur ki çend seneden berû kazâlarınızın tütün esâmi-
lerine halel târî olmak takrîb-i fukarâya gadri mûcib olduğundan

kazâhâ-i mezkûrenin tütün esâmileri Ordu hânedânlarından 'îz-zetlû Hâcî Kahramânzâde Ahmed Ağa ma'rifetiyle tahrîr ve tanzîm ve fukarânın hâl ve tahmîllerine göre esâmileri tertîb ve şîrâ-zebend olunmasını emr ve irâde-i hâlisâne veli'ü'n-ni'amı müte'allik buyûrmakdan nâşî imdi bu def'a ağa-yı merkûmun ma'iyyeti-ne Çarşenbe müftüsü faziletlû Mehmed Efendiyi karışûk kazâları-nıza ta'yîn ve ihrâc olunmağın sizki muhâtabûn ve mütesellimûn-ı mûmâ-ileyhûmsuz ağa-yı merkûm taraflarınıza vürûdunda kazâla-rınız derûnunda her ne kadar der-medâr ve kolcu ve hâtib ve ha-nedân ve yamâk ve hizmetkâr ve mütesellimler ki kapû uşâkları ve mekteb hocâsı vesâ'ir ferd ve aher-i kübâraya kalemiyyeden bir yerin tecessüs olunan bi'l-cümle zâhire ihrâc ve semt-i sa-lât ve hatır ve gönüle bakılmayarak ağa-yı merkûm ma'rifetiyle tahrîr ve kayd-ı defter ettirülmesi husûsuna mezîd-i ihtimâm ve dikkat-i kemâli ile sa'y ve gayret eylemeniz cümlenizden me'mûl ve matlûbum olmağın eğerçi işbû sâlifü'z-zikr ahâlilerden bulunana müta'allik ve şu yerlere müta'allik diyerek bir kaza-i semtim ve ifzâ olunub deftere tahrîr olunduğu mes-mû'um olur ise bir sâyü'l-ka'be (?) hakkı vehâmeti taraflarını-za râci' olunamayacağını emr-i muhakkak bilüb imdi keyfiyeti ma'lûmlarınız oldukda ol-vechle 'amel ve harekete sa'y ve ik-dâm ve tahsîl ve rızâ-yı hırâset veli'ü'n-ni'amı ve muvâfık rızâmız olûr hâlâtin istihsâline vufûr-ı i'tinâ ve dikkat eyle-yesiz ve senki bu husûsa me'mûr ağa-yı merkûmsun sen dahi me'mûr olduğun maslahatda cânîb veli'ü'n-ni'amiye ve tarafımıza vebâl ve mârû'l-hasâr oldurmayarak kazâha-i mezkûrelerde kâ'in ve vâki' her ne kadar ahâli ve fukarâ vesâ'ir vâir ise bir terdi gerûye kalmayarak tahrîr ve bir yerin kaleme alub defterini tarafımıza getürmeniz için tarafımızdan işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve yedine i'tâ ve irsâl olunmuşdur emr-i şerifimle vardûkda vüsûlünde gerekdir ki ber-mûcâb buyûruldu 'amel ve ha-reket ve hilâf-ı vaz' ve halât vukû'undan hazer ve mücânebet eyleyesin ve's-selâm.

V. 81-B

Hüküm 1

Sûret-i Buyûruldu

Şeri'at-şî'âr Ordudan Samsuna vârinca iskelelerin kudât ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk muhassılı 'izzetlü Ahmed Efendi zide mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân iskele-i mezkûr mütesellimleri ve tersâne emînleri livâ'in-i mezkûrîn kazâlarından tamâmen tersâne emînlerine teslim olunmadıkça bir dirhem ve bir kıyye tel ve kendir tüccâr ve ahere bey' ve şirâ olunmamak bâ-fermân-ı 'alî memnû' ve düstûrü'l-'amel tutulan nizâm-ı müstahsenden iken bu evânda hilâf-ı nizâm-ı ihtiyâr olunmağla imdi sizki efendi ve muhassıl-i mûmâ-ileyhâ vesâ'ir muhâtabûn-ı mûmâ-ileyhim-siz tersâne-yi 'âmireye müretteb tel-i sâf ve kendir-i hâm tamâmen tekml ve tersâne emînlerine tamâmen te'diyye ve teslim olmadıkça bir dirhem ve bir kıyye tel ve kendir-i hâm bilâ-izin bey' ve şirâ olunmayub ve eder olûr ise alan ve satan te'dib ve yedlerinde bulunân kendir meccânen ahz olunmak husûsunu iktizâ edenlere tenbîh ve te'kid eylemeniz içün divân-i Trabzonda işbû buyûruldu tahrîr ve isdârı ile irsâl olunmuşdur inşallahu te'âla vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere bermûceb buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mucânebet eylesiz deyû. Fî 23 Receb sene (1)233.

Hüküm 2

Bâ'is-i tahrîr budûr ki Onbeşinci günü

İşbû binikiyüzkırk senesi Sâferü'l-hayrın taht-ı tasarrufunda cemî' emlâkdan mutasarrıf olduğum kal'a derûnunda Hâcî Hâtûn mahallesinde vâki' iki oda ve sofa ve ma'a mülk arâzi-siyle cemi'ü't-tevâbi' ve'l-evâhak teşmîl olduğu üzere bir bâb mülk menzîlimi bir tarafda kal'a civârı ve bir tarafına mülk konâğım samânhânesine mahdûd ve bir taraftan tarîk-i câri ve Kara Ahmed mülk menziline mahdûd ve işbû hudûd-ı mezkûr ile

mahdûd olan mülk menzîl haddımız Kavâklı Emrullah ve yine had-ı menzîlde olan kalem Ümmühası kerîmesi Fatıma ale'l-iştirâk sevâ' olmak üzere binikiyüz gurûş bey'-i bât-ı sahîh ile bey' olunûb ve merkûm ve mezbûre dahi bey'-i mezbûru kabûl eylediklerinden sonra menzîl-i mezbûr yedlerine teslim ve kabz eylediklerinde ve zimmetlerinde olan mülk-i müşteri menzîl bahâsı binikiyüz gurûşuh altıyüz gurûşu Kavâklı Emrullah ve altıyüz gurûşu kalem kızı Fatımaya hibe ve ittihâd olunduktan sonra keyfe mâ-yeşâ mülk-i müşterileri olub mutasarrıf olarak bi-men-i te'ala tarafımızdan ve taraf-ı aherden müdâhale olunmaya ve'sselâm. Fî 15 Cemâzi'l-evvel sene (1)240. Kayd-ı tarîhidir.

Seyyid 'Ali hâdâme ? Samsun

V. 82-A

Hüküm 1

Bâ-irâde-i 'aliyye Sivâs ve Çorûm ve Amasya ve Cânîk sancakları kazâlarından tertîb ve Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve Samsun iskelesinde bâ-emr-i 'âlî mübâyâ'a zâhiresi kabzına me'mûr dergâh-ı 'alî kapûcubâşlarından mürüvetlû 'Abdurrahmân Ağa ma'rifetiyle der-mahzen ve idhâr olunmuş olan zehâ'ir-i mürettebeden Anapaya ve der-'aliyyeye gönderilân hinta ve şa'ir mübâyâ'a zehâ'irinin müfredât defteridir ki sicil-i mahfûza kayd olunmuşdur. Fî sene (1)229. Mahsûb.

	Hinta	Şa'ir
	<u>İstanbûli kile</u>	<u>İstanbûli kile</u>
Ünyeli Kel 'Ömeroğlu şehdiyyesiyle Anapaya		
irsâl olunân Fî 7 Cemâzi'l-evvel sene 1231.	3000	7000
Ünyeli Etmekçioğlu Mustafa re'is seffinesiyle		
Anapaya	6000	3620
Ünyeli Veli Ahmedoğlu 'Ömer re'is şehdiyyesiy-		
le asitâneye irsâl Fî 17 Receb sene 1231.	6600	-
Ünyeli Adalioğlu Hüseyin re'is şehdiyyesiy-		
le asitâneye irsâl a'la hinta Fî 21 R.evvel		
sene 1231.	6250	-

Trabzonlu Mehmed re'isin süvâr olduğu Kara 'Ali kapûdânın üç direklû şehdiyyesine a'la hinta Fî 23 Re- ceb sene 1231.	11150 <u>30000</u>	- <u>10620</u>
Ünyeli Hâcî Mustafaoğlu Hüseyin re'is şeh- diyyesiyle asitâneye evsad hinta şa'ir	3000	4000
Ünyeli Veli Ahmedoğlu Hasan re'is şehdiyyesiy- le evsat hinta	6000	-
Gerze topçuoğlu Memiş re'isin süvâr olduğu melkeseye (?) şa'ir evsat Fî 2 Receb sene 1231.	-	3000
Ünyeli Kariboğlu İbrâhim re'is süvâr olduğu iki direklû şehdiyyeye a'la şa'ir Fî Gurre-i Şa'- bân sene 1231.	- <u>39000</u>	5000 <u>22620</u>
Giresûnlu Emîn re'isin süvâr olduğu iki di- reklû ibrik seffinesine vaz' ve der-'aliyye- ye irsâl a'la şa'ir Fî 5 Şa'bân sene 1231.	-	3000
Ünyeli Misafiroğlu 'Ömer re'isin şehdiyyesiy- le asitâneye a'la hinta Fî 15 Şa'bân sene 1231.	4500	-
Ünyeli Hâcî Hüseyinoğlu Hüseyin re'isin süvâr olduğu Siledioğlunun iki direklû şehdiyyesine vaz' ve tahmîl ve der-'aliyyeye irsâl olunan a'la şa'ir Fî 23 Şa'bân sene 1231.	-	4000
Giresûnlu Hâcî Mehmedoğlu 'Ömer re'isin süvâr olduğu ibrik ile der-'aliyyeye a'la şa'ir Fî 15 Şa'bân sene 1231.	-	7000
Samsunlu Seyyid Halîl ve Seyyid İsmâ'il re'is seffinesiyle der-'aliyyeye irsâl a'la şa'ir	- <u>43500</u>	7000 <u>43620</u>
Ünyeli Bıyıksız Banioglu Mirûdi re'is şeh- diyyesiyle der-'aliyyeye irsâl Fî 15 Receb sene 1231.	a'la şa'ir -	1960

V. 82-B

Hüküm 1

Bâ emr-i 'alî Sivâs ve Çorûm ve Amasya sancaklarından tertîb ve Samsun iskelesine nakl ve Samsun iskelesinde bâ-emr-i 'alî mübâya'a zâhiresi kabzına me'mûr dergâh-ı 'alî kapûcubâşlarından sa'âdetlû 'Abdurrahmân Ağânın vekîli Sivâslı Seyyid Hasan Ağa ma'rifetiyle mübâya'a-i mezkûrdan Trabzon vâlisi devletlû Süleymân Hazretlerinin bâ-emr-i 'alî zâhire kabzına me'mûr Seyyid 'Abdurrahmân Efendiye teslimâtı ve efendi-i mûmâileyh ma'rifetiyle Trabzon irsâl olunan mübâya'a zehâ'iri beyân olunur. Sene (1)232.

	Hinta	Şa'ir
	<u>İstanbûli kile</u>	<u>İstanbûli kile</u>
Seyyid 'Abdulkerîm ma'rifetiyle Samsunlu Seyyid Halîl re'is sefinesiyle irsâl Trabzona	3157	3229
Kendir emîni Mehmed Ağa ma'rifetiyle Trabzona ceste ceste sefâyin ile irsâl	8250	-
Def'a Mehmed Ağa ma'rifetiyle üç kıt'a sefine ile der-'aliyyeye irsâl	<u>8500</u>	
	19907	

V. 83-A

Hüküm 1

Binikiyüzotûziki senesi ber-ma'tâd-ı kadîm Sivâs eyâleti ve Çorûm ve Amasya sancaklarından matlûb hazret-i cihândâri râyic-i hinta iştirâ ve Samsun iskelesine nakl ve tenzîl eden kapân tüccârlarından Ünyeli Bağdâdlızâde Ahmed Ağânın 'armedesine ihâle olunmağın ağa-yı mezbûr tarafından bâ-fermân-ı 'âlî şerîkleri kıbel-i şer'e vürûd ve yedlerinde olân emr-i celîlü'ş-şân cümle ahâli müvâcehesinde hatm ve ferşne (?) olundukda sem'an ve tâ'a merâsimini ba'de'l-edâ ağa-yı merkûmun şerîkleri râyic üzere cemf'-i izhâr eyledikleri hinta asitâne-i sa'âdetime anbâr-ı 'âmireye sarf ve tesbîl eyledikleri huzûr-ı şer'

Bağdâdlı-zâde Ahmed Ağâda sùvâr olduğu bir kıt'a şehdiyyesine mezkûr râyic üzene iştirâ-yı hintadan onbinyiğirmitoküz kile İstanbûlî hinta olduğunu ikrâr etmeleriyle işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 20 Receb sene (1)232.

Hinta

Kile İstanbûlî
10029

Hüktüm 2

Sûret-i Buyûruldu

Şeri'at-ı şî'âr Samsun nâ'ibi faziletlü efendi zide fazlehu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân der-'aliyyeden zehâ'ir mübâya'asına me'mûr silahşörân-ı hassadan 'izzetlü ağa ve mütesellimi ve anbâr-ı mirî inşâsına me'mûr binâ emîni vekîlimiz ve bi'l-cümle vücûh-ı memleket ve iş erleri zîr erleri zide kadruhum inhâ olunur ki bâ-irâde-i seniyye-i zehâ'ire vaz' için Samsun'da binâ ve inşâ olunan anbâr-ı mirînin şimdiye kadar hitâm-ı reside olduğu melhûz olduğuna mebnî anbâr-ı mezkûrun eşkâl-i binâsı küşât ve mesârifî defter olmak lâzım gelmekden nâşî bu husûs bi'z-zât mühendis Hâcî İshâk Efendi me'mûr ve ta'yîn kılınarak bu def'a ol tarafa irsâl ve tesyâr kılınmışdır imdi tarafınıza vüsûlünde muvaffak-ı şer' ve cümlenizin ittîfâk ve ma'rifetiyle mûmâ-ileyh Hâcî İshâk Efendiyle binânın üzerine merâ verilüb eşkâl binâsı gereği gibi keşf ve mü'ayene birle keyfiyet-i halî mebnî i'lâmiyle mesârfînin bir kıt'a mûmâza defterini mûmâ-ileyh Hâcî İshâk Efendi ile tarafımıza irsâl ve isbâle mübâderet ve bu husûsda kemâliyle ihtimâm ve dikkat ve hilâfından ittîkâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında divân-ı Trabzon ve livâ-yı Cânîk'den işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve mûmâ-ileyh İshâk Efendiyle bâ'is ve tesyâr olunmuşdur bi-men-i te'âla vüsûlünde gerekdir ki ber-minvâl-i muharrer hareket ve hilâfından ittîkâ ve mücânebet eyleyesiz deyû. Fî 11 Rebi'ü'l-âhir sene (12)37.

V. 83-BHüküm 1

Otûziki senesinde Tokâd kalhânesinde ba'de't-tabh Samsun iskelesine nakl ve iskele-i mezkûrda bâ-emr-i 'âli kabzına me'mûr Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le der-'aliyyeye irsâl olunan nuhâs-ı mirînin sefâyinlerinin ve mikdârının defteri ma'rifet-i şer'le bu mahalle kayd olunmuşdur. Fî sene (1)234.

	<u>Kıt'ât</u>	<u>Kantâr</u>	<u>Kıyye</u>
Ünyeli Veli Ahmedoğlu 'Ömer re'is seffinesine yedinde nuhâs olan fermân ile vaz' olân	2935	2055	8
Ünyeli Koç 'Alişeffinesine İbrâhim Yâricı süvâri vaz' ve irsâl	3148	2130	34
Ünyeli Habibullahoğlu oğlu İbrâhim kapûdâna süvâri vaz' ve irsâl	674	490	42

V. 84-AHüküm 1Emr-i 'âli Sûretidir

Düstûrû'l-mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb- bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidü'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Trabzon vâlisi ve Cânîk muhassılı ve ilhâken Gönnye sancağı mutasarrıfı ve Fâş muhâfızı Hazinedârzâde vezîrim Süleymân Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-kelâm gayr-i ezlivâ-yı Bozovak Sivâs ve Amasya ve Çorûm ve Cânîk sancaklarıyla ol-havâlılerde vâki' sâ'ir kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve kâdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hidem-i devlet-i 'aliyyemden olub zikr-i atî hususa bu def'a der-Sa'âdetden ta'yîn-i mübâşir kılınân Mustafa zide kadruhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-

akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri zide kad-
 ruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Sivâs
 ve Bozovak ve Amasya ve Çorûm ve Cânîk ve havâlisinde olan san-
 câklarda vâki' kazâlarda geçen sene hinta ve şa'ir ve erzen ve
 ve kokorûz-ı merâm üzere husûle geldiği inhâ olunduğuna mebnî
 ba'zı kallâ' ve bakâ'a irsâl ve lede'l-hâce iktizâ eden mahal-
 lere nakl ve irsâl olunmak üzere Bozovak sancağından mâ'adâ sâ-
 lifü'z-zikr elviyeden otûzbir senesine mahsûben râyicle mübâ-
 ya'a ve Samsun iskelesinde emr-i havî fermânım olan zâhireye
 hâlel gelmemek şartıyla sâbıklarda olduğu misüllü kapân tüccâ-
 rı mu'teberler 'ayân Bağdâdîzâde Ahmed ve şeriklerine mu'temed-i
 sarrâf kefâletıyla zâhire hazinesinden 'ale'l-hesâb yüzbin gu-
 rûş i'tâ olunarak iskele-i mezkûrede ikâmet ve rahîs bahâlarıy-
 le tüccârca zehâ'ir-i mübâya'a ve tezkerelû kapân sefâyinine
 tahmilen der-sa'âdetime irsâl ve isbâle mübâderet eylemeleri
 zımında ruhsatı hâvî tüccâr-ı merkûme yedlerine emr-i şerîfim
 verilmiş ve tüccâr-ı merkûm dahi ve aherce zâhire iştirâsına
 muvaffak olarak bu def'a beşbin kile hamûlesiyle me'mûl bir kıt'a
 sefine vürûd edüb dört kıt'a sefine dahi esnâ-yı râhide idüğü
 istimâ' olunmuş olub asitâne-i sa'âdetim süvâr-ı 'azam ve ce-
 mî' zimmetde sekenesinin me'kûlâtı için müstevfî zehâ'irin celb
 ve cem' ve idhârı ehem ve lâzım olduğuna binâen elviye-i mer-
 kûmdan tüccâr-ı merkûm misüllü kapân tüccârından iştirâyâ tâlib
 olanlar dahi vâri ise tezkerelû seffineler ile sermâyelû yazıcı-
 lar irsâl ederek alabildikleri mikdârca zehâ'ir der-sa'âdetime
 nakl ve kapân-ı dakîkden fûrûht olunmak sûretleri tüccâr-ı mer-
 kûmeye ifâde olundukda havâli-i merkûme zâhiresinin fi'âtı ala-
 caklar zehâ'iri misüllü maktû' olmadığından ve havâli-i merkû-
 me hintası birkâç cins olub her cinsin fi'âtı muhtelif olduğun-
 dan kîbelü't-tahkîk-i sefâyin ve sermâye irsâl edemeyecekleri-
 ni beyân ile evvel aherde alacaklar mübâşiri misüllü elviye-i
 mezkûreye sevk-i zehâ'ir için taraf-ı devlet-i 'aliyyemden mü-
 bâşir gönderilüb havâli-i mezkûre zâhiresinin ecnâs ve fi'âtını

tahkik ve der-sa'âdetime tahrîr ve inhâ eyledikten sonra sefâyin ve sermayelû yazıcılar irsâliyle der-sa'âdetime külliyyetlû zehâ'ir sevk ve irsâline müte'ahhüd olduklarından bahisle husûs-ı merkûm kâr-ı kûzâr mücerrebü'l-etvâr berî me'mûr kılınarak elviye-i merkûm iskeleleri olan Samsun ve Ünye ve Ordu ve Fatsa ve Terme vesâ'ir haffi ve celfi iskelelerin sedd ve tebdîle der-sa'âdetimden mâ'adâ hilâf-ı fermân habbe-i vâhîde zâhire isdâr ve fûrûht ettirilmesine kemâl-i dikkat ve husûle gelen zehâ'iri rencidân vesâ'irleri rızâ ve ihtiyâr ile Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve tezkerelû kapân tüccârı ve yazıcılara iştirâ ettirilmesi husûsuna ve zâhirenin fi'âtını gereği gibi tahkik ve tashîh ederek nümûne ile keyfiyeti der-sa'âdetime inhâ birle tezkerelû kapân tüccârı sefâyini ve sermayelû yazıcılar ve vürûduna kadr elviye-i mezkûreden Samsun iskelesine külliyyetlû zâhire nakl ve tenzîl emrine ihtimâm ve belki erâ'iti ruhsatlarına haml olunur mevâddan idüğü zâhir ve bu sûret min külli'l-vücûh rızâ-yı meyâmın iktizâ-yı dâvirânem müfâz olmağla senki vezîr-i mûmâ-ileyhsin fimâ-ba'd bu maddeye 'ale'd-devâm ihtimâm ve havza-i hükûmetinde kâ'in mubid ve müsâfirlerin ve iskelelerin gereği gibi muhâfazası esbâbın istihsâline dikkat ve ikdâm olunarak der-sa'âdetime o güç salıverilmemek husûsuna mübâderet ve o misüllü mühâcirin ekseri o tarafta mürûr edeceklerine mebnî bundan sonra bir neferi salıvermek lâzım gelür ise hâkim ve zâbitân beher hâl mes'ûl ve me'âtib olacaklarını her birerlerine lâyikiyle ifâde ve tefhîm-birle icrâ-yı emr-i münîfim-birle miknet eylemek fermânın olmağın tenbîhen ve ifhâmen mahsûs işbû emr-i şerîfim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi husûs-ı mezkûrun 'ala iddihâl men' olunmasını irâde-i seniyyem müktezâsından idüğü ve bu bâbda ağmâz ve tesâmûh câ'iz olmadığı ma'lûmun oldukda mazmûn-ı emr-i celfilü'l-kadrim lâzım gelenlere tenbîh ve te'kid-birle infâz ve icrâsına ihtimâm ve mübâderet eylesin ve siziki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz keyfiyyet sizin dahi meczûmunuz olarak

taht-ı hükümet ve kazânızda vâki' sevâhil ve iskelelere ve me'âbir ve sâbika 'ale'd-devâm nezâret ve tenbîh-i iktizâ edenlere ve sefâyin ve rû'esâsına gereği gibi tenbîh ve ricâ ve tehdîd-birle bundan böyle İstanbûla gelmek irâdesinde olan ol makûle göçlerin oilâ maslahat olan eşhâs-ı makûlesinin mürûrlarına ve cihâsü'l-vücûh ruhsat verilüb girû memleketlerine i'âdelerine ikdâm ve dikkat ve sahîh erbâb-ı müsâlehadan olanların maslahâtı için bir iki meferden ziyâdesini salıverilmemesi husûsuna mübâderet ve bu bahâne ile mürûr ve 'ubûr eden ulâklara ve devlet-i 'aliyyem hizmetine tashîh-i erbâb-ı müsâlâhadan olanlara der-sa'âdetime emti'a ve eşyâ nakliyle me'lûf tüccâr tâ'ifesine ta'arruz vukû'undan ve hiç ferdden akçe ahziyle mürûruna erâ'it-i ruhsatdan begâyet nehâşe mücânebet eylemek fermânım olmuştur buyûrdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr eden fermân-ı vâcibü'l-ittibâ'ım ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından nehâşe ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren evâsıt-ı şehir-i Şevvâlî'l-mükerrem sene selâse veselâsin ve mi'eteyh ve elf.

el-Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 84-B

Hüküm 1

Tuna sevâhilinde inşası irâde-i mülûkâne-i şâhâne-i kallâ'-ı hâkâniyenin emr u sûretidir.

Düstûrî'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdeb- bir-i ümûrî'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-e-nâm bi'r-re'yu'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Cânîk sancağı mutasarrıfı vezîrim Hürev Muhammed Paşa edâmallahu te'âla ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Cânîk sancağında vâki' kazâların kâdıları ve nâ'ibleri zide fazlehu ve mefâhirü'l-emâsil

ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı menleket ve iş erleri ve bu husûsa mahsûs mübâşir ta'yîn olunan zide kadruhum tev-kî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Tuna sevâhilin-de ve mahal-i ma'lûm derdest inşâ olunmakda olan onsekiz 'aded kallâ'-ı hâkâniyem ebniyesinin bi-men-i te'ala bu sene-i mübâ-rekede ederi alınmasına akdem olması irâde-i seniyyem müktezâ-sından ve elhâletü hâzihi kuyûd-ı lâzimesine nazaran ebniye-i mezkûrenin keşfi evvelleri mûcîbince gayr-i ez-teslîmât bundan böyle tekmîlini iktizâ eden mesârifât için darbhâne-i 'âmirem-de ebniyyeye mahsûs akçe-i karîn-i hiddem olan mülâsebesiyle müceddeden bir mikdâr dahi akçe tertîb ve tanzîm olunması lâzım gelmiş ve zikr olunan kallâ'-i hâkâniyem ebniyyesi için ikiyüz-otuz ve otuzbir senelerinde Rumili ve Anadolû kazâlarından emr-i sâmi ve ma'lûm 'aşiretlerden tertîb ve tahsîl olunan 'amele be-deliiyesi iki senedir 'afv ve terk olunarak kazâlar ahâlileri takasür etmiş oldukları işbû sene-i mübârekede dahi hatme ola-rak böyle tertîbli zikr olunan mesârifât-ı bâkiyyenin rû'yetine bakılması icâb etmiş olduğuna binâen herbir kazâ ve memâlikin hâl ve tahmillerine göre müceddeden ta'dîl ve tasfiye-i ri'âye-tiyle bir kıt'a defteri tertîb ve defter-i mezkûre 'atabey-i 'ulyâ-yi mülûkânem bâ-takrîr 'arz ve takdîm ile tertîb ve tahsîl husûsu istindâk olunarak ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şev-kekmakrûn-ı şâhânem şeref ifzâ-yı sahife-i sudûr olmakdan nâşî mûcîbince sâlifü'z-zikr kallâ'-i hâkâniyem ebniyyesinin huzûr iktizâ eden mesârifât-ı lâzimeleri için hatme olarak ber-mûceb-i defter Rumili ve Anadolû kazâlarından ma'lûmü'l-esâmi-i 'aşâ'ir-den ikiyüzotuzüç senesine mahsûben tertîb olunan mebâliğde be-rât-ı akdem yerlû yerinden tamâmen ve kâmilen tahsîli bâbında emr-i şerîfim isdâr husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk etmeyle imdi senki vezîr-i müşârü'n-ileyhsin bâş muhâsebeden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfimle mevzû'an irsâl olunan memhûr ve münza süret-i defter-i nâtik olunduğu üzere kallâ'-i merkûme ebniye-leri için Cânîk sancağından vâki' kazâlardan sene-i sâbıkı

misüllü tertîb olunan onbir gurûş inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le ve cümle ittifâkiyle yerlû yerinden tamâmen ve kâmilen tahsîl ve mübâşirine teslîmen ve 'acilen der-sa'âdetime irsâl ve darbhâne-i 'âmireme teslîm ettirülmesi husûsuna bezl-i hâl-i himmet eylemek fermânım olmağın işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuşdur vüsûlünde ber-vech-i muharver kal'a-i merkûmenin müddet-i kalîlede ebniyesinin bu sene-i mübâreke de ihtimâm-ı müktezâ-yı irâde-i 'aliyyemde olduğuna mebnî bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum 'amele ve levâzimet-i sâ'ire bedeli olarak kazâ-i mezbûrda müretteb üzere mezbûrun tahsîline ve darbhâne-i 'âmireme teslîmi senden ve sâ'irden matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûmun oldukda fermûde-i şâhânem üzere meblağ-ı mezbûru ber-mûcib sûret-i inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle tamâmen tahsîl ve seri'an mübâşirine teslîmen der-sa'âdetime ve darbhâne-i 'âmirem hazinesine teslîme sarf-ı külli miknet eyleyûb şöyleki bu husûs umûr-ı cihâdiyyeden olub bây u gedâ cümleye i'ânet ve lâzime-i diyânet olmağla te'diyye ve tahsîlinde izhâr-ı tereddüd ve mühâlefet eder ise icrâ-yı te'dîblerine i'tîbâr olunacağı iktizâ edenlerin gûş-ı hûşlarına izn ederek bu emr-i ehemmin matlûb-ı şâhânem üzere temşiyet ve tanzîm-i ihtimâm ve dikkat eylesin ve senki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi me'mûr olduğun meblağ-ı mezbûrun müşârü'n-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle yerlû yerinde tahsîl ve darbhâne-i 'âmirem hâzinesine teslîm-birle emr-i mübâşirin icrâya mezîd-i sa'y-ı gayret ve hilâf-ı emr-i şerîfim isdâr ve kat'a-i cesâret ve tehî-dest-i 'avdet ile mazhar-ı inşiyet olmakdan begâyet hazer ve mücânebet eylesin ve sizki kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhim ve sâ'irlersiz siz dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket-birle meblağ-ı mezbûrun bir gün evvel tahsîl ve teslîmine bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı gün hareket ile mübtelâ-yı vehâmet olmakdan teveffi ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır

olmuştur buyurdumki hükm-i şerifimle şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâli-min mazmûn-ı münfi üzere 'âmîl olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehri-i Ramazân sene tis'a ve selasîn ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 85-A

Hüküm 1

Karahisâr-ı Şarkî de şabhâne re'âyâsının vatan-ı asliyeyelerine Karahisâr'a gitmeleri için emir geldükde Samsun'da taharri tecessüs Hüsrev Paşa tarafından mübaşir gelüb sahfhatı i'lâm olundukda re'âyâ-ı zimmilere dokunmamak ve bu havâlide sâkin olmalarına Hüsrev Paşanın buyuruldu sûretidir ki on sene bir kimesne bir mahalde sâkin oldukda vatan-ı asliyesine gide deyû dahl olunmaya.

Hüküm 2

Samsun nâ'ibi faziletli efendi ve Cânîk muhassılı 'izzetli ağâ ashâb-ı 'arz-ı hâl zimmîlerin yigirmibeş seneden berû Cânîkde mütevattın oldukları vürûd eden i'lâm-ı şer'iyeden müstebân ve on sene mürûr edenlere müdâhale olunmamak şurûtundan olduğu nâmâyan olmağla merkûmları hilâf-ı şurût mahal-i ahire nakl ve iskân teklif etmeyüb oldukları mahalde ikâmetlerine kimesne tarafından müdâhale ettirmeyesüz deyû. Fî 15 Rebi'ü'l-ahir sene (1)233. Zi'l-hiccenin onbeşinde tahrîr olunmuştur.

V. 85-B

Hüküm 1

Bakrâdlioglu fermân itâirüb Hüsrev Paşaya gelüb taraf-ı müşârü'n-ileyh ve der-'aliyyeye Yahya Efendinin toprak basdı husûsu için olan i'lâm sûretidir.

Ma'rûz-ı dâ'ileridir ki

Mehmed nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl eder idüb merkûmun karındâşı Bağdâdizâde Ahmed ile me'mûriyetleri sebebiyle Samsun iskelesinden der-sa'âdete nakl eyledikleri yüzbin kile zehâ'irden harc-ı bedâyi' ve avâ'id alınmak mu'tâd ve küll iken zehâ'ir-i mezkûrenin beher kilesinden Trabzon vâlisi sâbık müteveffâ Süleymân Paşa kâ'ini sâbık Samsun mütesellimi Yahya Beğ yedibinikişer pâreden beşbin gurûş toprâk basdı nâmiyle ahz etmiş olduğunu beyâniyle meblağ-ı mezkûrun tahsîlini istid'â etmekden nâşî şurût-ı mer'iyyesine nazaran bu makûle der-'aliyyeye zâhire nakline tâleb edenlere ruhsat verilmesi 'umenâ-yı şâhâne toprâk basdı nâmı ve nâm-ı aher ile mirî mûmâ-ileyh cebren almış ise ba'de's-subût istid'â-yı ahz ve tahsîl ve mezbûr-ı mütesellimi bâbında cânîb-i asifânelerinden ve bu 'abdü'd-dâ'ilerine hitâben şerefrîz sâdır olan fermân-ı celîlü's-şân ve meblağ-ı mezbûr cebren mi alınmış ve toprâk basdı rûsûmâtı mir-i merkûmun asd etmiş midir bu her kadîmden berû mukâta'a-i miriyyeden muhtelif-i merbût irâde-i mu'ayyeneden midir isti'lâmını hâvî ber-mantûk-ı emr-i celîlü's-şân bir kıt'a buyûruldu-i sâmilere mübâşir kûlları Samsun mankemesine lede'l-vürûd Yahya Beğ kûlları ve zâhire bey' ve şîrâ eden ve mahal-i ahire nakl eden tüccârın ve ru'esâ-yı mevâcibelerinde hatm ve kırâ'at ve merâsim-i merâyâsına mu'tâva'atı ba'de'l-edâ meblağ-ı mezbûr ve toprâk basdı rûsûmâtı erbâb-ı vukûfdan su'âl olundukda Samsun iskelesinde toprâk basdı mukâta'ası vâki' kadîminden berû Cânîk muhassılığına merbût ber-mukâta'adır ve rûsûmâtı yalnız bâ-emr-i 'alî müretteb mirî mübâya'asından başka kapân tüccârı ve gemici ve kayıkçı vesâ'irin iskeleye tenzîl ve der-'aliyyeye ve Trabzon sevâhillerine li-ecli't-tüccâr nakl eyledikleri envâ'-i zâhireleri beher kile-i İstanbûlîdem ikişer pâre mu'tâd-ı kadîm olub toprâk basdı hâsılâtı mine'l-kadîm Cânîk sancâğı bervech-i ocâklık tersâne-i 'âmireye müretteb ma'lûmü'l-mikdâr telîsâf ve kendir-i hâmin ücret-i i'mâline ve nevl-i seffinesi

mesâriflerine müretteb mukâta'a-i mirîyyeden olmak hasebiyle rûsûmât-ı mezkûru veregeldiklerini ve sene-i sâbıkalarda kapân tüccârı mü'btedâsından Hâcî Hâfız ve Hâcî Veli nâman kimesnelerden dahi me'mûren der-'aliyye için Samsun iskelesinden yazıcıları ma'rifeti külli zehâ'ir-i mübâya'a ve nakl edüb mu'tâd-ı kadîm üzere bilâ-muhâfaza resm-i toprâk basdısını edâ eylediklerini bi-farz kimesneler huzûr-ı şer'de 'ala tarîkû'ş-şahâde ihbâr ve ifâde edüb ve mukaddem Bağdâdioğlu rûsûmât-ı mezkûrun edâsına muhâlefet ve yedimizde olan emr-i şerîfde tüccârca râ-yicü'l-vakt üzere deyû mukayyed iseler bunlar bu zâhireyi cânîb-i mirî için ahz edüb bir çıkâr ve menfa'at olmayüb hemân meccânen bir hizmetkârız deyû Samsun mahkemesinde takrîr ve bu vesîle ile fukârâ ve berâyâya günâ gün rencide etmeleriyle takrîrlerini hâkimü'l-vakt selefim efendi dâ'ileri bâ-i'lâm sâbık Cânîk muhassılı müteveffâ Süleymân Paşaya ifâdesinde merkûm Mehmed ve şerîkinin zâhire nakline me'mûr yedine ihsân buyûrulan emr-i celîlü'ş-şânda cânîb-i mirîden nakden akçe akçe ihsân buyûrulmuş isede kapân tüccârları misüllü kâr ve zârarı merkûmların üzerine olarak tüccârca râ-yicü'l-vakt üzere mübâya'ası ve merkûmlardan başka kimesnelerin zâhire ve i'tâsından memnû' ve yasâğ-ı kavî olunarak iskelelerin sedd ü bendî irâde-i 'âliyye buyûrulmuş olmağla vakt-i mezkûrede zehâ'ir-i mezkûreyi merkûmlar ehven bahâya alub intifâ'-ı küllîleri olduğuna binâen ve rûsûmât-ı mezbûr cizyenât makûlesinden ise de bu misüllü tersâne-i 'âmire hizmetine müretteb mukâta'a-i mirîyeyi halel ve ta'tîlden vekâye için merkûmlardan resm-i mezkûrun tamâmen ahz ve tahsîlini müteveffâ-yı müşârü'n-ileyh emîr buyurduğu tettezkereleri kayıt ve tescîl olunmuş isede merkûmlar irsâl eyledikleri yüzbin kile zehâ'irenin küll ve mikdârını ketb ve imzâ ile mîr-i merkûm kûlllarına altmışbin kile zâhireden diyerek ikibintoküzyüz gurûş verüb mâ'dâsı zimmetlerinde kaldığına 'alem-i a'yânım lâhik olmağla merkûmlardan ahz olunmuş olan meblağ-ı mezbûru mîr-i merkûm kûlları cebren tahsîl etmeyüb toprâk basdı mukâta'ası için ahz eylediği olki vâki'ü'l-hâldir i'lâm

V. 87-AHüküm 1

Sûretü'l-kuttâbü'l-meşrû' ve esliha râ'ibü'l-berâ'it min res-i asl-i vakf ve tasri'i's-surû'f ve tasarrur 'indi ve tahakkuk 'ala nehci'l-ma'hûdf'l-muhakkak ve hurbe bihi seri ve tasarrur 'ala hakkü'l-vasiyeti'l-musarrirleri ve ila nasbi tasahhub ve lüzûmu 'ala ru'ûsi'l-ilhâdi tesâ' ruan bihi 'ala nehc-i Şer' iddâ'riyen 'an sevâibi'l-'ibâdi 'âlimen bi'l-halâli el-hâdf beyne'l-ismu'l-ichâdi el-fakir es-Seyyid 'Osman kâdi bi-kaza-i Samsun?

Elhamdülillahillezi vefegahu düne 'izamihi şanuhu 'ukûle'l-'ukelâ vemâ vefegahu 'ala kane sultânihi medârisü'l-'ulemâ ahmedühu 'ale'l-lahi hâzü'l-vâkifin bi-'ayni tâ'âtihi fi e'd-dercâti ve tebdili'l-el-benâti bi'l-hasânati ve haza 'ila sülûki menâbihi el-hayri ve 'a'mâli'l-birri e'n-nâfi' fi't-dünya valideyni ve usalli 'ala nebiyyin nebiyyinâ el-a'yâni ve seyyidi el-erkân el-meb'ûsî min sülâleti beni 'adnâne ed-dâ'f ile'l-'ammi es-sebili'l-hâvi 'ila eşrefi el-edyân ve 'ala 'ilahi el-ızamî ve sohbeti el-kirâmî ve nüccîmi el-hedyi ve mesâbihi ve 'ale'llezine ittebe'ahum bi-ahsenin ila yevmi'l-kıyâmi ammâ ba'du fe-haza kitâbü'ş-şer'î ve hitâb-ı mer'î ya'rib mazmûn ve seniyü'l-mektûna an zikrihâ ennehu kad hazara ila meclîs-i şer'î şerîf ve mahfil-i ed-dîni el-münif sahibü'l-hayrâti ve'l-hasânâti ve ragibü'l-cenneti ve'd-derâcâti el-Hâc Muhammed Sadık ibn el-Hâc Ahmed ah-senullahu te'ala ileyhi veli valideyne femâ agarre ve i'terafe fi meclîs-i şer'îyyi şerîf muhazzarî şuhûd min 'udûli'l-müslîmine mevlânâ me'zûne'l-bi'l-iftâ Hasan ibn Bekir ve imâm-ı câmi'-i Pazâr 'Ömer ibn 'Osman fegalehu li-mâ 'allemethu ibnü'd-dünyâ eddeniyye menziletü'l-beliyye ve mahalli bi-vâdi'l-menzileti garâr lem yahlüt fihâ benâ li-nübüvvetihi bi-sebbarin 'anid li-kademî veftin gale'n-nebiyyü sallallahu te'alâ 'aleyhi ve's-selâm "Yen-gatihu amelû ibni ademe illâ anselâsin sadakatin câriyetin ve 'il-min yüntefa'u bihi ve veledin sâlihîn yed 'ulehu" fetubâ li-men

gasara amelehû li-yevmi er-râc' ve'l-me'âdi ehâta bi-hazâ 'ilmi's-
şerîfi ve tahakkukuhu bi-fehmihi el-lâtîfi kad vefvegahu bi-hüsni
neyletihi bi-niyetihi halisâtihi ve taviyyeti hafiyetihi hasbeti'l-
lahi'l-'azîm vebtiga'î il-merzati'l-rabbi er'râhim levkanellezi
benâ fî batınî beldeti Samsun hamıyyet-i kazatihi (?) ve rîbü'l-
menût bi-civârî Câmî'-i Pazâr mahûtati el-mahtûde bi-dükkâni Sâ'-
im-zâde İsmâ'il ibn Mehmed ve Hasan ibn 'Abdullah bi't-târîk-i
'amm bine't-tarafeyn ve 'aynû mine'l-mansûli haza dükkân el-mev-
kûf külle yevmin sem'âtihi 'aşar ve râhimü'l-murâd mine'd-dirhe-
mi akça li-kırâ'ati el-Kur'âni'l-Kerîmi fî yevmiCum'âti kable se-
lâti'l-Cum'âti fî mahfil-i câmî'-i Hoca Hayreddin fî batınî bel-
de-i Samsun bi-şartıhi en-yekûne haze'l-ciheti li-imâmi haza'l-
Câmî'-i Hoca Hayre'd-dîn ma ta'agabu ve tenâselü mâ dame ed-dünyâ
ve şartu en yagunehu mâ-bakiyye min hazihi'l-vaziyeti el-mu'ay-
yenetû bi-ta'mîri haze'd-dükkânı el-mevkûf el-mezbûre sümme ce-
'âle'l-vakîfe emrâ et-tevelliyeti el-hisbeti li-nefsihi mâ dem
fî kaydi'l-hayyeti ve izâ integale yekûnû emâra et-tevelliyeti
li-ibna'ıhi ve ibna'ıhi mâ-te'akabu ve tenâselû e inne'l-karâzû
velem yûcet ez-zukûru min evlâdi'l-vâkîfi yekûnû emrût tevellı-
yeti'l-hisbiyyeti li-men kâne ve tenâselû mâ-dâme ed-dünyâ ve
felemmâ temme emâre'l-vakîfi idde'a el-vakîfe el-mestûre er-
rucû'ıyye ani'l-vakîfi'l-mezbûr ister adde 'ilâ mülkihi el-ka-
dîmibinâ 'ala âdemi lü ümü'l-vakîfi ba'de't-teslîmi ile'l-mü-
tevellı min kablihi fî meclîsi mefharı el-kudâti ve'l-hük-
kâmi mevlânâ es-Seyyid 'Osmân el-Bafravıyyi fe refe'a'l-
mütevelli el-mezbûr ti'lke'l-kazıyyete ile'l-hâkîmi el-
mevâki' a'lahu ve isbatıhi vakfiyyetihi bi's-şuhûdi el-udûl-
i muhzaru el-vakîfi el-mezkûrî ba'de'l-da'va es-sahiheti
eş-şer'ıyyeti ve'l-inkâr min kabli'l-vakîfi ve'l-iştihâ-
di's-şer'î fe hükmü'l-hâkîmi mesfûrun bi-vakfiyyeti dükkâni'l-

mezbûrî el-mezbûru el-mevkûfu ve lüzumuha 'ala kavli men cev-
 vezehu e'immetü el-müctehidîn rızvanullahi te'ala 'aleyhi ec-
 mâ'in eşerrü rivâyeti mâ yecibuhu fi'l-kaziyyeti eş-şer'iy-
 yi umûmen ve fi'l-kazâfi bi'l-vakîfi husûsân fî-meclîsi
 kazaihi ve mahalli tenfizihî ve imdaihi fesâre'l-vakfı el-
 mezbûru müseccelen mahkûmen bi-sihhatihi ve lüzümühu lâzimen
 müvâiden bi-icmâ' 'ulemâ'id-dîn ve e'immeti'l-müslimîn vak-
 fen sâhîhen şer'ıyyân husnen sarîhan mer'ıyyen lâ-yubâ'u
 velâ yuhebu velâ yuresu velâ yübeddehû velâ yüstebdelû
 velâ yümlekû bi-sebebin mine'l-esbâbi ve tarîkîn muhe't-turû-
 gun mevâtiren muhalliden lâ-yengafihî mürûrû'l-eyyâm velâ yağyi-
 hi kurûru eş-şuhûrî ve'l-ag âmî velâ yefsehuhu vahidûn min men
 iltizemâ el-inkiyâd ve bi-ahkâmi el-islâm "Femen beddelehu
 ba'de mâ semi'ahu fe-innemâ ismuhu ale'llezine yübeddilûne-
 hu inne'llahe semi'un 'alîm" ve ecrü'l-vakîfi alellahi fe inne-
 hû lâ-yevau ecrâ men ahsenehu amelen ve raziyallahu ta'ala
 'ammen şeyyedehu mine'l-ahkâmü'l-i'lâm ve vulâtü'l-enâm geşdâl-
 ller (?) emsalehum ilâ yevmi'l-kıyâmı ve ahkâmehu ve se"â fî
 ecrânihi 'ala mûcib-i şarti'l-vakîfi kad vega'a ale'l-eşâri
 et-tahrîr fî evâhir-i şehr-i Recebü'ş-şerîf sene seb'a selâ-
 sîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-Hâl

- 'Alemü'l-'ulemâu me'zûnen bi'l-iftâ Hasan el-müfti bi-ka-
 zâ-i Samsun
- Mefâhirü'l-e'imme ve'l-Huttâb 'Ömer el-imâm bi-Cami'-i
 Pazâr.
- Reisü'l-hüccâc ve eşrefi'l-vücûh el-Hâc 'Ömer el-Kurbiyyu
 mevliden ve'l-Samsuna mevtinen.
- Ve gayrihum.

V. 88-AHüküm 1

Otûzsekiz senesi altûn husûsuna gelan fermân-ı celîlü'ş-şân sûreti kayd-ı beyân.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı 'ali kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı vekîli 'Osmân Beğ dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-kelem Cânîk sancağında vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve a'yân vesâ'ir zâbitân zide mecdühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki kâffe-i mu'âmelâtın esâsı olan râyic-i nükûd maddesinin fitrat-ı halelden vekâyesiyle râdde-i nizâmını tecâvüz etmemesi kat'a-i irâde-i seniyye-i mülûkânem müktezâsından olarak olbâbda sahâyf-i beyrâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn ve şevketmakrûn-ı mülûkânem mûc bince Anadolû ve Rumiliye evâmir-i şerîfem isdâr ve tesyâr ve der-sa'âdetimde dahi lâzım gelânlara buyûruldu tevcîh ve iş'âr olunarak peyderpey te'kiden ve tecvîz ve geçenlerde dahi bu husûs her tarafa tahrîr ve tezâkiritezbûr ile fimâ-ba'd İstanbûl altûnu sekiz ve fındık altûnu onbir ve Mısır altûnu yedi ve Cezâyir ve Tunûs ve Trablus altûnları oniki gurûş ve Rumî yiğirmibeş ve nısfı onikibuçuk ve rub'u altı gurûş on pâre ve fındık rub'iiyesi üç gurûş İstanbûl rub'iiyesi yüz pâreye ve yâldız altûnu onbeş gurûş on pâre ve Macâr altûnu onbeş gurûş ve Karâmisi altûnu ondört gurûş otûz pâre beyâz akçeden cihâdiyye beş gurûş ve ikilikiki gurûş ve gurûş kırk pâre ve rub' fi'ât asliyesi üzere on pâre ve avâriz cinsinden mâ'adâ üç nev'î riyâl altıbuçuk gurûş ve avâriz altı gurûş cârî olûb kesret-i tedâvülüne binâen mukaddemâ yüzdört gurûşdan fî takdîm olûnub huzurîn ta'bir olunan İstanbûl altûnu ahz ve i'tâdan külliyyen men' olunub ellerinde ve ba'zı eytâm sandıklarında bulunanlar fi'âtiyle darbhâne-i 'âmirenden tebdîl eylemedi

husûsunu tevcih ve tezkîr kılınmamış iken bir tşkım tam'akârân bukâr-ı mekrûhu kendülere menfa'at ittihâziyle bir vechle memnû' ve tezhîr olmayub tahkîk olunduğuna göre Serânîk ve Siroz ve Yenişehir ve Edirne ve Filibe ve Sofya ve ol havâlide ve İzmir ve Anadolû memâlikinin ekseri mahallerinde ecnâs altûn ve nükûdu radde-i nizâmından çıkarub ve ceş-i fi'âtıyla ahz ve i'tâ olunmaları hasebiyle bu keyfiyyet der-sa'âdetime gelecek emvâl-i mirîye ve hazâ'it-i sâ'irenin te'hîrine bâdî ve husûsuyle tâ'ife-i sarrâfın takarrür edeceği matlûbatı karîn-i 'akde-i tasdîk olarak mesâlih-i 'ibadullahın tavgîline bâ'is olduğundan başka tezâyüd fi'âtı takribiyle tahsîlât bütün bütün ufâk pâreye münhasır olarak zuhûr eden noksân ve çorâk ziyânı dahi bir fev'-i mazarratı mûcib olduğundan bu madde her sancağa başka başka te'kid ile yasâğ olunarak ecnâs altûn ve nükûd-ı sâ'ire fi'ât-ı asliyesi üzere tedâvül edüb radde-i müstakarrasını tecâvüz etmemesi esbâbının ishihsâline dikkat ve bu kâresinin olanlar ve 'ibret kılınarak emr-i fermân-ı hümâyûnum tenfiz-i icrâsına gayret olunması husûsu kat'i matlûb idüğü beyân ve bir mikdâr sahiyyet-i resmîyyesi kayd olunmadı mazmûnuna bir kat'a Cânîk muhassıl vekîli 'Osman Beğîndahi bu sûret-i buyûruldusu vâri idi ma'lûm oluna. Fî 8 Muharrem sene (1)238.

el-fakîrû'd-dâ'î es-Seyyid 'osmân nâ'ib-i Samsun

V. 88-B

Hüküm 1

Bi-şevkullahu te'âlâ Samsunlu Çalikoğlu Deli Mehmed Ağa İlyâs Köyü altında Dere üstünde vâki' tahta kebîri binâ olunmak için aslâ re'si gâ'ib olmamak üzere mezbûr kebîri binâsına ve ta'mîrine dûr-ı şer' eylemek üzere râyic-i hâsılından ta'mîr ve binâ edüb re'si mâlî telef olmayub vech-i muharrer kebîri mezbûra elli gurûş vakf-ı takayyüd mütevellî nasb olunân kerîmî Hacı 'Ömer Ağaya teslim olunub mütevellî olduğu işbû mahal-i şer'e kayd olundu. Fî 25 Şevvâl sene (1)240.

Hüküm 2

Düstûrû'l-mükerrem nizâmü'l-'âlem kazâ'-i evvelü'l-kirâm (?) Samsun'dan Harburt'da vârinca yol üzerinde vâki' kazâların kudât-ı zide fazlehum ve mefâhiri ve emşiret (?) ve 'izzet ve voyvodegân ve vücûhü'l-a'yân ve vücûh-ı mahaller ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevafuk-ı hümayûn vâsıl oldukda ma'lûm olakı Harburt cânibinde bulunan mesrûd 'asâkir-i hassa-i şâhânemin iktizâ eden üçyüzkırk dânik ise ve ircâfiyye (?) kalub (?) bu def'a kavlı-i kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Deli yüzbaşısı Hasan zide kadruhümâ ile bir nefer kavâsan? teslîmen bahren Trabzon iskelesine gönderilmiş olduklarından bahisle eşyâk-ı mezkûrenin Samsun'dan Harburt'a vârinçaya değin tahmîline müktezî 'araba ve hayvânâtın tedârik ve i'tâsiyle kazâ-i bi-kazâ nakıl olunarak salîmen mahalline ve isâli ve hâkilini ? şâmil emr-i şerîfim sûret-i ricâl-i devlet-i seniyyemden halâ müsârekât nâzır-ı iftihâr-ı der-kârım ve'l-mekârim Mehmed Sâlih Beğ zide 'ilmuhu tarafından bâ-takrîr ihâle ve inhâ olunmakdan nâşî siz(ki) kudât-ı kazâ' ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere 'alâmet ve harekete kıt'at-ı ihtimâm ve hareket eylemeniz fermân ve istimâlimiz mahsûsen işbû emr-i celîlü'l-kadrim ismâl ve tesyâr olunmuşdur imdi eşyâ-yı mezkûre Samsun'dan Harburt'a vârinca her kazâların taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise nakline müktezî 'araba ve hayvânın seri'an tedârik i'tâsiyle birbirinize irsâl ve sâlimen husûs-ı maksûde eşyâ-yı dâ'ire-i hane-i 'aliyyem müktezâsından iden ve bu bâbda a'mâsı ve rehâvetle eşyâ-yı mezkûre bunlardan 'araba ve hayvâna intizâren beyhûde meks ve tevfiik olunmakda havâ 'itrem ? takayyüd bir harâdesi şey telef ve zâyi' olmak misüllü vaz' ve sıhhat bir vechle câ'iz olunmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareket bi'l-ittihal mezîd-i i'tinâ ve gayret ve sadâkat-ı tecvîzden ziyâde ve tecâsüz eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur vüsûl buldukda ol bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân ve celîlü's-şânım vâcibü'l-

ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı ita'atmakrûnumla 'amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz a'lâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren fî evâher-i şehr-i Muharremü'l-harâmın sene isna ve hamsin ve mi'e (teyn ve elf). Fî 21 Sâfer sene (1)252.

V. 89-A

Hüküm 1

Samsun kazâsında Karamût karyesinde vâki' bir mu'ammer mes-cidin ta'mîr ve termîmine karye sâkinlerinden Himmetoğlu Sâlih Ağa otûz gurûş vakf ve habs edüb kendü hayâtında oldukda dūr-ı şer'le galle-i meblağdan fazla ve fazladan etrâfın ve ta'mîrin ebnâ olunmasına otûz gurûş edüb ba'de'l-vefât evlâdında sâlih olanlara ve hiyâneti oldukda câmi'-i mezkûrda hâtib olanlar mütevellî olmak üzere vakf eylediği işbû mahalle kayd ve sebt olundu. Fî 15 Şa'bân sene (12)38.

Hüküm 2

İslâmbol'dan gelüb gerûye giderken yolda katl eyledikleri Hâncı 'Arabın mâline bâ-fermân mübâşir gelân Yelâklı Çavuş 'Abdurrahmân Ağa ve yanında ka'ikrili (?) yedinde hüccet-i şer'iyeye ile vekil Mustafa Beşe Kerim Efendinin konâğı altında mevcûd katl olunduktan sonra bulunan hâne çûlları mübâşir vekili cümle muvâcehelerinde teslimen irsâlât-ı kayd-ı şûd. Fî 25 Zi'l-ka'de sene (1)238.

'Aded Kıyye Kıymet

Mütesellim Yahya Efendi ile fûrûht olunub vekil Mustafaya mübâşire teslimât hane çulu ve bahâsı	Vekil tamâm almışdır	10	759	578
Kara Kâyişoğlu 'Aliden 'Arab sağlığında verüb aldığı hane çül		1,5	88	-
Tokâdli Ohân zimmiden bakâyâ kalmış deyû davâ ve bundan başka kalmadığına hane çül yemin verüb aldığı	Vekil almışdır	2	120	60

Gümrük altında mevcûd vekil ve mübâşir geldükde buldukları hane çölları 17,5 1347 612
10pâre

Altıyüzoniki gurûş bir rub' Mustafa Paşa fûrûht edûb almışdır.

Hüküm 3

Bâladâ haneleri cümle ma'rifet-i şer'le vekil Mustafaya ve mübâşir ağaya teslîm olunmuşdur.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıyye</u>	<u>Kıymet</u>
Sulûsu hane çöllar	31	2314	-
İkibinüçyüzondört kıyyedir. Bi't-temâm kıymetini vekil hesab edûb almışdır.			
Bi't-temâm			1328
Mahzen kirâsına ihrâc			25
			<u>1303</u>
Resm-i i'lâm ihrâc			10
			<u>1293</u>
Binikiyüztoksânüç gurûş vâsi Mustafaya (verilmişdir)			
Ünyeli Eklenceoğlu Hâcı Mehmed kapûdân 'Arab sağlığında verüb i'lâm verilmişdir hane çül	Vech-i tahmîn 6	450	
Amasyalı Ayâ zımmîdeyine 'Arab hayâtında verüb i'lâm olunub ba-kâyâ mahallinden alasız deyû	hane çül	3	224

V. 90-A

Hüküm 1

Kasaba-i Samsun sâkinlerinden Hançerli Mahallesinden Çiyâr-oglu 'Osman'ın halîlesi Emine Hatûn tarafından vekâleti huzûr-ı şer'de sâbit olan Câmî'-i Kebir Mahallesinde Türkoğlu Usta Mehmed Ağa Emine Hatûn merkûmenin tarafından vekâleti hasebiyle ve kendi zevce-i menkûhesi olarak Hançerli Mahallesinde vâki' bir bâb mülk bağçelerini işbû bâ'is-i vesika Silahşörân-ı hassadan Samsun iskelesi mübâyâ'acısı sa'âdetlû Hidayetullah Ağaya bir taraftan kıblesi 'Abdurrahmânzâde Ağanın mülk menzîl havlusuna muttâsıl bir taraftan şarkî kabristân ve yine cenûbu taraf-ı kabristân ve bir taraf-ı tarîk-i caddeye mülhâk cevâ-nîb-i erba'asiyle mülk bağçesini ağa-yı mûmâ-ileyh Hidayetullah

Ağa hazretlerine zeyl-i kitâbda muharrerü'l-esâmi 'udûl-i müsli-
mîn muvâcehelerinde ve huzûr-ı şer'de semen-i ma'lûmesiyle ker-
re ve vekâvet-i ba'ide-i tesbihâtdan 'arî ve berî olarak bey'-i
bât-ı sahîh ile bey' ve teslim edûb bey'-i mezbûr üzerine tara-
fından bi't-tav' ve'r-rızâ icâb ve kabûl ağa-yı mûmâ-ileyh haz-
retlerine bey' edûb ba'de'l-bey' iktizâ eden semen-i ma'lûme-
sini ber-vech-i peşîn kafârı birle karâr-ı mu'ayyen takdîr olu-
nân kıymet-i mezbûru tamâmen ve kâmilen ahz ve kabz eyledik de-
yû her birerleri takdîr etmeleriyle ağa-yı mûmâ-ileyhin fîmâ-
ba'd mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ' mutasarraf olsûn deyû
bi'l-muvâcehe edâ-yı kelâm etmeleriyle bâ'is-i hâze'l-vesîka
Hidayetullah Ağaya mülk-i sahîh olduğunu mâ-vaka' bi't-tâleb
ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmü't-tis'a şehr-i Rebi'ü'l-evve-
li sene semân ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

- Samsun mütesellimi Seyyid 'Abdulkerim Efendi,
- es-Seyyid Yahya Efendi sâbık mütesellim-i Samsun,
- Samsun evkâf ağası Selîm Ağa,
- Hâcî Bâşî kerîmi el-Hâc 'Ömer Ağa,
- Nuhâs emîni Kethüdâzâde Mehmed Ağa,
- 'Abdurrahmân Ağazâde 'Abdullah Ağa,
- Koymâtlı Hâfız Ağa,
- Kudâtımın karındaşı Hâcî Mehmed Ağa,
- Şem'udân ağası 'Osmân Ağa,
- Karamutlu Sâlih vâli,
- Nâ'ib-i sâbık Hüseyin Hâfız Efendi,
- Ve gayrühum.

Hüküm 2

Hançerli Mahallesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât e-
den Hâcî İshâk Ağazâde İshâk Koca Ağa hâl-i hayâtında mâlından
yiğirmi gurûş Yâli Câmî'-i Şerîfine ferrâş hizmetine vakf et-
miş olduğundan yiğirmi gurûş müteveffâ-yı merkûmun oğlu Seyyid

Ahmed Ağaya mālından ifrâz ve teslim ve mütevellî nasb olunmağ-
la beher sene yigirmi gurûşun fâ'izi olan üç gurûş Yâli Câmî'-i
Şerîfi ferrâşı 'Ali Efendiye teslim etmek şartıyla kayd-ı şûd.
Fî 13 Rebi'ü'l-evvel sene (12)44.

Şuhûdân

- Koca re'isoğlu Veli Mehmed,
- Rençber Hüseyin Beşe,
- Mahakemde mahzar Mollâ Hasan,
- Ve gyrühum.

V. 90-B

Hüküm 1

Samsun sâkinlerinden Sâbık Gürcü Mehmedin yetimleri 'Abdul-
lah ve 'Ali ve ahâli-i Kırımlıgiloğlu kızı Kerîme Hâtûn tara fın-
dan vekâleti sâbit olan İsmâ'iloğlu Mahmûd ve kibel-i şer'den
merkûm Mahmûd ve eytâm-ı mezbûrlara vâsi' nasb olunarak eytâm-
lara hayr ve imtiza'(!) olduğunu ba'de't-tesbitü's-şer' 'udûl-ı
ahrâr-ı müslimûn takdîr ile Samsun sâkinlerinden Hasan Kethüdâ-
zâde Mehmed Ağanın mülk-i sahihi olan çarşû derûnunda bir bâb
dükkânıyla mükâbilinde mezbûrların bir bâb dükkânını ba'de'l-
bedel ikiyüz gurûş dahi ziyâde ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından a-
lınûb ol-vechle ağa-yı mûmâ-ileyhin verdiği dükkânı ve ikiyüz-
gurûşu kemâl-i imtiza'(!) olduğu ve dükkân ve dükkâna mükâbil meb-
lağ-ı mezbûr dahi eytâmın imtiza' olmak şer'e müteveccüh vâsi ma'-
rifetiyle olduğu işbû mahalle şerh ve kayd olundu. Fî 15 Cemâ-
zi'l-evvel sene (1)243.

V. 91-B (1).

Hüküm 1

Seyfi Ağazâde Mustafanın lâlâsı Kahramân Kethüdâ hâl-i ha-
yâtında Hocâ Suyu yolunda olan kaldırımı müceddeden ta'mîr e-
dûb vakf-ı mezbûr için gallesinden ta'mîr olunmak şartıyla vakf-
ı mezbûra üçyüz gurûş nakd akçe bırakub ba'de'l-vefât kaldırım-ı

mezbûru galle-i meblağdan ta'mirine ta'ahhüd eden Kadıköylü Taşcıoğlu Lefter ve'ammisi ve Medri zimmiler bu meblağı bize veren ta'miri dahi bizim üzerimize deyi vâsi-i muhtâri Evkioğlu Genç 'Ali ve 'udûl-ı müslimân muvâcehesinde üçyüz gurûş mezkûr zimmilere teslim olunub yüzelli gurûş Medriye ve yüzelli gurûş Leftere verilüb bu üçyüz gurûş re'si gâ'ib olmak şartıyla zimmilere dûr-ı şer'ile gallesinden ta'mirini müte'ahhüd olub vakf-ı mebağın mahal-i teslimi ve gâ'ib olmak için mesfûrlar ba'de'l-merd málından re's-i meblağ alınub aher müte'ahhüde verilmek üzere işbû mahalle şerh ve beyân kayd-ı tescil olundu. Fî gurre-i Receb sene (1)234.

(Şuhûdü'l-hâl)

- Mustafa Beğ,
- Tozânlioğlu Ahmed,
- Ve Bâzâr İmâmızâde Sâlih Ağâ,
- Ve Cebecioğlu Hüseyin Efendi Köle (Gül) İbrâhim,
- Kösefoğlu Hüseyin Ağâ,
- Alanoslu Sâlih Kethüdâ,
- Hâcı 'Ali Efendizâde Mehmed Efendi,
- Ve gayrühum.

es-Seyyid 'Osman en-Nâ'ib bi-kazâ-i Samsun

V.92-A

Hüküm 1

Bâ'is-i tasfir-i kuyûd oldûr ki işbû binikiyüzotûzdört senesinde 'Abdullah Paşa halîlesi Hâce Hânım efendi tarafından bâ-hüccet-i şer'î vekil-i müsabeti gelân R stemzâde 'Ali Ağâ marifetiyle Pâzâr Mahallesiinde Cebecioğlu evi kurbûnda olan 'Abdullah Paşa geçmesine tarîk bu yeresine ve merâm akçesine ta'mir ve termimine vasat çarşûda olan Usta Süleymân ücreti ile oturduğu bir bâb dükkânı bir tarafı Hâcı Kahramân halîlesi dükkânına muttâsıl bir tarafı Halîle dükkânına muttâsıl tarîk-i çarşûda olan dükkân geçme-i mezkûre vakf olub sâbit-i beyân

'Ali re'is ve Hâcı Mustafa şehâdetleriyle ücreti senede olduğu üzere Hâce Hânının işme-i mezbûr selâmetine vakfa sahîhen şer'iyen lâ-yemlik velâ yürüt velâ yerhuk işbû mahalle kayd olundu. Fî Cemâzi'l-evvel sene 1234.

el-fakir es-Seyyid 'Osman en-Nâ'ib bi-kazâ-i Samsun

Şuhûd

-Hâcı İbrâhim Ağa,	'Ömrü oldukça Hânım Efendi ta-
-Hâcı 'Ömer Ağa,	rafından Hâcı Mustafa mütevel-
-Bâzâr İmâmı oğlu Sâlih Ağa,	li olduğu bi's-subût kayd olun-
-Genç 'Ali ve Mustafa Beğ,	du.
-Ve Tanbıkoğlu Ahmed,	
-Ve gayrühum.	

Hüküm 2

Bâ'is-i teşrî'-i beyân oldûrki işbû binikiyüzotüzdört senesinde bâ-hüccet-i şer'î vekîli ma'rifetiyle Kadıköyü câ'izesi kaldırım-ı garbî tarafında olan hudûd kaldırım kenârı üstü tarafı vakf bağçe ve altı tarafı Kadıköyünden gelen Kör Dere yatağı Sarı Hüseyin bağçesi demekle ma'rûf bağçeye karibden gelinceye kadar zeytûn bağçesi ma'a arazisiyle ağâcıyla küçük mahzenden taksîm-i kal'a içindekinden sular içûn Mustafa Beğ havlusundan akân çeşme ve 'Abdullah Paşa konâğında akân mahalleye ve konâk havlusuna çeşme ve haremde akân ve hamâm kurbunda akân çeşmeye irâd-ı kaydı bi's-subût hânım efendinin vakfı olduğu kaydı Mustafa Beğ mütevellî nasb olunduğu kaydı olundu. Fî Cemâzi'l-evvel sene 1234.

el-fakir es-Seyyid 'Osman en-Nâ'ib Samsun

(Şuhûdü'l-hâl)

- Hâcı İbrâhim Ağa,
- Ve Hâcı 'Ömer Ağa,
- Ve Sâlih Ağa,
- Ve Hâcı Mustafa Ağa,
- Ve Genç 'Ali Ağa,
- Ve Hâcı İmâmoğlu Mustafa Efendi, ve gayrühum.

V. 92-BHüküm 1Sûret-i emr-i 'alf

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından Samsun iskelesi mübâya'acısı rûznâm-çecizâde İbrâhim Beğ dâme mecdühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükâm ma'âdeni'l-fezâ'il ve'l-kelâm mevlânâ Samsun kâdısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Samsun gümrükçüsü zide mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân vesâ'ir iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki senki mübâya'acı mûmâ-ileyhsin Anapa muhâfızı vezîrim Ahmed Paşa edâmallahu te'ala iclâlehu tarafından ve der-sa'âdetime vârid olan tahrîrâtın hülâsâsı mefhûmunda hazem ve ihtiyata ri'âyet ve Anapa kal'asında zâhirenin vücûdu lâzimedен idüğü beyâniyle kal'a-i merkûme içün zâhire tertîb ve irsâl husûsu tahrîr ve inhâ etmekden nâşî kuyûd-ı lâzimesi ba'de'l-ih-râc iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden zâhire nâzırı iftihârü'l-ümerâ' ve'l-akâbir Yusûf dâme 'ilmuhûdan lede'l-isti'lâm kal'a-i merkûmenin takviye-i istihkâmı zımnından mukaddemâ ta'yîn olunân 'asâkir-i me'mûrenin idâre ve ta'iniyâtları içün Bolu ve Kastamonu Sancaklarından ve elviye-i sâ'ireden lâzîmü'l-mikdâr kile zâhire tertîb olunmuş Trabzon ve Cânîk sancaklarında vâki' kazâlardan ikiyüzotuzaltı senesinde dahi fermân-ı 'a-lişânım me'mûrlarından bin nefer 'asâkirin olan tayînâtları içün Samsun iskelesine râyic bedelinden beşbin kile hınta ol-mikdâr kile şa'ir havâle kılınmış olduğu kuyûddan nümâyân olmağla bu sûretde iskele-i mezbûre mübâya'acısı Hidâyed zide mecdühû ve der-sa'âdetime vürûd etmiş işbû ikiyüzotuzsekiz senesine mah-sûben bâkî misüllü râyic-i mübâya'ası tertîb olunarak senki mübâya'acı mûmâ-ileyhsin bu def'a iskele-i mezbûreye bir mübâya'acı nasb ve ta'yîn olunmuş olduklarından ol-vechle Samsun iske-

lesinden veyâhûd elviye-i mezbûrede irâde olunduğu mikdâr zâhi-
re tertîb ve havâlesi menût-ı re'y-i 'âlişânım idüğü fi'l- i'lâm
eylediği bâ-takrîr serkâb-ı hümâyûn-ı şahânem 'arz ile Samsun
iskelesine mübâya'a zâhiresinden ikibinbeşyüz kile hinta ve iki-
binbeşyüz kile şa'ir tertîb olunmak üzere havâlesi lede'l-isti-
zân ol-vechle tanzîmine irâde-i mülûkânem mûta'alluk olub müce-
bince ifâde-i hâl-i müş'ar mühâfız-ı müşârü'n-ileyhe hitâben
diğer emr-i şerîfim irsâl ve isdâr olunmuş olmağla sen dahi ze-
hâ'ir-i mezbûreyi mübâya'asına me'mûr olduğu zehâ'ir-i müret-
teb-i mezbûreden ma'rifet ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâ-
kiyle numaralı ve tangâlû^(?) sahîhü'l-'ayâr kile ile tekbîl et-
tirderek livâ-i bi-evvel ifrâz ve iskele-i merkûmeden kefillû
mu'temed-i sefine tedârik ve isticâr ve tamâmen ve seri'an tah-
mîl ve bir sa'at evvel kal'a-i merkûmeye irsâl ve mühâfız-ı mü-
şârü'n-ileyh tarafından kabzına me'mûre teslim ettirilmesi hu-
sûsuna ihtimâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın hasseten iş-
bû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vü-
sûlünde keyfiyet-i irâde-i seniyyem mantûk emr-i şerîfimden ma'-
lûmun oldukda fermûde-i seniyyem üzere mübâya'asına me'mûr ol-
duğu ve zehâ'ir-i mezbûrdan kal'a-i merkûme için irsâli tertîb
olunân râyic-i zehâ'irinden ikibinbeşyüz kile hinta ile ol-mik-
dâr şa'ir ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle
sahîhü'l-'ayâr numaralı ve tangâlû ve hilâf-ı rızâ ve mûgâyir-i
emrim 'afv ve te'hîri ile imrâr vaktinden nehâşe ve mücânebet
eyleyesin ve sizki kâdı ve gümrük emîni ve a'yân ve zâbitân ve-
sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi mücîb emr-i şerîfimle 'amel ve
hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur bu-
yûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üye-
re şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i celîlü'l-ş-şân vâcibü'l-it-
tibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münifi üzere 'âmil ola-
sız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahriren
el-yevmü'l-hâmis şehr-i Zi'l-hicce sene semân ve selâsin ve mi'-
eteyn ve elf.

V. 93-A

Hüküm 1

Fâş Kal'asına irsâl olunacak zahâyir zımında sudûr olan emr-i 'alî sûretidir

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'd-dâ'im dergâh-ı muallâm kapûcubâşlarından Samsun iskelesi mübâya'acısı Mîr İbrâhim dâme mecdühû ve kîdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm mevlânâ Samsun kâdısı zide fazlehu ve mefâhîrû'l-emâsil ve'l-a'yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki senki mübâya'cı-i mûmâ-ileyhsin Fâş kal'asına bir seneden berû zâhire vürûd etmemek hâsebiyle ahâli ve 'asker tâ'ifesi müzâyekaya duçâr ve'l-yevm perâkende olarak emr-i muhâfız tavgîl olunmuş mürettebede olduğunu Fâş ve Trabzon kâdıları i'lâmlarında ve Fâş ahâlileri 'arz-ı hâl ve mahzarlarımda tahrîr ve inhâ eyledikleri ecluden kuyûd-ı lâzimesine ba'de'l-ihrâc iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden zâhire nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim Yûsuf dâme 'ilmihudan isti'lâm olundukda merâsim-i hazem ve ihtiyâta ri'âyet kal'a-i merkûmede mevcûd olunmak üzere ikiyüzyiğirmitöküz ve otûzbir senelerinde İbrâ'il ve Kalâs iskelelerinde ve Trabzon havâlisinden fi'ât-ı ma'lûme ile ma'lûmü'l-mikdâr kile'zahâ'ir tertîb olunub icâb eden bahâsı nakden ve havâleten cânîb-i mirîden i'tâ olunmuş olduğu nünâyân olmağla bu sûretde ber-müktezâ-yı vakt ve hâl kal'a-i merkûmenin zahîreden hâlî olması ber-vechle tecvîz olunur mevaddeden olmadığı bedîhî olmakdan nâşî ol-havâlide kâ'in bu makûle kallâ' ve mevâza'a gönderilmek için işbû ikiyüzotûzsekiz senesine mahsûben Samsun iskelesine nakl ve izhâr olunmak üzere sâbıkı misüllü râyic-i mübâya'ası tertîb olduğuna mebnî kal'a-i merkûme için Samsun iskelesi mübâya'asından irâde olduğuna mikdâr zâhire tertîb ve havâlesi re'y-i 'âlişânım manût-ı mevâddeden idüğünü mu-

kaddemâ i'lâm eylediği bâ-takrîr lede'l-'arz kal'a-i merkûme için zikr olunân Samsun iskelesi mübâya'asından altıbin kile hinta ile ikibin kile şa'ir tertîb ve havâlesi husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk edûb ol-vechle Fâş muhâfazasına hitâben ifâde-i halî mutazammın diğér emr-i şerîfim isdâr ve tesyâr olmağla sen dahi kal'a-i merkûm için tertîb olunan ol-mikdâr zâhireyi ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le münâsib sefineye tahmîlen kal'a-i merkûmeye irsâl ve teslim ve teslimiyle müş'ar muhâfızından makbûz-ı senedi ahz ve mahalline kayd için der-sâfâdetime irsâl ve isâline ihtimâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın hassaten işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyeti mantûk emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermûde-i seniyyem üzere me'mûr mübâya'a ve tahsîli olduğun râyic-i mübâya'asından kal'a-i merkûme için tertîb ve havâle olunan ol-mikdâr kile zahâ'irihemen vüsûl emr-i şerîfimde yerlû yerinde mübâya'a ve tahsîl münâsib sefineye tahmîlen bir ân akdem kal'a-i merkûmeye irsâl ve kabzına me'mûre teslim ve teslimle müş'ar makbûz senedi ahz ve mahalline kayd için der-sâfâdetime irsâline mezîd-i ihtimâm ve dikkat eyleye-siz ve sizki kadı ve a'yân ve zâbitân ve iş erlerisiz siz dahi müceb emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından nehâşe ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfta-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâçibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı emr-i münfîi üzere 'amel ve 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsınız. Tahriren el-yevmü's-sâbi' şehr-i Zi'l-hicce sene semân ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf.

V. 93-BHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim bi-mezîd-i i'nâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapû-cubâşlarından Samsun iskelesi mübâya'acısı rûznâmçecizâde İbrâhim dâme mecdühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm mevlânâ Samsun kâdısı zide fazlehum ve mefâ-hirü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kad-rehum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen ki mübâya'acı mîr-i mûmâ-ileyhsin ikiyüzotûzaltı senesine mahsûben Samsun iskelesi mübâya'acısı selefin hassam silahşörlerinden Hidâyed zide mecdühûnun me'mûr mübâya'ası olduğu râyîc hıntasından Trabzon cânîbine irsâl eylemek üzere emr-i 'âlişânım tahassün eylediği bir yük kırktokûzbinüçyüzseksânbeş vakiyye dakîk-den gayriezirsâlden el-yevm Samsun iskelesinde kırkûç(üçyüz)bin beşyüzaltı vakiyye dakîk mevcûd olduğu bu def'a rû'yet olunan hesâbı icmâlınden nemâyân olub dakîk-i mezkûr müddet-i merîde tevkîf olunsa fenâ-pezîr olarak ekle gayr-i sâlih olacağı ecl-den ba'zı kallâ' ve bakâ'a gönderilmek için peksimâd tabhı ve-yâhûd lüzûmu olan mahalle sevk ve tesyîr olunmak üzere dakîk-i mezkûrun keyfiyetini mu'teberân ricâl-i devlet-i 'âliyyemden zâhire nâzırı iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekârim Yûsuf dâme 'uluvve-hudan is'tilâm olundukda ol dahi husûs-ı mezbûru li-ecli' -tahkîk sebebinde mûmâ-ileyh Hidâyed zide mecdühûyu celb ile lede'l-istizân dakîk-i mezkûr 'atîk olmayub tahassün müddetinde fî altı yedi mâh mikdârı müddet olmûş isede işbû Ağustos mürûrunde fenâ-pezîr olub olmayacağını ma'lûm olmadığını ifâde ve beyân etmiş ve bu sûretde dakîk-i mezkûrun peksimâd tabhına alıvreceği bu tarafda ma'lûm olamamış olduğuna ve bu def'a sen iskele-i merkûmeye mübâya'acı nasb ve ta'yîn kılınmış idüğüne binâ'en ol tarafa vürûdünde dakîk-i mezkûru bi'l-mu'ayene peksimâd tabhına elverir ise ma'rifetinle peksimâd tabh ve i'mâl olunmak ve-yâhûd fenâ-pezîr olarak peksimâd tabhına gayr-i şâyân olduğu

sûretde keyfîyeti der-sa'âdetime bilâ-şi'ar iktizâsına bakılmak üzere sana hitâben emr-i şerîfim isdârı husûsunu memhûre-i i'lâm eylediği bâ-takrîr lede'l-'arz ber-mûcib-i i'lâm emr-i şerîfim husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk etmekle mûcibince 'amel ve harekete ihtimâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın hassaten işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur vüsûlünde dakîk-i mezkûru ol-tarafa vürûdunda bi'l-mu'ayene peksimâd tabhına elverim ise ma'rifetinle peksimâd tabh ve i'mâl olunmak veyâhûd fenâ-pezîr peksimâd tabhına gayr-i şayân olduğu halde keyfîyeti der-sa'âdetime tahrîr ve i'lâm ve ba'dehû nükûta fermân-ı 'âlişânım sâdır olur ise ol-vechle 'amel ve hareket ihtimâm ve dikkat eylesin ve siz kıkadı vesâ'ir mûmâ-ileyhim-siz sizler dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn emr-i münâfi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız Tahrîren el-yevmü'l-sâni 'aşer min şehri Zi'l-hicce sene semân ve selâsîn ve mi'etteyn ve elf.

V. 94-A

Hüküm 1

Binikiyüzkırk senesi mâh-ı Muharremü'l-harâmı gurrelerinden i'tibâren umûr-ı mühimme ile mürûr ve 'ubûr eden hidme-i devlet-i 'aliyye ve tâtârân yedlerine cânîb-i der-'aliyyeden 'inâyet ve i'tâ buyrulan in'âm-ı emr-i 'âlişâniyle Samsun kasabasına vürûd ve zuhûr eden iştihâde-i hâlâ kasaba-i mezkûre menzilcisi bulunan Lâdikli 'Abdulkerimzâde Seyyid 'Ali Ağâ ma'rifetiyle verilen bârkir ücreti beyân olunur. Fî gurre-i Muharrem sene (1)241.

Furû-ı hümayûn isti'câl emriyle gelan Haseki İbrâhim Ağaya 'avdetle Kavakâ verilân	5
Hâcî Hasan Ağa efendimizin tâtârı Kara Mustafa ile Keşredeli İsmâ'il tâtâr der-'aliyyeden geldikde Çarşenbeye	4
Hâcî Hasan Paşa Efendimizin tâtâr Bayrâkdârı asitâne-den geldikde Çarşenbeye kadar bârgir	2
Darbhâne-i 'âmire çukâdârı Mustafa Ağaya Kavakâ kadar verilân	3
Ocak tâtârı İbrâhim tâtâra Çarşenbeye kadar verilân	2
	<hr/> 17
Sadr-ı 'a'zam mühürdârı yamağı Şakir Ağaya Kavakâ kadar verilân	3
Kapû kethüdâsı tarafından vürûd eden Mustafa tâtâra verilân Çarşenbeye	2
Tokâddan gelân bâkır emîni uşâğına verilân Kavakâ	4
Devletlû Hasan Paşa Efendimizin hazîne ile der-'aliyyeye giden 'Osman tâtâra Kavakâ	4
Devletlû Hasan Paşa Efendimizin tâtârı Hâfız Ağa ve Deli Mehmed der-'aliyyeden geldikde Çarşenbeye	4
	<hr/> 33
Beğ Efendimizin tâtârı 'Osman Ağaya çarşenbeye	2
Sadr-ı a'zam tâtârı 'Ali Ağaya Çarşenbeye	3
Sadr-ı a'zam kapû çukâdârı Ağa Kavakâ	3
Hâcî Hasan Paşa Efendimizin Hâfız tâtâr ile Deli Mehmed tâtâr Çarşenbeye	4
Tersâne emîni çukâdârı Sa'id Ağa ile 'Ali tâtârı Kavakâ	7
	<hr/> 52
Devletlû Sadr-ı a'zam Efendimizin tâtârı 'Ali Ağa ile kapû kethüdâsı çukâdârı Mustafa Ağaya Kavakâ	3
Sadr-ı a'zam tâtârı Sivâslioğlu 'Ali Ağaya der-'aliyyeden gelân Çarşenbeye kadar bârgir	3
Tâtâr-ı merkûm 'avdetinde der-'aliyyeye giderken Kavakâ kadar bârgir	3

Devletlû Hâcî Hasan Paşa Efendimizin tâtârı 'Osmân tâtâra der-	
'aliyyeye geldikde Çarşenbeye	2
Tersâne emîni tarafından gelân Rif'at Ağaya Çarşenbeye	
verilan	<u>2</u>
	65
Sadr-ı a'zam hidmelerinden Nuri Mehmed Ağanın adamı	
Çarşenbeye verilan	3
Abaza beğlerine verilân Çarşenbeye kadar verilan	41
İşbû beğlere mühimmâtdar ta'yîn olunan Sadr-ı a'zam tâ-	
târı Mustafa Ağaya 'avdetinde Kavâka verilan	3
Sadr-ı a'zam tâtârı Ahmed tâtâra Çarşenbeye kadar bârgîr	3
Tâtâr-ı merkûm 'avdetinde Kavâka kadar verilan	<u>3</u>
	117
Tersâne emîni hidmesinden Rif'at Ağaya 'avdetinde	
Kavâka kadar verilân	2
Trabzon'dan gelân kûl çavûşuna Kavâka kadar verilan	2
Devletlû kapûdân Paşa Efendimizin tâtâr ağâsına 'avde-	
tinde Kavâka kadar	8
Devletlû Hâcî Hasan Pâşâ Efendimizin tâtârı 'Osmân Ağaya	
Kavâka kadar	2
Sadr-ı A'zam tâtârlarından 'Ali Ağaya Çarşenbeye kadar	<u>3</u>
	135
Tophâne-i 'amire tarafına gelân Ocak çavûşuna Çarşen-	
beye kadar	2
Sadr-ı a'zam çukâdârı Hüseyin Ağaya Çarşenbeye kadar	
verilan	3
Sadr-ı a'zam peşkir ağâsı Nuri Mehmed Ağanın adamı Ta-	
hir Ağaya Kavâka kadar	3
Sadr-ı a'zam tâtârlarından Mehmed tâtâra Kavâka kadar	3
Sadr-ı a'zam silahtârı arkâdaşı 'Osmân Beğ çavûşuna	
bârgîr	<u>6</u>
	152
Sadr-ı a'zam buhûrdâncısı Kasım Ağaya Çarşenbeye kadar	3
Sadr-ı a'zam silahtârı arkadaşlarından Hâcî 'Abdulkerîm	
Ağaya Çarşenbeye	3

Devletlû Hâcî Hasan Paşa Efendimizin tâtârı Mustafa Ağaya der- 'aliyyeden geldikde Çarşenbeye	2
Nuhâs-ı mirî nakline me'mûr Darbhâne-i 'âmire çukadârı Mehmed Ağaya Kavâka	3
Mübâya'acı sâbık 'Ali Ağanın tâtârı Ahmed tâtâra Kavâka	2
	<u>165</u>
Sadr-ı a'zam silahtârı arkadaşı Hâcî 'Abdulkerîm Ağal- ya Kavâka	3
Devletlû Hâcî Hasan Paşa Efendimizin tâtârı Yeşil Atlû- ya ve 'alemdârına Çarşenbeye	4
Hâfız Tâtâra Çarşenbeye kadar	2
Sadr-ı a'zam tâtârı Veli tâtâra Kavâka	3
Sadr-ı a'zam tâtârı 'Ali tâtâra Kavâka	3
	<u>3</u>
	180

V. 94-B

Hüküm 1

Alınân Ücret beyân olunur

	<u>Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Devletlû Beğ Efendimizin tâtârı 'Osman tâtârı tâtâra Kavâka kadar bârgir	2	8
Yani mübâya'acının uşâğına Çarşenbeye veri- lan bârgir	2	8
Mübâya'acı İbrâhim Ağanın uşâğına Kavâka ve- rilân bârgir	2	8
Devletlû Hasan Paşa Efendimizin hazine ile gi- den 'Osman tâtâra Kavâka kadar	5	20
Memiş Beğ Efendi uşâğına Çarşenbeye kadar ve- rilan bârgir	1	4
		<u>48</u>
Devletlû Hasan Paşa Efendimizin der-'aliyye- ye giden Hâfız tâtâr ile Veli Mehmed Kavâka	4	16
Mu'ammânoğlu Ahmed Ağaya Çarşenbeye verilen bârgir	4	16

Ata'ullah Efendinin çukadârı Musa Ağaya Kavâ'a bârgir	4	16
Mu'ammâroğlu Ahmed Ağaya Çarşenbeye bârgir	2	8
Der-'aliyyeden gelân sarrâf Çarşenbeye verilen bârgir	5	20
		<hr/> 124
Mübâya'acı sâbık 'Ali Ağaya Çarşenbeye bârgir	3	12
Hasan Paşa Efendimizin Anapadan gelân 'Ali Güloğlu		
Emîn tâtâra Çarşenbeye	2	8
Tâtâr Veli Ağaya Çarşenbeye verilen bârgir	2	8
Devletlû Sadr-ı a'zam çukadârı 'Ali Ağa ile kapû ket-		
hüdâsı çukadârı Mustafa Ağaya Kavâka	2	8
Devletlû Sadr-ı a'zam buhûrdâncısı 'Ali Ağaya		
Çarşenbeye kadar	6	24
		<hr/> 224
Samsun gümrükçüsü İbrâhim Ağaya Çarşenbeye verilân	3	12
Devletlû Beğ Efendimizin tâtârı Veli 'Ali tâtârı		
Bafraya verilân	2	12
Def'a 'avdetinde tâtâr Veli 'Aliye Çarşenbeye verilân	2	8
Divitdâr Hâcı Emîn Ağaya Çarşenbeye verilân	1	4
Kavâk menzîlcisi sekmen oğlân Çarşenbeye	2	8
		<hr/> 268
Tersâne emîni hidmesi Rif'at Ağaya Çarşenbeye giden	1	4
Mübâya'acı Hâcı İbrâhim Ağaya Kavâka verilân	3	12
Devletlû Beğ Efendimizin tâtârı Veli Mehmede Bafraya		
verilân	2	12
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin mühürdârı yamâ-		
ğı Enderûn ağasına Bafraya	2	12
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin Enderûn ağası-		
na Kavâka verilân	2	12
		<hr/> 320
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin tâtârodabâşısı		
Süleymân Ağa sem-i hazînesiyle gitdükde Kavâka	4	16
Yahya Efendiye Çarşenbeye verilân bârgir	3	12
Trabzonlu Ahmed Kavvâsa verilân bârgir	4	16
Trabzon kadısı sâbık Yûsuf Efendiye Kavâka	4	16
Samsun gümrükçüsü İbrâhim Ağaya Çarşenbeye	3	12
		<hr/> 392

Tersâne emîni hidmesinden Rif'at Ağaya 'avdetinde Kavâka ver- rilân	2	8
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin ittibâ'larin- dan (?) İstanbûllu Mehmed Emîn Ağaya	3	12
Sadr-ı a'zam çukadârı Hüseyin Ağaya Kavâka kadar verilan kadar	1	4
Samsun tüccârından Hâcı İbrâhim Ağaya Çarşenbeye kadar	1	4
Etmekçizâde Mehmed Efendiye Çarşenbeye kadar bârgir	3	<u>12</u>
		432
Samsunlu Mustafa Beğ Çarşenbeye kadar	2	8
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin tâtârı Hâfız tâtâra Kavâka	3	12
Samsunlu Hâcı Emîn Ağaya Çarşenbeye kadar	2	8
Devletlû Hâcı Hasan Paşa Efendimizin tâtârı Emîn tâtâra Kavâka	1	4
Çorum mütesellimi tâtârına Kavâka kadar verilân	2	<u>8</u>
		472
Sadr-ı a'zam silâhdârı arkadaşlarından Hâcı 'Abdul- kerim Ağaya Çarşenbeye	3	12
Sinoplû Kavîzâde adamına Çarşenbeye verilan	2	8
Sadr-ı a'zam silâhdârı arkadaşına Hâcı 'Abdulkerîm Ağaya Kavâka	3	12

V. 100-A

Hüküm 1

Samsun Kasabasında Pâzâr Mahallesiinde vâki' Müderris İbrâ-
him Efendinin medresesine merbût olan kassâb dükkânlarının şart-
nâme-i temessük sûretidir.

Bâ'is-i tasdîr-i sened oldürki

Binikiyüzotüzsekiz senesi Samsun kasabasında vâki' Pâzâr
Mahallesi derûnunda Hoca Suyu tahtında Cebecioglu 'Ömer Ağahın
hasbeten-lillahi te'ala vakf eylediği havlusunda kâ'in sülk-i
mülk mâlımdan müceddeden binâ ve ihyâ eylediğimiz dört 'aded

ota ile bir bâb dersihâne-i müştamil medrese-i münifeye bir müderris lâzimededen olub ve müderris olanlara dahi dâde-i ma'âş için yine Samsun Kasabasında vâki' kendi mülk mâlımdan leb-i deryâda kal'a kurbunda inek ve öküz zîc olunan kassâbhâne medrese-i mezkûrede müderris olan zât-ı muhteremlere vazife şart ve ta'yîn olunmağla icâb ve iktizâ eden icâresi sene bi-sene bâ-tescîl-i şer'î ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle medrese-i mezkûr müderrisine i'tâ olunmasına tarafımızdan ruhsat verilmiş olduğundan başka hâlâ edâ-yı hizmet-i lâzimesiyle meşkûl lede'l-ımtihân istimkâkı Ozâhir ve nümâyân olan müderrisîn-i kirâm-ı zü'l-ıhtirâmdan üç anbârzâde faziletlü diyânetlü İbrâhim Efendi hazretleri medrese-i mezkûreye müderris nasb olunub hizmet-i lâzimesi mer'î ve müverri-birlâğ (vazifesi olan icâre-i mu'ayyineyi icâb ve iktizâ eden mahal-i merkûmeden ahz edüb ve cânîb-i aherde efendi-i mûmâ-ileyh hazretlerine müdâhale ve müzâhim olunmamak için yedine işbû vazife senedi i'tâ olunmuşdur bi-men-i te'ala gerekdir ki vechen mine'l-vücûh ferd-i aheri taraflarından müdâhale eylemeyeler . Fî 21 Cemâzi'l-evvel sene (12)39.

es-seyyid mîr 'Osman ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî vekîl-i
Muhassıl Cânîk

V. 100-B

Hüküm 1'

Kat'-i tarîk Sıfatı

Bir kimesne ve daha ziyâde kimesneler silâh ve yarîkin ve sopa ve hançer-i kebîr misüllü olan istimâliyle yolculara vesâ'ir 'acîze ve 'ibâde zarar ve hasar isâline sâ'î ya'ni halkın mâlını gasb etmeğle kâr-ı müntakîl ederek şunu bunu soyûb mâlını almak ve hânesini basub ve garâd eylemek ve katl-i nefis etmek misüllü siyânet-i (azîmenin icrâsına müntehî ve hazır bulunub da kendülere ebnâ-yı sebîl ve 'acîze-i 'ibâde taraflarından mukâvemeti güçleri müteberîğini halden bu makûle kimesneler sâli-fü'l-beyân olandan bir sebîle gerek şehir veve gerek hâricinde

olan sahrâ ve yolda nice olsun fakat derûn-ı şehirde bulunacağından kendüne 'asâ ve dâş gibi şey' kifâyet etmeyeceğinden ancak silâh ile bir kimesnenin mâlını zor ile alub hanesini basub eşyâsını garât veyâhûd bu telbîs-i fasıda ve 'azîmet-i reddiye-i kâsiresi zımnında katl-i nefis eyler ise kat'-i tarîk denileceği ve eğer bu makûleden birisi derûn-ı şehirde silâhın gayr-i ağâç misüllü nesne ile bir kimesne üzerine hücûm eder veyâhûd zikr olunan sıfâtlar ile mutassuf olmayub hemân gizlûce ahz-ı mâl eyler ise bunlara kat'-i tarîk ve yol kesici denilmeyub onlara gavgâcı ve hayırsız ve sarîk denileceği.

Hüküm 2

Cârihin Sıfatı

İki kimesne beyninde ahz-ı sâ'î ve i'tâda vesâ'ir müsâmelâtından dolâyı nizâ' ve kavgayla birbirini fakat cürm ederler ise o misüllülere cârih denileceği.

Hüküm 3

Sâ'iyü'l-fesâdın Sıfatı

Sâ'î bi'l-fesâd olanlar iki sûretten hâlî olmayub birisi kâla ve birisi fi'len olacağından mesâlâ bir adam diğer bir adamı veyâhûd bir tâkım adamları devlet-i 'aliyye ve kavânin ve nizâmâta mugâyir-i harekâta tergîb ve arsızca fesatlû sözler söyler ise fesâd-ı kavîre bulunub eğer bir kimesneyi veyâhûd bir tâkım adamları ya'nî ve 'isyâna da'vet etmek ve anlar esliha ve barût vermek gibi şeylere tasaddî eylediği takrîrde fesâd-ı kavîre bulunmuş olacağından işte bu makûle-i ifsâllere bu zâta eşhâs-ı sâ'î bi'l-fesâd denileceği.

Hüküm 4

Şerîrin Sıfatı

Nizâ' ve beliyeye ve harbî mütebbih olan fitneli sâ'î olduğu için bir beldede beyne'n-nâs fitne-i asâre ve ifâz edüb ya'nî o misüllü fitneye kobarûb eliyle ve diliyle nâsı ahrâr

ibzâyı 'âdet iden şahsa şerîr denileceği.

Hüküm 5

Serserinin Sıfatı

Serseri üç sıfat olub birisi memleketinde çift ve çubûğu olduğundan şurada burada yanaşmalık ve kahveci tabi'liği hizmetlerde bulunub bu makûleler bulunduğu mahallere kefil-i arâne edebilür ise ikâmetine muhâlif olunmayub eğer kefil göstermez ise memleketi cânibine göndermek lâzım gelür diğeri zâtında ol-yekûne sözce adam olarak memleketinden bir sebebe mebni çıkmış ve bu makûlelerden ba'zı sirkat misüllü me'mûldür bulunanların hâl ve şânları tahkik olunarak mürûr tezkeresi nizâmına tatbiken memleketi tarafına gönderilmek iktizâ eder birisi dahi zabtiye nezâretinden vesâ'ireden kapûsuz olarak bir hizmet kasdiyle bir şurada burada kendü makûlelerin zâhirde niyyetleri bir mahalle intisâb etmek sûreti ise de gezdikleri yerlerde meccânen yem ve yiyecekleri şeyler alınarak ta'addî ederler eğer bunlar kat'-i tarîk ve sirkat misüllü kazâhât vuku'a gelür ise bâlâda sıfatları muhteriz olan eşhâs hükmünde olarak bir güne o yekûne süzülmeğe bulunmayub fakat ahâlisinden ber-vech-i muharrer meccânen yem ve yiyecek ahz misüllü ta'addileri zuhûra gelür ise bu dahi bi'l-vücûh rızâ-yı 'aliye mugâyir olduğunda o makûlelerin vardıkları mahallerde hâl ve keyfiyetleri tezkere me'mûrları tarafından bi'l-etrâf su'âlve tahkik olunarak (1).

V. 102-A

Hüküm 1

Emr-i 'âlî Sûretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
birü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-
enâm bi'r-re'yü'l-sâkıb mümehhid-i bünyânü'd-âevlet ve'l-ikbâl

(1) Bu hüküm yarım kalmıştır. V. 101 boş olduğundan devamı belki de buraya kaydedilmiştir. Ancak V. 101 boştur.

müşeyyidü'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Trabzon vâlisi ve ilhâken Gönnye Sancâğı mutasarrıfı ve Cânîk muhassılı Hazinedârzâde vezîrim Seyyid Süleymân Paşa edâmallahu te'ala iclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Trabzon eyâleti ve Cânîk ve Gönnye Sancakları dâhillerinde vâki' bi'l-cümle kazâların kudât ve nüvvâb müftileri zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve a'yân-ı vilâyet zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki memâlik-i mahrûsemde mütevattın-ı kâffe-i ahâli ve re'âyâ-yı fûkarâ ve 'âmme-i fakarâ ve zu'emâ 'ale'd-devâm sâye-i i'nâyetvâye-i mülûkânemde müstazil ve âsûde ve cem'-i mezâlim ve ta'addiyândan emîn ve âzâde olmaları akzâ-i merâm-ı şâhânem olmakdan nâşî himâyet-i fûkarâ ve siyânet-i 'acîze ve berâyâ husûsları herbâr-ı tenbîh ve te'kid olmakdan hâli olmadıgından kat'-i nazar her kazânın vâki' olan masraf-ı sahîhesinden hâkimü's-şer' olanlar harc-ı defter ve imza olarak gurûş başına bir pâre olmak ve umûr-ı mühimme-i devlet ve mesâlih-i vilâyet için iktizâ eden 'arz ve i'lâmlarından başka harc almak ve defter-i tevzi'a ziyâde bir akçe idhâl olunmamak ve birbirlerine 'arz-ı icrâsı veyâhûd ta'bîr-i hak-ı hilâf ve inhâ-i iştikâ ve hasm-ı ittihâz eyledikleri ki-mesneler ile hîn-i mürafâ'ada şartları sâbit ve zâhir olub şer'an men' olunan da'vâlardan hükkâm tarafından mahsûl-i def' nâmiyle mügâyir-i fetevâ-yi şerife bir akçe ve bir habbe alınmak ve şer'an hâkim olunaa da'âviden dahi resm-i 'âdiden ziyâde birşey mütâlebe ve ahz kılınmamak ve vâki' olan mevtâ-yı 'askerî ve gayr-i 'askeriyyenin sagir ve sagiresi veyâhûd gâ'ibde vârisi olmayûb tahrîri icâb etmeyan terekeyi bir dürlû haber ve tefvîz ile tahrîrden bezm-i resm-i kısmet nâmiyle nesne mütâlebesinde mücânebet ve veresesi sigâr veyâhûd gâ'ibde olub mûc b-i tahrîr olan müteveffânın terekesi tahrîr ve terkîm-i ba'de'l-ihrâcü't-techîz ve tekfîn duyûn-ı mü'ebbet ve sülûs-i vesâyâsı vâris ise edâ ve tenfiz ile her ne bâkî kalûr ise beyne'l-vürûd

'ala mâ-farazallahu te'âla tevzî' ve taksim ettirilüb tereke-i bâkîden ücret-i kassâmiyye ma'a kâtibiyye ve huddâmiyye min hay-sü'l-Cum'a ve fukahâ-yı 'azam-ı rahimehümüllahu te'ala hazret-lerinin ta'yîn buyûrdıkları ücretü'l-kassâm rub'ü'l-'aşar ke'z-zâkat bin gurûşda yiğirmibeş gurûşdan mâ'adâ birşey tâleb olunmamak ve nafaka ve vasiyyet hüccetlerinden harc alınmaması ve terekelerden hükkâm taraflarından metâ' ve eşyâ iştirâ kılınması ve eytâm-ı 'âdiya intikâl eden hâne ve 'akârdan defter-i kassâma bedel nâmiyle tahrîr ve idhâl olunmayub vâsiyyet-i emr-i şer'f ile edâne olunması husûslarına dikkat olunmak ve nev'iyâfiye olan mevtâ-yı müslîmin ve mürdkânın muhâllefâtına taraf-ı şer'den kemâliyle i'tinâ olunarak mâl-i eytâmın telef ve serfden vasâyası zımında mehâkim kâtîbleri ve çukadârları vesâ'ir hidemâ-i mehâkim cânîblerinden metâ' ve eşyâ ve iştirâsından mübâ'adet kılınmak bâbında Anadolû ve Rumilinin üzer kollarına tevârih ile bi'd-def'at isdâr ve tesyâr olunan evâmir-i 'alîyyem sicillât-ı muhâkemedede mukayyed olub müceb-i müktezâsı üzere 'amel ve hareket olunmak lâzimededen iken elhâletü hazihi hâkim taraflarından o makûle 'umûr-ı mühim ve memleket-i mesâlihi zımında verilân 'arz ve i'lâmlarda müstakilce harc-ı mü-tâlebe ve ahz olunduktan başka tevzî'at vuku'unda altı aylık mesârifin gurûşda birer pârede ikibin üçbin nihâyet dörtbin gurûşa kadar harc alınması iktizâ eder ise defter-i tevzî' beşbin sekizbin onbeşbin onsekizbin gurûşa kadar harc-ı defter idhâl ve irdâc ve a'ni'l-asl mürûr-ı ubûr ve emr-i ve emed-ü şüd edenlerinin mesârfi için filândan istikrâz ve filândan zî-kudret denilerek defter-i mezkûre bir ol kadar akçe dahi 'ilâve ile emvâl-i fûkarâyı târâc olunmakta idüğü ve rû'yet ve istid'â olunân da'âviden dahi elli gurûş harc-ı i'lâm mütehammel olmayân maddede yüzelli ikiyüz gurûş alınmak ve müdde'-i aleyhiden bir kaç yüz gurûş def'a-i resm ve vefât edenlerin veresesi sagir ve sagire olsun ve olmasın cümlesini tahrîr ve birer pâreye kanâ'at etmeyüb istedikleri kadar resm-i kısmet ahz ve eytâ-

mı nasb olunan vâsilerden dahi vasiyyet hücceti nâmiyle yetimin mâlından terekenin ve vâsîna göre üçyüz beşyüz bin binbeşyüz gurûş mikdârı akçeler alındıktan sonra iki mâh geçer geçmez vâsi bir semt-i 'özriyle 'azl olunub bir mikdâr akçe alarak aheri vâsi nasb ve vâsi yedinde olan mâl-ı yetimin senede bir def'a hesâbı rû'yet ve harc-ı muhâsebe nâmiyle ensâfdan hâriç akçe tahsîl kılınmak misüllu nice nice hâlâk-ı reddiye ve muharre'ât-ı memnû'a ihdâs olunmuş olduğu bu def'a bi'l-ihbâr tahkik-i kerde-i şahânem olmağla bu keyfiyet-i şer'-i şerîfin hilâfı ve def'atiyle olan evâmîr-i celîle-i padişâhânem münâfi ve bi'l-vücûh rızâ-yı mülûkânemin müğâyîri olduğuna binâ'en fîmâ-ba'd ba'de-hu her tarafda men'iyle husûs-ı mezbûre i'tinâ ve dikkat olunarak bâlâda mezkûr nizâmların harf be-harf icrâsına irâde-i seniyyem ta'alluk edûb ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı 'adâletmakrûnum şerefrîz-i sudûr olmağın te'kîden ve ihtimâmen ve tenbîhen ve tahdîden işbû bu emr-i şerîfim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi zemân-ı sa'ir-i istizân-ı şâhânemde kâffe-i 'acîze ve zü'efâ ve 'âmme-i re'âyâ ve berâyâ cem'i mezâlim ve ta'addiyândan vikâye olunarak sâye-i merhâmetlüye cihândârânemde kesr-i asâyîş ve istirâhât eylemedi ehâs-ı matlûb-ı cihândârânem idüğü ve husûs-ı merkûm zımnında memâlik-i mahrûsemde vâki' cem'-i eyâlet ve elviye-i mutasarrıflarına ve hükkâm vesâ'ir iktizâ edenlere hitâben başka evâmîr-i 'aliyyem neşr ve irsâl kılındığı senki vezîr-i müşârü'n-ileyhsin ma'lûmun oldukda nizâmât-ı mezkûrenin Trabzon eyâleti ve Câmik ve Gönje sancaklarında olan bi'l-cümle kazâlarda harf be-harf icrâsiyle müğâyîr-i vaz' ve halât-ı vuku'a gelmesi esbâbını istihsâle bezl ve miknet ve bundan sonra dahi hilâfına cesâret eder olur ise o makûlelerin te'dîbât-ı lâyikâların icrâ olunmak için isim ve şöhretleriyle keyfiyeti der-sa'adetime tahrîr ve inhâya mübâderet eylesin ve sizki kudât ve nüvvâb-ı müşârü'n-ileyhimsiz mazmûn emr-i şerîfim sizin dahi meczûmunuz olarak mücib ve müktezâsını 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında

fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyla 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz ve a'lâmet-i şerife i'timâd kılarsız. Tahriren evâhir-i şehri Cemâzi'l-ahir sene selâsin ve mi'eteyn ve elf.

V. 102-B

Hüküm 1

Emr-i 'Âlî mazmûn-ı buyrûldu sûretidir

Şerî'at-ı şî'âr Cânîk Sancağının hâvî olduğu kazâların kudât ve nüvvâbı faziletlü efendiler ve me'zûn-ı bi'l-iftâ fekahetlü efendiler zide 'ilmuhum ve iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Cânîk muhassılı vekilimiz oğlum necâbetlü 'Osman Beğ dâme mecdühü ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân-ı a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve bi'l-umûm ahâli ve ihtiyarân-ı memleket ve iş erleri ve söz sâhibleri zidet mukâderehum inhâ olunur ki memâlik-i mahrûse-i mesâlik hazret-i şâhânede mütavattın kâffe-i ahâli ve re'âyâ ve 'amme-i fûkarâ ve berâyâ sâye-i 'adâletvâye-i şâhânede müstazill ve asûde ve cem'-i mezâlim ve ta'addiyândan emîn ve azâde olmaları akzâ-i merâm-ı cânîb-i mülûkânemden olmakdan nâşî nizâmât-ı atiyü'l-beyânın düstü'rü'l-'amel tutularak ecrî ve infâzına mübâderet olunmak bâbında tevârîh-i muhtelifle ile şerefyafte-i sudûr buyurulan fermân-ı vâcibü'l-intisâlimin mazmûn-ı münfiyle 'amel olunmak vâcibeden iken kudât ve nüvvâb cer menfa'atlarını istishâb ederek hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ-yı hazret-i tâcidâri her kazânın vâki' olan mesârif-i sahîhesinden harc-ı defter ve imza diyerek gurûş başına birer pâre ve umûr-ı mühimme-i devlet-i 'aliyye ve mesârif-i belde içün iktizâ eden 'arz ve lî'lâmlardan başka harc almamak ve defter-i tevzi'a ziyâde bir akçe idhâl olunmamak ve birbirilerine icrâ-yı 'arz ve ta'bîr-i hak hilâf-ı inhâ-yı iştikâ ve hasm-ı ittihâz eyledikleri kimesne ile hîn-i mürâfa'ada şirretleri sâ-

bit ve zâhir olub şer'an men' olunmak da'aviden def'iyeye alınmak ve şer'an hükm-i da'âviden dahî rûsûm-ı 'âdiden ziyâde birşey mütâlebe ve ahz olunmak ve vâki' olan mevtâ-yı 'askeriyye ve gayr-i 'askeriyye sagir ve sagiresi ve gâ'ibde vereseesi olmayüb tahrîri icâb etmeyen terekeyi cebri ve tahrîrden ve bezm-i resm-i kısmet nâmiyle nesne mütâlebesinden mücânebet ve vereseesi sigâr veyâhûd gâ'ibde olub mûcib-i tahrîr olan müteveffânın terekesi tahrîr ve terkîm ve ba'de't-techîz ve't-tekfîn duyûn-ı mu'ayyene ve sülûs-i vesâyâsı edâ ve tenfîz ve bâkî kalân 'alamâ-farazallahu beyne'l-verese tevzî' ve taksîm ettirilüb tereke-i bakâyâta ücret-i kassâmiyye ve kâtîbiyye ve huddâmiyye fukahâ-yı 'izâm rahimetü'l-lahi te'âlâ hazretlerinin ta'yîn buyurdıkları ücret-i kassâm rub'ü'l-âşr ke'z-zekât bin gurûşda yigirmibeş gurûşdan mâ'adâ akçe-i vâhîde tâleb olunmamak ve nafaka ve vâsiyyât hüccetlerinden harc alınmaması ve tereke-i müteveffâda hükkâm taraflarından metâ' ve eşyâ iş tirâ kalınmaması ve eytâm-ı â'diyâ intikâl eden hâne ve 'akârdan defter-i kassâm bedeli nâmiyle tahrîr ve idhâl olunmayub ve sâye-i emr-i şer'î ile edâne olunması husûslarına dikkat olunmak ve vukû' mevtâ-yı müslimîn-i mürdekânın muhallelâtına taraf-ı şer'iden kemâliyle i'tinâ olunarak emvâl-i eytâmı telef ve sarfdan vekâyâsı zımında mehâkim kâtîpleri ve çukadârları vesâ'irleri mâl-i eytâma vaz'ı yedd ve zamim tahsiline müdâhale etmeyüb ancak muhızrlar birbirlerine kefil olarak tereke akçesini ahz ve kabz ve zâ'ifât-ı zuhûride kendûlere tazmîn ettirülmek ve tamâmen tereke-i akçesi tahsîl olundukça resm-i 'âdî ahz olunmamak bâbında nizâmât-ı mezkûreyi hâvî sâdir olan fermân-ı celîlü's-şân Anadolû ve Rumilinde vâki' bi'l-cümle kazâların mehâkim sicillâtlarında mukayyed iken elhâletü hazîhi hükkâm taraflarından ol makûle umûr-ı mühimme ve memleket mesâlihî zımında verilân 'arz ve i'lâmlarında müstakilce harc-ı mütâlebe ve ahz ve defter-i tevzî'a idhâl ve altı aylık mesârifden gurûşda birer pâreden icâb eden resm-i 'âdiye kanâ'at etmeyüb tevzî' defterine külli-

yetlû mebaliğ idhâl ve ihrâc ve ve 'avni'l-asl mürûr ve ubûr
 ve âm di şüd edenlerin mesârifi için falândan istikrâsla ve
 falâtdan zi-kudret denilerek mebaliğ ve kayde dahi 'ilâve a'-
 yân-ı vilâyet ve vücûh-ı memleket emvâl-i fukarâyı bâkî ve ta-
 râc ve hükkâmın istimâ' eyledikleri da'âviden dahi elli gurûş
 harc-ı mütahammel olunmayan maddede yüzelli ikiyüz gurûş ve müd-
 de'-i aleyhden hükm-i şer'î ile tahsîli iktizâ eden her gurûşda
 birer pâreye bedeli beşer altışar pâre resm ahz olunmak ve da'-
 âva-yı müzevvere ile lâ'ikü'l-asl mesalâ bin şu kadar gurûş is-
 tid'â veyâhûd bir gayr-i gûne iktidâ ve şer'an nesne lâzım
 gelmeyen der-demnd-i mazlûmdan bir kaç yüz gurûş def'a resm ve
 vâsiyyât edenlerin sagir ve sagiresi olsun olmasun cümlesini
 tahrîr ve rûsûm olan bir pâreye 'adem-i kanâ'at ile istedikleri
 kadar resm-i kismet ahz ve eytâma nasb olunan vâsilerde harc-ı
 hüccet nâmiyle yetimin mâlından ve vesa'y-i terekeye göre üç-
 yüz beşyüz bin binbeşyüz gurûş kadar akçeler ahz olunduktan son-
 ra bir iki mâh geçer geçmez vâsiye bir töhmet 'özriyle 'azl ve
 bir mikdâr akçe alarak aheri nasb edüb senede bir kere hesâb-ı
 rû'yet ve harc-ı muhâsebe nâmi ve meşûbet diyerek ensâfdan
 harc akçe tahsîl ve bu misüllü nice nice hâlât-ı reddiyye ve
 muhtere'ât-ı memnû'a ihdâs olduğu tahkîk ve sahîhen sem'-i hü-
 mâyûn vâsıl olmağla bu keyfiyet-i şer'-i şerîf hilâf ve nizâmât
 ve tenbihâtı hâvî mukaddemâ sâdir olan emr-i celîlü'ş-şâna mü-
 nâfi ve vücûhuyla rızâ-yı meymânet irtizâ-yı mülûkânemin mü-
 gâyîri olduğuna binâ'en fimâ-ba'd husûs-ı mezbûre i'tinâ ve dik-
 kat ve bâlâda mezkûr nizâmâtların harf be-harf icrâsına irâde-i
 seniyyem ta'allûk edüb ol-bâbda mübârek hatt-ı hümayûn-ı 'adâ-
 letmakrûn-ı şâhâne şerefrîz sudûr olmağın te'kidten ve ihtimâ-
 men ve tenbihen ve tahrîren sâdir olan emr-i 'âli sûreti işbû
 buyûruldumuz vüsûlünde imdi siz ki muhâtabûn-ı kudât ve nüvvâb
 ve müfti ve mütesellim ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve-
 sâ'ir mümâ-ileyhimsiz işbû irsâl kılınân sûret-i emr-i 'âlişân
 ve buyûruldumuzu sicillât-ı mahfûza kayd edüb hükkâm harc-ı def-

ter ve imza resm-i 'âdiden ziyâde ahz eyledikleri resm-i kismet ve harc-ı hüccet vâsi tebdilâtı ve emvâl ve eytâmın rû'yet-i muhâsebesi ve da'âva-yı mezbûre ve gayr-i müzevvere vukû'unda def'-i resm ve müteveffâ-yı zuhûrunda tahrîri icâb etmeyen te-rekeyi cebren ve tefsîkân tahrîrden mübâ'adet ve bi'l-vechle men' ve def' olunmak ve da'vâ-yı tecvirâne-i sem'-i i'tibâr olunmamak dakîkasına gereği gibi ihtirâm ve dikkat ve a'yân ve vücûh-ı memleket taraflarından mürûr-ı ubûr ve emed-üşûd eden mesârifler ism-i meçhûl ve cümle ma'rifeti münzîm olmayan nâ-ma'lûm ve nâm-ı diğér meblağ-ı idhâl ve defter olmaması emrinde kemâl-i dikkat ve ihtimâm eylemeniz irâde-i seniyye-i cihândâra-ne müktezâsından idüğü ma'lûmunuz oldukda ba'de aherin balâda bast ve beyân olunan nizâmâtların harf ve aheri terk ve icrâ ve tenfîz olunmayub kemâ fi'l-evvel fukarâya mücib ta'addî ve ibkâ'-i zulm ve mütenâhî vukû' zuhûra gelüb zer-vâsi-i mesmû'um olmak lâzım gelür ise ve nizâmâtların mügâyîri halden vâki' olub hükkâm ve zâbitân taraflarından ihtirâz ile ketm ve ahzâ olunur ise ol halde tâ'bir-i câye-i cerâ'it eden her kim olur ise olsun bilâd-ı ba'ideye nefî ve iclâ ve ~~envâ'-ı 'akvettiyle te'~~ ~~âib~~ ve icrâ olundukdan sonra bu makûle zulm nâ-merziyyeye mu'a-venet edenlerin dahi ma'âzallahu te'ala te'dibât-ı cezâ-yı lâ-yikâları icrâsına dakîka fevt olunmayarak haklarından gelineceği emr-i muhakkak olduğunu bir hakkında mülâhaza olunarak mücib müktezâsı üzere 'amel ve harekete mübâderet ve şevketlû mehâbet-lû kudretlû 'azimatlû pâdişâhımız efendimiz hazretlerinin 'ömr ve ikbâl-i şâhâneleri va'vâtına müvâzebet ve fukarâ-yı ra'iiyye-tin isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyesine dikkat ve ikdâm-ı tâm olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı 'alişânım mücibince divân-ı T-rabzon ve Gönve ve merhâle-i Batûmdan işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ile irsâl ve tesyâr olunmuşdur inşallahu te'ala vüsûlüm-de gerekdir ki bu bâbda vech-i meşrûh üzere ber-mantûk-ı emr-i 'âlî ve ber-mücib bûyuruldu 'amel ve hareket ve hilâf-ı vaz' ve hâlât vukû'undan fevkü'l-gâye tavakki ve mübâ'adet eyleyesiz deydü.

V. 104-AHüküm 1 Diğer buyuruldu süretidir

Şeri'at-ı me'âb Cânîk Sancağının hâvî olduğu kazâların ka-
dılarını efendiler zide 'ilmuhum ve me'zûnen bi'l-iftâ diyânetlû
efendiler zidet takvahum ve iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Cânîk mu-
hassılı vekilimiz ve muhtarımız necâbetlû Seyyid 'Osmân Beğ zi-
de mecdühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ve vücûh-ı memleket
ve a'yân-ı vilâyet ve bi'l-vücûh iş erleri ve söz sâhibleri zi-
de kadrehum inhâ olunur ki memâlik-i mahrûse-i mesâlik-i şâhâ-
nede mütavattın kâffe-i re'âyâ ve berâyâ ve 'âmme-i fukarâ ve
zü'efâ ve sâye-i merhametvâye-i mülûkânede âsûde hâl merhamü'l-
ibâd ve gatavasız arâm olarak arâhat ve istirahatları
matlûb-ı hazret-i tâcidâri olmağla bu husûsa valât-ı 'izâm ve
zâbitân taraflarından vücûhuyla dikkat ve i'tinâ olunmak lâzi-
me-i zimmet ve farziyye-i diyânetden olub ancak bir kaç seneden
berû Fâş cânibi me'mûriyetimiz mülâsebesi derkâr olan ba'idiy-
yeti hasebiyle ol havâililerin keyfiyâtına ve vedî'a-i cenâb-ı
rabbü'l-'izzet olân fikarâ ve zü'efâ ve re'âyâ ve berâyânın ah-
vâllerine tahsîl-i vukûf olunamadığından asâyîş-i hâl fûkarâ-
ya ihtimâm ve dikkat olunamadığına mebnî hükkâm ve zâbitân ve-
sâ'ir ehl-i 'örf-i hâlleri kendü çâre ve menfâ'atlarını istih-
sâl-i merâm müzâkalarının icrâsına mecbûriyetle fukarânın arâ-
haları emrine 'adem-i takayyüd-birle salyâneler vukû'unda def'-
i tevzî'a külliyyetlû mebalîğ idhâl ve ervâc ve bi-asl-i mes'â-
dât-ı da'âvi ile tazîk ve tecâsîm ve müceb-i fukarâ ve mesâki-
nin perişâniyeti müstelzem oldukları keyfiyetine bu def'a tah-
kiken ve sahîhen bi'l-ahyâr ittilâğımız şâmil oldukdan nâşî bu
makûle hilâf-ı rızâ hazret-i bârî ve mûğâyir-i rızâ-yı yemin
iktizâ-yı cânîb-i tâcidâri zulüm ve ta'attiyât bezmüdahî münâ-
fi-i rızâmız olan bir halet-i vüzûhadan olduğuna mebnî bu husûs
fukarâya ihtimâm ve dikkat müktezâ-yı levâzım fukarâyadlığından
olub her birilerinize dakika dakikâ tenbîh ve tehdiyye lâzım gel-

mekden nâşî indî siz ki muhatâbûn-ı mûmâ-ileyhimsiz bundan böyle tevzi'ât ve salyâne vukû'unda yayusuyla ? Şer'iyye her bir kazâyâ isâbet eden hisseden başka nefislerinize mahsûs nâm-ı diğerleriyle deftere mebbaliğ idhâlinde mücânebet olarak zâbit tarafına iştikâ olunmayub ve zâhir halde ve 'avâhiti olmayan bi-cürm kemesnelere tarafınızdan mübâşir ta'yîn ve müsevvede da'vâlar ile tecrîm olunmayub ve hazâ şer'î eller diyerek zuhûr ve iştikâ eden ve ve aracının hasmına bir def'a kibel-i şer'-i şerîfden mürâsele-i şer'iyye gönderilüb eğerci itâ'at-ı şer'-i şerîf etmez ise ba'dehu zâbit tarafından mübâşir ta'yîn-i vâhide ve şer'-i vecîh üzere ecir ve ihkâk olunmak ve bundan başka fukarânın medâr-ı ta'yînleri ve sebeb-i idârelerine münhâsır olan envâ! ve mahsûlât kablü'l-husûl müselleme ta'bir ettikleri mebbaliğ cebren fukarâyâ verüb vakt-i hâsılâda benim pâreme mükâbil bi'l-mahsûl ver deyû tazikle nasîf bahâsından dîn-ı bahâyâ mahsûl alınmayub herkes dilediği mahalden râyic-i vakt üzere fûrûht etmelerine zâbitân tarafından ve had-e-i (?) efrîde cânibûn dahl ve ta'arruz olunmamak ve ehl-i îslâm dâhil-i zimmet tâ'ifeleri kızlarını keffinden birine verecek olduğu halde zâbitân tarafından müdâhale ve rencide olunmayub tarafeynin rızâlarıyla dilediklerine tecvîz ve tenkîh olunub resm-i kadîm üzere bakîreden on gurûş ve seyyibeden beş gurûş tez-kere hâricinden ziyâde nesne alınmamak ve kazâlar dâhilinde kâ'in cevâmî' ve mesâcid ve mektepleri vazîfelû imâm ve hâtib ve mu'allîm-i sıbyân edâ-yı hizmet etmezler ise terk-i hizmetlerinden i'lâm olunub erbâb-ı istihkâkdan olanlara tecvîh ettirilmesi (ve medâr-ı cism) ve evkât-ı hamsede ezân-ı Muhammedî tilâvet olundukda ehl-i sûk ve ehl-i mahalliât cevâmî' ve mesâcîde sūr'at-ı şebâbet ve cemâ'atla edâ-yı farz-ı salât etmelerini ve mekteplerde dahi kezâlik sabiyyâne ta'lîm-i Kur'an-ı Azimü'ş-şân ettirülmesi ve mevâd-ı cism vukû'unda hakikât-ı hâl tarafımıza i'lâm ve müracâ'at olunarak bir nehc-i şer'î 'alî fasl olunması ve şer'an da'vâ zuhûrunda a'yân ve zâbitân

tarafından tasâcir olunarak ibtâl-i hâk olunmaması ve kâffe-i emirde şer'-i şerife müracâ'at ve fetevâ-yı şerifle 'amel ve hareket olunmak ve hilâf-ı rızâ-yı bâni ve müğâyir-i rızâmız olan hâlet-i bir kimesneden hurûf eyledikde filâna mûta'allik ve falâna semt diyerek zâbitânâdan sitem ve ihfâ olunmayub ve bi'l-vücûh-ı icrâ olunmasına leyl ve nehân dikkat ve ihtimâm eyleyerek istihsâl-i rızâmız olur hâlden esbâbına tesbîtden ve mübâderet edüb bu bâbda ve her hâlde şevketlü mehâbetlü 'a-zimetlü kudretlü Padişâhımız efendimiz velî'ü'ni'ametimiz pa-dişâh isfet kuşûr ve tâcidâri mecnûr hazretlerine fukarâ ve re'âyâ ve berâyânın ve da'vât-ı hayriyyelerin isticlâb ve fûr-i'tinâ ve dikkat olunub mûcib ve müktezâsiyle 'amel ve hareket eyleyesiz ve eğerçi işbû emir ve tenbîhâtımızdan sonra zerre mikdârı hilâf-ı hâlet vukû'a gelür ise bi-rabbü'l-Ka'be ve'l-Bathi hakkı içün dakika te'hîre cevâz gösterilmeyerek eşâ-i 'ak-vetiyile te'dîb ve icrâ olunacağı ve bu bâbda bâb-ı merhâmet ve şevkat-i mesdûd olub son pişmânlık fâ'ide etmeyeceği meczûmunuz oldukda ana göre 'amel ve hareket eylemeniz bâbında te'kîden ve tenbîhen ve ifhâmen ve ikâzen işbû buyûruldu 'adâlet-i İslâmiyye divân-ı Trabzon ve Gönve ve merhâle-i Batûndan tahrîr ve is-dâr ve gerekdir ki ber-minvâl-i muharrer ve bu mûcib buyûruldu 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücâ-nebet eyleyesiz deyû. Fî 17 Şa'bân sene (1)230.

V. 104-B

Hüküm 1

Emr-i 'âli sûretidir Cizye terâkkisi içün

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem mevlânâ Cânik kadısı zide fazlehu ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânik cizyedârı zide mecdühü tevki'-i refi'-i hümâyûn vâ-sıl olûcak ma'lûm ola ki asitâne-i 'aliyyem ve memâlik-i mahrû-se-i mesâlik-i şâhânemde mütemekkûn merhametvâye-i şöhrethânemde mahmî ve müztazil olan ehl-i zimmet re'âyâdan izâf-ı salise

i'tibâriyle şeri'at-ı mutahhara ve mezheb-i Hanefiyye üzere zâhirü'l-agnâ olanlardan kırksekiz dirhem ve vasatü'l-hâl olanlardan yigirmi dirhem ve fâkirü'l-hâl olanlardan oniki dirhem sîm alınmak emr-i meşrû' olunmağın elhâletü hazihi meskûkâtın 'ayâr ve revâcî ahvâl-i sâbikasından olmadığı zâhir ve cizye maddesi eyâlî nâssda tedâvül eden kazıyye tatbîk-i lâzimededen idüğü bedîhi ve zâhir olduğuna binâ'en bâb-ı feteva-yı şerîfde 'akd olunan meclîs-i şurâ'da cizyeye zamm husûsu bi'l-müzâkere fetevâ-yı şerîfeye müraca'at olundukda izâf-ı salise i'tibâriyle tahsî olunmakta olan cizyenin ednâsına birer evsâtına iki ve a'lâsına dört gurûş zamm olunmak şer'an iktizâ edüb ol bâbda bir kît'a fetevâ-yı şerîfe verilmiş olmaktan nâşî keyfiyyet 'aliyye-i fulkimürettebe-i tâcidârâneme 'arz olundukda bu vechle tahsîli şer'-i şerîfe mutâbîk olmağın verilen fetevâ-yı şerîf mücebince tahsîl olunub cizye vardûkda bir akçe ziyâde mütâlebe olmamak mazmûnunda hatt-ı şerîf-i şevketredîf-i şâhânem sahife-i beyrâ-yı sudûr olub şöyleki bu zamm maddesine müsâ'a-i şer'î olub cülûs-ı hümayûn meyânında makrûn-ı şâhânemden bu anâ kadar hesâb-ı mezkûr üzere cizye tahsîli lâzım gele senede beşbin kiseden şimdiye dek kırk ellibin kîse tahsîl olmak iktizâ eder iken re'âyâ-yı mersûme seferler takrîbiyle hizemât gün gün ile meşgûl ve saltanat-ı seniyyem dahi kemâl-i merhame ve şevkat ile mecbûl olduğundan sinîn-i sâbîka emvâlî ehl-i zimmet re'âyâsına 'atâya kabilinden olarak terk olunmuş işbû zamm-ı sâ'ir-i rûsûmât ve muhaddesât misüllü olmayub zamâyîm-i meşrû'a olduğuna binâ'en işbû binikiyüzotüziki senesi gur-re-i Muharreminden i'tibâriyle Cânîk ve cem'-i memâlik-i mahrûsemde 'unûm üzere cizye evrâkının ednâsına birer evsâdına ikişer ve a'lasına dörder gurûş zamm olunarak ol vechle tahsîl olunmak ve evrâka zamm olunmayarak iktizâ-i şer'-i mutahhara üzere madde zamm olunmuş olduğundan cizyedârların başka vechle akçe tahsiline vesilesiyle tedâriki icâb etmeyeceğine binâ'en bu bahâne ile cizyedâr ve kolcular vesâ'ir me'mûrlar tarafla-

rından zamînden hâriç bir akça ve bir habbe ziyâde alınmamak üzere karârgîr nizâm-ı keyfiyyet hazîne-i 'amiremde mahfûz cizye muhâsebesi defterlerine sebt ve kayd-birle iktizâ eden mahalde 'ilm u haberlerin i'tâ ve memâlik-i mahrûseye başka başka evâmîr-i 'aliyyem isdârlar kılınmış olmağın sen ki hazinedâr-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi i'lâmen ve ifhâmen ve mahsûsen işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi cânib-i şeri'at-ı garradan verilân fetevâ-yı şerife ve şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhânem mûc bince binikiyüz otûziki senesi Muharremi gurrelerinden i'tibârlar 'umûm üzere cizye evrâkının ednâsına birer ve evsâtına ikişer ve a'lâsına dörder zamm ile gerek asitâne-i 'aliyyem ve gerek memâlik-i mahrûsem re'âyâlarından ol-vechle tahsîl ve zemâyîm-i mezkûrda hâsıl olân mebâliğ umûr-ı cihâde sarf olunmak üzere hazîne-i 'âmirem mütesellimi husûsu tanzîm olunmuş olduğu vesilesiyle zamînden hâriç bir akçe ve bir habbe ziyâde alındığı tahkîk olunmak lâzım gelûr ise almağa cesâret edenlerin bilâ-imhâl tedbât-ı layıkası icrâ kılınacağı ma'lûmun oldukda ber-mûcib-i nizâm sene-i merkûmeden i'tibârlar me'mûr-ı siyânet ve tahsîl olduğunun Cânîk ve tevâbi' kalemi hazinesine minvâl-i muharrer zamm olunan mebâliğ mikdârını mübeyyen yedine verûb sûret-i mantûkunca iktizâ eden mâlın tahsîl ve zemâyîm-i mezkûreden hâsıl olân mebâliğ hazîne-i 'âmireme başkaca isâl ve teslîme ihtimâm ve gayret ve bu vesîle ile zamînden hâriç bir akçe ziyâde mütâlebesiyle re'âyâ fukarâsına bâ-rencide ve ta'addiden mübâ'adet ve cesâret eder olur ise men' ve def'lerine i'tinâ ve dikkat ve hilâfından mücânebet eylesin ve sen kıkadı-i mûmâ-ileyhsin mazmûn emr-i şerîfim senin dahi meczûmun oldukda mûceb ve müktezâsiyle 'amel ve hareket ve mazmûn-ı münîfi cümleye i'lân ve iş'ar-birle infâz ve icrâsına mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdunki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i isdâr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şânıvâcibü'l-ittibâ' ve

lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfî üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

V. 106-A

Hüküm 1

Tel ve kendir emr-i 'âlfî sûretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem bi-me-zîd-i umûrû'l-cumhûr fi'l-fikri's-sâkıb mehâmü'l-enâm bi'r-re'y-i'l-sâ'ib mümeħhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ıkbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-ıclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Trabzon vâlisi ve Cânîk Sancâğı muhassılı vezîrim Hüseyin Muhammed Paşa edâmallahu te'ala ıclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm Trabzon ve Gümüşhâne kadıları ve Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancaklarında kâ'in kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân-ı a'yân ve zâbitleri ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ tersâne-i 'âmirem emîni ıftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim es-Seyyid Muhammed Nazîf dâ-me mecdühûnun takdîm eylediğı takrîrini mefhûmunda tersâne-i 'âmirem hazînesi tarafından zabt ve idâre olunan mukâta'anın Cânîk muhassıllığı mukâta'asının kavî sarrâf kefâletiyile senki vezîr-i müşârü'n-ileyhsin senin 'uhde-i hamiyetine ihâlesi husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk edüb ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhânem şerefrîz-i sudûr olmakdan nâşi mücibince muhassıllık-ı mezkûr ve 'avâriz ve cizyesiyle ve nefsi Karahisâr-ı Şarkî mukâta'ası selefin düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Seyyid Süleymân Paşa edâmallahu te'ala ıclâlehunun mâlikâne-i 'uhdesinde isede Cânîk'e karîb ve münâsebetine binâ'em ma'a 'avâriz-ı muhassıllık-ı mezkûr ile ma'an iltizâm olunagaldığıne binâen işbû binikiyüzotüzüç senesi Muharreminden i'tibâr-ı sâbıkı vechle ma'a 'avâriz ve cizye ve Cânîk Muhassıllığı yetmişiki yediyüztoksânsekizbuçuk Ka-

rahisâr-ı Şarkî mukâta'ası ellidört toküzyüzseksân gurûş bedel-i iltizâm ve Trabzon ve Gümüşhâne cizyelerinin sene-i merkûme mâlından onikibinsekizyüz gurûş selefin müşârü'n-ileyh tarafından teslim-i hazîne olunmuş olmağla mâ'adâ kırkbeşbinyedi-yüzyetmişsekiz gurûşun cem'an yüzyetmişüçbinbeşyüzellialtı vakt ve zamâniyle hazîne-i mezkûreye ve Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî-den senevî ocâklık ve mübâya'a olunarak ber-mu'tâd hesabı onbin kantâr tel-i sâfî ve kendir-i hâm tersâne-i me'mûrem hazînesine teslim olunmak üzere ber-mûcib şurût-ı nizâm kapûket-hûdâların ricâl-i devlet-i 'âliyyemden teslim Sâbit dâme mecdû-hû tarafından sened ahzı ve sarrâfın kefâletiyle sana der'uhde ve iltizâmı husûsu der-dest-i kanzîm olunmaktan nâşî müşârü'n-ileyh Süleymân Paşanın gayr-i ez teslim mâl-i cizyeden ve mukâta'ayın-i mezkûrenin otüzüç senesi hâsılât ve rûsûmâtından tahsilât ve makbûzâtı her ne ise mahallinden ma'rifet-i şer'îyle ve cümle ittifâkiyle bi't-tahârri zâhire ihrâc ve devr ve teslim olunmak ve selefin müşârü'n-ileyh dahi sene-i merkûm gurre-sinden zabt eylediği cizyeden zimmeti ve hâsılâtı mukâta'anın makbûzâtı her ne ise tarafına devir ve teslim ve ikiyüzotüziki senesi bedel-i iltizâmât ve emvâl ve cizyeden gayr-i ez-teslîm ve otüzbir ve otüziki seneleri Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancâklarından müretteb kalyoncu bedeliyyesi olarak takdîm eylediği pusulada muharrer ikiyüzbinüçyüzyiğirmiiki gurûş el-yevm tersâne-i 'âmireme müretteb onbin kantâr tel-i sâfî ve kendir-i hâmdan ikiyüzyiğirmiüç senesinden otüziki senesine değin gayr-i ez-teslîmât-ı kûsûr yiğirmidörtbinüçyüzdört kantâr kırk lodre(1) tel-i sâfî ve ontokûzbintoküzyüzotüzdört kantâr yetmişbeş lodre kendir-i hâm bakâsı olunub bakâ-yı mezkûre bütün bütün kazâlarda mı kalmış yohsa birâzı tahsil olunmuş mudur ve kazâlarda kalân bakâ kâmlerin zimmetlerindedir tel ve kendir mâdde-

(1) Bir ölçü birimidir. Biri kantâr diğeri vezne olmak üzere iki türüdür. Kantâr lodresi 128 gram, vezne lodresi 153,60 gramdır. Kantâr 44 okkadan, okka da dört lodreden olduğu için bir kantâr 176 lodre eder. Vezne 3600 dirhemdir.

si sefâyin-i donânma-yı hümâyûnunun i'zam-ı lavâzimetden olduğundan tahsîli tevcihle mümkün ise ihdâ olunmak için senin tarafına iş'ar etmek üzere selefin müşârü'n-ileyhe hitâben başka ve işbû tel ve kendir bakâyâsı müşârü'n-ileyh ile mükâtebe ve muhâbere ederek ba'de't-tahkik tahsîl olunmasına müsâde'at olunmak üzere sana hitâben başka evâmir-i şerîfem isdâr ve tas-tîr kılınması müktezâ-yı maslahat idüğünü tahrîr ve inhâ etmekden nâşî inhâsı şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhânem mûc bince selefin müşârü'n-ileyhe hitâben diğ-ger emr-i şerîfim isdâr ve irsâl olunmuş olmağla sen dahi müşârü'n-ileyhin teslîmâtından mâ'adâ cizyeden mukâta'teyn-i merkûmunun otüzüç senesi hâsılât ve rûsûmâtından tahsîlât ve makbûzâtı her ne ise mahallinde inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le ve cümle ittifâkiyle bi't-tahârri zâhire ihrâc ettirderek bi-eyy-i hâl tamâmen ve kâmilen sana devir ve teslîm olunmasına dikkat ve zikr olunân tel ve kendir bakâyâsını dahi selefin müşârü'n-ileyh ile mükâtebe ve muhâbere ederek ba'de't-tahkik yerlû yerinden ve icâb ve iktizâ edenlerden cem' ve tahsîl ve tersâne-i 'âmireme tesbîli husûsuna bezli-himmet eylemek fermânım olmağın sana dahi işbû emr-i 'âlişânım isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-minvâl-i muharrer şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum mûcibince Cânîk muhassıllığı ve 'avâriz ve cizyesiyle nefsi-Karahisâr-ı, Şarkî selefin müşârü'n-ileyhin mâlikâne-i 'uhdesinde ise de Cânîke karîb ve münâsebetiyle binâen 'avâriz ve cizye muhassıllık-ı mezkûr ile ma'an iltizâm olunageldiğine mebnî sene-i merkûme Muharreminden i'tibâriyle sâbıkı vechle sanin 'uhdene ihâle olunmuş idüğü ma'lûmun oldukda gayr-i ez-teslîm selefin müşârü'n-ileyhin mâl-i cizyeden ve mukâta'ateyn-i merkûmenin otüzüç senesi hâsılâtı ve rûsûmâtından tahsîlâtı makbûzâtı her ne ise mahallinde inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle bi't-tahârri zâhire ihrâc ettirderek tamâmen ve kâmilen sana devir ve teslîm olunmasına ve zikr olunân tel ve kendir bakâyâsını dahi müşârü'n-ileyh

ile mükâtebe ve muhâbere ederek yerlû yerinden ve icâb ve iktî-zâ edenlerden tahsîl ve bir an akdemce der-sa'âdetime irsâl ve tersâne-i 'âmirem hazînesine teslîmi husûsuna sarf ve külli mik-net eyleyesin ve siz kî kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz vesâ'irlensiz keyfiyyeti irâde-i seniyyem man-tûk emr-i şerîfim ma'lûmunuz olduğda siz dahi müktezâ-yı emr-i şerîfimce ve bu bâbda ve her halde vezîr-i müşârü'n-ileyhin re'y ve irâdesine imtisâl ve mütâba'at ederek infâz-ı emr-i 'aliyyem husûsuna bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve mugâyir-i harekâtdan nehâşe ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'ali-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'amel eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren el-yevmü'l-'aşer min şehri Cemâzi'l-ahir sene selâsin ve mi'eteyn ve elf.

V. 106-B

Hüküm 1

Düstûrû'l-mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem mü-debbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mahâmü'l-enâm bi're'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyâdü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve ilhâken Gönve Sancağı mutasarrıfı ve Fâş kal'ası muhâfızı vezîrim Hüsrev Muhammed Paşa edâmallahu te'ala iclâlehu ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'-i mahâmîd ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la dergâh-ı mu'allâ-yı kapûcubâşlarından olub zikr-i atî muhâlefâtınzabt ve tahrîrine bu def'a der-sa'âdetinden mahsûs mübâşir ta'yîn olunan arpa emîni esbâk İsmâ'il dâme mecdûhü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adâni'l-fazâ'il ve'l-kelâm muhâlefât-ı merkûmenin ol-havâlide mahâllerin kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân-ı a'yân

ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadrehum tev-
kî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki bundan akdem
'Alâiye Sancağı tevcih olunub sâbıkâ Trabzon vâlisi Hazinedâr-
zâde Süleymân Paşa bu def'a ecl-i mev'udu hulûl edüb irtihâl
ve dâr-ı bekâ edüb müteveffâ-yı müşârü'n-ileyh servet ve semân
ile şöhret-i şî'ar olduğundan ol-havâlide olan hasîs ve nefis
ve vaz' ve şerîk ve sâmet ve nâtik-ı külli ve cüz'i emvâl ve
eşyâ-i muhallefâtın cânîb-i mirî için zabtı husûsuna irâde-i
seniyye-i padişâhânem müte'allik olub ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı
şevketmakrûnum sahife-i peyrâ-yı sudûr olmakdan nâşî sen kî mü-
mâ-ileyhsin sarf ve istikâmet-i ensâfına binâen hidme-i saltâ-
nat-ı seniyyem bendinden bi'l-intihâb bu husûsa mübâşir olarak
me'mûriyetinle mu'ayyinene bâş muhâsebeden bir nefer muharrer
terfik kılınmağla müktezâ-yı me'mûriyetin üzere bu taraftan
hareket ve seri'an o cânibe varub müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin
ol havâlide ne makûle mahallerde emvâl ve eşyâ ve nükûd-ı mücev-
herât ve'l-hâsıl resm-i mâl itlâk olunur her ne vâir ise bir he-
lâlî geriye kalmıyarak ve bir kimesne yedinde ketm olunmayarak
cümlesi müşârü'n-ileyhin inzimâm-ı re'yi ve ma'rifet-i şer'-i
şerîf ve ma'rifetin ve muharrer mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tahrîr
ve temhîr edüb nükûd ve mevcûdesinden yığirmibeşbin gurûş ifzâ-
yı ve müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhi 'Alaiyye'ye isâli me'mûre-
tiyle ol-havâlide olub bu def'a rûtbe-i mîr-i mirânı ile zikr
olunân 'Alaiyye Sancağı tevcih olunan emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm
'Osmân Hâşim dâme ikbâlehuya hizmet olarak i'tâ-birle kûsûre
kalân nükûd-ı mücevherâtiyle defterini der-sa'âdetime irsâl ve
takdîm olunmasına müsâra'at ve ba'dehu tevcihle emr-i şerîfim
sâdır olûr ise müceb müktezâsı icrâya dikkat eylemek fermânım
olmâğın me'mûriyetini hâvî divân-ı hümâyûnumdan işbû emr-i ce-
lilû's-şânım isdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur imdi muhallefâtın
bir helâlî mektûm ve mahfî kalmayarak mecmû'âtı bi't-tahârri
zâhire ihrâc ile müşârü'n-ileyhin inzimâm-ı re'yi ve ma'rifet-i
şer'-i şerîf ve ma'rifetin ve muharre-i mûmâ-ileyh ma'rifeti-

le tahrîr ve temhîr husûsuna ikdâm-ı dikkat ve nükûd ve mevcûdesinden ol-mikdâr gurûş mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhe i'tâ edüb küsûra kalân nükûd ve mücevherâtıyla defterini der-sa'âdetime gönderi verüb ba'dehu tevcîhle irâde-i seniyyem sunûh eder ise müktezâ-yı icrâya müsâra'at eylemek matlûb-i kat'-i mülükânem idüğü ve ağmâz ve tesâmih , vukû'uyla muhallelâfât-ı mezkûrenin bir halâli girûye kalmayarak ve kimesne yedinde ketm ve ihfâ olunmak ber-vechle câ'iz olduğı ve muhallelâfât tarafına 'ilm u haberi verildiğı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve icrâ-yı müktezâ-yı me'mûriyetiyelâ'ibkâ-yı levâzım-ı râsiti (?) ve sadâkâta dâmin-i dermeyân ve gayret ve hilâfından bigâyet hazer ve mücânebet eylesesiz ve siz ki vezîr-i müş'ar ve kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mazmûn emr-i şerîfim sizin dahi meczûmunuz olarak muhallelâfât-ı merkûmenin bi't-tamâm zâhîre ihrâciyle infâz-ı emir ve irâde-i bâhirânıma bi'l-ittifâk vukûr-ı sa'y ve gayret ve hilâfını tecvîzden ziyâde ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur buyûrdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından mücânebet eylesesiz şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfimle i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Râcebü'l-ferd sene selâse ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 107-A

Hüküm 1

Müteveffâ Seyyid Süleymân Paşânın diğêr muhallelâfât emr-i Sûretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdeb-
birü'l-ümûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mahâmü'l-
enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl
müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i

'avâtifü'l-melikü'l-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve Cânik muhassılı vezîrim Hüsrev Muhammed Paşa edâmallâhu te'ala iclâlehu ve if-tihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-muharrer ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la dergâh-ı mu'allâm ka-pûcubâşlarından zikr-i atf muhallefâtın cânib-i mirî için zabtı-na me'mûr mübâşir ta'yîn kılınan İsmâ'il dâme mecdühû ve mefâhi-rü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm kazâların kadılları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve kıdvetü'l-erbâbü'l-tah-rîr ve'l-kalem 'umdet-i ashâbü'l-takrîr ve'r-rakam bâş muhâse-be kalemi hülâfasından olub mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'iyetine mu-harrer ta'yîn olunan Mustafa zide reşide tevkî'-i refî'-i hümâ-yûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki 'Alaiyye Sancâğı tevcîh olunan sâ-bıkâ Trabzon vâlisi Hazinedârzâde Süleymân Paşa bu def'a hulûl ecl-i mev'uduyla vefât edüb müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin kâf-fe-i muhallefât vesâ'iresinin cânib-i mirîden zabt ve tahrîri bâbında diğér sâdir olan emr-i 'âlişânımla mübâşir-i mûmâ-ileyh ta'yîn olunmuş isede müteveffâ-yı müşârü'n-ileyh ashâb-ı servet ve yesârdan olmak takrîbiyle mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'iyetine bâş muhâsebe kaleminden mütezeyyini ve kâr-ı güzâr bir nefer muharrer ta'yîn husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk etmediğini senki muharrer-i mûmâ-ileyhsin senden hizmet ve sadakat me'mû-riyle akrânın meyânında bi'l-intihâb mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'iy-etine muharrer ta'yîn kılınmış sukûr-ı müktezâ-yı me'mûriyetin olân mübâşir-i mûmâ-ileyh ile bi'l-mu'ayyene ol-tarafa varub müktezâ-yı mûmâ-ileyhin kâffe-i emvâl ve eşyâ ve nükûd-ı mücev-herât ve zimmât ve bakâyâ ve emlâk ve 'akâr ve cevâri ve gulâm ve çiftlikân ve hayvânât ve hubûbât ve devvâb ve mevâşi ve esvâb vüzâret ve'l-hâsıl hasîs ve nefîs ve nâtık ve sâmet her neye mâ-lik ise bir halâl ve bir habbesi harc ve mektûm kalmayarak ve-zîr-i müşârü'n-ileyhin inzimâm-ı re'yi ve ma'rifeti ve ma'ri-feti şer' ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetimiz ve ma'rifetiniz-le mahrem esrârı olân kimesnelerden serren ve 'alâniyyen gereği gibi taharri ve tahabbis ederek zâhire ihrâc-birle cânib-i mi-

ri için zabt ve tahrîr ve salis defter olunması husûsuna ziyâ-
desiyle sa'y ve gayret eylemek fermânım olmâğın me'mûriyetini
hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve yedine i'tâ ile irsâl olun-
muşdur imdi keyfiyet-i me'mûriyetin mantûk emr-i şerîfimden
ma'lûmun oldukda fermûde'i seniyyem üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh
ile bi'l-mu'ayyene ol tarafa varub müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin
bi'l-cümle emvâl ve eşyâ ve nükûd ve zimmât ve mücevherât ve
emlâk ve 'akâr ve gulâm ve cevâri ve hayvânât ve hubûbât ve
çiftlikân ve devvâb ve mevâşi ve iş'a-yı vüzâret ve'l-hâsıl
hasîs ve nefîs ve nâtık ve sâmet her neye mâlik ise bir halâl
ve bir habbesi ayâdi-i ahire hâric ve ketûm kalmayarak vezîr-i
müşârü'n-ileyhin inzimâm-ı re'yi ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'
ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifetinizle erbâb-ı vu-
kûfundan taharri olunarak zâhire-i harâc ve cânîb-i mirî için
zabt ve tahrîr ve salis defter olunması husûsuna kemâl-i dik-
kat ve ihtimâm eyleyerek ibrâz-ı sadakata mübâderet eylesin
ve sizki vezîr-i müşârü'n-ileyh ve mübâşir ve kudât ve nüvvâb-ı
mûmâ-ileyhimsiz siz dahi mûc b emr-i şerîfimle 'amel ve hare-
ket ve bezl-i himmet mezîd-i sa'y ve gayret eylemeniz bâbında
fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdum ki hükm-i şerîfim
vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan
işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-
imtisâhimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız şöyle bilesiz
'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren el-yevmü'l-hâmis min
şehr-i Recebü'l-ferd senesâlis ve salisîn ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 107-B

Hükim 1

Merhûm Süleymân Paşa Hazretlerinin muhalledâfât defteri sū-
retidir

Sâbıka Trabzon vâlisi Hazinedârzâde müteveffâ Seyyid Sü-
leymân Paşanın kâffe-i muhalledâfâtının cânîb-i mirîden zabt ve

tahrîr olunması husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk buyrulmaktan nâşî müteveffâ-yı müşârû'n-ileyhin Samsunda kâ'in 'iyâli Fatıma Hânım câriyelerinin sâkine olduğu Hançerli Mahallesiinde vâki' hânesi mukaddemâ temhîr olunmuş olub bu def'a muhallefât-ı merkûmenin bâ-emr-i 'âli zabt ve tahrîrine ve defter olunub hâne-i mezkûrede mevcûd ve ma'lûmü'l-mikdâr ve ecnâs ve eşyâ ve hâne-i mezkûre müteveffâ-yı müşârû'n-ileyhin 'iyâli Fatıma Hânım câriyelerinin kendi mâlî olduğuna 'ala tarîkû's-şâhâde haber verdiklerine mebni diğêr halîlelerinin emvâl ve eşyâ ve mücevherâtı zabt ve tahrîr ve tahrîr olduğu misüllü zabt ve tahrîr olundu ise de mûmâ-ileyhâ Fatıma câriyeleri mefdûre ve merhâmete şâyeste olduğu 'ilm u dâ'ileri muhabbet olmağla emr-i irâde-i seniyye zuhûruna terakkiyen zikr-i atî eşyânın defteridir ki ber-vech-i atî zikr ve beyân olunûr. Tahriren fi'l-yevmü'l-hâmis min şehri Şevvâlû'l-mükerrem sene salise ve selâsin ve mi'eteyn ve elf.

'Aded

Fevkâni sekiz odayı müstemil ma'lûmü'l-hudûd konâk ma'a arsa	1
Fevkâyize Fâtıma Hânım câriyelerinin odasında mevcûd olan mefrûşâtı	-
Bilecikkâri icikli sârı ve mâ'i nakışlı derûnu yün mumlu yasdık	14
Lacûr ve ibrişim sacaklu el çoka mak'ad sagir 2, kebir 2, 4	
Haleb haciklûsü derûnu penbe mumlû müsta'mel köşe şiltesi 2	
Lahkâri derûnu penbe mumlû müsta'mel köşe şiltesi 1, yasdık 1	2
Derûnu yün mumlû müsta'mel el çoka erkân minderi	1
Lahkâri derûnu yün mumlû müsta'mel erkân minderi	1
El çoka müsta'mel ocâk yaşmağı (1).	1
Yünlü mumlû minder kebir 2, sagir 2	4
Nuhâs tebîi vasat 1, sagir 2	3

(1) V. 107-B/1 sayılı hüküm V. 108-A/B'nin ortalarına kadar devam etmektedir.

Kebîr piring şamûdân	1
Trabzonkârî sîm üzerine yâldızlı mercânlı kilidân ve buhûrdan çift	1
Mâ'i çuka üzerine kalâydan işlemeli köhne seccâde	1
Erzurûmkârî sagir kalice 4, kilim 1	5
Türkmânkârî kilim kebir 2, sagir 4	6
Pâtiste pencere perdesi	6
Müsta'mel nuhâs ocâm güğümü	1
Lehkârî derûnu yün mumlû şilte	2
İngilizkârî derûnu penbe mumlû şilte	2
İngilizkârî beyâz yorgân ma'a çarşâb	2
Haleb haciklûsu ve Lehkârî müsta'mel yüz yasdığı	2
Mısırkârî müsta'mel yatak çarşâbı	1
Penbe mumlû Diyârbekr alâcası müsta'mel şilte	1
Derûnu yün mumlû minder	1
Haleb haciklûsü müsta'mel yorgân ma'a çarşâb 1, baş yasdığı 3	4
İngilizkârî müsta'mel yorgân ma'a çarşâb 1	1
Müsta'mel yatak çarşâbı	2
Ma'î çuka yüzlü kalâydan işlemeli samûr boy kürkü	1
Küçük odada mevcûd olân olân eşyanın mikdârı ve elbi- seleri beyân	
Gögez atlâs, üzerine kasnâk işlû zerdeve kürk	1
Mor kadife kaplı fermâne kısa kürk	1
Al kadife cübbe	1
Sâli şâli cübbe	1
Mâ'i atlâs üzerine kasnâk işlemeli cedîd entâri	1
Elvân İstanbûl kertisi üzerine kasnâs işlû müsta'mel entâri	1
Sârilû müsellâ Haleb sivâsisi müsta'mel entâri	1
İngilizkârî Lehverâki yulâklı entâri	1
Penbe çubuklû müsellâ Haleb sivâsisi entâri	1
Siyâh hâclû penbe atlâs entâri	1

Al üzerine Haleb sivâsisi entâri	1
Beyâz İslâmbol şâllı entâri	1
Trabzonkârî sîm mercânlû sagir çekmece	1
Derûnunda altûn boğâs fıslıytısı	1
Etrafı hurda elmâs gül yüzüğü	1
Kıbriskârî elmâs hurdalı evsât kat'a bilezik çift	1
Elmâs hurdalı zümrüt küpe çift	1
Aşağısu altûn dizilû incû kafes gerdânlık	1
İncûlû taşrâkârî vasat kat'a altûn kuşâk	1
Trabzon kârî leğen ibrik çift	1
Trabzonkârî sîm kahve ibriği	1
Taşrâkârî sîm zarf ma'a falcân	11
Sarû kahve tebsisi	1
Kastamonikârî yâlmızlı nuhâs leğen ma'a ibrik	1
İpek ve kalâydan işlemeli müsta'mel ve cedîd omûz mükremesi	19
İpek ve kalâydan işlemeli müsta'mel cedîd davûlbâz çore	5
İpek ve kalâydan işlemeli cedîd davulbaz uçkûr	21
Handân (?) üzerine kalâydan işlemeli kahve mükremesi	4
Cedîd abdest havtası (?) 1, mesâ'ı (?) 1	2
İpek vekalâydan işlemeli cedîd abdest havlusu	7
İpek ve kalâydan işlemeli kerbâs omûz mükremesi	7
Kastamonu nuhâs üzerine kebîr cedîd sahân ma'a kapâk	13
Çorba tâsı	1
Kastamonu nuhâs üzerine yâldızlı sahân ma'a kapâk evsad 7, sagir 5	12
Sagir ve kebîr lenger	2
Müsta'mel nuhâs sahân ma'a kapâk	6
Müsta'mel nuhâs tencere ma'a kapâk	6
Nuhâs mangal	1
Nuhâs müsta'mel sagir tebsi	1
Sârı elvân Haleb haciklûsü müsta'mel yorgân ma'a çarşâb 3 köbne 2	5

Lacivert Haleb hacıklûsü müsta'mel yorgân	4
Derûnu sevâli atlâs kenârlû cedîd yorgân	3
Kırmızı Haleb hacıklûsü müstâ'mel yorgân	1
Kıbriskârî müsta'mel yorgân	8
Müsta'mel yatak çarşâbı	8
Derûnu penbe muvlû elvân hacıklû müsta'mel baş yasdığı	11
Derûnu yün muvlû müsta'mel yatak minderi	9
Derûnu penbe muvlû müsta'mel yatak şiltesi	7
Derûnu yün muvlû köhne çetme yasdık	8
İpek sacaklû al çuka müsta'mel ma'ad kebir 2, sagir 2	4
Vasat müsta'mel Türkmân kilfmi	1
Müsta'mel yasdık	4
Nuhâs vasat müsta'mel hamâm tenceresi	1
Kebir müsta'mel şişe panûs	1
Müsta'mel nuhâs kazgân kebir 2, sağır 1	3
Müsta'mel nuhâs çamaşûr leğeni	1
Müsta'mel piring leğeni	1
Müsta'mel nuhâs tencere ma'a kapâk	12
Müsta'mel nuhâs sahân ma'a kapâk	13
Müsta'mel nuhâs lenger	5
Müsta'mel nuhâs tâbe (?)	4
Müsta'mel nuhâs kebir tencere ma'akapâk	1
Müsta'mel nuhâs çorba tâsı	1
Nuhâs tencere ma'a kapâk	12

V. 108-B

Hüküm 1

Vech-i meşrûh üzere bâlâ-yı defterde mestûrû'l-esâmi ebnâ ve eşyâyı metnû'a müteveffâ Süleymân Paşa halîlesi Samsunda sâkine Fatıma Hânıma bâ-hatt-ı hümayûn in'âm olunmağla mübâşiri dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından es-seyyid İsmâ'il Ağa ma'-rifeti ve ma'-rifet-i şer'le ber-mûcib-i defter hânım-ı mûmâ-ileyhâya teslim olunduğu işbû mahalle kayd ve şerh verilmiştir. Fî 25 Rebi'ü'l-evvel sene (1)234.

Hüküm 2

Bâbıka Trabzon vâlisi Hazinedârzâde müteveffâ Seyyid Süleymân Paşanın kâffe-i muhallefâtının cânîb-i miriden zabt ve tahrîr olunması husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânâta'alluk buyrûlmakdan nâşî müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin Samsun'da kâ'in 'i-yâli Fâtıma Hânım câriyelerinin sâkine olduğu Hançerli Mahallesiinde vâki' hânesi mukaddemâ temhîr olunub bu def'a muhallefât-ı merkûmenin bâ-emr-i 'âli zabt ve tahrîrine me'mûr buyrulan dergâh-ı 'âli kapûcubâşlarından es-Seyyid İsmâ'il Ağa bendeleri ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve vücûh-ı belde kûlları ma'rifetiyle taharri ve tahassün olunarak zabt ve tahrîr olunân döşeme vesâ'iresi defteridir ki ber-vech-i ati zikr ve beyân olunur. Tahrîren el-yevmü'l-hâmis min şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene salise ve selasin ve mi'eteyn ve elf.

Fevkânide büyük odanın mevcûd mefrûşâtı

	'Aded	Kıymet
Bilecikelkârî çetme derûnu yün muvlû yasdık	21	-
Sârı ibrişim sacaklı al çuka mak'ad kebir 3 sagir 2	4	-
Selânikkâri atlâs üzerine işlemeli derûnu yün penbe mum- lû köşe minder yasdık 2	1	80
Lehkâri derûnu penbe muvlû köşe şiltesi	2	-
Al çuka ocâk yaşmağı	1	-
Nemçekârî kebir îline (?)	1	40
Erzurûmkâri müsta'mel kebir kâliçe	1	-
Yün muvlû minder kebir 2, sagir 2	4	-
Camekân odasında mevcûd olan mefrûşâtı		
Elvân bilezikkârî derûnu yün muvlû yasdık	18	-
Gögez ibrişim sacaklı al çuka müsta'mel mak'ad sagir 2, kebir 2	4	-
Lehkârî derûnu penbe muvlû müsta'mel köşe şiltesi sagir	2	-
Al çuka köhne ocâk yaşmağı	1	-
Yün muvlû minder kebir 2, sagir 2	4	-

Türkmânkârî kebir cedîd kilim	2
Padista pencere perdesi	3
Nuhâs-ı kebir müsta'mel fener	1
Cedîd nuhâs-ı kebir sahân ve kebir 34, kapûcubâşî ağâ- ya teslîm-i fûrû nihâde 12	22
Cedîd nuhâs-ı kebir ve sagir ve lenger	4
Cedîd nuhâs-ı kebir ve sagir tâbe (?)	4
Cedîd nuhâs çorba tâsı 3, kapûcubâşî ağâyâ teslîm 1	2
Cedîd nuhâs tebsi	2
Evân-ı nuhâs 'ayâr 5 (?) Kıyye 50 Kıymet 250	-
Köhne tâkımlık harâb hantû	1
Samsunda ma'lûmü'l-hudûd mülk gümrük arsâsı Kıymet 1000/1	
Samsunda Yâlı Câmî'-i Şerifinde zuhûr edûb Samsûn kal'ası cebehânesine ma'rifet-i şer'le vezn olunarak emâneti kıfz olun- muş olân edâvât-ı hayriyye	
Otûzsekiz 'aded ağzı tıpâlı matra derûnunda ma'a tara ba'de'l- vezn barût-ı siyâh Yâlnız altıyüzkırkyedi Kıyye 647	
	kıyyedir.
Kırk 'aded maşın kese derûnunda mahlût kurşûn ma'a tara ve sinîn-i çakmâk ba'de'l-vezn Kıyye 535	
	Yâlnız beşyüzotûzbeş kıyyedir.
Bir kûfe derûnunda ma'a tara çakmâktâşî ba'de'l-vezn	
Yâlnız yigirmidörk kıyyedir.	Kıyye 24

V. 109-B

Hüküm 1

Emr-i 'âli sâretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdeb-
bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-
enâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ik-
bâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı
'avâtifü'l-melikü'l-a'la Trabzon vâlisi ve Cânîk muhassılı ve-
zîrim Hüsrev Muhammed Paşa edâmallahu te'ala iclâlehu ve kîd-

vetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem mevlânâ Cânîk kadısı zide fazlehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki müderrisîn-i kirâmdan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-muhakkikîn Hâcî Mehmed Emîn zide 'ilmuhumun takdîm eylediği bir kîta'a 'arz u hâl mefhûmunda Cânîk Sancağında vâkî' karye-i Boyalûca ve tevâbi' mukâta'ası ber-vech-i mâlikâne ve karye-i mezbûre ile **Tabl** Alânî karyesinin altışar şehmi bâ-şurût-ı tedrîs-i hums vazîfesi ile ber-vech-i teveccüh berât-ı 'âlişânımla 'uhdesinde olûb vâkî' olan mahsûlât ve rûsûmâtın ahz ve kabzına taraf-ı aherden müdâhaale ve ta'arruz olunmak icâb etmez iken Lâlâ 'Ali nâm kimesne tevcîhî tarîhlerinden birle vâkî' olân mahsûlât ve rûsûmâtını fuzûlî ahz ve kabz etmiş olduğundan kendûye bâ'is-i 'özl olduğu beyâniyle vâkî' mahsûlât ve rûsûmâtının ahz ve kabzı içün bundan akdem verilân emr-i şerîfimin te'kîdine hâvî sen kı vezîr-i müşârü'n-ileyhsiz sana hitâben emr-i şerîfim i'tâ husûsu tahrîr ve istid'â-yı i'nâyet ecluden hazîne-i 'âmirende mahfûz bâş muhâsebe defterlerine müraca'at olundukda senevî altıyüz akçe mâl ve yigirmibeş gurûş mu'aceli ile mukâta'a ve tevliyet-i mezbûre mûmâ-ileyhin 'uhdesinde olduğu ve ikiyüzotûzbir senesine mahsûben tarafından tevkîl eylediği yağni 'ibadullahımın zabt ve rabtına taraf olarak müdâhale olunduğu mûmâ-ileyh bundan akdem bâ'arz u hâl lede'l-istid'â in-hâ olunduğu üzere zabt ve rabtına taraf-ı aherden müdâhale olunduğu vâkî' ise mahallinde ma'rifet-i şer' ile men' ve def' olunub vekîl-i merkûm ma'rifetiyle rabt ve zabt vâkî' olân mahsûlât ve rûsûmâtın kanûn-ı kadîm ve olageldiği üzere ahz ve kabz ettirilmek üzere sene-i merkûm evâhir-i Receb-i Şerîfînde emr-i şerîfim verilmiş olduğu aşikâr olmağla isdârı mûcibince te'kîdi hâvî sana hitâben emr-i şerîfim isdâr husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk etmeğle mûcibince 'amel ve hareket bezl-i celî himmet eylemek fermânım olmağın işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyeti mantûk-ı emr-i şerîfînden ma'lûmun oldukda mukâddem ve bu def'a sâdır

olân evâmir-i şerîfem mûcibince mukâta'a-i mezbûrenin zabt ve rabt husûsunun ahz ve kabzına merkûmun müdâhâlesine vâki' ise mahallinde ma'rifet-i şer' ile men' ve def' olunub vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtı mûmâ-ileyh tarafından ahz ve kabz ettirilmesi husûsuna kâffe-i ehl-i miknet eyleyesin ve sen ki kadı-i mûmâ-ileyhsin siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdum ki hükûm-i şerîfim vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr eden işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere 'amel edesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahriren fi'l-yevmü'l-hâmis şehr-i Ramazân sene selase ve selasin ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

Hükûm 2

Binikiyüzotüzyedi senesi Rebi'ü'l-ahirinin üçüncü günü Samsun kurrâlarından Âvût karyesinden Deli oğlânın kerîmesi Yedâş Kavî (?) devgerişinden Kürtoğlu Totorî Moskore Yedâş Kavinin zevci olub mu'amele-i inzivâcda iken mesfûr Kürtoğlu zevcesi Yerâş Kavî kendi hüsn-i rızâsiyle tav'-i ta'biyatıyla talâk-ı selâse ile talâk verdüğüne şâhid oldukda ve tescil olundu.

Şuhûdü'l-hâl

- Hâfız Bölükbaşî Ağa,
- Koca Hüseyin Ağa,
- Karaca Zımmî,
- Hâfız Ağanın 'Abdullah,
- Kürt Cavlâk 'Ali.

V. 110-A

Hüküm 1

Müteveffâ Süleymân Paşanın oğlu ve zevcelerine terk olu-
nacak gulâm ve cevâriye dâ'ir Trabzon vâlisi ve zide vesâ'ire
hutâb emr-i 'âli sûretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
 bir-i ümûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-
 enâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl
 müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-icfâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i
 'avâtifü'l-melikü'l-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve Cânîk muhas-
 sılı vezîrim Hüsrev Muhammed Paşa edâmallahu te'ala iclâlehu ve
 iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-makârimü'l-
 muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm
 kapûcubâşlarından zikr-i atî muhallefâtın cânib-i mirî için
 zabt ve tahrîrine me'mûriyetiyle el-yevm ol-cânîbde olan İsmâ'-
 il dâme mecdûhû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fa-
 zâ'il ve'l-keâm me'zûn kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-er-
 bâbü'l-tahrîr ve'l-kalem 'umdetü'l-ashâbü'l-takrîr ve'r-rakam
 bâş muhâsebe ketebesinden muhallefât-ı merkûme muharreri Mus-
 tafa zide reşide tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm
 olaki bundan akdem vefât eden Trabzon vâlisi sâbıkâ Süleymân
 Paşanın kâffe-i emvâl ve eşyâ ve nükûd ve mühimmât ve emlâk ve
 mücevherât ve gulâm ve cevâri vesâ'iresi senki vezîr-i müşâ-
 rü'n-ileyhsin inzimâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'
 ve mübâşir ve muharrir-i mûmâ-ileyhim ma'rifetle zâhere ihrâc
 ve cânîb-i mirî için zabt ve tahrîr ve evvel bi-evvel nükûd-ı
 mevcûdesiyle mûmza ve defterinin der-sa'âdetime tesyîri için
 emr-i şerîfim isdâr ve tesyâr olunmuşdur şimdi mübâşir ve mu-
 harrir-i mûmâ-ileyhâ taraflarından vârid olan evrâkdan bir mad-
 desi mefhûmunda müteveffî-i mûmâ-ileyhâ mefrûşât-ı kadîmesi Fa-
 tîma ve Nazife nâm hâtûnlar ümmü'l-veled olduklarından herbi-
 rine birer câriye bahş alınmış idüğü ve menkûhesi Fatîma Hânı-

mın bir sabi gulâm ile dört re's Hacızkâde Hasanın kerimesi Ha-
va Hânımın iki re's ve diğer menkûhesi Safiye Hânımın kezâlik
bir nefer gulâm ile dört re's câriyeleri olduğu ihbâr olunmuş
ise de menkûhesi mûmâ-ileyhümânın sâbıkâ sâlifü'z-zikr olunan
cevâri ve gulâmlarının nısları kez ve akçeleriyle alınmış ve
nısf-ı aherlerini müteveffi müşârü'n-ileyh bundan bahş etmiş
idüğünü haber verdüklerine mebni ol tarafda tevkî'a olunduğu
müteveffi Keleş Ahmed Beğın Rabi'a nâm kerimesi müteveffi mü-
şârü'n-ileyhâ oğlu 'Abdullah Beğın nâmzâdı olduğundan merkûme-
nin vvalidesı cehâz olarak bir nefer gulâm ile dört re's câriye
verdiğini ba'zı erbâb-ı vukûf ifâde eyledikleri müteveffi mîr-i
merkûmun Hafize nâm diğer kızı müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin biri
bisi diğer 'Abdullah Beğın nişânlûsu olduğundan mezbûre dört
re's câriye kendünün olmak üzere iddi'a etmiş olub yalnız biri
re's kendünün ve üç re'si müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin idü-
ğü tahkik olduğu ecluden üç re'si sâ'irleriyle ma'an der-sa'â-
detime irsâl olunub bir re'si hemşiresinin gulâm ve cevârisi
dahi ol-tarafda tevkî'a kılındığı beyâniyle cevâri ve gulâm-ı
mezkûrenin ashâbına terk ve izin kılınması veyâhûd der-sa'â-
detime gönderilmesi için emr-i şerîfim isdâr husûsunu tahrîr
ve iş'âr eyledikleri ecluden müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin oğlu
birisi nişânlû ile üç nefer zevce ve iki ümmü'l-veledlerinin
olduğu ihbâr olunan sâlifü'z-zikr onyedî re's cevâri ve üç re's
gulâmın kendülere terk husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk eder
ise terk olduğuna mübeyyin emr-i şerîfim isdârı husûsu bâ-tak-
rîr rikâb-ı mülûkâneme 'arz olundukda onyedî re's cevâri ve üç
re's gulâm sâhiblerine terk olunmak mazmûnunda hatt-ı hümâyûn-ı
'izzetmakrûn-ı şâhânem şerefrîz sudûr olmağla mûcibince cevâ-
ri ve gulâm-ı mezkûrların ashâbını terk husûsuna bezl-i cel-i
himmet eylemek fermânım olmağın işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve
ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-minvâl-i muharrer şe-
refyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı 'izzetmakrûnu-ı şâhânem
mûcibince müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin oğlu ve birbisi nişan-

lûlariyle üç nefer zevce ve ki nefer 'ümmü'l-veledlerinin ol-
 duğu ihbâr olunan sâlifü'z-zikr onyedî re's cevâri ve üç re's
 gulâmları inzimâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve
 mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ashâbına terk-birle devâm-ı
 'ömr-i devletim iddi'ayasına müvâzîf eylemelerini ifâde ve tef-
 hîme sarf-ı külli mâne eyleyesin ve siz ki kadı ve mübâşir ve
 muharrer-i mûmâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel
 ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuş-
 dur buyûrdunki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meş-
 rûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i celîlü's-şân vâ-
 cibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere
 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız deyû.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 110-B

Hüküm 1

Müteveffi Süleymân Paşa halîlelerine terk olunacak eşyâya
dâ'ir Trabzon vâlisi ve zide hutâb vürûd eden emr-i 'âlî sûre-
tidir.

Düstûrû'l-mükerrrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
 bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmin-i mehâmü'l-e-
 nâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl
 müşeyyid-i erkânü's-sâ'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı
 'avâtifü'l-melikü'l-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve Cânîk muhas-
 sılı vezîrim Hüsrev Muhammed Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu
 ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmidü'l-makârimü'l-
 muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı 'âlî kapû-
 cubeşîllarından zikr-i atî muhallefâtın cânîb-i mirîden zabtına
 me'mûriyetiyle el-yevm ol-cânibde olan İsmâ'il dâme mecdühû ve
 mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Sam-
 sun ve Çarşenbe ve Ünye kadılları zide fazlehum ve kıdvetü'l-er-
 bâbü'l-tahrîr ve'l-keâm undetü'l-ashâbü'l-takrîr ve'r-rakam
 bâş muhâsebe ketebesinden muhallefât-ı merkûme muharreri Musta-

fa zide reşide tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm ola-
ki siz ki vezîr-i müşârû'n-ileyhsiz bundan akdem 'Alaiyye Sanca-
ğı tevcîh olunan Trabzon vâlisi sâbıkâ müteveffi Hazinedârzâ-
de Süleymân Paşanın servet ve samân ile şöhret-i şî'ârı oldu-
ğundan ol-havâlide olan hasis ve nefîs ve külli ve cüz'i emvâl
ve eşyâ vesâ'irenin cânib-i mirîden zabtı husûsuna irâde-i se-
niyyem müte'allik olub ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı merhâmetmak-
rûn-ı şâhânem sudûr olmâkdan nâşî müteveffâ-yı müşârû'n-iley-
hin kâffe-i muhallefât ve cevâri ve gulâm ve zimmât ve bakâyâ
ve mücevherât vesâ'iresi inzimâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve ma'-
rifet-i şer'î ve mübâşir ve muharrir-i mûmâ-ileyhin ma'rifetiy-
le zabt ve tahrîr olunub nûkûd-ı mevcûdesinin yiğirmibeşbin gu-
rûş ifrâz ve müteveffâ-yı müşârû'n-ileyhi 'Alaiyyeye isâle me'-
mûretiyle ol-havâlide iken rûtbe-i mîr-i mirânı ile 'Alaiyye
Sancağı tevcîh olunân 'Osman Haşim Paşaya hizmeti mukâbili i'tâ
birle kûsûr kalân nûkûd ve mücevheratdan ve sâ'iresinin memhûr
ve mûmza ve defteri der-sa'âdetime irsâl olunmak bâbında sâdir
olân emr-i şerîfim mûcibince inzimâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve
ma'rifet-i şer'î ve mübâşir ve muharrir-i mûmâ-ileyhin ma'ri-
fetiyle zâhere ihrâc olunan bi'l-cümle muhallefât ve nûkûd ve
zimmât vesâ'iresinin mikdâr ve kıymetini mübeyyin-i memhûr ve
mûmza defâtir-i takdîm olunub lâkin müteveffâ-yı müşârû'n-ileyhi
zevce-i menkûhelerine hürmet ve ri'âyeti olunduğuna mebni Sam-
sunda olan hâlîlesi Fatîma Hânım ve Çarşenbe kazâsında olan
diğer halîlesi Erekli Safiye Hânım ve Ünyede olân diğer halîle-
si Hâcîkzâde Hüseyin kerîmesi Havâ Hânımın dahi bi'l-cümle mü-
cevherât ve melbûsât-ı ve eşyâ-yı sâ'irelerinin mikdârını mübey-
yin başka başka defterleri takdîm kılındığı mübâşir-i mûmâ-i-
leyh ve tahrîr ve iş'âr etmeğle bu sûretde mübâşir-i mûmâ-iley-
hin bi'l-cümle mücevherât ve melbûsât vesâ'iresi kıymetleri
ellibin gurûş baliğ olduğuna binâen emvâl-i merkûmenin halî-
leleri mûmâ-ileyhim terk ve 'adem-i terkî mutlakâ re'y-i 'âli-
şânım matût mevâdûn idüğü rikâb-ı hümâyûn-ı şâhânem 'arz olun-

dukda eşyâ-yı merkûme halîleleri mûmâ-ileyhim terk olunmak bâ-
 bında hatt-ı hümayûn-ı 'izzetmakrûn-ı şâhânem şerefrîz-i sûdûr
 olmağla mûcibince 'amel ve hareket bezl-i cel-i himmet eyle-
 mek fermânım olmağın hasseten işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve ile
 tesyâr olunmuşdur imdi vüsûlünde minvâl-i muharrer şerefyaf-
 te-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevketmakrûnum mûc bince eş-
 yâ-yı merkûmenin halîleleri mûmâ-ileyhim terk ve müktezâ-yı i-
 râde-i 'aliyyemden idüğü ma'lûmun oldukda mûcib ve müktezâsı
 üzere 'amel ve harekete sarf-ı külli miknet eyleyesiz ve sen-
 ki mûbâşir-i mûmâ-ileyhimsin keyfiyet-i irâde-i seniyyeme sen
 dahi ma'lûmun oldukda fermûde-i hümayûnum üzere eşyâ-yı mer-
 kûmeyi müteveffâ-yı müşârü'n-ileyhin halîleleri mûmâ-ileyhime
 devir ve teslîm-birle devâm-ı 'ömr-i devletim eddi'yesine me-
 vâzît eylemelerini tefhîm ve tenbîhime mûbâderet eyleyesiz ve
 sizki kudât ve muharrer-i mûmâ-ilyhimsiz siz dahi mûcib emr-i
 şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet
 eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdum-
 ki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şe-
 refyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı
 münîfi üzere 'âmîl olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'ti-
 mâd kılasız deyû.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 111-A

Hüküm 1

Sûret-i emr-i 'alî ufâk pâranın ve kalb sikke içün

Düstûrû'l-mükerrem ve müşîr-i müfahhamdan nizâmü'l-'âlem
 müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâ-
 midü'l-enâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-
 ikbâl mügeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-su-
 nûf-ı 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Anatolunun sol kolu yemîn ve
 yesâr nihâyetiyle vârinca vâki' vüzerâ-yı 'azâm edâmallahu te'-
 ala iclâlehum ve 'azamü'l-ümerâ'i'l-kirâmü'l-zü'l-kadr ve'l-

ihtirâm ashâbü'l-kudret ve'l-ihtişâmü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâ-yetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbalehum ve ak-zâ-yı kudâtü'l-müslimîn.(1).

V. 111-B

Hüküm 1

Sûret-i buyrûldu

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim dergâh-ı 'alî kapûcubâşla-rından hâlâ Cânîk muhassılı vekilimiz necâbetlû 'Osman Beğ dâ-me mecdühü şeri'at-ı şî'âr Samsun nâ'ibi efendi zide 'ilmuhu inhâ olunur ki ashâb-ı hayrâtdan Sa'di Bey ve 'İsa Bâbâ evkâf-ları arâzilerinden Kürtün arâzisine kadîmden berû hinta vesâ'ir mahsûlât makûle gelüb cânîb-i vakf-ı şerife â'id olan 'aşâr-ı şer'iiyesini veregelmişler iken bir kaç seneden berû arâzi-i mezkûreye duhân eküb mütevellî tarafından 'öşür tâleb olunduk-da biz duhân gümrüğünü verüb 'öşr vermeyüz deyû ta'addi ve mu-hâlefet eyledikleri hatta otûzbir târihinde arâzi-i mezkûreye duhân ekilmemesi husûsunu vakf-ı mezbûr mütevellisi tarafından tenbîh olunmuş iken asfâ etmeyüb bâ'is olarak arâzilerine du-hân eküb vakf tarafına 'öşür vermeğe muhâlefet eylediklerinden cânîb-i vakf-ı şerife gadr ve hasârı ber-mûcib ber-keyfiyyet olduğundan husûs-ı mezkûru şer'le görüb arâzi-i mezkûre duhân eken kimesnelerden otûziki senesinden berû terâkim eden 'öşür-leri kadîmden olageldiği vech üzere tamâmen tahsîl ve mütevel-li-i mûmâ-ileyhe alıverilüb ihkâk-ı hakka mübâderet vesâ'ir ka-dîmden duhân ekilen arâzilere emsâl ve kıyâs olunmayüb üçbeş seneden berû ihdâs ve bit'at olarak vakıf arâzilerine duhân e-keb 'öşr verilmemesini muhâlefet edenlerden şer'an kadîmi olan 'öşürlerini ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ihkâk-ı hakk ve hilâ-fından ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında divân-ı Trabzon ve livâ-yı Cânîkden işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ile irsâl olun-muşdur vüsûlünde mûcib-i buyûruldumuz ile 'âmil olasız.

V. 112-BHüküm 1Samsun kal'asına mühimmât gelan emir sûretidir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
 bir-i ümûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemnim-i mehâmü'l-e-
 nâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl
 müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i
 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Trabzon vâlisi vezîrim Muhammed Hüs-
 rev Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-nüvvâbü'l-mü-
 teşer'în mevlânâ Samsun nâ'ibi 'Osmân zide 'ulemâ ve kıdvetü'l-
 emâsil ve'l-akrân Samsun kal'ası dizdârı Süleymân ve zikr-i atî
 mühimmât isâline me'mûr cebehâne-i 'âmirem tarafından mübâşir
 ta'yîn olunan sekizinci bölüğün çorbâcısı İbrâhim zide kadrehu-
 ya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm olaki senki ve-
 zîr-i mûmâ-ileyhsin dizdâr-ı merkûmun der-sa'adetime gönderdi-
 ği bir kıt'a 'arzı mefhûmunda kal'a-i merkûmede mevcûd mühim-
 mât cebehâneyi selefin müteveffâ Süleymân Paşa Trabzon vâlili-
 ği evânında sarf ve telef etmiş olduğundan mikdâr-ı kifâye ba-
 rût ve mühimmât-ı sâ'irenin tertîb ve irsâli husûsunu tahrîr
 ve inhâ ve Samsun nâ'ibi bir kıt'a i'lâmiyle ahâlinin mahzar-
 larını bâ'is ve eser etmeğle kuyûd-ı lâzime ba'de'l-ihrâc ik-
 tizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden sâbık cebehâne-i 'âmirem
 nâzırı mîr Ahmed dâme mecdûhûdan isti'lâm olundukda kal'a-i
 merkûme sahil-i bahrda olmağla olmağla hâsebiyle mühimmât-ı ce-
 behâneden halevi câ'iz olmayub ma'azallahu te'ala lede'l-ik-
 tizâ ve müzâkaya düçâr olacağı zâhir olduğuna binâen dergâh-ı
 mu'allâm cebecibâşı 'Ali zide mecdûhû ile lede'l-müzâkere şim-
 dilik yüz kantâr bârût-ı siyâhdan bin deste fişenk ile tertîb
 olunân mühimmât-ı sâ'irenin irsâli irâde olunûr ise bâş muhâ-
 sebe kayd ile iktizâ eden sûreti ve mühimmât-ı mezkûrede fimâ-
 ba'd bilâ-fermân bir mahalle birşey verilmemesi ve muhâfazası-
 na dikkat ve ihtimâm olunması tenbihâtı te'kîd kılınarak emr-i

şerîfim isdârı lâzım gelmediğine memhûren i'lâm eylediğini bâ-takrîr lede'l-'arz tertîb olunan mühimmât-ı cebehânenin seri'-an irsâl olunması husûsuna irâde-i 'aliyyeme ta'alluk etmekden nâşî mûoebince bâş muhâsebeden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfime mevzû'an irsâl olunan memhûr ve mûmza sûret-i defter-i tahrîr olunduğu üzere mühimmât-ı mezkûre cebehâne-i 'âmirem mevcûdun-dah ifrâz ve mübâşir-i merkûme teslim ve der-sa'âdetimden sefi-neye tahmîlen kal'a-i merkûmeye irsâl olunmağla ifâde-i hâl ve tenbîhî muhtevî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuştur imdi mühimmât-ı mezkûre kal'a-i merkûmeye vüsûlünde der-'akab sefineden ihrâc ve sûret-i defter-i mezkû-reye tatbîk ettirilerek kal'a-i merkûme cebehânesine vaz' diz-dâr-ı merkûme teslim ile makbûz senedi ahz ve hazine-i 'âmirem defterlerine kaydı için tahrîr etmeğle ma'an der-sa'âdetime ir-sâl ve tesyîre ve fimâ-ba'd mühimmât-ı mezkûreden bilâ-fermân-ı 'âlişânım bir mahalle bir şey verilmesine ve muhâfazasına dikkat ve ihtimâm olunmak husûsu dizdâr-ı merkûme vesâ'ir iktizâ eden-lere gereği gibi tenbîh ve te'kîde bezl-i cel-i himmet eyleye-sin ve sizki mübâşir-i merkûmesin sen dahi me'mûr-ı isâlim ol-duğu mühimmât-ı mezkûreyi esnâ-yı râhîde muhâfaza ederek emi-nen ve sâlimen kal'a-i merkûmeye götürüb teslim ve teslimle şî'ar-ı sened ve tahrîrât ahz ile 'avdet ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesin ve senki nâ'ib-i dizdâr-ı mûmâ-ileyhsiz siz dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyûrdunki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr eden işbû emr-i şerîf-i Celî-lû'ş-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûnu üze-re 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahriren el-yevmü'l-rabi' 'aşer şehr-i şevvâl sene erba' ve se-lasin ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 113-B

Hüküm 1

Bismillahirrahmanirrahim

Livâ-i Cânik es-Seyyid mîr 'Osmân sûret-i evkaf defteri-
dir.

Elhamdülillahi el-ferdü el-münferidü fî ferdâniyeti bi'l-
'azameti ve'l-celâli el-vâhidi el-mütevahhidü fî vahtaniyetin
bi-istihkâki el-kamâli 'alaen en'ame 'aleynâ ve 'azzü zevâhiri-
'ibadehu bi-sarf-i ervâlihîm 'ila envâ'i el-hayrâti ve e'âni-
him 'ala iktisâbi esnâfi el-hamidi el-meb'usu ve selâtu ve's-
selâmu 'ala Muhammedin ve şerefi nev'i el-insâni el-mahsûsî bi-
umûmi er-risâleti garâ'ibi el-mûcizâti ve'ala ila el-ittihâri
ve eshâbihi el-ebrâri 'ila yevmin yaste'iru el-mer'u tahte zil-
li es-sadâkati emmâ ba'du felemmâ safâra es-Seyyid mîr 'Osmân
vekîl-i muhassıl Cânik ibni'l-mersûm ibn Süleymân Pâşâ el-meş-
hûr fi'l-aktari bi-Hazinedârzâde meclîs-i şer'i en-nebeviyyi
ve mahfil-i ed-dini el-Muhammediyyi bi-medineti Samsun ve ma'a
İbrâhim Efendi bin 'Abdillah el-ma'ruf bâ-vech-i anbârzâde el-
leci ce'ala lehu müteveffiyen li-vakf-i atî zikri li-asl-i tes-
cîl gâle "Lemmâ re'ayte enned-dünya faniyetün ve nâ'imaha lâ-
muhâlete za'idün ve vüsûlü'l-eşcâr iha gayri sabitetin ve es-
mâruha gayrû safiyetin ve agibetin min rûkni'l-behimeti nedâ-
metihi ve 'inne'l-ahire bakiyetün ve na'imaha safiyetün ve se-
mâretü eşcâriha dâ'imetün ve behâ ve ez-hariha gayretün gayrû
za'iletün ve 'akibetün min mâli'l-bahâ behcetün ve nezâretün
gayrû müntehizin ve 'alimüennallahe te'ala 'ale'l-akili vakte
cevâz tasarrufuna fimâ fî yedihi kabl en-yed'üse el-mevte en-
yukaddime sadakaten tekünü fi'd-yetün limâ irtekebe el-ma'asi
yevme yu'hasül el-mücrimune bi'n-nevâsi buniyet min mâli bi-ma-
halli Bâzâr min mahallâti Samsun ma'a arsâti elleti hiye mül-
kü şirâ'en hadduhâ el-'ula mülkü Hüseyin Efendi bin 'Abdullah
el-meşhur bi-Yahyazâde ve haddü's-sanîyeti mülkü 'Ömer Ağâ bin

'Abdillah el-mezkûr ve haddûs sâlisî mülkü Molla İbrâhim ve haddû er-rabi'ati tarîk-i 'amm medresetü meşhâleti seb'u hücurâtin li-yekünne fiha talebetü'l-'ulûmi ve hücretün vâhidetün mürtefi'atün li-yekünne fihâ el-müderrişü ve yedrûsü li-mülki't-talebeti sümme bû'yinet kezâlike min mâli ma'a arsatilleti hiye mülkü şirâ'en haddu el-'ula cidâru kal'ate Samsun ve haddû's-saniyeti ve's-salseti 'arkun ma'in carin ile'l-bahri ve haddû ha errabi'atîel-bahrü erba'u dekâkine teküllün min hâ bâbün mâa haddihi ve sülûsü kasâbâhânat bi-küllî minhâ bâbün 'ala hid-detin vegafet talebiha'l-li-marzatillahi te'ala rabbi'l-'alemine el-arsati'l-'ula ma'a mâ-bûniyet 'aleyhâ mine'l-hücurâti el-mezkûri ve şeratat en-yekünen müderrişü fihâ şahsü'n-'alimün min 'ulemâ'-i mi hazihi'l-beldeti vekafet kezâlike arsite es-sâniyete ma'a ma bûniyet 'aleyhâ mine'l-dekâkine ve kasabâhâtanî vakfen sahihan şer'iyyen mü'eyyeden ve şerâtat en-yeküne'l-mütevelli müderrişü'l-medresetü el-mezkûreti ve en-yuciru el-mütevelli ed-dekâkine ve kasabahânâti el-mezkûreti fî külli senetin 'ila min istecirihâ bâcihü'l-metl (?) femâ ictemâ'a mine'l-killeti en-yasrife 'ila ta'mirihâ sümme 'ila ta'miri hücurât el-mezkûr femâ bakiye minhâ el-hımsî bi-mütevelliyeti dâr-ı bekâ li-tedrîs ifrazinha (?)min mâli vesellemtü'ila hazihi'l-mütevellâti bi-haysu lâ-yebâ'u velâ-yuhebu velâ-yürisu velâ yemleku velâ yütebeddehu vechen mine'l-vasiyyeti "Femen beddelehu ba'de mâ-semi'ahu fe innemâ ismihu 'alellezine yubeddelinehu " ve teslimuha ve tasarrifu bir hâne mine'z-zemân velemâ vesâle macerâ' beynehüma mine'l-ikrârî ve't-tasdîki 'ila hâne seketel vakifu ve te'emmele zâmanen yesirân sümme mâle ile'l-vakifi ile's-sigafeti verâde er-rucû'a mine'l-vakfi ve't-teslîmi ve tâlebin mütevellâ el-merkûmu reddi mâ-selleme müsteniden bi-kavli Ebû Hanifete rahimehullahu te'ala en-nelvakfi lâ-yelzim velâ ezülü 'inde mülkil vakifi illâ en-yahkuma hâkimü'n-vellâhü'l-ümeme ve imtene el-mütevelli mine'l-reddi'l-yedi müsteniden bi-kavli Ebi Yusûf eş-şehirü'l-ümeme es-sâni ennehü yer-

zimu ve yezülü inde mülki bi-mücerredi'l-kuvveti veyekülü Muhammed bin Hasan eş-Şeybâni ennehu en-yelzime ve yezülü anhû en-mülkihi iza selleme 'ila mütevellî müdâfian ve merâfi'âları tâleben faslen ala mâ-ibtegahu ve küllin min hü mâ ve nezerât ve necehât cânibe'l-vakfi ve hâkeme't-bi-sıhhati ve'l-lüzimi 'ala re'yi men-beriyeye sıhatehu ve lüzûmuhu 'alîmen bâ-fi-hilâf el-câri beyne'l-e'immeti el-eslâfi ve munâ'iyen bi-cem'î mâ-lev-bütte lehü'l-hükmâ bi'l-evkafi cerâ zalike ve hurrire el-yevmü'l-hadi el-'işrûn min Recebü'l-şerîf sene sitte ve selâsin ve mi'etteyn ve elf.

V. 114-A

Hüküm 1

Samsun Kasabasında Bezistân kurbunda vâki' büyük hamâm demegle ma'rûf hamâmın hüccet sûretidir.

Samsun Kasabasında vâki'müteveffâ Sa'id Beğ Câmî'-i Şerîfinin bir berât-ı şerîf-i 'âlişân mütevellisi merhûm müfti el-Hâc Sâlih Efendizâde Şeyh el-Hâc Mehmed Emin Efendi kasaba-i mezbur derûnunda Bezistân kurbunda vâki' hamâm için mütevellisi olduğum vakfın meşkulâtından olub yedimde mevcûd defter-i hâkâniden sûret-i defterinde mukayyed Orta Hamâm demegle ma'rûfdu dahl ve ta'arruz icâb etmez iken ba'zı kimesneler fuzûli müdâhaleden hâlî degillerdir deyû divân-ı hümayûna 'arz u hâl edüb Samsun Mahkemesinde şer'le fasl-ı hasm olunmak bâbında Cânik muhassılı vekîli ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'Alî devletlû Seyyid 'Osmân Beğ Efendi hazretlerine ve dâ'ilerine hitâben sarf-ı ifzâ-yı sahîhe isdâr ittirdiği fermân-ı şerîf-i 'âlişân mücibince celb-i hasm-ı birle 'akd-i meclîs-i şer'-i nebevvi kılındıkda müdde'â mütevellî-i merkûm müdde'â-i 'aleyhâ Kerîme Hânım bint-i 'Osmân Ağa nâm vekîli müseccel zevci Hâcı 'Ali Ağa muvâcehesinde üzerine şöyle da'vâ ederki hâlâ zabt ve tasarrufunda olan tersâne kurbunda vâki' hamâm mütevellisi olduğum Sa'di Beğ evkâfınındır hilâf-ı şer' tasarruf ederse şer'le hamâm-i mezkûr

vakf için yedinden nez' olunmak ma'flubumdur dedikde müdde'-i 'aleyhâ Kerîme Hânım vekîli Hâcî Hâlîl Ağâdan gaybü'l-istizân cevâbda mezkûr hamâm müteveffâya kayın vâlidem Rûkiye Hânım bint-i Ahmed Paşa nâm Hânımın mülk-i sarîhi olûb otûzbeş senesinden mütecâviz mülkiyet üzere zabt ve tasarrufunda iken bâ-emrillahi te'âlâ fevt öldükdan sonra mütevekilim zevcem Kerîme Hânım 'irs-en intikâl edüb yiğirmibeş seneden mütecâviz mülk-i mevrûsu almak üzere zabt ve tasarrufunda verilmek mevrûsudur vakfa müte'allik hamâm-ı mezkûrede kat'an bir ferdin alâkası yokdur deyûb vakf olduğunu bi'l-küllîye inkâr etmekle hamâm-ı mezkûr mülki tasarruf olunûr iken mütevellî-i merkûmun vakfıdır da'vâ eylediğini nehy-i yedinde olan fetevâ-yi şerîfelere nazar olunub müdde'-i aleyhâ vekîl Hâcî Halîl Ağâ cevâbında ben dahi şer'a râzıyım dedikde altımış seneden mütecâviz mülk üzere tasarruf olunân 'akârın fukâhâ-i rahimüllahu te'ala asl ve vakfda tesâma'le şehâdet-i makbûle buyurdıkları vakıf deyû da'vâ olunân 'akârı mutasarrıf olan bir sebebe mülk-i meşrû'a mütemekkâ tasarruf eder ise ol-şahâdetle 'akâr-ı mezbûrun vakfiyyetine hüküm olunmaz deyû fetevâ-yı şerîfe bu sûretde henüz bir hamâmı otûzbeş seneden mütecâviz mülkiyet üzere zabt ve tasarruf eder iken fevt olub kızı Zeyneb 'hasren vârisi olmağla ol dahi yiğirmibeş seneden mütecâviz mülk-i ma'rûfu olmak üzere tasarruf ederken bir vakfın mütevellisi zeyd mütevellisi olduğum vakfın müstefilâtındandır deyû da'vâ ve Zeyneb mülkündür deyû inkâr ettikde Bekir Beşir Zeytin müdde'âsına semâ'ala şehâdet eyleseler şehâdet-i mezbûre ile Zeyd hamâm-ı mezbûru Zeynebden ahz ve vakıfdır deyû zabt-ı karâr olmaz deyû bu sûretde o hamâm mukaddemâ hend-i müteveffiyenin mülkiyet üzere tasarrufunda olûb hend fevt öldükda Zeyneb hasren vârisi olmağla mülk-i mevrûsu olmak üzere mutasarrıf iken Zeyd 'irs-i sebep mülk olmaz öyle olacak semâ'la olân şehâdetle hamâm olûb vakf için zabt ederim demegle kadîr olmaz deyû bu sûretde hâkim-i mezbûrların şehâdetlerini kabûl etmeyüb mülk üzere Zeynebe hükm ve ceht ver-

se hükm-i nâfız ve hüccet-i mu'teber olur deyû 'Alî Efendi fetvâsında ve menkûlât ve nice fetvâda ve Ketb-i Mu'teberlerde mukırr-ı tescil beyyine oluna deyû fetevâ-yı şerifler mücebince mazmûnu sâbit olmayub kadîmden 'amel oluna gelmeyen vakfiyye ile 'amel olunmadığı musarrah olub mütevellî-i merkûm ikâme-i beyyineden 'aczi ni i'tirâf-birle yemin dahi vermeyüb Kerime Hânım mülkiyet üzere tasarruf ve ibkâya hükm olunub mütevellî-i merkûm mu'ârazâdan men' ve def' olunub Bafra ve Samsun sicil-i muhafazalarına kayd ile mâ-vaka' fî haze'l-vesîka bi't-tâleb ketb olundu. Tahriren fî'l-yevmi'l-hâmis 'aşar min şehri rebi'ü'l-evvel sene tis'a ve selâsin ve mi'eteyn ve elf. (1239).

el-fakir Hasan Hâfız en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

V. 115-A

Hüküm 1

Kâbı ve Fatsa ve Ordu ma'adenleri sarf ve tahvil fermân sûretidir.

El-mahfûf bi-sunûf melikü'l-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve Anâpâ muhâfızı ve bu def'a zikr-i atî ma'adenlerin emâneti 'uhdesine tevcih ve ihâle olunân vezîrim el-Hâc Hasan Paşa edâ-mallahu te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem Mevlânâ Fatsa ve Ordu Bayramlı kadırları zide fazlehuma tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki senki vezîr-i müşârü'n-ileyh tarafından vürûd eden tahrîrâtdan bir maddenin hülâsâsı me'âlinde hakkında zuhûr eden 'inâyet ve merhâmet-i seniyyeme mükâbil ibrâz hâsebiyle hizmet etmekden gayri emelin olmayub eyâlet ve sen cümlesi zât-ı şevket-i me'âb-ı şâhânemin olarak nüfûz ve i'tibârın dahi sâ'ire-i şâhânemde olacağı mütâlib-i devlet-i 'aliyyem ve icrâ-yı 'aliyye-i seniyyemde nüfûz muhtâc idüğü aşikâr olub sek-i Kars tarafından 'avdetle Trabzona vüsûlünde şirâze-i eyâletin nizâmına i'tinâ ederek müsâhamâ-i vâye-i mülûkânemde icrâsına ikdâm etmekte isek de dahl-i hükûmetimde olan Fatsa ma'adenine dört kazâdan

mâ'adâ Karahisâr-ı Şarkî Sancağında Ordu ve tevâbi' kazâları
 ilhâk olunmuş olduğundan temsâne-i 'âmirem hazinesine dâ'ir em-
 vâl-i mukâta'a ve tel ve kendir ve umûr-ı mühimme devlet-i
 'aliyyem mütedâ'ir-i matlûbât-ı mirfiyye ve mehâm-ı seniyyem
 vezn olunamayub hâlf üzere kaldığı ifâdesine dâ'ir Cânîk muhas-
 sılı vekîli dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından mîr 'Osman dâ-
 me mecdûhû tarafından tevârû'-i i'lâm ve evrâk takdîm kılındı-
 ğı ve Karahisâr-ı Şarkî Sancağının olarak Ordu ve tevâbi' on
 'aded kazâya otûz tokûz senesine mahsûben tevzî' olunân taksît
 edâvâtını ve şark cânibi tertîbâtından aĝnâm ve şa'ir ve 'ara-
 ba bedelleri ve emvâl-i mirfiye ve mâl-ı mukâta'adan ma'aden-i
 mezkûr emîni silahşürân hazretlerinden Ahmed zide mecdûhûya bir
 akçe verilûb fakat sen Trabzonâ vürûdunda emvâl-i mukâta'a tak-
 sîtlерinden beşbin gurûş göndermiş ve kûsûru kalmış ve kırk se-
 nesi taksît edâ mâlin vakti hulûl etmiş ise de henûz bir akçe
 göndermiş olduğunu sek-i hizmet ve sadâkâtta kusûr etmeyüb mü-
 râd-ı ma'aden-i mezbûrun görmiyet üzere 'iyâlim ise silahşör-i
 mûmâ-ileyhin ettiği hizmetin iki kâtı tophâne-i 'âmireme irâd
 ve münza'at ve emvâl-i mukâta'a ve umûr-ı mühimme ve tersâne-i
 'âmirem maslahâtın tensik ve tesviyesine ta'ahhüd olduğunun ve
 Anâpâ muhâfazasına me'mûriyetin bu maddeye hâlel vermeyüb şirâ-
 ze-i eyâlet yedinde olacağından ma'aden-i mezkûrun idâresi 'uh-
 dene ihâle-birle Trabzon eyâletinin hâlelden vikâye kılınması-
 nı tahrîr ve inhâ ve mârû'z-zikr Cânîk muhassılı vekil mîr-i
 mûmâ-ileyh tarafından tevârûd eden i'lâm ve evrâk-ı sâ'ireyi
 ba'den ve esrâ eylediğın ecluden kuyûda mürâca'at olundukda Câ-
 nîk Sancağında kâ'in Kapı Dağı ve Keş Deresi taraflarından zu-
 hûr eden ma'adenler lâyikiyle irâde olunmasına külliyyetlû gümüş
 ve gurûşun husûle geleceği bi'z-zât ve bi't-tahrîr gereği gibi
 tebeyyün ve tahakkuk etmiş ol-havâli ahâlisinden ba'zıları da-
 hi tophâne-i 'âmireme gelûb ma'aden-i mezbûru görmiyet üzere
 i'mâl eylemek ve kâffe-i mürettebât ve teklîfâtı vermek üzere
 merbûtuna kemâl-i dikkat ve ahş ve ra'betleri ifâde etmiş olmak-

dan nâşî zikr olunân Cânîk Sancâğında kâ'in Fatsa ve Karahi-
sâr-ı şarkî Sancâğında vâki' Orduya tâbi' kazâların beher sene
müretteb olan tel ve kendir ve kerâste vesâ'ir matlûbât dev-
let-i 'âliyyeme ta'ahhüdleri üzere vakt ve zamâniyle bilâ-ku-
sûr edâ eylemek tarîkiyle kâffe-i umûr ve husûsları ma'aden e-
mîni ma'rifetiyle rû'yet ve her hâlde himâyet ve siyânetlerine
i'tâ ve hâriçden bir vechle müdâhale ve ta'arruz olunmamasına
dikkat olunmak ve ol-havâlide mütemekkinü'l-asl Gümüşhâneden
müteferrikâcu her şinâs ve umûr-ı mu'amelede müttefik olan
sekizyüzden mütecâvizdir hûş-ı sittin göçebe re'âyâya bir tara-
fa merbût olmadıklarına mebnî ma'aden-i mezkûr hizmetinde is-
tihdâm ile cizyeleri vesâ'ir umûr ve husûsları kezâlik ma'aden
emîni ma'rifetiyle edâde olunmak üzere şerefyafte-i sudûr olan
hatt-ı hümâyun-ı şevketmakrûn-ı şâhânem muc ibince ber-vech-i mu-
harer kazâyin-i mezkûrun ve re'âyâ-yı mezbûrun merbûtiyetleri-
ni hâvi başka ve silahsör-i mûmâ-ileyhin me'mûriyeti muhtevî
başka ikiyüzotûzsekiz târîhinde isdâr olunan evâmir-i ser'iyeye
te'kîdini hâvî muharrer başka ve ma'aden-i mezkûrda husûle ge-
lenek sîm-i sâf ve gurûsun Kebân Ma'aden-i hümâyûnuna verilân
hums-ı ser'î nizâmı üzere humsları yed-i ebîd cânîb-i tophâne-i
'âmirenden ve mâ'adâ eslihâmın beher dirhemi otûzâr gurûsun be-
her kıyyesi gündelik otûzâr parâyaya olarak icâb edecek bahâsı
darbhâne-i 'âmirenden i'tâ olunmak üzere ahz olunacağını mübey-
yen ve şurût-ı sâ'iresini mutazammın işbû sene-i mübâreke de evâ-
sıt-ı Sâferinde başka emr-i şerîfim verilmiş olduğu tevcih-i
lâzîme-i sâ'iresi bâş muhâsebe darbhâne-i 'âmirem defterlerin-
den ba'de'l-ihrac keyfiyyet ve iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliy-
yemden hâlâ darbhâne-i 'âmirem nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-
akârim es-Seyyid Ahmed dâme mecdûhûdan isti'lâm olundukda senin
'akâr-i aher tezâ'id-i nüfûz ve iktidârını mucib ashâbının is-
tihsâlim-i lâzîmeden olduğu gibi ma'aden-i hümâyûn-ı şâhânemin
dahi hak-ı i'mâl ve idâresinin sekte-i 'ârizinden vikâyesi bi'l-
vücûh icâb-ı hâlden olmağla zikr olunân ma'adenlerin evvel ve

aheri aşıkâr olan şöhret ve vukûtuna nazaren bundan böyle gör-
miyyet üzere i'mâl vi idâresine i'tinâ olunduğu sûretinde külli-
yetlû sîm-i sâf ve kurşûn husûsu derkâr olduğundan başka bi't-
tahsîh Koyulhisârda bu def'a kesâd olunmuş olan nuhâs ma'aden-
leri dahi gâyet kuvvetlû ve nemûdâr olarak lâyikiyle i'mâline
dikkat olunmasının ceht nuhâs istishâl-i akreb-i me'mûl ede-
rek erbâb-ı vukûfdan tahkîk kılınmış olduğundan bahisle iltimâ-
sın vechle ma'aden-i mezkûrun 'uhde-i müşîrânene ihâlesine irâ-
de-i seniyyem müte'allik olur ise ol-vechle i'mâl ve irâdesiy-
ye külliyetlû sîm-i sâf ve kurşûn ve nuhâs istihsâline mezîd-i
yed ve i'tinâ ve dikkat olunmasını ve şurût-ı nizâmı beyâniyle
emr-i şerîfim isdârı icâb-ı maslahatdan idüğüne memhûren i'lâm
eylediği bâ-takrîr rikâb-ı hümâyûn-ı mülûkâneme lede'l-'arz zikr
olunan Fatsa ma'adeni emânetenen 'uhde-i müşîrânene ihâlesi hu-
sûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'alluk edüb ol-bâbda hat-
tı şerîf-i şevket rızâ-yı şâhânem şerefrîz-i sahîha sudûr ola-
rak bâş muhâsebeye kayd ile darbhâne-i 'âmireme 'ilm u haberi
verilmeğle imdi ma'aden-i mezbûreyi sâbıkından ziyâde görmiyet
üzere i'sâl ve idâre ederek külliyetlû sîm ve kurşûn istihsâli-
ne mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemek şartıyla işbû ikiyüzkırk
senesi mâh-ı Cemâzi'l-ahiri gurrelerinden i'tibâren zabt ve rabt-
birle külliyetlû sîm ve kurşûn ve nuhâs istihsâli ve re'âyâsın
hıfz ve himâyesi husûsuna bezl-i cell-i himmet eylemek fermâ-
nım olmağın me'mûriyetini hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve
ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer keyfi-
yet irâde-i şâhâneme mantûk emr-i münfîmden ma'lûmun oldukça
fermûde-i hümâyûnum ta'ahhüdün üzere ma'aden-i mezkûreyi sâbı-
kından ziyâde i'mâl ve idâre-i vâhîde ve re'âyâsını hıfz ve hi-
mâye eylemek şartıyla işbû ikiyüzkırk senesi mâh-ı Cemâzi'l-
ahirin gurrelerinden i'tibâren zabt ve rabta külliyetlû sîm ve
kurşûn ve nuhâs istihsâli darbhâne-i 'âmireme irsâl ve tesyîriy-
le isbât-ı müdde'â-yı ta'ahhüd ve hamîyyet-i sarf-ı külli miknet
eyleyesin ve siz ki kadılar-ı mûmâ-ilyehümâsız siz dahi mûcib

emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'a-
lişânım sâdir olmuşdur buyurdum vüsûl buldukda bu bâbda vech-i
meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve
lâzimü'l-intisâlimin ita'at-ı makrûniyle 'âmil olasız şöyle bi-
lesiz a'lâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahriren fî's-sabi' şehr-
Cemâzi'l-evvel sene er'bain ve mi'eteyn ve elf.

V. 116-A

Hüküm 1

Sûret-i emr-i 'âli

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikrîs-sâkıb mütemnim-i mehâmü'l-enâm
bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl mü-
şeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâ-
tifü'l-melikü'l-a'la Trabzon vâlisi ve Anâpâ muhâfızı vezîrim
el-Hâc Hasan Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Anâpâ kal'asında mevcûd za-
hirenin keyfiyeti ve mevcûddan mâ'adâ lüzûmu olan zahirenin te-
dârîki sûretinin istihsâli tevcîhle olacağı sadr-ı a'zam tara-
fından sen kivezîr-i müşârü'n-ileyhsin sana tahrîrât-ı tastîriy-
le lede'l-isti'lâm Trabzon'da kokorozdan mâ'adâ zâhire hâsıl ol-
madığından gayri Trabzon'un kadîm ve Samsun taraflarından gel-
mekde olduğundan Trabzon'dan Anâpâya zâhirenin tedârîki hayyiz-i
imkânında olmayarak bu husûs himem-i seniyyeme muhtâc olduğun-
dan bahisle gayr-i ez-masrâf Anâpâda mevcûd-ı anbâr olan beşyüz
kile İstânbûlî hinta ve yedibinoniki kile şa'ir ve binaltıyüz
yiğirmibeş kile kokoroz Anâpâda Kâ'im-i makâmın olân emîrû'l-
ümerâ'i'l-kirâm 'Abdullah Pâşâ dâme ikbâlehiya devîr ve teslim
olunmuş ise de senin Anâpâya 'azimetinde sunûf-ı 'askeriyye içün
külliyetlû zâhirenin tertîb ve tanzîm olunması icâb-ı hâlden
olduğunu sen bâ-tahrîr inhâ ve iş'âr eylediğin ecluden kuyûd-ı
lâzîmesi ba'de'l-ihrâc ve iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden
zâhire nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim Seyyid Mehmed 'Arif

dâme mecdühû tarafından i'lâm olunarak ber-mantûk kuyûd-ı ze'-
hâ'ir-i mezkûre kâdr-ı kifâyeden dûn olduğundan sâbıklarda ol-
duğu misüllu sene-i sâbıka mahsûlünden üzere hidme-i devlet-i
'aliyyemden Samsun iskelesine mübâya'acısı sâbık kıdvetü'l-emâ-
cid ve'l-a'yân 'Ali zide mecdühû ma'rifetiyle râyic-i mübâya'a-
sından olarak bâ-emr-i şerîfim muvahhiren irsâl olunmuş olan
onbin kile hinta ve beşbin kile şa'irin vüsûlünden mukaddem key-
fiyyet olunmuş olması aaleb-i ihtimâlden ise de Anâpâ kal'asın-
da mikdâr-ı kifâye zahâ'irin vücûdu lâzîmeden ve mevsim-i deryâ
güzârân etmeksizin mahalline irsâl olunması icâb-ı maslahatdan
olmağla Samsun an bârları mevcûdundan Anâpâ kal'ası için oniki-
bin kile hinta ile onbin kile şa'irin ser'at-i irsâli zımında
iktizâ eden evâmîr-i şerîfemin ihdârı husûsuna irâde-i 'âliyyem
ta'alluk edüb ol-bâbda mübâya'acı sâbık mûmâ-ileyhe hitâben di-
ğer emr-i şerîfim isdâr ve tesyâr olunmuş olmağla sana dahi i-
fâde-i hâlî mütazammın bâ-takrîr işbû emr-i celîlü'l-kadrim is-
dâr ve irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyyet irâde-i 'âliy-
yem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda mûc b ve mükte-
zâsı üzere 'amel ve hareket-birle zâha'iri merkûmenin celb ve
iddihâriyle keyfiyyetini der-sa'âdetime tahrîr ve iş'ara bezl-i
cell-i himmet ve sarf-ı kemâl-i miknet eylemek bâbında fermân-ı
'alışânım sâdır olmuşdur buyûrdum ki hükm-i şerîfimle vardûkda
bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i
şerîf-i celîlü'ş-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzilü'l-imtisâlimin
mazmûn-ı münfi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şe-
rife i'timâd kılâsız. Tahriren el-yevmü's-samû min işrin şehr-i
Zi'l-hicce sene erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 118-AHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-makârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı vekîli 'Osmân Beğ dâme mecdühü ve kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müşteşer'in Samsun nâ'ibi Mevlâ-nâ zide 'ulemâ ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Samsun iskelesi mübâya'acısı sâbık Mehmed Beğ zide mecdühü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ikiyüzotûztokûz ve kırk ve kırkbir seneleri tertîbâtından Samsun iskelesi anbarlarında ne-mikdâr zâhire mevcûd ve habs ve mikdârı takrîhiyle defterin irsâli bâbında mübâya'acı sâbık mîr-i mûmâ-ileyhe hitâben Sadr-ı A'zâ-mım tarafından tastîr ve tasyîr olunan mektûbun vüsûlünden bahisle anbar-ı mezkûrda otûztokûz ve kırk seneleri tertîbi olan zehâ'irin bir mikdârı irâde-i 'âliyyem Anâpâya gönderilmiş ve mâ'adâsı dahi fenâya meyl eylemek takrîbiyle mübâya'acıları marifetiyle fûrûht olunmuş olduğundan seneteyn-i merkûmeteyn tertîbâtından mevcûd zâhire olmadığını ve kırkbir senesine mahsûben me'mûr mübâya'ası olduğu râyîc-i zâhâ'irinden anbar-ı mezkûrda otûzbinbeşyüz kile İstânbûli hinta ve yigirmibirbin kile şa'ir mevcûd ve müdâhir olub ancak Samsun'un havâsı vahîm olduğundan tevkîfi lâzım gelür ise fenâ pezîr olarak hasâd-ı miriyi mûcib olacağını mübâya'acı sâbık mîr-i mûmâ-ileyh bu def'a gönderdiği bir kîta 'arz u hâlinde tahrîr ve inhâ olunmakdan nâşî kuyûd-ı lâzîmesi ba'de'l-ihrâc iktizâsı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden zâhire nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim 'Ali Rızâ dâme mecduhudan isti'lâm olundukda iskele-i mezkûrun otûztokûz senesi tertîbinden Anâpâ kal'ası için yigirmiikibin kile hinta ve onbeşbin kile şa'ir havâle ve irsâl olunarak yigirmiikibinikiyüz bu kadar kile hinta ve sekizbin bu kadar kile şa'ir bakâyâ kalmış ve kırk senesi tertîbinden dahi kal'a-i merkûme yigirmisekizbinbeşyüz kile hinta ve on kile şa'ir havâle ve

irsâli kılınub yigirmibirbintoküzyüz bu kadar kile hinta ve elli-
binaltıyüz şu kadar kile şa'ir ve hintası zuhûr etmiş ve me'-
mûr mübâya'acıların hesâbları rû'yet olunmuş olduğu ve kırk se-
nesi tertîbinden Çorûm Sancağı hissesi bedel-i kat' olunub mâ'-
adâ ellibeşbin kile hinta ve otûzbeşbin kile şa'ir mevcûd ol-
mak lâzım geleceği kuyûddan müstebân ise tertîb-i mezkûr tekâmî-
len tahsîl olunub olmağı kuyûddan ma'lûm olamamakda bu sûret-
de anbâr-ı mezkûrda mevcûdu inhâ olunan zahâ'irân otûzbin kile
hinta ve yigirmibin kile şa'irin kal'a-i merkûmeye havâle ve ir-
sâl olunur ise zahâ'ir-i mezkûrenin sefâyine tahmilen ve kal'a-i
merkûme ba'is ve tesbîline müsare'at olunmak üzere senki muhas-
sıl vekîli mîr-i mûmâ-ileyhsin sana ve mübâya'acı sâbık mûmâ-i-
leyh hatta başka ve otûztoküz ve kırk seneleri bakâyâları olan
zahâ'irin elviye-i ma'lûme ahâlilerinden ve kırkbir senesi ter-
tîbinden sâlifü'z-zikr mevcûdu inhâ olunan zahâ'irden mâ'adâ
ber-müceb kuyûd-ı mevcûdu lâzım gelen zahâ'ir mübâya'acı sâbık
mûmâ-ileyh zimmetinde midir yohsa ahâli zimmetlerinde midir le-
de'l-tahkîk icâb ve iktizâ edenlerden hâlâ iskele-i mezbûr mü-
bâya'acısı silahşörân-ı hassadan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân
Ahmed zide mecdühü ma'rifetiyle tahsîli bâbında mübâya'acı mû-
mâ-ileyh ve elviye-i ma'lûm mutasarrıflarına hitâben başka baş-
ka evâmir-i şerîfem isdârı lâzım geleceğini i'lâm eylediği bâ-
takrîr lede'l-'arz mücibince evâmir-i şerîfim isdârı husûsuna
irâde-i seniyyem ta'alluk edüb ol-bâbda lâzîmü'l-sudûr olan di-
ğer evâmir-i şerîfem isdâr ve irsâl olunmuş olmağla ber-vech-i
muharrer 'amel ve hareket-birle irsâli fermânım olan sâlifü'z-
zikr otûzbin kile hinta ve yigirmibin kile şa'ir ma'rifetin ve
ma'rifet-i şer' ve mübâya'acı sâbık mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bir
ân akdem sefâyine tahmilen kal'a-i merkûmeye ba'de ve teslîm
husûsuna mezîd-i sa'y ve gayret eylemek fermânım olmağın hasse-
ten işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve irsâl olunmuşdur imdi
vüsûlünde keyfiyeti irâde-i 'aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden
ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda beyân kılındığı üzere

irsâl-i fermânım olmağın olan mârû'l-beyân otûzbin kile hinta ile ve yigirmibin kile şa'irin ma'rifetin ve mübâya'acı sâbık mümâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mevsim-i deryâ güzârân etmeksizin berât-i akdem tamâmen ve seri'an ol-tarafdan salınân seffinelere tahmilen Anâpâ kal'asına irsâl ve kal'a-i merkûme muhâfızı tarafından kabzına me'mûre edâ ve teslim olundukda sefâyin-i ru'esâları teslimlerini müş'âr yedlerine sened olarak hitâmı haberini bâ-i'lâm ve tahrîrât ve der-sa'âdetime inhâya mezîd-i ihtimâm ve dikkat eyleyesin ve senki nâ'ib ve mübâya'acı sâbık mümâ-ileyhimsin sen dahi mücib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ederek zahâ'ir-i mezkûrenin bir ân akdem ve bir sa'at mukaddem ol-tarafda bulunan seffinâne tahmilen kal'a-i merkûmeye irsâl ve mikdâr kileleri ve ru'esâların isimleri tasrîhiyle iktizâ eden i'lâm-ı şer'iyeye ve senedât-ı lâzîmelerinin der-sa'âdetime irsâline müdebbir-i sa'y ve gayret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Sene el-yevmü'l-sabi' işrin sene şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene selâsin veahdi ve mi'etteyn ve elf. Fî gurre-i Rebi'ü'l-ahir sene (1)243.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 119-B

Hüküm 1

Samsun Kasabasında müteveffâ sâbık hâkim Tûtu Hâfız Hüseyin Efendinin tarîk-i bire vasiyyet eylediği sülûs mâlından olarak üçbin gurûş ifrâz olunub hasbeten-lillahi te'âlâ yektâ medresesi müderrisi Mehmed Efendiye Receb-i Şerîf ve Şa'bân-ı Şerîfde ba'de salâtü'l-asr ve Ramazân-ı Şerîfde ba'de salâtü'l-zuhr şeri'atü'l-İslâm nâm kitâbın dersiyyesine vakf olunan mebâliğin râyîci ile ecr- irâdesi ve hizmet-i lâzîmesi edâya

müte'ahhüd olub meşûbâtını vakfın rûh-ı şerîfine ihdâ eyleyüb ve mebaliğın mezkûrun üzerine hâkimü'l-vakt nezâretiyle mahal-i mu'temedlere verilüb hizmet-i lâzimesin edâ ettikçe racini (?) medresede müderris Mehmed Efendiye verilüb ba'de vefât müdfres-de müderris olub edâ-yı ahret edenlere verilmek üzere işbû mahale kayd-ı şûd. Fî 23 Şa'bân sene (1)249.

Kıymet (Gurûş): 3000

el-fakir Süleymân en-Nâ'ib bi-kaza-i Samsun

Şuhûdü'l-hâl

- Tek Taşıkzâde İbrâhim Ağâ,
- Türkmânoğlu 'Ali Efendi,
- Sarı 'Ömerzâde Hâfız Hasan Efendi,
- Usta 'Ömerzâde 'Osmân Çavûş,
- Hâcî Halilzâde Seyyid Ahmed,
- Kadiroğlu Mehmed Efendi,
- Hasanzâde Hâfız Efendi,
- Ve gayrihum.

V. 120-A

Hüküm 1

Men'-i mürûr maddesine dâ'ir vürûd eden fermân-ı 'alışân sûretidir. Fî 11 Cemâzi'l-evvel sene (1)241.

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem Bahr-ı Siyâhın Anadolû sevâhilinde vâki' kazâ ve iskelelerin kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve vücûhugân ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı ahâli ve iskele ümenâsı ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki men'-i mürûr nizâmı ittifâklar ile karârgîr olarak memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i şâhânemde kâ'in kâffe-i mümerred-i mu'abirlerin lâyikiyle serr ve ba'zîle maslâhâtı olmayan mechûlü'l-ahvâl eşhâsın öteden ber-rûye ve berûden öteye tezkeresiz ber-vechle salıverilmemesi ve sahîhi maslâhâtı olanların dahi tezkerelerine bakılıb dikkat

olunması ve bir kazânın âdemine aher kazâdan tezkere verilmeyüb herkes kendü kazâsından tezkere alması ve çıktığı kazâdan tezkeresi olmayanların gerü i'âde kılınması zımnında Anadolû ve Rûmilinin üçer kollarına ve dârü's-saltanat-ı seniyyem ve havâlisi me'mûrlarına başka ve taşrâlardan dârü'l-hilâfetü'l-'aliyyeme o göçe nakli hem nüfusun teksirini müceb ve hem evkât-ı yevmiyyeyi ve havâyic-i zarûriyye husûsunda müzâkayayı müstevcib olduğundan gayr-i o makûle memleketlerinden kat'-i 'alâka ederek evlâd ve i'yâlleriyle bu tarafa hicret edenlerin hisse-i tekâlifleri mahallinde kalanlara tarh ve tahmil ile kerde fukarâ-yı te'diyyesine ademi'l-iktidâr ve giriftârınca hicret ve hatıra olarak bu husûs dahi öteden berü memnû' olduğuna mebnî taraf u masâdıkın 'ilâma balık muhâfazasıyla dersa'âdetime o göçü ve maslahâtı olmayan eşhâs-ı makûlesinde saliverilmemesi bâbında sevâhil ve ma'âbirde bulunan vüzerâ ve mîr-i mirân ve hükkâma hitâben mukaddem tarih ile başka evâmir-i 'aliyyem isdâr ve tesyâr olunmuş ve bu bâbda ağız ve betâ'-ât ve hilâf-ı harekete cesâret edenlerin bi't-tahkik icrâ-yı te'dîblerine ibtidâr olunacağı dahi etrâfiyle bildirilmiş iken o göçü nakli maddesinde birkâç sene tarafında te'kid olunması cehtiyle elhaletü hazihi husûs-ı mezbûre lâyikiyle takid ve dikkat olunmayarak mahkemelerden tezkere itâsiyle ba'zı o göçleri zuhûr idüb ebnâ-yı râhide me'mûrun ve zâbitân taraflarından men' ve i'âdeleri teklif olundukça uzâk mahallerden geldik diyerek ba'zı nisvân tâ'ifesi tazallüm ve istirhâl etmekte ve Vân ve Kars ve Sivâs vesâ'ir mesâff mahallerden ba'zı mürûr edenlerin dahi yedlerinde kazâları tarafından tezkere olmayub yollarda me'mûrin câniblerinden su'âl olundukça kimi tezkerem yolda zâ-yi' oldu ve kimi kazâyâ uğradı diyerek hakikat-i meçhûl birtâkım bahâne ibrâd ve izhâr eylemekte oldukları ve asitâne-i sa'âdetimden tezkere ahziyle sılasına gidenlerin yedlerine verilen tezkerelerin 'avdetlerine şumûlü yoğiken anlar dahi sıladan 'avdetlerinde memleketlerinden başka tezkere almayarak mukaddem

der-sa'âdetimden aldıkları tezkereler ile gelmek dâ'iyyesinde eyledikleri bi'l-ihbâr tahkik-i kerde-i şâhânem olub bu sûret-i nizâmât-ı mezkûrenin hilâfı ve min külli'l-vücûh rızâ-yı mu'a-delet irtizâ-yı mülûkâneme mugâyir ve münâfi olmakdan nâşi fi-ma-ba'd lâzım gelan mêmârred ve ma'âbirleri gereği gibi sed u bend ederek maslahatı olmayan meçhûlü'l-ahvâl eşhâsın öteden berû ve berûden öteye salıverilmemesi ve sahîh-i maslatı olanların dahi yedlerinde asıl çıktıkları kazâlardan tezkeresi olmadığı ha'ide gerû izleri üzerine i'âdesi ve öteden berû memnû olan o göçü maddesine ve maslahat-ı zarûriyyesi olmayanlara zinhâr tezkere verilmemesi ve verilürse bile esnâ-yı râhîde i'tibâr olunmayarak gerû çevrilmesi vacibü'l-maslahat gerekdir der-sa'âdetimde ve sılada ve gerek taşrâdan der-sa'âdetime tezkeresiz zükûr ve nisvândan hiç ferdin mürûr ve 'ubûrlarına ruhsat ve cevâz gösterilmemesi husûslarına kemâliyle ikdâm ve dikkat ve esnâ-yı râhîde tezkeresini sebeben mine'l-esbâb zayıf eden olur ise zayıf eylediği yola hareketini kazâdan kalkub çıkmış ise hemân ol kazâya 'avdet ve idâre hîn-i mürûr-ı nisvân yedinde bulunub erâne eylediği tezkeresini ne sebep ile zayıf eylediğini ifâde ve irâd ve tezkeresini mu'ayene me'mûrları istişhâd ile tezkeresi zayıf olduğunun sıhhati bade't-tesbit ol kazânın mahkemesinden bu vechle yedine zayıf den tezkere verilüb böyle olmadıkça eyler ve geçeceği kazâya gelüb yolda tezkeremi şu vechle zayıf etdim deyü iddi'â edenlerin kavlı hodları ihfâ olunmayub beher hâl mukaddem erânına ve istişhâd eylediği kazâdan tezkere almak üzere gerû çevrilmeleri ve der-sa'âdetimden sıla tezkeresi alub gidenlerin yedlerindeki tezkere anda tekrâr asitâne-i sa'âdetime 'avdet edecekleri muharrer olsun veyâ olmasın hîn-i 'avdetlerinde yalnız bununla iktifâ olunmayarak asl-i mahalleri mahkemesinden dahi vürûd ve 'avdetini mebnî başkaca tezkere alub ve böyle olmadıkça bir vechle imrâr ettirilmemesi esbâb-ı ru'esâsının istihşâl ve istikmâline bi'l-ittifâk kemâliyle ihtimâm ve dikkat olunmak üzere husûs-ı

mezbûr bu def'a Anâdolû ve Rumilinⁱⁿ üçer kollarına vesâ'ir lâ-
zım gelan mahallere başka başka zamânlar isdâr ve tesyâriyle
te'kid kılınmış olmağla sizki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-i-
leyhimsiz siz dahi zîr-i idârenizde olan iskelelerden ol-makû-
le i'tibâra şâyân tezkeresi olmayanların sefine ve kayık rükûb
ve hûç edemeyerek girû i'âde olunmaları ve bilâ-tezkere zuhûr
edenlerden mahiyyeti şüphe olanlar ahz ve habs ile keyfiyyeti
der-sa'âdetime i'lâm olunması ve asl-ı memnû' olan o göçünün
kazâları tarafından tezkere verilmiş iddi'asiyle der-sa'âdetime
salıverilmemesi emrine bi'l-ittifâk ihtimâm ve sarf-ı mukadde-
ret eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve te'kiden mahsûsen
işbû emr-i celîlü'l-kâdrim isdâr ve Sadr-ı A'zam tâtârlarından
kâdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Ali zide kadrehu ile tesyâr olun-
muşdur imdi nizâmât-ı mezkûreye 'ale'd-devâm nakîd ve ikdâm ile
zîr-i hükûmetinizde olan iskelelerden makûle i'tibâra şâyân
tezkeresi olmayanlar sefine ve kayık girûb çıkmayarak girû i'â-
de olmaları ve bilâ-tezkere zuhûr edenlerden mahiyyeti şüphe
olanlar ahz ve habs ile keyfiyyeti der-sa'âdetime i'lâm olunma-
sı ve öteden berû memnû' olan o göçün zinhâr kazâları tarafın-
dan tezkere verilmiş olsa bile der-sa'âdetime salıverilmemesi
husûsuna mezîd-i i'tinâ ve bezl-i kudret eylemeniz irâde-i 'a-
liyyem müktezâsından idüğü ve bu bâbda ağmâz ve rehâvet ve ku-
sûr ve betâ'ât ile nizâmât-ı mezkûreye hâlel tatrikini mûcib
hareket vukû'a ber-vechle câ'iz olmayub bu keyfiyyet sonra hak-
kınızda mûcib savliyet (?) olacağı ma'lûmunuz oldukda ana göre
'amel ve harekete icrâ-yı emr ve irâde-i şâhâneme vükûr-ı sa'y
gayret ve hilâfından gâyetü'l-gâye nehâşe ve mücânebet eyleme-
niz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur vüsûl bulûkda
bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân
vâcibü'l-ittibâ ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı ita'atmakrûniy-
le 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz
şöyle bilesiz 'alâmet-i eşerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî
evâhir-i şehri Rebi'ü'l-ahir sene ahdi ve erba'in ve mi'eteyn
ve elf.

V. 121-AHüküm 1

Binikiyüzellidört senesinde mâh-ı Zi'l-hiccenin guresinde devletlû 'Abdullah Beğ Efendimizin emr-i devletleriyle 'asâkir-i topçiyân Samsun nefârâtının müfredât defteridir ber-vech-i atfî zikr ve beyân olunur. Fî gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene (1)254.

	<u>Nefer</u>		<u>Nefer</u>
Yüzbâşı Sa'id Ağa	1	Hasan 'Osmân	1
Mülâzım Ahmed	1	Halil Mustafa	1
Çavûş-ı evvel Hâfız Çavûş	1	Hasan Mustafa	1
Sani Ahmed Çavûş	1	Ahmed Ahmed	1
Top onbâşı 'aded	1	'Osmân Hasan	1
Mollâ 'Ömer oğlu 'Abdullah	1	Mehmed 'Osmân	1
İsmâ'il Mustafa	1	Muhammed 'Ali	1
'Abdullah Hasan	1	Muhammed Ahmed	1
Sa'id Mustafa 'Ali	1	Receb Hüseyin	1
Muhammed Salih	1	Receb Ahmed	1
Muhammed Sü'eymân	1	Mustafa 'Ali	1
Seyyid Hüseyin Mehmed	1	Reşid 'Ali	1
Kâmil Süleymân	1	'Ali 'Abdullah	1
Ahmed Yûsuf	1	Hasan Mustafa	1
'Ali Hüseyin	1	Mustafa Ahmed	1
Mehmed İsmâ'il	1	Halil Yûsuf	1
Ahmed Süleymân	1	3 top onbâşı Nedâsioğlu	
Muhammed 'Osmân	1	Muhammed	1
Mustafa Şa'bân	1	Yân 'Alioğlu Ahmed	1
Ahmed Muhammed	1	'Osmân Mehmed	1
Mustafa 'Ali	1	Muhammed Hüseyin	1
Hüseyin Muhammed	1	'Osmân Mustafa	1
Mustafa Mustafa	1	Salih Mustafa	1
Top onbâşı	2	Mehmed Bekir	1
Tosûnoğlu 'Ali	1	Muhammed İbrâhim	1
Mehmed 'Abdurrahmân	1	İsmâ'il Muhammed	1

Muhammed 'Abdurrahman	1	'Ali Mustafa	1
Mehmed İsmâ'il	1	Sipâhioğlu 'Abdullah	1
Mehmed Hüseyin	1	Seyyid Mustafa	1
4 top onbâşı torunoğlu	1	'Osmân Mehmed	1
İsmâ'il	1	Muhammed Hüseyin	1
Hasan Muhammed	1	6 top onbâşı Sâlih	1
Hasan Hâcı 'Ömer	1	Mustafa	
Emîn Mehmed 'Ali	1	İshâk Mehmed	1
Yatûk Mustafa	1	Mustafa Mehmed	1
Receb Kadir	1	Mustafa 'Ali	1
Bekir 'Ali	1	'Ali Hâcı Sâlih	1
Mehmed Hasan	1	Receb Mehmed	1
Ahmed Süleymân	1	Hasan Halîl	1
Süleymân Ahmed	1	'Abdullah Mustafa	1
Mustafa Mehmed	1	'Ömer Mehmed	1
Yûsuf Hâcı Ahmed	1	Seyyid 'Ali	1
Süleymân Mustafa	1	'Ömer 'Osmân	1
Hasan Süleymân	1	Mehmed İbrâhim	1
'Ali Ahmed	1	'Ali 'Ali	1
Hasan Sâlih	1	İsmâ'il Hasan	1
Mustafa 'Ali	1	'Ali Süleymân	1
5 top onbâşı 'Osmân 'Ömer	1	'Ali Mehmed	1
İbrâhim Haşan	1	Mustafa Sâlih	1
Sa'id Mehmed	1	Top onbâşı İsmâ'il	1
Mustafa Mehmed	1	Mustafa '	1
Hüseyin Halîl	1	'Osmân Ahmed	1
Mehmed Mustafa	1	Süleymân Mustafa	1
Mustafa Hâcı Mehmed	1	Ahmed Mehmed	1
Mustafa Hâcı Hüseyin	1	Yûsuf İbrâhim	1
Mehmed Mehmed	1	Bekir Mehmed	1
Bekir İsmâ'il	1	Tokân 'Ali	1
Şakir Mustafa	1	İbrâhim İbrâhim	1
Temürcü Hasan	1	Mehmed Mehmed	1

'Osmân Fazlullah	1	Seyyid 'Osmân 'Abdullah	1
Mehmed İbrâhim	1	Mustafa 'Ali	1
'Osmân Hâcî Mehmed	1	'Ali 'Ali	1
Mustafa 'Ömer	1	Süleymân 'Osmân	1
Emin Resûl	1	Hüseyin Mehmed	1
İbrâhim Mehmed	1	Mustafa 'Ali	1
Kuru 'Ali	1	'Osmân Ahmed	1
Mehmed Mustafa	1	Muhammed Hüseyin	1
Mustafa Ahmed	1	Muhammed 'Osmân	1
8 top onbâşî 'Ali		'Ömer İsmâ'il	1
Fazlullah	1	İbrâhim Memiş	1
'Ali Süleymân	1	Mahmûd Hâcî Mehmed	1
Ahmed İsmâ'il	1		
'Ömer Mehmed	1		
İsmâ'il Mehmed	1		
Mustafa Ahmed	1		
Mustafa 'Osmân	1		
İsmâ'il Hamîd	1		
Hüseyin 'Abdullah	1		
Ahmed 'Ömer	1		
İbrâhim Mehmed	1		
'Ali Hüseyin	1		
'Ali Emrullah	1		
Ahmed Mustafa	1		
'Arif Mehmed	1		
'Osmân Salâm	1		
Hüseyin Mehmed	1		
9 top onbâşî Şa'bân	1		
'Osmân			
'Ali Mehmed	1		
Mustafa Ahmed	1		
Hasan Mehmed	1		
Hurşid 'Abdurrahman	1		

V. 121-BHüküm 1

Terzi Usta Ahmed ve Kırânoğlu Mustafa ve Kırımlı Hüseyin nâmân kimesneler tekâlif-i 'örfiyyelerin vermek üzere topçu neferâtına idhâl olundu. Fî gurre-i Rebi'ü'l-ahir sene (12)54.

V. 122-AHüküm 1

Yeniçeri Tâ'ifesinin nâm ve nişanları rûy-i arzdan ref' ve ibkâ olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı celîlü's-şânım sû-retidir. Fî Zi'l-hicce sene (1)241.

Düstürü'l-mükerremden müşirden müfahhamdan nizâmü'l-'alem müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-reyi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'a-vâtifü'l-melikü'l-a'la el-kirâm Anâdolûnun sol kolu yemin ve ye-sâriyle nihâyetine vârinca vâki' vüzerâ-yı a'zam edâmallahu te'-ala iclâlehum ve a'zamü'l-ümerâ' afâhümü'l-küberâ'i'l-fahâm ev-lâdü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izze ve'l-ihtişâmü'l-muhattisûn bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbalehum ve akzâ-yı kudâtü'l-müslîmîn evlâ valâtü'l-muvahhidîn ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi' i'lâmü's-şerife ve'd-dîn vâris-i 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselînü'l-muhaddis bi-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-mu'în Mevlânâ Erzurûm kadısı zide fazâ'ilehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrânü'l-müslîmîn ve vücuhgân ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki cümle Ümmet-i Muhammede ma'lûm olduğu üzere Dîn-i Mü'bin ve Devlet-i Muhammediyyenin bedâyit-i zuhûru ve ba'de Şark ve Garbı ihâta etmesi mutlaka şeri'at-ı mutahhara ve seyf-i cihâd sâyesinde olub cemî'-

zamânda a'dâ-yı dîn mükâbil olacak, 'asâkir-i müslîmîn ve kudât-ı muvahhidînin vücûdundan lâbût olduğundan devlet-i 'aliyye eydi'l- da'vâda mukaddemâ Yeniçeri Ocâğı tanzîm olunub ez-zamân sâlifede geçit Yeniçeri 'askeri vardıkları cihâd ve gazâda düşmânına göğüs vererek gösterdikleri şân ve metânet ve ülû'l-emre inkiyâd ve itâ'atları sebebiyle bunlardan bunca fütühât zuhûra gelmiş isede giderek içlerine uygunsuzluk dürlü dürlü fesâd karışub ve eski itâ'atları itâ'atsızlığa mübeddel olub yüz seneden berû gittikleri seferlerde aslı yokdan dürlü erâcifile mirâsiyle neşet ve adem-i itâ'atları cihetiyle firârgunû'l-racif 'âdiy-yeti irtikâb ederek bunca 'kallâ' ve memâlik ayâdı küffârda kalmasına sebep olduklarından mâ'adâ a'dâ-yı dîn bu halimizi gördükçe millet-i İslâmiyyenin bütün bütün 'aciz ve neşet-i haml ile mazallahu te'âlâ beyzâ-i müneveret-i İslâmiyye külliyyen sâkıt etmek dâ'iyye-i fasidesiyle refte refte mütâlebe ve iddi'âlarını artarak gündün güne fenâlaşub dört tarafımızı küfre a'dâ-yı kuşatmak derecesine vardığından bu halde bizler dahi gayret-i İslâmiyyeyi külliyyen alub dînimiz uğrunda düşmânlarımızın hakkından gelecek sûretle her çâresini bulmak farz derecesine varmış ve şimdiye kadar vâki' olan seferlerde bi'd-def'at müşâhâde ve tecrübe olunduğu vechle küffârın kolâylıkla bâ'is olduğu galâbe sûreti mücerred-i müselleme 'asâkir i'mâlininden neşet eylediği tebeyyün etmiş olduğuna binâen ikiyüziki seferi hitâmından sonra ve gerek muvahharen iki def'a müselleme 'asker tertîb-i sudûr-ı nisbet olunmadığı Yeniçeri tâ'ifesi hem kendileri işe yaramayub ve hem bunları istemeyerek ictisâr eyledikleri kıyâm ve hareketleri sebebiyle ol tertîbleri ta'tîl ve ilgâ ettirilmiş olduklarından mâ'adâ şimdiye kadar bi'd-def'at mütecâsir oldukları def'a şikâlar sebebiyle rûh-ı 'alem mesâbesinde olan bir kaç Padişâh-ı merhûmun selefine dahi bâ'is olmuşlardır hâl böyle iken bunlara yine kadîm ocâk nâzırıyle bakılarak bekâları hakkında birşey dinlemeyüb bu anâ değin canları ister ise itâ'at

ve istemezler ise fesâd ve şekâvet, etmekliği 'üded edenlerinden her ne kendü aramızda tahmilen oluna gelmiş ise de ne fâ'ide düşmânları turmayub bizim halimizi gördükçe fırsât-i 'adiyle etrâfımızı alarak ellâ hıfz eylesün külliyyen izmihlâlimize çalışmakta olduklarına binâen geçende bu keyfiyetler bâb-ı Şeyhü'l-İslâmdan 'akd olunan meclis-i şu'ârada cümle vüzerâ'i a'zam ve 'ulemâ'-i a'lâm ve ricâl-i devletim ve yine ocâk-ı mezkûrun mecmû' zâbitânı hâzır oldukları halde cümle beyân ve taraf-ı şer'-i şerîfden isticvâb ve istiftâ olunarak kıbsl-i şer'i en-verden verilân fetevâ-yı şerîfe ve umûmen hatr ve imza olunan hüccet-i Şer'iyeye mücebim mücerred a'lâ kelimetü'n-nurü'l-'aliyân ni'eyet-i hâlisâsiyle küffârın murâd-ı 'aliyesi olan hile ve hadi'asına mükâbil 'asâkir-i İslâmiyye dahi evvelâ iltizâm-ı diyânet ve itâ'at ve saniyen kalb-i cihâd ve zâyi'-i hayriyye-i ta'lîm ve ta'lîm ile geçen mahâret etmekden gayri çâre olmadığı zâhir olmak cihetiyle 'vâki' olan ittifâk-ı umûm ve icmâ' ümmet vechle Yeniçeri Ocagının kadîm üsûl ve kanûnlarının hiç birisine hâlel gelmemek üzere fakat beher ortadan yüzellişer nefer 'ulûfelâ müselleme ve eşkinci neferâtı tahrîr olunmasına karar verilmiş ve ol-vechle beytü'l-mâl-i müslimînden bu kadar akçe 'ulûfe sarf-ı zarûri ihtiyâr kılınarak tahrîre başlanub bir taraftan dahi kimesnenin kadîm-i esâme ve yevmiyyesine hâlel gelmeyeceği ve bu ittifâk-ı umûm ve icmâ' ümmet-i muhâlif her kim söz söyler ve hilâf-ı hareket eder ise fetevâ-yı şerîfe mücibim dem-i heder olarak cezâsı tertîb kılınacağı cümleye i'lân ve işâ'at olunmak ve ba'dehu ta'lîm ve ta'alime berren ile yazılân neferât-ı eslihâ ve eleb verilmişken bu kadar olunan tenbîhât ve yine rızâ-yı şer'iiyenin yine fâ'idesi olmayarak işbû mâh-ı Zi'l-ka'detü's-şerîfenin toküzuncu Perşembe gecesi müte'atteden ayaklanub ibtidâ kapûsunu ve sonra Bâb-ı 'Aliyi ve ba'zı mahalleri basarak yağmâ ve gâred ve ellerine geçen Mushâf-ı Şerîfi bıçak ile paralayub sâ'ir vechle dahi şî'âr-ı dinîyyeye ihânet ve dürlü dürlü şitâ'at ve kazâhât-birle güvâ

ta'lîm ve ta'limi istemez diyerek izâhlığı ve isyân ve bu bâb-
da şeri'at-ı mutahharaya ve fetevâ-yı şerîfeye ve devlet-i 'a-
liyyem ve 'ulemâ'-i a'lâm itâ'at ve inkiyâdları olmadığı i'lân-ı
devlet-i 'aliyyeye ta'lim-i şer'î içün ellerine verdüğü esli-
hâ bi-mücâba devlet-i 'aliyye-i Muhammediyye-i 'aleyhina a'mâl
ederek hurûc-ı ale's-sultân kazihasına ictisâr ve isyân etmiş
olduklarından mebnî bunların ve bu hareketlerin dîn ve mezhe-
binden harîç bir keyfiyyet olduğundan derhâl Sadr-ı a'zam ve
kavilium vüzerâ'yı a'zam ve sâbık ve lâhik-i İslâm ve Sudûr-ı
ekrem ve mevâli-i fahham ve bi'l-cümle 'ulemâ'-i a'lâm kesr-i
humullahu te'ala ila yevmü'l-kıyâm ve ricâl ve hidme-i devlet
ve idi'l-kıyâm vesâ'ir Ümmet-i Muhammed sarây-ı hümâyûnuma vü-
rûd ve ictimâ' ederek livâ-yı sa'adet-i iltivâ hazret-i sultâ-
nû'l-enbiyâ'-i 'aliyye fazlû'l-salâvat-ı ve't-tehiyye alub Sul-
tân Ahmed Câmî'-i Şerîfe ihrâc ve cümlesi oraya cem' ile Ümmet-i
Muhammedden ehl-i imân olanlar sancak-ı resûl altına gelüb ki-
tâb-ı şerîfin hükmüne ilticâ eylemeleri taraf taraf dellâllar
şevkle ned ettirilmiş ve dîn-i imânı olan kâffe-i Ümmet-i Mu-
hammed cân ve bâş ile seğirdüb gelmiş ise de eşkiyâ gürûhu ham-
miyetgâhı şekâvetlerinde isdâr ve dîn-i devlete karşı turûb ma-
'azallahu te'âlâ devlet-i Muhammediyyeyi vezîr vezîr ve ehl-i
'arz gürûhu olan bunca ehl-i imân ve sabiyân ve nisvân ve ayak-
ları altında pây-i mâl ve nicesini de idâ-yı dîn pençesine gi-
riftâr edecek böyle şitâ'at-ı 'azîme cerret ve ictisâr olmuş ol-
duklarından bir müktezâ-yı şer'-i şerîfe demleri heder olmak
üzere üzerlerine me'mûrlar ta'yîniyle mehâz-ı kudret-i kahire-i
hazret-i ilahi ve mu'acceze-i bahriyye-i cenâb-ı risâlet penâhi
zuhûr edüb ve ricâl-i hamiyetleri tefrîk ve tetmîr ve sarây
kışlâları ihrâk olunarak nihâyet hak sübhane ve te'âlâ hazret-
leri kendülerine şeri'at kalınca uğrâdüb cezâ-yı 'amillerini
bulmuşlardır şöyle ki bu fesâd-ı a'zam zâhirde birtâkım arâzil
ve eşkiyândan eşi görülmüş ise de yine ocâklardan birtâkım mü-
seffed-i Muhammedin bir havâh-ı dîn-i devlet ve hâ'inân ve ni'me

makûleleri hiç yüzünden bunlara bağdâş olarak bu ihtilâl olarak ve bu cema'at anların bâşı altında olduğu bi't-tahkîk her bir isim ve resimle ahz ve müktezâ-yı şer'-i şerîfi üzere cezâları tertîb olunmuş ve bir taraftan dahi asl-ı eşkiyâ gürûhundan su'i hareketleri mütahakkuk olanlar tutularak ve mücezzâtı lâ-yikâları icrâ olunmakta olub ancak bu anâ kadar bunca vâka'at-dan ma'lûm ve mütebeyyin olmuşdur ki Yeniçeri Ocâğının ibtidâ ve za'tında maksûd-ı asl olan yararlık ve itâ'at-ı kaziyyesi bir vakitden berû bi'l-'akîs yarâmazlık ve şekâvete mübeddil olarak hâsılı Yeniçerinin nâmı yoldâşlık 'ünvânı bayâğı eşkiyâ-lığa mülcâ' demek sûretine varub ve yasâğımızı ehl-i 'arza ga-lebe edûb hatta bu def'a tutulub mollâ'-i nasda siyâset o-lânlardan içlerinde kefereler koğunda yetmişbeş nişânı vehm-i kavûr bulunarak işte içlerine ecnâs-ı muhtelife karışmış ve dâ'imâ içlerinde bu mâkule kefereden ehl-i İslâm kiyâfetinde casûslar bulundurub ve ref'-i tathîri karâren ve murâden ken-dûlerine öteden berû ifâde-i tenbîh olunmuşken adem-i asfâla-rı sebebiyle mukazzid ve temyîzi müzbet olamamış ve evvel âhir akvâm ve zâbitânları içinde kendûlerine uymayan ehl-i 'arz-ların bunların zabt ve rabtlarından 'acîz kalmış ve elhâsıl a-sâyişleri ve şekâvetleri derecesini eşmiş ve bundan sonra dahi bunların bakâ'-i nâmlariyle berâber her gûne tedbîr olunan mü-fîd ve müstemer olmayacağı cümle 'indinde tebiyyinilinmiş ol-makdan nâşî Sultân Ahmed Câmî'-i Şerîfide sancâk-ı şerîf altın-da mütecem' olan vüzerâ-ı â'zam ve Şeyhü'l-İslâm ve bi'l-cümle sudûr-ı kirâm ve mevâli-i fahhâm ve 'iltimâd-ı a'lâm ve mecmû' hayr-i havâhân ve dîn-i devlet fidi'l-kiyâmım beyninde bir mük-tezâ-yı şer'-i şerîf vâki' olan ittifâk-ı edâ mücebim salâh-ı hâl-i 'âlem için ocâğın isim ve resmini tebdîl ve kât-ı kanûn-ı kadîm-i ahir hayyitiyle tecdîd olunarak fimâ-ba'd Yeniçeri nâmı külliyyen ortadan kalkûb ve anın yerine müselleme 'asâkir-i Man-sûre-i Muhammediyye 'ünvânıyla dîn-i devlete yarayacak ve gazâ ve cihâd düşmânına cevâb vererek 'asker tahrîr ve tertîb olunmak

ve işbû müselleme 'Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyyenin ser'asker-
 liği hâlâ Hüdâvendigâr ve Kocaili Sancakları mutasarrıfı ve Bahr-ı
 Siyâh Boğâzının Rumili cânibi muhâfızı düstûrî'l-mükerrem mü-
 şîr-i müfâhham nizâmü'l-'alem vezîrim gayr-i tesirimden Hüseyin
 Paşa edâmallalahu te'âlâ iclâlehu bi'l-istiklâli 'uhdesine ihâ-
 li ile ağa kapûsunda ikâmet etmek ve fimâ-ba'd ağa kapûsunun
 isim-i tefsîriyle es-sene-i 'âmire ser-'askar paşa kapûsu 'ün-
 vâni söylenmeden ve bâdehu izin kışlâlarda ve kolluklarda işbû
 neferât-ı mürettebe ikâmet olunmak ve Yeniçeri Ağalığı ve katâr
 ağalığı 'üvânı ve bölük ağalıkları kezâlik külliye nefer dâmi
 olunarak hâlâ Yeniçeri Ağası olunân iftihârü'l-emâcid ve'l-a-
 kârim Mehmed dâme mecdühü mîr-i ahûr olma pâyesiyle dergâh-ı
 mu'allâm kapûcubâşlarından ihsân ve kûl kethüdâsı emirü'l-üme-
 râ'i'l-kirâm Hasan dâme ikbalehu rakibe-i mîr-i mirânı ile mü-
 şârü'n-ileyh ma'iyetine ta'yîn ve zağârcı ve saksoncubâşılar
 ve sekbânbaşına dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlıkları ve sâ'ir mev-
 cûd olan beyliğine tasarruf olanlar fimâ-ba'd sâ'ir re'âyâ mi-
 süllü devlet-i 'aliyyem gönüllüsü i'tibâr olunarak bundan böy-
 le bunlar devlet-i 'aliyyemin sâ'ir hidemât-ı seniyyesinde is-
 tihdâm kılınmak ve Yeniçeri Ocâğında yevmiyye ve esâmiyye mu-
 tasarrıf olanların sâye-i merâhim vâye-i padişânemde kat'an yev-
 miyye ve esâmilerinin hâlele gelemeyerek ibrâz edecekleri mem-
 hûrları mücîbince herkes dâhil-i i'mâl olunarak mutasarrıf ol-
 duğu yevmiyyesi ne mikdâr ise yine böylece bi'l-iktizât veri-
 lerek ömürleri oldukça ziyüb mutasarrıf olmak ve hiç kimseye
 zarâr ve ziyân gelmemek ve bundan böyle Muhammed-i ehl-i İslâm
 ve küçük ve büyük kâffe-i ümmet-i Muhammed ve 'ulemâ vesâ'ir
 ocâklar halkı ve umûm-ı nâss bir vücûd gibi olub birbirlerine
 dîn karındâşı nazâriyle bakarak meyânedeki ayrılık ve gayrılık
 olmamak ve büyükler küçüklere rahm ve şevkat gözüyle bakıp kü-
 çükler dahi büyüklerine her halde inkiyâd ve itâ'at etmek vâ-
 sıl-ı maksûd-ı aslı ve cümleye farz-ı şer'î olan ilâ-yı keli-
 metullahi mü'bin ve ihyâ-i dîn ve şeri'at-ı hazret-i seyyidü'l-

mürselîn emrinde ittisâf-ı 'âmm ile teşebbüs olunân işbû maslahât-ı hayriyyede ehl-i imâm ala maşallahu te'âlâ böylece mantûk ve müttehîr olub zinhâr ve zinhâr hiç ferâ hilâfını hareket ve muhâlif söz söylemeye müretteb etmek ve ederse olur ise ve baliğ boynuna ricâl-i seyf-i şeri'atla hakından gelmek üzere mütemekkin müte'ayyinen bi-tevfîkullahi te'ala ittifâk-ı 'âmm ile karâr verilerek iktizâları ve ricâl-i icrâ olunmuş ve memâlik-i mahrûse-i şâhânemde emr-i 'aliyyem neşriyle 'umûmen 'ilân ve tenbîh kılınmış olmağla şazki vüzerâ'-yı a'zam ve mîr-i mirân ve mevlânâ kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi keyfiyeti ya'ni bundan böyle Yeniçerilik nâmı ve anlara mahsûs olan zağârcılık pâyesi ve çorbacılık ve taşrâ-i memâlikde Yeniçeri zâbitalığı ve serdârlık lafzını ve Yeniçeri yoldâşlığı ta'bîri ve nişân da'vâsı külliyyen ortadan kaldırıldığı herkese ifâde ve tebeyyün ile zîr-i hükûmetinizde Yeniçerilik 'iddi'âsı olanlar bundan böyle müsâ'ir-i ifrâz-ı mü'minîn misüllü cânîb-i şeri'at-ı garrâdan ve taraf-ı eşref-i pâdişâhânemden müte'ayyin ve mensûb olan vüzerâ ve mîr-i mirân ve hükâm ve müsellimîn ve vücûhugân ve a'yân vesâ'ir memleket zâbitlerini itâ'at ve inkiyâd ederek ve herkes ehl-i 'arzlığı takınûb kâr ve kesbinde ve rağbet ve hırâset ve ticâret ve za'tlarına meşgûl olarak herhâlde müktezâ-yı şeri'at-ı mutahhara ve asl-ı müslümânlık lâzım olan turûr-ı meslek üzere hareket eylemelerini ve içlerinde hilâf-ı şeri'at-ı hareketi vukû'a gelânların ve işbû ittifâk-ı 'âmm-i İslâmiyye ve icmâ'-i Ümmet-i Muhammeidiyyeye mugâyir söz söyleyen ve karşû turânların ber-müceb-i fetevâ-yı şerîfe şer'an lâzım gelân cezâ-yı nizâları bilâ-imhâl icrâ kılınacağı gûş-ı hûşlarına ilkâ ve telkîn-i mübâderet ve mükarremet ba'zı serhâdât ve memâlikde Yeniçeri zâbitân ve neferrât yedinde bulunan kâzgân vesâ'ir eşyâ-yı zîr-i hükûmet ve idârenizde bulunân kallâ'-i cebahânelerine cümle ma'rifetiyle vaz' ve ta'mîni-birle mikdâr ve kemiyetini mübeyyin-i mûmza defterlerini ve beytû'l-mâla teslîm için 'aynen cirânlıklarını der-

sa'adetime takdîm ve irsâlim mübâderet ve müsâra'at ve kezâlik ba'zı mahallerde Yeniçeri zâbiti yedinde bulunan kalalar dahi yedlerinden tez' ile valât ve mutasarrifin taraflarından iktizâsına göre muhâfız neferâtı ikâmesiyle zabt ve muhâfazalarına dikkat ve'l-hâsıl fimâ-ba'd hiç bir mahalde Yeniçerinin nâm ve nişânı olunmayub mecmû' ehl-i İslâm dîn ve devlet bendesi olmak ve ehl-i 'arzlıkda müttehîd ve yekvücûd gibi olunarak Müselli mânîlikde cümlesi bir tûr üzere oldukda müyânelerinde ayrılık ve gayrılık olmamak ve her bir memleketde vâli ve mutasarrif ve hâkim ve mütesellim ve vücûdesi zabt-ı müstakil olarak içlerinde yaramaz ve müztahak te'dîb olanların ma'rifetiyle icrâ olunmak husûslarına bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın i'lâmen ve ifhâmen ve tenbîhen ve ikdâmen mahsûs işbû emr-i celilü'l-kadrim isdâr ve sadr-ı a'zam tâtârlarından kâdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhim zide kadrehu ile tesyâr olunmuşdur imdi mazmûn emr-i fermân-ı şâhânemi cümleye i'lân ve işâ'atiyle fimâ-ba'd kimesne Yeniçerilik lafzını ağzına almayarak kâffe-i ifrâd mü'minin-i şer'-i şerîfden ve taraf-ı saltanat-ı seniyyemden mansûb valât ve zâbitlerine itâ'at ve inkiyâd eylemeleri esbâbının istihsâline sarf-ı rû'yet ve kâzgân ve ciyrâz (?) misüllü ocâğa müte'allik orta mâlî olarak her neleri vâri ise cümlesini toplayub zir-i idârenizde olan kallâ' cebehânelerine vaz' ve teslim-birle mikdâr ve kemiyetini mübeyyen-i mûmza defterlerini 'aynen ciyrâzlarını der-sa'âdetime takdîm ve irsâl emrine vesâ'ir tenbihât-ı şer'-i şâhânemin her bir mahalde harf be-harf icrâsına bi'l-ittifâk mezîd-i sa'y ve gayret ve müsâra'at eylemeniz kat'î matlûb-ı cihândârânem idüğü ve bu bâbda kusûr ve rehâret ve şer'-i şerîf ve emr-i irâde-i meşrû'anın bilâ-imhâl icrâ kılınacağı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareket ve hilâf-ı tecvîzden ziyâde hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sudûr olmuşdur buyûrdunki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyaf-

ta-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-îmtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye nehâşe ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız . Tahriren fî evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene ahdi ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

V. 123-B

Hüküm 1

'Arîz Çelebi vakfı Samsun'da vâki' eski medrese müfti Hasan Efendinin mutasarrıf olduğu medresenin Engizde olan vakıf yeri Engiz nâm karyede Kırılıoğlu yurdları Cençlû nâm arâziler ve Anâsdâs değirmeni nâm mahalden Musa Deresi andan Kavâklı Hazır-oğlu sipâhi timârı arâzileriyle Karakol ve evkâf arâzileriyle mahdûd olarak vakf-ı mezbûr arâzisinde olduğu kayd-ı şûd. Fî sene (1)235.

V. 124-A

Hüküm 1

Sefineler imtiyâz olunmak fermânı

Düstûrî'l-mükerrerden müşîrden müfahhamdan nizâmü'l-'alem müdebbir-i umûrî'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-reyi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Bahr-ı Siyâhın Anâdolû sevâhiline vâki' vüzerâ'-yı a'zam edâmallahu te'ala iclâlehu ve a'zamü'l-ümerâ'i'l-kirâm afâhümü'l-küberâ'i'l-fahhâm evlâdü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izze ve'l-ihtişâmü'l-mahfûf bi-mezîd-i i'nâyetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbalehum ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem kudât ve nûvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve vücûh-ı memleket ve gümrük ve iskele ümenâsı ve bi'l-cümle iş erleri zinde kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki

ticâret ile me'lûf olan teb'a-i saltanat-ı seniyyemin emr-i ticâretde serbest ve seyir-i suhûleti müstelzem esbâb-ı re'âdin istikmâlim 'arzına mebnî müstelzem fi'l-asl nâzırı müktezâsından olduğu vechle mevcûd olan mirî ticâret sefinelerinin ihtimâm vesâ'ir ehl-i İslâm tüccârı sefinelerinin istihdâmları ile hakkında ba'zı şerâ'id ve imtiyâzlarının tanzim ve icrâsı ashâb-ı sefineden olanlar veyâhûd erbâb-ı iktidârdan ticâret-i bahriyye izhâr-ı havâhis ile yeniden ticâret sefineleri yaptırmak murâd edenlerindahi bu serbesti ve imtiyazâta mashariyyetleri karârgîr olarak o makûle mirî ticâret sefinelerin ve bunların izhâr ve imtiyâzlarına dâhil olanların memâlik-i mahrûseyi ve hâric iskelelerine li-ecli't-ticâret emd-i şeddlere ve mirî sermâyesiyle me'mûl olanların yüzde üç hesâbı ve imtiyâz kılanların kendü malları veyâhûd re'âyânın nevl . . . ile olan hamûleleri tarifelerin ve rub'ları tenzîl ile resm-i gümrüklerin ahzı ve mürûr ve 'ubûrlarında sana göre tahrîren ve rûsumâtın 'afvı ve vardıkları iskelelerde hamûllelerin ana bedel-i . . . ihrâcı ve memâlik-i ecnebiyyede ahz ve iştirâ eyledikleri envâ'-ı hubûbât ve zehâ'ir ve erzâkın serbestiyet ile Halic Konstantiniyyede limân ma'rifetiyle diledikleri sa'y-i vürûdu ve bahr-i sefinede imrârı vesâ'ir güne serbestiyet ve imtiyâzla şerâ'id ve izâfâtı ahd ve tevsik olunmuş ve hasbe'l-nizâm ticâret-i sefâyinin teksîri dahi lâzım gelmiş ise de yapılmış ve yapılmakta olan teba-yı devlet-i 'aliyyem ticâret sefinelerin ahire fûrûhtu memnû' iken bir müddetden berû bu husûsa me'mûr tarafından dikkat ve ihtimâm olunmadığından akçeyi tamâmen ba'zen tâ'ife-i müste'menâne fûrûhtuna cesâret olunmak mülâsebesiyle ehl-i İslâm tüccârı sefâyinine killet târi olduğu zâhir ve ma'ahaza sefine inşâsının i'tâ-yı levâzımından olan kerâstanın bile diyâr-ı ahereye nakl ve imrârı câ'iz değilken yapılmış geminin bey'i bir vechle müsamaha götürür kabilden olarak mütacâsir olanlar diyüb haber vermeyânlar eşed-i te'diyye müstahak oldukları bedîhî ve baher olmağla siz ki vüzerâ-yı müş'âr ve mîr-i

mirân ve kudât ve nüvvâb ve mütesellimîn vesâ'ir mûmâ-ileyhim-
siz keyfiyeti zir-i hükümetinizde lâzime gelanlara ifâde ve
tefhîm-birle teba-i saltanat-ı seniyyemde ashâb-ı kudret anla-
ra sefâyin inşâsına münâsib mahallerde bulunan sekizbin kileli-
ğinden dûn olmamak ve kendü mâlları olub nemâ ve ticâret-
leri nefislerine âid ve tâ'ifeleri cümle ehl-i islâm olmak ve
ba'de't-tekmil ittiğü seferinde der-sa'âdetime gelüb hey'et ve
eşkâli limân defterlerine sebt ve kayd ile yedlerine imtiya-
zât o emr-i 'aliyyem i'tâ kılınmak üzere ticâret gemileri inşâ
eylemeleri husûsuna mübâderet ve ba'dehu izn-i müste'men tâ'i-
fesinden ticâret seffinesi fûruhtu vuku'a gelmemesine begâyet-i
ihtimâm ve dikkat ve eğer cesâret eden olur ise satılân sefine
tevkîf birle o makûleler haklarında siyâset mu'amelesi icrâ o-
lunmak üzere isim ve şöretleriyle keyfiyeti der-sa'âdetime tah-
rîr ve iş'âra müsada'at ve bu keyfiyyet sicillât-ı muhâkemeye
kayd ve sebt ile dâ'imâ mûcib-i müktezâsı üzere 'amel ve hare-
ket olunmak fermânım olmağın tenbihen ikdâmen ve tehdîden ve
ihtimâmen işbû emr-i celîlü's-şân isdâr ve sadr-ı a'zam bölü-
ğün alemdârı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Ali zide kadre-
hu ile tesyâr olunmuşdur imdi hassa-i hükümetimizde o misüllü
teba-i devlet-i 'aliyyemden ashâb-ı kudret olanlar ve sefine
inşâsında münâsib mahallerde bulunanlara bâlâda beyân olduğı
vechle ticâret seffineleri inşâ ettirilmesi ve memâlik-i dev-
let-i 'aliyyemden inşâ olunmuş sefâyin dahi ba'de'l-yevm müste-
menâne satılmayub mütacâsir olanların icrâ-yı cezâ-yı su'alle-
ri içün bâ-i'lâm bu tarafa bildürülmesi matlûb-ı mülûkânem idü-
ğü ve bu bâbda tesâmim-i bekâ'it ve zuhûr ve gaflet ber-vechle
câ'iz olmayub ba'de'l-yevm sitte-i münânekimi (?) satıldığı ha-
beri olunduğı gibi bey' olunduğı mahallin hâkimi ve zâbitânın
şedîd-i te'dîb kılınacağı ma'lûmunuz olduğda mazmûn emr-i mü-
nifi cümleye i'lâm ve iş'âra ile icrâ-yı emr ve livâde-i pâdi-
şâhâneme bi'l-ittihâd ihtimâm ve dikkat ve hilâfını teevziden
begâyet-i tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'aligânım

sâdir olmuşdur buyûrdumki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amal ve hareket ve hilâfından nehâse ve mucânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Fî Gurre-e Şa'bân sene (1)238.

Fî hatt-ı fermân-ı der-'aliyye

V. 124-B

Hüküm 1

Sefîneler fer'iyye? bilâ-fermân gitmek için

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm Bahr-ı Siyâhın Anâdolû sevâhilinde vâki' Sinop ve Trabzon ve Ayâna vesâ'ir iskelelerin kudât ve nüvvâbı zide fazlehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki devlet-i 'aliyyem teb'ası olan bi'l-cümle tüccâr sefînelerinin düvel-i mütemâye (?) iskelelerine 'azîmetleri mutlakâ izn-i sefine emr-i şerîfim ahzına menût ve o makûle ruhsatı hâvî ru'esâsı yedlerinde emr-i şerîfim olmayan tüccâr sefâ'inin sevâhilde bulunan hükkâm câniblerinden izn-i tezkereleriyle Kırım vesâ'ir Rusya iskelelerine geçmeleri münâfi şurût iken bu esnâda Trabzon cânîbinden envâ'-ı envâl ile Muhammedâ çend kat'a-i sefine-nin Kırım'a 'azîmetlerine Trabzon hâkimi tarafından izin tezkereleri i'tâsiyle ruhsat verilmiş ve geçenlerde iki kıt'ası zâhire hamûlesiyle der-sa'âdetime vûrûd ile keyfiyyet-i yedlerinde zuhûr eden sâlifü'z-zikr izin tezkerelerinden tebeyyün olmuş olduğu limân odası me'mûrları taraflarından ifâde ve zikr olunân tezkereler ahz ve takdîm kılınmış olub bu sûret elhâleti hazihi mer'i'ü'l-icrâ olan limân usûlünün ve ticâret nizâmının külliyyen hilâfı ve bi'l-vücûh rızâ-yı sa'âdet iktizâ-yı mülükâ-nem münâfi olduğuna mebnî te'diyye ibtidâr lâzım gelmiş ise de bundan böyle bu husûsa kemâliyle dikkat ve hilâfına her kîm cesâret eder ise icrâsına mübâderet olunmak üzere bu def'alık 'afv olunmuş olmağla sizki kudât ve nüvvâb mûmâ-ileyhimsiz fimâ-ba'd

zîr-i hükûmetinizde olan iskelelerden ol makûle ru'esâsı yed-
 lerinde izn-i sefine emr-i şerîfim olmayanların fer'iyeye vesâ'-
 ir Rusya iskelelerine 'azîmetleri için izin tezkeresi verilme-
 yûb eğer hilâf-ı cesâret olunur ise bu tarafda tutulan sefine
 dahi iskelelerden izin ve ruhsat ile kalkdığı tahkîk olunarak
 ol iskelenin ruhsat veren hâkimi te'dîb ve kûşmâl kılınacağı-
 na mebni ana göre 'amel ve hareket eylemeniz fermânım olmağın
 tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbû emr-i celîlü'l-kâdrim is-
 dâr ve divânihâne çavûşlarından Mustafa Çavûş zide kadrehu ile
 tesyâr olunmuşdur imdi keyfiyeti ma'lûmunuz olduğda ber-vech-i
 meşrûh 'amel ve hareket mezîd-i ihtimâm ve sarf-ı rû'yet ve hi-
 lâf-ı vaz'-ı tecvîzden begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâ-
 bında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdumki vüsûl bul-
 dükda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fer-
 mânıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-
 makrûniyle 'amel ve hareket eyleyesiz 'alâmete i'timâd kılarsız.
 Fî evâsıt-ı Şa'bânü'l-mübârek sene (12)38.

V. 125-A

Hüküm 1

Sûret-i emr-i 'alî cümle memâlik-i şâhâneye hitâb

Ma'lûm olaki bundan darbhâne-i 'âmiremde yüz pâre ile kat'
 ve darb olunan rub'iyeye râyici yüz pâreye olarak rub'iyeye her
 ne kadar cânîb-i miriye darb ve hisâr tertîb eylediği aşîkâr
 ise de külliyyetlû kat' ve darb olunur sikke olmayarak mücerred
 mu'âmelât-ı nassda suhûleti müceb olmak için tertîb eden zarar
 ve ziyâna bakılmayub ibtidâsından şimdiye değin mâhiyye yüzelli
 ikiyüz binden ziyâde rub'iyeye kat' ve darb ve şedd olunmuş iken
 yine çarşû ve bâzârda arânsa bir dâne rub'iyeye bulunmayarak er-
 bâb-ı istikâr bu rub'iyeye mâddesini kendülere bir nev'-i kâr
 ittihâziyle bir taraftan nakî ve celî rub'iyeye cem' ve iddihâr
 ve üçer gurûşa alub vermek i'tiyâd ve taşrâlarda rub'iyenin
 revâyici açıktan açığa üç gurûşa olduğundan mahkeme tâ'ifesi

ber-takrîb ellerine geçen rub'iyeyi taşrâlara göndermeği mu'tâd idüğü bu keyfiyyet der-sa'âdetime rub'iyenin nakdâyinle mu'âmelât-ı nâssda su'ûbeti mûcib olmuş ve bu vechle rub'iyeye maddesine fesâd-ı cirmân eylemiş olduğundan fesâd-ı mezkûrun def' ve imhâsiyle hem teksîr-i envâ' sikke-yi mûceb hem bir dâhi ziyâde noksân alunub verilmemeği müstevcib olur sûret-i hasnenin istihâli lâzım gelmiş elhâletü hazihi oniki gurûşa râyic olan 'âdî altûnun nısfı altı gurûşa olduğundan 'âdî altûnu sikkesine seyyie olarak 'âdi rub'iyyesi kat' ve darb ile 'âdî altûnu hesâbınca on gurûşa râyic olmaması olunmuş pâreye râyic olan altmışlık dahi teksîr a'vâ'-ı nükûd zımnında nısfı olarak zolâta kat' olunub otuz pâreye alınub verilmesi bu def'a ittifâk-ı edâ ile karârgîr olarak ol-vechle tanzîmine irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'alluk ile o sâyede şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevketmakrûn-ı cihandârânem mûcibince husûs-ı mezkûr zımnında der-sa'âdetimde lâzım gelanlara ve Anatolûnun ve Rumilînin üçer kollarına vesâ'ir iktizâ edenlere mahsûs fermânlar isdâr kılınmış olmağla sizki vüzerâ-yı müş'âr ve mîr-i mirân ve Mevlânâ kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi keyfiyeti zîr-i hükûmetinizde iktizâ edenlere i'lân ve asâ'a ederek fimâ-ba'd oniki gurûşa râyic olan 'âdi altûnun rub'iyyesi olmak üzere mücerredâ ve kat' ve darb olacağı rub'iyeye 'âdi altûnu hesâbınca üç gurûşa ve zolâta ve altmışlık hesâbiyle otuz pâreye alınub verilüb ziyâde ve noksâna ahz ve itâ olunmaması vesâ'ir ecnâs-ı nükûd altûn dahi râdde-i müstekarresi tecâvüz etmemesi esbâb-ı vesâ'ir istishâl ve istikmâline bi'l-ittifâk ihtimâm eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ifhâmen işbû celilü'l-kadrim isdâr . Fî 15 Şevvâl sene (1)239.

V. 126-A

Hüküm 1

Sûret-i emr-i 'alî cümle memâlik-i şâhâneye hitâb

El-a'la hâlâ Trabzon vâlisi ve Cânîk muhassılı ve Fâş kal'a-sı muhâfazası şartıyla Gönve Sancâğı mutasarrıfı ve Anâpâ ve Soğucak kal'aları ve Gelincik limânı muhâfızı ve bi'l-cümle kabâ'il ve akvâm nâzırı olub kemâkân 'uhde-i hamîyyetinde ibkâ ve nefer kılınân Hâcîkzâde vezîrim Hasan Paşâ edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki senki vezîr-i müşârû'n-ileyhsin vüzerâ-yı i'tâmın beyninde kâr-ı şinâs ve hamîyyet ve sevk-i istikâmet ile şöhet-i şîâr olmağla şimdiye kadar me'mûr ve müsdâhdem olunduğın hizmet-i devlet-i 'aliyyem ve mesâlih-i saltanat-ı seniyyemin ve ihvân-ı hadîvâ'ım üzere rû'yet ve temşît-i dikkat ve her hâlde 'âkîlâne ve dirâyet-i mendâne turalanub ibrâ ilemesâğı meşkûreye sa'y-ı gayret ve zabt ve rabt-ı memleket ve hamîyyet ve siyânet ve ehl-i fukarâ-yı ra'îyyet husûsuna ve kal'ahâne lâyikiyle takvîr ve hıfz ve hırâset emrine sarf ve sa'y-ı mukâdderet eylemekde olunduğın nezd-i me'ali tâcidâri ma'lûm ve bundan böyle senden asâr-ı hamîyyet ve sevk-i dîn-i mü'bin ve saltanat-ı seniyye-i ebed rahîmine lâyik ve icâb-ı vakt-i hâle mutâbık ve mizâc-ı sa'd-ı imtizâc şehri yârâneme muvâfık hareket ve hüsn-i hizmet zuhûr-ı birûru (?) me'mûl ve meczûmum olmakdan nâşî bu def'a 'avâtîfû'l-'aliyye-i şâhâne ve 'avârîf-i behiyye-i padişâhânemden 'i'nâyet-i akzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehabbet makrûn-ı mülükânem mücibince yine mahal-i mersûmenin muhafâzası şartıyla Trabzon eyâleti ve ilhâken Gönve Sancâğı 'uhdende ibkâd-ı takrîr kılınub bu eyâlet ve sancakların lâyiki üzere zabt ve rabt-ı hüsn-i irâdesi ve Fâş kal'ası ve Anâpâ ve Soğucak vesâ'ir ol-tarafların bir vâfka-ı me'mûl muhâfazası ve 'ale'l-husûs celbi kabâ'il ve akvâm emri ihtimâmının icrâsı senden matlûb-ı şâhânem idüğü zâhir ve ağıtar ve hakkında der-

kâr olan hüsn-i nazar ve i'timâd-ı sadâkânem müktezâsınca bu bâbda vâki' olacağı şükür ve şitâyin nezd-i devlet-i 'aliyyemde rehin-i müte'allik i'tibâr olmağla ana göre hareket ve mecbûl olduğunun kar-âşnâ müktezâsı üzere zabt ve rabt-ı mülkün ve himâyet ve siyânet-i fukarâ-yı ra'iiyet husûslarına dikkat ve def'-i ref' sürûr-ı müfsiret ile zîr-i hükûmetinizde olan mahallerin ahâli ve sekenesinin istihsâl ve esbâb-ı asâyîş-i rahatlarına lâyikiyle dikkat ve kabâ'il-i akvâmı üslûb-ı hakîmâne talîtif ve samâhat ile celb ve ihtimâm ve Trabzon ve Cânik taraflarından mikdâr-ı kifâye 'asker ta'yîn ve istihdâm idüğü ve Fâş kal'ası vesâ'ir müktezâ olan mahal ve müvâsikin takvîye ve tahkîmi vesâ'ilini dahi istikmâl eyleyerek 'ale'd-devâm fazilet ve basiret üzere olunub kallâ'-i hakâniyenin muhâfaza ve muhârasaları maddesine ve hiç bir husûs ve kehâvet vukû'a gelmemesini netâr-ı takat ve her hâlde şeri'at-ı mutahhara cânîb-i bey'-i mirîye tavassül ve temessük ve dâ'imâ rızâ-yı hazret-i bârî gözederek taraf-ı işret-i hadîvânemden da'vât için herkesden da'vât-ı hayriyye isticlâbına mübâderet ve o emr-i celîle-i hadîvânımla 'uhdene mahûl olan Trabzon vâ-liliğine zikr olunan mahaller muhâfızlığına tazarrî' eden mecmû'-ı mehâm ve kâffe-i mesâlih ve lâzimetü'l-ihtimâmı bir def'a matlûb-ı rû'yet eylemek fermânım olmuştur i'lâmen ve te'kidem me'mûren ifhâmen işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matûbeten tesyâr olunmuştur imdi keyfiyeti ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve senden me'mûl ve muntazar-ı şân olan mehâm-ı şitâsı rû'yet vakâr-ı güzârı dirâyet-i lâzimesi bundan böyle dahi ibrâz ve izhârı hakkında derkâr olan mühâsık-ı tevcihât-ı ma'alim-i ayât-ı hadîvâtımı te'yîd ve bezâyid sarf-ı mukarreret ve keyfiyet-i lâzime peyderpeh deryâr-ı saltanatıma tahrîr ve iş'âra müsâda'at ve hiçbir hâlde nâ-mülâyim vaz' ve hâlât ve vukû'unu tecvîzden mübâ'adet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur .

V. 126-BHüküm 1

Samsun Kasabası mahâllatından Hançerli Mahâllesi sâkinle-
rinden olan bundan akdem vefât eden Selîm Ağâhın kâffe-i met-
rûkâtı beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olundukda sulbi sagiroğ-
lu Mehmed Efendi ve sulbiye sagire kerîmesi Sahûzeye ve zevcesi
Karine 'Ali marazallahu te'âlâ isâbet eden eşyâ-yı metrûkânın
ma'rifet-i şer'le takdîm olunan defter-i müfredâdîdır. Fî 5 Şev-
vâl sene (1)240.

'Aded Kıymet (Gurûş)

Hançerli Mahallesinde Harem konâğı anbar ve ardında ve önünde havlusuyla beraber	-	3000
Hân yanında vâki' değirmân	-	1350
Tekye altında bostanlık	-	400
Değirmân başında zeytûn bağçesi	-	160
Derelerde üzüm bağçesi	-	160
Bir re's gulâm 'Abdurrahmân	-	1500
Kılıç	1	100
Pala	(8)	150
Sîmm sürâhi	1	80
Raht takımıyle	-	400
Tüfenk	1	115
Trabzonkârî tüfenk	2	150
Evân-ı nuhâs	Kıyye 80	200
Lâhûr şâl köhne	1	300
Şâl	1	600
		<hr/> 900
Köhne gögez şâl	1	50
Def'a 'acem şâlî çiçeklû	1	40
Def'a tüfenk	2	60
Sîmm enfiye kutûsu	1	20
Sîmm mercânlı tarâk	10	100
Kısrâk	3	300

Sîm kablû tabanca	Çift 1	150
Sâri taşlû tabanca	Çift 1	60
Gögez çiçeklû yorgân	1	40
Atlâs berdâzlı çiçeklû yorgân	1	50
Kutni döşek	1	40
Gögez çiçeklû şilte	2	80
Kilîm cedîd ve müsta'mel	3	150
Gögez hacîm kilîm	1	50
Mâ'i kadîfe yasdık müsta'mel	8	40
Müsta'mel gögez çokal mak'ad	2	80
Yân minderi yün mumlû	2	100
Sîm cevîz nargile	1	40
İki re's eğerci bârgîr	-	260
Basma yorgân	2	50
Siyâh kadîfe yasdık	4	40
Penbe mumlû basma yüzlü şilte	3	60
Kutni beyâzlı döşek	1	30
Yüz yasdığı penbe mumlû	4	20
Gögez kutni entâri	1	30
Çakşîr	1	20
Seccâde	1	30
Toplû halı	1	30
Değirmi yasdık	10	60
Sarı çokal köhne mak'ad	1	30
Kutni ve alâca	-	360
Cedîd kilîm	5	150
Celkâva kürk	1	400
Beyâz yüzlü samûr kürk	1	250
Abdestlik samûr kürk	1	150
Gögez kap'ud	1	200
Çubuk tākımı	2	150
Çokal yüzlü yeşil kürk	1	150
Köhne gögez kapûd	1	100

Çoteri abdestlik	1	50
Penbe şilte müsta'mel çiçeklü	2	50
Eğer tákımları	-	250
Def'a kutni yorgân	1	250
Basma yüz	2	40
Yün minderi	1	60
Filintâ tüfenk	1	30
İstimâne (?) tüfenk	1	30
Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin düyûn-ı sülûsâsı ve techîz ve tekfin mesârîfi bâki mevcûd olan nükûdu		1042,5
Cem'an yekûn.....		14262,5

V. 128-A

Hüküm 1

Sûret-i emr-i 'alî

Düstûrdan mükerremden mu'azzamdan müşîrden mufahhamdan ve muhterem nizâmü'l-'alem müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ hâlâ Erzurûm vâlisi ve ma'aden-i hümâyûnum emîni ve bi'l-istikrâ sark cânibi ser-'askeri sadr-ı esbâk vezîrim Mehmed Emin Re'uf Paşa ve Vân muhâfızı vezîrim Sırma Mahmûd Paşa ve Kars muhâfızı vezîrim 'Osmân Paşa ve Anâpâ muhâfızı vezîrim Seyyid Ahmed Pâşâ edâmallahu te'âlâ iclâlehum ve akzâ-yı kudâtü'l-müslimîn evlâ valâtü'l-muvahhidîn ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ya'kîn râfi'-i 'ilâmü'ş-şerife ve'd-dîn ma'rûf-ı 'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselinü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-mû'in Mevlânâ Erzurûm kadısı zide fazlehum ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-hükkâm Vân ve Kars ve Fâş ve Anâpâ ve Trabzon ve Sinop kazâlarının kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân Fâşda muhâfız vekili ve Trabzon mütesellimi ve Sinop a'yânı ve Yeniçeri zâbitleri zide mecduhum ve mefâhirü'l-

emâsil ve'l-akrân tornâciyân ve hasekiyân ve çavûşân ve çorba-
ciyân ve agvât ve 'alemdârân ve zâbitân ve bâş eskiler ve bi'l-
cümle ircâ'-i 'âmirem ihtiyârânı zide kadrehum tevkî'-i refî'-i
hümâyûn vâsıl olúcak ma'lûm olaki dergâh-ı mu'allâm Yeniçeri
Ocâğı kadîm ve mu'teber ve yeniçeri dilâverleri dahi rızâcıla-
rı ve fihmândâr olub cedâ-i müceddem cennetmekân ferhûs-ı aşı-
yân Gâzi Sultân Süleymân Hân 'aleyhi rahmete ve'l-fukarân haz-
retlerinin şer'-i şerife tatbikân vaz' ve ta'yîn etmiş oldukla-
rı kanûn-ı müstahsâne üzere 'amel ve hareket ve yol erkânları-
na ri'âyet ile devlet-i 'aliyye-i idi'l-devâma sefer ve hazer-
lerde bunca gayretler ve yüz aklıkları sadâkatlar vücûda getü-
rerek o makûlelerden ekseri hizmeti mukâbili nâ'il-i mukâfât
ve muzahhar-ı iltikât ve 'inâyet olarak bunların her biri usûl-
ve erkân-ı kadîme ri'ayet etmeleri fariza-i 'ubûdiyetleri mük-
tezâsından olub lâkin bir müddetden berû yol ve erkân bilmez
Yeniçerinin ve kâ'ide ne demek olduğunu fark ve temyiz etmez
kimesneler içlerine dühûl edüb yüzüleri dahi zâbit koşulub rı-
zâ-yı bârînin hilâfı ve mizâc-ı sa'd-ı imtizâc-ı mülûkâneme ve
kanûn-ı kadîme münâfi herkân-ı nâ-humuvâre tasrîlerinden nâşî
kendûlerden herkes ayâ etmekte ve ocâklûsu dahi mûcâlet çekmek-
de olduklarına mebnî bi'l-ittihâl ocâğ-ı 'âmiremde 'umûm-ı se-
lâmlık tertîb olunarak bi'l-cümle ahâli 'arz ve ihtiyârân ma'-
rifetileriyle o misüllü hilâf-ı rızâ ve kanûn-ı hareketde olan-
lar ta'zîr ve te'dîb ve terbiyye ve tergîb ile fimsâ-ba'd yol ve
erkân üzere hizemât-ı lâzîmede istikâmet ve büyüklerine inkiyâd
ve itâ'at emri ve hiç ferd usûl ve erkândan hâric vaz' ve hare-
ket üzere ne şimdiye değin hamiyet edeceklerine 'uhde-i mişâk
ve bu ana kadar vukû'a gelân tekâsül ve takâfları 'afv ve saf-
hı istid'âliyle ba'de'l-izin iktisâb hüsn-i hâle 'umûmen itti-
fâk edüb ez-cümle sekerdem ortalarına hîn-i vazî'atından berû
nefer eşbâhı usta koşulub meydânü'l-hamde hizmet-i asîfâ'asında
kıyâm ile istihdâm olunmak ve kâ'ide-i tarîk üzere ustası meydâ-
ne dühûl ettikde yerine çırâk koşmak usûl-ı kadîmelerinden değin

bir vakitden berû kanûn-ı kadîme ri'âyet olunmayub meydâna dü-
hül etmekden dört beş sene kalarak ocâğ-ı 'âmiremin ve ortaları
ihtiyârlarının rızâ ve haberlere olmaksızın sekerdem ortasına
ikişer üçer çırâk usta koşulub hilâf-ı kanûn harekât-ı nâ-sezâ
ve kâ'ile bu keyfiyyet ihtilâf-ı şirâze-i nizâm kadîm-i bâ'is
ve bâdî olmakda olduğunu ifâde ile bundan böyle bir ortanın us-
tası meydâna girmedükçe binine çırâğ koşanın ustası meydâna gir-
medükçe birine çırâğ koşmak ve koşulması lâzım geldükde kendü
ortası ihtiyârlarının inzimâm-ı re'yi ve ma'rîfeti ile ocâkçı
softâsı olunub asıl ve nesli su'âl olunarak zabt ve rabt-ı ne-
ferât ve 'umûmen yoldâş terbiyyesine kadir yol ve erkâna aşinâ
ve usûl-ı tarîka vukûfu huyun yoldâşlar ise koşulmak ve meydân-
dan ustası yol ve erkâniyle tekâmül-i tarîk ile çıkıncaya kadar
koşulân çırâğ-ı serhadât-ı hâkâniyemde bulunân bütün bütün or-
tası başına giden hidemât-ı pâdişâhânemde kıyâm ve istihdâm i-
çün ocâk mektebiyle gidüb ustasının çıkmâsı takâs ederek kendü-
sünün meydâna girmesi vaka-yi hulûlünde ocâk-ı mektûb irsâliyi-
le mahallinde ortası zâbitinden ve vakt-i ağâsından inhâ ile
me'zûn olmadıkça der-sa'âdetime ve ortası cânîbine ruhsat ve-
rilmeyüb ve zuhûr eder ise 'amel ve i'tiyâd olunmayub bu vech-
le usûl ve erkân-ı târîk ve kanûn-ı ocâğ-ı me'mûreme ri'âyet ve
dikkat olunmak ve fimâ-ba'd nısf ortalarında olan usta ve se-
râ-meydâna girmedükçe 'asitâne-i sa'âdetimde ikâmet ettirülme-
yüb ortası ihtiyârları ve ocâğ-ı 'âmirem ma'rîfetiyle ortası cân-
nibine 'azîmet ettirilmek ve elhâletü hazîhi taşrâ ortaları ya-
nında olanlar dahi sâlifü'z-zikr izin ve ruhsatı hâvî ocâğ-ı
'âmiremin mektûbu varmadıkça der-sa'âdetime 'avdet ettirilmemek
ve asitâne-i sa'âdetimde kulluğu olân bütün sekerden ortaların-
da dahi vaz'-ı kadîm üzere bir ustadan ziyâde olmasına irâde-i
ruhsat olunmamak ve ustası meydâna girmedükçe yerine çırâğ ko-
şulmamak der-minvâl-i muharrer ocâğ-ı 'âmiremin kanûn-ı kadîm
müstahsene ve usûl-ı târîk ve kavâ'it-i hasânesine ri'âyet ile
'ala maşallah ta'âlâ düstûrû'l-'amel götürülmek ve hilâf-ı ha-

lât vukû'una her kim mütâcasür olub târikleri ihtiyârânı ve es-
lâfları iş ve ma'rifetiyle yol ve erkân üzere vech-i lâyiki ile
terbiye olunarak şirâze-i nizâm ocâğ-ı 'âmirem tebessüd-ı zîn-i
halelden vikâyeye dikkat olunmak husûsunu bi'l-cümle ocâk ağa-
ları ve ortalar zâbitâniyle meydânü'l-hamde yol ve ocâğ üzere
tekmil-i tarîk eden eslâf-ı ustaların hüsn ve ihtiyârları ve
ocâğ-ı 'âmiremin sâ'ir ehl-i 'arzları niyâz ve ricâ eyledikle-
ri ocâğ-ı 'âmirem cânibinden inhâ olunduğuna mebnî olunub sahî-
fe-i berâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhâ-
nem ile sâdır olan fermân-ı celîlü's-şânım mantûk-ı münîfi üze-
re hareket ve bir nefer işçisinin vakt-i tamâm olmadıkça orta-
sından infirâkı tecvîz olunmayub ocâğ-ı 'âmiremde tâleb olun-
madıkça asitâne-i sa'âdetime vürûda ruhsat verilmeyerek ve mey-
dâna dühûl-ı takarrüb edüb vakt-i ağâlarına hitâben ocâğ-ı 'â-
miremden yarım mühürlü mektûb gönderildiği vakt-i serhadlarda
vakt-i ağası olanların yedlerine her lâhik mektûbu verilmek ve
ba'zı mesâlihi ve 'ale'l-husûs mevâcib istid'âsını vesîle edüb
işçilerden vakt-i edâyâ akçenân pâresi zabtı için ortabaşılardan
asitâne-i sa'âdetime gelmemek ve vakt-i tamâmında yedleri-
ne kâ'ideleri üzere 'arz mektûbu verilüb vakt ağâsı mektûbuy-
la gelmek ve serhâdân-ı hâkâniyemde her bir zâbit kendü ortası
umûruyla meşgûl olub aharin ortası umûruna ve umûrundan hârici
husûsâta müdâhaleden mücânebet eylemek üzere Erzurûm ve Vân ve
Kars ve Trabzon ve Fâş ve Anâpâ ve Sinop taraflarında dahi se-
lâmlık tertîbiyle cümleye i'lân ve işâ'at olunmak zımında bi'l-
fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olân iftiharü'l-üme-
râ'il-ekâbir Hüseyin Ağâ dâme 'uluvvehu taraflarından mühürlü
mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket olunmâk
fermânım olmağın mahsûsân işbû emr-i şerîfim isdâr ve ocâğ-ı
'âmirem tarafından ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân
Seyyid Mustafa Çavûş zide kadrehu ile tesyâr olunmuşdur ve im-
di sizki vüzerâ-yı müş'âr ve Mevlânâ kudât ve nüvvâb vesâ'ir
mûmâ-ileyhimsiz keyfiyet-i ma'lûmunuz oldukda husûs-ı mezbûru

lâzım gelânlara işâ'a ve beyân ile ocâğ-ı 'âmiremin merî ve mu-
vaşşı olan kanûn-ı kadîm ve resm-i müsted'â-yı tasarruf-ı halel-
den vikâyeye bi'l-ittifâk 'ale'd-devâm dikkat ve ihtimâm ve hi-
lâf-ı rızâ ve megâbir-i kanûn-ı vekâyide ocâk vaz' ve hareketi
tecvîzden mucânebet ve ittikâ-yı tâm eylemeniz bâbında fermân-ı
'alîşânım sâdır olmuştur buyûrdumki hükm-i şerîfimle 'amel o-
luna. Tahrîren fî evâsıt-ı min şehr-i Recebü'l-müreccebü'l-ha-
ram sene semân ve selâsin ve mi'eteyn ve elf.

V. 128-B

Hüküm 1

Hükkâma resm husûsuna dâ'ir emr-i 'alî sûretidir. Trabzon
vâlisine hitâben

Trabzon ve Cânîk ve Kara şarkî kudât ve nüvvâbı ve
müftilerine ve cümleye hitâb ma'lûm olaki memâlik-i mahrûsemde
mütevattin ehl-i deryâ ve 'amme-i fukarâ ve zü'efâ 'ale'd-de-
vâm sâye-i 'inâyetvâye-i mülûkânemde müztazıll ve âsûde ve ce-
mî' mezâlim ve ta'addiyatdan emîn ve azâde olmaları akzâ-yı me-
râm-ı şâhânem olmakdan nâşi himâyet-i fukarâ ve siyânet-i 'acî-
ze ve berâyâ husûslarında her yâr tenbîh ve te'kid olmakdan hiss
olmadığından kat'-i nazar her kazânın vâki' olan mesârîf-i sa-
hîhesinden hâkimü's-şer' olanlar harc-ı defter ve imza olarak
gurûş başına birer pâre olmak ve umûr-ı mühim ve devlet ve mesâ-
rîf-i vilâyet için iktizâ eden 'arz u i'lâmlarından başka harc
almamak ve defter-i tevzi'ya ziyâde bir akçe idhâl olunmamak ve
birbirlerine icrâsı veyâhûd bi-gayr-i hak celb-i halî dâ'iyye-i
fâsidesiyle hilâf-ı hemâ iştikâ ve hasm-ı ittihâd ayledikleri
kimesne ile hîn-i mürâfa'ada şartları sâbit ve zâhir olub şer'an
men' olunan da'vâlardan hükkâm taraflarından mahsûl def' nâmiy-
le mügâyir-i fetevâ-yı şerîfe bir akçe ve bir habbe alınmamak
ve şer'an hükm olan de'âviden dahi resm-i 'âdîden ziyâde bir
şeyi mütâlebe ve ahz kılınmamak ve vâki' olan mevtâ-yı 'aske-
riyyeye ve gayr-i 'askeriyyenin sagir ve sagiresi veyâhûd gâ'ib-

de vârisi olmayub tahvîl icâb etmeyen terekeyi bir dürlû cebr ve taziyik ile tahrîrden müteberreme ve resm-i kısmet nâmiyle nesne mütâlebesinden mücânebet ve veresesi sigâr veyâhûd gâ'ibde olûb müceb tahrîr olan müteveffânın terekesi tahrîr ve terkîm ve ba'dehu ihrâcü'l-techîz ve tekfîn düyûn-ı müsbete ve sülûs vesâyâsından vâris ise edâ ve tenkîd ile her ne bâkî kalûr ise beyn olûrsa 'ala mâ-farazallahu te'âlâ tevzî' ve taksîm ettirilûb tereke-i bâkiyyeden 'ücret-i kassâmiyye ma'a kâtîbiyye ve hüddâmiyye min haysü'l-mecmû' fukaha-yı 'izam rahimetullahi te'ala hazretlerinin ta'yîn buyurdıkları ücretü'l-kassâm rub'ü'l-'aşar kâhiz-i kât(?) bin gurûşda yigirmibeş gurûşdan mâ'adâ birşey tâleb olunmamak ve nafaka ve vesâyet hüccetlerinden harc alınmaması ve terekelerden hükkâm taraflarından metâ ve eşyâ iştirâ kılınmaması ve eytâma.'âdiyâ intikâl eden hâne ve 'akârdan defter-i kassâm bedeli nâmiyle tahrîr ve idhâl olunmayub vasiye devr-i şer'î ile edâne olunması husûslarına dikkat olunmak ve vukû'-i yafte olan mevtâ-yı müslîmîn ve gerek mürdekânın muhal- lilefâtına taraf-ı şer'idan kemâliyle i'tinâ olunarak mâl-i eytâmın telef ve şerefdan vekâyâsı zımnında mehâkim kâtîblerine ve çukâdâr vesâ'irleri mâl-i eytâm vaz' ve zemim (?) tahsîline müdâhale etmeyüb ancak muhzırlar birbirine kefil olarak müteveffânın terekesi akçesini ahz ve kabz ve zâyi'ât zuhûr eder ise kendülerden tâleb ve tazmîn ettirilmesi emrine mübâderet ve tereke tekâmîl ve tamâmen tahsîl olunmadıkça resm-i 'âdî ahzından ve terekeden kâtib ve muhzır ve çukâdâr vesâ'ir hademe mehâkim cânibinden metâ' ve eşyâ iştirâsından mübâ'aret kılınmak bâbında Anadolû ve Rumilînin üçer kollarına tevârîh-i muhtelifle ile bi'd-def'ât evâmîr-i 'âliyyem isdâr ve tesyâr kılınmış iken ba'zı hükkâm taraflarından o makûle umûr-ı mühimme ve memleket mesâlihi zımnında verilân 'arz ve i'lâmlardan müstaklice harc mütâlebe ve ahz olduğundan başka tevzî'ât vukû'unda altı aylık mesârifden gurûşda birer pâreden mahalle göre ikibin üçbin nihâyet dörtbin gurûşa kadar harc alınması iktizâ eder ise de defter-i

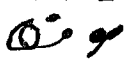
tevzî'a beşbin sekizbin onbeşbin gurûş kadar harc-ı defter idhâl ve ihrâc ve 'an asl mürûr-ı 'ubûr ve emd-i şedd edenlerin mesârîfi için filândan istikrâz ve filândan zî-kudret denilerek defter-i mezkûre bir ol-kadar akçe dahi 'alakâları ile envâl-i fukarâ târâc olunmakta idüğü ve rû'yet ve istimâ' olunan de'âviden dahi elli gurûş harc-ı i'lâm muhtemel olmayan maddeden yüzelli ikiyüz gurûş alınmak ve müdde'-i aleyhiden hükm-i şer'î ile tahsîli iktizâ idüb mebâliğden her gurûşda birer pâreye bedel beşer ve altışar gurûş resm ahz olunmak ve bir zarar verir derd-mendi izrârı için der-'an 'asl misüllü bin gurûş iddi'â edüb şer'ân nesne lâzım gelmediğine mebni mesârîfden men' olundukda mazlûm olan müdde'-i 'aleyhiden birkâç yüz gurûş resm def' ve ferhân (?) edenlerin veresesi sagir ve sagire olsun olmasun cümlesi tahrîr ve bir pâreye kanâ'ât olmayub istedikleri kadar resm-i kısmet ahz ve eytâma nasb olunan ve habbelerden dahi vesâyet hücceti harcı nâmiyle temlik mâlından terekenin vâsisine göre üçyüz beşyüz bin binbeşyüz mikdârı akçeleri alındıktan sonra iki mâh geçer geçmez vâsi bir töhmet 'özüyle 'arz olunub bir tâkım akçelerinden aheri vâsi nasb ve vâsi yedinde olan mâl-i temlik senede bir def'a hesâbı rû'yet ve harc-ı muhâsebe nâmiyle izâfdan hâriç akçe tahsil kılınmak misüllü nice nice hâlât-ı reddiye ve muhter'ât-ı memnû'ât ihdâs olunmuş olduğu tahkîk kılındığına mebnî ol bâbda şeref akzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı 'adaletmakrûn-ı mülûkânem mücebince ikiyüzotüziki târîhinde dahi nizâm-ı mezkûrun te'kîdini hâvî memâlik-i mahrûseme mü'ekked fermânlar neşr olunmuş ise de bu esnâda ba'zı mahallerde mevâd-ı merkûmdan deyû meydân-ı fukarâ-yı ra'iyet tecrî' ve izrâr olunmakta ve husûsla def'-i resm dedikleri zalimiyye yine alınmakta olduğu vâsıl sâbık şehr-i yârânem olub bu keyfiyyet-i şer'-i şerîfin hilâfını ve min külli'l-vücûh rızâ-yı mülûkânem mügâyir ve münâfi olduğuna binâen fimâ-ba'd ve ol taraftan men'îyle husûs-ı mezbûra i'tinâ ve dikkat olunarak bâlâda mezkûr nizâmların harf bi-harf ücerât-ı ikdâm ve dikkat olunmak üzere tekrâr te'kîdi mütezammin ve emr-i celîle-i mülûkânem sudû-

runu bi'l-fi'il Şeyhü'l-islâm ve Müftiü'l-enâm Mekkizâde i'lâmü'l-
'ulemâ'i'l-mütesebbihin akzâtü'l-füzâilâ'i'l-mütevezzi'in
Mevlânâ Mustafa 'Asım edâmallahu te'âlâ fezâ'iluhu esbâk-ı hat-
meleriyle vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket olunmak fermânının
olmâğın tahrîren ve te'kiden işbû emr-i şerîfim dahi isdâr ve
Sadr-ı a'zam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa
zide kadruhu ile tesyâr olunmuşdur imdi zamân-ı sa'idü'l-iktirân-ı
pâdişahânemde kaffe-i 'acîze ve fukarâ ve 'amme-i re'âyâ ve be-
râyânın cemî'-i mezâlim ve ta'âddiyatdan vekâye ile sâye-i hem-
vâye-i cihândarânemde asâyış ve rahatları ahz-ı mütâlib-i ci-
hândarânem idüğü ve husûs-ı merkûm zımnında bu def'a dahi memâ-
lik-i mahrûsemde kâ'in cemî'-i i'lân ve elviye mutasarrıfları-
na ve hükkâm vesâ'ir iktizâ edenlere başka başka evâmir-i 'aliy-
yem isdâr ve irsâl kılındığı senki vezîr-i müşârü'n-ileyhsiz ma'-
lûmun oldukda nizâmât-ı mezkûrenin havza-i hükûmetinde olan bi'l-
cümle kazâlarda harf bi-harf icrâsiyle müğâyir-i vaz' ve hâlet
vukû'a gelmemesi esbâbını istihsâle bezl-i cell-i miknet ve bun-
dan sonra dahi hilâfını cesâret eder olur ise o makûlelerin te'-
diben lâyikâları icrâ olunmak üzere keyfiyeti der-sa'âdetime tah-
rîre mübâderet eylesin ve sizki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mû-
mâ-ileyhimsiz mazmûn emr-i şerîfim sizin dahi meczûmunuz olarak
müceb ve müktezâsı üzere 'amel ve hareket ve hilâfından gâye-
tü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlisâ-
nım sâdir olmuşdur buyûrdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i
meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve
lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket
ve hilâfından nühâşe ve mücânebet eylesiniz şöyle bilesiz 'alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren evâhir-i şehir-i Şa'bânü'l-
Mu'azzama sene tis'a ve selâsin ve mi'eteyn ve elf(1).

(1) 128-B, Hüküm 1, Varak 129, Hüküm 1'de de devam etmektedir.

V. 129-B

Hüküm 1

Düstürü'l-mükerrem ve mu'addem-i mahkâm ve muhterem nizâmü'l-a'lem i'lâm-ı müdebbirden düstürdan (silik) ba'îl-i (?) fikri's-sâbıkı (?) mütemmim-i mehâ'il-i enâm ba'îl-i sa'imu (?) mümehhid-i bünyânü'd-devlet tâleb olunan müşîr-i erkânü's-sa'âdet ve iclâlü'l-hâkânî işbû tevkî'-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la hâlâ Sivâs ve ilhâken nefsi-i Diyarbekir vâlisi ve ma'aden-i hü-mâyûnum emîni Sadr-ı sâbık vezîrim Muhammed Reşid Paşa edâmalla-hu te'âla iclâlehuya tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki 'asâkir'-i hassa-i şâhânem 'ala selâmet ma'iyettârında olan İstanbûlî topların dâneleri ba'zı sahra yerlerinde sarf olunmak cihetinden pek az kalmış olduğundan 'iyisi i'lân-ı zekerât olan toplar için bir 'aded dânenin isâli husûsu senki vâli-i müşârü'n-ileyhsin bu def'a tarafımdan başka der-sa'âdetime inhâ ve iş'âr olunmuş olmakdan nâşi keyfiyet-i a'zam ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ tophâne-i 'âmirem ve humbarahâne-i me'mûrem nâzırı iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekâsım el-Hâc İbrâhim Sa'id zide'l-mecsudan ile istiklâm inhâ istemek vec-hiyle üçe üç cânîbde bin 'aded dâne humbara ve binikiyüz 'aded humbara tabyâsının irsâli husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk edüb ol-vechle derûnu emr-i şerîfime merfû'an irsâl olunân 'ucûr (?) ve (okunamadı) bir kıt'a sûret-i defter nâtik olduğu üzere mu'âtabe-i mezkûrumla mikdâr humbara-yı 'âmirenin tophâne-i 'âmirem mevcûdundan ifrâz ve sefîneye tahmîlen zide kadrehu tab-yâlara (okunamadı) bahren Samsun iskelesine ve andan berren ma'iyet-i müşîrânına irsâl olunmuş olmağla ifâde-i sâli-i müşerrem sen dahi işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve mübâşîr-i merkûm ile tesyâr olunmuşdur imdi zikr olunân dânelerin mahsûben beş-lâm-ı taraf-ı müşîrâneye vüsûlünde sûret-i defter-i mezkûre ten-siken best-i tarâ (?) tamâmen ahz ve kabz ittükde vüsûlü siyâri-nin (?) müşârü'n-ileyh merkûm müsâdere (okunamadı) der-sa'âdeti-me tefvîz ve iş'âre husûsuna mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere

şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerif-i celilü'ş-şân vâcibü'l-ittibâ ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Fi 17 Şevvâl sene (1)251.

V. 130-A

Hüküm 1

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdeb-
bir-i ümûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mümehhid-i mehâmü'l-enâm
bi'r-re'yü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müsey-
yidü'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâti-
fü'l-melikü'l-a'la Anadolûnun sol kolu yemîn ve yesâriyle nihâ-
yetine vârinca vâki' vüzerâ-yı 'azâm edâmallahu te'âlâ iclâle-
hum ve a'zâmü'l-ümerâ'i'l-kirâmü'l-afâhüm evlâdü'l-kadr ve'l-ih-
tirâm azhâbü'l-'izzet ve'l-ihtişâmü'l-muhtasûn bi-mezîd-i 'inâ-
yetü'l-melikü'l-a'la mîr-i mirân-ı kirâm dâme ikbalehum ve akzâ-
yı kudâtü'l-müslimîn evlâ-i valâtü'l-muvahhidîn ma'âdeni'l-fazâ-
'il ve'l-yâ'kın râfi'ü'l-i'lâmü'ş-şeri'at ve'd-dîn vâris-i 'ulû-
mü'l-enbiyâ ve'l-mürselînü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-meli-
kü'l-mû'în Mevlânâ Erzurûm kadısı zide fazlehu ve mefâhirü'l-ku-
dât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mü-
tesellimîn ve voyvodakân ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve vücûh-ı a-
hâli bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hü mâ-
yûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki hazret-i rabbü'l-a'lemîn zât-ı hü-
mâyûnumu hamîyye-i dîn-i mü'bîn ve imâmü'l-müslimîn buyurûb dev-
let-i 'aliyye 'idî'l-devâmımızı ve amme-i şer'-i şerife ile ila-
kiyâmü'l-'amme mahalde pâyidâr buyûrmuş olduğundan fi'l-ihrâm
her halde ve her bir husûsda müktezâ-yı şeri'at-ı mutahhara-i
Muhammediyye ve sened-i seniyye-i Ahmediyyeye kemâl-i ittibâ'
ve mutâbık olmak iktizâ-yı ahâli gayriyye-i istimâl-i şâhâ-
nem ve zill-i zalîl-i mülûkânemde müstazill olan kâffe-i 'ibâ-
dın iltizâm-ı hüsn-i hâl ve refâce-i (?) ballârına i'tibâr i'ti-
nâ ve dikkat kılınmak ikdâm merâm-ı merâhim-i ittisâm-ı pâdisâ-
hânem olduğu zâhir ve aşikâr olub ma'a-haza bu sinîn-i da'vâm-

dan berû saltanat-ı seniyyemde Yeniçeri tâ'ifesinin hatt-ı cehâ-
let ve 'adem-i itâ'atla her bir şeyde galâ ve istilâları ve emri-
cihâda mahsûs olan beyt-i 'âlî müslîminin beyhûde telef ve ha-
sârâtına bâ'is olan mütâlebe tâ'bîr-i halleri sebebiyle şimdiye
kadar ekser umûrun merkez lâyikinde görülerek hâmisini bâdî ol-
dukları derkâr ve ez-cümle bu anâ kadar ba'zı muhâllefatların câ-
nîb-i mirîden zabt ve tahrîri seniyyesi dahi bunların yüzünden
olarak telefâsına beytû'l-mâl-i hayr-ı noksânı içün zarûret his
etmeden nişân ile geldiği bedîhî ve bedîdâr iken bu def'a mehâs-ı
kudret-i Kahire hazretullah ve mûcize bahire-i cenâb-ı risâlet
penâhî eser-i celîli olmak üzere müktezâ-yı kitâb ve şeri'at ve
ittifâk-ı umûm ve icmâ'-i ulemâ-yı ümmet ile Yeniçeri eşkiyâsı-
nın kahr ve tedmîri ve fimâ-ba'd Yeniçerilik nâmı rûy-ı 'arzdan
mahv ve ilgâsiyle ve ümen-i saltanat-ı seniyyemin lât-ı vücûd-
larından tathîrî husûsu müyesser-kerde hazret ve kaçıhâr (?) o-
larak işbû mâh-ı Zilka'dehin dokuzuncu Perşembe günü sarây-ı hü-
mâyûnumdan merhûm Sultân Ahmed Câmî'-i Şerîfine ihrâc olunan li-
vâ-yı şerîf-i mübârek sa'âdetü't-tevâ-yı (?) hazret-i sultânü'l-
enbiyâ 'aliyye-i akzalü'l-salâvatü'l-ticâyi (?) onuncu Cum'a er-
tesi günü sarây-ı humâyûn-ı mülûkânem alây ve alây ve Cum'aya (?)
'azîmi ile bi'l-i'âde zatt-ı humâyûnum müşeyyid-i a'le'l-ta'zîm
ve istikbâl mültesem-i şafa'at-ı tefhîm ve icâl idüğü bâbü's-
sa'âdetü'l-şerîfem piş-i kâhına sâye-i endâz merkez feyz ve ik-
bâl vezîr-i sâyi-i sa'âdet dâyesinde müştemî' olan bi'l-fi'îl
Sadr-ı a'zâm-ı sutûretîm ve vekîl-i mutlâk kaviyü'l-himem
ve düstûrû'l-kerem ve müşîr-i fehm nâzım muntâzamü'l-ümem Meh-
med Selîm Pâşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu rızâ'ad bi'l-sâ'yede
ve iktidâra ve ikbâle ve bi'l-fikr Şeyhü'l-islâm ve müftiü'l-e-
nâm olan Kadızâde 'alemü'l-'ulemâ'i'l-musahhirî eftâlû'l-fudâ-
la'i'l-mügevverâ'ın Mevlânâ Mehmed Tâhir edâmallahu te'âlâ
fazâ'ilehu ve sâbık ve esbâk Şeyhü'l-islâm ve Sadr-ı kirâm ve
sâ'ir 'ulemâ'-i kirâm vesâ'ir 'ulemâ-i 'alam ve ricâl-i devlet-i
'aliyye ile kıyâmım hâzır oldukları halde du'â-yı devâm

'ömr-i devlet-i şâhânem ve mensûrîn dâ'ime-i saltanat-ı seniyye-i pâdişâhânem te'diye ve ikmâl olunduktan sonra kubbe altına bi'z-zât teşrif-i hümâyûnum vukû'uyla müşârü'n-ileyhin cümlesini huzûr-ı fâ'izü'n-nûr-ı mülûkâneme duhûl ve i'timâ şerefine nâ'il ederek karîm-i habîha-i mülûkânemden maslahât-ı halîyyeye dâ'ir tenbîhât-ı celîle-i cihândârânem şeref sudûr buyûrulduğu sûretle bi'llahi'l-hamd devlet-i 'aliyyemin ve cümle ümmet-i Muhammed ve tâ'ife-i merkûmun vezîr ve ricâl ve seyyid ve erimallerinden kurtulub yüzlerinden olan telefât-ı mirîyye-i seniyyesi dahi ber-taraf olmak cehtinden inşallahu te'âla bundan böyle cerâdi ve vükelâ-yı kâffe ve umûr ve husûsda cümle medâr-ı fûr ve felâh ve sermâye-i selâmet tecâhür olan celû'l-muvattin şeri'at-ı mutahharaya el birlikle yapışılub ve her halde kitâb ve sened üzere davranılıb sermed-i ihrâfa cezâ gösterilmemesi ve 'ale'l-husûs bu günkü günden sonra zabt-ı muhallelât-ı seniyyesi külliyyen terk olunarak gerek vüzerâ ve mîr-i mirân ve ricâl ve cümle hidme-i devletimden ve gerek dersa'âdetimden taşrâlarda müte'ayyin zevât ve vücûh ve a'yân ve voyvoda ve mütesellim ve tüccâr ve re'âyâdan her kim olur ise ol-sûn vefât edûb eytâm ve veresesi olanların cüz'î ve külli zuhûr eden kâffe-i muhallelât ve emvâl ve emlâk ve bi'l-cümle terekeleri eytâm vereselerine 'ala-mâ-farazallahu te'âlâ tevzî'-i taksîm olunarak cânîb-i mirîden dahl ve ta'arruz olunmamak ve taşrâlarda bu misüllü eytâm ve veresesi olarak vefât eden vüzerâ ve mîr-i mirân vesâ'irenin evvelki gibi halline ve fevkât ve dâ'ireleri zuhûr etmemesi ve hükkâmü'ş-şer' taraflarından dahi sagir ve sagiresi olmayanların terekelerine cebren tahrîr tek-lifi olunmayub sagire ve sagiresi olubda ma'rifet-i şer'-i şerîfden tahayyür lâzım geldiği halde mesâ'-ı şer'î üzere fakat gurûş başına birer pâre resm kılınmış olunarak zinhâr ziyâde mü-tâlebe ücret-i kâtibiyye ve hüddâmiyye ve çukadâriyye ve kale-miyyeye dâ'ir ve resîdeye mütedâ'ir ve aher dürlü nâm vesile ile ziyâde bir akçe ve bir habbe alınmayub mesârif-i tahirreye resm-i mezkûrdan edâde kılınması ve bu makûleler ma'rifet-i şer' ile

tahrîri icâb eden terekeleri memâlik-i mahrûsemde fakat şer'-i ma'rifet yazılûb vüzerâ ve mîr-i mirân ve mütesellimîn ve voyvo-da ve a'yân vesâ'ir taraflarından bir akçe ve bir habbe istenil-meyerek lâ-akdiyyesiyle korusulmaması husûslarına irâdeye kat'a pâdişâhânem sâ'ime-i binâ-yı sudûr olmağla siz ki vüzerâ-yı mû-ma-ileyh ve mîr-i mirân ve Mevlânâ ve kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz müktezâ-yı emr ve irâde-i seniyye-i şâhânem ü-zere ba'dehu izin tahrîr (silik) kâ'in mahallerde o makûle ey-tâm veresesi olarak vefât edenler her nereye ve sagiresi olân olur ise olsun zuhûr eylemek cüz'î ve külli muhallefâta kimesne tarafından hakk-ı mercele bir gûne müdâhale olunmayarak 'ala-mâ-farazallahu te'âla beyne'l-veresesi tevzî' ve taksîm olunması ve mevcûd verese kebîresi olan terekeler hükkâmü'ş-şer'î taraflarından cebren tahrîr olunmayub sagir ve sagire gâ'ib ve gâ'ibesini olûb mevcûd tahayyür olânlardan resm-i teslimât olarak gurûş başına birer pâreden her bir nâme ile bir akçe ve bir habbe alınmaması ve bu misüllü tereke ve muhallefâtlardan olan 'örf zabt taraflarından dahi vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'aruz olunmaması husûsuna bi'l-ittifâk mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve her halde taraf-ı eşref-i cihandârânem cümleden de'âvât-ı hayriyye ve isticlâyı ve sâkine ihtimâm ve gayret eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ile Sadr-ı a'zam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhim zide kadruhu ile tesyâr olunmuşdur imdi işbû fermân-ı ma'âl-i 'azzân-ı pâdişâhânemin mazmûn-ı 'aded makrûnu cümle ifâde ve tefhîm ve her bir kasaba mahkemesi sicillâta dahi beyâ (?) ve nihâ gayt ve terkîm olunarak 'inşallahu te'âla infâz ve icrâsına cümle tarafından dâ'imâ ve müstemerrân ihtimâm ve dikkat olunmak kat'-i matlûb-ı pâdişâhânem idüğü ve bundan böyle dahi o makûle muhallefâta vüzerâ ve mîr-i mirân vesâ'ir zâbitân taraflarından müdâhale olunmak ve hükkâmü'ş-şer' taraflarından dahi ber-mûcib tahrîr olmayan terekenin tahrîrine tasaddî ve tahrîri icâb edenler içün dahi gurûş başına birer pâreden zi-

yâde nesne mütâlebesiyle vereseye ta'addî vukû'u haber olunmak veyâhûd verese tarafından aşikâh kılınmak lâzım gelür ise cesâret edenlerin hâl ve şânlarına göre haklarından lâzım gelen tehdîyât-ı şedîde bilâ-imhâl icrâ kılınacağı ma'lûmlarınız oldukdâ ana göre 'amel ve hareket icrâ-yı emr ve irâde-i şâhânem bi'l-iktihâl-i mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve hilâfını tecvîz ile dâreynde-i muvâhâze ve mugâtil olmakdan tefekkür-i siyânet eylemeniz bâbında fermânım olmuşdur buyûrdunki vüsûl buldûda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerifyafta-i sudûr olan fermân-ı vâci-bü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûnum 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet şöyle bile a'lâmet-i şerîfime ki i'timâd kılınız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'detü's-şerife sene ehâdi ve erbâ'in ve ~~mi'teyn~~ ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 133-A

Hüküm 1

Defter-i tertîb-i mübâya'a zahâ'ir râyic ber-Cânîk kazâhât der-elviyehâ'-i mezkûr beyn-i berâyin nakl-i anbâr iskele-i Samsun lâzime ba'zı kalâ' ve mahallehâ irsâl etmiş bi-ma'rifet-i mûmâ-ileyhâ mübâya'a ve cemî' ve idhâr-ı şen Kıymet-i mahsûl sene 1241 ve sene 1242 ve lakin zahâ'ir-i mezkûreye kal'a-i Anâpâ havâle etmiş irâde-i 'aliyye ta'alluk-kerde emr-i şerîf-i devlet vâki' der-sene 1243 Mühimmât-ı defterhâne-i 'âmire Berâyin-i tertîb gayr-i ez-havâlât sene 1241. Bi-ma'rifet-i Mehmed Beğ mübâya'acı sâbık

	Şa'ir <u>Kıyye</u>	Hinta <u>Kıyye</u>
Der-livâ-i Sinop	10000	30000
Der-livâ-i Amasya	10000	25000
Der-livâ-i Çorûm	-	12000
Der-livâ-i Cânîk	15000	-
	<hr/>	<hr/>
	35000	67000
Der- devlet-i irâde-i 'aliyye ta'alluk-kerde	-	12000
	<hr/>	<hr/>
	35000	55000

Berâyin-i tertîb gayr-i ez-havâlat sene 1242 bi-ma'rifet-i Mehmed Ağa bir silahşörân-ı hassa mübâya'acı lâhik

	<u>Şa'ir</u> <u>Kıyye</u>	<u>Hinta</u> <u>Kıyye</u>
Der-livâ-i Sinop	10000	30000
Der-livâ-i Amasya	10000	25000
Der-livâ-i Çorûm	-	12000
Der-livâ-i Cânîk	15000	-
	<u>35000</u>	<u>67000</u>
'Afv-ı şedîd-i hassa Gümüş ma'a Hacıköy	90	2250
	<u>34100</u>	<u>64750</u>

Minhâ-i havâlat-ı kal'a-i Anâpâ

	<u>Şa'ir</u> <u>Kıyye</u>	<u>Hinta</u> <u>Kıyye</u>
	20000	30000
Müte'ahhâ-i havâlat-ı kal'a-i Sinop		<u>Hinta</u> <u>Kıyye</u> 10000

es-Sâfi

	<u>Şa'ir</u> <u>Kıyye</u>	<u>Hinta</u> <u>Kıyye</u>
	15000	25000
Mu'âba (?) mühimmet-i defter-i münza	<u>6334</u>	<u>17008</u>
	8777	7992

Mevcûd iş iktizâ-kerde

Zehâ'ir-i mezkûr irâde-i 'aliyye Anâpâ kal'asına havâle olunmağ-
la şerh kayddır.

es-Sâfi

<u>Şa'ir</u> <u>Kıyye</u>	<u>Hinta</u> <u>Kıyye</u>
34100	54750

Kırkiki senesi mahsûlü olan zehâ'ir gayr-i ez-'afv ve Si-
nop kal'asına havâle olunân hintadan mâ'adâsı Anâpâya kalan ha-
vâle olunmuş olmağla şerh kayddır.
Sene 1243 (1).

Defterdâr İbrâhim Efendi

(1) Varak 131-133 arası boştur. Hüküm yazılmamıştır.

V. 136-AHüküm 1

Düstürü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdeb-
 bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-e-
 nâm bi'r-re'yi'ü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl
 müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâ-
 tifü'l-melikü'l-a'la Cânîk ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî san-
 câkları mutasarrıfı vezîrim el-Hâc Hasan Paşa edâmallahu te'âlâ
 iclâlehu ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmidü'l-
 mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı
 'âli kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı vekîli Mir 'Osmân dâme mecd-
 dühü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-
 lâm Bafra ve Samsun ve Sinop ve tevâbi' kazâlarının kadıları ve
 nâ'ibleri zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân mütesel-
 lim ve voyvodalar zide mecdühüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân
 vesâ'ir zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hü-
 mâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki bu def'a mukâta'ât hazinesinden
 zabt ve idâre olunan resm-i dönüm Mürûriyye-i duhân livâ-i Cânîk
 ve Karahisâr-ı Şarkî ve Trabzon mukâta'ası dâhilinde vâki' Baf-
 ra ve tevâbi' ve kazâ ve kurrâlarında hâsıl olan duhânı tüccâr
 vesâ'ir mübâya'a ve kazâhâ-i mezbûrda cem' edüb der-sa'âdetime
 nakl olunan duhânın resm-i gümrüğü der-sa'âdetime edâ ve mâ'adâ
 li-ecli't-ticâret mahâl-i sâ'ireye nakl ile bey' eyledikleri du-
 hânlardan gümrük nâmiyle bir akçe mütâlebe olduğu **yoğise** de ve-
 râsetleri olan kazâ ve iskele zâbitleri taraflarından toprak bas-
 dı ve mürûriyye nâmiyle aldıkları mebâliğ-i gümrüğün iki katı-
 nı tecâvüz ederek cânîb-i mirîye nak'î olmadığından zâkr olunan
 kazâ ve kurrâda olub tüccâr tâ'ifesinin bi'l-mübâya'a asitâne-i
 sa'âdetime getürecekleri duhânlardan mâ'adâ mahal-i aheriyye fû-
 rûht için getürecekleri duhânın uğradıkları mahallerde o makûle
 zâbitân taraflarından toprak basdı ve mürûriyye nâmiyle bir ak-
 çe alınmayarak İslâmbol duhân gümrüğü şurûtu müci bince cem' ve
 tahsîl ve mukâta'a-i mezkûr ile resm-i dönüm ve amediyye-i du-

hân Cânîk mukâta'ası bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevketmakrûnum islâm-
bol duhân gümrüğü müceddeden rabt ve ilhâk olunarak cümlesiyle
dâhilden zabt ve idâre ile vâki' olan hasılâtı 'asâkir-i mansû-
re-i Muhammediyye mesârifine tahsîs kılınûb işbû binikiyüzkırk-
iki senesine rûz-ı Kâsım i'tibâriyle seneteyn olarak ber-vech-i
emânet ihâle ve tefvîz dergâh-ı 'âlî kapûcubâşlarından hâlâ du-
hân gümrüğü emîni iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim Mehmed Hidâyet
dâme mecdühûnun 'uhdesine ihâle ve tefvîz olduğuna binâen ol
dahi tarafından senki muhassıl vekîli mûmâ-ileyhsin sana ber-vech-
i emânet ihâle ve tefvîz eylediği beyânıyla zabtını hâvî şurûtu
ve vechiyle emr-i şerîfim isdârı husûsuna emîn-i mûmâ-ileyh tak-
rîr-i inhâ etmekden nâsî mukâta'a-i mezkûrenin tevâbi'âtı olan
livâ-i Cânîk ve amediyye-i Cânî i ve Karahisâr-ı Şarkî ve T-
rabzon dâhilinde vâki' Bafra ve tevâbi' Samsun ve Sinop ve Tâs
Abâd ve Ağçe Kal'a ve Bolâdhâne mukâta'asıyla kadîm olân resm-i
dönüm ve amediyye-i duhân Cânîk mukâta'alarının hâvî olduğu ka-
zâ ve kurrâda hâsıl olûb tüccâr tâ'ifesinin bi'l-mübâya'a asitâ-
ne-i sa'âdetime getürecekleri duhânlarından mâ'adâ Bafraya idhâl
gümrük ile aher bilâda getürecekleri duhânları kaba duhân nev'-
inden olmağla beher kıyyesinden ma'a zamm-ı misl onaltışâr pâ-
re resm-i gümrükleri İstanbûl gümrüğü şurûtu mücebince icâb ve
iktizâ edenlerden tamâmen cem' ve tahsîl olunmak ve elviye-i mez-
kûrede zer' olunan duhân fidânları tarlâlarında iken dönümleri
ba'de'l-müsâha beher dönümünden ikişerbuçuk gurûş resm-i mirî
ve kalemiyye ve tahsîl varlûk ve cihet-i ma'îşetleri için onâr
pâre ve kadı için ikişer pâre ki mecmû' beher dönümünden ikişer-
buçuk gurûş onikişer pâre resm-i dönümleri cem' ve tahsîl kılın-
mak ve mahal-i mezkûreye Rumili ve Anadolû câniblerinden gelân
duhân arga ?ve dikmez? yerlerde gümrüğünü edâ eyledik deyû tez-
kereibrâz eden tüccârın mu'âhadeleri üzere ba'de'l-yevm 'atîk
cedîd tezkerelere nazar olunmamak için eyâlet-i mezkûrenin hâvî
olduğu mahallere aher bilâdda bir def'a gümrüğü edâ olunmuş ve
fürûht için tüccârın getürdükleri yenice duhânın vakiyyesinden

altışâr ve karaca 'olanın beher kıyyesinden dörder ve kaba duhânın vakiyyesinden ikişerbuçuk sağ akçe kezâlik cebleb ve 'a-mâdiyye ve milâs ta'bir olunur duhânın a'lâsının vakiyyesinden altışâr ve evsâtının vakiyyesinden dörder ve ednâsından vakiyyesinden ikişerbuçuk sağ akçe ve rûsûm-ı emdiyyeleri cem' ve tahsîl ettirilmek ve bu duhânın gümrüğü ile ve dönüm ve emdiyyesi mahles (?) olub bir yerde hâsıl-ı kayd olunmamış ve bu def'a bâ-irâde-i seniyye-i şâhânem 'asâkir-i mansûr mesârifine tahsîs kılınmış olduğundan mu'âf ve gayr-i mu'âf dâhil olmak muktezî olmağın min külli'l-vücûh serbest olarak zabt ve rabt ettirülüb vüzerâ ve ümerâ ve mîr-i mirân ve mîr-livâ ve voyvodaları ve mütesellimleri havâss-ı hümâyûnum muhâsılları ve voyvodaları ve 'asâkir-i mansûrum binbâşlıları ve selâtin-i 'izam ve vüzerâ-yı kirâm vesâ'ir evkâf mütevellileri ve subâşıkârı ve timâr ve ze'âmet sipâhileri taraflarından bu bizim toprâğımızdır deyû bir tarîk ile kat'an müdâhale ve muhâlefet ettirilmeyüb her ne mahalde zir' olunur ise resm-i dönümleri cânîb-i mirî için cem' ve tahsîl ettirilmek şurûtundan olmağın mârû'z-zikr Cânîk ve tevâbi' ve dönüm ve emdiyye-i duhân Cânîk mukâta'ası ikiyüzkırkbir senesine mahsûben mukaddemce Trabzon vâlisi müsâ-rû'n-ileyh yedibindokûzyüz gurûş bedel ile iltizâm ihâle olunmuş ise de fesh-i iltizâm olunub verilen emr-i 'âlişânının kaydı refi' ve terkîn olunmuş olmağla ber-müceb-i şurût 'amel ve hareket mezîd-i sa'y ve gayret eylemek fermânım olmağın emâneten zabtını hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer mukâta'a-i mezbûre ile resm-i dönüm ve emdiyye-i duhân Cânîk mukâta'ası emîn-i mûmâ-ileyh tarafından seneteyh olarak ber-vech-i emânet-ühdene ihâle olunmuş olub ve bundan hâsılâtı 'asâkir-i mansûre mesârifine tahsîs kılınmış olduğu mantûk emr-i şerîfimden ma'lûmun oldûkda bâlâda sabt ve beyân olunân şerâ'iti vechle zikr olunân duhânın resm-i gümruk ve rûsûm-ı dönüm ve emdiyyeleri icâb ve iktizâ edenlerden tamâmen ve kâmilten tahsîl ve peyderpey der-

sa'âdetime tevassül ne mukâta'ât hazinesine teslim olunmuş üzere emîn-i mûmâ-ileyh tarafına teslimi husûsuna kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve bu bâbda tekâsül ve rehâvet eder olur ise icrâ-i te'dibâtlar için isim ve şöhretleriyle keyfiyeti der-sa'âdetime inhâya mübâderet ve senden manûl-i (?) şâhânem olan gayret ve sadâkât-ı müktezâsını icrâyaya sarf-ı mefdûn-birle tevfir-i (?) hâsılât-ı müsâre'at ederek ibrâz-ı hüsn-i hizmet ve sadâkat ve izhâr-ı kâr-ı güzârı ve himmet-i ez-cân ve dell-i mübâşeret ve dikkat eylesin ve sen kivezîr-i müş'âr ve kudât ve nüvvâb ve mütesellim ve voyvodalar vesâ'ir iş erleri mûmâ-ileyhimsiz mahall-i merkûmeden hâsıl olub der-sa'âdetime gelecek duhândan mâ'adâ tüccârın bi'l-mübâyâ'a mahall-i sâ'ire gönderecekleri duhânımızdan fuzûlî mürûriyye ve toprak basdı nâmiyle resm-i gümrüğün iki katını mütecâviz nesne aldığına rızâ-yı hümâyûnum olmayûb ol makûle ba'isinden 'ibadullah vâreste olmak üzere duhân gümrüğüne rabt ve hâsılâtı esed olacağı ol misüllü i'tinâ ile imtinâ olan 'asâkir-i mezkûre mesârifine tahsîl kılınarak sene-teyn-i mezkûre tebîne mahsûben ber-vech-i emânet mîr-i mûmâ-ileyh ihâle kılınmış olduğu ve bu husûsa ednâ-i muhâlefet rızâ-yı hümâyûnum mugâyir olacağı o misüllülelerin icrâ-yı te'dibâtları husûsuna dakika fevt olunmayacağı 'izin dahi müktezâ-yı emr-i şerîfimle kemâl-i imtisâl ve mütâbûn ve müsâra'ata-birle hilâf-ı harekete vukû'a getürülmesine bezl-i celil-i himmet ve mezîd-i sa'y ve gayret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celilü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münifi-birle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız(1).

(1) Varak 133-136 arası boştur. Hiçbir hüküm kayd edilmemiştir.

V. 137-AHüküm 1

Zirâ'at hakkında sâdir olan fermân-ı celîlü's-şân sûretidir

Ma'lûm olâki cenâb-ı vâcibü'l-'atâlet iltâf-ı 'aliyye-i sübhâniyye ve i'tâf-ı hâlâ nihâye sedâyinesiyle memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i padişâhânemin ekser mahallerde arâzi-i müsbe-te ile muhâtar olmak mülâsebesiyle ahâlisi ellerinde bulunan o makûle mahalleri zirâ'ata ra'bet eyledikleri takdîrce bi-'i-nayetüllahi te'âlâ feyz ve bereket husûlüyle zehâ'ir husûsunda hiçbir tarafda zarûret çekilmeyeceği zâhirsiken bir müddetden berû Anadolû ve Rumili taraflarında zirâ'at ve hirâset maddesi-ne lâyikiyle dikkat ve ra'bet olunmayarak tarlâların çoğu zer' ve zirâ'atdan hâlî durmakta ve bi-hikmetüllahi te'âlâ birkâç se-nedir ba'zı mahaller merzû' çekürge müstevlî olarak ol ta-raf ahâlisi zarûret çekmekte oldukları derkâr ve işbû zer' ve zirâ'at maddesi ise efrât-ı beşeriyyenin cüz'-i i'zâmı olan zehâ'ir-i mükteziyenin menâtı ve ahâli ve fukarâ müte'aşirleri-nin medârı olmak hasebiyle bir mahalde arâzi tarlâ hâlî bırakıl-mayûb cümlesinin ekilüb biçilmesi feyz ve 'inâyet-i cenâb-ı rab-bü'l-'alemîn ile zehâ'ir husûsunda tevsî'-i ekâvât-ı ileyhi müs-telzem olacağından şüphe olmadığı bedîhî ve aşikâr olmakdan nâ-şî siz ki vüzerâ-yı müş'âr ve mîr-i mirân ve mevlânâ ve kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz zir-i hükûmetinizde kâ'in kazâ ve kasabanın sefere giden voyvoda ve a'yânların mahallarında bulu-nân vekilleri taraflarından bu husûsa müstekilen tasyîr ve ne-zâret olunarak ahâliden ferd-i aheride başıboş kez verilüb hâlî olan tarlâların o makûlelere ektirilüb biçtirülmesi ve erbâb-ı zirâ'atdan olub tohum ve hayvânı olmayanlara taraflarından ve gerek sâ'ir erbâb-ı iktidâr cânîblerinden lüzûmu mikdârı tohum ve hayvân i'tâsı hiçbir hâlî arâzi ve tarlâ bırakılmayarak cüm-lesinin zirâ'at ve hirâset olunması esbâbının istishâline bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kidten rikâb-ı şâhânemden işbû emr-i şerîfim ısdâr ve tes-

yâr olunmuşdur imdi zamân-ı 'adâlet-i iktirân-ı şâhânem kâffe-i 'ibadullahın zamân-ı malları ve memâlik-i mahrûsemin ebâdâtı ve 'amûrâtı matlûb-ı müstelzem-i padişâhânem olmağla vüsûl fermânım celîlü'l-i'timâdında zir-i hükûmetinizde vâki' kazâ ve kasabât ve kurrâ ahâlisinden hiç birinin başıboş kafalarınız ve yürüme-yüb hâli olan yerleri bu misüllülere ekiverüb biçmeleri ve erbâb-ı zirâ'atden olubda kudreti olmayanlara dahi voyvoda ve a'yân vekîlleri taraflarından ve mest-i ashâb-ı şurût ve iktidâr câ-niblerinden tohum ve hayvân i'tâsiyle i'âne olunarak mecmû' tar-lâların zirâ'at olunması vesâ'irinin eşkâline vakûr-ı sa'y-i gay-ret eylemeniz matlûb-ı kat'-i mülûkânem idüğü ve bu husûsun u-mûr-ı ma'îşânâden olduğuna binâen bu bâbda kusûr ve rehâvet ve tekâsül ve betâ'at bir vechle câ'iz olmasına ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer 'amel ve hareket infâz-ı emr ve irâde-i şâ-hânem bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı vaz' ve tecvîz-den ziyâde ittîğa ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlisâ-nâm sâdır olmuşdur buyûrdum ki ve rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâ-mı tâtâr odabâşısı İbrâhim Ethem ile irsâlb olunmuşdur imdi vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafta-i sudûr olan fer-mânıvacibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn itâ'atmakrû-niyle 'amel ve hareket ve hilâfından nehâşe ve mücânebet eyleye-siz şöyle bilesiz a'lâmet-i şerîfime i'timâd kılâsız. Tahrîren evâsıt-ı şehri' Rebi'ü'l-âhir sene erba'a ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 138-A

Hükûm 1

Sinôp sahâsında inşâsına fermûde bi-şehittâniyle (?) Kâvî-zâde Hüseyin 'Ali Beğ ma'rifetiyle kabzına sefer-i hümâyûnum le-vâzimâtı içün Cânîk Sancâğından bâ-fermân-ı'âlî matlûb olunân ec-nâs sûtûn ve sert ve Bafra ve Alâçam ve Samsun ve Kavâk kazâları

kat' ve tenzîliçün kazâhâ-i mezbûrdan esâmilerine ecnâs-ı sûtûn ve sertler tarh ve taksîm olunân mevkûfatdan mahrec bir kit'a defter siyâkatı mücebince taksîm olunduğu defteridir beyân-ı şûd. Fî 15 Rebi'ü'l-âhir sene (1)238.

<u>Sûtûn-ı kebîr</u>	<u>'Aded</u>
Samsunâ hisse	24 <u>4</u>
	20
Hisse-i Kavâk	<u>5</u>
Hisse-i Bafra Alâçam	15
<u>Sûtûn-ı kebîr</u>	<u>Deste 'Aded</u>
Samsunâ hisse	10 <u>2</u> 8
Hisse-i Kavâk	<u>3</u>
Hisse-i Bafra Alâçam	5
<u>Sûtûn-ı bayâğı</u>	10
Samsunâ hisse	<u>2</u> 8
Hisse-i Kavâk	<u>3</u>
Hisse-i Bafra Alâçam	5
<u>Sûtûn-ı fırtık (?)</u>	<u>'Aded</u>
	10
Hisse-i Samsun	<u>2</u> 8
Hisse-i Kavâk	<u>3</u>
Hisse-i Bafra Alâçam	5
<u>Sert-i Sâ</u>	6
Sâmsuna hisse	<u>1</u> 5
Hisse-i Kavâk	<u>1,5</u>
Hisse-i Bafra Alâçam	3,5
<u>Sert-i bayâğı</u>	6
Samsuna hisse	<u>1</u> 5
Hisse-i Kavâk	<u>1,5</u>
	3,5
Hisse-i Bafra Alâçam	

<u>Sert-i kadirga</u>	<u>'Aded</u> 10
Samsun'a hisse	<u>2</u> 8
Hisse-i Kavâk	<u>1,5</u> 6,5
Hisse-i Bafra Alâçam	
Sert-i Çohdired (?)	30
Samsun'a hisse	<u>7,5</u> 22,5
Hisse-i Kavâk	<u>5,5</u> 17
Hisse-i Bafra Alâçam	

7 رة البرد عمر الاحرى و الوالى
اسر حافظ مصلى الو و حيدر ربيع با بافد مع صلون

Bafra Kazâsı sehmine sûtûn sehminden hisse-i tarh

	<u>'Aded</u>
Sûtûn-1 kebîr	15
Sûtûn-1 kebîr deste	5
Sûtûn-1 bayâğı	5
Sûtûn-1 fırtık	<u>5</u> 30
Sert-i kabâ	3,5
Sert-i bayâğı	3,5
Sert-i kadirga	6,5
Sert-i çohdired (?)	<u>17</u> 60,5

Samsun Kazâsı sehmine sûtûn-1 sert hisse-i tarh

	<u>'Aded</u>
Sûtûn-1 kebîr	4
Sûtûn-1 kebîr deste	2
Sûtûn-1 bayâğı	2
Sûtûn-1 fırtık	<u>2</u> 10
Sert-i kabâ	1
Sert-i bayâğı	1
Sert-i kadirga	2
Sert-i çodire (?)	<u>7,5</u> 21,5
<u>Kavâk Kazâsı sehmine sûtûn ve sert hisse-i tarh</u>	
Sûtûn-1 kebîr	5

Sütûn-ı kebir deste	'Aded 5
Sütûn-ı bayâğı	3
Sütûn-ı fıdtık	<u>3</u>
	14
Sert-i kabâ	1,5
Sert-i bayâğı	1,5
Sert-i kadirga	1,5
Sert-i çohdire (?)	<u>5,5</u>
	24

Hüküm 2

Samsun Kazâsı hissesine masîb sûtûn ve serti Cânîk muhassı-
lı ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli necâbetlû es-Seyyid 'Osmân Beğ
Efendi ma'rifetiyle altıbin gurûş karâr verilûb bâ-emr-i 'âli
matlûb olundukda Bafra ve Alâçam ahâlileri bedel-i mezbûrlar olûb
mahallinde tenzile karâr verildiğün kayd-ı şûd.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
	6000
Hizmet-i mübâşiriyye husûs-ı mezbûr ve hizmet edenlere verilûb	<u>500</u>
Yalnız altıbinbeş gurûşdur.	6500

	Esâme
	<u>'Aded</u>
Bafra Kazâsının esâmesi	242,5
Samsun Kazâsının esâmesi	85
Kavâk Kazâsının esâmesi	<u>96</u>
	423,5

Fî 15 Rebi'ü'l-evvel sene (12)38.

Yalnız dörtyüzyiğirmiüçbuçuk esâmedir şûd.

V. 141-B

Hüküm 1

Samsuna tâbi' Kürtün karyesinden ~~ve~~ tâ'ife-i ekrâddan 'asâkîr-i Mansûrdan 'Osmân veled-i 'Abdullah'ın taka'üdlüğünün fermânının sûretidir.

Kıdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşer'în Samsun nâ'ibi Mevlânâ zide 'ulemâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yan ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki 'Asâkîr-i Mansûrem alâylarından henüz livâ-i tahtına idhâl olunmayan altıncı alâyın dördüncü tabûrunun dördüncü bölümünde beşinci onbaşının birinci neferi Samsunlu 'Osmân veled-i 'Abdullah bundan akdem vukû'u bulân muhârebelerde ve ateşli ta'lîmlerde 'ala 'alîl ve mecrûha olduğundan kendüsüne taka'üdlük vazifesi ihsân kılınarak ihrâc ile memleketine 'azîmetine ruhsât verilmiş ise de merkûm bir müddetden berû ve dîn-i mü'bîn yolunda vâkûr-ı şâhânemde cân-ı sipârân hizmet ve sadâkat eylemede olmağla hasebiyle bu misüllü dîn ve devletime emek vermiş olan sunûf-ı 'askeriyyeden 'alîl ve mecrûha olarak ihrâc olanların memleketlerinde bir vechle zahmet-i kesf olunmayub mürteka-i imhâl ve müsterîh imâl olmaları haklarında mebzûl olan iltâf-ı 'aliyye-i şâhâne ve i'tâm-ı seniyye-i pâdişâhânem müktezâsından olmakdan nâşî kendüsünün emsâli misüllü memleket salyânesinden ve tekâlif-i sâ'ireden bi'l-vücûh muâfiyeti bâbında emr-i şerîfim sudûru hâlâ bi'l-istiklâl-i 'Asâkîr-i Mansûre ser-'askeri düstûrî'l-mükerrem müşîr-i müfahham ve nizâmü'l-'âlem vezîrim Hüsrev Mehmed Paşa edâmallahu Te'âla iclâlehu tarafından bâ-takrîr ifâde ve inhâ olunmağla merkûmun minvâl-i muharrer üzere memleket salyânesinden ve tekâlif-i sâ'irenin cümlesinden 'afv-ı fermânım olmağın mahsûsen işbû emr-i şerîfim isdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur imdi tekâlif-i ve salyâneneden hisse tarhı ve nâm-ı âher ile merkûmdan bir akçe ve bir habbe alınmayub sâye-i mülûkânemde ez-her ceht-i himâyet ve siyânet olunarak fermân ve rahti (?) esbâbının istihsâli veledü'l-

iktizâ mehâkimine ve vücûh-ı hânelerine vardıkda hakkında her vechle hürmet ve ri'âyet-i lâyikanın icrâ ve ikmâli matlûb-ı pa-dişâhânem idüğü senin nâ'ib vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldûkda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete dikkat ve hilâf-ı vaz'-ı tecvîzden tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fer-mân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyûrdunki vüsûl buldûkda bu bâb-da vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kı-lasız. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Ramazânü'l-Mübârek sene seb'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf(1).

V. 142-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim cami'ü'l-mehâmid ve'l-mekâri-mü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'al-lâm kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı vekîli 'Osmân Beğ dâme mec-dühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Samsun iskelesi mübâya'acısı sâbık el-Hâc İbrâhîm zide mec-dühû tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Anâpâ kal'asında mevcûd külliyyetlû zehâ'ir bulunmak üzere mukaddemâ

havâle-i evzânden mâ'adâ bu def'a dahi Samsun (Samsun) iskele-sinde mevcûd zehâ'irden mikdâr-ı kifâye zahire tertîb olunması husûsuna hâlâ Trabzon vâlisi ve Anâpâ muhâfızı düstürü'l-müker-rem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim el-Hâc Hasan Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu bâ-tahrîrât ve inhâ ve iltimâs etmek-den nâşî kuyûd-ı lâzîmesi ihrâc ve akzâ-i ricâl-i devlet-i 'âliy-yemden zâhire nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim Hüsrev Meh-med 'Arîf dâme mecdühûdan isti'lâm olundukda mevâki'-i hamse ma'lûm tertîbâtından ikiyüzkırk senesi mahsülünden olarak mübâya'a-cı sâbık mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mübâya'a olunmak üzere Sivâs ve Amasya vesâ'ir ma'lûmü'l-esâmi-i elviyede müretteb olan altmış-yedibîn kile hinta ve otüzbeşbin kile şa'irden kal'a-i merkûmeye

mukaddemâ havâle olunan yiğirmibin kile hinta ve onbin kile sa'ir-
 irden mâ'adâ kırkyedibin kile hinta ile yiğirmibeşbin kile şa'ir
 eğerce bâkî kaldığı kuyûdan nümâyân ve kal'a-i merkûme inhâ-yı
 hudûd-ı İslâmiyyenin vâki' olarak beher hâl derûnunda külliyyet-
 lû zehâ'irin mevcûdu lâzimededen idüğü zâhir ve 'ayân olduğuna bi-
 nâen kal'a-i merkûmeye sâbıkı vechle iskele-i mezbûr mevcûdun-
 dan bu def'a dahi yiğirmibin kile hinta ve onbin kile şa'ir ir-
 sâl olunmak üzere senki muhassıl vekîli mûmâ-ileyhsin sana ve
 mübâya'acı mûmâ-ileyhe hitâben emr-i şerîfim isdârı husûsuna ir-
 râde-i 'âliyyem ta'alluk etmekden imdi vürûd-ı emr-i şerîfimle
 bir ân ve bir dakîka te'hîri tecvîz olunmayarak zehâ'ir-i mezkû-
 renin iskele-i mezkûr mevcûdundan ma'rifet-i şer' ve ma'rifetin
 ve mübâya'acı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tamâmen ve seri'an ve 'â-
 cilen ifrâz ve münâsib sefâyine tahmilâ-i henkâm-ı şitâ duhûl et-
 meksizin kal'a-i merkûmeye irsâl ve tesyîri husûsuna müsâra'at
 ve dikkat eylemek fermânım olmanın mahsûs işbû emr-i celîlü's-
 şân ısdâr ve irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-vech-i muhar-
 rer kal'a-i merkûmeye iskele-i mezkûr mevcûdundan bu def'a dahi
 sâlifü'z-zikr yiğirmibin kile hinta ve onbin kile sa'irin irsâl-
 li müktezî irâde-i 'âliyyemden idüğü mantûk emr-i şerîfimdendir ma'-
 lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda beyân kılındığı vechle
 dakîka vâhîde te'hîr olunmayarak zehâ'ir-i mezkûrenin iskele-i
 mezkûr mevcûdundan ma'rifet-i şer' ve ma'rifetin ve mübâya'acı
 mûmâ-ileyh ma'rifetiyle seri'an ve tamâmen ve 'âcilen ihrâz ve
 münâsib ve kefillû sefâyine tahmilen hengâm-ı şitâ duhûl etmek-
 sizin kal'a-i merkûmeye irsâl ve tesyîriyle bu bâbda dahi ibrâz-ı
 asâr-ı şevk ve gayrete kemâliyle ihtimâm ve dikkat eyleyesiz
 şöyleki bu husûsda husûsât-ı ahire kıyâs ile şöyle oldu böyle git-
 ti vakit geçdi diyerek ihmâl ve müsâleha veyâhûd 'avn ve te'hîri
 olmak lâzım gelürse mes'ûliyeti tarafına râci' olacağından anâ
 göre ittihâz emir ve irâde-i 'âliyyem ser'at ederek zehâ'ir-i
 merkûmenin kal'a-i merkûmeye bir sâ'at evvel erişiverilmesine
 tamâm emrine bezl-i vukûr-ı gayret eyleyesin ve senki kadı ve mü-
 bâya'acı mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi ber-mûcib emr-i şerîfimle

'amel ve hareket ve hilâfından bigâyet nehâşe ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle (Fî evâ'il-i Rebi'ü'l-evvel sene (1)242 (1)) ve dikkat eylemek üzere emr-i şerîfim sudûrunu ricâl-i devlet-i 'âliyyemden zâhire nâzırı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim Mustafa dâme mecdühû bâ-tahrîr ifâde edüb ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şâhânem sudûruyla sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sara üçbin gurûş harcırah (harcırah) i'tâ olunarak ifrâzın beyninden bi'l-intihâb bu maddeye ta'yîn olunub me'mûretini hâvî divân-ı hümâyûnumdan emr-i şerîfim isdâr ve merkûmun kalemine 'ilm u haberi i'tâsını bi'l-fi'îl bâşdefterdârım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-akâbir Mustafa Mazhar dâme 'uluvvehu i'lâm etmekle vech-i muharrer üzere 'amel ve hareket olunmak fermânım olmağın divân-ı hümâyûnumdan işbû emr-i şerîfim isdâr ve yedine i'tâ olunmuştur imdi müktezâ-yı me'mûriyetin üzere bu taraftan hareket ve seri'an o cânibe-varub ecnâs zahâ'irin fi'yâtını gereği gibi tahkik ve tashih ederek evvel emîrde numûneleriyle keyfiyeti der-sa'âdetime inhâya mübâderet ve bâlâda mezkûr olduğu iskelelerin gereği gibi send ve bendiyle der-sa'âdetimden mâ'adâ mahalle habbe-i vâhîde zahire bey' ve nakl olunmaması esbâbını istihsâle dikkat ve tezkerelû kapân tüccârı sefâyini ve sermâyelû yazıcıları vürûduna kadar sâlifü'z-zikr sancaklardan rençberân vesâ'irlerin rızâ ve ihtiyârlarıyla Samsun iskelesine me'mûrân efendiden zâhire sevk ve tenzîli husûsuna ikdâm ve gayret eylemek irâde-i seniyye-i şâhânem müktezâsından idüğü ve ağmâz ve tesâlih misüllü vaz' ve hareket câ'iz olmadığı ve mevkûfâne 'ilm u haberi verildiği ma'lûmun olduğunda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve icrâ-yı lâzime-i me'mûretiyle ifâ-yı müktezâ-yı kâr-ı güzârı ve sadâkâta mezîd-i sa'y-i dikkat ve hilâfından bigâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz ve sizki vezîr-i müş'âr ve kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mazmûn emr-i şerîfim sizin dahi meczûmunuz olarak mûcib ve müktezâsı

(1) V.142-A, Hüküm 1'in sonuna tarih atılmış ve hüküm V. 142-B' de de devam etmektedir.

üzere 'amel ve harekete ve tenfiz ve icrâsına bi'd-def'ât ihtimâm ve mübâderet ve hilâfına erâ'it-i şahsinden ziyâde ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyûrdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerifyafta-i sudûr olan fermânıvacibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlinin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından gayetü'l-gâye nehâşe ve mucânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren evâhir-i Recebü'l-mürecceb senne isna ve selâsin ve mi'eteyn ve elf.

V. 142-B

Hüküm 1

Emr-i 'âli sûretidir

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mahâmi'd. ve'l-makârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından hâlâ Samsun iskelesi mübâya'acısı 'Abdurrahmân dâme mecdühü ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellim zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ba'zı kallâ' ve bekâ'a idhâl ve lede'l-hâce der-sa'âdetime isâl olunmak üzere ikiyüzyiğirmitokûz senesine mahsûben Cânîk ve Sivâs ve Amasya ve Çorûm sancaklarından vâki' kazâlardan ma'rifetinle mübâya'ası müretteb ve fermânım olan ma'lûmü'l-mikdâr kile râyic zahâ'irden bâ-fermân-ı 'âlişân Anâpâ kal'asına irsâl olunân beşbin kile (beşbin kile) hıntalarıyla onbinaltıyüzyiğirmibin kile şa'irden mâ'adâ gayr-i ez bakâyâ iskele-i mezkûrede anbâr ve mahzenlerde otûzaltıbin yüzseksekiz kile hıntalarıyla yiğirmiyedibinyedyüz yetmişyedi kile şa'ir-i mevcûdun olub iktizâ eden i'lâm ve numûneleri takdîm olunduğu bakâyâyı mezkûre numûnelerden a'lâ mübâya'a olunmak mümkün idüğü iskele-i mezkûrenin hak-ı havâsına nazaran zahâ'ir-i merkûm tevkîf olunmak lâzım gelse kehle (?) düşûb telef olacağı bil-umûm lede'l-inhâ otûz bir senesine mahsûben elviye-i mezkûreden der-sa'âdetime lâzime için müretteb zahâ'irin yerine kon-

mak üzere mevcûd mezkûrenin der-sa'âdetime irsâli için emr-i şerîfîm verilmiş ve gayr-i ez naksân ve çorak otûzyedibiniki-yüzaltmış kile hintalariyle otûzüçbinyetmiştokûzbuçuk kile şa'ir sefîneler ile vâde ve anbâr-ı 'âmireme teslim olunmuş olduğu kapûdânda ve Amasya Sancağında vâki' kazâlardan (1) sene-i merkûmeye mahsûben ma'rifetinizle mübâya'ası müretteb ve fermânım olan kırkbin kile hintalariyle yigirmibin kile şa'irden gayr-i ez tahsilât bakâyâ kalan zahâ'irin tahsîli bâbında sâdir olan emr-i şerîf-i 'âlişân mücibince kazâhâ-i mezkûreye ademler ta'yîn ve tesbîl ve siz dahi nefsi Amasyaya ve tevâbi' kazâların hassa mübâya'aların ber-vech-i tekml-i tahsîl ve iskele-i mezkûreye nakl ve tenzîline akvâm eylemek üzere olduğunu ve tertîb-i mezkûrda iskele-i merkûmede mevcûdun olan zahâ'irin sefîneye tekmlen der-sa'âdetime irsâline nâtûk irâde-i seniyyem idüğü bu def'a vârid olan tahrîrâtından müstebân olmağla sene-i merkûm tertîblerinden tahsilâtın mevcûdâtın her ne kadar mikdârı inhâ olunmamış ise de mevcûdât-ı mezkûre iskele-i mezkûrede tevkîf olunmak lâzım gelse telef ve heder olacağı zâhir olduğuna binâen yerine vaz' ve idhâl olunmak üzere sene-i sâbıkî misüllü mücibince otûziki senesine mahsûben elviye-i mezkûrda râyic zahâ'iri tertîb olunacağına mebnî mevcûdun olan zahâ'irin icâb eden nevilleri hamûleleri olan zahâ'iri anbâr-ı 'âmireme hîn-i teslimde verilecek şartıyla Ünye vesâ'ir karîb civârda vâki' iskelelerde tehf bulunân mü'temed ve kefilli ehl-i İslâm ve re'âyâ sefînelerine ma'rifet-i şer' ve ma'rifetinizle tarafından memhûr irsâliye tezkereleri ve taraf-ı şer'îden i'lâmât-ı şer' olunarak der-sa'âdetime irsâle müsâde'ât ve bakâyâ-yı mezkûrenin tahsiline mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve yigirmitokûz ve otûz bir seneleri tertîbâtından tahsilât ve bakâyânın ve tahsilâtın olan zahâ'iri râyiclerinin i'tâ ve adem-i i'tâlarını mübeyyen i'lâmât-ı şer'iyelerin kâ'ide-i mer'iyeye-i mirîye üzere hesâbın rû'yeti için ahz ve irsâline mübâderet eylemek fermânım olmağın ifâde-i hâl ve isti'câle hâvî işbû emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrim isdâr ve

(1)V. 142-B, Hüküm 1, V. 143-A' da da devam etmektedir.

ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde elhâletü hazihi der-sa'âdetimde zahâ'irin şiddet-i lüzûmu ve akzâsı der-kenâr ve zahâ'ir-i mevhûde-i mezkûrenin iskele-i mezkûrede tevkîf olunması karîb-i telef ve azâ'iti mûcib olacağı nemûdâr olduğuna binâen sâlifiyek olduğu misüllü mevsim geçmeksizin zahâ'ir-i mezkûreyi ma'rifet-i şer' ve ma'rifetinizle pâk ve münkih olarak ber-mu'tâd icâb eden nevilleri hamûleleri olân zahâ'iri anbâr-ı 'âmireme hîn-i nakl ve teslîmde zahire hazinesinden verilmek şartıyla Ünye ve sâ'ir iskeleler sefînelerine tekmîlen der-sa'âdetime irsâline ve bakâyâ kalân zahâ'irin dahi ber-vech-i tekmîl ve tahsîline ve sinîn-i mezkûreyine mahsûben tahsîlâtın zahâ'ir fi'yâtlarının i'tâ ve 'adem-i i'tâlarını ve bakâyâ kalân zahâ'irin müferredâtını mübeyyen i'lâmât ve sadâkat-ı mu'teberesinin irsâline müsâde'at ve hilâfından nehâşe ve mücânebet eyleyesiz ve siz ki kadı ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan emr-i celîlü'ş-şânımın vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfi ile 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren el-yevmü'ş-sâbi' mîn şehri Zi'l-hicce sehe isna ve selâsin ve mi'etteyn ve elf.

V. 143-B

Hüküm 1

Divân-ı 'âliden memhûr ile Hâcî Hasan Paşa Hazretlerinin Anâpâ tarafına matlûb 'asker buyûrulduşudur

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim dergâh-ı 'âli kapûcubâşlarından Cânîkde muhassıl vekîlimiz es-Seyyid 'Osman dâme mecdühü ve şerâyi'-i şî'âr Cânîk Sancağında vâki' kazâların kadılları ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide fazlehum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâlar mütesellimleri 'izzetlü ağalar vücûh-ı ahâli ve söz sâhibleri zidet kadrehum inhâ olunur ki 'uhde-i ihtimâmımızda olan Trabzon eyâleti ve Cânîk muhassıllığı ve Fâs kal'ası:

muhâfazasıyla Gönve Sancâğı ve Karahisâr-ı Şarkî voyvodaliğine
 lhâk bu def'a 'avâtif-i 'aliyye-i şâhânedan Anâpâya ve Soğucak
 al'alariyle Gelincik limânı muhâfaza-i 'uhde-i halisânemize ihâ-
 e ve tevcîh buyurulan mevsim deryâ-i hulûl etmeksizin elviye
 e kazâlardan müstevfâ 'asker sevkiyle emr-i muhâfazaya akdâm
 lmak için tevcîh ve me'mûriyeti şâmil sahife berâ-yı sudûr olan
 ermân-ı celflü'ş-şân hâlâ kapû kethüdâmız olan ricâl-i devlet-i
 aliyyeden mektûbî sadr-ı 'âli 'ulûfetlû 'Arif Beğ Efendi haz-
 etlerinin bâşçukâdârı Veli Ağâ ile vürûd edüb mefâd ve müsâde'-
 t-ı müstefâdına imtisâl olunmak vâcibe-i zimmetimiz olduğuna
 binâen 'asker-i mürettebenin şû mevsimlerde getirülmesi elzem ve
 emr-i müstâ'cil olduğu vechle bir taraftan tertîbine ibtidâr o-
 lunmuş ve Cânîk Sancâğından beher mirflû neferâtından beher bay-
 râk yiğirmibeşer olmak ve bölükbâşılıarı ma'iyetinde bulun-
 mak ve üzerlerine kâvi'l-iktidârdan gâybü'l-etvâr başbûğ nas-
 biyle sekizyüz mirflû 'asker tasvîb olunarak bir sa'ât akdem savb-
 ı mezbûre irsâli iktizâ-yı irâde-i seniyye ve lâzîmü'l-hâliyyeden
 idüğü senki vekîlimiz mîr-i mûmâ-ileyh vesâ'ir muhâtabûn-ı mû-
 mâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldükda bu husûs-ı mevâd-ı sâ'ire ve
 vakt-i âhere kıyâs olunmayub sena dahi takrîbi hasebiyle dakika
 ihmâl ve rehâvet olunmak mecâz olunmamakla vürûd buyûrulduğumuzda
 riztemâ ve musâmaha ve rehâvet olunamayarak bast ve beyân olundu-
 ğu üzere gâyt ise yarâr ve nâmîdâr mirflû neferâtın bölükbâşı-
 lariyle sekizyüz neferi der-'akab tanzîm ve tertîb ve rabt-ı ne-
 ferât Kadîr başbûğ matûb ve tasvîb olunarak ittifâk-ı erâd-ı
 ma'rifet-i şer'le başbûğuna tashîbâtla noksân techîz mallarımız
 ve tekml ve eslîhalarıyle mükemmel ve mücehhezen münâsib sefâ-
 yiné irkâb ve Anâpâ cânîbine bâ'is ve esvâye mübâderet ve ne-
 ferât ve bölükbâşılıarı ve başbûğun isim ve şöhretleriyle mûmza
 defterini irsâl-birle 'ilm u haberi 'ilâmını tarafımıza bâ'it ve
 ta'bîr-i ziyâde-i ihtimâm ve dikkat ve bu bâbda sermed agmâz ve
 rehâvet olunmak rehâmet-i şer'ide mûc b bir hâlde ve 'azîmeden
 olmağla mevsimler elde iken ikâne-i vakt etmeyüb hemân hızır-ı
 rûz zarfında ber-minvâl-i muharrer neferât-ı mezbûru bilâ-noksân

pölükbaşlıları ma'iyyetine tevciyâ sefâyine irkâb ve mütevekkilen
 'âla h ss -i savb-i maddesine irsâl ve 'ilm u haberini tara-
 fımıza isâle ser'aten ikdâm ve mezîd-i ihtimâm eylemeniz için
 te'kîd ve ikdâmen ve ihtimâmen ve isti'câlen divân-ı Trabzon ve
 Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî ve Gönve ve Anâpâdan işbû buyûruldu
 tahrîr ve isdâr olunmuşdur bi-men-i te'ala vüsûlünde bu vechle
 'âmilsiz deyû. Rî 7 Rebi'ü'l-evvel sene (1)240.

V. 144-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim dergâh-ı 'âli kapûcubâşlıların-
 dan Cânîk muhassılı vekîlimiz sa'âdetlû Seyyid 'Osman Beğ dâme
 necdühü ve şerâ'it-i me'âb Cânîk Sancâğının hâvî olduğu kazâla-
 rın kudât ve nüvvâbı faziletlû efendiler zide fazlehu ve kazâ'il-
 i me'âb me'zûnü'l-sadakat bi'l-iftâ ve müderrisin-i kirâm efen-
 diler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân müteselli-
 nîn ve a'yân 'izzetlû zide kadrehum ve vücûh-ı vilâyet ve iş
 erleri zide kadrehum inhâ olunûrki hak-ı sadanımda müsellâ
 na'âü'l-asâr tayyir-i tevcihât-ı cihântâb-ı şâhâne iktizâ-
 sınca işbû sene-i bâharü'l-meymunede ve diyâr-ı memleket-i
 firârda vukû' bulan tevcihât-ı hümâyûn-ı mülûkânemde akzâ-yı
 sahîka sudûr olan mebâliğ hassa-i hümâyûn-ı itâ'atmakrûn mücibin-
 ce 'avâtif-i 'âliyye-i bahirü'l-nüvvâb hazretleri tarafından
 Trabzon eyâleti mülhakâtiyle kemâkân 'uhdemizde ibkâ ve takrîr
 buyurulub ol bâbda ibkâ-yı hümâyûna hâvî sevk sâdır olan evâ-
 nir-i 'aliyye-i celîlü's-şân şerefsudûr kemâli ta'zîm ve icâl
 ile istikbâl olunarak tertîb olunan divânda lâzîmü'l-hazır mu-
 râcehelerinde kırâ'it ve evlâ-i du'â-yı devâm-ı 'ömr-i devlet-i
 nazret-i zillü'l-mülhi edâ ve ibkâya kemâ vâcibü'l-'aleynâ muvâ-
 zit-birle celîlü'l-mutîle 'avân ve tevfiik ve cenâb-ı kerd-i kâ-
 riye teşbîs (okunamadı) ve icrâsı vechle te'mîn-i bilâd ve idâme-
 i hâl-i iyâl-i levâzimetî kemâ yenbagî istihsâl-i akdem-i ak-
 râl ve 'ammede efkârım olduğu üzere kıyâm ve isti'sâl olmakdan

nâşî bâ'iden ve 'inâyet-i semrâtı taht-ı eyâletimizde kâ'in kazâ ve kasabâtta sâkin ve temekkün olan ahâli-i re'âyâ ve berâyâ ve râbi'-i cenâb-ı vâhibü'l-i'tâyâ olduğu haysiyyetinde himâye ve siyâne husûsu ve te'dîb-i şitâ ve müfesden emirlerinde dikkat ve ihtimâm olunmak farize-i zimmet ve ahz matlûbumuz olmağla muktezâ-yı irâde-i cihân metâ'-i şâhâne üzere siz ki muhâtabın-i mûmâ-ileyhimsiz her birleriniz müttehidü'l-kelimete evlerin (?) siyânet ve fukarâ ve zu'amâ ve re'âyâ ve berâyâyâ dikkat ve hilâf-ı şer'î ve kanûn-ı mugâyir-i rızâ-yı yek-i irtizâ-yı hümâyûn bir gûne vaz' ve hareket vukû'atı tecvîzden kemâl-i mertebe-i mücânebet ve vâki' olan umûrları bir vechle mukateyyin-i şerif-i garrâyâ telbîye olunarak rû'yet ile her birleri sâye-i hazret-i pâdişâhide istirâhat üzere kesb edüb asâyiş ve refâhit ederek cümlesi bi'l-mahsûn ve bi'l-ihlâs cânîb-i saltanat-ı seniyyeye cânîb-i fukarâdan isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeye müvâcît-i vukû' bâkide olan umûr-ı şâhâneyi devârde olan umûrumuzu bir def'a matlûb-ı rû'yet ve lâzîmü'l-ifâde olan husûsâtı peyderpey inhâya müsare'at eylemeniz bâbında ibkâ-yı valâ-yı hümâyûn i'lân ve isâhat-ı mazmûn divân-ı Trabzon ve Gönve ve Karahisâr-ı Şarkî ve Cânîk ve cânîb-i me'mûrinden işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve ile tesyâr olunmuşdur bi-men-i te'âlâ vüsûlünde gerekdir. Fî 11 Rebi'ü'l-evvel sene (12)30.

V. 144-B

Hüküm 1

Mefahirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Bahr-ı Siyâhın Anadolû sevâhilinde vâki' iskele ve kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve iskele ümenâsı ve bi'l-cümle iş erleri zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki bundan akdem ittifâk-ı edâ ile karâr verildiği üzere memâlik-i mahrûsemde vâki' bir mahalden bir mahale tezkeresiz hiç bir ferdin mürûr ve 'ubûr edememesi ve teb'a-i 'aske-riden olanların dahi paşaları tarafından eyâlet mührüyle memhûr

yedlerinde izin tezkeresi bulunmaz ise salıverilmemesi husûsu
bi'd-def'ât evâmîr-i celîle-i şâhânem^{de} taraf taraf tevziye ve
te'kîd ve husûs-ı mezkûr der-sa'âdetim ve havâlisinde berâ ve
bahrâ icrâ ile geçenlerde her bir kazâ ve nahiyeleri mehâkimine
beğlik mühürler ve mehâkimde diyerek nizâm-ı mezkûre te'bîd kıl-
lınmış ise de şu arâlık ba'zı mahallerde köşk-i tevtileden
şurâdan ve bu arâdan tezkeresiz mürûr ve 'ubûr olunmakda oldu-
ğu bi'l-ihbâr tahkîk kılınub bu sûret-i nizâm-ı mezkûrun ihtilâ-
line bâdî ve bi'l-vücûh rızâ-yı sa'ir-i iktizâ-yı cihândarâneme
mugâyir ve münâfi olarak bundan sonra a'mâz ve tekâsül ve tesâ-
lih edenleri lede'l-tahkîk bilâ-ihmâl velâ imhâl-i şedîdâ te'-
kîd-i te'dîb kılınacaklarını hâvî bu kere dahi her taraftan evâ-
mir-i celîlem neşr ve tesyâr kılınmış olmağla sizki kudât ve nüv-
vâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi keyfiyeti lâzım geldikde
gereği gibi telbîne ve ifhâm ile zîr-i idârenizde olan iskeleler-
den şahs-ı vâhid tezkeresiz kayıklara irkâb ve icrâc ettirilme-
si bilâ-tezkere zuhûr edenler ahz ve habs ile keyfiyeti der-sa-
âdetime i'lâm ve inhâ olunması emrine bi'l-ittifâk mezîd-i ta'-
yîz ve dikkat ve 'ale'd-devâm sarf-ı rû'yet ve nezâret eylemeniz
fermânım olmağın ikdâmen ve te'kîden ve inzârâ ve tehdîden işbû
emr-i celîlü'l-kadrim dahi isdâr ve Sadr-i 'azâm tâtârlarından
Halîl tâtâr ile tesyâr olunmuşdur imdi bu madde mevâd-ı sâ'ire-
ye bir vechle kıyâs olunmayub dâ'imâ ve istimrâda kemâl-i ihti-
mâm ve gayret olunmak irâde-i 'aliyyem müktezâsından idüğü ve
bundan sonra dahi kusûr ve rehâvet ve mesâlih ve gafilette usûl-ı
mezbûrun hilâfına cesâret ve erâ'ite ruhsat edenler olur ise le-
de'l-tahkîk o makûlelerin icrâ-yı te'dîbleri dakîka fevt olunma-
yacağı ma'lûmunuz olduğda ana göre 'amel ve hareket ve lâzım ge-
lânlere tenbîhât-ı sedîdeyi ifâde birle devâm ve istikrâr ve ni-
zâm-ı i'tinâ ve nezâret ve hilâfından gâyetü'l-gâye tevakkî ve
mübâ'adet eyleminiz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur vü-
sûl buldûğda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr fer-
mân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin Fî gurre-i şa'bân
sene (12)38.

V. 145-AHüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'alâm kapûcubâşlarından Cânîk muhassılı vekîl 'Osmân dâme mecdûhû ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keîâm livâ-i mezbûrda vâki' kazâ ve nahiyelerin kudât ve nüvvâbı zide fazlehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki men'-i mürûr maddesine ittifâk-ı edâ ile karâr verilerek asitâneden tasrâdan bu tarafda âmed-i şûd edenlere nizâmı üzere kazâ ve nahiyeler hâkimi tarafından mühr-i izin tezkeresi i'tâ kılınûb tezkeresizhiç ferd bir mahalden bir mahale saliverilmek bâbında Anadolu ve Rumili mukaddem ve mu'ahhar evâmir-i 'aliyyeme padişâh (?) neşr (?) ve tesyâr ve bir taraftan manzar-ı 'âtinin dahi berâ ve bahren icrâ ve ikmâliyle dârü's-saltanat-ı seniyyem havâlisine vesâ'ir iktizâ eden mahallerde lâzım gelen taraf ve muğâyire mahsûs ve müstakil me'mûrlar ikâme olarak hassa-i mezbûr geçenlerde dahi taşrâ memâlike te'kid ve iş'âr kılınmış ise de nice nice havâdi müstelzem ve 'ale'd-devâm ve icrâsı mühim olub böyle nizâmın erdi (?) boşlanmak bir vechle câ'iz olmayub her tarafda gâyet dikkatlû ve etraflu tutulmak irâde-i kat'a-i ci-hândârâneme müktezâsından olduğuna mebnî memâlik-i mahrûsemde kâ'in kazâ ve nahiyeler memâlikinin her birine başka başka esâmi tasrihiyle taklîd-i kavîl etmeyecek vechle bu def'a hıznâ-i 'amiremde mühürlерinin ve bir tatbiki istânbûl bâb mahkemesinde hıfz ettürülerek taraf taraf gönderilmişdir ve Cânîk Sancağında kâ'in kazâ ve nahiyeler hâkimi içün dahi onsekiz 'aded mühürlер Sadr-ı 'azâm tâtârlarından 'Arif tâtâra teslimen irsâl olunmuş olmağın i'lâm ve ifhâmen işbû emr-i celîlü'l-kadr isdâr ve tâtâr-ı merkûm ile tesyâr olunmuşdur imdi gönderilmiş olan sâlifü'z-zikr mühürlерden memâlik hâkimine teslim ve i'tâ ve fimâba'd hasebü'l-icâd bir tarafa gidecek tezkereleri anında temhîride ederek ve 'azl ve tebdillileri vukû' buldûkda selef halef

diyerek zikr olunan beğlik mühürleri ile memhür tezkere i'tâ ol-
mayân şahs-ı vâhîde bir tarafa salıverilmeyüb istikrâr-ı nizâm
dâ'imâ ve müstemerrân dikkat ve i'tinâ olunmak kat'-i matlûb-ı
mülûkânem idüğü ve bu maddede 'amâz ve rehâvet veyâhûd tezkere
i'tâsı cer'-i menfûd vesile ittihâzıyla kimesneden bir akçe ve
bir habbe irtikâb-ı vâhid-i cesâret eden olur ise lede't-tahkîk
o makûlelerin iştikâtıyla haklarından gelinecek senki muhassıl
vekîli mûmâ-ileyhsin ma'lûmun olduĸda ber-vech-i muharrer 'amel
ve hareket ve nizâm-ı mezkûrun 'ale'd-devâm icrâsiyle nazar ve
halelden vikâyesi esbâbını istihsâl-i ihtimâm ve dikkat eyleye-
sin ve siz ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhsiz zikr olunan mühür-
lerden her birinize kazânız mahkemesinde olan mührü ahz ve hıfz
edüb müktezâ-yı emr ve tenbîh-i şâhânem üzere hareketi keyfiyet-
i der-sa'âdetime i'lâm-ı mübâderet ve hilâfına cesâret ve bu ve-
receğiniz tezkere içün bir akçe ve bir habbe taleb ve ahz yine
cesâret ile mazhar eşedd-i tedâyib olmakdan gâyet-i ilgâye nuhâs
ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmus-
dur buyûrdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-
yafta-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' Fî Rebi'ü'l-evvel se-
ne (1)238.

Tezkere içün mühür geldükde bu fermân ve yanında kavî bu-
yûruldu geldiği husûsu emr-i dikkat olunmuştur. Fî 29 Rebi'ü'l-
evvel sene (12)38.

V. 145-B

Hüküm 1

Mübâya'a nakline gelan fermân-ı 'alî

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekâ-
rimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'al-
lâm kapûcubâşlarından Samsun iskelesi mübâya'acısı sâbık İbrâ-
him Beğ dâme mecdühü ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-
fazâ'il ve'l-keâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve mefâhi-
rû'l-emâsil ve'l-akrân iskele-i mezkûr gümrükçüsü ve a'yân ve
zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâ-

sıl olúcak ma'lúm olaki ba'zı kallá' ve beká' irsál ve lede'l-háce der-sa'ádetime celb olunmak üzere mevâki'-i hamse ma'lúm tertibâtından Samsun anbârlarında idhâr kılınmak için Amasya ve Sivâs ve Çorúm ve Câník sancaklarında kâ'in kazâlardan ikiyüz-otúztokúz senesine mahsúben sâbık Samsun iskelesi gümrükçüsü ve hâlâ iskele-i mezbúr mübâya'acısı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân 'Ali zide mecdühû ma'rifetiyle mübâya'ası ma'lümü'l-mikdâr zahâ'-ir peyderpey tahsíl ve zikr olunan anbârlara nakl ve tenzíl ve teslím olunmakda ve sene-i sâbık mahsûlünden senki mir-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetinizle mübâya'ası müretteb ma'lümü'l-mikdâr kile zehâ'irden bâ-emr-i 'âliyyeme gayr-i ez irsálât ve havâlât kúsúr kalân zahâ'irin isâbetiyle fenâ-pazír olmakda idüğü tahkik kılınmış olmağla sâlifü'z-zikr otúztokúz senesi tertibinden tahsíl olundukda yedine konulmak üzere senin mevcûdun zahâ'ir-i mezkûre sefinelere tahmíl der-sa'ádetime celbi irâde olunúrsa terkib-i cedîdin tahsili isti'mâline hávî mübâya'acı mûmâ-ileyhe hitâben başka ve tertib-i 'atîkden mevcûd zahâ'irin der-sa'ádetinden isticâre tesyâr olunan ve ol havâlide bulunan kefillû ve mu'temed tüccâr sefinelerine tahmílû der-sa'ádetime irsál ve ba'dehu tekml kâ'ide-i mirîye üzere hesâbını rû'yet eylemek üzere der-sa'ádetime 'avdeti için sana hitâben başka emr-i şerîfim isdâr ve husûsuna ricâl-i devlet-i 'aliyyemden zâhire nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârem es-Seyyid Muhammed 'Arif dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ etmekden nâşî kayúda lede'l-merâci' ikiyüz-otúzsekiz senesine mahsúben iskele-i mezbûre nakl olunmak üzere elviye-i mezkûr kazâlarından ma'rifetinizle mübâya'ası tertib olunân altmışyedibin kile hinta ve otúzbeşbin kile şa'irden altıbin kile hinta ve onikibin kile şa'ir Fâş kal'asına ve ikişerbin-beşyüz kile hinta ve şa'ir Anâpâ kal'asına havâle olunmuş ve zehâ'ir-i mezbúr ve bahâsına mahsúben iki def'ada 'ale'l-hesâb cevâline yetmişbeşbin gurúş verilmiş ve ikiyüzotúztokúz senesine mahsúben kezâlik elviye-i mezkûre kazâlarından mübâya'acı lâhik mûmâ-ileyh ma'rifetiyle altmışyeâibin kile hinta ile otúzbeşbin kile şa'ir tertib olduğı mevkûfâtdan der-kenâr ve bâ-takrîr le-

de'l-arz nâzır-ı mûmâ-ileyhin inhâsı vechle tanzîmine irâde-i 'aliyyem ta'alluk edûb mûcibince emr-i şerîfim isdâr ve tesyâr olunmuş olmağla ber-minvâl-i muharrer sana dahi işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyeti mantûk emr-i şerîfimdenden ma'lûm oldûkda bâlâda tahrîr ve beyân olduğu üzere otûzsekiz senesine mahsûben me'mûr mübâya'ası olduğunun zehâ'irden gayr-i ez havâlat küsûr kalân zahâ'iri ma'rifet ve ma'rifet-i şer' ve mübâya'acı lâhik mûmâ-ileyh ma'rifeti ve cümle ittifâkiyle der-sa'âdetimden isticâr ve tesyâr olunan ve ol tarafda bulunân kefillû ve mu'temed tüccâr sefînelerine tahmilen ve der-sa'âdetime irsâl ve ba'de'l-tekmîl kâ'ide-i mesâ'iyeye-i mirîye üzere hesâbını rû'yet eylemek içün der-sa'âdetimden 'avdet eyleyesin ve sizki kadı ve gümrükçü ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyh vesâ'irlersiz sizin dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şânım vâçibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münfi-birle 'âmil olasız. Fî 12 Sâfer sene (1)240.

V. 146-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-akârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârim-ü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlarından Cânik muhassılı vekîli dâme mecdûhû ve kîdvetü'l-nüvvâbü'l-müteşer'în Samsun Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ zide 'ulemâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Cânik Sancâğında mukâta'a-i hamâm-ı cedîd der-nefs-i Samsun Orta Hamâm değmekle mağrûfdur vakf-ı Câmi'-i Sa'id Beğ ber-mûcib defter-i 'atîk üçbin akçe yazû ile defter-i mufassalda muharrer kalemîyke tahrîr olunduğu defter-i hâkânîde mukayyid ve Samsun Kazâsında vâki' Sa'di Beğ Câmi'-i şerîfi vakfın tevliyeti bâ-vazîfe-i mu'ayyene mâliye cânibinden verilân berât-ı şerîfimle Muhammed Emin zide havâhanın üzerinde olmağla mütevellî-i merkûm vakf-ı

mezbûrun defter-i hâkânide mukayyid beher sene taraf-ı vakfdan icâr olunâ gelân 'akârâtından . . . olan hamâm-ı mezkûru ber-mûceb-i defter-i hâkâni taraf-ı vakfdan zabt ve husûsunu ahz ve kabz murâd eyledikde icârları ba'zı kimesneler hamâm-ı mezkûre fuzûli bilâ-sened müdâhâleden hâlf olmadıkları mütevellî-i merkûm tarafından mukaddemâ inhâ kılınarak ol-bâbda defter-i hâkâni mûcebince 'amel olunmak üzere ikiyüzotûzsekiz senesi evâsıt-ı Zi'l-ka'desinde emr-i şerîfim sâdir olmuşiken Samsun iskelesinden Hâcî Halîl nâm kimesne zikr olunan hamâm içün zevci Kerîme Hâtûn'un mülk-i mevrusudur deyû hilâf-ı defter-i hâkâni olduğu hüccete mebnî hamâm-ı mezkûru fuzûli zabt ile cânîb-i vakfa gadr-ı külli eylediğın ve merkûm ile mahallinde mukâvemet ve ihkâk-ı hakk mümkün olmadığı mütevellî-i merkûm tekrâr bâ-'arz-ı hâl inhâ eylediğine mebnî zevcesi tarafından vekâleten der-sa'âdetimde terâfi'-i şer' içün merkûm Hâcî Halîl mübâşim ma'rifetiyle ihzâr olunmak bâbında sene-i mezbûre evâ'il-i Recebinde sâdir olan fermân-ı celîlü's-şânım mûcibince merkûm Hâcî Halîl mübâşirine terfikan der-sa'âdetime irsâl ve ihzâr olunmuş ve zikr olunan hamâm mahallinde mürâfa'adan verilen hüccetde mestûr vakf-ı merkûm müskefgâtından (?) olan hamâmıdır yohsa şifa hamamıdır ve kadîmi tevcîhiyle te'âmül olunagelmışken bu tarafda celinemeyüb mahallinde tedkîk ve taharrî olunarak beyne'l-tahkîk etrâfiyle i'lâm ve iş'âr kılınmak lâzım gelmiş olduğuna binâen olbâbda isti'lâmı hâvî ikiyüzotûzsekiz senesi evâhir-i Zi'l-ka'desinde emr-i şerîfim sudûr etmiş ise de vakf-ı mezbûr mütevellîsi mûmâ-ileyh ile Cum'a günü 'arz otâsında Sadr-ı a'zâm huzûrunda ma'kûd-ı meclis-i şer'i müdebberde ihzâr olunan mezbûr el-Hâc Halîl nâm kimesnenin zevcesi olup hamâm-ı mezkûre ve halâledi mütehakkik olan ma'rifetü'z-zât Kerîme Hâtûn ibnete 'Osmân muvâcehesinde mezbûre Kerîme Hâtûnün vazikindir (?) olduğu kasaba-i mezkûrda kâ'in Taş Kemâr ile mahdûd bir bâb vakf-ı hamâm yedimde olan sûret-i defter-i hâkâni nâtik olduğu üzere mütevellîsi olduğum vakf-ı mezbûr müstakilâsından olup zât-ı mezbûre Kerîme Hâtûn hamâm-ı mezkûrun vechle meşrûh üzere vakfiyyâsı ikrâr ederek beher sene

yüz gurûş icâresini dahi baha vermiş iken elhâletü hazihi mezbûre Kerîme Hâtûn hamâm-ı mezkûru fuzûlî mülkiyet üzere zabt ve tasarruf eder su'vâl olunub ber-vech-i muharrer tasarrufu men' ve ref' olunmak bid-tevliye matlûbumdur deyû da'vâ ettikde ol-dahi cevâbında hamâm-ı mezkûre kendü mülk olmak üzere vaz'iyetini ve beher sene su icâresi için elli gurûş defirâ'it için elli gurûş mütevellî-i merkûme verdiğini ikrâr ve müdde'-i mezbûrîn ber-vech-i muharrer müdde'âsını ba'de'l-inkâr müdde'-i mütevellî mezbûr Muhammed Emîn ber-vech-i müdde'isini ledîd-i tezkiyye 'adl ve makbûlü'ş-şâhâde ettükleri ihbâr olunan kasaba-i mezbûre ahâlisinden es-Seyyid 'Ali bin 'Osman ve es-Seyyid Mustafa bin 'Abdü'ş-şekûr nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-muvâcehe bir fehîm-i şer'î isbât etmek mücibince mezbûre Kerîme Hatûn hamâm-ı mezkûrdan keyfiyyet-i vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve tasarrufu iktizâ eylediğini müş'âr işbû sene-i mübâreke Muharremü'l-harâmının ikinci günü târihiyle müverrih-i bi'l-fi'il Rumili Kadı'askeri olan a'lemü'l-'ulemâü'l-müsbahirin Mevlânâ Mustafa Behçet edâallahu te'âlâ fazâ'ilehu tarafından verilân i'lâm-ı şer'î sicillâtından ihrâc olunub elhâletü hazihi hâza mûmâ-ileyh Muhammed Emîn zide hülâsa Beğ südde-i sa'âdetime takdîm eylediği 'arz-ı hâlinde hamâm-ı mezkûrun vech-i muharrer üzere taraf-ı vakfdan zabt-i iktizâ eylediğine mübeyyen yedine i'lâm-ı şer'î i'tâ gelinmiş olduğun inhâ ve ol-bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekden nâşi husûs-ı mezbûr hîn-i terâfi'de tezvîr idüğü 'akdi'ş-şer' tahkîk eyledikde ücret-i mübâşiriyeye matlûb olan müdde'-i 'aliyhiden taleb olunmayub ve ber-mücib fetevâ-yı şerife husûmet-i kaziyeye eden müdde'-i mütemerrütten tahsîl olunmak üzere sen muhassıl vekîli mûmâ-ileyhsin defter-i hâkânî mücibince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyûrdumki hükm-i şerîfimle vüsûl buldûkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi siz ki muhassıl vekîli ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin Mevlânâ müşârü'n-ileyhin i'lâmı mücibince defter-i hâkânide mukayyid beher sene taraf-ı vakfdan icâr oluna gelen 'akâratından olan hamâm-ı mezkûru ber-müc b

defter-i hâkâni taraf-ı vakfdan zabt ve hâsılâtın ahz ve kabz ettirdüb mezbûreyi hilâf-ı defter-i hâkâni bilâ-sened dahl ta'arruz ettirmeyüb men' ve ref'-i ayân min-ba'd defter-i hâkâniyye ve emr-i hümâyûnuma muhâlefet kimesneye iş ettirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerîfim varmalû eyleyesiz şöyle bile-siz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahriren fi evâ'il-i şehri Rebi'ü'l-evvel sene erba'in ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyye

V. 147-A

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Bahr-ı Siyâh Boğazından Anadolû sahiliyle nihâyetine varınca vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vücudekân ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve gümrüklari ve iskeleler ümenâsı zide kadrehum tevkî'-i reff'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki devlet-i 'aliyye-i ebediyye-i er-redâmım-la (?) Sardûnya kiralı telbiyede (?) bu def'a ticârât ve mu'amelâta dâ'ir müceddeden 'akd-i mu'âhede olunmuş ve Sardunyâ tüccâr sefinelerinin Karadenize emd-i şedlerine dahi iktizâ-yı hâle ve emsâline kıyâs-ı müsâ'ade ruhsat verilmiş ve hiç bir devletin aher devlete tüccâr sefinelerine bâ-mezide (?) ve teb'asız yanına (?) i'tâsı câ'iz olmadığını misüllü Sardunyâlu tarafından dahi devlet-i 'aliyyem teb'a ve tüccâr sefâyinlerine bâmezide (?) ve re'âyâ-yı saltanat-ı seniyyem der-'ulemâ (?) bânına (?) verilmemesi husûsu kavî ve karâr olunarak memâlik-i mahrûseye li-ecli't-ticâre âmed-i şûd eden Sardunyâ tüccâr sefâyini kendü bayrağıyla (okunamadı) (okunamadı) sâ'ire- bayrağın ahz ve isti'mâl etmemek ve sâ'ir ve sâ'ir düvel ve (okunamadı) aher sefinelerine gerek re'âyâ kimesnelerine Sardunyâ bayrağını verilmemek ve elçi ve konsolos vekilleri taraflarından devlet-i 'aliyye re'âyâsına batnına (?) i'tâ ve hafî ve celî tezcîl ve himâye olunmamak husûsu 'ahidnâme-i hümâyûnum dahi derc ve tasrîh kılınmış olub bu husûle müceddeden 'akd-i mu'âhede edenlerin

tüccâr seffinelerine müte'allik edecekleri bandırenin şekil ve resimi bi'l-cümle müdâhil devlet-i 'aliyyem me'mûrlarının ma'lûm ve manzûrları olmak makal olub Sardunyâ tüccâr seffinelerinin dahi kendûlere mahsûs olan mâ'i ve kırmızı renk ile mersim bayraklarının bir sûreti Bahr-ı Siyâhın Anadolû sevâhiline gönderilmiş olmağla sizki kudât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz fîmâ-ba'd zikr olunan bayraklariyle Rusya iskelelerine âmed-i şûd eden Sardunyâ tüccâr seffinelerinden hasbe'l-iktizâ iskele ve limânlarında tevârüd eden olur ise sefine süvârisi olan kapûdânın yedine verilen izin-i sefine emr-i şerîfime nazar ile mademki kapûdân ve sefinenin isimleri mütâbık ve sa'dân bâ-mezîde (?) dahi sahîh Sardunyâ tüccâr seffinesi olduğunu musarref ve bâlâda muharrer şart 'ahidnâme-i hümâyûna müvâfık ola seffinesine kat'ân ta'arruz ve murâhakalarına müdâhale ve ta'addi olunmamak fermânım olmağın mahsûs işbû emr-i şerîfim isdâr ve Sadr-ı a'zam tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhim zide kadrehu ile tesyâr olunmuşdur imdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareket ve her bir devletin tüccâr seffineleri kendû bandıralariyle âmed-i şûd etmeleri 'ahid ve surûtu müktezâsından ve hilâfı vaz' ve hâlât-ı ahvâl nizâm-ı mülkiye ve 'uhûd ve şurût-kerde bâlâda mezkûr bandıra ve batnına husûsata dahi mezîd-i ihtimâm ve sarf-ı mübâ'adet ve hilâfından mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-imtisâlimin mazmûn itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız Tahrîren fî evâ 'il-i şehr-i Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene tis'a ve selâsin ve mie'teyn ve elf.

V. 147-BHüküm 1

Bi-bunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ sâbıkâ Ankara ve ber-vech-i muhassıllık Kangırı Sancakları mutasarrıfı vezîrim el-Hâc es-Seyyid Hâfız 'Ali Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevffik refi'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm ola ki sen vüzerâ-yı 'izâmın beğ ve nâmüdârı ve vükelâ-yı muhâtamın umûr-ı dîde vekâ-güzâr ve şecâ'at-ı şî'ârı olub her vechle mahal-i müstehak-ı 'inâyet ve şâyeste-i 'utufet olduğunun ecluden hakkında mezîd-i 'inâyet-i 'aliyye-i şâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getürülüb işbû binikiyüzotûzsekiz senesi şehr-i Rebi'ü'l-evvelinin yiğirmiüçüncü gününde 'avâtif-i 'aliyye-i hüsrüvâne ve 'avâtif-i behiyye-i mülûkânemden şerefyafat-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum mücibince Fâş Kal'ası muhâfazası şartı ve Gönnye Sancâğı ilhâkı ve Cânîk muhassıllığı Trabzon eyâleti sana tevcih ve 'inâyet edüb 'ilâmı için ta'yîn olunmusdur buyurdum ki hatt-ı hümâyûn-ı 'inâyetmakrûnumla sâdir olan fermân-ı cehlîlü'l-kadrim mücibince Fâş Kal'ası muhâfazası şartı ve Gönnye Sancâğı ilhâkı ve Cânîk muhassıllığı ile zikr olunan Trabzon eyâletine tarih-i merkûmeden sen mutasarrıf olub zabt ve rabt memleket ve himâyet ve siyânet fukarâ ve ra'fiyyet bâbında ve def' ve ref'-i ta'addiyât ve müzâliminde ve emr-i muhâfazada ve sâ'ir fermânım olan hizemât-ı 'aliyyemin edâ ve temşit ve tekmîlinde bezl-i iktidâr ve sa'yî meşhâr eyleyüb min-ba'd fukarâ-yı ra'fiyyet ve sakân-ı vilâyet ve kit'ât-ı memlekete ber-vechle zulm ve ta'addî ve tecâvüzden bigâyet-i ihrâr ve ictinâb üzere olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın.

Bu iki emr-i şerif Hâfız Hâcî 'Ali Paşa Hazretlerine tevcihye sûretleridir. Fî 9 Cemâzi'l-evvel sene (12)38.

Hüküm 2

Sâbıkâ Ahkara ve Kangırı Sancâkları mutasarrıfı olub bu def'a Trabzon eyâleti ve Fâş Kal'ası muhâfaza şartıyla ilhâken

Gönye Sancağı ve Cânîk muhassıllığı 'uhde-i istihâline tevciye ve ihsân-ı hümayûnum olan vezîrim Seyyid Hâfız el-Hâc 'Ali Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola sen kı vezîr-i müşârü'n-ileyhsin selefin düstürü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Hüsrev Mehmed Paşanın bu def'a der-sa'âdetde celb ile kapûdân-ı deryâ nasb olarak 'uhdesinden münhal olan sâlifü'z-zikr eyâlet ve sancak ve muhassıllığın dahi kavî'l-iktidâr bir vezîre verilmesi lâzım gelüb sen vüzerâ-yı 'azâm vükelâ-yı fehâmın meyânında kârâz-mâyî ve rû'yet umûr-ı esnâyi dirâyetle mevsûn ve kemâl-i merdî ve sêlâyet ile ma'rûf olarak şimdiye kadar bulunduğun hizmet ve me'mûriyetlerde 'âkilâne ve dirâyetmendâne hareket ve cânsipârâne gayret ile ibrâz-ı sâ'î meşkûre sarf-ı mukaderet etmekte olduğun nezd-i mu'âliye vukûf-ı şâhânemde ma'lûm ve bundan böyle dahi senden dîn-i mübin devlet-i 'aliyye eyd-i rahîmine lâyik ve mizâc sa'd-i imtizâc-ı mülûkâneme müvâfık ve icâb ve dikkat ve maslahat mütâbık nice nice hidmât bir güzîde zuhûru me'mûl ve mecrûm olmakdan nâşî 'avâtif-i şâhâne ve 'avîrif-i behiyye-i cihândarânemden şerefbahş-i sahîhe sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı 'inâyetmâkrûn-ı mülûkânem mücebince zikr olunan Trabzon eyâleti ve Fâş Kal'ası muhâfazası şartiyle ilhâken Gönye Sancağı sana ihsân ve tevciye ve maliye cânibinden verilen emr-i şerîfim mantûk-ı münîfi üzere Cânîk muhassıllığı dahi 'uhde-i istihâline ihâle ve tefvîz kılınmış olmağla mukaddem me'mûr olduğun vechle yine Erzurûm tarafında bulub hâlâ Erzurûm vâlisi ve ma'adîn-i hümayûnum emîni ve bi'l-istiklâl Şark cânîbi ser-'askeri sadr-ı esbâk düstürü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem ve muhterem ve mu'azzam vezîrim Mehmed Emîn Ra'uf Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehunun ma'iiyyetinde re'y ve irâdesine muvâfakat ve tevcihle istikrâr ve istihdâm ve 'ahle ta'yîn-i i'zâm eder ise ol-vechle hareket-i ifâl-i müktezâ-yı kâr-ı güzârı ve dirâyete mezîd-i ikdâm ve gayret ve Trabzon eyâleti tarafından riyâperver-i müste'am ile zabt ve rabt edüb himâyet ve siyânet-i ahde ve re'âyâ-ı merâhimini ikmâl ve hiç ferde mikdâr zerd-i zulm ve

ta'addi vukû'a gelmemesi ve sâ'ileti istihsâle mezîd-i ikdâm ve dikkat ve her halde şeri'at-ı mutahhara-i nübbüviyye timsâl ve tevâsül ederek o emr-i celîle-i pâdişâhânemin ittihâz ve icrâsına ve kâffe-i mehâm lâzimu'l-ihtimâm saltanat-ı seniyyemin vech-i vechi hüsn-i tûr ve mergûb-ı müstahsün üzere rû'yet ve tesvîyesine nisâr ve takrîye ve sa' ve kâ'it ve Fâş Kal'asının dahi kemâliyle takvîye ve istihkâmına esbâbının istikmâline bezl ve sa'-i mukaderet eylemeniz fermânım olmağın a'lâmet ve me'mûretini te'kîden işbû emr-i şerîfim isdâr ve tevcîye hükm-i münîfeme matûben emr-i şerîf. Fî sene Rebi'ü'l-evvel sene (1)238.

V. 148-A

Hüküm 1

Kasaba-i Samsuna tâbi' Câmî'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Eskilûlü Mehmed Çavûş nâm kimesnenin zevce-i menkûhesi nâm Hâtûnun hasbeten-lillahi beher sene hatm-i Kurâna kirât etmek üzere yüz gurûş vakf edüb mebâliğ-i mezbûrun vechiyle mesrût olarak 'Abdurrahmân Buhûdâneoğlu Mollâ Hasana verildiği işbû mahalle kayd olundu. Fî 19 Rebi'ü'l-âhir sene (12)55.

Şuhûdü'l-hâl

-Müderris Mehmedoğlu Karındâş 'Ali Sûmû.

V. 148-B

Hüküm 1

Hâlâ Trabzon vâlisi ve Fâş Muhâfızı vezîrim es-Seyyid el-Hâc Hâfız 'Ali Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu tevkî'-i refî'-i hümsâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen vüzerâ-yı 'izâmımın yarâr ve nâmüdâr ve vükelâ-yı fehâmımın umûr-ı dîde dâr-ı güzâr ve hamîyyet-i şî'ârı olub her ne vechle mahâl ve müstahak şâyeste-i 'âsafet olduğunun eelden Fâş Kal'ası muhâfazası şartı ve Gönnye Sancağı ilhâkı ve Cânîk muhassılı ile eyâlet-i mezbûr bundan akdemîsana tevcîye ve üzerinde olmağla mezîd-i 'inâyet-i 'aliyye-i şâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getürdüb

işbû binikiyüzotüzsekiz senesi Şevvâlü'l-mükerremmin dördüncü gününden 'avâtif-i 'aliyye-i mülûkâne ve 'avârif-i behiyye-i hüsvânemden şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevketmakrûnum mücebince Fâş Kal'ası muhâfazası şartı ve Gönve Sancağı ilhâkı ve Cânık Muhassıllığı ile eyâlet-i mezbûreye sana ibkâ ve mukarred kılınmağla kemâkân mutasarrıf olmak emrim olmuştur buyûrdunki hatt-ı hümayûn-ı itâ'atmakrûnum sâdir olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ibkâ ve mukarred kılındığı üzere Fâş Kal'ası muhâfazası şartı ve Gönve Sancağı ilhâkı ve Cânık muhassıllığı ile Trabzon eyâletine kemâkân sek-i mutasarrıf olup zabt ve rabt ve memleket ve himâyet ve siyânet kûl ve ra'iyet bâbında vâki' ref' ve tasdiyet ve mutasarrıf ve emr ve muhâfazada ve sâ'ir fermân olan hidemât-ı 'aliyyenin edâ ve temşîye ve tekmi- linde bezl-i iktidâr ve sa'yî peşimâr eyleyüb müvâfık fukarâ-yı ra'iyet ve iskân-ı vilâyet ve kudât ber-vechle zulm ve ta- addi ve tecâvûzden bigâyet-i ihzâz ve ictinâb üzere olasin şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Fî 5 Şevvâl sene (12)38.

V. 149-A

Hüküm 1

Bâ-emr-i cihândâri Cânık Sancağında matlûb buyturulan Samsun anbarına idhârına mübâyâ'acılar ma'rifetiyle teslim olunacak mübâyâ'a şa'irleri kazâlar hissesine isâbet eden esâmi hesâbınca taksîmidir beyân olunur.

	Şâ'ir kile <u>İslâmbûli 'aded</u>
Bafra ma'a Alâçam hissesine şa'ir	3980
Samsun hissesine şa'ir	1370
Kavâk Kazâsı hissesine şa'ir	1540
Arım Ükse Ayvacık kazâları hissesine şa'ir	2980
Terme Akçay kazâları hissesine	1768
Ünye ve tevâbi' hissesine	1622
Fatsa ve tevâbi' hissesine	<u>1760</u>
Cem'ân yekûn onbeşbin kile İslâmbûlî şa'irdir	15000

V. 149-B

Hüküm 1

Müşârü'n-ileyh Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu zikr olunan hassahâ-i livâ-i Kastamonu ve tevâbi' ve iktisâb ve 'avâriz-ı Kastamonu ve hassahâ-i çeltûk enhâr-ı bû-yi ibâd ve tevâbi' mukâta'alarının müstakil mukâta'a olarak binikiyüzyiğirmiüç senesi Mart iptidâsından mu'accele-i hiyân-da oldukça te'bîden ber-vech-i mâlikâne zabt ve rabt ve idâresi ve vâki' olan mahsûlât ve rûsûmâtların kanûn-ı kadîm ve ola geldiği üzere cem' ve tahsîl ve ahz ve feyz ve mukâta'ateyn-mezbûrenin mukayyed olan senevî bir yük toksânüçbinbeşyüztoksândört gurûş bedel-i iltizâm akçelerinden ellibirbinyediyüzyiğirmisekizbuçuk gurûş akçe beş akçe mâl-i mirîlerinin beher sene 'âmireme ve dörtbinbeşyüzonikibuçuk gurûş akçe kalemiyye ve harc ikdâmını mahallerine ve yedibinyüzotûz gurûş kırk akçesini çeltûk enhâr-ı bû-yı ibâd mukâta'ası rub' hissesinin fâ'izini olarak ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfı tarafına ve mâ'âdâ bir yük otûzbinikiyüzyiğirmiikibuçuk gurûş fâ'iz-i mirîlerinin onikibinüçyüzotûzbeş gurûşu tersâne-i 'âmirem için müretteb sâlifü'z-zikr tabl bahâsı kûsûruna mahsûben mahalline edâ ve yedibinbeşyüz gurûşu mukâta'ateyn-i mezkûre malın idâresine tahsîsen ahz ve kabz ve kûsûr iktizâ eden bir yük onbinüçyüzseksânyedibuçuk gurûş eshâm fâ'izi dahi senede iki taksît ile evkât-ı mezkûrede kaleminden verecek sarraflar mûcibince ve eshâm-ı mezkûre sahibine te'diye ve teslîm eyleyüb ve senesi aherinde cânîb-imirî ile hesâb görüb yediyle sûret-i muhâsebesine oldukça zabt ve rabt ve icrâsına ve mahsûlât ve rûsûmâtının cem' ve tahsîl ve ahz ve kabzına taraf-ı aherden ferd-i vâhid ve ta'arruzla ve ta'addi eylemeyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmidört senesine kasaba-i Samsuna tâbi' Kabı karyesinden anbâr Yukarında sâkine Hâcî Kethüdânın Harmancez (?)

Kürişâd . . . demekle ma'rûf nâm mahalle Çardâk Kürişâd . . . sâkin-
lerinden Cûtoğlu . . . zımmî ile birbirlerinden da'vâ edüb bundan
mukaddem 'arz-ı mezkûrun da'vâsı görölüb ve mahalle nizâ' üzere
varulüb iki def'a da'vâları şer'an huzûr-ı şer'îde rû'yet olu-
nüb ve Hâcî Kethüdâya hükm olunub ve yedîne iki kît'a hüccet-i
şer'îye i'tâ olunub ve masarraf için merkûme kibel-i şer'den
ruhsat verilüb ve bu def'aca 'arîza-i mezkûru mesfûr Çût zımmî
da'vâ edüb ve mübâşir ta'yîn olunub mahal-i nizâ' üzerine tekrâr
varılub muslihûnlar muvâcehesinde Çûtoğlu zımmîyesinde eski bu
yerinden taşrâ çıkma ve Hâcî Kethüdâya dahi yedinde olan hüccet-i
şer'îye derûnunda kariyyenin mer'ası olan mahallesinin ve ge-
rek mesfûrun hayvânâtlarının yaylâğı olub birbirleri . . . ile ni-
zâ' eylemek deyû beynlerinde kat' olunan hudûdumuzdan biriniz
taşrâ çıkmak eğerce râzı olmayub ba'de'l-yevm birbirlerinden da'-
vâ ederler ise huzûr-ı şer'de da'vâları mesmû'a olunmaya deyû
işbû sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 9 Receb sene (1)224.

Bismü'l-hâsarü'l-masar (?) Mustafa vekîl-i nâ'ib Samsun

V. 150-A

Hüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke'lâm
Mevlânâ Karagûş kadısı zide fazlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâ-
sıl olucak ma'lûm ola . . . Sivâs Sancağında vâki' Karagûş Kazâsı a-
hâlilerinin rikâb-ı hümâyûnumda divân-i hümâyûnuma takdîm eyle-
dikleri bir kît'a 'arz-ı halleri mahzarları mefhûmunda kazâ-i
merkûm ahâlilerine eyâlet-i merkûme tarafından hârc-ı ez-tahammül
tekâlif-i tarh ve tahmîl ve envâ'-i mezâlim ve ta'addiyân ile
teczîm ve tekdîrden hâli olmadıklarından perîşâni hallerini mûc b
bir keyfiyyet olduğı beyâniyle hallerine merhameten ba'de izin
kazâ-i mezbûr ahâlilerinin umûr-ı şer'îye ve 'avâriz ve tekâlif-
leri eyâlet-i merkûmeden ifrâz ve Cânîk Sancağına nakl ve il-
hâk husûsuna müsâ'ade-i seniyyesi lefk . . . kılınmasını tahrîr
ve istihâm ve inhâlarını musarref kaza-i mezbûr kadısından

oldukları bir kıt'a i'lâmı ibrâz-birle Karagûş Kazâsının umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve nüzl vesâ'ireleri emsâline kıyâsen karb civârında olan Cânîk Sancağına nakl-i i'lâm olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mûcibince hazine-i 'âmiremde mahfûz mevkûfât defterlerine nazar olundukda Sivâs eyâletinde vâki' Karagûş Kazâsının onaltıbuçuk 'aded 'avarız ve nüzl hâneleri olduğu mukayyed ve emsâli kaydı ba'de'l-ihrâc müktezâsı su'vâl olundukda mezbûr ahâlîlerinin istirhâmlarına ve sâdır olan fermân-ı 'âlişânıma nazaran emsâli mûcibince kaza-i mezbûrun mukayyed ol-mikdâr 'avârizları livâ-i merkûmeden ihrâc ve ifrâz ve Cânîk Sancağına ilhâk olunduğu halde yedlerine sûret-i i'tâsı müktezâ-yı nizâmından olmağla bu sûretde istid'â olunduğu üzere tanzîmi matûk re'y-i 'âlişânım idüğü der-kenâr olunmağla der-kenâr olunduğu vechle sûret ve emr-i şerîfim isdâriyle tanzîmi husûsu bâ-tak-rîr lede'l-'arz takrîri mûcibince sûret ve emr-i şerîfim isdârı bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mûcibince mevkûfât kayd olunub kaza-i mezbûr ahâlîleri yedlerine mühürlü ve imzalû mevkûfât defteri sûreti ve ordu-yı hümâyûnuma 'ilm-i haberi verilmeğle imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdum ki hükûm-i şerîfimle vardûkda bâbında binikiyüzyiğirmiiki senesi Zi'l-hiccesinin yedinci günü târîhiyle hazine-i 'âmiremde mahfûz mevkûfât defterlerine kayd olunub kaza-i merkûm ahâlîleri yedlerine verilen mühürlü ve imzalû sûret-i defter mûcibince 'amel edüb dahi sen ki kadı-i mûmâ-ileyh-sin bâlâda tahrîr ve beyân olunduğu üzere sâlifü'z-zikr Karagûş Kazâsının umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve nüzl vesâ'ireleri Sivâs Sancağından ihrâc-birle Cânîk Sancağına nakl ve ilhâk ve ol-vechle hazine-i 'âmirem defterlerine sebt ve kayd olduğu ma'lûmun olundukda fîmâ-ba'd kaza-i mezbûrun umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve nüzl vesâ'ireleri Cânîk Sancağı tarafından suk-i rû'yet eyleyüb mugâyir emr-i 'âlişânım ifrâz olundukları Sivâs Sancağı tarafından müdâhil ve ta'arruz ettirmeyesin şöyle bilesin ve ba'de'l-nazar işbû emr-i 'âlişânımı kaza-i mezbûr ahâlîleri yedlerinde

ibkâ edüb 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yeve mü'l-'işrîn Zi'l-hicce min esna 'işrîn ve mi'eteyn ve elf.

V. 150-B Hüküm 1

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem Mevlânâ Niksâr kadısı zide fazlehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Sivâs Sancağında tâbi' Niksâr Kazâsı ahâlilerinin rikâb-ı hümâyûnumda divân-ı hümâyûnuma takdîm eyledikleri bir kît'a 'arz-ı hâl ve mahzarları mefhûmunda kaza-i mezbûr eyâlet-i merkûme tarafından harc-ı ez-tahammül tekâlîf-i tarh ve tahmîl ve envâ'-i mezâlim ve ta'âddiyân ile teczîm ve tekdîrden hâlî olmadıklarından perîşânî hallerine mûc b bir keyfiyyet olduğu beyânîyle hallerine merhâmeten ba'de izin kaza-i mezbûr ahâlilerinin umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve tekâlîfleri eyâlet-i merkûmdan ifrâz ve Cânîk Sancağı ve ilhâk ve husûsuna müsâ'ade-i seniyyem evzânî kılınmasını tahrîr ve istirhâm ve zahârlarını mukaddemâ kazâ-i mezbûr kadısından aldıkları bir kît'a i'lâm ibrâz-birle Niksâr Kazâsının umûr-ı şer'îyye ve emsâline kıyâsen garb-i civârda olan Cânîk Sancağına nakl-i i'lâm olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mûcibince hazine-i 'âmiremde muhâfaza-i mevkûfât defterlerine nazar olûndukda Sivâs Sancağına vâki' Niksâr Kazâsının çözültişârbuçuk 'aded 'avâriz ve nüzl-leri hânelerine olduğu mukayyiden ve emsâli karîb ba'de'l-ihrâc müktezâ-yı su'vâl olûndukda kazâ-i mezbûr ahâlilerinin istirhâmlarına sâdır olan fermân-ı 'âlişânıma nazaran emsâli mûcibince kazâ-i mezbûrun nüzülleri livâ-i merkûmeden ihrâc ve ifrâz ve Cânîk Sancağına hâl ve ilhâk olduğu halde yedlerine sûret ve emr-i şerîfim i'tâsı müktezâ-yı nizâmdan olmağla bû sûretde istid'â olûduğı üzere tanzîm husûsu matûk re'y-i 'âlişânım idüğü mevkûfâtdan der-kenâr olunmağla sûret-i emr-i şerîfim isdâr husûsu bâ-kakrîr lede'l-'arz takrîr mûcibince sûret-i emr-i şerîfim isdârı bâbında sâdır olan emr-i 'âlişânım mûcibince mevkûfât defteri sûret ve ordu-yı hümâyûnuma 'ilm u haberi verilmeğle imdi vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım

sâdır olmuşdur ki hüküm-i şerifim vardıkda bu bâbda bin-ikiyüzyiğirmiiki senesi Zi'l-hiccesinin yedinci günü târîhiyle hazine-i 'âmirende mahfûz mevkûfât defterine kayd olunub kazâ-i mezbûr ahâlilerinin yedlerine verilen mühürlü ve imzalü sûret-i defter mücibince 'amel edüb dahi sen'kıkadı-i mûmâ-ileyhsin bâ-lâda tahrîr ve beyân olduğu üzere sâlifü'z-zikr Niksâr Kazâsının umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve nüzl vesâ'ireleri Sivâs Sancağın-dan ifrâz ve ihrâc-birle Cânîk Sancağına nakl ve ilhâk ve ol-vechle hazine-i 'âmirem defterlerine sebt ve kayd olunduğu ma'lûmun oldıkda fîmâ-ba'd kazâ-i mezbûrun umûr-ı şer'îyye ve 'avâriz ve nüzl vesâ'irelerin Cânîk Sancağı tarafından suk-i rû'-yet eyleyüb mugâyir-i emr-i 'âlişânım ifrâz olundukda Sivâs Sancağı tarafından müdâhale ve ta'arruz ettirmeyesin şöyle bilesin ve ba'de'l-nazar işbû emr-i 'âlişânımı kazâ-i mezbûre ahâlileri yedlerine ibkâ edüb 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmü'l-'işrîn Zi'l-hicce sene isna ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf.

V. 151-A

Hüküm 1

Fî'l-asl İskilibî olüb kasaba-i Samsun'da kiremutçuluk hizmetinde olüb bundan akdem Koç'Alioğlu Ahmed Ağa Kahvesinde bî-emrillahi te'âlâ fevt İskilibî Hüseyin nâm kimesnenin kâffe-i terkesi defteridirki bâ-ma'rifet-i şer' sicil-i mahfûza kayd ve hîn-i hâcetde ve vârisi zuhûr ve derûnunda ba'de'l-isbât vârisine edâ ve teslîm oluna ve's-selâm. Fî 7 Şevvâl sene (1)225 Yevm-i Pazâr.

	<u>Kıyye</u>	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet(1)</u>	<u>Pâre</u>
'An nakd-i meblağ	-	-	116	-
Kendîr çuvâlı çift	-	1	3	-
Okunamadı 'aded 1 Küçük (okunamadı)1	-	2	3	-
Fındık	7	-	1,5	-
Duhân	6,5	-	2	30
Yorgân	-	1	10	20
			136	10

Resm-i hâkim fûrû nihâde

6

130

Techîz ve tekfîn verilân fûrû nihâde

16

Sahhü'l-bâkî yüzondört gurûş bir rub' tereke-i müteveffâdır.

114

Şuhûdü'l-hâl

- Sarâc Usta Mehmed, Mine'l-fakir Mahmûd en-Nâ'ib
- Hâlikzâde Mehmed Beşe (?), bi-kazâ-i Samsun
- Kör Hâfız Mü'ezzin,
- Gâyıışoğlu Mollâ 'Abdullah,
- Koç 'Alioğlu Ahmed Ağa,
- Pazâr imâmı 'Ömer Efendi.

Hüküm 2

İşbû bâlâda mestûr İskiliblû merhûm Hüseyin yüzondört gurûşluk terekesi zevcesi Kezbân bint-i 'Osmân nâm Hâtûn ile sulb-i sagîr oğlu Ahmed bin Hüseyin nâm kimesneye isâbet etmekle hâtûn-ı mersûme tarafından asâleten ve eytâm-ı mezbûr Ahmed bin Hüseyin tarafından vesâyeten Kezbân bint-i 'Osmân nâm hâtûnun er karındaşı Mustafa bint-i 'Osmân bâ-hüccet-i şer'îyye İskiliblû Samsun ve huzûr-i şer'e gelüb vesâyetini ve vekâletini ba'de'l-sübût İskilûb sâkinlerinden Şeyh Habîb Mahallesi sâkinlerinden bâlâda mestûr merhûm Hüseyin veled-i Hasan nâm kimesnenin yüzondört gurûş terekesi İskiliblû Mustafa bin 'Osmân nâm kimesneye huzûr-ı şer'de ve işbû şuhûdîn muvâcehesinde tamâmen teslim olunmağla sicil-i mahfûza kayd olundu. 13 Rebi'ü'l-evvel sene (1)225.

Şuhûdü'l-hâl

- Bazâr imâmı 'Ömer Efendi,
- Müfti Hasan Efendi,
- Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa,
- el-Hâc Salih Efendi,
- Kadirlüdden el-Hâc 'Abdulkadir,
- Könioglu 'Ali,
- Ve gayrihum mine'l-hazîrîn.

V. 151-B

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-makârim mü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'al-lâm kapûcubâşlarından Trabzon Sancağı mütesellimi ve Cânîk muhassılı Hazinedârzâde Süleymân Beğ dâme mecdûhü ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke'lâm Trabzon ve Tirebolû ve Cânîk Sancaklarında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zide fazlehum ve kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu husûsa mübâşir ta'yin olunan rikâb-ı hümâyûnum kaimimakâmı Peşkir Hüseyin arkâdâşı el-Hâc Dervîş zide kadrehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki iftihârü'l-havvâs ve'l-mukarrebîn mu'temadü'l-mülûk ve's-selâtin muhtârü'l-'izz ve'l-temkîn bi'l-ffî'l dârü's-sa'âdetim ağası olub haremeyn-i şerîfeyn evkâfı nâzırı olan Kasım Ağa dâme 'uluvvehu rikâb-ı hümâyûnuma 'arz gönderilüb taht-ı nezâretinde olan evkâfdan İstanbûl'da Lâleli Haşîm kurbunda vâki' merhûm ve maktûle Sultân Mustafa Hân tâb-ı zâd evkâfı mukâta'atından bâ-berât-ı 'âlişân mâlikâne 'uhdesinde olub fakat İzmirden mâ'adâ Rumili ve Anadolûda vâki' cümle memâlik-i mahrûsemde i'mâl ve izâ'a olunan sâcma ve fişenk ve fındık ve çubuk ve külçe kurşûn edâvâtın ahz ve fûrûhtu ve kezâlik müste'men tâ'ifesinin getürdükleri sâcma ve kurşûnun dâhi râ-yıcı üzere bir vâhiddin ahz ve fûrûhtu meşrût olan sâcmacıbaşılık mukâta'ası mülhakâtından Trabzon ve Tirebolû ve Cânîk Sancaklarının sâcmacıbaşılık mukâta'ası tarafından verilen zabt-ı temessüğü ve sâdır olan emr-i 'âlişânım mûc bince ahâlisinden bir ki-mesneye ihâle ve tefvîz olunub sâcma ve kurşûnun i'mâl ve fûrûhtu ve ahz ve i'tâsı ancak mültezimine tahsîs kılınmak şurûtundan iken birkâç seneden berû tarafından temessük ahzına ri'âyet etmeyüb a'yân-ı mütekalîbeye istinâr yedinde zabt temessüğü ve emr-i 'âlişân olmayarak kendü yedlerinde diledikleri gibi sâcma ve kurşûn ahz ve fûrûht-birle hilâf-ı şurût mukâta'a ve muğâyir-i fermân harekete mübâderet eylediklerinden şirâze-i nizâm-ı mukâta'aya

celb-târî ve irâd vakf-ı şerîfin bir nesne ibtidâr etmeleriyle fîma-ba'd beher sene Muharrem guresinden tarafından zabt temessüğü ahz ile emr-i 'âlişân ahâlisinden ber-mu'tadla kimesneye tefviz ve iltizâm olunub şurût üzere saçma ve kurşun ve fındık ve çubuk ve külçe kurşun edâvâtın ahz ve fûrûhtuna ve i'mâl ve izâ'-asına ecânîbden bir ferd müdâhale ve ta'arruz ettirilmeyüb bundan sonra yedinde zabt temessüğü ve emr-i 'âlişânım ve ümerâ tarafından sened olmayarak saçma ve kurşun envâ'ından olur ve satar ve dükkânında ve yedinde bulunur ise ma'rifet-i şer' ve mübâsir-i merkûme ve zâbiti ma'rifetiyle mâl-i mukâta'a tamâmen tahsîl olunduktan sonra dükkânı temhîre olunub ber-mûcib-i şurût yed-i vâhîdden zabt ettirilmesine mübâderet ve müsellebe olmayanları isim ve şöhretleriyle der-sa'âdetime irsâl olunmak için emr-i 'âlişânım sûdüreti mukatâ'a-i mezkûrun ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf ve müderrisîn-i kirâmımdan kıdvetü'l-'ulemâ'i'l-muhaffakîn Mehmed Rauf zide 'ulemâ memhûr takrîriyle inhâ ve istid'â etmeğin müşârü'n-ileyh evkâfı mukâta'atından medîne-i Üsküdar'da kâ'in saçmahânede saçma ve fişenk ve fındık ve çubuk kurşunu i'mâl ve işâ'a olunub İzmirden mâ'adâ Rumili ve Anadolûda vâki' cem'-i memâlik-i mahrûsemde saçma ve fişenk ve fındık ve çubuk kurşunu ihdâs olmayub ve ederi olur ise men' ve def' olunmak ve müs'temen sefînesiyle gelen saçma râyîci üzere kârhâne-i mezbûr mutasarrıfı tarafına verilüb ahire verilmemek ve düstûrû'l-'amel tutulân şurûtundan olduğı mukayyed olmağla şurût mücebince 'amel ve hareket olunub filân şurût kimesneye vaz' ve hareket ettirilmeyüb ve ederi olur ise ma'rifet-i şer'le men' ve def' ettirilmek üzere ağa-yı müşârü'n-ileyhin 'arzıyla şerefrîz sudûr eden işbû emr-i celîlü's-şânımın ber-mûcib icrâ ve hilâf-ı hareket nühâşe ve mücânebet olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm etmeğin imdi mûc bince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdum ki hüküm-i şerîfim ile mübâsir-i merkûm vardûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere ağa-yı müşârü'n-ileyhin 'arzi mûcibince şerefyafte-i sudûr eden işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin maz-

mûn-ı münîfi-birle 'âmil olub hilâfından hazer eyleyesiz şöyle
bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız.

Ünyeli Çâlıkoğulları muhâllefât cânîb-i mirîden zabt olunması
bâbında.

V. 152-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekâri-
mü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı 'âlî
mu'allâm kapûcubâşılarında Cânîk muhassılı Hazinedârzâde Sü-
leymân ve zikrî atî muhâllefâtın zabt ve tahrîri için mübâşir
ta'yîn olunân Ahmed 'Arîf Beğ dâme mecdühümâ ve kıdvetü'l-kudât
ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Ünye ve Fatsa kadıları
zide fazlehumâ tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm ola-
ki Cânîk Sancağında vâki' Ünye Kazâsı vücûhundan Ünye ve Fatsa
mütesellimleri olan Çâlıkoğulları 'Ömer ve İsmâ'il ve diğeri iki
nefer karındâşlarıyla bu esnâda katilen vefât etmiş oldukları
ihbâr ve merkûmların ashâb-ı serden ve yesârdan oldukları tah-
kîk ve iş'âr olunmaktan nâşî kâffe-i emvâl ve eşyâlarının mübâ-
şir ma'rifetiyle cânîb-i mirî için zabt ve tahrîrine irâde-i sa-
niyyem ta'alluk etmekle senki kapûcubâşı mûmâ-ileyhsin senden
hizmet ve sadâkat me'mûl olduğuna binâen ikdâmın meyânında bi'l-
intihâb bu husûsa mahsûs mübâşir ta'yîn olunmuş senden imdi mük-
tezâ-yı me'mûriyetin üzere sır-i serî' ile mahalline varub müte-
veffâ-yı merkûmların ol tarafda kâffe-i emvâl ve eşyâ ve nükûd
ve zimmât ve emlâk ve 'akâr ve çiftlikât ve hayvânât ve hubûbât
ve'l-hâsıl ism-i mâl ıtlâk olunur her neye mâlik iseler bir hi-
lâl ve her nesnelere hâric ve mektûm kalmamak şartıyla ma'rifet-i
şer' ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh ma'rifeti ve mübâşiretinle serren
ve 'alenen erbâb-ı vukûfdan gereği gibi tashîh ve tahkîk ederek
cümlesini zâhire ihrâc ve cânîb-i mirî için zabt ve tahrîri ve
evvel emîrde nükûd-ı mevcûdesiyle memhûr ve mûmza defter-i sıhhat
eserini seri'an der-sa'âdetime irsâl ve sen anda tevaffuk ve ba'-
de ne güne fermân-ı 'âlişânım sâdır olur ise ol-vechle 'amel ve

hareket eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbû emr-i 'âlişânım isdâr ve yedine i'tâ ile irsâl olunmuşdur imdi gerek- dirki müteveffâ-yı merkûmlar serden ve yesâr ile şehri-nis'â (?) olduklarına binâen kâffe-i emvâl ve eşyâlarının cânîb-i mirî için zabt ve tahrîri matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûmunuz oldûkda fermânım olduğı vechle merkûmların ol tarafda olan bi'l-cümle emvâl ve eşyâ ve nükûd ve zimmât ve emlâk ve 'akâr ve çiftlikât ve hayvânât ve hubûbât ve'l-hâsıl ism-i mâl itlâk olunur her ne- ye mâlik iseler bir hilâl ve bir nesnelere hâriç ve mektûm kal- mayarak ma'rifet-i şer' ve muhassıl-ı mûmâ-ileyh ma'rifeti ve mübâşiretinle serren ve 'alânen erbâb-ı vukûfdan gereğı gibi tas- hîh ve tahkîk ederek cümlesini zâhere ihrâc ve cânîb-i mirî için zabt ve tahrîr ve evvel emirde nükûd-ı mevcûdesiyle memhûr ve mûmza defter-i sihat eserini seni'an der-sa'âdetime irsâl ve sen anda tevaffuk ve ba'de ne güne fermân-ı 'âlişânım sâdir olur ise ol vechle 'amel ve hareket ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i emr-i şerîfim hatır ve gönüle ri'âyet ile kusûr ve tekâsülün tahkîk olunmak lâzım gelur ise 'azer ve 'alet ve **bar-vechle mesmû'** ve **mu'taber** olmayarak mes'ûl ve me'âtib olacağı emr-i muhakkak ol- mağla ana göre 'amel ve harekete ihtimâm ve dikkat eylesin ve sizki muhassıl ve kadılar mûmâ-ileyhimsiz siz dahi mûcib emr-i şerîfimle 'amel ve hareket-birle muhallefât-ı mezkûrenin zâhere ihrâcı husûsuna her mübâşir-i mûmâ-ileyh min külli'l-vücûh mu'- âvenet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur bu- yûrdumki hükm-i şerîfimle vardûkda bu bâbda vech-i megrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i 'âlişânımın mazmûn-ı münîfi üzere **'âmil olasız** şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîren fi'l-yevmü'l-'aşer Muharrem sene seb'a ve 'işrîn ve mi'- eteyn ve elf.

V. 152-B

Hüküm 1

Cânik muhassılı vekîli mahdûm hazret-i veli'ü'n-ni'amım devletlû necâbetlû veli'ü'n-ni'am 'Osmân Beğ Efendimiz Hazretleri tarafından vürûd eden 'adâlet buyûrulduzu sûretidir. Fî 21 Cemâzi'l-evvel sene (1)229.

Şeri'at-ı me'âb Cânik Sancağının hâvî olduğu kazâların kullât ve nüvvâbı faziletlû efendiler zide fazlehum ve me'zûn-ı bi'l-iftâ fezâhetlû efendiler ve müderrisîn-i kirâm efendiler zile takvahum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimleri 'izzetlû ağâlar zidet mukadderehum ve vücûh-ı vilâyet ve ihtiyârân ve bölükbâşiyân ve iş erleri bâ-cem'ihum ba'de't-teslîmât inhâ olunûrki müddet-i merîde zîr ve hasbe'l-vakt sancâğımız muhattel ve muhârebeden hâlf olmadıği sebepleri kazâların mütesellimleri başlû başına bildikleri ve diledikleri misüllü cürm ve cinâyet ve hesâb ve kitâbları olmayub mukaddem hakk-ı ahakk devletlerinde kemâl-i 'inâyet ve ihsân-ı şâhâne zuhûre gelerek şân-ı vüzerât ihsân buyurulan devletlû ve merhametlû veli'ü'n-ni'metim efendimiz hazretleri bâ-emr-i cihândâri bi'ş-şeref ve'l-ikbâl mersâ-yı me'mûriyetlerine 'azîmet ve hareketleri esnâsı fukârânın zâ'if-i hâl ve diğêr gönüllerine rahm ve şevkat buyurularak mütesellimât ağaların her birlerine bâş bâş şifâhen fukârâya siyânet olunmak ve tekâlif-i şakkadan başka cürm ve töhmetler zuhûrunda hâl ve tahmillerine göre cerâ'imleri ahz ve mes'ûde gûnâ da'vâya sülûk etmeyüb ve alınan cerâ'imi ve masarrad kat'î irâd ve mesârîf ederek bilâ-emr ve bilâ-sehed hizmet ve ikrâm nâmiyle a'yân ağaların safâhat ettiklerini defter-i ni'amâya kayd etmemek husûslarını müşârü'n-ileyh efendimiz başka ve 'inâyetlû aââ pedârimiz hazretleri dahi bir def'a rû'yet muhâsebelerinde başka her birlerine te'kid ve tenbih buyûrulduğı ve hizmetkâr ve sadıklık iddi'âsı oldukları bâ-fermûde hazret-i veli'ü'n-ni'amımı dâ'imâ fukârâya refî'atiyle mu'âmele ve cürm ve töhmetleri zuhû-

retinde gereği gibi tashih ve şer'-i şerife mürâca'at ve murafâ'-a ettirilerek üzerlerine töhmet bezkinde ekserisini değnek ile terbiyyet edüb ve cerâ'im ahzı iktizâ eder ise de yüz gurûsdan naksân da'vâyı gözler görüb büyücek ve tahmîlce da'vâlarını kı-tâl ve arız da'vâları misüllü maddeleri tarafımıza i'lâm ve ifâ-de olunmak lâzimededen ve bu vechle tenbîh veli'ü'n-ni'amı vâriken hilesi hatırlarındadır ve tam'-i hâneme hûş olub hele efendimizi kırmayacakları nemûdâr hırâset-i hiyâ ve tarafımızdan pervâ et-meyerek ya'ni bizleri bilmez gibi bundan akdem tevzî' vukû'unda tarafımıza takdîm eyledikleri defterlerinde yine hazînece irâd kayd ve kendü bâşlarına safâhat ettikleri mutabbih mesârefi ve mürûr-ı 'ubûr mesârif nâmiyle külli mesârif kayd ettiklerine meb-nî gayr-i husûle-i selâbete bir dürlü kabûl ettirilemeyüb ve ten-kizâsı veli'ü'n-ni'amın icrâsı lâzimededen olmağla kiminin beyhû-de mesârifî kesr ve kemiyetin cerâ'im ahzı ve feyz-i ibrâ' kay-dı bey mi'sâl olduğundan rahmeten li'l-fukarâ birer mikdâr mesâ-riflerinden tenzîl olunarak fukarânın esâmisine isâbet eden mâl sâlyâne ve aheriyye tahkîk ettirildi sizler ki mütesellimân ağâ-larsız hele 'ulûfetlû ağâ pederim bâ-me'mûriyyet sancağ-ı aherde olub sizlerin sıdk ve güzîni fark eder ise de ber-müktezâ-yı vakt-i işğâle kesr u sebebi yüzünden vermeyüb ve cümle kusûrumu-zu sarf-ı intisâr etti birler bâri bir kimesnenin ta'rif ve su'-âline bakmayub 'aklımız derk eder bu vakte kadar hiçbir şeye bakmayüb belki emr-i veli'ü'n-ni'amı üzere kendülere gelüb insâf ederler deyû ihmâl olundu ise de fîmâ-ba'd emr ve nüfûz veli'ü'n-ni'amın icrâsı kaydında olacağı muhakkak bilüb bundan sonra bi-lâ-emr ve bilâ sened defterlerinde beyhûde mesârifden habbe-i vâ-hide görmeyem ve kayd ederseniz kabûl olunmayacağı ve nefsi-i ka-rındaşım olur ise bu bâbda terbiyye ve gûş emrine nasb nefsi-i ihtimâm edeceğimi musarrâh bilesiz ve başlarınızda mütecemmi' sâl-yâne ve çift kaçkûnları bir alây safâhaları tutmayub kazâlarınız-da görülmüş ve nihâyet uşakdâr eziyet hizmetkâr alınmayub hizmet-kâr lâzım ise mirîlû neferâtı istihdâm ittirür bulunmadıkları

sûretde karındâşlarını hizmetinizde kollanub bu vechle hizmet ve tahsîl-i rızâ-yı veli'ü'n-ni'amımda bulunasız ve sizler ki kudât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhâlersiz sizler dahi bundan akdem sudûr eden emr-i celîlü's-şân mantûku mevtâ zuhûrunda yüzde bes resm-i kassâm ahz edüb eytâmlara gadrdan hazer ve kazâ ve kurrâlarda resim rû'yeti bahânesiyle tât'tâ'bir olunan aklunuz verüb fukarâya rencide etmeyesiz ve sizler ki müfti ve müderrisîn ve 'ulemâ efendilersiz sizler dahi a'yânların bu misüllü zulm ve ta'addisi oldûkda ve mesmû ve nefsâniyyet gûne bagîr-i hak ve bî-vech-i şer'î da'vâ ve nizâ' zuhûrunda tarafımıza ifâde ve ihbâr eylemeleri me'mûl ve sizler ki ihtiyârân ve esnâflarsız sizler dahi kahvehânelerde ve sûk-ı sultânide şevk-i sûm ve ra'iyyetiyle meşkûliyetden firâ'at ve herkes kendi za'tiyle meşgûl ve kasabda yarâr bazârbâşı nasbıyla îgneden ipliğe ve onu oniki kâriyle tarh verüb tam'-i hamdan keyfiyyet edesiz ve sizler ki a'yân ve mütesellimân ağâlersiz kibâlâda tahrîrim vechle 'amel ve hareket edüb fîmâ-ba'd vâki' olân şikâyeti fetevâ-yı şerife ve kanûn-ı münife ihâle ve şer'an murâfa'a edüb şer'an töhmet ve zabtimeyân kimesne habs ve tahrîm etmeyesiz ve 'örfen görülecek da'vâları dahi resm-i beldeye nazaran tarafınıza inhâsî lâzım gelmesini rû'yet ve tarafımıza lâzîmü'l-inhâ olanları 'arz ve takdîm ve der-di' anetüllah olan fukarâ ve zu'efâ ve re'âyâ ve berâyânın asâyiş-i halleri ol-vechle esbâba teşebbüs ve evkât-ı hamsede cemâ'atla câmi' ve mesâcidlerde edâ ve leyl-i nehâr ve devâm-ı 'ömr-i saltanat-ı hazret-i mollâ fayitâh ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyye veli'ü'n-ni'amım ikdâm eylemelerinizi tenbihen tarafımızdan işbû buyûruldu tesyâr olunmuşdur inşallahu te'âla vüsûlünde gerekdirki ber-mûcib buyûruldu 'amel ve hareket ve hilâf-ı vaz' ve halât vuku'undan bigâyet-i ictinâb ve da'vât-ı hayr ile tarafımızı dahi bâd ve nezkāre dikkatler matlûbumdur ve 'ş-selâm. Fî 21 Cemâzi'l-evvel sene (1)229(1).

es-Seyyid 'Osmân vekîl-i muhassıl Cânîk

V. 153-BHüküm 1

Binikiyüzyiğirmisekiz senesi tertibâtından Tokâd kalhâne-
sinde tabh ve tasfiye ve Tokaddan Samsun iskelesine nakl ve ten-
zîli ve Samsun Kasabasında bâ-emr-i 'âli nuhâs-ı mirî kabzına
me'mûr Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa yediyle der-'aliyyeme götü-
rülân nuhâs-ı mirî defteridir ki ber-vech-i atî zikr olunur. Fî
sene (1)230.

Nuhâs Nuhâs Kıyye
Kıt'ât kantâr

Gümrükçü Seyyid Mustafa Ağanın yediyle Ünye Veli Ahmedoğlu 'Ömer kapûdân sefinesine vaz' ve irsâl	1160	688	35
Def'a gümrükçü yediyle Ünyeli Uzûn Hasbizâde Bekir re'is sefinesine vaz' ve irsâl	2612	1499	30
Mehmed Ağa yediyle Alâylûdan Halîl re'is se- finesine vaz' ve der-'aliyyeye irsâl	2051	1184	4
	5823	3381	69

Hüküm 2

Yiğirmisekiz yiğirmitokûz senelerine mahsûben olarak otûz-
bir senesinde Samsun iskelesinde Kethüdâzâde Mehmed Ağa ma'ri-
fetiyle iki tertib olan nuhâsdan der-'aliyyeye gönderilan . Se-
ne (1)231.

Nuhâs Nuhâs Kıyye
Kıt'ât Kantâr

Donânma-yı hümayûnumdan Küçük Mustafa kapû- dânın süvâr olduğu fırkateyn çektürme ile der- 'aliyyeye irsâl . Fî Gurre-i Receb sene (1)231	3040	1836	11
Samsunlu Seyyid Halîl ve Seyyid İsmâ'il re'is şehdiyyesine vaz' ve der-'aliyye- ye irsâl olunân. Fî 11 Receb (1)231.	580	358	12
Ünyeli Bacaksız Banioglu Mürüdi re'is şehdiyye- siyle irsâl. Fî 25 Receb sene (1)231.	1000	603	4

Ünyeli Keşanoğlu Kirakha şâhikasıyle der-'aliyyeye irsâl. Fî 7 Şevvâl sene (1)231.	2655	1528	12
Def'a Ünyeli Bakrâklioğlu İsmâ'il re'is seffinesiyle. Fî 13 Zi'l-ka'de sene (1)231. İrsâl olunmuşdur.	1044	639	27
Def'a bâ-fermân-ı 'âlî Ünyeli Hâcı İsmâ'iloğlu Hüseyin re'is şehdiyyesine vaz' ve irsâl. Fî 5 Zi'l-hicce sene (1)231.	<u>2757</u>	<u>1689</u>	<u>37</u>
	11076	6653	91

Hüküm 3

İkiyüzotüzüç senesi Tokad kâlhânesinde ba'de'l-tabh Samsun iskelesine nakl ve Samsunda bâ-emr-i 'âlî nuhâs-ı mirî kabzına me'mûr Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le der-'aliyyeye irsâl olunan seffâyin defteridirki zikr olunur. Sene (1)233.

	<u>Kıt'ât Kântâr Kıyye</u>		
Samsunlu Seyyid Halîl re'is seffinesi süvârisi Bolâthâneli Kürt 'Alioğlu 'Ömer re'is yediyle der-'aliyyeye irsâl. 15 Ramazân-ı Şerîf	3000	1961	26
Ünyeli Bacaksız Bânioğlu Murâdu re'is seffinesiyle irsâl . Fî 25 Mâh-ı Receb	800	548	22
Ünyeli Koç'Alioğlu 'Osmân re'is seffinesiyle irsâl. Fî 25 Mâh-ı Şevvâl	800	542	18
Ünyeli Etmekçioğlu Mustafa re'is seffinesiyle irsâl. Fî 5 Şevvâl	646	433	12
Ünyeli Bornâzoğlu Dervîş re'is seffinesiyle irsâl. Fî 15 Şevvâl	<u>612</u>	<u>395</u>	<u>12</u>
	5858	3779	90
Ünyeli Sarı 'Osmânoğlu Hâcı Mustafa re'is seffinesiyle irsâl. Fî 13 Mâh-ı Cemâzi'il-ewel	1315	867	3
Ünyeli Darendelioğlu Mehmed Bâzıcı seffinesiyle irsâl. Fî 21 Zi'l-hicce	<u>3099</u>	<u>1963</u>	<u>3</u>
	10272	6609	96

Bolâthâneli Kürtoğlu 'Ömer re'is veyâhûd Bacaksızoğlu Maradû re'is ile sehven der-'aliyyeye ziyâdeniz tartılân kıt'ât

9 3
10281 6609

V. 154-A

Hüküm 1

Samsun Kazâsı kurrâlarından Büyük Oyumca karyesi sâkinlerinden Sivâsoğlu kimesne huzûr-ı şer'de zevcesini talâk-ı selâse ile tatlık eylediği işbû mahalle şerh ve kayd olunmuşdur. Fî 25 Sâfer sene (1)232.

Bu maddeye şuhûd

- Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa,
- Bafra mütesellimi Seyyid 'Abdulkerim Efendi,
- Müftî Efendi,
- Hâkim Efendi,
- Ve gayrihum mine'l-mahzar.

Hüküm 2

Boladhâneli Süleymâninoğlu Musa nâm kimesne zevcesi Lâz 'Alinin kızı Fatıma nâm hâtûnu huzûr-ı şer'de bi'l-muvâcihle tatlık eylediği işbû mahalle kayd olunmuşdur. Fî 3 Rebi'ü'l-ahir sene (12)36.

Şuhûdü'l-hâl

- Karındâşı Lâz 'Alininoğlu Ahmed,
- Lâz Mahmûdunoğlu 'Ali.

V. 154-B

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-mekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'alâm kapûcubâşılarında Samsun iskelesinde kabz-ı zahâ'ire me'mûr 'Abdurrahmân dâme mecdûhû ve kîdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve

kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân mütesellimi zide mecdûhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân vesâ'ir iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki ba'zı kalâ' ve bakâ'a irsâl ve lede'l-hâce der-'aliyyeme celb ve bezl dahi mahsûlâtında killet olub hasbe'l-iktizâ zâhire istid'â olunân mahallere i'tâ ve imrâd olunmak içün kapûcubâsı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Samsun iskelesinde der-'anbâr kılınmak üzere ikiyüzyigirmitokûz senesine mahsûben Cânîk ve Sivâs ve Corûm ve Amasya sancaklarında vâki' kazâlarda müretteb olan ma'lûmü'l-mikdâr kile zahâ'irden peyderpey iskele-i merkûme nakl ve tenzîl olunmakda olub ancak iskele-i merkûmede ol-mikdâr zâhireyi isti'âb eder müstâkil mirî anbârı bu gallede zahâ'ir-i mezkûreyi tahammül mahâzin olduğu tahkîk-i kerde-i şâhânem olmaktan nâşî sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin zahâ'ir-i mezkûre emvâl-i mirîyede olub bir kile ve bir habbesin telef ve izâ'atına rizâ-yı 'aliyyem olmamağla iskele-i mezkûrede olan mahâzinden ol-mikdâr zâhireyi isti'âb eder hesabca mahâzenler tedârik ve siyânet-i mirî farizâsına ri'âyet olunarak ehvence kirâ ile istikrâ ederek zehâ'ir-i merkûmenin vaz' ve hıfz ve harâsını husûsa mübaderet eylemek fermânım olmağın işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde ber-vech-i muharrer ve zehâ'ir-i merkûmenin iskele-i mezkûrda idhâriyle telef ve sarfdan vikâyesi matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûmun olduğda fermûde-i şâhânem üzere iskele-i mezkûrede olan mahzenlerde ol-mikdâr zahâ'ir-i isti'âb eder hesabca mahâzin tedârik ve siyânet-i mirî farizâsına ri'âyet olunarak ehvence kirâ ile istikrâr ve telef ve sarfdan vikâyesi husûsuna mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı rızâ mugâyir-i emr-i şerîfim harekete cesâret-i itlâf ve izâ'atdan bigâyet-i hühâşe ve mübâ'adet eylesin ve senki kabz-ı zâhire me'mûr mûmâ-ileyhsin sen dahi müktezâ-yı me'mûriyetin üzere zehâ'ir-i merkûmenin hîn-i kabzından temennâk ve gill ve gışşeret 'ârî olarak pâk ve münekkîm şartıyla ahz ve kabz ederek mütesellim-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle istikrâ olunacak mahâzine vaz' ve hıfzı husûsuna ihtimâm ve dikkat ve mugâyir-i gûne halât vu-

ku'undan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesin ve sen ki ka-
dı ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi mü-
ceb emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından tevekki ve
mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur
buyûrdunki hükm-i şerîfimle vardûkda vech-i meşrûh üzere şeref-
yafta-îîsudur olan işbû emr-i 'âlişânım vâcibü'l-ittibâ' ve lâ-
zimü'l-imtisâlimin mazmûnuyla 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılasız.

Hüküm 2

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdebbir-i
umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemnim-i mehâmü'l-enâm bi'r-
re'yü'l-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-iclâl müşeyyid-i
erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-me-
likü'l-a'la Sivâs ve Çorûm sancâkları mutasarrıfı vezîrim Meh-
med Gâlib Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu ve iftihârü'l-emâcid
ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmîd ve'l-makârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i
i'nâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşılılarından
elviye-i selâse-i mezkûre mübâya'acısı olub Samsun iskelesine
kabz-ı zâhire me'mûr 'Abdurrahmân dâme mecdûhû ve mefâhirü'l-ku-
dât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kilâm Sivâs ve Çorûm ve
Cânîk sancâklarında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zide
fazlehum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Cânîk mütesellimi zide
mezdûhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân vesâ'ir
iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak
ma'lûm olaki sen ki mübâya'acı mûmâ-ileyhsin ba'zı kalâ' ve bekâ'a
irsâl ve lede'l-hâce der-'aliyyeme celb ve ba'zen dahi mahsûlâ-
tında killet olub hasbe'l-iktizâ zâhire istid'â olunan mahallere
i'tâ ve imrâr olunmak için Samsun iskelesinde der-anbâr kılın-
mak üzere ikiyüzyiğirmitokûz senesine mahsûben Sivâs Sancağında
vâki' kazâlardan otûzbin kile hinta ile onbin kile şa'ir ve Ço-
rûm Sancağında vâki' kazâlardan onbin kile şa'ir ve Cânîk Sanca-
ğında vâki' kazâlardan yiğirmibin kile şa'ir tertîb ve tahsîli
içün başka ve sene-i merkûmede havl-i mezbûre zâhiresi merâm

üzere hâsıl olmadığından otüz senesine mahsûlünden mübâya'a ve tahsîli içün sene-i merkûme evâsıt-ı Şa'bânında başka evâmîr-i şerîfem verilmiş ve bu sene-i mübâreke mahsûlü kesret ve ifrât üzere olduğundan hintanın beher kile İstanbûlîsi ikişer ve şa'irin beher kile birer gurûşa bey' ve şirâ olunduğu sahîhen tahkîk ve ihtihbâr olunmuş olmağla elviye-i mezkûrenin müretteb mezkûrû'l-mikdâr kile hintanın beher kile ikişer ve şa'irin birer gurûşa icâb eder bahâları yedinde olan 'ale'l-hesâb akçeden 'an nakdin ashâb-ı zâhire edâ olunarak mübâya'a ve tahsîli husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk etmekle mûcibince 'amel ve hareket olunmak fermânın olmağın hasseten işbû emr-i celilü's-şân ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur icâb-ı vüsûlünde elviye-i mezkûrede müretteb ve fermânın olan mezkûrû'l-mikdâr kile hintanın beher kile ikişer ve şa'irin birer gurûşdan icâb eden bahâlarını yedinde olan 'ale'l-hesâb akçeden 'an nakdin ashâb-ı zehâ'ire edâ ve teslîm ederek bir kile ve bir habbesi gerûye kalmayub ma'rifet-i ser' ve ma'rifetin ve cümle ma'rifeti ve ittifâkiyle mübâya'a ve tahsîl ve iskele-i mezkûreye nakl ve tenzîl ve anbâr-ı merkûmede idhârı ve telef ve sarfdan vikâyesi esbâbın istihsâline ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i emr-i serîf-i 'âlisânım harekete cesâretten bigâyet hazer ve mübâ'adet eyleyesin ve senki vezîr-i müşârü'n-ileyhsin sâlifü'z-zikr Sivâs ve Çorûm sancaklarından müretteb zehâ'ir-i merkûmenin fi'at-ı mezkûre ile tahsîl ve mübâya'acı mûmâ-ileyhe teslîmen iskele-i merkûme nakl ve mücerred-i inzimâm re'y ve himmetine mütevaffık olmakdan nâşî müktezâ-yı gayret ve hamîyyet üzere temşîd ve tanzîmi husûsuna bezl-i cell-i himmet eyleyesin ve senki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mârü'z-zikr Cânîk Sancağında vâki' kazâlardan müretteb şa'ir-i mezkûrun fi'at-ı merkûme ile mübâya'a ve tahsîl ve iskele-i mezkûreye nakl ve tenzîl ve idhârı husûsuna mübâya'acı mûmâ-ileyhe i'ânet ve ser'at-ı maslahata mezîd-i i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i emr-i 'âlišânım harekete tevekki ve mübâ'adet eyleyesin ve siz ki kudât ve nüvvâb ve a'yânlar ve zâbitân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi ve müktezâ-yı emr-i serî-

fimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr işbû emr-i şerîf-i celîlü'ş-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münfi-birle 'âmîl olasız söyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız (1).

V. 155-A

Hüküm 1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mahâmid ve'l-mekârimü'l-muhtâs bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapûcubâşlılarından Samsun iskelesinde kabz-ı za'hâire me'mûr 'Abdurrahmân dâme mecdühû ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'ade-ni'l-fazâ'il ve'l-keâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu tevki'-i refî'i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sen zahâ'ire me'mûr mûmâ-ileyhsin bu def'a der-bâr-ı hilâfet-i mekârim vârid olan tahrîrâtında bir maddenin mefhûmunda ba'zı kalâ' ve bekâ'a irsâl ve lede'l-hâce ve der-'aliyyeme celb ve ba'zen dahi mahsûlâtında kıllet olub hasbe'l-iktizâ zâhire istid'â olunan mahallere i'tâ ve imrâr olunmak için Samsun iskelesinde der-anbâr kılınmak üzere ikiyüzyiğirmitokûz sehesine mahsûben Cânîk ve Sivâs ve Çorûm ve Amasya kazâlarında vâki' kazâlarda müretteb olan ma'lûmü'l-mikdâr kile zahâ'irden peyderpey iskele-i merkûmeye nakl ve tenzîl olunmakda olduğundan zehâ'ir-i mezkûre bahâsı için der-sa'âdetimde mukassem sarrâfın tarafına 'ale'l-hesâb akçe i'tâsını istid'â etmişsin zahâ'ir-i mezkûre bahâsı için zahâ'ire hazinesinden 'ale'l-hesâb olarak nakden ellibin gurûş ve Çorûm Sancağı zâhire bedeliyyesinden havâleten otuzaltıbinaltıyüzseksânbeş gurûş ve Amasya Sancağının yigirmisekiz senesi zâhire bedeliyyesinin yüzbin gurûş ki cem'a nakden ve havâleten yüzseksân altıbinaltıyüzseksânbeş gurûş i'tâ olunmuş ve zahâ'ir-i merkûmeden onbeşbin kile hinta ve şa'ir Anâpâ kal'asına irâde'i 'aliyyem irsâl için mübâşirlû emr-i şerîfim verilmiş olmağla zahâ'ir-i mürettebe-i mezkûreden kal'a-i merkûmeye gayr-i ez irsâl iskele-i mezkûre anbâr ve mahzenlerine şimdiye kadar kaç bin kile zâhire

(1) V. 154-B, Hüküm 2, V. 155-A'da da devam etmektedir.

idhâr olunmuşdur ve bahâsı ne mikdâra baliğ olmuşdur bir gûne haber ve eseri zuhûr etmediğinden şimdilik 'ale'l-hesâb akçe i'tâsından sarf-ı nazar olunmuş ise de tahsîl ve idhâr olunan zahâ'irin ecnâs ve bahâsının mikdârını ve kemiyet ve keyfiyyetini müş'âr-ı memhûr ve mûmzâ-i defter ve i'lâmı vürûdunda iktizâsına bakılacağı ecluden zahâ'ir-i mürettebe-i mezkûreden kal'a-i merkûmeye gayr-i ez irsâl-i müdhar olan zahâ'irin ecnâs ve mikdâr kilesi ve bahâsının kemiyet ve keyfiyyetini mübeyyen memhûr ve mûmza-i defter ve i'lâm-ı şer'iiyesinin ahziyle bâ-tahrîrât der-Sa'âdetime irsâl ve esbâbı husûsuna müsâra'at eylemek fermânım olmağın hasseten işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyyet-i mantûk emr-i şerîfîmenden ma'lûmun oldukda ve zahâ'ir-i mürettebe-i mezkûreden kal'a-i merkûmeye gayr-i ez irsâl-i mevcûdun anbar olan zahâ'irin ecnâs ve mikdâr kile bahâsının kemiyet ve keyfiyyetini mübeyyen defter-i mûmza ve i'lâm-ı şer' ahz ve bâ-tahrîrât der-Sa'âdetime irsâl ve isbâline gayret ve hilâf-ı rızâ ve muğâyir-i emr-i şerîf-i 'âlişânım 'avk ve te'hîrde tevakkî ve mübâ'adet eylesin ve sen ki kadî-i mûmâ-ileyhsin sen dahi mûc b emr-i şerîfîmle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfîmle işbû emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-îmtisâîmin mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'tîmâd kılasız.

V. 155-B

Hüküm 1

Binikiyüzotüziki senesi asitâne-i 'aliyyede tecdîd ve inşâ olunmakta sarây-ı hümâyûna müktezi meblağî (?) taşlar cânîb-i devlet-i 'aliyyemden me'sûl ustaları ma'rifetiyle Kâzabât Kazâsından kat' ve Samsun iskelesine nakl ve tenzîl ve Samsun iskelesinde mübâya'a kabzına me'mûr es-Seyyid Hasan yediyle yüzyiğirmidört kıt'ât meblağî (?) taşları Giresunlû Seyyid Emîn re'isin süvâr olduğu bir kıt'a iki direklû şehdiyyesine vaz' olunmak

huzûr-ı şer'de re'isler muvâcehesinde beher kantârı üçer gurûşa kat'-i yarâr olunub seffineye nakl olunurken re'is-i merkûmun hamâliyye ve kâyük mesârifâtı re'is-i merkûm yedlerinde beşyüzkırküz gurûş olduğunu merkûm Hasan Ağa ve me'sûl usta ve zâbitlerin takrîri üzere der-devlete i'lâm olundu işbû sicil-i mahfûza kayd. Fî 5 Zi'l-hicce sene (1)222.

V. 156-A

Hüküm 1

Sûret-i buyûrulduur.

Şeri'at-ı şî'âr Cânîk Sancağının hâvî olduğu kazâların kadıları faziletlü efendiler zide fazlehum ve me'zûnü'l-bi'l-if-tâ ve müderrisîn-i kirâm ve 'ulemâ ve hâtib ve imâm salâhatlü efendiler zide salâhahüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve mütesellimân 'izzetlü ağalar zide kadrehum ve vücûh-ı memleket ve ihtiyârân ve bölükbâşidan ve bi'l-umûm ahâli-i kazâ inhâ olunürki bundan mukaddem sancâğımız dâhilinde kâ'in-i i'lâm ve fukarâ ziyet ve dünyâya tamâ'il ile ve kız alub ve vermek mübâhaselerinde yolluk ve bâşlık ta'biriyle mebâliğ-i vâhidede matlûb ve libâs ve nişân vesâ'ir malzemeleri mâl ve tahammüllerinden hâric teklîfât ederek kız tarafından külli masarraf mü-tâlebe ve bid'at olarak tari vâlideyn vesâ'ir tekâlif-i mâl-i itlâf ile koca hakkında nass-ı Kur'ân ve hadis-i ahrü'l-zimmât nâzil olunmuş misüllü bir alây bid'atıhdâs ve dürlüye dürlü ezâ ve cefâya ibtidâr ve etvâr-ı nâ-sezâya cerâ'it etmeleri devletlü merhametlü veli'ü'n-ni'am pederim efendimiz hazretlerinin istimâ'-ı müşîrâneleri oldukda bu güne bid'atlerin def' ve ref'iyile fukarâ ve 'ibâd-ı müslimînin ve re'âyânın revâhiyyetleri için bir şurût ve nizâm-ı rabitâ olunarak isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyelerinin müzahhariyyet akzâ-i merâm olunmaktan nâşî bundan böyle yukârı boy ve kabâdayı ve hanedân ve kendi halini revâhiyyet ile geçinir kimesnelerin bâş ta'bîr olanlarından yolluk yüz gurûş ve nişân otüz nisfiyye ve entâri harc ve mesârifiyle

seksân gurûşluk ve kuşâk yüz gurûşluk habbe ve kolbağı ve saçlık ve habbeleri dahi münâsibi vechle ve evsât-ı hâl olanlarından yolluk altmış gurûş ve nişân onbeş nisfiyye ve entâri otûz gurûşluk ve kuşâk kırk gurûşluk ve habbesi dahi haline göre verilüb kolbağı ve saçlık vesâ'ir nesne fâkirü'l-hâl olanlarından verilmeye ve altûn dahi mısır ve gerek İstanbûl hâl ve tahammüllerine göre verilüb min ba'd bundan ziyâde ve hâriç nesne-i vâhide ve tari vâlidâyın vesâ'ir tekâlifât ile rencide ve ezâ olunmamak ve bundan başka bir mahalden kız veyâhûd seyyibe 'avret mütâlebe ve nâmzâd olunmak merâmları oldukda kızlûk ve şerbet-nûş olunmayub memleket 'ulemâsı ve ihtiyârları ve karyeler imâmı ve hâtibi ve kethüdâlar meyânında aşikâr nûş şerbet ve nişân verilüb sedâ ve karâbet dakikaları bi'l-ihtimâm bahs olunmak ve bu misüllü nişânı verilüb nâmzâd olan kıza ve 'avrete taraf-ı aherde ferd-i efride müşteri olunmamak bâbında bundan akdemce cânib-i hazret-i evliyâ-yü'ni'amiden taraf taraf buyûruldu-i asifâneleri neşr ve isdâr ve kazâ bi-kazâ feth ve kırâ'it ve cümleye i'lân-birle mahkemelerde kayd-ı sicillât olundu ise de bazı mahallerde işbû nizâm-ı kanâ'at olunmayub tekâlif-i külli mütâlebe ile mugâyir-i rızâ-yı veli'ü'n-ni'ami hareketde oldukda bu esnâ-i mesmû'um olmağla sizler ki bâlâda mestûr olan muhâtabûn-ı mûmâ-ileyhimsiz bu husûsa kemâl-i derece-i ihtimâm ve dikkat olunmak matlûbumuz idüğü ma'lûmlarınız oldukda fermûde-i veli'ü'n-ni'ami üzere bâlâda zikr olunduğu vechle yolluk ve nişân ve levâzimât-ı sâ'irelerini teklif ve zevâ'id-i zamm ve ilâve ettirmeyüb fîmâ-ba'd bu vechle meyân-ı nassda tedâvül ettirilerek ve bir kimesnenin nâmzâd olduğu kız ve 'avrete tama'-i hâm ile bir kimesne müşteri ve va'd u va'id ile hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr ederi mesmû'um olur ise veyâhûd bâlâda tahrîr olunân nizâmdan hâriç ve teklif vukû'a gelür ise mütesellimler tarafından dahi kız ve 'avretleri cebren ve bilâ-rızâ diyemediği mahalle kız verdirmek lâzım gelür ise bâbü'l-ka'be (?) bilâ-ikrâm (bâlâda) bilâ imhâl te'dîb güşmâlları emrinde ihtimâm olu-

nacağı mülâhâza eylemeleri hâvî tenbîhen ve te'kiden ve ifhâmen tarafımızdan işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve ile irsâl olunmuşdur inşallahu te'âlâ vüsulündü gerekdirki ber-vech-i meşrûh nizâmât-ı veli'ü'n-ni'ami ma'lûmunuz oldukda ber-mûc b buyûruldu 'amâl ve infâz veli'ü'n-ni'amin icrâsiyle harekete mübâderet ve hilâf-ı vaz' ve halât vukû'undan hazer ve mücânebet eyleyesiz ve's-selâm.

V. 156-B

Hüküm 1

Diğer buyûruldu sûretidir

Şeri'at-ı şî'âr Samsun ve Çarşenbe ve Terme ve Ünye ve Pat-sa tevâbi'âtı kazâlarının kudât ve nüvvâbı faziletlü efendiler zide 'ilmuhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimleri mürüvetlü ağalar zide kadrehum ve vücûh-ı vilâyet ve iş erleri ve söz sâhibleri ve bi'l-umûm kazâların ihtiyârânı ve ahâlileri ri bâ-cemi'hum inhâ olunurki çend seneden berû Cânik Sancağının tütün esâmilerine hâlel târi olmakdan nâşî bundan akdem bâ-emr ve irâde-i hazret-i veli'ü'n-ni'ami livâ-i mezkûrun tütün esâmileri tesyâr ve tahrîr ve fermûde-i veli'ü'n-ni'ami üzere bölükbaşılara verilân birer nefer yamâkdan başka yamâk ve hizmetkâr nâmiyle bir ferde bir nefer verilmeyerek tahrîr olunân defterde mukayyed olduğu her bir kazâların esâmileri şîrâze-bend olunub ve her kazâda vâki' mirilû neferâta ve bölükbaşî yamâklarına ve hanedânlarına ve ba'zen hâlî mükerrred olub rahmen mu'âf olanlara kırmızı mürekkeb ile şerh ve işâret olunarak tarafımızda olân tütün defterinde bir kit'a 'ayn sûretleri ihrâc ve her kasabanın mahkemelerine ref' ve teslim olundu ise de esâmi-i mezbûr hîn-i ta'addüde kazâha-i mezbûrlarda vâki' ağavât ve kudât ve bölükbaşîlar ve mütüsellimînvesâ'irlerin semt ve salâğı olanlarda ketm ve ahz olunmuş veyâhüd esâmi tahrîrine me'mûrlardan ilticâ ve istid'â olunarak yazdırılmayub kalmış olduğu mülâhâzasiyle bu makûleleri tahabbüs ve taharri-birle fukarâya ilhâk olunması vâcibe-i zimmetimiz olduğundan cümleye i'lân ve işâ'a-

tı lâzimedede olmağla imdi keyfiyeti ma'lûmlarınız oldukda bu def'a mahkemelere teslim olunan tütün defterlerinde işâret olunandan mâ'adâ kazâlarınız derûnunda vâki' her ne kadar yamâk ve hizmetkâr ve hânedân vesâ'ir mukaddem salyâne vermez makûle vâri ise cümlesi der-medâra ilhâk olunduğu ma'lûmlarınız oldukda eğerce tevzi' vukû'unda bu makûle kimesneler ben filânın hizmetkârıyım deyüb sâlyânesini vermekde ve bahâne eder ise işkâ ve i'tibâr olunmayarak iktizâ eden salyânesini ahz edesiz ve siz kimü-tesellimûn-ı mûmâ-ileyhsiz sizler dahi yevm-i bazârlarda dellâllar nidâ ettirüb işbû vesâyâ ve tenbîhen taharri cümleye i'lân ve ifâde edüb eğerce hatır ve gönüle baküb yamâk ve hizmetkâr husûsunda bir ferde müsâ'adeniz mesmû'um olur ise nedâmeti taraflarınızda râci' olunacağı emrini muhakkak bilüb bu sûretde gâyetü'l-gâye ihtirâz eylemeniz bâbında tenbîhen ve te'kîden ve ifhâmen tarafımızda işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve ile irsâl olunmuşdur inşallahu te'âla vüsûlunde gerekdirki ber-mûcib buyûruldu 'amel ve hareket ve hilâfından tavakki ve mübâ'adet eyleyesiz ve's-selâm.

V. 157-A

Hüküm 1

İkiyüzotûzyedi senesi Recebü'l-ferd gurresinden Şevvâlin gurresine kadar üç mâh tekemmül olunca değın kuyûd-ı atî yiğirmiiki pâreye geçeni yiğirmi pâreye semûz ve pâk şartiyle cümle ma'rifeti kassâb 'Ali Kethüdâ muvâcehesinde karar verildiği bu mahalle kayd olundu. Fî Gurre-i Receb sene (12)38.

(Şuhûdü'l-hâl)

- Hâcı Mehmed,
- Hâcı İbrâhim,
- Hâcı 'Ömer,
- Hâcı Sâdık,
- Hâcı Mehmed,
- Bâzâr inâmıoğlu Sâlih,
- Şehir Kethüdâsı.

V. 157-B

Hikmet 1

Binikiyüzonbeş senesi Muharrem'in altıncı günü Sa'id Beğ Ma-
hallesinde 'ömer Efendi ehli merhûmenin terekesi beyân.

	<u>'Aded Kıymet(1).</u>	
Menzilde sehmi	-	-
'Ömer Efendide mihri	-	75
Köhne ferâce	1	5
Bâş mükremesi	1	2
Peçe	1	2
Yelek	1	1
Beyâz entâri	1	1,5
Havlu peştanbâl	-	3
Zenne şalvâr	-	1
Mücessem	1	2
Yeşi cenber	-	20 pâre
Kırmızı cenber	1	20 pâre
Beyâz cenber	1	
Bâş mükremesi	-	2
Beyâz cenber	-	20 pâre
Müsta'mel melez gömlek	1	2
Bağlık cedîd	8	7
Sâde bağlıklık	8	2,5
Cedîd bohça	1	5
Alaca yasdık yüzü	-	1
Hacikli entâri		
Zenne gömleği	1	1
Müsta'mel (okunamadı)	1,5	10
Tabân kaftân	-	30
Sîm gerdânlık	1	25
Dolâb küpe	Çift 1	8
Bacaklı küpe	Çift 1	2
Def'a bacaklı altûn küpe	Çift 1	5

Sofa . . .	1	2
Zer-i mahbûb altûnu	4	17
Batmân kavâk	1	5
Sâclık	2	20
Sîm kabre	Çift 1	15
Alaca zenne şalvârı	1	2
Köhne da'ider (?) şalı	-	11
Yorgân cebt	2	
Değirmi yasdık	4	6
Bor yasdığı	1	1
Kilim müsta'mel	1	10
Hâlı müsta'mel	1	3
Sandık	1	
Def'a sandık	1	
El şamudân	1	1
Nuhâs	Kıyye 24	
Kara sığır ineği	1	20
Kısrâk	1	10
Cedîd şamudân	1	2,5
Küçükoğlundan semen hakkı	-	19,5
Kerimesi 'Aliyeden südûs hakkı		
Cem'an yekûn.....	-	503,5

Hüküm 2

Merhûm Küçük 'Ali nâm müteveffânın muhâlefâtını beyân eder.

		<u>'Aded</u>	<u>Kıymet</u>
İpek kenârlı bez	Top	7	28
Melez bez	Top	1	5
Sûm kabzeli bıçâk		1	1
Müsta'mel kilim		1	10
Köhne . . . kilim		1	2
Def'a köhne kilim		1	20 pâre
Def'a köhne kilim		1	1
Yüzsüz döşek		1	2

Pelef yasdık	1	1
Köhne yorgân	2	4
Köhne hâlı	1	1
Toplû hâlı	2	5
Def'a kilim (okunamadı)	1	2
Cebt döşek	1	2
Köhne sandık	1	20 pâre
Almâc çekmece	1	2
El değirmeni	1	1
Müsta'mel çuvâl	Çift 2 (?)	2
Nuhâs	Kıyye 47	27
Balta	1	1
Çapa	1	20 pâre
Ocak temürü	1	1,5
'Alime ve Aişeye menzilden sehm	-	32

Hüküm 3

Bâ defterde kerimesi 'Aişenin nâmına isâbet eden hisse-i şer'iyeye pedâri mâlından zevci 'Aliden semen hakkı ve 'Aliyeden sülûs hisse hisse ihrâc olunmaktan sonra 'Aişe sehmine isâbet eden hisse-i şer'iyeye

Kıymek (Gurûş)

125,5

V. 158-A

Hüküm 1

Zimmiyân ve Kadıköy zecriyye mukâta'asıdır.

Bâ'is-i hurûf oldurki işbû binikiyüzyedi senesinde bağ çözümi zamanında Samsun civârında vâki' Kadıköy karyesi re'âyâları fi'l-cem' huzûr-ı şer'e da'vet ve muvâcehelerinde zecriyye-i mirî feth ve kırâ'it olundukda cümlesi sem'an ve ta'a merâsimini ba'de'l-edâ cevâblarında şöyle takrîr-i kelâm ederler ki karyemizde zimmetimizde mey-kede olmayub sekiz-on kit'a birer buçuk ikişer dönüm bağlarımız olub hâsıl olan

üzümden yiğirmibeş otüzâr vakiyye ancak nefsimiz için hamr ve bir iki vakiyye 'arâf hâsıl ederiz lüzümü oldukda Trabzon'dan havîlisinden sefineler ile üzüm ve mübâya'a ederiz ve bir yaref (?) bilâ tezkere fûrûht eylediğimizde lüzümü ber-mûcib emr-i 'âlfı teccessül mü olsun deyû mütazallem-i hâl eylediklerinde huzûr-ı şer'de mevcûd ve 'ulemâ ve agvât ve mudâ'ifleri misüllü emr-i 'âlfı müzâleka nefsimiz için taksîr eylediğimiz 'araf ve hamr için beher sene otüzâr gurûşa (olmak) (silik) üzere cânfb-i mirîyye edâ ve teslîm-i ta'ahhüd eylediğimiz deyû ilhâk etmezde zımmîye-i mezkûr ve re'âyâları kabûl ve ta'ahhüdleri işbû mahâlle kayd olundu.

Hüküm 2

Pazâr Mahallesiinde Güle Hasanoglu merhûm Kôr Mustafanın muhâllefâtını beyân eder. Sene 1214.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Câyigûnoğlu Fırangil ustadan eşyâ bahâsı		307,5
Cezâyırlû el-Hâc Mehmedde eşyâ bahâsı		99
İnce 'Ömerzâde Hüseyinde kalma akçesi		119,5
Entârilik		91
Sandık	1	6,5
Dizdâr ağûda	-	120
Lâz ağâoğlu Hasan	-	30
Tüfenk	1	50
Hançer	1	50
Yahyalûda câmuş ineği (1) kirâsı (?) 15	-	50
Fişenklik	1	15
Menzil sehmi	-	12
Bağda sehmi	-	30
Bostanlıkda sehmi	-	100
Kır 'Ali İbrâhim Aitnaylıoğlu	-	100
Basmacıoğlu	-	12
Çıkrık	-	17
Kilim	1	8
Pişto	2	20

Kukûle	1	7
Çuvâl	-	7
Mezâr tâşı	1	14
Def'a kısrâk	-	19 (?)
Şa'ir	Kile 20	60
Hınta	Kile 10	60
Yekûn.....		1409,5

Hüküm 3

Mâ'-i câri dükkânından Çıtâkoğlu Hüseyin'in oturduğu dükkân harâbe-i müşerref olmağa ta'mir ve termimi husûsuna merkûm Çıtâkoğlu kırkbeş gurûş bâ-defter-i mesârif olduğu üç aylık kirâ hesâbına mahsûb olunmak için sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî Gurre-i Muharrem sene (1215) (?).

V. 158-B

Adı geçen belgenin başı 158-B Hüküm 1'dedir.

İsticlâbına ve tersâne-i 'âmiremde istihdâmları husûsuna sarf-ı külli miknet ve defterleri derûnunda iktizâ eden esâmi-lerinin ber-mûcib nizâm-ı mezkûre tanzim ve i'tâları husûsuna bezl-i cell-i himmet ve bu vechle tersâne-i 'âmiremde istihsâl-i nizâm ve inzimâmı emrine ve her kim muhâlefet eder ise levâzım-ı te'dîblerini icrâya sarf ve hâsıl-ı kudret eyleyesiz ve siz ki kudât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz-dahi mûcib emr-i şerifimle 'amel ve hareket ve hilâfından nühâşe ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hüküm-i şerifimle vardûkda bu bâbda vech-i mes-rûh üzere şerefyafte-i sudûr olan emr-i şerif-i celîlü's-şân vâ-cibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn-ı münifi-birle 'âmil olub hilâfiyle vaz' ve hareket kat'ân rızâ ve cavâz gös-termeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Hüküm 1

Darbhâne-i 'âmirem tarafından zabt ve irâde olunan mukâta-
atdan hissehâne-i Kastamonu ve hissehâne-i çeltük enhâr-ı Boy-
âbâd ve tevâbi' mukâta'alarının gayr-i ez mâl ve kalemiyye ve
harc-ı akdem vesâ'ir mukayyed olan fâ'iz-i mirîleri bir yük o-
tûzbinikiyüzyiğirmiikibuçuk gurûşa baliğ olub ancak tersâne-i
'âmire için Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancâklarından müretteb
olub onbin kantârının bahâsı için tevâyin-i merkûmeteyn mukâta'-
aları malları havâle mahsûb olduğundan sonra onikibinüçyüzotûz-
beş gurûş kûsûr kalmış olduğundan kûsûr-ı mezbûr zikr olunan
hissehâ-i livâ-i Kastamoni enhâr Boyâbâd mukâta'alarının fâ'iz-
lerinden olan mebâliğ-i mezkûreden tenzîl ve mukâta'ateyn-i mez-
kûresinin idâresi başkaca mukâta'a olarak hâlâ rikâb-ı hümâyu-
num kâ'im-i makâmı işbû hâsıl misâl bi-misâl vâcibü'l-ımtisâl-i
hâkânî ve nâkib-i bediğ-i belîğ-i mûkerremet-i 'ünvân-ı cihân-
bâkî işbû mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim es-
Seyyid Mahmûd Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu 'uhdesine kayd ve
idâresi için taraf-ı müşârü'n-ileyh yedibinbeşyüz gurûş fâ'iz tah-
sîs-birle meblağ-ı mezbûr mukâta'ateyn-i mezbûresinin fâ'izi top-
dan tenzîl olunub kûsûr kalan fâ'izleri imhâm olarak tertîb ve
iktizâ eden mezâd-ı kâ'imeleri tahrîr ve takdîm olunmak bâbında
sâdır olan fermân-ı 'âlişânımûcibince kuyûda mürâca'at olunduk-
da zimmât zabtları Mart iptidâsından olan hissehâ-i livâ-i Kasta-
monu ve tevâbi' ihtisâb ve 'avâriz Kastamoni mukâta'ası gayr-i
ez-mâl kalemiyye ve harc-ı akdem bir yük sekizbinsekizyüzotûzbir-
buçuk gurûş hissehâ-i çeltük enhâr-ı Boyâbâd ve tevâbi' mukâta'-
asının üç rub' hissesi yiğirmibinüçyüztoksânbir gurûşunu cem'ân
senevî bir yük otûzbinikiyüzyiğirmiibuçuk gurûş fâ'iz-i mirî ile
mukayyed olub meblağ-ı mezbûr ve sâlifü'z-zikr tabl bahâsı kûsûr
için onikibinüçyüzotûzbeş gurûş ve mukâta'ateyn-i mezbûresinin
idâresi için cânîb-i müşârü'n-ileyh fâ'iz olarak yedibinbeşyüz
gurûş fûrû-nihâde ile mâ'adâ bir yük onbinüçyüzseksányedibuçuk
gurûş fâ'iz-i mirî kılındığı ve ol-mikdâr fâ'izin beher ikibin

gurûsa bir kât sehm olmak üzere ellibeş ve üç rub' semen ve nisf-
ı hamse sehmi tertîb olunubeshâm-ı mezkûre emsâli bir hâl ve nis-
vândan tâliblerine fûrûht olunmak üzere vakt-i taksîtleri ta'yîn
ve mu'accelâtın mahal-i teslîmi tahsîs olundukda mâlikâneye kayd
olunub mezâde ka'imeleri ihrâc ve mukâta'ateyn-i mezkûresinin
emr-i idâresi ikiyüzyiğirmiüç senesi Martından i'tibâriyle darbhâ-
âne-i 'âmirede ifrâz-ı mu'accele mukadderesiyle ber-mantûk irâ-
de-i seniyyem yedibinbeşyüz gurûş fâ'izi tahsîs olunarak 'uhde-i
müşârü'n-ileyh kayd ve ber-vech-i mâlikâne tevcîh olunmak üzere
iktizâsına göre başkaca mezâd-ı ka'imesi tahrîr ve darbhâne-i
'âmirem vesâ'ir lâzım gelân mahallere 'ilm-i haberleri verilmek
iktizâ-yı nizâmdan idüğü mâlikânedeki der-kenâr olunmağla der-
kenârı tertîb olunduğu vechle eshâm-ı mezkûrenin eden fâ'izle-
rinin taksît-i evveli Mart iptidâsından üç mâh mürûrunda Hazi-
rân iptidâsında ve taksît-i sânisî altı mâh mürûrunda Eylül ip-
tidâsından senede iki taksît iki kalemden verilecek sûretler mü-
cebince ashâbına verilmek icâb eden mu'acceleleri dahi mesârif-i
seferiyye tahsîsen darbhâne-i me'mûreme teslîm ve resm-i dellâ-
liyyeleri hazine-i 'âmireme teslîm olunmak üzere mezâd-ı kâ'ime-
leri ihrâc ve mukâta'ateyn-i mezbûresinin emr-i idâresi müstakil
mukâta'a olarak bedel-i mu'accele 'uhde-i müşârü'n-ileyh kayd
ve ber-vech-i mâlikâne tevcîh olunmak üzere ihsân-ı hümâyûnum
berâtı tahrîr ve darbhâne-i 'âmireme vesâ'ir lâzım gelân mahal-
lere 'ilm-i haberi i'tâsı telhîs olundukda beher sehmi altışâr
seneliğine fûrûht olunmak bi'l-müzâkere karâr verilmiş olub tel-
hîs mücebince irâde-i seniyyem ta'alluk eylediği üzere beher
sehmi altışâr senelik mu'accele takrîriyle ve şurût-ı lâzime-i
sâ'ire-i vechiyle tanzîm olunub mezâd-ı kâ'imeleri ihrâc ve mu-
kâta'ateyn-i mezkûresinin emr-i idâresi için berât-ı celîlü'l-
kavânim ve 'ilm-i haberleri verilmek bâbında fermân-ı 'âlişânım
sâdir olmağın hakkında mürettebe-i 'inâyet-i şâhâne ve müretteb
re'fet-i şeht-i şâhânem zuhûra getirülüb binikiyüzyiğirmiüç se-
nesi Muharremü'l-hârâmının toküzüncü günü bu berât-ı hümâyûn-ı

'inâyet-i makrûnuyla verdüm ve buyürdümki.

V. 159-B

Hüküm 1

Vakf-ı mezkûrlar binikiyüzonsekizde rabt ve tescîl olunub ba'de'l-hesâb 'arsaları üzerine def'a vakf olmak vechle mesrût kılınûb tahmîs mahall olunmuşdur. Fî Rebi'ü'l-evvel sene (1)225.

Kal'a kapûsunda tahmîs kahvesi icârı

Nısf icârı Yeni Câmi'-i Şerîf imâmına ve diğér nısf icârı Yeni Câmi'-i Şerîf mü'ezzinine vakf olunmuşdur.

İskelede Dostum Gülenin oturduğı dükkân ma'a mağâzasiyle icârı

Nısf icârı Yeni Câmi'-i Şerîf imâmına ve diğér nısf icârı mü'ezzinine vakf olunmuşdur.

Gümrüğe müttasıl temürcü dükkânı 'aded 1

Nısf icârı imâmına ve diğér nısf icârı mü'ezzinine vakf olunmuşdur.

Tokûzluoğlunun oturduğı birer dükkânı 'aded 1

Câmi'-i Şerîf minâresi ve gerek Câmi'-i Şerîf derûnuna kandîl yakmasına bırakılmışdır.

V. 160-A

Hüküm 1

Cânik Sancağında Samsun Nahiyesinde Harem karye ve gayri-den imâm bintokûzyüzbir akçe (silik) mutasarrıf olan Hüseyin veled-i Ahmed sâdır olân fermân-ı 'âlişânım intisâlen livâ ve mezbûrun zu'emâ ve erbâb-ı timârı yoklandıkda mezkûr nâ-mevcûd olub timârı mezbûr ol-vechle mahlûl oldukda yedine emr-i şerîfim verilen mülâzimlerden orta yollu elâ gözlü açık başlı râcifi tevkî'-i refî'ü's-sân-ı hâkâni es-Seyyid 'Ali veled-i Mustafaya verilmek bâbında 'inâyet-i ricâsına livâ-i mezbûr alâý beğisi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Seyyid Ahmed zide kadrehu 'arz ve bu makûle yoklamacılar ma'rifetiyle verilen 'arzlara müsâ'ade-i hümayûnum olmağın sancağında sâkin olub livânın alâý beğisi.

bayrâğı altında sefere eşmek şartıyla ve eğer sancağında sâkin olmak ve hîn-i me'mûriyetinde derhâl bayrâğı altında mevcûd olmazsa ma'iyetden mülâzemet'e 'arz ve fîmâ-ba'd terk-i mezbûre ibkâ olunmamak ve ba'dehu zemân iddi's eder ise te'dîb olunmak şartıyla tevhîm olunmak için sene seb'a ve mü'teyn ve elf-i Cemâzi'l-evvelinin onbirinci günü târîhiyle hükm-i şerîfim verildikten sonra tezkeresi ihrâc olunmak fermânım olmağın zikr olunan imâm beğ (bin)teküzyüzbir akçe timâr vech-i meşrûh üzere merkûm Seyyid 'Ali veled-i Mustafaya tevcih olunub verdimki zikr olunur.

Hüküm 2

Buyurdumki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub mutasarrıf kılûb şevkle ve zâyif hizmet mürüvedde-i mevhûre (?) ve mesâ'imiz meskûre (?) 'asâkir menşûrun ber-mûcib defter-i hâkânî makbûzu mer'î ve mudî kıla ol-bâbda hiç ahd-ı mani' olmaya söyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.
Be makâm-ı Konstantiniyyetü'l-şâhâne.

Hüküm 3

Onsekiz senesine vürûd eden emm-i 'âlim İngiltere ve Suyûd(?) ve Venedik tüccâr sefineleri Rusyâ tarafına şmed-i şüdlerinde hasbe'l-iktizâ Anadolû sevâhili iskelelerine tevârüd eder olur ise İngiltere 'alâmeti beyâz üzerine ve nişânesi kırmızı ve mavimi bandıra
Şuyûd (?) 'alâmeti beyâz üzerine kırmızı ve mavili bandıra
Venedik nişânesi mavi üzerine kırmızı bandıra
İspanyalu 'alâmeti ve nişânı sarı ve kırmızı elvân ile melûn bandıra
Sicilyâteyn nişânı beyâz üzerine kırmızı ve mâvi ve sarı bandıra

V. 160-B

Hüküm 1

Samsunda vâki' Eski Sarây demekle ma'rûf arâzi-i emîriyye Cânîk muhassılı devletlû 'Ali Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer' mütâbi olanlara iki arşını bir pâreye icâre vermek şartıyla tevzî' ve taksîm ve tarlâ ve arsası ve hâsıl olan isticârı tahtında müzevvec olduğu vech üzere isim ve resimleriyle beyân zımında sicil-i mahfûza kayd. Fî 6 (?) Zi'l-hicce (?) sene (1)215.

Hâcî Halîl Ağa arz-ı arşın 44, tarla arşın 41
Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağa arz-ı arşın 17 tarla arşın 46
Kara havânzâde 'Ali Efendi arz-ı arşın 17 , tarla arşın 46

Hüküm 2

Sarây yeri demekle ma'rûf arâziyi Hazinedârzâde Seyyid Süleymân Ağa akdem kayd olan vechle rabita olunmadığından hâlî bulûb nısfını Hâcî Emîn Ağa'ya ve nısfını Kerim Efendi'ye sizler zabt edüb temlik eylesiz deyû emir ve ruhsatı kayd olundu . Fî sene (1)225.

Hüküm 3 (1).

V. 161-B

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keâm Samsun kadısıyla Samsundan der-'aliyyeye gelince vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân vesâ'ir zâbitân ve Samsun kal'ası dizdârı zide kad-rehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Fransa esirrâsından olarak bâ-emr-i 'âlî Samsun kal'asında mahbûs olan tercemân Manulaki ve der-'aliyyede elçi ma'iyetine Mammek(?) Basmacı Kos قوسه ve Dil oğlanları(?) ve Vebâr ve Zisyân (?) Rusu ve tüccâr kapûdânı Kaziye ve Harrâc Mürveti ve Havâce Mârbût ve Havâce Menyiz nâm tokûz nefer esirlerin kal'a-i merkûmeden

ihrâc ve Galata ve Beğoğlunda vâki' mahbûshânesine nakl-i da'i-
 re habs olunmalarını Ratbin Refa (?) elçisi bâ-takrîr istid'â
 eylediğine binâen vech-i meşrûh üzere kal'a-i merkûmeden ihrâc
 ve muhâfazalarına kâfi yanlarına adam terfikiyle habishâne-i
 mezkûre ref' olunmak için der-sa'âdetime irsâl ve tesyâre ihti-
 mâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın işbû emr-i şerîfim isdâr
 ile irsâl olunmuşdur siz Samsun kadısı mevlânâ-yı ve dizdâr
 vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmunuz oldukda vech-i meş-
 rûh üzere kal'a-i merkûmda habs olan tokûz nefer Fransa esirrâ-
 sı kal'a-i merkûmeden ihrâc ve Galatada vâki' habishâneye vez'
 olunmak üzere der-'aliyyeme irsâl ve tesyâre ikdâm ve mübâderet
 ve siz kiesnâ-yı vâhîde vâki' hükkâm vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz
 esirrâ-yı mersûmenin muhâfazasına vâki' ademler zerf ile firâr-
 ları gâ'ilesi çekilmeyerek ve gece dahi bir güne hubûr ve
 ta'addi vukû'a gelmeyerek iktizâ eden me'kûlât ve meşrûbâtların
 i'tâ eyleyerek tezkere isâl ile der-'aliyyeme isâl-i mezîd-i
 sa'y ve gayret ve agmâz ve tesâlih ile karârlarını muc b vaz'-i
 tecvîzden ifâde ve gayret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlisânım
 sâdır olmuşdur buyûrdum ki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh
 üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzi-
 mü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve
 hilâfından nuhâşe ve mucânebet eyleyesiz söyle bilesiz 'alâmet-i
 şerife i'timâd kilesiz.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 162-A

Hüküm 1

Nuhâsı mirî isti'calim hakkında emr-i 'âlim

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem
 mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-
 akrân Samsun gümrüğü ve kabz-ı nuhâs tâtârlarından Sa'id ve ri-
 kâb-ı hümayûnum kâ'im-i makâmı tâtârlarından bu husûsa mübâsir
 ta'yîn olunan zide kadrehum tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olu-

cak ma'lûm ola kisen ki kadı ve kabz-ı nuhâs ve gümrük emîni mûnâ-ileyhimsiz elhâletü hazihi tophâne-i 'âmiremde ve Hasköy tophânesinde izâ'ası müretteb olunan topların bir an akdemce izâ'a ve tekniî külliyyetlû nuhâsın der-sa'âdetime celbi için maslahatına ma'rifet olmağla binâ beriş (?) mevsim deryâ-i güzârân etmeksiz Samsun iskelesinde nakl olunan mirî nuhâsın bundan akdem isticârı ve külları tophâne-i 'âmiremden i'tâ olunan tokûz kıt'a sifinelerden Ünyeli Mustafa re'is seffinesine sekizyüz kantâr ve Giresunlû Bastırmacı Hâcı Mustafa re'is seffinesine sekizyüz kantâr ve Öküzöğlunun 'Ömer re'is seffinesine altıyüz kantâr ve Ünyeli Seyyid 'Ali re'is seffinesine altıyüz kantâr ve Bakırcı Hâcı İbrâhim re'is seffinesine bin kantâr ve Sivrioğlu Benâ re'is seffinesine üç bin kantâr ki cem'ân tokûzbinaltıyüz kantâr nuhâs tahmîl ve der-sa'âdetime nakl ve tesyîl etmek üzere irsâl ve her birleri asitâne-i 'âmiremde kavî ve mukayyed kefilleri ve kıymetleri alınmış olub ve işbû ve bu hidmet madde-i sâ'ireye kıyâs olunmayub gâyet mühim ve müktezî olduğu ve ma'azallahu te'âla işbû seffinelerden mevsim-i deryâyâ geçürmek ve hizmet-i lâzimesini ta'ahhüdleri ibkâ eylemek lâzım gelür ise bu taraftan küfelâsı envâ'-ı 'akâbe müzahhar olacaklarından gayri seffineleri gelecek yollariyle cânîb-i mirîye zabt ve asitâne-i 'âmireme rabt olacaklar irâde-i şâhânem müktezâsından olduğu aşikâr iken ala haze'l-evân iki kıt'asından mâ'adâsı zuhûr etmediği ve top izâ'ası maslahatı karîn-i ta'tîl olduğu ecluden bu husûsdan hâtır ve gönüle ri'âyet olunmayarak şimdiye dek tokûz kıt'a seffinenin cümlesi varub mukâdelesi üzere tahmîl eylemiş midir veyâhûd içlerinden müktesir mu'ahher isticâr olanlarından tevzî'leri varmamış mıdır ve vak'a tokûzbinaltıyüz kantâr nuhâs tamâmen mahallerden gelüb iskele-i merkûmede der-mahzen mevcûd ve müberred ve noksân ve ziyâdesi var mıdır ve zikr olunan seffineler matlûb olunan nuhâs henüz tahmîl edüb üzerlerine aher hamûle olmak için mü meks olunmuşdur mübâşir-i merkûmu yigirmi-dört sa'atdan ziyâde meks ettirilmeyerek keyfiyeti ber-vech izâ-

hatı der-sa'adetimde i'lâm ve inhâya müsâra'at ve hilâfından tecvîz ile müsbelâ-yı hamid (?) olmakdan ve tavfîl ve maslahatı müceb hâlâtdan nuhâşe ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın istihlâmen ve isti'câlen işbû emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve tâtâr-ı merkûm yediyle irsâl olunmuşdur vüsûlünde bâlâda bast ve beyân olduğu üzere 'amel ve hareket ve sefâyin-i mezkûrdan cümlesi varmamış ise varanlara mevhûd olan nuhâs bir an akdem ve bir sa'at mukaddem tahmîl ve der-'âliyyeme tesyîre ve keyfiyeti tâtârımız merkûmu yigirmidört sa'atdan ziyâde meks ettirilmeyerek i'âdeye ve i'lâm ve inhâya müsâra'at ve mücib emr-i şerîfimle 'amel olub hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz ve sen ki tâtâr-ı merkûmsun geceyi gündüze katarak ve iki konağı bir ederek seri'an mahal-i me'mûreme varub husûs-ı mezbûrun bâlâda zikr olduğu vechle keyfiyetine vukûf-ı tama-i hâl edüb iktizâ eden i'lâm ve tahrîratı ahz ile der-sa'âdetime 'avdete müsâra'at ve hilâf-ı rızâ bir mahalde arâm ve tevkîden nuhâşe ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerîf-i 'âlişânım vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münfi üzere 'amel ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız. Tahrîren fi gurre-i şehri Rebi'ü'l-âhir sene 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 162-B

Hüküm 1

Der-devlet-i mekine 'arz-ı dâ'i-i keminelidir . tophâne-i 'âmiremde müretteb topların bir an akdem izâ'a ve tekâmîli külliyyetlü nuhâsın der-'aliyyeye irsâli maslahat-ı 'azimeden olduğunu beyân ile Samsun iskelesinde müretteb ve der-mahzen nuhâs-ı mirînin bir kerem-i akdem der-'aliyyeye celbi beyânı ile bundan akdem tokûz kıt'a sefineler isticâr ve iskele-i merkûmeye tes-

yâr buyrulduğu nâtik sâdir olan fermân-ı celîlü's-şân tâtâr kûlları yediyle şerefrîz dühûl ve mazmûn-ı münîfi ba'de'l-implâ Samsun'da kabz-ı nuhâs Mehmed Beğ kûllarına su'âl olundukda işbû ikiyüzon senesi Muharremi guresinden târîh-i i'lâma gelince bâlâda defter olunduğu üzere yedi kît'a emr-i 'alîm ile vürûd eden ve iki kît'a dahi der-'aliyyede nevi fi'yâtı mirî şartiyle vermek üzere tokûz kît'ât sefine ile der-'aliyyeye yâlnız onaltıbinbeşyüzseksândört kît'âtla be-hesâb kantâr yedibinsekizyüzotûztokûz kantâr oniki kıyye nuhâs-ı mirî vaz' ve tahmîl ve tevkilen 'alallah der-'aliyyeye tesbîl olunmuş olub bu ana değin ekseri der-'aliyyeye vürûdu melhûz idüğu ve emr-i 'âlîde beyân buyrulduğu üzere iki kît'a 'araba vürûd edüb elhâletü hazihi Samsun iskelesinde tenzîl ve kabz-ı nuhâs-ı merkûm yedinde dörtbinbeşyüzelli kît'ât nuhâs-ı mirî der-mahzen mevcûd olduğuna 'ilm ve a'yânem lahik olub keyfiyeti ber-vech-i izâh 'arz ve i'lâm ediyor deyû istid'â olunmağın olki vâki'ü'l-haldir pâye-i serîr-i a'lâya 'arz ve i'lâm olundu. Tahriren fi'l-yevmü'l-ahad ve'l-'işrîn şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene 'aşer ve mi'eteyn ve elf. Mine'l-fakîr Mahmud en-Nâ'ib bi-kazâ-i Samsun

V. 163-A

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keîâm Bahr-ı Siyâhın boğâzından Anadolû sahili nihâyetine varınca vâki' olan kudât ve nüvvâb zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil vel-akrân yeniçeri zâbitân ve a'yân ve gümrük ümenâsı vesâ'ir zâbitân zide kadrehum tevkî'-i refî'i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki Dubrovnik beğlerinin asitâne-i sa'âdetimde mukassem vekilleri kıdvetü'l-a'yânü'l-milleti'l-müseyyihiyye (?) kadar Yakûkîr leykuhat (?) 'avâkir-i bi'l-hazirîn (?) rikâb-ı hümayûnuma takdîm eylediği takrîrinden Dubrovnik cumhûri devlet-i 'aliyye fidi'l-istimrârımın ez-kadîm cizye-i güzârı ve mahmîsi olduğuna binâen memleketenizde hâsıl olan zâhire ancak berâ-yı kifâyet edecek kadar olduğundan zarûrete üçâr ve üç zenede bir def'a râcile

zimmetleri olan cizyelerinin edâsı emr-i ticârete manût muhassır
 ve za'yif halleri derkâr olduğundan bahisle bundan akdemce Cezâyir-i
 seb'a-i meçtûmu cumhûrinde müsâ'ade-i şâhânem evzân kılındığı
 misüllü hallerine merhameten kendû bayrâklarıyla Karadeniz-
 de ve Rusyâ iskelelerine sefinelerin âmed-i şûd eylemelerine i-
 zin-i ruhsat-ı pâdişâhânem evzânî kılınmış istid'â ve istirhâm
 eylediğine binâen keyfiyet huzûr-ı fâ'izü'l-mütevver-i hadîvâ-
 nem 'arz olundukda istid'âlarına müsâ'ade oluna deyû mübârek
 hatt-ı hümâyûn-ı 'izzetmakrûnum şerefyafte-i sudûr olmağla siz ki
 mevlânâ-i vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz Dubrovnik cumhûri nâmiyle kes-
 ret ve güzâr eden tüççâr sefinelerinin kendülere mahsûs olan bay-
 râklarının birer sûretleri manzûr ve ma'lûm olmak için tarafını-
 za irsâl olunmağla fîmâ-ba'd bayrâk-ı mezkûr ile Rusyâ memâliği
 iskelelerine gitmek üzere olan sefinelerinden hasbe'l-iktizâ is-
 kelelilerinize tevârüd ederi olur ise sefine-i mezkûrenin süvâ-
 risi olan kapûdân yedlerinde kapûdânlık emr-i şerîfimde ma'adi
 şurûtu ve kuyûdu muhtevî re'âyâ-yı devlet-i 'âliyyem tüccârına
 ve Cezâyir-i seb'a-i müçtemû cumhûriyye verilen on sefine emr-i
 şerîfi misüllü yedlerine i'tâ olacak emr-i şerîfim mûcibince ka-
 pûdânın ve sefinelerinin isimleri mutâbık olur sahîh Dubrovnik
 cumhûru sefinelerinden oldukları tahakkuk eyledikde sefinelerine
 ta'arruz ve kapûdân ve müslâh ve ademlerine müdâhale olunmamak
 üzere keyfiyeti lâzım gelanlara ifâde ve tenbîh olunmak fermânım
 olmağın tenbîhen ve i'lâmen işbû emr-i şerîfim isdâr ve rikâb-ı
 hümâyûnum kâ'im-i makâmı tâtârlarından Süleymân zide kadruhu ile
 irsâl olunmuşdur imdi sizki mevlânâ vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz Dub-
 rovník cumhûri devlet-i 'âliyye idi'l-istimrâdımın cizye-i güzâ-
 rı olmak mülâsebesiyle Bahr-ı Siyâhın boğâzından Rusyâ mahalline
 âmed-i şûd etmek üzere kendülere mahsûs bayrâkları ta'alluk ve
 kesret-birle Rusyâ sevâhili iskelelerine âmed-i şûd eylemelerine
 ruhsat-ı şâhânem evzânî kılındığı ve kapûdân ve müslâh ve emvâl
 ve eşyâ ve rızıklarına ta'arruz olunduğuna kat'an rızâ-yı hümâ-
 yûnum olmadığı ma'lûmunuz oldukda vüsûl emr-i şerîfimle kevfiveti

lâzım gelanlara ifâde ve tefhîme mübâderet ve meçhûr-ı mezkûrun kendûlere mahsûs olan mârû'z-zikr bayrâklarıyla yedlerine i'tâ olacak on sefîne ve kapûdânlık evâmîr-i şerîfim mücebberince Ce-zâyir-i seb'a-i müçtemâ'a cumhûri misüllû ve Rusyâ memâliği is-kelelerine varub geçmek üzere mürûrlarına ber-vechle müdâhale ve ta'arruz olunmayub ve hasbe'l-iktizâ limân ve iskelelerinde gelûrler ise mu'âmele-birle her halde himâyet ve siyânetleriyle istihsâl ve esbâb-ı emn ve istirâhatları husûsuna sarf-ı berâ-yı dikkat ve hilâf-ı emr ve tenbîh-i vaz' ve tecvîzden bigâyet-i nü-hâşe ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır ol-nuşdur buyûrdumki vüsûl buldukda vech-i meşrûh üzere şerefyaf-te-i sudûr olan fermân vâçibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi itâ'ât-makrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından bigâyet-i nühâşe ve mücânebet eyleyesizşöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Sâferü'l-hayr sene seb'a ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf.

el-Mahrûse-i Konstahtiniyye

V. 163-B

Hüküm 1

Binikiyüzyiğirmi senesinde Hançerli Mahallesi sâkinlerin-den merhûm Berber Hüseyin nâm müteveffânın ve gerek vâlidesi Fa-tîma muhallefâtından oğlu Mehmed ve kerîmesi Hatice sehmlerine isâbet eden hisse-i şer'îyye bâ-kassâm defteridirki ber-vech-i atî zikr olunur ve's-selâm. Sene 1220.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Sâde peşkîr	7	3,5
İşlemeli peşkîr	2	3
Çiceklu entâri	1	15
Bez top	1,5	7
Penbe bezi Halebî	10	3
Tesbîh	1	3
Boyâhlı ipek	-	3

Sade iplik	Direm	300	15
İnâ (?)		1	3
Keten ipliği	Kıyye	1,5	5
Alaca entâre		1	12
Bâş mükremesi		1	5
Def'a şâde peşkîr		5	2,5
Uçkurluk bez		-	1,5
Gömlek eteği		2	3
Nacâk		1	4
Sîm kuşâk	Direm 40	1	2
Sîm kabre	Direm 30	1	15
Sofâ	Çift 1 Direm 17	-	7
Mercân	Çift	1	5
Dolâb kep	Çift	1	6
Gerdânlık		-	6
Kuşâk		1	3
Fıca		1	3
Evkâf dolâb gümüş		-	5
Yeşîl çekmece		2	10
Evkâf çekmece		1	2,5
Seyt (?)Zalinrik (?)		1	5
Nuhâs	Kıyye	47	97
Menzîl ma'a havlu		-	400
Aşağı başda berber dükkânı		-	400
Aşağı başda bağ		-	100
Bu zikr olunân eşyâdan mâ'adâ fûrûht olunân eşyâ bahâ		-	145,5
Merhûm Mehmed ve Hatic'e'ye lâm er karındaşları			
merhûm 'antesi Koca re'isoğlu Mehmedin zevce-			
sinden irs-i intikâl eden		-	100
Harâc Hâcî 'Ömerden gelecek		-	25
Kör Salihoğlu 'Ömerden gelecek		-	22,5
Cem'ân yekûn.....		-	1266
Resm-i hâkim 43, Techîz ve tekfin 30, düyûn müsbetleri			104

V. 164-AHüküm 1

Kabı Karyesi ahâlileri devletlû veli'ü'n-ni'am efendimize 'arzuhâl etmeleriyle karye-i mezbûrdan yarım esâmi tezyîl ve ihrâcî içün buyûruldu-i 'âlifleri isdâr olduğuna mebni karye-i mezbûrdan yarım esâmi ihrâc ve sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 5 Rebi'ü'l-evvel sene (1)216.

Hüküm 2

Samsun Kasabasında ve derûn-ı kal'asında Hızırân Câmî'-i Şerîfi evkâfı dahîlinde Mekde Mahallesi aksalinde mâ'-i cârî 'örfi fevkinde olan bir bâb vakf-ı menzîli fakat Câmî' binâsiyle câmi'-i mezkûr imâmı Hâcî İmâmzâde Mustafa Efendi harâbe-i müşerref oluyor ve vakfa gadr olması bu binâ-i mezkûru yüz gurûşa Hazinedâr sa'âdetlû Lâlâ 'Ali Ağaya bey' edüb ve semen-i ma'lûme tamâmen ahz edüb meblağ-ı mezbûru zayi' ve telef etmeyüb ana malım câmi'-i merkûme vakfına merbûd olub üzerine gelen fâ'iz ve gallesini imâm olanlar ekl etmek şerâ'iti sicil-i mahfûza kayd.

Şuhûdü'l-hâl

- Tekliyândan (?) Usta Ahmed,
- Halifeoğlu Mustafa Ağa,
- Müftizâde Mustafa Efendi,
- Mehmed Ahi Ağa,
- Oğul Süleymân Ağa.

Hüküm 3

Samsun Kasabasında kal'a derûnunda kâ'in Câmî'-i Kebirin dâhilinde bir fenâr kandîl hâricinde Maslağı fevkinde bir kandîl Cem'a iki kıt'a kandîlin inşâsına ve harâsına ba'isâne olan Samsun sâkinlerinden merhûm el-Hâc Muhammed 'Arif nâm sâhibü'l-bayrâtın vasiyyet eylediği üçyüz gurûş vakf-ı mezbûru hâlâ câmi'-i şerîf-i mezkûr imâmü'l-hânı İmâmzâde mahtûmu imâm Ahmed Efendi

kıbel-i şer'-i şerifden mütevellî nasb ve ta'yîn olub mezbûre vakf üçyüz gurûş meblağ-ı mezbûre merkûm İmâm Ahmed Efendiler yine kıbel-i şer'-i şeriflere edâ ve teslîm olunub meblağ-ı mezbûrun irâdatlarını mâd bi-mâd iki kıt'a kandilimiz beher gice sem' ile hidâmını edâ . . etmek şartıyla merkûm imâm-ı mütevellî yedlerine edâ ve teslîm olduğu sicil-i mahfûza kayd olunduğunu

Şuhûdü'l-hâl

- Yâlı Câmi'-i Şerifi imâmı 'Osmân Efendi,
- Ve Kerimi Sabit Efendi,
- Ve Hâcı Sadık Mehmed Ağa,
- Ve ibâdoğlu Hâcı İbrâhim,
- Ve merhûm el-Hâc 'Ârif Ağanın karındaşı,
- Ve gayrihum mihe'l-hazırîn.

Hüküm 4

Bu üçyüz gurûş mebâliğ-i mezkûr mütevellî Ahmed Ağa ma'rifetiyle kaynı 'Osmân Pâşaoğlu Köseninoğlu 'Aliye kıbel-i şer'de teslîm olunub merkûm 'Ali iktizâ eden kandîlden revgan-ı zeyt ile vakf-ı mezbûrun şurûtu üzere sene bi-sene tamâm-ı kandîli yakub mütevellî ma'rifetiyle ve der-racif (?) idâre edeceğini ba'de't-takrîr ve mebâliğ-i merkûm olduğuna işbû mahalle kayd şûd. Fî gur-re-i Receb sene (12)38.

V. 164-B

Hüküm 1

Beşlûyân neferâtının oniki neferi nâ-mevcûd olub hakkında

sâdır olan emr-i 'âlî

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelâm Mevlâ-nâ Samsun kadısı zide fazlehu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hü-mâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki sevâhil-i Bahr-ı Siyâhda vâkı' kallâ'-ı hâkâniyemden Samsun kal'ası muhâfazasına me'mûr yerlû neferâtı sâdır olan emr-i şerifim mücebince yoklanıb mevcûd ve nâ-mevcûdları mübeyyen defteri bi'l-i'lâm der-sa'âdetime takdîm

olmağla defter-i mezkûr kaydiyle tatbîk ettirildikde dörtyüzbir akçe yevmiyye ile Samsun kal'ası muhâfazasına me'mûr olan seksân nefer beşlüyân-ı neferâtdan ellitokûz akçe yevmiyye ile oniki neferi nâ-mevcûd zuhûr etmeğle neferât-ı nakısa-i mezkûre yedlerine müceddeden neferûn zâbitleri ekl ve belîğ edecekleri melhût olmağla nâ-mevcûd olan mârû'z-zıkr oniki neferin harb olunduğu üzere iktizâ eden yüzonyedi gurûş mücibleri ocaklıkları olan Bafra ve Samsun mukâta'asından küşâd olunmuş olduğu siz ki kadı vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz olmak için bâ-takrîr işbû emr-i 'alışân isdâr ve Sadr-ı 'azâm buhûrdâncısı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Hıdır zide kadrehu ile irsâl olunmuşdur imdi vüsûlünde keyfiyet-i mantûk emr-i şerifimdir ma'lûmunuz oldukda ol-vechle 'amel ve hareket-birle bâlâda tafsîl ve beyân olunduğu üzere kal'a-i merkûm muhâfazasında olan beşlüyân neferatdan nâ-mevcûd olan oniki neferin mevcûb-i senevîleri olan yüzonyedi gurûşun mu'ayyen olan çeltûk enhâr Bafra ve Samsun mukâta'aları mallarından küşâd olunduğu ma'lûmunuz oldukda bâkî mevcûd olan neferât ber-mücb-i şurût kal'a-i merkûm muhâfazasında 'ale'd-devâm kıyâm ve nizâmat-ı lazîmelerinde arâm eylemelerini gereği gibi tenbîh ve te'kide mübâderet ve hilâf-ı emr-i 'alışânım def' ve hareketden bigâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fer-mân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardûk-da bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan işbû emr-i şerif-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'âmil olub hilâfından hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız.

Fî Rebi'ü'l-âhir sene (1)218.

V. 165-A

Hüküm 1

Şeri'at-ı me'âb Samsun nâ'ibi efendi a'yânı el-Hâc Halîl Ağa ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri inhâ olunurki bir zamandan berû a'yân-ı belde bulunan kimesneler gerek tarafımızda âmedü şûd edenlerin konâklarında yek-şebe ceddini (?) mesârif ve bi-cuzûr-

luk 'iddetle kendün mühimmaten tenzîl ettirilmeyüb ahâli-i fukarâsı hânelerine tenzîl ederek hilâf-ı rızâmız olan mezâlimi mücib ve beyzâdet-i ahâli müsta'âcib olmağla ba'de'l-yevm bi'n-nefs kendümüz vürûd etmedikçe mücellât fukarâsına konâk verilme-
mek ve tarafımızda ve taraf-ı aherden vürûd eden mübâsir ve misâfir mukarrâ'asir (?) telebbüs olan hânelerimize ve 'Osmân Ağazâde Hasan Ağa hânesine nüzül ettirilmek ve kendümüzden başka hasbe'l-iktizâ Trabzon agvâtı 'askerleriyle veyâhût kendülerimiz da'ireleri ittibâ'ıyla bi'l-mütâlebe vürûd ederler ise kesretleri hasebiyle münâsib vechle muhallât-ı e'immesi ma'rifetleri ve mahkeme bâkatesi ile müsâdir verilmek husûs-ı iktizâ-yı nasfet ve de inkârından olmağla ba'de'l-yevm bu nizâm müstahsene düstûrû'l-'amel tutulmak bâbında divân-ı Trabzon ve muhassıllıktan işbû buyûruldu tahrîr ve i'tâ olunmuşdur bi-men'-i te'ala husûs-ı mezkûru gereği gibi mutâla'a ve kendümüzün ve iktizâ edüb vürûd ederler ise Trabzon agvâtından başka yerlerde muhallâtından konâk vermek memnû' olduğunu ve vürûd edenler kesret ittibâ'ıyla olub kendü konâğımızın tahammüllüğü olmadığı sûretde fakat ağa-yı mûmâ-ileyh misâfir verilüb ahere verilmediğinden mübâ'adet ve müceb buyûruldusuyla 'amel ve hareket eyleyesiz deyû. Fî 25 Receb sene (1)219.

Hüküm 2

Hâlâ Samsun nâ'ibi efendi ve a'yânı Hâcî Halîl Ağa ba'de'l-islâm inhâ olunürki ittibâ'îlerimizden sâbıkâ Karahisâr . voyvodası 'Ali Ağa hasbeten li'l-'azam ve taleben li'l-merzât-ı rabbi'l-'alemin mekteb inşâ etmek için Samsunda vâki' 'Osmân Paşa Sarâyı demegle ma'rûf dâ'ireyi hâliyeyi tarafımızda istid'â etmeğle niyâzı karîn-i müsâ'ade olunub mahall-i mezkûre mekteb inşâ ettirilmesine irâdemiz ta'alluk-birle mücerred tahsîl rızâ-yı bârif için dâ'ire-i hâliyye-i mezkûre ağa-yı mûmâ-ileyhe verilmişdir inşallahu te'ala ma'lûmunuz oldukda kimesne tarafından müdâhale ve muhâlefet ettirmeyesiz. Fî 5 Şevvâl sene (1)219.

V. 165-B

Hüküm 1

Şeri'at-ı me'âb Samsun ve Çarşenbe ve tevâbi' ve Ünye ve te-
vâbi' ve Fatsa ve tevâbi' kadılarının kudât ve nüvvâbı efendiler
ve müddeyin-i 'ulemâ'i'l-müteşer'în efendiler zide fazlehum ve
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâhâ-i mezbûrun mütesellimleri ve
a'yânânı 'izzetlû ağalar zide kadrehum inhâ olunur ki bu esnâda
ba'zı kimesneler tarafımızdan tazallüm-i hâle gelmeleri kesret-
den bahisle kimisinin iddi'âsı da'vâm şer'ân görülmedi ve kimi-
nin iddi'âsı falân kese itkâ ile hakkım ibtâl oluyor ve ba'zıla-
rının dahi da'vâsı görülmüş iken ber-vech-i hakkaniyyet görülme-
di esbâblarına tesbît ile rızâmız mugâyiri hâlet ve tarîk-i şer'-i
şerifi muhâlif hareketleri olmaktan hâşi taharrî ve tedkîk ve bu
def'a dahi tenbîh ve te'kîd-i vâcibe-i zimmetimiz olmağın imdi
sizki kudât ve nüvvâb efendilersiz beri def'a şer'-i vech üzere
görülmüş da'vâyı tekrâr görmeniz şer'-i şerîfin mugâyiri ve rı-
zâmızın hilâfı olmağla görmekten bigâyet hazer ve mücânebet eyle-
yüb tarafımız ve zâbitânımız re'yi veyâhûd rû'yeti müktezî umûr
ve mesâlih 'ibâd vukû'unda şöyle ihtimâm edesiz asla şeri'atın
hilâfı olmayub ihkâk-ı hakka kemâl ve dikkat ve bir dahi su'âl
ve cevâba hacet görmeyesiz ve hilâf-ı şer'-i şerîf veyâhûd hi-
lâf-ı kesyîn sıhhat ve hatırına ri'âyet ile muhâlif da'vâ görür
sizin mesmû'um olur ise icrâ-yı mücâzâta şeri'at-ı vâcibeyyi
zimmetimizdir sonra cevâba kadir olamazsınız ve sizler ki muhâta-
beyn-i zâbitânımız ağalarsız zâbiti olduklarınız kazâlarda vukû'
bulân da'âvileri sizler görür ve işitirsiz ve sizleri zâbitân
nasb etmeleri merâm-ı vâki' olan umûr-ı 'ibâdî veddu'â beceri-
lûb ve görüb şer'e muhâlif bir iş ve zuhûre gelmemek ve herkes
şer'î olan hakkına kanâ'at-birlenin ve bir hâlf sizlerden su'âl
olunacağı ma'lûmun oldukda tarîk-i hakktan aslâ ayrılmayasız ve
ma'azallahu ta'âla anlara olacak 'itâbın iki katı sizlere olur
zamâne hâline nazaran ve ahir kimesneler vâri ki şer'an görölüb
da'vâ-yı tenekkus ve tezvîre sülûk ve hakkına vâki' olmadığı ni-

zâm-ı memlekete halel ve şer'-i şerîfin icrâsına kesl vermekde olmağla bu misüllü mevâdlarının sûret-i hasneye iblağı cümlenizden matlûbum idüğünü tenbîh ve te'kîdi hâvî divân-ı Trabzondan ve muhassıllıktan işbû buyûruldu tahrîr ve isdâr ve irsâl olunmuşdur inşallahu te'âla vüsûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh ve ber-müceb buyûruldu 'amel ve hareket eyleyesiz. Fî 23 Zi'l-ka'de sene (1)219.

Hüküm 2

Süleymân kapûdânın itlâk emridir

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-keîâm Mevlânâ Samsun kadısı zide fazlehu ve kıdvetü'l-evkât ve'l-müstahfâzin Samsun dizdârı zide huffaz tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki siz ki mevlânâ-yı dizdâr-ı mûmâ-ileyhsiz bundan akdem Samsun kal'asına bâ-fermân-ı 'âî kal'a-bend olunan Süleymân kapûdân 'afv ve itlâkı husûsuna irâde-i seniyyem ta'aluk olmağla vüsûl emr-i 'âlişânımda merkûmun tahliyye-i sebiline mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur buyûrdunki vüsûl buldûkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâçibü'l-ittibâ' ve lâzimu'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından nühâse ve mücânebet eyleyesiz şöyle bileşiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Şevvâli'l-mükerrem sene salis ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf.

Konstantiniyyetü'l-Mahrûse

V. 166-A

Hüküm 1

Harçerli Mahallesi sâkinlerinden olub bundan akdem fevt olan Yâlı Câmî'-i Şerîfi mü'ezzini Mollâ Mehmed fevt olub câmî'-i şerîf mü'ezzinliğine yüzelli gurûş duyûnu olub bilâ-edâ fevt olmağla müteveffânın damâdı Çepni 'Alioğlu İsmâ'il kendi bedeninden yüzelli gurûş hâlâ câmî'-i merkûm mütevellisi Mollâ Mehmede işbû şuhûdin muvâcehesinde tamâmen edâ ve teslîm edüb Atı kesenoğlu

Mollâ Mehmed'in fîmâ-ba'd câmi'-i şerîfeye akçe borcu kalmadığı sicil-i mahfûza kayd-ı şûd. Fî Gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene (1)219.

Şuhûdü'l-hâl

- Şamlı oğlu el-Hâc Mehmed,
- Esirci Usta Ahmed,
- Mollâ Halîl Seyyidağâoğlu İsmâ'il,
- Alicânoğlu Mollâ Mustafa,
- Lâzoğlu Hâcî 'Osman,
- İshâk Efendi,
- Fenansızoğlu Hüseyin,
- Ve gayrihum mine'l-hazirîn.

Hüküm 2

Bâlâda mestûr Atı kesenoğlundan alınub hâlâ mü'ezzin Hâcî 'Ali damâdı Mollâ Mehmed'e teslim olunan meblağ Kıymet (Gurûş)

	150
Lâzoğlu Hâcî 'Osman mü'ezzinlik için vakf eylediği meblağ	25
Hoca Havva Hatûn'un vakfiyyesi meblağ	9
Kerim el-Hâc Hâtib Efendinin zevcesi merhûmenin vakfiyyesi meblağ	16
Menzilci Bekâr Mehmed Ağahın vakfı meblağ	7
Şamlıoğlu el-Hâc Mehmed'in vakfı meblağ	3
	210
Kerimi Mollâ 'Ömer'in vâlidesi müteveffânın vakfiyyesi meblağ	15
Samancıoğlu zevcesi Hâtûnun vakfiyyesi meblağ	15
Mü'ezzin vâlidesi hayrât 7,5 , ve Hâcî Kahramân hayrât 2,5	10
	250

Hüküm 3

Yalı Câmî'-i Şerîfi ferrâşlığına Gümüšoğlu Hâcî Mustafanın oğlu Ahmed elli gurûş vakf edüb elli gurûşun murâbahası beş gurûş sene bi-sene ferrâşi Ahmed merkûmdan ahz oluna ve elli gurûş

hâlâ Ahmedin zimmetinde olup hîn-i dekânında (?) mâlından ifrâz ve bir merrî kimesneye verilmesi için sicil-i mahfûza kayd. Fî 25 Rebi'ü'l-evvel sene (1)224.

Şuhûdü'l-hâl

-Molcu Karagöz Mustafa,
-Semerci Ahmed,
-Koç 'Alioğlu Ahmed Ağa,
-Mü'ezzin Mollâ Mehmed,

Mü'ezzinliğe meşrût Karagözcü Mustafa'nın vakfı mü'ezzini Mollâ Mehmede verilmiştir.

V. 166-B

Hüküm 1

Sikke-i hasene-i şâhâne ve havl-i sa'ire sikkeleriyle meskûk ecnâs altûnun emridir

Düstürü'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri'kabl-i mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-reyi'l-sâ'ib mümehid-i bünyânü'd-devlete ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'la Trabzon vâlisi vezîrim Paşa edamallahu ta'ala iclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-kelem eyâlet-i Trabzonda vâki' kazâların kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân vesâ'ir zâbitân ve cizyedârân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki sikke-i hasene-i şâhânem ve havl-i sa'ire sikkeleriyle meskûk ecnâs altûnun fi'at-ı mukarrerresinden ziyâdeye revâci mu'âmelât-ı nâssın ihtilâlini ve kâffe-i erzâk ve eşyânın tezâyîd ve galâsını mücîb ve aglâl nizâm-ı memâlik bidâfi-i müstevcib olacağı aşikâr ve tehiyye ve tetmîmi derece-i vücûbda olan mesâlih-i cihâdiyye ve levâzımât-ı hurûriyyenin tavgîlini irât ile devlet-i 'aliyyemin ve râbıta-i mülkiyyesine bâ'is halel ve umûr-ı mühimme-i saltanat-ı seniyyem bi'l-vücûh mevrus-ı futûr ve kesl idüğü bed-i yedâr olduğuna binâen zer-i mahbûb İstânbûli beş gurûş ve 'atîk ve cedîd fındık altûnları yedi gurûş ve yâldız altûnu yedibuçuk gurûş ve macâr altûnu yedi gurûşa alınub verilmek ve bundan ziyâdeye alınub

verilmemek ve bir müddetden berû Haleb ve Şâm ve Bağdâd vesâ'ir memâlik ticâretleriyle me'lûf olanlar memâlik-i merkûmeye vesâ'ir mahallere sirre olarak altûn bâ'is ve esedi etmeleri madde-sini dahi başkaca ticâret ittihâz eylediklerinden bu keyfiyyet dahi fi'ât-ı mukarrerinin ihtilâlini mûcib olmakdan nâşi ba'de izin sarre olarak der-'âliyyemden taşrâ hiç bir mahalle bir nev' altûn gönderilmemek üzere bundan akdem nizâm-ı rabt olunub ol-bâbda kerre ba'de merre evâmîr-i 'aliyyem isdâriyle cümleye ten-bîh ve te'kîd ve zecr ve tehdîd olunmamış bir müddet ri'âyet o-lunmuş ise dahi bu ticâreti i'tiyâd edenler hakkice ziyâdeye alub vererek zikr olunân zer-i mahbûb ve 'atîk ve cedîd fındık ve yâldız ve macâr altûnlarının fi'âtı refte refte tezâyîd ve terakki olduğundan işbû mu'âmele-i reddiyye emvâl-i miriyye ve kâffe-i umûr-ı devlet-i 'aliyyem ve mu'âmelât-ı 'ibâde envâ'-ı mazâr ve hasârı münebbih ve nizâm-ı mülke mahal ve muhâzîr-i 'adîdeyi müs-telzem idüğü ve bu mesiyyenin kam' ve izâlesiyle taht-ı râbîta-ya idhâl-i rûtbe-i vücûbda olduğu ba'de izin-i kemâl-i sirret olmadıkça taht-ı râbîta ve nizâma girmemek ve ricâsında fesâdı intâc edeceği mukaddemât-ı vâzihe ile zâhir ve öteden berû devâm ve kavâm dîn ve devlet ve kiyâm-ı hiyâm mülk ve millet-i esbâbı-nın esâs akvâsı olan tertîb-i cezâ ve siyâset-i mu'âmelesinin icrâsını husûsuna vâlibte mevkûf idüğü bedihî ve bâhir o-lmakdan nâşi ba'de'l-yevm zer-i mahbûb İstanbûlî beşbuçuk ve 'a-tîk ve cedîd fındık altûnları sekiz gurûşa ve yâldız altûnu se-kizbuçuk ve macâr altûnu sekiz gurûşa kat' ve fi'ât-birle nizâm-ı rabta olunması husûsuna bu def'a irâde-i kat'-i pâdişâhânem ta'-alluk edüb bu vechle râyic olması için fermânım isdâr olunub fi-mâ-ba'd bir akçe ziyâdeye veren her kim olur ise olsûn katl olun-sûn herkese tenbîh olunub icrâ-yı emrine dikkat olunsun dikkat eylemeyen cevâba kâdir olmaz deyû kat'ü'l-makâl hatt-ı hümayûn-ı mehâbetmakrûnum şerefbahşâ-yı sahîka sudûr olmağla bundan sonra kat' olunub fi'âtve verilân nizâma mugâyir ziyâde alub veren ya-hûd li-ecli't-ticâre ziyâde fi'ât ile taşrâ memâliğe sarre ola-

rak altûn gönderir olûr ise ol-makûleler der-'akab ahz ve katl
 ve siyâset ile tertîb-i cezâ kılınmak ve hâtır ve gönüle ri'â-
 yet ve ol misüllüler haklarında ricâ ve şefâ'et kerîn-i kabûl
 olamamak ve o makûlelere vâli ve hükkâm ve voyvoda ve gümrük ümê-
 nâsı ve cizyedârân ve'l-hâsıl zâbitândan vâkîf olub agmâz ve mü-
 sâmaha ve sîrr ve himâye kaydında olanlar her kim olûr ise olsun
 dîn ve devlet (1) ve fukarâ-yı ra'iiyyete hiyânet etmiş olacakla-
 rına binâen onların dahi haklarında mücâzât-ı layîka ve 'ukûbât-ı
 şedîde icrâ kılınmak emr-i müsammem ve muhakkak olmağla ana göre
 'amel ve hareket ve zîkr olunan altûnların vaz' ve kat' olunan
 fi'âtdan ziyâdeye alınub verilmemesine ve sarre olarak gönderil-
 memesine ferden ferden nezâret ve ikdâm ve bu sene-i işkerhânın (?)
 külliyyen kam' ve i'dâmına ve nizâm-ı mezkûrun âti maşallahu te'-
 ala düstûrû'l-'amel tutulub bir vakitte hilâfı vaz' ve vukû'a gel-
 memesine bu devâm ve istikrâdına bi'l-ittifâk bezl ve hâsıl ve
 sâ'-i kudret eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ifhâmen ve
 te'kiden ve ihtimâmen mahsûs işbû emr-i şerîfim isdâr ve Sadr-ı
 'azâm tâtârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan zide kad-
 rehu ile irsâl olunmuşdur imdi zîkr olunan zer-i mahbûb ve 'atîk
 ve cedîd fındık ve macâr ve yâldız altûnları fîmâ-ba'd memâlik-i
 mahrûsetü'l-mesâlik dâyi râbemedâ (?) ve teczîs Trabzon ve hâvî
 olduğu kazâ ve kasabât ve nevâhî ve kurrâda bu def'a vaz' olu-
 nân fi'ât-ı mezkûresinden bir akçe ve bir habbe ziyâdeye râyic
 olduğuna vechen mine'l-vücûh rızâ-yı hümâyûnum olmadığı ve bun-
 dan sonra bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâyâ her kim cesâret eder
 makûlede vâsîf olub agmâz ve müsâmâha ve sîrr ve himâye kaydla-
 rında olanlar olur ise o makûleler bi't-taharri ele götürülüb
 tertîb-i cezâ ile mücâzât olunarak idâre-i kat'-i mülükânemin
 ifâsı matlûb-ı hüsrevânem idüğü ve bu husûs Anadolû ve Rumili ve
 Cezâyir-i Bahr-ı Sefîdde vâki' mahallere başka başka evâmîr-i
 akîde-i padişâhânem ile tenbih ve iş'âr kılındığı ve der-sa'âde-
 timde mukîm havl-i elçîlerine dahi başka başka takrîrler

(1) V. 166-B, Hüküm 1, V. 167-A'da da devam etmektedir.

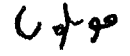

i'tâsiyle nizâm-ı mezkûrun icrâ ve devâm ve istikrâdına i'tinâ olunduğu ma'lûmunuz olduğda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve mazmûn emr-i şerîfimi Trabzon eyâletinin hâvî olduğu bi'l-cümle kazâ ve kasabât ve kurrâ ve nevfîheye i'lân ve işâ'ata ve nizâm-ı mezkûrun devâm ve istikrâdı ve sâ'ilini istikmâle ve zikr olunana altûnların bu def'â vaz' olunan fi'âtdan ziyâdeye alınub verilmemesine ve ziyâdeye alub veren olur ise ol-makûleleri bi't-taharri ele götürüb o misüllülerin tertîb-i cezâlarına icrâ-yı irâde-i hümayûnum dâmet ve der-meyân-ı gayret ve hilâfı hareket vukû'a gelmemesine bi'l-ittifâk bezl ve sa' ve mukarret eyleyesiz şöyleki bu emr-i ahîde bundan sonra dahi 'örfi tekâsül ve rehâvet ve taharri ve nezâret ve kusûr ve betâ'at zuhûr eylemek ahkâmı olur ise bu husûs arâlık arâlık tecessüs ve taharri olunacağına binâen o makûlelere vâkıf olub agmâz ve müsâmaha ve sîrr ve himâye edenlerin lede't-tahkîk bilâ-âmân cezâları tertîb ve icrâ olunacağı fi'l-iştîyâd olmağla ana göre 'amel ve hareket ve serimûhilâfı harekete arâ'it-i rehâmetle muzahir ve 'ibrât-ı şâhânem olmakdan ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyûrdum ki vüsûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mübâ'adet eyleyesiz 'alâmet-i şerife i'tîmâd kılınız. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Zi'l-hicce'ti's-şerife sene tis'a 'aşer ve mi'eteyn ve elf.

el-Mahrûse-i Konstantiniyye

V. 167-B

Hüküm 1

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke'lâm Bahr-ı Siyâhın Anadolû sevâhiliyle Trabzona vârinca sevâhilde vâki' bi'l-cümle kazâ ve iskelelerin kudât ve nüvvâbı zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve is erlerini zide kadrehum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm

olaki devlet-i 'âliyyem bir müddetden berû üzerinde derkâr olan muhârebelerde bi-taraf iken Fransa ve Rusyâ Devletleri beynlerinde hudûd-ı hâkâniyeye karîb mahallerde ya'ni etrafında eski muhârebe ve cidâl-i 'ulûgir olması hasebiyle harem (?) ve râhi-za (?) salmayan (?) muhâfız ve cebr-i vürûdu zımında iktizâ eden tedâbirin i'mâl ve icrâsına taraf-ı devlet-i 'aliyyemden şurû' ve mübâşeret olunmak üzere iken Rusyâ oturan boyumuza (?) bir müddetden berû tehdiyye etmek olduğu 'askeri Hotin ve Bender ve Mevlûn () üzerlerinden üç kol tertîb ve devlet-i 'aliyye ile dostluğumuza halel yokdur der-vâçibeye Fransa üzerine gideceğiz devlet-i 'aliyye nidâlıkdan der-hasîledir diyerek imrâre mübâderet üzere olduğu haberi zuhûr eylediğinden der-sa'âdetimize mukîm Rusyâ elçisinden resmen su'âl olundukda bu maddeden kat'a haberdârğâhı ve devletten buna muta'allik me'mûreti olmadığını beyân ettiğinden bu sûret devlet-i 'aliyyemde Rusyâ Devleti telbize derkâr olan 'uhûd ve şurût bi'l-küllîye münâfi bir emirdâtı olmak cihetiyle bi'l-cümle mübâderet-i me'âbir ve müsâlâha emr-i muhâfaza ve muhârasası esbâbın ve istisâline müsâra'at ve mürûrda olan me'mûrları tenbîh ve teşriyle Rusyâ 'askeri bezl-i i'âdeleri sûretini istihsâl ve eğer Rusyâ'î denilemeyüb haber ve cihet sûretine tesbît ederler ise müsta'yînen bi'l-melû'l-te'âlâ mukâbele ve müdâfa'alarına sa'y-i behimâl eylemeleri te'kid gelmiş ise de elhâletü hazihi Rusyâ'î memleket begâretde (?) gün bi-gün 'askerini teksîr etmekte olduğundan başka Hotin muhâfazası tarafına der-sa'âdetimden gönderilen tâlimât vâsıl olduğundan nakden vürûd ve muhâfaza-i müşârû'n-ileyhi dostane diyerek intikâl ve derûn-ı kal'aya duhûl ve ehl-i İslâmı darûse () ihrâc eyledikleri ve Bender Kal'asına dahi gelmek üzere aylıklarını teberrûd muhâfazaneleri üzerlerine muhâlefet ve asi-tâneye tahrîrât ihrâcına müsâra'at ettiği haberleri müte'akiben mütavarûd olmak mürâsebesiyle niyyet-i fasideleri gereği gibi işkitâk olunmak için Rusyâ elçisi bu tarafda tatbîk olunmakda ise amâde-i husûmet ve sefer-i donanma olub Rusyâ'lunun toğru

harekete göre turub oturacak vakitler olduğundan Bahr-ı Siyâhın Anadolû sevâhiliyle Trabzona vârinca sevâhilde vâki' kasabât köy ma'a iskele vesâ'ir lâzîmü'l-hîrâse olan mevâzi'in muhâfaza ve muhârasası cümleden ziyâde ehem-i mudâfa'adan umûrdan olduğu zâ-hir olmağla siz ki mevlânâ ve a'yân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vü-sûl emr-i şerîfimde kazâ ve iskele ve sevâhil vesâ'ir vâcibü'l-hassa olan mahalleri gereği gibi muhâfaza ve muhârasa-birle Rus-yâlûnun donânma-yı sefineleri deryâdan gelüb dostluk göstererek her kangınızın sevâhil ve inhâsına girmek da'iiyyesinde olur ise kat'a uğratmayub mukâbele ve müdafa'alarına ikdâm ve dikkat ey-lemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve ikdâmen işbû emr-i şerîfim isdâr ve ber-vechle ta'cîl Sadr-ı 'azâm tâtârlarından 'Abdullah zidekâdrehum ile irsâl olunmuşdur imdi bu vakitler evkât-ı sâ'i-reye ve bu madde mevâddı ihrâya her vechle nefsi olmayub bundan ehm ve akdem umûru diniyyeden olmağla bâlâda beyân olduğu vech-le Rusyâlûnun sefineleri deryâdan gelüb dostluk göstererek her kangınız sevâhili ve'l-hâsıl girmek sudûrunda olur ise gözleri-ne aldanmayub mukâbele ve müdafa'alarına ikdâm ve sa'y-i halde kelâm etmeniz matlûb-ı kat'-i mülûkânem ederek ve bu emr-i ehem-de müfâ'ir olundukda mikdâr-ı zât-ı kusûr ve nedâvet ber-vechle câ'iz olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve ha-rekete ihtimâm ve dikkat ve bir an ve bir dakika duhûl ve gazâ misüllü ve sa'y-i tecvîzden ittikâ' ve mübâ'at eylemeniz bâbın-da fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki vüsûl buldûkda vech-i meşrûh üzere şerefyafat-i sudûr olan fermânı vâcibü'l-it-tibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle 'âmil olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız. Tahrîren evâ'il-i şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem sene ahadi ve 'işrin ve mi'e-teyn ve elf.

V. 168-B

Hüküm 1Mücbince 'amel oluna sûret-i hatt-ı şerîfdir

Düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdeb-
 bir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm
 bi'r-re'yi'l-sâ'ib mümehhid-i bünyâdû'd-devlet ve'l-ikbâl müşey-
 yid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahsûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-
 melikü'l-a'la hâlâ rikâb-ı hümâyûnum kâ'im-i makâmlığı hasebiy-
 le kâffe-i mehâm-ı seniyyemin bi'l-istiklâl temşiyeti mahûl-i
 devsin-i (?) himmet (okunamadı) istihâli olub tahassüs taraf-ı
 hümâyûnumdan tersâne-i 'âmiremin tel ve kendir ve 'askeri ter-
 tîb ve irâde-i seniyye ma'mûr olan Trabzon vâlisi ve Cânîk muhas-
 sılı vezîr-i sahib semîrim es-Seyyid Mahmûd Tayyâr Paşa edâmal-
 lahu te'âlâ iclâlehu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'adeni'l-
 fazâ'il ve'l-keâm Cânîk Sancağı vâki' kazâların kadıları ve nâ'-
 ibleri zide fazlehum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân cem'-i ag-
 vât ve a'yân ve vücûh-ı vilâyet ve zâbitân ve iş erleri zide
 kadrehum tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki sen ki
 vezîr-i sahib-i semîr-i müşârû'n-ileyhsin tersâne-i 'âmiremin
 tanzîm ve tesvîyesi akdem-i mesâlih devlet-i 'âliyyemden ve 'a-
 le'l-husûs bu avânda vukû' bulan sefer-i hümâyûnumda meşhûr olan
 halât-ı nazarın donânma-yı hümâyûnumun 'askerî nevadât-ı sâ'îresi
 husûsuna gayet-i dikkat ve ihtimâm olunmak ise mehâm-ı saltanat-ı
 seniyyemden olub donânma-yı hümâyûnumun kıdem ve gedüklüsü müret-
 teb ise de 'asâkir-i mahsûsâsı olmadığından lede'l-hâce tedârik
 ve ictimâ'ında 'isret ve derkâr ve cem' ve isticlâb olanların da-
 hi ekserisi nâ-ehl olduğuna emrâm üzere rû'yet-i maslahat müm-
 kün olmadığı bi't-tahribe ma'lûm ve aşikâr olmakdan nâşî bundan
 böyle donânma-yı hümâyûnumda istihdâm olunmak için ahâlisi i'-
 mâl-i sefâyine ile me'lûf-ı def'a deryâ ile münâsebeti olduğu ma'-
 rûf olan mahallerden müceddeden 'asâkir ve levâzımât tertîbine
 ve bu husûs-ı lâzime ve ihtimâmın bir râbîta tahtına idhâlim em-
 rine irâde-i seniyye-i mülûkânem müte'allik olmağla ol-bâbda

rikâb-ı hümâyûnuna takdîm eylediğın bir kıt'a takrîr dirâyet-i semîrin nâtık olduğu ve Kapûdân-ı deryâ düstûrû'l-mükerrem müşîr-i müfahhamü'l-'alem vezîrim Seyyid 'Ali Paşa edâmallahu te'âla iclâlehu tarafından i'lâm olduğu üzere ve'l-yevm 'uhdenizde olan Trabzon eyâleti ve Cânîk Ve Karahisâr-ı Şarkî sancâklarından 'ale's-sevve beşer yüz ve Kastamoni Sancağı bunlara civârlarından her ne kadar ziyâdeye mütehammel ise de andan dahi beşyüz nefer ki cem'an ikibin nefer kalyoncu neferâtı tertîb olunub bunlar sefer ve hazerde tersâne-i 'âmiremde mevcûd bulunmak ve sefer olunduğu vakitlerde münâvebe şartıyla tersâne-i 'âmirem tarafından yedlerine ruhsat-ı nâm i'tâsiyle vilâyetlerine gönderilmek ve zikr olunan Trabzon ve Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî sancâkları ve 'umûmen Bahr-ı Siyâh sevâhili ahâlileri dergâh-ı mu'allâm Yeniçeri zümresinden olmağla işbû tertîb olunacak neferât Yeniçeri ta'biriyle tahrîr olunub beher nefere onar akçe ve beher li'l-hâlizare (?) verilmeyerek i'âne ve bir 'alemdâra ve bir çavûş ta'yîn olunmak ve bayrâk ağasına altmış akçe ve 'alemdâra ve çavuşlarına yigirmibeşer akçe olmak üzere terakki kuyûd etmemek şartıyla Yeniçeri esâmisi üzere müceddeden (okunamadı) **olunub iktisâ** eden memhûrları tersâne-i 'âmirem tarafından i'tâ olmak ve müstahak oldukları 'ulûfeleri tersâne-i 'âmiremde istihdâm olundukda tersâne-i 'âmirem ümenâsı tarafından berû ise muğâvebe vilâyetleri bulundukça Cânîk muhassılı tarafından i'tâ olmak ve neferât-ı merkûmeye i'tâ olucak işbû uzakça mücerred 'asâkirî mürettebe mahsûsuna ve zümresine ilhâklar içün verili hak olup uzakça ili bunların meylerini idâre edemeyecekleri zâhir ve 'ayân olmağla donânma-yı hümâyûnun sefinelerine vaz' ve irkâb olundukda ez-kadîm kalyon neferâtına verilmek fâ'ide-i merfiyyeden olan 'ulûfe ve ta'iniyâtlar ne ise tamâmen bunlara dahi tevzî' ve i'tâ olunmak ve ber-vech-i muharrer neferât-ı merkûmeye esâmi ve kalyoncu levendâtı misüllü 'ulûfe ve ta'iniyât verecek olmağla ve hîn-i tertîb ve takrîrlerinde cânîb-i vilâyetlerinde eslehâ bahâ olarak bir sene verilmeyüb hemen neferât-ı merkûmenin isim ve resimleriyle şöhretlerini mübeyyen vilâyetle-

rinin kudât ve nüvvâbı ve Cânîk muhassılı mühürleriyle mühür defterleri gelüb tersâne-i 'âmirende mahfûz olub hizmetlerine me'mûr kılındıktan sonra içlerinde firâr eder olur ise sâ'irlerine 'ibret olmak için der-'akab isim ve resimleriyle filân firâr etmişdür deyû tersâne-i 'âmirem tarafından Cânîk muhassılina tahrîr ve ifâde olunub ve muhassıl tarafından dahi o makûle firâr edenlerin i'dâm- ve cezâ-yı sâ'iresine gâyet ikdâm olunmak ve işbû neferât-ı merkûmenin beher sene tersâne-i 'âmirem tarafından defterleri yoklanub vefât edenlerin ve mücrim olanları ve firâr edenleri ism-i şöhetleriyle muhassıl tarafına tahrîr ile noksânı tekmîl olunmak ve neferât-ı merkûma 'arz ve edebleriyle müstahdem olub içlerinden ihtiyâr ve 'alîl ve mücrim olanları olur ise müceddeden yığirmişer akçe nefarât 'ulûfesiyle cezâ olunub mâlik olduğu on akçe esâmisi müstahakkına verilmek isrâfâtiyle müceddeden elviye-i bâ'-i mezkûreden beşyüz neferât cem'ân ikibin nefer kalyoncu levendâtı nizâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve mütesellimîn ma'rifetiyle ve cümle ma'rifetiyle tavâfen ve harba ve darbe kadir gelmeyenlerden inti-hâb ederek tahrîr ve ism-i resm ve şöhetlerini hâvî memhûr ve mûmza bir kıt'a defter ile neferât-ı merkûmenin vakt ve zamâniyle der-Sa'âdetime nakl vâcibü'l-esbâbı istihsâline sarf-ı külli miknet ve bu husûsda her kim izhâr-ı tereddüt eder ise levâzım-ı te'diyyelerini müktezâ-yı düstûrün üzere icrâsına bezl-i cell-i himmet eylemek fermânım olmağın iyâdesi hatt-ı şerîfim isdâr ve tarafına i'tâ olunmuşdur imdi keyfiyet-i me'mûriyetin mantûk emri hümayûnda ma'lûmun oldukda bir gün ikdâm-ı mahale irsâl tersâne-i 'âmiremin ihyâsı bu makûle güzîde ve muntehid-i neferât ike hâsıl olacağı zâhir ve 'ayân ve o makûle güzîde ve zabkâvir-i merdâne dilâver terk yine mahal ve meskeni sevâhil-i mezkûre olduğu ma'lûm ve nemelâzım olmağla göreyim seni dîn-i devlet-i 'aliyyeme her husûsda ibrâz eyledikde hizmet-i mebrûrâ ve mesâ'i merkûde det misüllü bu husûs dahi mezkûr tiynet her isrâfâtın olan cevheri himmet ve devâtın müktezâsını bâlâda mestûr ve şerâ'ite müceddeden ve seferât vukû'unda fakat 'asâkir verilüb dūd

defatîr mübâya'ası kalb olunmak üzere matlûb ve davâtım olan mezkûrû'l-mikdâr neferâtın livâ-i mezbûr kazâlardan inzimâm-ı re'yi ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve der külli müslümânların ma'rifetleri ve cümle ma'rifeti ve akza kabli bi'l-ittifâk tertîb ve tahrîr ve isim ve resim ve şöhretlerini mübeyyen memhûr ve mûmza bir kıt'a defteriyle ol mikdâr neferâtın vaktiyle der-'aliyyeme (1).

V. 169-B

Hüküm 1

Müteveffi 'Alicânoğlu yetimi 'Abdullah ve eshası vâlidesi 'Aişe Hatûn İnce 'Ömer bin Hüseyin nâm kimesne iskelede vâki' bir bâb dükkânda yetmiş gurûş sehm zaruret-i nafaka ve kisve için fûrûht varisi mu'ayyinesini tamâme n ahz eylediği bu mahalle kayd olunmuştur.

Hüküm 2

Binikiyüzondört senesinde Emir İmâmzâde Mustafa Efendinin mekteb duyûnu otûz gurûş için karındaşı Seyyid Mehmed ile ma'an müşterek beğ Mustafa Efendinin sehmi kırk gurûşa fûrûht olunub otûz gurûş mekteb akçesi dört gurûşa resm altı gurûşa beğ mesâ-rifi olmak üzere Mustafaya fûrûht olunub kırk gurûşa mahalline edâ ve teslim olunduğu bu mahalle kayd olunmuştur.

Şuhûdü'l-hâl

- Hâcı Mehmed,
- 'Ömer Efendi,
- Kapûcu Kavâklı Etmekçi Mahmûd,
- Salih Mahmudoğlu,
- Sipâhioğlu,
- Kör İmâmoğlu.

Hüküm 3

Bâ'is-i sicillât oldurki müteveffi Elvedâ Hatûnün terekesi beyne'l-verese ma'rifet-i şer'iyile ve vârisleri ma'rifetleriyle

tahrîr ve 'ala mâ-farazallahu tevzî' ve ba'de'l-taksîm Kerim E-fendiye ve hemşiresine vârisleri ma'rifetleri ile fûrûht ve ikti-zâ eden

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Bint (okunamadı) arsa-i hisse semen	135
Ala mert sehm (?)	25
Resm-i 'adiyye sudûrundan	115
Mütesellim Ahmed Ağaya vâlidesi sehmi teslîm	
'Ömer Ağaya Ahmad Ağaya teslîm-i bağçeden sehm hisse	25
Handan sehm Kerime Hâtûna teslîm	80
Furûndan sehm Kerime Hatûna teslîm	80
Camûşlardan sehm	25
Elvedâ Hâtûna hâl sathında teslîm	8
Bâkî mebalîğ Ahmed Ağaya teslîm-i duyûn mütesne (?) verildi	
Harer haze'd-defter ma'rifetü'l-vâris İsmâ'il kazâ-i nâ'ib Sam-sun 'ilmua (?)	

Hüküm 4

Bazâr Mahallesi sâkinlerinden Güle Hasanoğlu merhûm Musta-fânın duyûnu beyân olunur.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>
Kayın vâlidesine verilân	172
Ehli Fadimeye verilân	199
Neslihana verilân	65,5
Çelebiyânoğluna verilân	116
Kara Savaya verilân	115
Karındaşı Yusûfa verilân	60
Karanfil	12
Kılınçoğlu kızları	11
Toprâk basdı	4
Navlûn	30
Nârin	3

Şehirî Havâsa	2
Asım	4
Vahide Hâtûn	2,5
'Ömer Ağa ehli	2,5
Cebecioğlu ehli	4
Çebeci Farisi	2,5
Sârı 'Ali kızı	7,5
Kara Kayış	30 pâre
Yekûn.....	<hr/> 813,5

V. 170-AHüküm 1

Binikiyüzonaltı senesi Samsun ahâlileri teferrüc edüb ve otûz gurûş fazlası olub cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ile kal'a içinde olan mektebe vakf olunmak evlâ ve müstahsün görülmekle mekteb havâcisi 'Ömer Efendi'ye teslim olunub meblağ-ı mezbûrun üzerine gelan gallâsını ekle ve ana malını zâyî' ve telef olunmaması için sicil-i mahfûza kayd.

Şuhûdü'l-hâl

- İnce 'Ömeroğlu Hasan Pehlivân, el-fakir Mahmûd en-Nâ'ib
- Hasan Kethüdâzâde Mehmed Ağâ, bi-kazâ-i Samsun
- Kara Hasan Beşe,
- Çalıköğlü Mehmed Beşe.

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmidört senesi mâh-ı Receb-i Şerîfin onbirinci günü merhûm Hâcî Ahmed Efendinin hânesi tahtında mâ'-i câri için mekteb havâcisi 'Ömer Efendi verdiği yüz gurûş cümle ma'rife-tille efendi-i merkûmdan alınub sû'-i mütevellisi İbâtoğlu Veli İbrâhime verilüb olduğu cümle re'yiyle su yoluna sarf edeceğini takrîr etmeğle işbû sicile sebt ve kayd olunmuşdur. Fî sene (12)34.

el-fakir Mahmûd en-Nâ'ib bi-kazâ-i Samsun

Hüküm 3

Binikiyüzentokûz senesi mâh-ı Sâferü'l-hayrın yigirmibeşinci günü Samsun ahâlileri bi'l-cümle meclîs-i şer'e gelüb bu güne cevâba tasaddi ederler ki sûk-i sultânide vakt-i selâ nidâsiyle cümle cemâ'ata hitâbün olması için beher hâl nidâ'-i salâtiye muhtâc olduklarını bildirmeleri i'lâm-ı selâ için beynlerinde yüz kırk gurûş cem' olunub yüz kırk gurûşa mukaddem altmış pâre fâ'iziyle Hâcı imâmoğlu Mollâ Mustafa Efendi kabûl ve meblağ-ı mezbûru ahz edüb ve dikkat-i nidâ selâsına Büyük Câmî'-i Şerif Mü'ezzinini Hâfız Mollâ Mustafa talebi olub hizmeti ve edâ edüb beher mâh altmış pâre ücret-i selâ hakkını Hâcı İmâmzâde Mustafa Efendiden alub mutasarrıf olması için sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 25 Sâfer sene (1)219 (1).

Şuhûdü'l-hâl

- İnce 'Ümeroğlu Hüseyin Ağa,
- Keskinoğlu Hâcı Hüseyin,
- Lâzoğlu Hâcı 'Osmân,
- Müderrişün Hasan Efendi,
- Seyyid Halîl Re'is,
- Kör Hâfız,
- Ve gayrihum mine'l-hazırîn.

Hüküm 4

Hançerli Mahallesi sâkinlerinden Hâcı İshâk Ağânın Halîl Kebiroğlu İshâk Koca Ağânın er karındaşı Veli 'Ali nâm budalanın Koca Ağa ile müsterek arâzi-i mirî tarlâlarını Koca Ağa ma'rife tiyle zirâ'at olunub hâsıl olan 'öşründen senevî iki kile hinta-i merkûm Dâş 'Ali nâm budalar için vâlidesi hâtûna edâ eylemek şartıyla arâzi-i mezkûr Koca üzerine maktû' olunub bundan ziyâde hinta ve gerek ecnâs-ı zahâ'ir matlûb olunmaması için sicil-i mahfûza kayd olundu. Fî 5 Muharrem sene (1)228.

(1) Bu hüküm kaydedildikten sonra üzeri battal olarak çizilmiştir. Diğer taraftan adı geçen belge Hüküm 5'in aynısıdır. Ancak hükümün eksik kaldığı düşünülerek başka bir kâtime tekrar kaydedilmiştir.

Şuhûdü'l-hâl

- Koca 'Ali,
- Kavâsbâşî Ahmed,
- Yâlı Câmî'şerîfi imâmı ve hâtibi,
- Müftî Efendi,
- Ve gayrihum mine'l-hazırîn.

Hüküm 5

Binikiyüzotüz senesi mâh-ı Muharremü'l-harâmının yiğirmialtınıcı günü Samsun ahâlîleri bi'l-cümle meclîs-i şer'e gelüb bu güne cevâba tasaddî ederler ki sük-i sultânide vakt-i selâ nidâsında cümle cemâ'at hazır olması için beher hâl nidâ-i selâtiye muhtâc olduklarını bildirmeleriyle i'lâm-ı selâ için beynlerinde yüz kırk gurûş cem' olunub yüz kırk gurûş mukaddem Hâcî İmâmzâde Seyyid Mustafa Efendi'de ise de ikiyüzotüz senesinden berû edâ-i nidâ-i selâ olan Câmî'-i Kebir mü'ezzini Hâfız Mustafâya edâ ve teslîm olunub icrâ-yı mukâbili mebâliğ-i mezbûru mutasarıf olacağı bu mahalle kayd olundu. Fî 26 Muharrem sene (12)33.

Şuhûdü'l-hâl

- Kahrâman Ağa,
- Hâcî Mustafa Nalband,
- Mekteb Havâcesi Ünyevî Hâfız Efendi,
- Seyyid Yahya Efendi.

V. 171-AHüküm 1

Şeri'at-ı me'âb Samsun kadısı faziletlü efendiler zide 'ilmuhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân a'yânları zide kadrehum inhâ olunürki hasbeten lillahi'l-melikü'n-nihân (?) ve taleb-i tarafât ez-zi'sicân (?) kasaba-i Samsunda haric-i kal'a sük-i sultânide bezistân ta'bîr olunan tâş binâ kadîmden harab ile müşerref vakfa meşrûten ve zataneten li'l-vakf ta'mîr ve insâ ettirilüb bu misüllü vakfa siyânet-i lâzimedden olmağla fîmâ-ba'd kumâşati'l-ati ve harîr ve bez ve ve bogâse ve pamuk ve pamuk ipliği

ve asitane-i 'âliyye mâlîndah gayr-i esvâbü'l-atî emti'alarını fûrûht edenler bedestânda oturanlar ve taşrâdan getürenler her kimler olur ise toğru bezestân-ı mezkûra getürüb râici üzere fûrûht ve alış ve veriş edüb bezistân-ı mezkûrdan mâ'adâ mahalde ve gerek karyelerde getürüb fûrûht olunmak üzere iktizâ edenlere tenbîh-i kâvî ile tenbîh ve te'kid ve bu misüllü alış ve veriş erbâbı bu meşrûtun mugâyiri hareket etmemek ve mugâyir-i şurût-ı mezkûra hareket eder olur ise mürâ'at vakf için te'dîb olunub bu husûsa siyâneten li'l-vakf taraf-ı şer'iden ve cânib-i zâbitândan dikkat olunmak bâbında tarafımızdan işbû buyûruldu tahrîr ve itâ olunmuşdur bi-men-i te'âla vüsûlünde gerekdirki husûs-ı mezkûre siyâneten li'l-vakf siyânet ve cemâ'at ve ber-mûcib buyûruldu 'amel ve hareket oluna deyu. Fî 25 Receb sene 1224(1).

Hüküm 2

	'Aded
-Altûn yâldız	5
Macâr	15
Rub'iyye	2
Mısır nisfiyyesi	1
Sâ'at	1
Mushaf-ı şerif	Kıt'a 1

Binikiyüzotüzbir senesi hüccâcdan Trabzonlû Hopalı Dolâb-cızâde el-hâc 'Osman fevt olub refiki olan Nogây hâcîlarından el-hâc Sâlih Efendi kendüne vâsi-i muhtâr olmağla müteveffâ-yı mezkûrun ber-vech-i bilâ o kadar mâl ve nükûdumuza kâfi mahkemeye teslim olunduğu işbû mahalle kayd olundu. Fî 21 Cemâzi'l-evvel sene (1)232.

V. 171-B

Hüküm 1

Bundan akdem 'Abdullah Pâşa hazinedârı Süleymân Ağa Beğ'in tereke defteridir ki ber-vech-i atî zikr

	'Aded	Kıymet (Gurûş)
Gözü çuka abdestlik har'ir (?)	1	30
Şallı müsta'mel desteği abdestlik	1	15

Sûd ma'i mesâğını (?) şallı fes (?)	1	20
Nâr çiçeği renginde şallı çarşgir	1	11
(Okunamadı) harir gömlek	2	15
Terme döşek çarşafı	1	11
Bortecik don	1	2
Melâz don	1	3
Penye don	1	2,5
İşlemeli uçkur	2	5
Peşenda simm (?) bağlık	1	3
Halebdân şilte yorgan (?)	1 ?	4 ?
Yekûn eşyâ bahâ.....		-----
		122,5

V. 172-A (1).

Hüküm 1

Düstûrû'l-mükerrerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mahâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûf bi-sunûf-i 'avâtifü'l-meliku'l-a'la Sivâs vâlisi vezîrim paşa edâmallahu te'âla iclâlehu ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ve ma'adeni'l-fazâ'il ve'l-ke-lâm Samsun ve kadıları zide fazlehuma tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud zide kadrehu südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl irsâl edüb mûmâ-ileyh Hızır Paşa ebnâsından olub Cânîk Sancagında Samsun Nahiyesinde Çorab (?) karyesinin mâlikânesinin dört bahsinden üç bahşin nisfından sülüsâneme ve Gümüş Karyesinin dahi mâlikânesinin sülüsânına ve Kersulâğı ve Akalân karyelerinin dahi mâlikânelerinin dört bahşlerinin nisfları üçer sehmi olub ikişer sehmlerine Desl Karyesinin dahi mâlikânesinin sülüsânına ve Tekfûs mezre'alarının dahi mâlikânesinin sülüsânına ve Kiken zımmının iki başdan sülüsân hisselerini ebnâlık üzere tevliyyet tarikiyle ve der-karyeler sa'âdetlü Mezre'asının dahi mâlikânesine ebnâlık üzere bi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mutasarrıf olub sâlifü'z-zikr kurrâ ve

ve mezre'alar mâlikâne mahsûllerinden ve zemîn-i mezkûrun iki başdan ber-mûcib-i defter-i hâkâni fuzûlî Hızır Paşa ebnâsı vakfı tarafına âid olan ahz ve kabz etmek murâd eyledükde aharûn bi'l-vechle dahl ve ta'arruz icâb ve iktizâ etmez iken ecânib-i ve ashâb-ı a'râzdan ve nâm kimesneler bi-veche ve bilâ-berât ve bilâ-sened ve hilâf-ı defter-i hâkâni fuzûli müdâhil ve ta'arruzdan hâli oldukların bildürüb defter-i hâkâni mûcebince 'amel ve hareket olub hilâf-ı defter-i hâkâni ecânibden olan mezkûrları bi-yevm ve bilâ-berât ve bilâ-sened bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmeyüb bir minvâl-i meşrûh zâhir olan müdâhale ve ta'addilerin men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümayûn ricâ ve defter-i hâkâni-i 'âmirende mahfûz defter-i mufasssala mürâca'at olundukda Samsun Nahiyesine tâbi' toksânaltı nefer re'âyâ ve altı zemîn ve iki hassa çiftlik iki hassa evvel karye-i Çorab mâlikânenin dört bahşinden bir bahşi vakf-ı Medîne-i Münevvere bâkî üç bahşinin nısfı der-tasarruf ebnâ-i Hızır Paşa fukarânındır ve sülüsânı cihet-i ebnâ-yı tevliyyet ve nısf-ı aharı mülkün nısfı mülk-i Mahmûd Paşa nısf-ı mülk verese-i 'Ali Çelebi divânî timâr ve hâsıl divân-ı hassa-i mirî ederi tebâyin ve tahtında çift ve hinta ve şa'ir yekûn-i gayrilerinden binbeşyüz akçe ve altmışyedi nefer re'âyâ ve tokûz nefer dört zemin ve altı zemin ile karye-i Ker suluğu mâlikâne dört bahşinden bir bahşi vakf-ı Rusullullah ve üç bahşin nısfı üç sehm olub bir sehmi vakf-ı fukarâ ve sehmân-ı vakf-ı fukarâ bi-tarîk olunân 'özer-i kabûl Hızır Paşa ve verese-i Mahmûd hissesinin nısfı mülk-i Mahmûd Paşa ve nısfı aher mülk verese-i 'Ali Çelebi divânî timâr ve hâsıl-ı divânî ma'a. ma'akân ve ma'a niyâbet ve tahtında nîm ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihâ üçbinüçyüz ve yine yüzotüziki nefer re'âyâ ve onyedi mevkûf zemin ve nefer ile karye-i Akalân mâlikâne dört bahşinden bir bahşi vakf-ı Rusullullah ve üç bahşinde nısfı Hızır Paşa temlikidir ve nısfı üç sehm olub bir sehmi vakf-ı fukarâ ve sehmân-ı vakf ve ebnâ bi-tarîk-i tevliyyet ve nısf-ı aherin nısfı mülk Mahmûd Paşa ve nısf-ı aheri mülk verese-i 'Ali Çelebi divânî timâr ve hâl-i hassa-i Hüdavendigâr ve hâsıl tah-

tında nîm ve hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayrihu beşbintoküzyüz-
seksenbir akçe ve yine Karye-i Paşaköyü mâlikâne vakf-ı Hızır
Paşa sülüsü vakf-ı fukarâ ve sülüsân vakf-ı ebnâ bi-tarîk-i tev-
liyyet divâni timâr ve tahtında hinta ve şa'ir yekûn ma'a gayri-
hu toksânbeş akçe ve yine yiğirmiyedi nefer re'âyâ ve iki zemin
ile mezra'a-i Tekfûs nâm-ı diğér Canikli sülüsü mâlikâne vakf-ı
fukarâ ve sülüsân-ı vakf-ı fukarâ bi-tarîk-i tevliyyet ez-kabl
Hızır Paşa divân-ı vakf-ı 'imâret Sultân Bayezîd Hân tâbe serahu-
der-Amasya ve hâsıl ma'a niyâbet ve tahtında nîm ve hinta ve şa'-
ir yekûn ma'a gayrihu sekizyüztoksânbeş akçe ve yine mezra'a-i
der-karye-i İsfenderlû mâlikâne ebnâ-i Hızır Paşa ma'a Fusâk
nâm-ı diğér Köse Kilisâ ve hâsıl-ı divân üçyüz ve yine on nefer
re'âyâ ve iki zemin karye-i Gümüş sülüs-i mâlikâne ve vakf-ı fu-
karâ ve sülüsân-ı vakf-ı ebnâ-i bi-tarîk-i tevliyyet ez-kabl Hı-
zır Paşa divâni timâr ve hâsıl tahtında ve hinta ve şa'ir yekûn
ma'a gayrihu üçyüz akçe yazular ile ve yine zemin Göklük tâbi'
Çiftlik-i Armûd iki başdan vakf-ı Hızır Paşa sülüs-i hisse-i
vakf-ı fukarâ ve sülüsân-ı erbâ'a bi-tarîk-i tevliyyet ve ba'zı
Bayrâkçı Ahi Tekkesi vakf eylemiş ber-mûcib vakfiyyet-i sülüs
ve defter olundu deyû defter-i mufassalada muharrir kalemiyle
başka başka tahrîr olunduğun iftihârü'l-emâcid ve'l-akârim bi'l-
fi'î defter emîni Yeğen Mehmed dâme mecdûhü 'arz eylemeğin 'arız
mûcebince 'amel olunmak emrim olmuşdur buyûrdum ki hükûm-i şerifim
vüsûl buldûkda bu bâbda sâdir olan emr üzere 'amel dahi husûs-ı
mezbûr tamâm-ı mukayyed ve berâtına hazer edüb gâresiz dahl e-
den mezkûrlar Hızır Paşa evlâdından ve sâlifü'z-zikr kurrâ ve
mezre'alar ve zeminden Hızır Paşa vakfına ta'yîn ve tahsis olu-
nân mahsûl-i ebnâlık üzere tevliyyet olduğnu berâta mutasarrıf
olmalarıyle müdâhil ederler olmayub fi'l-vâki' ecânibden rikâb-ı
mûmâ-ileyh Mahmûd Hızır Paşa evlâdından ve hâzır olunan kurra ve
mezra'aların mâlikâne mahsüllerinden ve Keklik zimmînin da-
hi iki hisse Hızır Paşa ebnâsı vakfı olan mahsûsa ebnâlık ve tev-
liyyet târikiyle berât-ı şerifimle mutasarrıf eden ecânibden
olan mezkûrlar bir veche ve bilâ-berât ve bilâ-sened ve sûret-i

defter-i hakâni fuzûlî müdâhale ve ta'addi eyledikleri vâki' ise men' ve def' ve sâlifü'z-zikr girifdâr-ı mezre'aların mâlikâne mahsûllerinden ve zemîn-i mezbûrun iki başdan ber-mûcib-i defter-i hâkâni Hızır Paşa ebnâsı vakfı tarafına 'âid olan ebnâlık üzere tevliyyet târikiyle mutasarrıf-ı mezkûre ahz ve kabz ettârdûb hilâf-ı defter-i hâkâni ve bunun berâtına mugâyirler câ-nîbinden olan mezkûrları dahl ve ta'arruz ettirmeyesiz ve dahl olunub Hızır Paşa ebnâsı vakfı tarafına 'âid mahsûlden şimdiye değin fuzûlî kimesne bir nesne almış ise ba'de's-subût hükm edüb aliverüb min-ba'd defter-i hâkâniye ve berâtına ve emr-i hümâ-yûnuma mugâyir bir kimesneye bir dürlü iş ettirmeyüb ve kaziiye ise 'alâka ve müdâhili olmayanları ve da'vâsına karışdırmayub isimlerini yazub 'ar edüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerîfim varmalû eylemeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Cemâzi'l-ahîr sene sitte ve sittin ve mi'e ve elf(1).

V. 173-A

Hüküm 1

Derelerde Samedli Karyesinden Bekiroğlu 'Osman'ın kızı mahfel-i şer'e gelüb bu güne da'vâ ederkî zevcem on seneden mütecâviz terk-i diyâr edüb hayâtı ve memâtı nâ-ma'lûm iken bir etyân kimesne bana haber vardüki senin zevcen öldü ben bundan sonra mestur-ı murâdum öldü deyü huzûr-ı şer'de ikrâr eyledikde ikrârı mûcibince ahere varmasına ber-mûcib-i fetvâ ve taraf-ı şer'den izin verildi. Fî 11 Sâfer sene (12)17.

(1) V. 172-A-B, sicile ters kaydedilmiştir. Bu sebepten V. 171-B'de de devam etmiştir.

Hüküm 2

Hâlâ Samsun nâ'ibi olan 'izzetlû efendiler ve a'yân olan ağalar inhâ olunur ki

Samsuna tâbi' Aksular nâm karyenin sene-i vâhideden berû hâsılâtını 'adem-i taharri ile Sultân Bayezîdin evkâfı mültezimlerinden ahz ve ta'şîr olunâ gelmiş ise de bu ebnâ-i evkâf-ı mezkûrun der-'aliyyede bâş muhâsebeden sorub defter-i hâkâni mufassalası getürdülüb nazar olundukda Aksular kaydı olmayub ve Samsun kal'ası müstahfizân hizmetine merbût Karaköy timârı dâhilinde evvelki timâr-ı mezkûrun sûret-i defter-i hâkânisinde Aksular kaydı ve masarrah ve ber-mûcib-i şer' ve kanûn ve fetevâ-yı şerife Karaköy timârı dâhilinde olmağla fîmâ-ba'd cânîb-i vakfdan müdâhale olunmayub Karaköy timârı mutasarrıfı dârende-i tezkere kıdvetü'l-akrân Süleymân Ağâ Aksular karyesinin 'öşür hâsılâtını ahz ve kabz ve zabt eylemek için işbû tezkere tahrîr ve yedine i'tâ olunmuşdur bi-men-i te'ala vüsûlünde ber-mûcib tezkere 'amel oluna. Fî 29 Sâfer sene (1)218.

Hüküm 3

Hâlâ Samsun mütesellimi hamiyetlû ağalar

Hâcî 'Ali Efendizâde Samsun nâ'ibi Seyyid 'Osman Efendi dâ'imizin dâ'isi her hâl öteden berû efendi-i mûmâ-ileyhin hizmet ve umûrunda olmağla ve merkûm dahi tekâlif hânesinde dâhil olmayub bundan sonra dahi mahallelûsü tarafından bir tarîk ile tekâlif ve sâlyâne mütâlebesinde olunmak icâb etmeyub lede'l-iktizâ efendi-i mûmâ-ileyh ağâ dâ'isi olan her hâl merkûmdan bervechle tekâlif mütâlebesiyle ta'addi olunmak iktizâ eylemediğinden sâlyâne teklîfiyle remide eyleminiz ve ettirmemeleri için mahsûs tezkere bi-men-i te'ala vüsûlünde gerekdirki ber-minvâl-i muharrer tezkeremiz mûcibiyle 'amel ve hareket ve hilâfına mücânebet eylemeyesiz. Fî 19 Rebi'ü'l-ahir sene (12)38(1).

Mir Seyyid 'Osman (?) ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'âli vekil-i muhasıl hâlâ

(1) Adı geçen belge sicile ters kaydedilmiştir.

V. 174-B

Hükim 1

Hâlâ Cânîk ve Karahisâr-ı . Şarkî muhassılı ve Trabzon mütesellimi ser-bevvâbin-i dergâh-ı 'alî Hazinedârzâde devletlû velini'am efendimizden vürûd eden buyûruldu-i 'âlîleri sûretidir. Fî 25 Rebi'ü'l-ahir sene (1)226.

Şerâyi' şî'âr Ordu ve Fatsa ve Ünye ve Samsun kazâlarının kadıları faziletlû efendiler zide 'ilmuhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimleri 'izzetlû mükerrermetlû ağalar zidet mukadderehum vesâ'ir vücûh ve iş erleri bi'l-'umûm inhâ olunurki devlet-i 'aliyye-i fidi'l-devâmla France devlet-i bâhirü'l-hatimin (?) beylerinden câri'l-mecerâ olan zilâl-i sef'ât ve muhac-cet-i rusûma ve sulm-i musâfât-ı sadakat puyûseti lâzimesi üzere tarafından tevkîd-i mevâkid-i muvallâtı hâvî mübâdele olunan tasdiknâmeler ve ahidnâme-i hümâyûn müceblerince şerâ'it-i itti-hâd ve sak ve esbât-ı merâsim dostuhaye mürâca'at-ı lâzime-i hâlden olduğu mülâsebesi ve ticâret zımında ba'zı mürsâ ve teczîs ol havâlilerin vâki' iskelelere ayâb ve zehâb edecek France se-fâyini ve tüccârları ol taraflara geldiklerinde ba'zı kesât taraflarından dahl ve ta'arruz ile cânîb-i devlet-i müşârü'n-ileyhâ tarafına verilen şurût ve ahidnâme-i hümâyûnun hilâfına dâ'ir halât-ı nâ-marziyye zuhûr eylediğini bu def'a cânîb-i devlet-i müşârü'n-ileyhâ tarafından olarak mürettebe-i Trabzonda kâ'im olan sadakatlû hamiyetlû Dobro قوبرو konsolos dostumuz tarafında 'arz ve ifâde etmekle imdi Franca tüccârları vilâyetlerinden getürdükleri emti'a ve eşyâlarından ber-mûc b ahidnâme-i hümâyûn yüzde üç gurûş gümrüklerini gümrük ümenâsına edâ ve hilâf-ı ahidnâme-i hümâyûn ziyâde ve mükerrer-i resm-i gümrük ve cizye vesâ'ir bahâne ile ferd-i efride tarafından dahl ve ta'arruz olunmamak emrinde ihtimâm ve dikkat ve bu husûsu lâzım gelanlara em'ân ve kat'a tenbîh ve te'kîd ve ber-müktezâ-yı şurûtnâme-i hümâyûn sa'y ve gayret eylemelerinizi hâvî tenbihân ve te'kîden ve ifhâmen vesâyâsı muhtevî işbû buyruldu tahrîr ve isdâr ve ile

ba'it ve tesyâr olunmuşdur bi-men'-i te'ala vüsûlünde gerekdirki bâlâda sebt ve beyân ve şerh ve 'ayân olunduğu vech üzere ve mü-cib buyûrulduumuzla 'amel ve hareket ve hilâfından bigâyet hazer ve mücânebet eyleyeler. Fî 25 Rebi'ü'l-ahir sene (1)226(1).

Seyyid Süleymân ser-beyvâbin-i dergâh-ı 'âli muhassıl-ı Cânîk ve Karahisâr-ı Şarkî ve ka'im-i makâm-ı Trabzon ve ser-'askeri se-vâhil-i Bahr-ı Siyâh ve Fâş hâlâ.

Hüküm 2

Menzil ziyâdesi defteridir ki ber-vech-i atî zikr olunur. Fî Rebi'ü'l-ahir sene (1)229.

	'Aded Kıymet (Gurûş)	
Sarrâf Na'mi Tiryâki ile Bafrâya giden bârgîr	6	30
Def'a sarrâf mesfûr ile Kavâka giden bârgîr	12	48
Gürcü Hânı Kehâse (?) Beğâ Çarşenbeye bârgîr	6	18
Mukaddem der'-aliyyeden vürûdunda Çarşenbeye bârgîr	7	35
Mukaddem der'-aliyyeden vürûdunda Çarşenbeye bârgîr	7	21
Hâcı Darıcızâde der'-aliyyeye giderken Bafrâya bârgîr	36	180
Bafrâya Hatice Kadına bârgîr	5	25
Ünyeli İsmâ'il bölükbâşıya bârgîr	6	30

V. 175-A

Hüküm 1

Kazâ-i Samsun

Binikiyüzonbir senesi Ramazân-ı Şerîfin gurre si Ramazân-ı Şerîfi yevm-i Pazâr oruç tutulub iptidâsı hilâl-i Ramazân Amasya-da Bâzârdan olduğunu Amasya mahkemesinde tahrîr ettiler ve iki nefer 'udûl-i müslimîn şehâdet ettiler yevm-i Salı Bayrâm oldu es-Seyyid el-Hâc 'Ali en-Nâ'ib Samsun

(1) Adı geçen hüküm ve Hüküm 2 sicile ters kaydedilmiştir.

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmiiki asitâne-i 'âliyeden sefine ile ve mübâ-şir ma'rifetiyle Samsun kal'asına gelub barûd-ı siyâh ve kurşûn ve kazma ve kürek kal'a-i mezbûre vaz' olunub işbû mahalle kayd olundu. Sene 1222.

	<u>Kıyye</u>	<u>'Aded</u>
Barûd-ı siyâh ma'a dâre	9211	-
Kurşûn ma'a dâre	1317	-
Kazma	-	246
Kürek	-	250

Hüküm 3

Şeref sâdır olan fermân-ı celîlü's-şân mücibince Cânîk muhassılı vekîli sa'adetlû 'Ali Ağa tarafından vürûd buyûruldu mu-fâhimi. Fî 13 Şevvâl sene (1)226.

	<u>Kıymet (Gurûş)</u>	<u>Pâre</u>
İstanbûl mahbûbu	7,5	
Mısır mahbûbu	6,5	
Fındık altûnu	10	
Macâr altûnu	10,5	
Yâldız	12	
İslâmbol nısfıyyesi	3	30
Mısır nısfıyyesi	3	10
Ve rub'ıyye-i İstanbûl	-	110
Ve bundan sonra darbhâne-i 'âmireden bir dürlû rub'-ıyye	-	80
Ve Kara gurûş	5,5	

Hüküm 4

Memâdos karyesi hâtibi 'Ömer Efendi işbû şuhûdîn muvâcehesinde şöyle takrîr ederki bâ-emrillahi vefâtımdan sonra mâlımın sülüsü hasbeten-lillah vakf eyledim ve Samsun hâkimi Mahmûd Efendi vâsi-i muhtâr nasb olunmağla mâlımın sülüsünden her ne hâsıl olur ise efendi-i mûmâ-ileyh benim içün keyfe mâ-yeşâ tevliyeti

ba'de'l-kabûl tescîli şer'î olundu. Fî 19 sene (1)227.

Şuhûdü'l-hâl

- İsmâ'il Efendi,
- 'Osmân Efendi,
- Mıstık Hasan Efendi.

V. 175-B

Hüküm 1

Derelerden Gök İbrâhimin kızı Hatice meclîs-i şer'îye zev-
cemin bekâ olduğu haberi geldi deyû tevî-i müceddiyle fetevâ-
yı şerife alub nefsimi ahire tezevvüce kâdir olmakdan nâşî şahid-
ler Cüneydinoğlu Mehmed Zülfârôğlu Ahmed, Temürcüoğlu Hüseyin.
Fî 15 Sâfer sene 1211.

Hüküm 2

Emirhût (?) karyesinden Kolofezoğlu Hasan meclîs-i
şer'e söyle da'vâ ederki Uzûn Mustafa 'öşründen mâ'idinden
dörtbuçuk kile hinta şa'ir aldı deyû da'vâ müsbet olmayub Uzûn
Haliloğlu Mustafaya 'ali'l-a'lâya yemîn verib bir habbe alacağı
olmadığı müsülmânlar muvâcehesinde bu mahalle kayd olundu. Fî
Gurre-i Muharrem sene 1215.

Şuhûd

- Derelerden Köse Ahmedoğlu,
- Yaya Halil karındâşı,
- Yehvân kürt Mustafa,
- Filân.

Hüküm 3

Binikiyüzüç senesi Samsun iskelesinde derûn-ı kal'a ve karb
ve civârında bâ-irâde-i cânîb-i kürşâtı inşâ olunan tabyalara
vaz' olunân toplardan sakat ve fenâ-pezir olan topları tefrîk ve
siyâneten olmaları der-'aliyyede kâlhâne-i 'âmireye gönderilmesi
bâbında ekîd buyurduğu-i 'aliyye- sudûr ve mazmûn-ı münifi üzere
kalyon burnu ve cânîb-i şimâlda Namâzğâh önünde dergâz leb-i

deryâya inşâ olunan tahtyalardan 'amele fîmâ-ba'd endâhane-i (?) salâhiyyeti olmayûb kâlhâne-i 'âmireye irsâle şâyeste olan topları beyân. Fî 15 Muharrem sene (12)17.

	<u>'Aded</u>
Loc top	3
Çakoloz toc top	6
Kal'ada top	3
Yine kal'ada çakoloz top	1
Çukari kapûda top	1

Şakat ve fenâ-pezir köhne olmuş toc ve timûr olan ondört kit'at topdur.

Hüküm 4

Mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân donânma-yı hümayûnum sefinele-
rinden firkateyn-i melik Ta'ir ve firkateyn-i Balhos ve
firkateyn-i Tebz hareket kalyonları kapûdânları zide mecdûhü
tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olûcak ma'lûm olaki siz ki kapû-
dân-ı mûmâ-ileyhimsiz diğerk sâdir olan emr-i şerifim mücibince
Şahum câniblerinde olan me'mûr tekerri ba'de'l-edâ Samsun iske-
lesine gelüb ol-tarafda mevcûd olan darbhâne-i 'âmire-i şâhâne-
me tahsili râkib tarafların firkateynlere vaz' ve tahmil ve
defteriyle der-sa'âdetime irsâl ve tevsîle-i ihtimâm ve dikkat
eylemeleriniz fermânım olmağın divân-ı hümayûnumdan işbû emr-i
şerifim isdâr ve yedinde i'tâ olunmuşdur imdi yine nevi ol-câ-
nîbde olan me'mûriyye-i tekerri ba'de'l-edâ Samsun iskelesine ge-
lüb iskele-i mezbûrede mevcûd olan darbhâne-i 'âmirem nemâsını
süvâr olduklarınız sefinelere vaz' ve tekmil ve tavzîl ma'rife-
tiyle der-sa'âdetime irsâl ve tevsîle husûsuna ihtimâm ve dikkat
ve hilâf-ı vaz'-ı tecvîzden tevekki ve mübâ'adet eylemeniz bâbin-
da fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyûrdum kıvûsûl buldûkda
bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafta-i sudûr olan fermânıvâ-
cibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyle
'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye nühâse ve mücânebet
eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahri-
ren fî evâ'il-i şehr-i Rebi'ü'l-evveli sene ahad ve 'işrîn ve

elf.

Bâlâda mestûr kalyon-ı hümâyûnum Samsun iskele-i seniyyenin endâz olduğu işbû mahalle kayd olundu. Fî 7 Receb sene (1)221.

V. 176-A

Hüküm 1

Kadamût karyesinden Kôr Küçükoğlu Hüseyin Efendinin çiftliğine giriftkâr olub rub' esâmesi ihrâc Afatlu karyesinden inceoğlu Veli sohtânın oğlu giriftgâr olub esâmesi ihrâc Aksudan 'İb-lahanoğlu Hüseyin Efendi çiftliğine giriftgâr olub rub' esâmesi ihrâc Samsun kasabasında Câmî'-i Kebîr Mahallesinde Hüseyin Efendi hânesi içün rub' esâmesi ihrâc

Hüküm 2

Binikiyüzyiğirmibeş senesi mâh-ı Cemâzi'l-ahir gurreesinde şeref-i sudûr eden hatt-ı hümâyûndan ve vâcibü'l-şeri'at-ı gar-radan fetevâ-yı şerife mûcibince on altının kıymetleri karar-ı dâde verildiği ber-mûcib emr-i 'âlim işbû mahalle kayd olundu. Fî Gurre-i Cemâzi'l-evvel sene (1)225.

	<u>'Aded</u>	<u>Kıymet (Gurûş)</u>	
Yâldız	1	10	
Macâr	1	9,5	
Fındık altûnu	1	9	
Fındık rub' iyyesi	1	2,5	
İstanbûl zer-i mahbûb	1	6,5	
İstanbûl nisfiyyesi	1	3	1 pâre
Mısır zer-i mahbûbu	1	5,5	
Mısır nisfiyyesi	1	2	30 pâre
Ve nâkısü'l-vezn altûn vechen mine'l-vücûh râyic olmamak			

Hüküm 3

Samsun ve Cânik kazâlarının mukzâtı mahaller için der-sa'-âdetden Ünyeli Kahramân Re'is şehdiyyesiyle Samsuna bâ-emr-i 'âlim tevârüd ve Samsun kal'ası cebehanesine vaz' olunân. Fî Gur-re-i Receb sene (12)26.

	<u>Kantâr</u>	<u>Varûl (?)</u>
Barût-ı siyâh ma'a dâre	77,5	100
Ağa efendimiz için sefine-i mezkûr ile gelüb		
barût-ı siyâh ma'a dâre	37	49

Hüküm 4

Sûk-i sultânide salât-ı hamse için selâ-i nidâ edenlere valât-ı 'izâm efendilerimiz Samsun toprâk basdı olanlardan yevmiyye iki pâre i'tâ olunması emir buyrulduklarında vezîr-i 'adîmü'n-nâzır ve devletlû veli'ü'n-ni'am Süleymân Paşa efendimiz hazretleri dahi toprâk basdı mâlından kemâ fi'l-evvel yevmi iki pâre selâcıya hizmeti mükâbili i'tâ edüb hîn-i muhâsebede hesâblarına mahsûb olunması için vaktin toprâk basdısı evvâla Samsundan 'utûfetlû Seyyid 'Ali Efendiye hitâben buyrûldu-i 'âlîyyeleri isdâr ve sicil-i mahfûza kayd. Fî 7 Rebi'ü'l-ahir sene 1229.

Hüküm 5

Kal'a kenârına Samsun mütesellimi 'utûfetlû Seyyid 'Ali Efendinin ber-vech-i hesâbı iki göz binâ ettirdiği helâyı dâ'imü'l-vakt tathîr ve temizlenmesi için helâ-yı mezkûr hudûdu civârında bir bâb ahûrun senevî hâsıl olan irâdı selâ-yı mezkûr tathîr ve temizlenmesine istihdâm olanlar merbût olduğu fî mübeyyen sicil-i mahfûza kayd. Fî 7 Rebi'ü'l-ahir sene (1)229.

V. 176-BHüküm 1

Bâ'is-i defter oldürki Samsun kasabası esâmileri beyân. Sene (1)207.

	<u>Esâmi</u>
Kadı (?)	24
Karye-i Kabı	8

Karye-i Aksu (?)	8
Karagöl (Gayr-i müslim)	24/20
Tepeköy (Gayr-i müslim)	2
Çakırlar	2
Memâdos (Meyvalı)	3/2,5
Ahulu	2/1
Koymat (Toybelen)	1,5/2
Olyâs (çobanözü)	1,5/1
Körkütük (?)	1
Acıbükü	1
Kırân	1,5
Bâdırlû	1
Kuşculu (?)	2
Uzgur (Küplüce)	2
Fermûde	2
Kapaklı	4
Demircisuyu (Gayr-i müslim)	2
Çardak kirişi (Gayr-i müslim)	5/4
Şemüslü (?)	25
Dereler	7
Balaç	4
Çobanlı	1
Büyük Oyumca	4
Kara Oyumca	12
Büzümlü	3
Kara Kuçak	3,5/3
Canâklû (Çatalçam)	2,5/2
Çırlayık	2,5
Kızılgöl (Gayr-i müslim)	3
Dereköy	2
Kaya Gölü	silik
Aksular (Aksu)	2
Durhasan (?)	2/1,5
Morâk	2,5/2,5

Köselû	1,5
Afatlû	2
Kızıloğlâk	2
Zimmiyân Kadıköy	17
Mor kemâli	2,5/1,5 (?)
Hançerli	7/6
Bâzâr Mahallesi	7/6
Sa'id Beğ	3,5
Mekde	1
İç kal'a	2
Hâcı Hatûn	1
Câmi'-i Kebir	3,5/3
Kaza-i Ökse	230
Kaza-i Ayvacık	101
Samsun (?) mevker (?)	91
Emînlik esâmi	75
Ücret-i menzîl için Samsuna ilhâk Ökse ve Ayvacık	166

V. 177-A(1).

Hüküm 1

Samsunda sâkin Menzifonlu Mollâ Mehmede derbend akçesinden onu ~~onbir~~ buçuk hesâbiyle yigirmibeş gurûş verilmiştir. Fî 15 Şevvâl sene (1)215.

Ana malım

Gurûş

25

Fâ'iz

3

Pâre

28

30

Hüküm 2

Hançerli Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Davudoğlu müteveffi Hüseyin'in terekesinden ziyâde aherde oğlu Mustafa ve İsmâ'il sehmlerine isâbet eden Kara sığır ineği Ahmed Güle yedindedir ve otüziki gurûş Davudoğlu 'Ömer yedindedir ve altmış gurûş havluda sehm bu sicile kayd olunmuştur.

Hüküm 3

Kırân karyesinden Tâtâroğlu Kara Mustafa Hâcı Kadioğlu 'Aliye yamâk verilüb bâ-tezkere sâlyânedan ihrâc.

Hüküm 4

Temürcü Sinopdan Trabzonlu Karı demeğle ma'rûf olan 'avret zevci istikân Ahmedoğlundan (silik) üzere tatlık olunmak murâd edüb fakat bir fistân ve bir çuka habbesi matlûb ve mâ'adâsından ibrâ-i zimmet edüb bu vechle beynlerinde olan bâtil nikâhları fesh olunmuştur.

Şuhûdü'l-hâl

-Çâkır Kethüdâoğlu,

-Güdük Kethüdâ Aslânoğlu Yarâşkuve (?).

Hüküm 5

Kalyoncu Ahmed Perdâloğlu Ahmedden zevcesinin üzere olan sehmini matlûb üzere altmış gurûşa sehm olduğu kayd olub üç oğlan bir kiza taksîm olundukda kaldığı Ahmedin zevcesi müteveffi

yeye sekizbuçuk gurûş hisse 'â' olub zevce-i müteveffiyenin eytâmı efendimin bâbâsı kalyoncu Ahmedde sekizbuçuk gurûş Perdâli-oğlu Ahmedden alınub teslîm olundu. Fî 17 Muharrem sene (1)218.

Şuhûdü'l-hâli

Sindplu Mollâ Mustafa ,
 'Alicân oğlu Mustafa,
 Alâklioğlu el-Hâc Ahmed,
 Muhzır Ahmed.

Hüküm 6 (1).

Menzil ziyâdesi

Bârgir

Ayvacıktan beş nefer zımmîlerin bârgirleri alınub 5

Hüküm 7 (2).

Hüküm (3).

İç çukadârı Ahmed Ağânın Bozakdan Merzifona ve Merzifondan Samsun iskelesine gönderdiği muter (?) ta'bir olunan alacağının farkı bir mût i'tibâriyle kile-i İstanbûliye devir olundukda bir mût hinta kile-i İstanbûli olmak üzere ondörtbuçuk kileden birbuçuk noksân geldiği işbû mahalle şerh ve kayd olundu. Fî 19 Rebi'ü'l-evvel sene (1)247.

(1)Adı geçen hüküm üzerinde bir sıra kaydedilmiş fakat daha sonra üzeri çizilerek iptal edilmiştir.

(2)Adı geçen hüküm silik olduğundan okunamamaktadır.

(3)Adı geçen hüküm sicile kaydedilmemiş olup, ayrı bir sayfaya kaydedilip sicilın arasına konmuştur.

